„Kecskemét Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának teljes körű felülvizsgálata, átdolgozása” című, DAOP-5.1.1/B-13-2013-0004 azonosító számú projekt keretében készített

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MUNKAVÁLTOZAT

KECSKEMÉTI VÁROSFEJLESZTŐ KFT.

Készítette: Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

Kecskemét

2014

TARTALOM

VEZETŐI ÖSSZFOGLALÓ 1

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ **7**

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 7

1.1.1. Történelmi előzmények 7

1.1.2. A település közlekedésföldrajzi elhelyezkedése 10

1.1.3. Kecskemét helye a településhálózatban 12

1.1.4. Kecskemét térségi szerepköre, vonzásviszonyai 14

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata 23

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 23

1.2.2. Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Koncepció 31

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 39

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai 50

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 53

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 53

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 62

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata 71

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök 71

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek 74

1.7. A település társadalma 76

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 76

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 86

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők 90

1.8. A település humán infrastruktúrája 92

1.8.1. Humán közszolgáltatások 92

1.8.1.1. Kecskemét közoktatása 92

1.8.1.2. Kecskemét egészségügyi ellátó-hálózata 97

1.8.1.3. Szociális- és gyermekjóléti ellátó-hálózat 99
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 106
1.9. A település gazdasága 107
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 107
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 109
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései 114
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők 123
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 126
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere 127
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 128
1.10.1.1. Kecskemét költségvetési helyzetének alakulása 128
1.10.1.2. A város vagyongazdálkodása 131
1.10.1.3. A város hatályos gazdasági programja 136
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 137
1.10.2.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége 138
1.10.2.2. A településfejlesztés városi intézményrendszere 142
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 145
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 152
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás 155
1.10.6. Intézményfenntartás 159
1.10.7. Energiagazdálkodás 161
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások 161
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata 164
1.12.1. Természeti adottságok 164
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 167
1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat 167
1.12.2.2. Tájhasználat értékelése 172
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 177
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek 177

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék, Nemzeti Parki törzsterület, természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet 180
1.12.3.3. Ökológiai hálózat 181
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 183
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata 186
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei 186
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek 189
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése 195
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 197
1.14. Az épített környezet vizsgálata 200
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata 200
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata 202
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok 203
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek 206
1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok) 209
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek 209
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület 210
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata 212
1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat 212
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat 215
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter 218
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 221
1.14.5. Az építmények vizsgálata 223
1.14.5.1. Funkció, kapacitás 223
1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség) 227
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom 228
1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok 229
1.14.6. Az épített környezet értékei 231

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag ...231
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület 233
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők....233
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület....234
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes....235
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely....237
1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet....237
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely....238
1.14.6.9. Helyi védelem....238
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái....242
1.15. Közlekedés....244
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok....245
1.15.2. Közúti közlekedés....248
1.15.3. Közösségi közlekedés....252
1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés....252
1.15.3.2. Kötöttpályás közösségi közlekedés....254
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés....256
1.15.5. Parkolás....265
1.16. Közművesítés....268
1.16.1. Víziközművek....269
1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzi-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)....273
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés....280
1.16.1.2. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés....288
1.16.2. Energia....296
1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)....298
1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei....307
1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése...319

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények) 321
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 325
1.17.1. Talaj 325
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek 330
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme 340
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés 350
1.17.5. Sugárzás védelem 355
1.17.6. Hulladékkezelés 356
1.17.7. Vizuális környezetterhelés 366
1.17.8. Árvízvédelem 367
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 368
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 374
1.18.1. Építésföldtani korlátok 374
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei 374
1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek 374
1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területek 374
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség 375
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek 375
1.18.2.2. Belvízveszélyes területek 375
1.18.2.3. Mély fekvésű területek 379
1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem 379
1.18.3. Egyéb 383
1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás) 383
1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások 383
1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások 384
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely 386
1.20. Városi klíma 388
1.20.1. A Kiskunsági löszös hát éghajlata 388
1.20.2. Kecskemét városklímája 391
1.20.3. Az ország területén érzékelhető éghajlatváltozás és Kecskemét térségének éghajlata 392

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ 395

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése 395

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 447

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis 447

3.1.1. A folyamatok értékelése 447

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése 474

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata 475

3.2. Problématérkép/értéktérkép 476

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek 495

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása 495

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása 526

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése 529

4. MELLÉKLET 530

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Előzmények

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése 2013. március 28-ai ülésén tárgyalta és fogadta el a 48/2013. (III.28.) KH. sz. határozatával, hogy a Dél-alföldi Operatív Program keretében, a megyei jogú városok részére kiírt pályázaton Kecskemét önkormányzata is részt vesz. A pályázati dokumentáció elkészítését és beadását követően 2013. április 11-én a Regionális Operatív Program Irányító Hatóság képviseletében eljáró DARFÜ - Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség, mint közreműködő szervezet értesítette Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatát, hogy a *„Kecskemét Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának teljes körű felülvizsgálata, átdolgozása”* című, **DAOP-5.1.1/B-13-2013-0004 azonosító számú projekt** keretében 35 772 992 Ft egyszeri, vissza nem térítendő támogatást nyert el, a területi stratégiai dokumentumok elkészítésére. **A támogatói okiratot 2013. április 18-án vette át az önkormányzat**.

Ezt követően Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata közbeszerzési eljárás keretében ajánlati felhívást tett közzé Kecskemét területi stratégiai dokumentumait készítő szervezet kiválasztására. Az eljárás lebonyolítását követően az önkormányzat, a Kecskeméti Városfejlesztő Kft-t hirdette ki győztesként, mely szervezettel, 2013. augusztus 16-án kötötte meg a 23183-13/2013. sz. Megbízási Szerződést. A Megbízási Szerződés értelmében a Kecskeméti Városfejlesztő Kft-nek – a pályázat keretében – a **314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet** tartalmi követelményeinek megfelelően az alábbi dokumentumokat kell elkészítenie: Megalapozó Vizsgálat (helyzetfeltáró, helyzetelemző, helyzetértékelő munkarészekkel), Településfejlesztési Koncepció és az Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálata**. Az elkészített dokumentumokat – a Közgyűlési jóváhagyást követően – 2014. május 31-ig kell eljuttatni a támogató intézmény részére**, akik véleményezik, majd a beérkezett vélemények, javaslatok és ajánlások alapján történhet meg a dokumentumok véglegesítése és a projekt zárása (2014. szeptember 30.).

A város hatályban lévő területi stratégiai dokumentumai

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, az 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 6. § (3) bekezdés a) pontja alapján biztosított jogkörében, **2002 májusában** – a 273/2002. (V.8.) KH. számú határozatával – **hagyta jóvá Kecskemét városfejlesztési koncepcióját**. A több mint tíz éve elfogadott településfejlesztési koncepció az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) előírásainak megfelelően, a település adottságainak, hagyományainak, illetve törekvéseinek, fejlesztési igényeinek figyelembe vételével készült el. Az átfogó, eredetileg 10-15 éves időtávra szóló – az önkormányzati döntéseket átgondolt fejlesztési gondolatmenetbe illesztő – alapdokumentum 2006-ban kisebb módosításon ment keresztül (elfogadása a 452/2006. (VI: 28.) KH. sz. határozata alapján történt), melyet nem csak a város növekvő népessége, a helyi gazdaság fejlődése, a társadalmi igények változása, de Magyarország Európai Uniós csatlakozása is indokolttá tett.

A 2006-os módosítást követő évek Kecskemét és térsége életében újabb, meghatározó változásokat hozott. A város előtt új lehetőségek nyíltak 2007-től, hiszen új költségvetési időszak (2007-2013) kezdődött az Európai Unióban, melynek köszönhetően Kecskemét és térsége számára igen jelentős fejlesztési források váltak elérhetővé.

A források minél hatékonyabb lehívása érdekében 2008 késő tavaszán elkészült, majd júniusban elfogadásra került Kecskemét Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS). Ezzel szinte egy időben azonban olyan léptékű bejelentés történt a városban (Mercedes beruházásának nyilvánosságra kerülése), amely már az elfogadás pillanatában szükségessé tette az **IVS átdolgozását**, melyet Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése az 533/2008. (XII. 18.) KH. számú határozatával fogadott el. Ez a dokumentum mintegy kiegészítette a hatályban lévő városfejlesztési koncepciót, hiszen – forrásszerző és operatív jellege mellett – az IVS-ben hangsúlyos szerepet kapott a település hosszú távú jövőképének, általános és tematikus céljainak meghatározása ugyanúgy, mint a fejlesztendő akcióterületek kijelölése.

A felülvizsgálat indokai

Napjaink új kihívásai (pl. európai szintű gazdasági és társadalmi problémák, klímaváltozás hatásai, energetikai függés oldásának igénye), **az Európai Unió szintjén megfogalmazott új kohéziós célok** (Az EU Területi Agendája 2020) és **városfejlesztési ajánlások** (Lipcsei Karta, Marseille-i Nyilatkozat, Toledoi Nyilatkozat, Budapesti

Nyilatkozat), **ismételt számvetést követelnek** a magyarországi településektől, köztük **Kecskeméttől** is.

A településfejlesztési elképzelések (jövőkép, célok, fejlesztési irányok, prioritások, a tervezett beavatkozások, azok ütemezése és akcióterületei, a megvalósítás eszközei, stb.) **újrafogalmazásának szükségességét** – a fentebb jelzett kihívásokon és ajánlásokon túl – az is **indokolja**, hogy **az elmúlt években lezajlott a magyar területi közigazgatás reformja**. Emellett **2014 januárjában elfogadta az országgyűlés** (1/2014. (I. 3.) OGY határozat) a **Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót** (OFTK), valamint **2014. január 1-től hatályba lépett az Országos Területrendezési Tervről** (OTrT) **szóló 2003. évi XXVI. törvény módosítása** is. Ezek a változások és dokumentumok önmagukban is olyan súlyúak, melyeket figyelembe kell venni a város területi stratégiai dokumentumainak elkészítése során, s meg kell teremteni a fentebb hivatkozott törvényhez és országos szakanyagokhoz történő illeszkedés összhangját.

Az **Integrált Településfejlesztési Stratégia** (ITS) felülvizsgálatát indokolja továbbá az a körülmény is, hogy **elkezdődött a 2014-2020-as Európai Uniós költségvetési ciklus**, melyhez illeszkedően **az Európai Unió** – többek között a területi felzárkózást elősegítő – **kohéziós politikájában is új célokat fogalmazott meg**. Kecskemét tervezett fejlesztési irányainak és programjainak kialakítása során, ezeket a célokat szem előtt kell tartania, figyelnie kell a formálódó hazai területi és ágazati operatív programokat, hogy a rendelkezésre álló uniós forrásokat a lehető leghatékonyabban legyen képes lehívni.

Mindezek mellett, a területi stratégiai dokumentumok készítése során **a tervezők figyelembe kívánják venni** azokat **az új gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatokból eredő helyi szükségleteket**, illetve a **megfogalmazódó lakossági és vállalkozói igényeket**, melyek az elmúlt években – például a gazdasági válság, vagy éppen a Mercedes gyár és beszállítóinak betelepülése következtében, annak hatásaként – jelentek meg.

A Megalapozó Vizsgálat készítése során eddig elvégzett feladatok

Annak érdekében, hogy a város Településfejlesztési Koncepciója és az Integrált Településfejlesztési Stratégiája megfelelően alátámasztott jövőképet, célokat és fejlesztési irányokat tudjon rögzíteni, széleskörű állapotfelmérésre, elemzésre és értékelésre volt, illetve van szükség. A jelen dokumentum egy **Megalapozó Vizsgálat, melynek tartalmi felépítését, a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletben rögzített követelmények alapján dolgozták ki a tervezők.**

A Megalapozó Vizsgálat mélységét alapvetően befolyásolta nem csak a rendelet elvárt tartalmi követelménye, hanem az önkormányzat és a város főépítészének azon kérése, hogy **a szakanyag olyan részletezettséggel készüljön el, amely megfelel a közeljövőben készítendő új Településrendezési Terv (TRT) állapotfeltárásának és megalapozásának is**.

A Polgármesteri Hivatal Főépítészi Osztálya már 2013 februárjában – a pályázati kiírást követően – **megkezdte a dokumentumok felülvizsgálatához szükséges előzetes adat- és információgyűjtést**, melynek keretében előzetesen a partnerek 2014-2020-as évekre vonatkozó fejlesztési elképzeléseiről kért tájékoztatást. A felkérésekben azon partnerek kerültek megszólításra, akik az új egyeztetési eljárás szerint, *a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök tervezésének partnerségi egyeztetési szabályairól szóló 4/2013. (II.14.) KH. sz. határozat* alapján az Önkormányzat partneri körként rögzített. Ennek megfelelően 81 különböző szervezet, illetve képviselő részére került kipostázásra az adat- és információkérő levél, így többek között a Polgármesteri Hivatal Osztályainak, a Bács- Kiskun Megyei Önkormányzatnak, a szomszédos településeknek, az önkormányzati képviselőknek, a Kisebbségi Önkormányzatoknak és egyéb partnereknek (kamarák, önkormányzati cégek, civil szervezetek, stb.). Első körben 31 válaszlevelet kapott vissza a Polgármesteri Hivatal Főépítészi Osztálya. Ezt követően **2013. május elején megtörtént** ugyanezen partneri körtől, illetve a szakigazgatási szervektől is **azoknak az adatoknak a bekérése, melyek a Megalapozó Vizsgálat helyzetfeltáró és helyzetelemző fejezeteihez biztosítottak információkat**. Ekkor 19 szervezet reagált az adatkérő levélre, s szolgáltatott adatokat a feltáró és elemző munkához.

A tervezési folyamat támogatása érdekében és a partnerségi bevonás ellenőrzése céljából az Irányító Hatóság szakértőt (mentort) jelölt ki minden megyei jogú város mellé. A szakértők 2013. június 20-án tartották az első műhelymegbeszélést, a tervezési munka elindításáról, az elvégzendő feladatokról és a nyilvánosság biztosításáról. A városok itt kapták feladatul, hogy **Partnerségi Tervben kell rögzíteniük a teljes pályázati munkafolyamatot, az egymásra épülő munkafázisokat és a partnerség részleteit**, különös tekintettel *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletre* (a továbbiakban Kormányrendelet). **Kecskemét Partnerségi Tervét** 2013. július 31-ig kellett az Irányító Hatóság szakértői részére leadni, melyet **2013. augusztus 30-án hagytak jóvá**.

Az önkormányzat szükségesnek látta, hogy az adatgyűjtés és véleményezési lehetőségen, valamint a kötelező nyilvánosság biztosításán túl, **operatívabb és személyre szabottabb módon is bevonja a városi szereplőket a tervezés folyamatába**. Ennek érdekében **hat munkacsoport** (Stratégiai és koordinációs, Gazdasági-innovációs és műszaki, Környezet- és műemlékvédelmi, Kulturális-civil-esélyegyenlőségi, Oktatási-egészségügyi-szociális, Várostérségi, vidékfejlesztési és nemzetközi) **felállítását határozta el**, **majd** 2013. augusztus elején összességében, **több mint 120 szakembert kért fel az adott munkacsoport tevékenységében történő részvételre**. A munkacsoporti ülések 2013. augusztus végén indultak el immár a tervezők bevonásával és aktív közreműködésével.

A különböző szakanyagok, előzetes dokumentumok véleményezésének és a tervezési folyamat nyilvánosságának biztosítása érdekében az önkormányzat honlapján önálló aloldal került kialakításra, ahol nyomon követhető a pályázat keretében elvégzett munka előrehaladása. (http://www.kecskemet.hu/its).

A munkacsoportok részére a honlapon kívül további kommunikációs felületet, egy zártkörű tárhelyet (http://cloud.kecskemet.hu) biztosít az önkormányzat, ahol a munkacsoport tagjai és az általuk képviselt szervezetek az egyeztetési anyagokhoz hozzáférhetnek, véleményeiket, javaslataikat feltölthetik, illetve különböző szakanyagokat tölthetnek le.

Az első munkafázisban a fentebb ismertetett előkészítő, adatgyűjtő és egyeztető munkát végezte el az önkormányzat, amelyhez – az augusztusi megbízást követően – a tervező is csatlakozott. A második munkafázisban elkezdődött a megalapozó vizsgálat készítése, melyhez a korábbiakban elkezdett **adat- és információgyűjtést még tovább kellett szélesíteni**. A tervezők a nyilvános adatbázisok (pl. KSH T-STAR, TEIR, Népszámlálás, Népesség-nyilvántartó, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat) felhasználásán túl, adatkérő leveleket küldtek ki többek között a közműszolgáltatók, a Klebersberg Intézményfenntartó Központ, az önkormányzati tulajdonú cégek, a Főiskola és számos más helyi adatszolgáltató részére.

Ezt követően **a megalapozó vizsgálat** helyzetfeltáró és helyzetelemző **eredményeire építve, a tervező összeállította a Településfejlesztési Koncepció előzetes véleményezési anyagát**, melyet a munkacsoportok is megvitattak majd jóváhagytak. **Az előzetes véleményezési anyag a koncepció tervezési alapelveit, a város előtt álló kihívásokat, a város jövőképét, átfogó, stratégiai és tematikus célokat, fejlesztési irányokat fogalmazta meg.**

A dokumentumot 2013. október 24-én az önkormányzat kiküldte a Kormányrendelet 30. §. (1) bekezdésében feltüntetett államigazgatási szervezetek, az érintett területi főépítész, a közvetlenül érintett szomszédos települési önkormányzatok, továbbá a partnerségi egyeztetés szabályai szerint az eljárásban érintettek részére véleményezésre. A Kormányrendelet 30. §. (2) bekezdése alapján a megkeresett partnereknek 21 nap állt rendelkezésükre, a nyilatkozattételre, valamint az adatszolgáltatásra. Az adott határidőig a kiküldött 122 db megkeresésre 36 db válasz, köztük 25 szakvélemény érkezett.

A beérkezett véleményeket a tervező feldolgozta, s a kapott adatokat, információkat egyrészt beépítette a Megalapozó Vizsgálat vonatkozó fejezeteibe, másrészt elkészítette **a Tervezési Alapot**, melyet figyelembe kell venni a Településfejlesztési Koncepció elkészítése során. A szakigazgatási és partneri véleményeket a tervezők feltöltötték a munkacsoport tagjai részére a közös tárhelyre. A 4. munkacsoporti értekezleteken (2013.11.21.-22.) a Tervező ismertette az addig beérkezett vélemények összefoglalását, melyet a munkacsoportok megismertek és elfogadtak.

A Tervezési Alap készítésével párhuzamosan folytatódtak a Megalapozó Vizsgálat helyzetfeltáró, helyzetelemző és értékelő részeinek munkálatai, melynek eredményeképpen **2014 januárjára elkészült a Megalapozó Vizsgálat munkaváltozata**, melynek elkezdődött a szakmai-társadalmi vitája. Ennek részeként a munkacsoportok, összevont munkacsoporti értekezletek keretében 2014. január 22-23-án tájékoztatást kaptak a városban az elmúlt egy évtizedben lezajlott legfőbb környezeti, gazdasági és társadalmi folyamatokról, s megismerhették az egyes szakterületek, ágazatok, tevékenységi területek helyzetét, legfőbb problémáit. A szakembereknek február elejétől lehetőségük lesz a teljes dokumentum véleményezésére, melynek során mód nyílik a szakanyag pontosítására, kiegészítésére.

A munkaanyag folyamatosan változik, fejlődik, amely 2014 februárjában a bizottságok és Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése elé kerül, így **mód nyílik arra, hogy a döntéshozók véleményeikkel és javaslataikkal is hozzájáruljanak a Megalapozó Vizsgálat végleges változatának elkészültéhez**. A Közgyűlési döntést követően folytatódik a tervező munka, melynek során a Megalapozó Vizsgálat mellett, elkészül a város Településfejlesztési Koncepciója és az Integrált Településfejlesztési Stratégiája is, mely dokumentumokat széles körű szakmai, szakigazgatási és lakossági véleményezési eljárás után a 2014. májusi Közgyűlés hagyhat jóvá.

I. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1. Történelmi előzmények

Kecskemét az ország egyik meghatározó természetföldrajzi egységének, a Duna-Tisza közének legnagyobb települése. Bár az itteni természetföldrajzi adottságok (pl. talajtani viszonyok, vízrajzi helyzet, ipari nyersanyagok hiánya), a stratégiai elhelyezkedés, vagy éppen a védelmi célokat szolgáló objektum (pl. kővár) hiánya, alapvetően nem kedveztek egy jelentősebb térségi hatással rendelkező város kialakulásának. A területet keresztülszelő kereskedelmi útvonalak és az óriási (volt olyan időszak, hogy több százezer kat. hold) legeltetésre alkalmas területek a történelmi idők folyamán mégis elég városfejlesztési energiát tudtak biztosítani Kecskemét településhálózatból történő kiemelkedéshez.

Kecskemét történelmi fejlődésének sajátossága, hogy a tatárjárást követően a környezetében elpusztult falvak területének bekebelezésével folyamatosan erősödött, melynek következtében a 14. században már oppidumként (mezőváros) említik a krónikák. A város szerepkörét és súlyát ebben az időszakban a rajta átmenő kereskedelmi utak forgalma és fontossága határozta meg. A törökök Európában való megjelenésével, majd a város elzálogosításával (1439) Kecskemét városi szerepköre folyamatosan leértékelődött, a Török Hódoltság alatt elnéptelenedő Duna-Tisza közével pedig a város – egyébként sem számottevő – térségi vonzáskörzetét is elveszítette.

Kecskemét a következő évszázadokban a saját belső erőforrásaira támaszkodva fejlődött, melynek alapját a 15. század végétől a 18. század közepéig a saját és bérelt pusztáin folytatott szarvasmarhatartás, illetve a Nyugat-Európába irányuló marhakereskedelem képezte (1. ábra).

A 18-19. század folyamán a Homokhátság területének fokozatos újratelepülésével a város ugyan elvesztette bérelt pusztáit, azonban a közel 1000 km^2-es közigazgatási határa még mindig elég lehetőséget nyújtott az autonóm fejlődéshez. Az intenzívebb gazdálkodással, különösen szőlő- és gyümölcstermesztéssel párhuzamosan kibontakozó tanyarendszer egy egészen különös város-vidék kapcsolatot hozott létre, melyet kiegészített piaci szerepköre, hiszen a híres országos vásárai mellett Kecskemét a környező tájegység piacközpontjává is vált.

1. ábra: *Kecskemét saját és bérelt pusztái az 1700-as években*

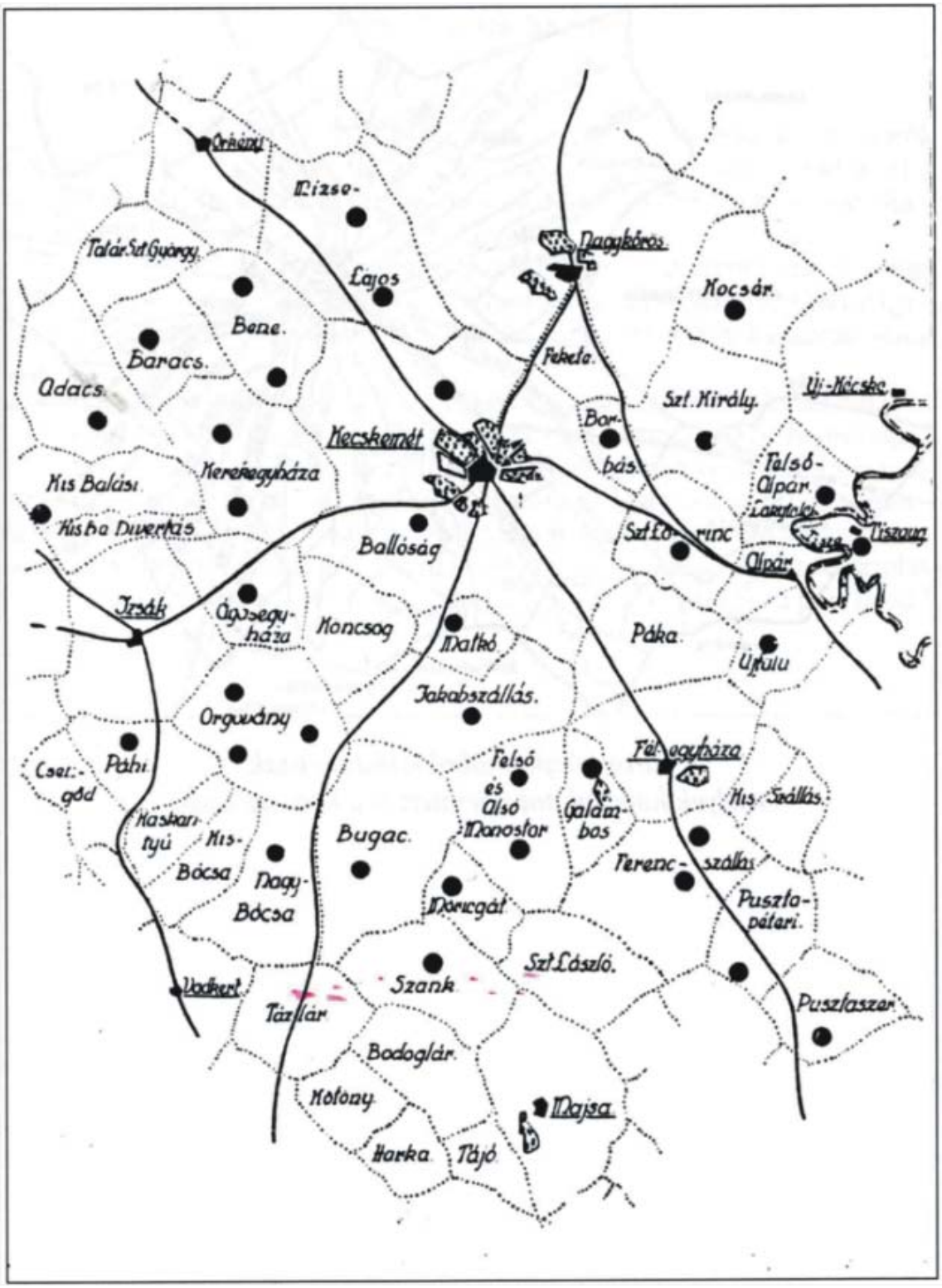

Forrás: Kecskemét város építéstörténete 1998.

A 19. század végétől, a 20. sz. elejétől Kecskemét funkcionális jellege és arculata is megváltozott. Új szerepkörét elsődlegesen a nagy hatékonyságú, belterjes mezőgazdasági árutermelésnek, kiemelkedő színvonalú szőlő-, gyümölcs- és zöldségtermelésnek és az arra

épülő kertkultúrának köszönheti. A város változó karakterét jelentősen meghatározta a 20. sz. elején induló iparosítás (konzervgyár, szeszgyár, malomipar, cipőgyár, gyufagyár, mezőgazdasági gépgyár), valamint az a tény, hogy a termény- és állatkereskedelem mellett megjelenik a gyümölcs nagykereskedelem, melynek jelentősége óriási, hiszen az ország egyik legnagyobb gyümölcs-exportőrévé válik Kecskemét. Az új kereskedelmi tevékenységek és a térségi kapcsolatainak kiteljesedését segítette elő a különböző irányú vasútvonalak kiépítése is (pl. Cegléd-Kecskemét, Kecskemét-Szeged, Kecskemét-Fülöpszállás, Kecskemét-Tiszaug, Kecskemét-Lajosmizse, Kecskemét-Bugac-Kiskunmajsa keskeny nyomtávú vasút).

A II. világháborút követően kiépülő új, erősen központosított politikai és gazdasági rendszerben, Kecskemét központi politikai beavatkozások révén vált valódi területi központtá. Tanyavilágának leválasztásával már közigazgatásilag is értelmezhetővé vált szűkebb vonzásterülete, megyeszékhelyként pedig több mint 100 település számára vált adminisztratív és forráselosztó centrummá. A megyén belüli excentrikus elhelyezkedése, valamint a megye lakosságához képest relatíve alacsony népességszáma miatt, térségi szerepe korlátozott maradt.

Az utóbbi közel 25 év politikai és gazdasági átrendeződése Kecskemét térségi hatókörét inkább negatívan, mint pozitívan érintette. Egészen az elmúlt évekig a megyei hatáskörök gyengülése, a mesterségesen formált Dél-Alföldi Régión belüli peremhelyzet, Szeged régióközponti dominanciája, továbbá a budapesti agglomeráció vonzásterületének intenzív kiterjedése következtében a város térségi szerepkörei (elsősorban az igazgatási, döntéshozatali és felsőoktatási területen) beszűkültek.

Az elmúlt öt évben az egészségügyi fejlesztéseknek, a közigazgatás átalakításának, s különösen a Mercedes beruházásnak köszönhetően, bizonyos térségi szerepkörök erősödése figyelhető meg Kecskeméten, amely érzékelhető változást hozott az **oktatás**, az **egészségügy**, az **idegenforgalom** és nem utolsó sorban a **gazdaság területén megjelenő új szolgáltatások, speciális funkciók** (járműgyártás, logisztika) területén. Ugyancsak lehetőségekkel kecsegtetnek a városnak azon **természetföldrajzi és környezeti adottságai, agrár- és élelmiszeripari termelési hagyományai**, amelyek Kecskemét városát nem csak a fenntartható tájgazdálkodásra, környezetbarát agrártermelésre és élelmiszeripari fejlesztésekre, de az ökoturisztikai, a zöldenergia előállítási és környezetipari tevékenységek megvalósítására is ösztönzi. Kecskemétnek a felsorolt területeken van lehetősége karakteres szerepkör formálására, versenyképessége növelésére, elsősorban Budapest és Szeged egyre erősödő (gazdasági, oktatási, innovációs, igazgatási stb.) térségi vonzásával szemben.

1.1.2. A település közlekedésföldrajzi elhelyezkedése

Kecskemét (GPS: é.sz. 46.9074° k.h. 19.6917°) az ország egyik meghatározó természetföldrajzi egységének, a Duna-Tisza-közének legnagyobb települése, Bács-Kiskun megye székhelye, Magyarország nyolcadik legnépesebb városa (állandó népesség: 111.863 fő, 2013). A település közlekedésföldrajzi helyzete kedvező, hiszen a Budapest-Belgrád-Athén fejlesztési tengely mentén fekszik, melyen áthalad az Észak- és Dél-Európát összekötő IV-es számú Helsinki folyosó, valamint a tervezett kelet-nyugati irányú (M8-M4) – korábbi TINA hálózathoz tartozó – transzverzális folyosó (2. ábra).

2. ábra: *A TEN-T Hálózat magyarországi elemei*

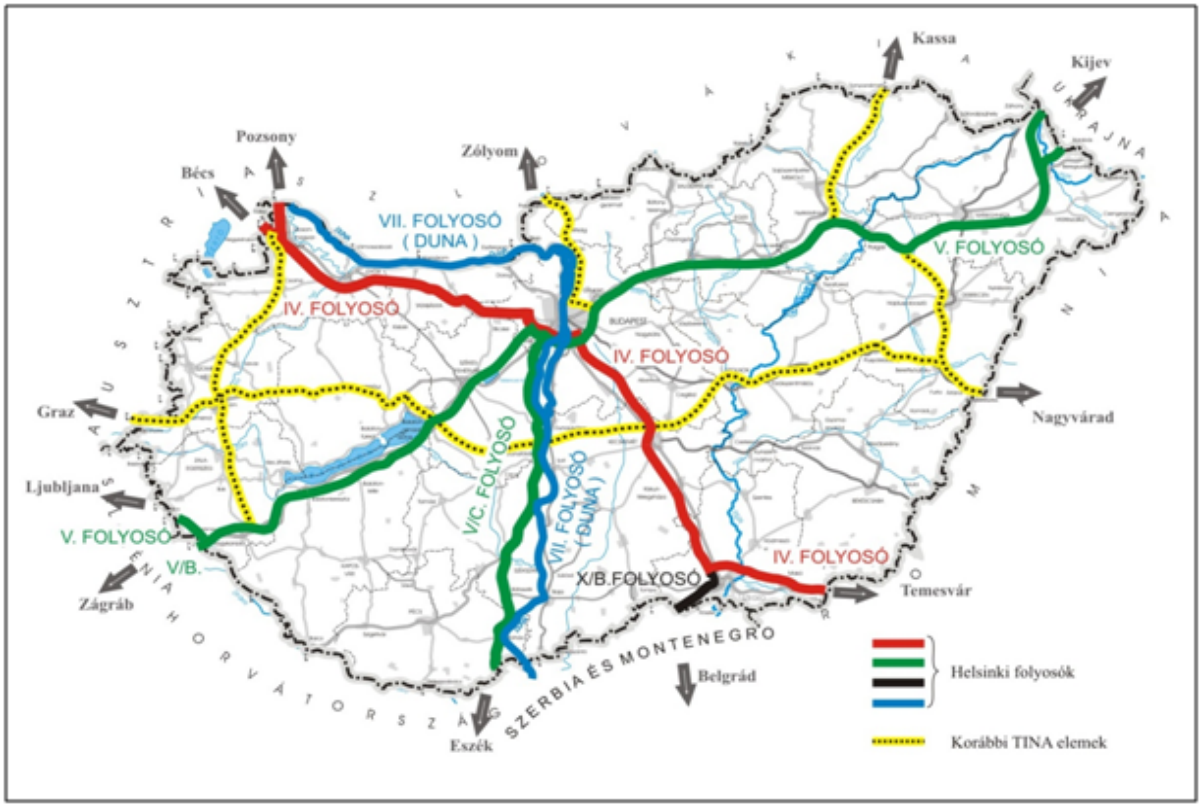

Forrás: http://hu.wiki.weblogtrade.eu/

Kecskemét hozzávetőlegesen egyenlő távolságra (85 km) helyezkedik el az ország fővárosától, Budapesttől, illetve a Dél-alföldi Régió legnagyobb településétől, Szegedtől. Ez az adottság – a város egyre erősödő gazdasági potenciáljával – kedvező logisztikai, kereskedelmi és innovációs közvetítő szerepet teremt a település számára.

Ezt a folyamatot erősítheti a közeljövőben a kelet-nyugati irányban épülő M8-M4-es korridor, valamint a dél-keleti irányba tervezett M44-es autóút, amely a város számára nem csak a közlekedési folyosó mentén elhelyezkedő meghatározó települési központok elérhetőségét

javítja, de a regionális fejlődési tengely meghatározó részévé teszi a várost, s bővülő lehetőségeket nyit meg Nyugat-Magyarország, Stájerország és az Adria-térsége, illetve az ország keleti, dél-keleti része, valamint Erdély irányába. A kelet-nyugati irányú közúti fejlesztések mellett, a Budapest-Szeged vasútvonal korszerűsítése, a Budapest-Belgrád gyorsvasút megépítése, a katonai repülőtér esetleges vegyes használata, valamint a helyi és térségi gazdasági szereplők révén, már középtávon is meghatározó szervező, elosztó és csomóponti szerepet tölthet be, mind az észak-déli, mind pedig kelet-nyugati áruáramlatok tekintetében (3. ábra).

3. ábra: *Kecskemét közlekedés-földrajzi helyzete, térszerkezeti kapcsolatai*

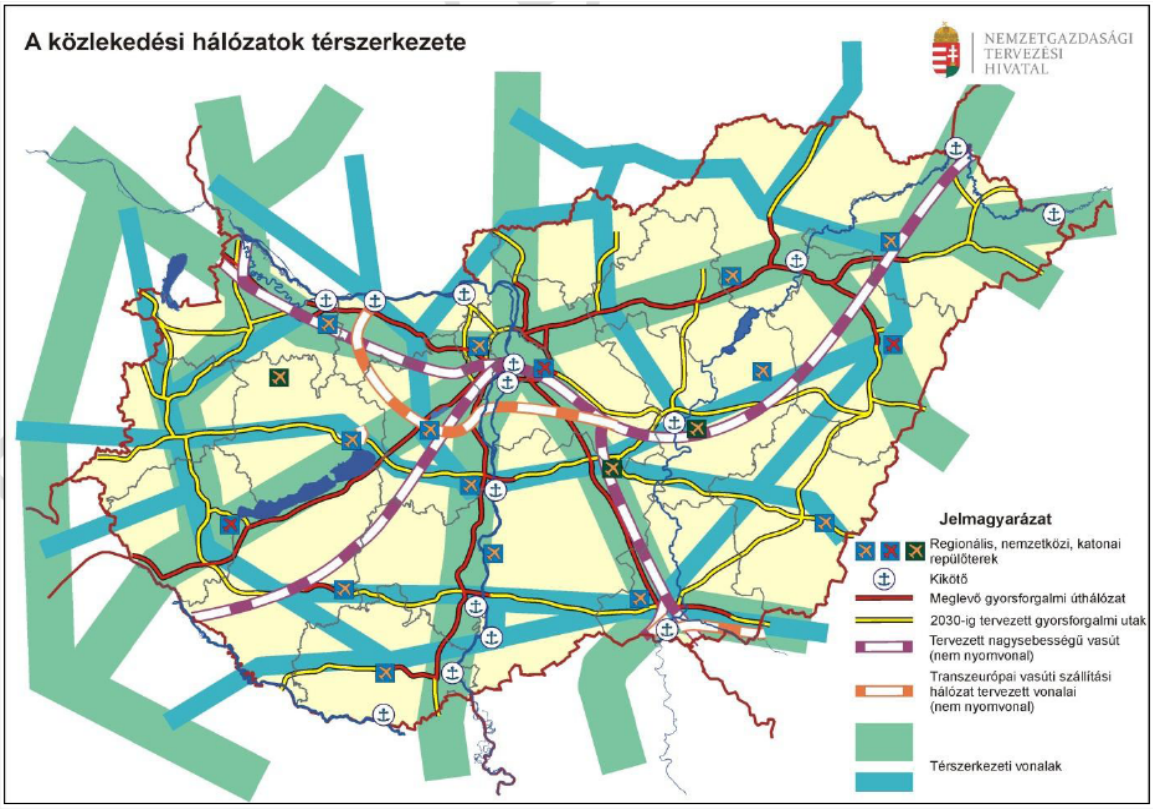

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Kecskemét kedvező elérhetőségi viszonyaira jellemző, hogy a Liszt Ferenc repülőtér – a város határában húzódó M5-ös autópályán – 50 perc alatt, míg a meghatározó dunai kikötők (Dunaújváros, Csepel) hozzávetőleg egy óra alatt elérhetők (4. ábra).

A közúti és vasúti megközelíthetősége is megfelelő a városnak. A térség kisebb településeinek elérésében, ellátásában, valamint a településközi kapcsolatok erősítésében meghatározó szerepet játszanak főútvonalai (5, 441, 44, 54, 52), valamint vasúti kapcsolatai (140-es Cegléd-Szeged, 145-ös Kecskemét-Szolnok, 142-es Kecskemét-Lajosmizse-Dabas-Budapest).

4. ábra: *Kecskemét időbeli elérhetőségi viszonylatai*

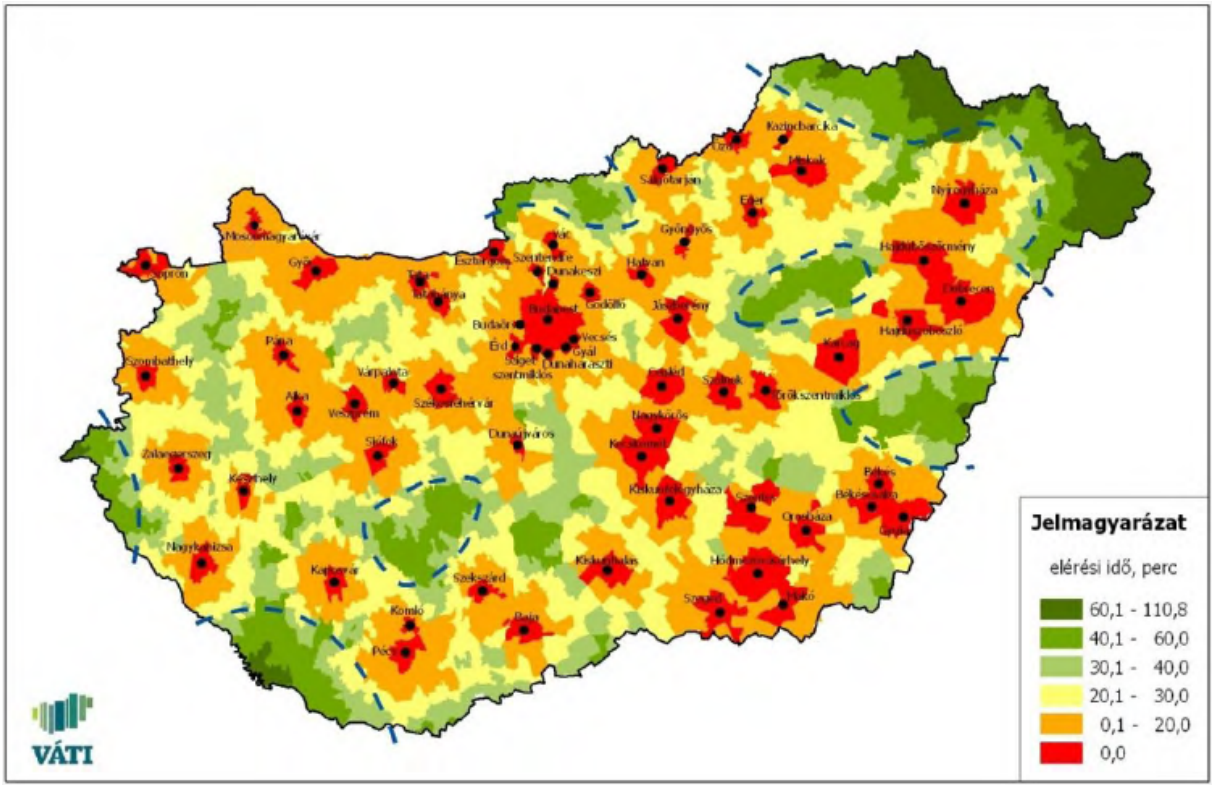

Forrás: VÁTI 2010.

1.1.3. Kecskemét helye a településhálózatban

Kecskemét a Duna-Tisza köze közigazgatási és gazdasági központja, Magyarország nyolcadik, a Dél-alföldi régió második legnépesebb városa (a 111.863 állandó lakos, valamivel több, mint 2/3-a a régióközpont Szeged népességszámának), Bács-Kiskun megye székhelye.

Nyíregyháza kivételével csak régióközpont szerepkört is betöltő centrumok előzik meg a népességszám alapján felállított rangsorban. A népességszámához viszonyítva Kecskemét viszonylag nagy közigazgatási területtel rendelkezik (322,2 km^2), amely a megyei jogú városok között a harmadik legnagyobb, s jelentős fejlesztési potenciált hordoz magában.

A város településhálózatban elfoglalt helyének, súlyának és szerepköreinek meghatározását leginkább fejlettségi mutatók összehasonlításával tehetjük meg (X. táblázat). Tizennyolc – a társadalmat, a gazdaságot és az infrastruktúrát – felölelő mutató vizsgálata alapján Kecskemét helyezése a rang-sorrendben 9 esetben javult (pl. demográfiai, foglalkoztatási, gazdasági, jövedelmi), míg 5 esetben romlott (pl. tartós munkanélküliség, lakásépítés, közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások).

1. táblázat: *A megyei jogú városok néhány összehasonlító adata alapján számított rang-sorrendek*

Kecskemét helye a megyei jogú városok között

(■ 1999-es helyezés, ▲ 2011-es helyezés (előbbre) ▼ 2011-es helyezés (hátrébb))

Mutatók	Mérték-egység	Érték 2011-ben	Kecskemét helyezése a megyei jogú városok között																						
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Lakónépesség	fő	114.226							■																
Lakásállomány	db	49.833			■																				
Vándorlási különbözet évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben	fő	4,93			■																				
Természetes szaporulat évi átlaga 1000 főre az elmúlt 10 évben	fő	-0,51				▲	■																		
Vitalitási index (a 0-14 évesek aránya a 60-x évesekhez)	arányszám	0,72			▲	■																			
Munkanélküliek aránya a lakónépességben	%	4,92										▲		■											
Tartós (180<) munkanélküliek aránya a munkanélk. között	%	69,24														■	▼								
Az elmúlt 10 évben épített lakások aránya a lakásállományban	%	0,87				■							▼												
Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya	%	91,54																						■	▼
1 km vízhálózatra jutó csatornázottság	m	613,2																		▲		■			
Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó	Ft	279.580													▲			■							
1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma	db	174							▲					■											
1000 lakosra jutó kiskereskedelmi boltok száma	db	19,72												▲					■						
1000 lakosra jutó nap. tag. középiskolai tanulók száma	fő	69,93																	■	▼					
1000 lakosra jutó nap.tag. felsőoktatási hallgatók száma	fő	24,61													■										
1000 lakosra jutó vendégéjszakák száma	db	1364					▲							■											
1000 lakosra jutó működő kórházi ágyak száma	db	10.51														■				▼					
1000 lakosra jutó személygépkocsik száma	db	341,86					▲	■																	

Forrás: KSH Területi statisztika 2012.

A demográfiai jellegű adatokat tekintve Kecskemét helyzete stabil, folyamatosan növekvő népességet tudhat magáénak, ráadásul a fiatalok aránya a népesség egészében – a romló mutatók ellenére – is kedvezőbb képet mutat, mint a megyei jogú városok többségében.

A mutatókat tovább vizsgálva Kecskemét kétarcúsága a legszembetűnőbb. A jövedelmi viszonyokat kifejező statisztikákban, mint például az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó, az 1000 lakosra jutó személygépkocsik, vagy a kiskereskedelmi boltok számában kiemelkedő adatokat ért el, ugyanakkor a műszaki infrastrukturális mutatók tekintetében, (mint pl. csatornázottság, a vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya, közműolló) a rangsor utolsó harmadában foglal helyet. Ez a típusú lemaradás nemcsak a városra, hanem egész Bács-Kiskun megyére jellemző. Ennek oka, hogy mind a megyére, mind Kecskemétre jellemzőek a szórványtelepülések (a tanyák), melyek szolgáltatásokkal való ellátása költségigényes és nehezen megvalósítható.

A gazdasági mutatókat tekintve a város az élcsoportban helyezkedik el, a munkanélküliségre vonatkozó adatok átlag körülinek mondhatók. Kecskemét az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások és vendégéjszakák tekintetében kiugróan jó adatokat produkált az elmúlt évtized folyamán a megyei jogú városok összevetésében. Összességében megállapítható, hogy **Kecskemét viszonylag kedvező demográfiai adottságokkal rendelkező, dinamikusan fejlődő gazdasági központ, amely mind a műszaki infrastruktúra, mind pedig a társadalmi fejlettség tekintetében felzárkózó jelleget mutat.**

1.1.4. Kecskemét térségi szerepköre, vonzásviszonyai

Kecskemét térségi szerepkörét, településhálózati kapcsolatait összetett és bonyolult hatásrendszerek alakították az elmúlt bő két évtized során. Ezen belül is meghatározó szerepet töltött be a régión belüli települési kapcsolataiban a gazdasági tevékenység, a foglalkoztatás, a közigazgatás szervezés, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás, s nem utolsó sorban a kereskedelem.

A város vonzásviszonyait és településhálózati szerepkörét alapvetően négy tényező befolyásolja:

- A város funkcionális sokszínűsége, intézményeinek, szervezeteinek, vállalkozásainak ereje és minősége;
- A város kedvező közlekedésföldrajzi helyzete;
- A régión és megyén belüli periférikus elhelyezkedése;

- A teljes értékű „nagyvárosi térségként”, ellátó központként funkcionáló Budapesttől és Szegedtől való egyenlő, s viszonylag kis távolsága (kb. 85 km).

A különböző hatásrendszereknek köszönhetően az alábbi települési, térségi kapcsolatok jellemezték Kecskemétet az elmúlt bő egy évtizedben (5. ábra).

5. ábra: *Kecskemét településhálózati kapcsolatai a Dél-alföldi Régióban*

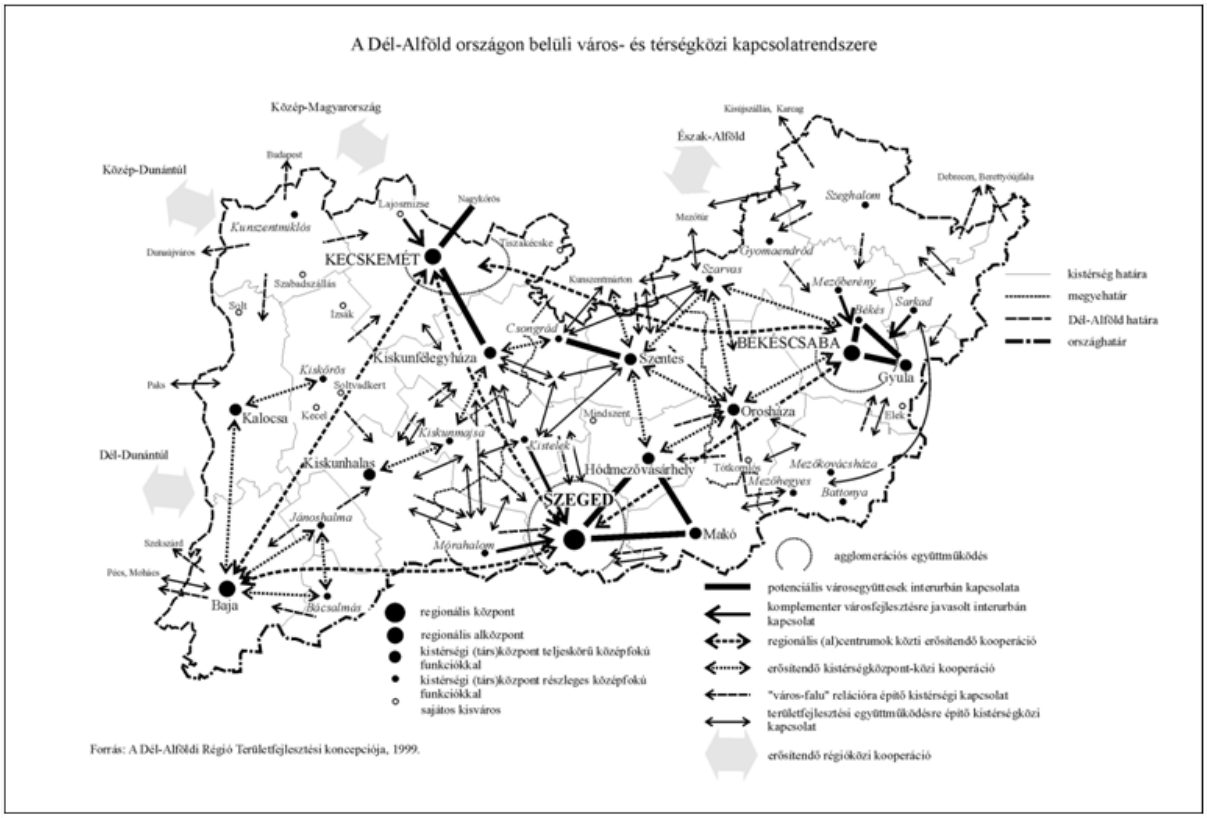

Forrás: A Dél-Alföldi Régió Településfejlesztési Koncepciója 1998.

Az ábra alapján is jól látható, hogy Kecskemét a viszonylag nagy megyeméretnek, s a megyén belül elfoglalt perifériikus helyzetének köszönhetően, nem tudott minden irányban intenzív és kiterjedt kapcsolatokat kiépíteni. Megfigyelhető, hogy viszonylag gyenge kapcsolatok alakultak ki a megye, illetve a régió keleti és dél-keleti területeivel, ami részben a Tisza elválasztó hatásának, részben pedig Szentes és Szeged erős térségi központ szerepének köszönhető. Látható továbbá, hogy Kecskemét vonzóhatása már alig érzékelhető a bácskai, illetve a hidakkal rendelkező Duna-menti területeken. A megye nyugati részén elhelyezkedő településekre (pl. Baja, Kalocsa, Solt, Dunavecse) például az oktatás, a kereskedelem és szolgáltatások területén erősebb vonzóhatást gyakorol Pécs, illetve másik két dunántúli megyei jogú város, Dunaújváros és Szekszárd. A megye déli, dél-keleti részén elhelyezkedő településekre pedig Baja és Szeged gyakorolja a legnagyobb vonzóhatást.

Kecskemét vonzáskörzetének meghatározása során figyelembe kell venni a város egyre erősödő gazdasági hátterét (pl. nyomdaipar, gépipar, járműipar, logisztika, kereskedelem), amely egyrészt a foglalkoztatáson keresztül, másrészt a gazdasági, beszállítói kapcsolatok révén van hatással nem csak a környező, hanem a távolabbi – sok esetben más országrészekben, országokban található – térségek településeire is (6. ábra).

6. ábra: *Jelentősebb járműipari beszállítók Magyarországon*

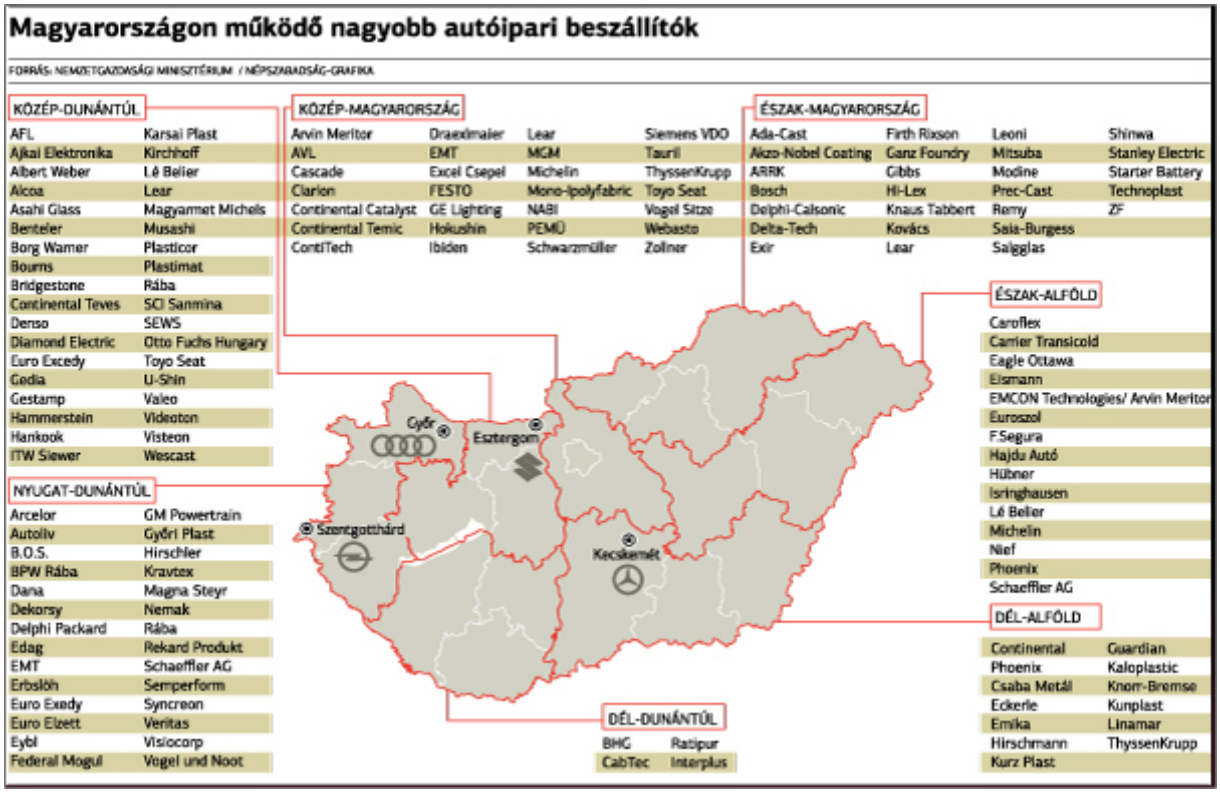

Forrás: Nemzetgazdasági Minisztérium, Népszabadság grafika 2011.

A város gazdaságának ágazati összetétele a rendszerváltozás óta jelentősen átalakult, modernizálódott. A vállalkozások száma, sokszínű tevékenységük és gazdasági mutatóik arra utalnak, hogy e téren Kecskemét térbeli-regionális szerepköre nem csak, hogy stabil, de egyre erősödik. A város gazdasági potenciálja jelentős hatással van környezetére, ennek köszönhetően meghatározó módon mérsékli a térség munkanélküliségét. Kecskemét munkaerő vonzása – különösen a Mercedes gyár beruházását, a beszállítók megjelenését, illetve a termelés beindulását követően – növekedett, s napjainkra a hagyományos vonzáskörzeteken kívül, kiterjed Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyék déli részére is.

Az elmúlt évek **napi ingázással** kapcsolatos városi felmérései (pl. KÖZOP-3.4.0-09-2010-0015) rámutattak arra, hogy a környező települések lakosainak Kecskemétre történő utazásában, a kecskeméti munkalehetőségek és ezzel kapcsolatban a napi hivatásforgalmi ingázás, továbbá az oktatás, a kereskedelem, az egészségügyi ellátás és a hivatali ügyintézés van a legnagyobb hatással. Ez az ingázási körzet körülbelül egy 40-50 km sugarú körrel határolható le, ezen a távolságon belül a legintenzívebb a foglalkoztatási célú ingázás (7. ábra).

7. ábra: *A napi ingázás jellemző értékei és kibocsátó települései Kecskemét térségében*

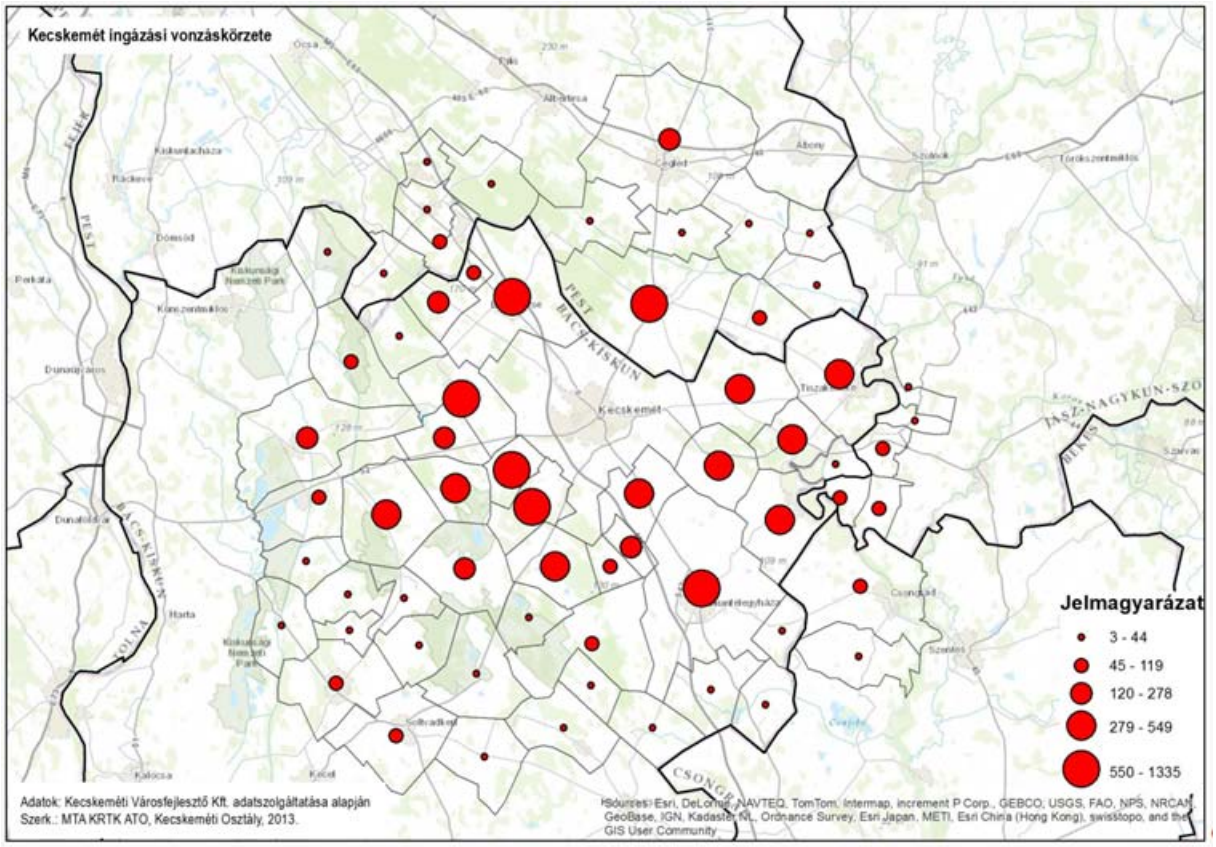

Adatok forrása: Kecskemét város térségi elérhetőségének javítása - Megvalósíthatósági Tanulmány 2011.

Az említett területről ingázók száma meghaladja a 12 ezer főt, de Kecskemét szűkebb 5-10 km-es belső várostérségi körzetéből érkezők száma is mintegy 4-5 ezer fő (8. ábra). Várható azonban, hogy a jövőben még tovább emelkedhet a várostérségből ingázók száma, így megoldást kell találni Kecskemét elővárosi közösségi közlekedésének javítására, valamint a város bekötő úthálózatának minőségi és keresztmetszeti problémáinak megoldására.

8. ábra: *Kecskemét belső várostérségi vonzáskörzete*

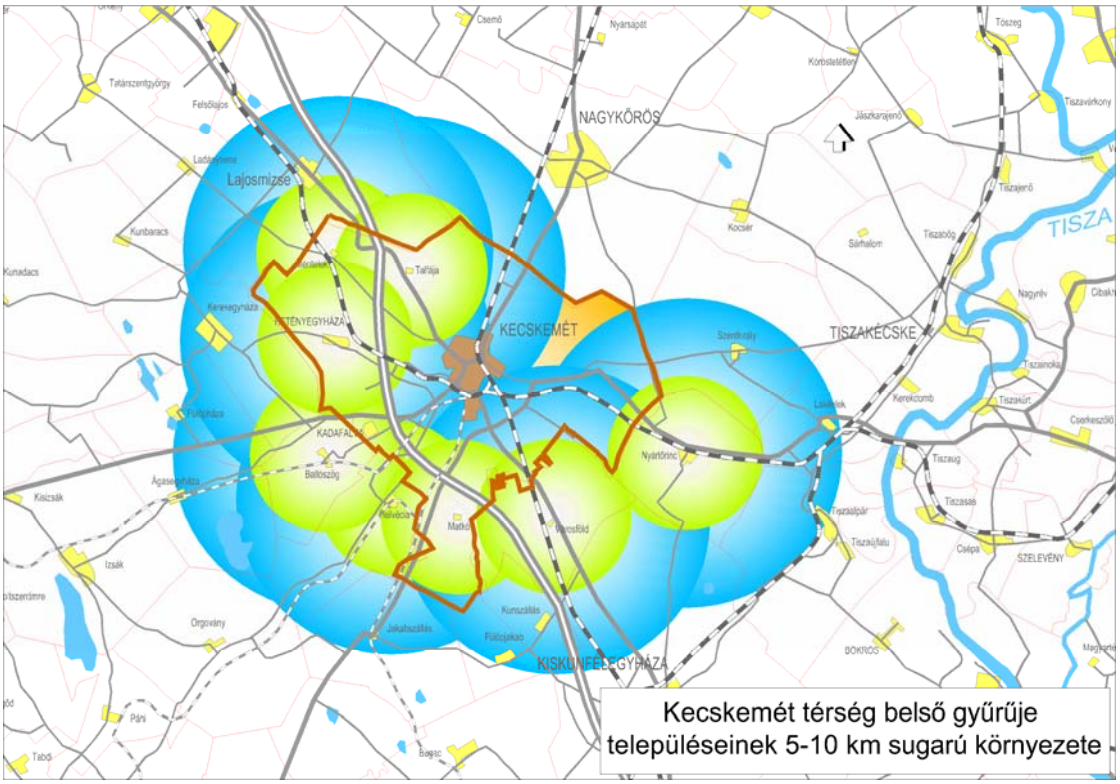

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Közlekedési Koncepciójának aktualizálása (munkaanyag) 2011.

Fontos kiemelni a város újból erősödni látszó **közigazgatási és irányítási szerepkör**ét. Ez az erősödő funkció nem csak a megyei szinten újraformált Kormányhivatalnak, s ehhez kapcsolódóan a területi közigazgatási feladatok (17 szakigazgatási szerv központja található Kecskeméten) megyei és járási szinten történő átszervezésének köszönhető, hanem a megyei szintű, illetve a funkcionális várostérség szintjén történő területi tervezés erősödésének, továbbá az európai uniós programozás (Terület- és Településfejlesztési Operatív Program) várostérségi és megyei szinten történő szakmai ellátásának is. A közigazgatási szerepkör erősödése, a különböző hivatalok, hatósági feladatok, közigazgatási ügyek Kecskeméten történő intézése, felértékeli a város ilyen típusú funkcionális vonzásviszonyait.

Kecskemét **oktatással kapcsolatos térségi szerepköre** szintén meghatározó. Ezt a szerepkört elsősorban az egyházi iskolák (református és piarista), a széleskörű középiskolai szakmaválasztási lehetőségek, illetve a Kecskeméti Főiskola – reményeink szerint egyre erősödő és szélesedő – képzési kínálata biztosítják a településnek.

Kecskemét oktatási kapacitásaira és széleskörű oktatási kínálatára jellemző, hogy a város 29 általános iskolai, 9 szakiskolai és speciális szakiskolai, 12 szakközépiskolai, valamint 11 gimnáziumi feladatellátási hellyel rendelkezik. Az oktatási intézmények széles képzési

kínálatot biztosítanak mind a sport, mind a humán, mind pedig a műszaki és természettudományos érdeklődésű fiatalok számára. A város közoktatási intézményeibe mintegy 20.000 tanuló jár, közülük mintegy 3.500 diák más településekről veszi igénybe Kecskemét egyre szélesedő, s új oktatási formákat (pl. középiskolai duális képzés) is biztosító képzési szolgáltatásait. A vonzáskörzet kiterjedésére jellemző, hogy csak az állami fenntartású kecskeméti oktatási intézményekbe a diákok 38 településről járnak be, közülük nem egy, több mint 100 km-es távolságból (9. ábra).

9. ábra: *A Kecskeméti állami fenntartású iskolák vonzáskörzete a városban tanulók állandó lakóhelye alapján*

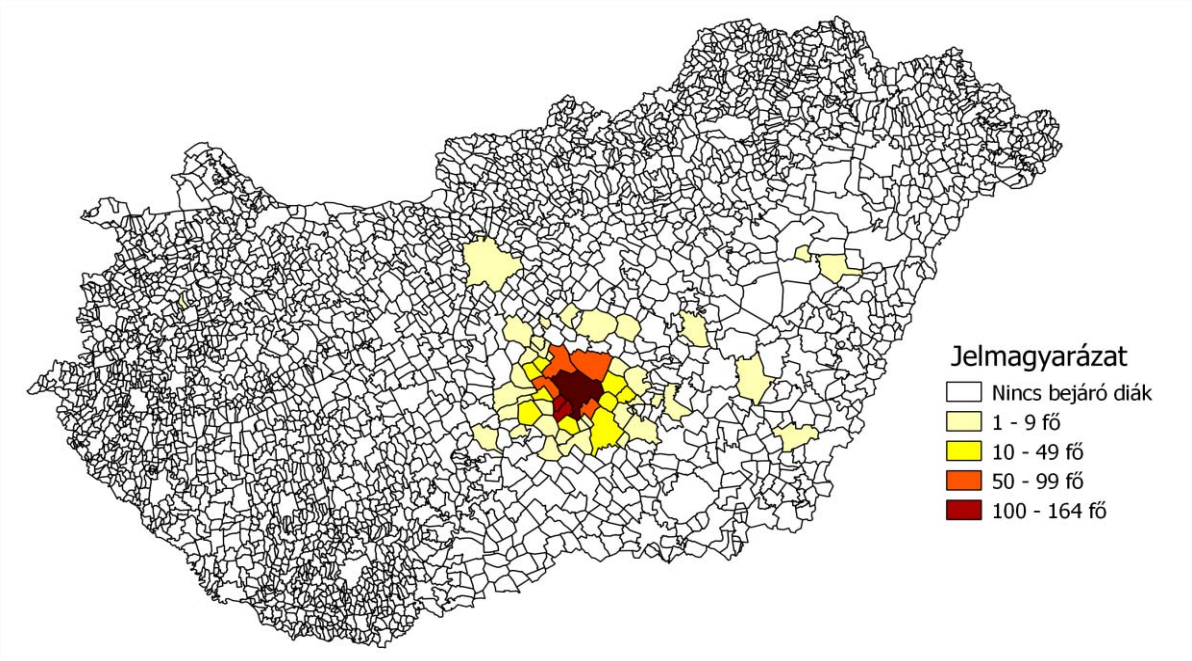

Az adatok forrása: Klebersberg Intézményfenntartó Központ Kecskeméti Tankerület 2013.

A **Kecskeméti Főiskola** esetében a bejárók aránya még magasabb értéket mutat (~80%), mint a közoktatás esetében. A főiskola valamivel több, mint 4200 hallgatójából 3400-an más településekről érkeztek, illetve járnak be Kecskemétre. Az oktatási intézmény vonzásviszonyaira jellemző, hogy 567 hazai és 37 külföldi településről járnak hallgatók a főiskola három karára. A szülök lakhelye alapján történt vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a főiskola vonzása jelentősen túlmutat a megye települési körén, hiszen a megye területéről az összes bejáró hallgató hozzávetőlegesen 31%-a érkezik, melyből a kistérség települései a diákok 8,7%-át adják. Látható tehát, hogy a felsőoktatási funkció túlmutat nem csak a megye, de a Dél-alföldi Régió keretein is. A legtöbb bejáró hallgatót Budapest (154 fő), Nagykőrös (120 fő), Kiskunfélegyháza (118 fő), Szolnok (117 fő), Cegléd (115 fő) és Szeged (105 fő) adja a főiskolának.

A felsőoktatási szerepkör megerősítése kulcsfontosságú a város számára, amely nem csak a helyi vállalkozások szakember utánpótlásához biztosít hátteret, de a város K+F szférájának és innovációs teljesítményének növekedéséhez is nélkülözhetetlen. Az erős felsőoktatási funkció nem csak a város ismertségének és elismerésének fontos tényezője, de Kecskemét további fejlődésének is egyik legerősebb hajtóereje lehet, amely meghatározó módon járulhat hozzá a város térségi (pl. innovációs, szolgáltatási) szerepkörének növeléséhez is.

Az egészségügyi ellátás területén is jelentős területi szerepkört tölt be Kecskemét, különösen a 2012-es egészségügyi szervezeti átalakításokat követően. A szervezeti modellben történt változásnak köszönhetően 2013. január 1-től a Kecskeméti Megyei Kórházhoz csatolták Kiskunfélegyházi Városi Kórházat és Kalocsai Szent Kereszt Kórházat, így a szervezeti egység immár 3 város 5 telephelyén, 1766 ágyon lát el gyógyító feladatokat. **A Kecskeméti Megyei Kórház területi ellátó szerepe kiterjedt, a kecskeméti telephelyek mintegy 250.000 fő egészségügyi szakellátását biztosítják**. Az Onkoradiológiai Központ, orthopédia, haematológia, endocrinológia, anyagcsere és diabetológia, gastroenterológia, idegsebészet, stroke, PIC, nephrológia, kardiológia, kézsebészet és szájsebészet fekvőbetegek ellátásában megyei területi ellátó. Területi illetékességből teljes körű kórházi ellátást nyújt: Kecskemét, Ágasegyháza, Ballószög, Fülöpháza, Helvécia, Jakabszállás, Kerekegyháza, Kunbaracs, Ladánybene, Lajosmizse, Orgovány, Városföld, Felsőlajos, Izsák, Tiszakécske, Lakitelek, Szentkirály, Nyárlőrinc, Kunszentmiklós, Kunadacs, Kunpeszér, Tiszaug, Szabadszállás, Fülöpszállás lakosai részére. Speciális térségi egészségügyi szerep jelenik meg még a Kecskeméti Repülőkorházban is, ahol a katonai pilótajelöltek, a kiképzett repülőállomány, valamint a repülést kiszolgáló földi személyzet (műszakiak, repülésirányítók) alkalmassági és szűrővizsgálatait végzik. Továbbá külön megállapodás alapján Ballószög, Kunszentmiklós és Kecskemét 8 háziorvosi körzete – Széchenyiváros – lakóinak járóbeteg ellátását belgyógyászat, sebészet, traumatológia, nőgyógyászat, fül-orr-gégészet, szemészet, bőrgyógyászat, ideggyógyászat, pszichiátria, reumatológia, gasztroenterológia tekintetében szintén ez a szervezeti egység végzi.

A felsorolt tényezők, ellátórendszerek és szolgáltatások mellett, a város környezetéhez képest magas szintű **szolgáltató és kereskedelmi funkciók**kal is rendelkezik, amely Kecskemét ellátó szerepkörét erősíti a város mintegy 25-30 km-es környezetében. Az elvégzett vonzáskörzet vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a legerősebb településközi kapcsolatok a Kecskeméti település-együttes érintett települései között figyelhetők meg (10. ábra).

10. ábra: *A kecskeméti településegyüttes érintett települései*

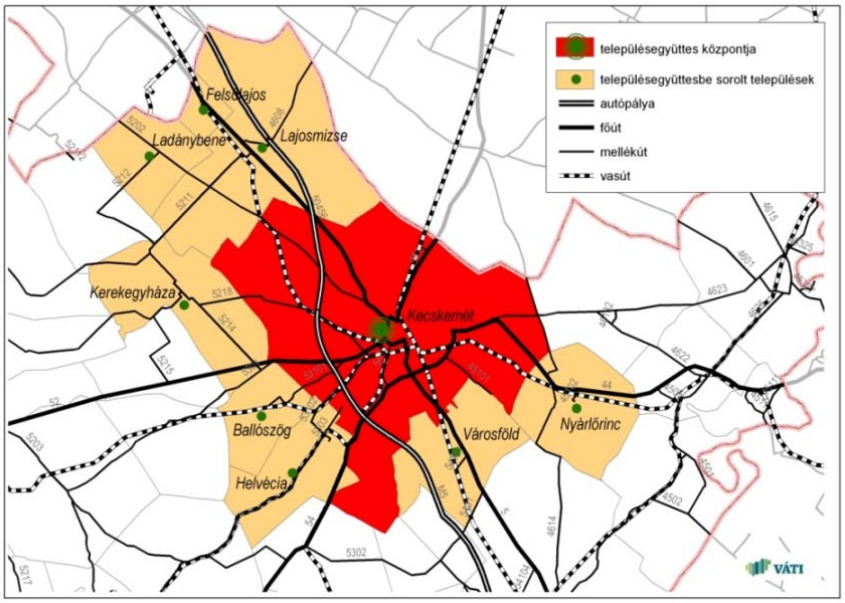

KSH Területi atlasz-Magyarország agglomerációi

Ugyanakkor látható, hogy a város gazdasági szerepkörének erősödésével a város hagyományos térségi szerepkörei is bővülnek, egyes tevékenységi területek lehetőségei kiszélesednek, új lehetőségek nyílnak az oktatás, a kutatás-fejlesztés, a logisztika, de még a turizmus és a kulturális szolgáltatások területén is. A közigazgatási, az oktatási, az egészségügyi ellátási körzeteket, a közműszolgáltatók szolgáltatási területét és a napi ingázást is magába foglaló vonzáskörzeti felmérés azt igazolta, hogy **Kecskemét elsődleges vonzáskörzete,** egy K-Ny-i irányban elnyújtott ellipszis alakú, körülbelül 4600 km^2-nyi területre terjed ki, ami 34 település mintegy 170.000 lakosát foglalja magában (11. ábra). A jelzett elsődleges vonzáskörzeten belül meghatározhatunk még egy magterületet is, amely 18 település mintegy 117.000 lakosára terjed ki. Ez egy 27-30 km sugarú kört jelent, ezen belül mutatható ki a legerőteljesebb napi hivatásforgalmi, kereskedelmi és oktatási célú ingázás, illetve a hivatali ügyintézés és egészségügyi szolgáltatások igénybevétele. A körön kívül eső sárga és zöld színnel jelzett területekről elsősorban az oktatási, illetve a megyén belül az egészségügyi és közigazgatási szolgáltatások igénybevétele történik. A kapott vonzáskörzeti adatok alapján, az alábbi településekkel indokolt a szorosabb várostérségi kapcsolatok kialakítása:

Lajosmizse	Kerekegyháza	Jakabszállás	Tiszakécske	Kunszállás
Városföld	Ballószög	Szentkirály	Ladánybene	Fülöpháza
Helvécia	Orgovány	Nyárlőrinc	Lakitelek	Kunbaracs
Kiskunfélegyháza	Nagykőrös	Tiszaalpár		

11. ábra: *Kecskemét jellemző vonzáskörzeti viszonyai*

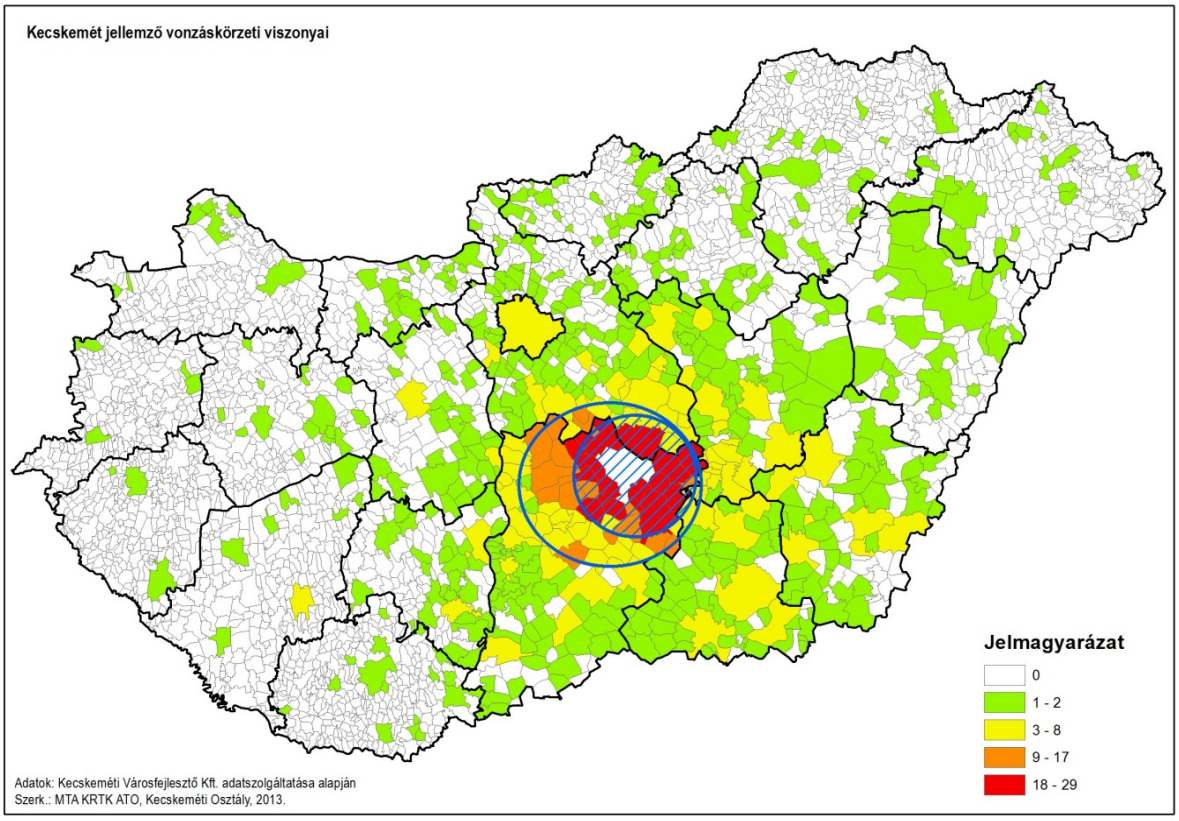

Adatok forrása: Kecskeméti Főiskola, Megyei Kórház, Közműszolgáltatók, Klebersberg Intézményfenntartó, Kecskemét térségi elérhetőségének javítása 2011-2013.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** (továbbiakban: OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Az 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal elfogadott OFTK kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait, melyeket Kecskemétnek is figyelembe kell vennie.

A koncepció illeszkedik a kiemelt nemzeti stratégiai tervdokumentumokhoz, fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg a szakpolitikák számára. Az OFTK kapcsolódik továbbá a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz és megalapozza a kiemelt nemzeti célkitűzések megvalósítását szolgáló – fejlesztéspolitikai célú – szakpolitikai programok tervezését és végrehajtását.

Az OFTK részletesen foglalkozik a hazánk előtt álló külső és belső kihívásokkal, illetve Magyarország fejlődési lehetőségeit meghatározó folyamatokkal, trendekkel. A koncepció átfogó módon feltárja az ország geopolitikai helyzetét, a gazdaság, a társadalom, a környezet és a térszerkezeti folyamatok legfőbb sajátosságait, s megfogalmazza a legfontosabb ágazatstratégiai és területpolitikai üzeneteit, melyeket a kecskeméti területi stratégiai dokumentumok összeállítása során is alapul kell venni.

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK **tizenhárom specifikus célt** tűz ki, köztük **hét szakpolitikai** jellegű célt és **hat területi** célt. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok – az OFTK hosszú távú teljes tervezési szemléletének megfelelően – **a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak**, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek.

Kecskemét számára kiemelkedően fontos, hogy az OFTK-ban megfogalmazott átfogó és specifikus célkitűzések maradéktalanul megvalósuljanak, hiszen ez biztosíthatja egy olyan egészséges és fenntartható környezeti, társadalmi és gazdasági rendszer kialakulását, amely alapját képezheti a város további fejlődésének.

Az ágazat-, vagy szakpolitikai célok mellett, Kecskemét Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kialakítása során, figyelembe kell venni az OFTK-ban megfogalmazott **területpolitikai célokat**, melyek közül több is olyan

beavatkozásokat fogalmaz meg, amely nélkül nem képzelhető el kiegyensúlyozott, fenntartható és felelős településfejlesztés.

A területi specifikus célok közül **az ország makroregionális szerepének erősítése** nem csak a térszerkezet funkcionális fejlesztése miatt fontos a város számára, hanem a kulturális és gazdasági lehetőségek bővítése szempontjából is. **A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat** fejlesztése, a városhálózati kapcsolatrendszer javítása új lehetőségeket nyit meg a város számára, így érdekelt a városhálózat területi kiegyenlítését szolgáló fejlesztések megvalósításában, a városok sajátos gazdasági profillal történő fejlesztésében, a város-vidék kapcsolatok erősítésében.

Kecskemét alapvető érdeke és szükséglete a **vidéki térségek népességeltartó képességének növelése**, ezen belül is a kialakult város-vidék kapcsolatok erősítése, az integrált vidékfejlesztés, a tanyás térségének fejlesztése, valamint a klímaváltozás hatásai által különösen érintett Duna-Tisza-közi Homokhátság alkalmazkodóképességének erősítése.

Kecskemét tervezett fejlesztési elképzelései jól illeszkednek **a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése** kapcsán megfogalmazott célokhoz és beavatkozásokhoz, különösen a táji értékekre és a tájkarakterre alapozott térségfejlesztéshez, vagy a térségek sajátos gazdasági profillal történő fejlesztéséhez.

A város érdekelt **a területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés céljainak megvalósulásában**. Ezen belül is elsődlegesen a perifériák, leszakadó vidéki térségek az ország gazdasági és társadalmi vérkeringésébe történő bekapcsolásában, továbbá a szabad vállalkozási zónák, speciális gazdasági övezetek kialakításában és alkalmazásában, valamint a nagyvárosok körül tudásintenzív, innováció-orientált befektetési zónák megteremtésében.

Mindezen elképzelésekhez nélkülözhetetlen fontosságú **az elérhetőség és a mobilitás biztosítása**, kiemelten a városon belüli közlekedés fejlesztése, a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, Kecskemét, mint foglalkoztatási központ, térségi szintű elérhetőségének fejlesztése.

Az OFTK meghatározza **a területpolitikai irányokat és teendőket** is, továbbá kirajzolja a tervezett térszerkezeti jövőképet és funkcionális térségeket (12. ábra), melyek körében meghatározó – vagy szándékoltan azzá válhat – egy-egy nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti fejlesztéssel kapcsolatos feladat ellátása.

12. ábra: *Funkcionális térségek Magyarországon*

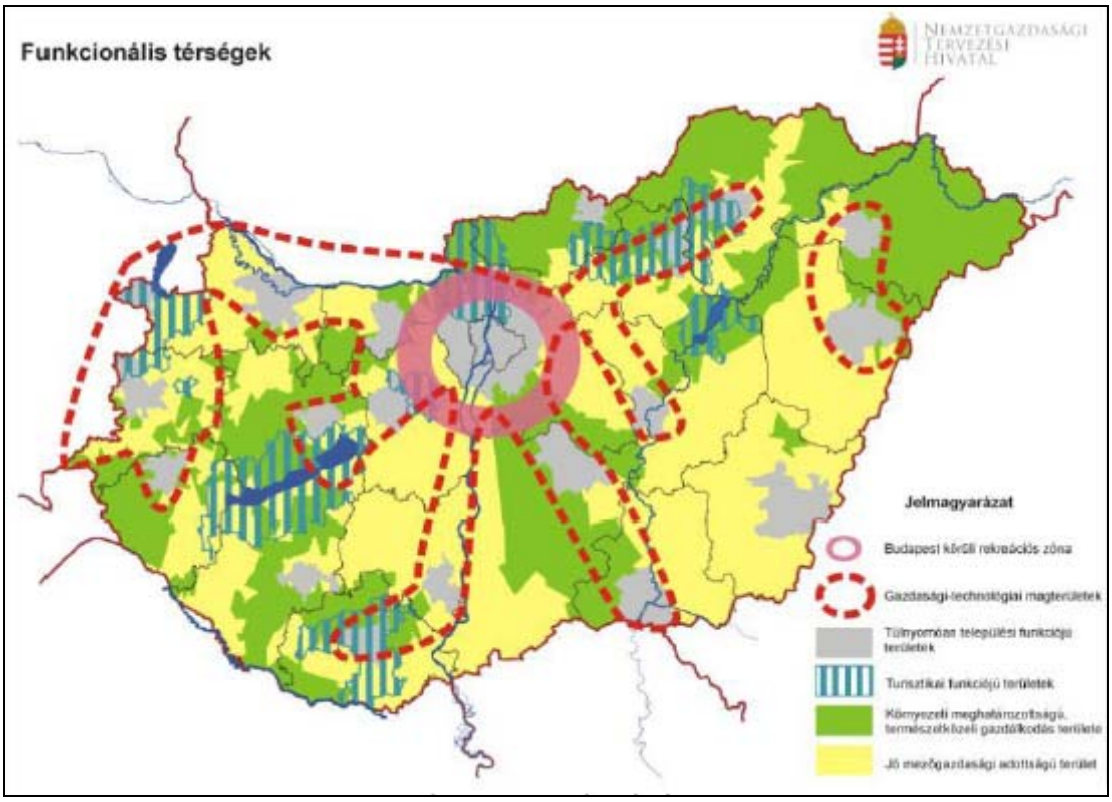

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Kecskemét és térsége, mint az ábrából is látható, részét képezi nem csak a **gazdasági-technológiai magterületnek**, de a **túlnyomóan települési funkciójú területek**nek és a környezeti meghatározottságú, **természetközeli gazdálkodás területének** is. Mint ahogyan az OFTK fogalmaz, ezek nem kizárólagos és semmiképpen nem szabályozási jellegű térségek, ugyanakkor a kijelölt térségekben a nevesített funkciók kiemelt fontosságúak.

Az OFTK kiemeli, hogy a területfejlesztés központi célját képező, a gazdasági és társadalmi fejlettségben megmutatkozó **területi különbségek csökkentése, kiegyenlítése mellett új szempontok érvényesítése szükséges**. A hatékonyabb, a hazai sajátosságokra épülő fejlődést szolgáló térszerkezet kialakítása az alábbi fő elvekre épül:

- Makroregionális térkapcsolatok feltárása;
- Többközpontú fejlődés;
- Város-vidék együttműködés;
- Természeti erőforrásainkat védő térszerkezet;
- Beruházásösztönző térszerkezet;
- Periférikus térségek becsatolása az ország társadalmi-gazdasági vérkeringésébe;
- Autonóm térségek;
- Új középszint: új megyei szerepek;
- Város és vonzáskörzete, mint funkcionális alapegység.

Kecskemét számára elsősorban a többközpontú, decentralizált fejlesztés, **a város-vidék együttműködés erősítése**, a **beruházásösztönző térszerkezet kialakítása eredményezhet új lehetőségeket**, ugyanakkor a megfogalmazott új elvek (mint például természeti erőforrásainkat védő térszerkezet, vagy az autonóm térség működési modelljének adaptálása, illetve a város és vonzáskörzete kapcsolatainak erősítése) érvényesítése, tartalommal történő megtöltése számos feladatot ró a jövőben a városra.

Az OFTK Budapestet körülölelő belső városgyűrű részeként említi meg Kecskemétet, s mint dinamikus fejlődést felmutató gazdasági központnak szükségesnek tartja a meghatározott prioritások és a meglevő gazdasági lehetőségek alapján megfelelő városprofil kialakítását, melynek megvalósulását támogatni kívánja.

Az OFTK Kecskemét számára az alábbi városprofilt és kitörési pontokat fogalmazta meg:

> *„Kecskemét megújuló mezővárosként az iparát, mező- és élelmiszergazdaságát megújító modern, szolgáltató alföldi centrum pozícióját kívánja elérni húzóágazataira támaszkodva (autóipar, élelmiszeripar, elektronika) és olyan kitörési pontokkal, mint az innovatív iparágak, gép- és járműipar („Daimler City"), élelmiszeripar, logisztika, kulturális ipar. A térség kiterjed a közvetlen városi vonzáskörzeten túl is, pl. a Nagykőrös és Cegléd agrár-élelmiszeripari és közlekedési csomóponti potenciális logisztikai térségére."*

További lehetőségként jelenik meg, hogy a fővárostól nagyjából 40-100 km-re húzódó települési gyűrű egyik dinamikusan fejlődő városaként, a kedvező elhelyezkedésének és az eleve meglevő ipari/logisztikai potenciáljának köszönhetően, **Kecskemét a termelés és a logisztika terén feladatokat vegyen át a fővárostól**.

A felsorolt funkciókon kívül **Kecskemétnek meghatározó szerepet kell játszania a** környezetében elhelyezkedő **vidékies és tanyás térségek fejlesztésében**, ezen belül is kiemelt szervező és koordináló szerepet kell betöltenie **a Homokhátság komplex fejlesztésében** (13. ábra). A Homokhátság komplex fejlesztésével kapcsolatban az OFTK-ban megfogalmazott *fejlesztéspolitikai feladatok a következők*:

- *A 2001-2008 között működő Homokhátsági Speciális Célprogram folytatása, kiemelten a szárazságtűrő és alternatív növények termesztésbe vonása, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérletek, modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítása, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdálkodás összhangját megteremtő gazdálkodási rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztése;*

- *A megváltozott éghajlati feltételekhez alkalmazkodó gazdálkodási formák elterjesztése;*
- *A Duna és a Tisza vízgazdálkodási jellegű programjaihoz, beavatkozásaihoz illeszkedve a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak átfogó rendezése, a táj- és környezetgazdálkodási szempontokkal összhangban;*
- *A belvízrendszerek felülvizsgálata, belvízelvezetés, a táji fenntarthatóságot veszélyeztető mértékben vízigényes kultúrák és ipari tevékenységek visszaszorítása;*
- *A területhasználat, a gazdálkodás és a vízgazdálkodás összehangolása, szükséges esetekben a terület- és gazdálkodási forma váltásának elősegítése;*
- *A népességmegtartást és a tájfenntartást biztosító agrár- és élelmiszergazdaság működésének biztosítása, bővítése, a speciális táji körülményeknek megfelelő korszerű technológiák használatának elősegítése;*
- *A tanyai gazdaságok fennmaradásának, piacra jutásának segítése, annak érdekében, hogy tájfenntartó és megélhetést biztosító szerepüket betölthessék.*

13. ábra: *Vidéki térségek Magyarországon*

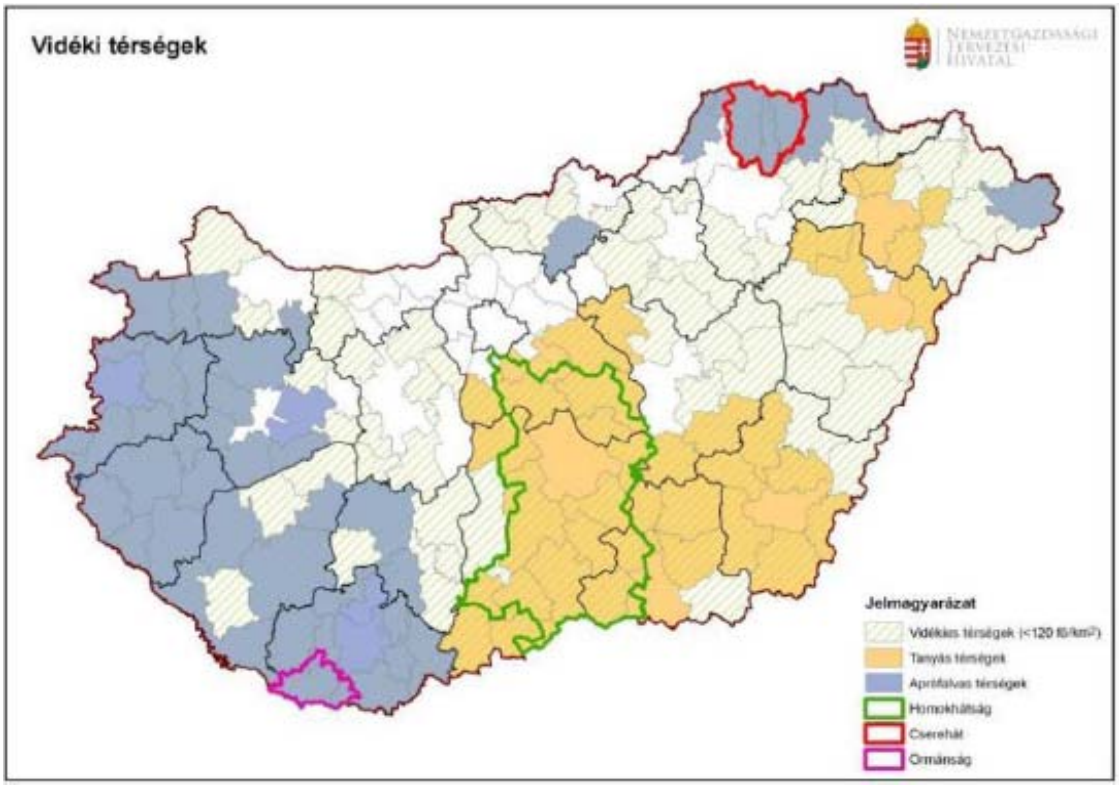

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Miután **Kecskemét kiterjedt tanyás térséggel rendelkezik**, ezért e sajátos települési, gazdálkodási és létformát megtestesítő térbeli egység fejlesztésével kapcsolatban is számos feladat fogalmazódik meg az OFTK-ban.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- *A Tanyafejlesztési Program kiterjesztése.*
- *A tanyás térségek átfogó fejlesztési programjának és cselekvési tervének megvalósítása.*
- *A tanyás térségek, tanyás külterülettel rendelkező önkormányzatok, illetve a tanyai gazdálkodók, lakosok számára érdemi és közvetlen fejlesztési forrás biztosítása, a meglévő tanyák megőrzése, a gazdasági termelésbe való visszaintegrálása.*
- *Hosszú távú tanyaprogram keretében a tanyákra vonatkozó jogi szabályozás szükséges alakítása, melynek szempontjai: a tanyai lakosság önkormányzati képviselete, a tanyás külterületre vonatkozó településfejlesztési és -rendezési tervezés, szabályozás megújítása, a közbiztonság javítása, a szolgáltatások elérhetőségének javítása (pl. tanyabusz szolgáltatás), az infrastrukturális fejlesztés (a környezeti szempontok figyelembevételével), a tanyai birtokrendezés.*
- *A tanyák tevékenység diverzifikációjának segítése: az önellátást szolgáló termelés mellett a termékek és szolgáltatások piacán való megjelenésének támogatása, a „több lábon állás" ösztönzése.*

Az OFTK külön nevesítette **a klímaváltozás hatásai által legerősebben érintett övezetek** sorában a **Duna-Tisza-közi Homokhátságot** (14. ábra).

14. ábra: *A klímaváltozás hatásainak leginkább kitett térségek*

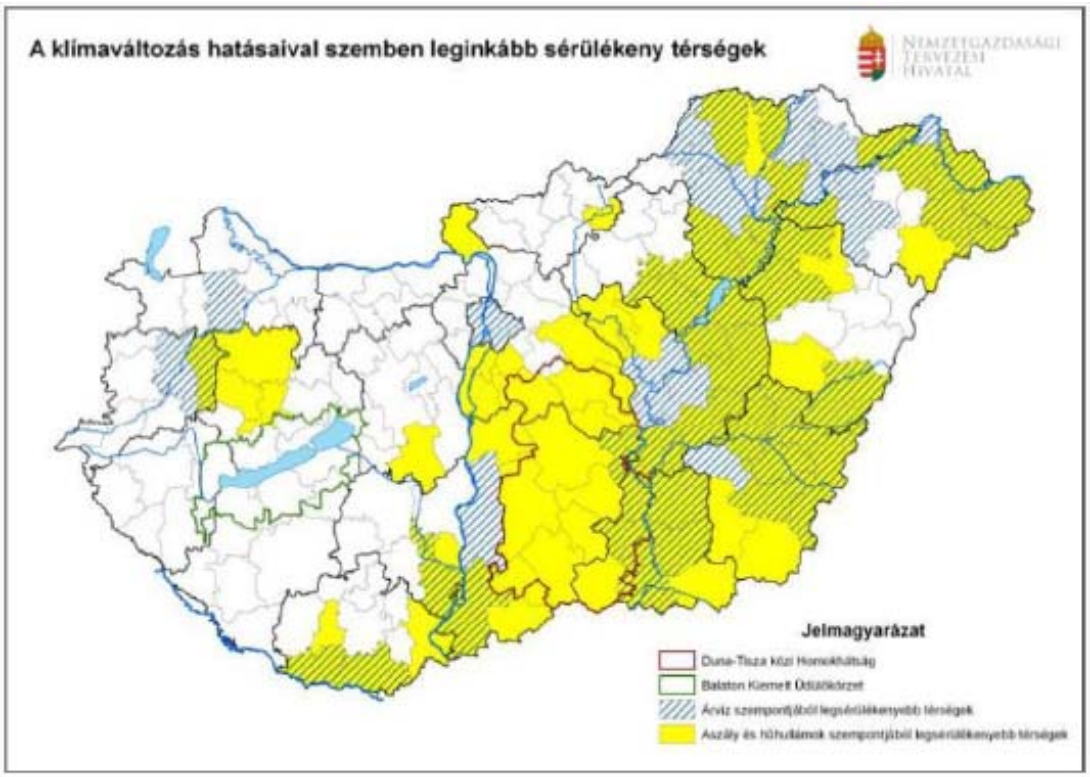

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Az OFTK külön kiemelte, hogy a várható hatások elsősorban az agráriumot érintik, de az energiaellátás, a műszaki infrastruktúra, az egészségügy és a szociális ellátórendszer számára is egyre több feladatot jelentenek. A dokumentum megállapítja, hogy „különösen sérülékenyek az elöregedő lakosságú tanyás települések, aprófalvak, de a városokban is jelentős, bár más jellegű intézkedésekre, fejlesztésekre van szükség az alkalmazkodás érdekében (klímabarát városok kialakítása). **A Homokhátság** már most **kritikus vízellátási helyzete miatt, integrált térségi programra/programokra van szükség.**

Kecskemét ezeken kívül a különleges táji értékekkel, rekreációs funkciókkal bíró **Bugac-Kiskunsági kultúrtájnak a részét is képezi** (15. ábra), így fejlesztései során figyelembe kell vennie e különleges övezetre vonatkozó fejlesztéspolitikai feladatokat.

15. ábra: *Az OFTK-ban nevesített kultúrtájak*

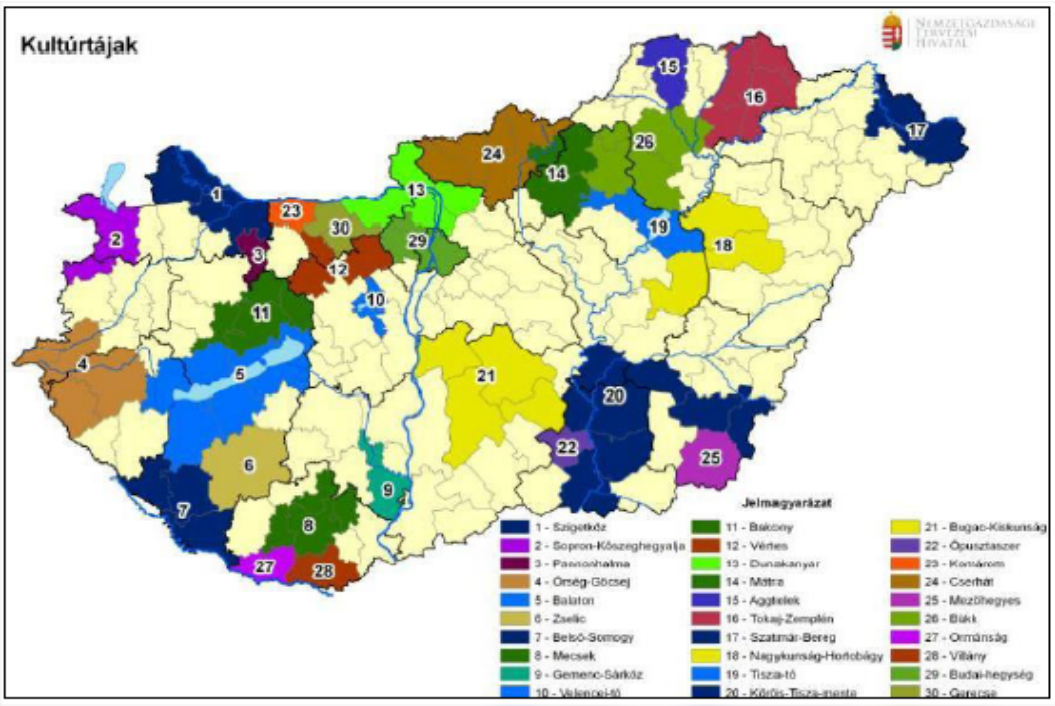

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- *A jellegzetes táji környezethez alkalmazkodó, hagyományőrző és a tájképet megőrző gazdálkodás támogatása (szőlők, legelők, kisparcellás gazdálkodás);*
- *A kulturális örökség megőrzése. Az épített örökség mellett a településszerkezet és településkép is megőrzendő érték ezekben a térségekben;*
- *Az épített örökség és a tájhasználat megőrzését támogatja a térségre jellemző hagyományos mesterségek és iparágak védelme, fenntartható fejlesztése;*

- *A helyi közösségek, helyi identitástudat fejlesztése, erősítése;*
- *A jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a helyi értékek bemutatása, a lokális adottságokhoz alkalmazkodó idegenforgalmi infrastruktúra, szálláshelyek, desztináció menedzsment kialakítása;*
- *Az idegenforgalom igényei szerint alakuló, koncentrált területhasználat kialakulásának megelőzése vagy tudatos irányítása; a túlzott mértékű, a táj- és településképet romboló beépítés megakadályozása;*
- *Az időben és térben koncentrált vendégforgalom szétterítése, a szezon meghosszabbításával, sokoldalú turisztikai kínálattal;*
- *Több lábon álló gazdasági szerkezet fejlesztése, az idegenforgalomtól való túlzott függés legalább szezonális csökkentése a turizmus igényeivel, érdekeivel összhangban;*
- *A "Silver economy" lehetőségeinek kihasználása;*
- *A kellemes környezetben alkotóhelyek és távmunka lehetőségek biztosításával a kvaterner és K+F szektorbeli munkahelyek teremtése;*
- *A fokozott környezeti terhelés megelőzése, illetve környezettechnológiai fejlesztésekkel annak kezelése, a vízellátás, a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés, a zajvédelem, a levegőminőség-védelem fejlesztése fokozott prioritás ezekben a térségekben;*
- *A helyi lakosság számára is hosszú távon élhető, vonzó lakóhelyként kell megőrizni a frekventált településeket, amit célirányos ingatlanpolitikával, szabályozással, képzésekkel, a fiatalok munkahelyhez és lakáshoz jutásának támogatásával, családbarát települések kialakításával lehet segíteni;*
- *A turisztikailag frekventált térségekben a vízparti turizmus esetében árnyékolási fejlesztések megvalósítása.*

Kecskemét kiemelt járműipari térség funkciójával kapcsolódik az OFTK-ban azonosított **speciális gazdasági övezetek** sorába. Létrehozásának célja: az ország adott térségének gazdasági fejlődése érdekében a helyi sajátosságokkal és hasznosítható erőforrásokkal összhangban álló, vállalkozásbarát környezet kialakítása, a befektetések ösztönzése, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése.

Az OFTK fontos területpolitikai célként jelölte meg továbbá a centralizáltság oldása érdekében, a **vidéki nagyvárosok erősítését**, **a nagyvárosok bekapcsolását az európai közlekedési hálózatokba**, a Budapestet kikerülő közvetlen **közlekedési transzverzálisok kialakítását** (pl. Kecskemét számára fontos M8 és M44 autóutak kiépítése**), a funkcionális és foglalkoztatási központok elérhetőségének javítását**, a **hatékony és fenntartható helyi,** illetve **agglomerációs mobilitás fejlesztését**, melynek mindegyikében érdekelt Kecskemét.

1.2.2. Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Koncepció

A megyei területfejlesztési koncepció az alábbiakban fogalmazta meg Bács-Kiskun megye jövőképét:

„Bács-Kiskun megyét 2030-ban társadalmi-gazdasági stabilitás jellemzi, hagyományos értékein alapuló - XXI. századi kihívásokra adott - innovatív válaszokkal.

A népesség és a vállalkozások mobilitása a megye térkapcsolatainak köszönhetően élénk, ez gazdasági és kulturális értelemben pezsgő, sokszínű, vonzó környezetet teremt.

A KKV szektor a válságot követő több mint másfél évtized során a krízisben szerzett alkalmazkodóképessége, hatékonyságnövekedése és megújulási képessége révén jelentős részt vállal a bővülő foglalkoztatásban.

A környezeti problémákra adott válaszoknak köszönhetően a Homokhátság gazdasági leszakadása megáll, az elvándorlás csökken, a táj sajátos arculata turisztikai, környezetvédelmi és letelepedési szempontból is vonzó lehetőségeket kínál.

A vidéket lefedik a kiváló minőségű mezőgazdasági termékeket feldolgozó élelmiszeripari üzemek, a vidéki lakosság kreativitásának és az élethosszig tartó tanulásnak köszönhetően a vállalkozói szféra a termelés és szolgáltatás terén is folytonosan képes megújulni. A vidéki gazdaság és infrastruktúra fejlődése fenntartható, nem jár környezetszennyezéssel, az építési beruházások a táj arculatához illeszkedően valósulnak meg.

A megye települései megfizethető és minőségi életfeltételeket biztosítanak, energiafelhasználásukban folyamatosan növekszik a megújuló energia aránya.

A megye fejlesztő- és infrastrukturális hálózatai, a nemzetközi térbe történő integrációt és a fejlesztési erőforrások kihasználásának maximalizálását eredményesen szolgálják.”

Ebben a fejlesztési folyamatban – a célrendszer szintjén – Kecskemét számára fontos feladatokat fogalmazott meg a területfejlesztési koncepció. **Az átfogó célok** (*1. A megye társadalmi-gazdasági súlyának növelése a Kárpát-medencében és az európai térben inkluzív növekedés révén; 2. Az emberek és a környezet harmonikus együttélésének megteremtése; 3. Területi felzárkózás, a megye belső kohéziójának erősítése; 4. Egészséges és megújuló társadalom*) teljesülése nem képzelhető el a megye legnagyobb városának vállalkozásai, intézményei, illetve szakmai és civil szervezeteinek munkája és együttműködése nélkül.

Az átfogó célok mellett megfogalmazták a tematikus, területi és horizontális célokat is, melyeket a 16. ábra mutat be.

16. ábra: *Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere*

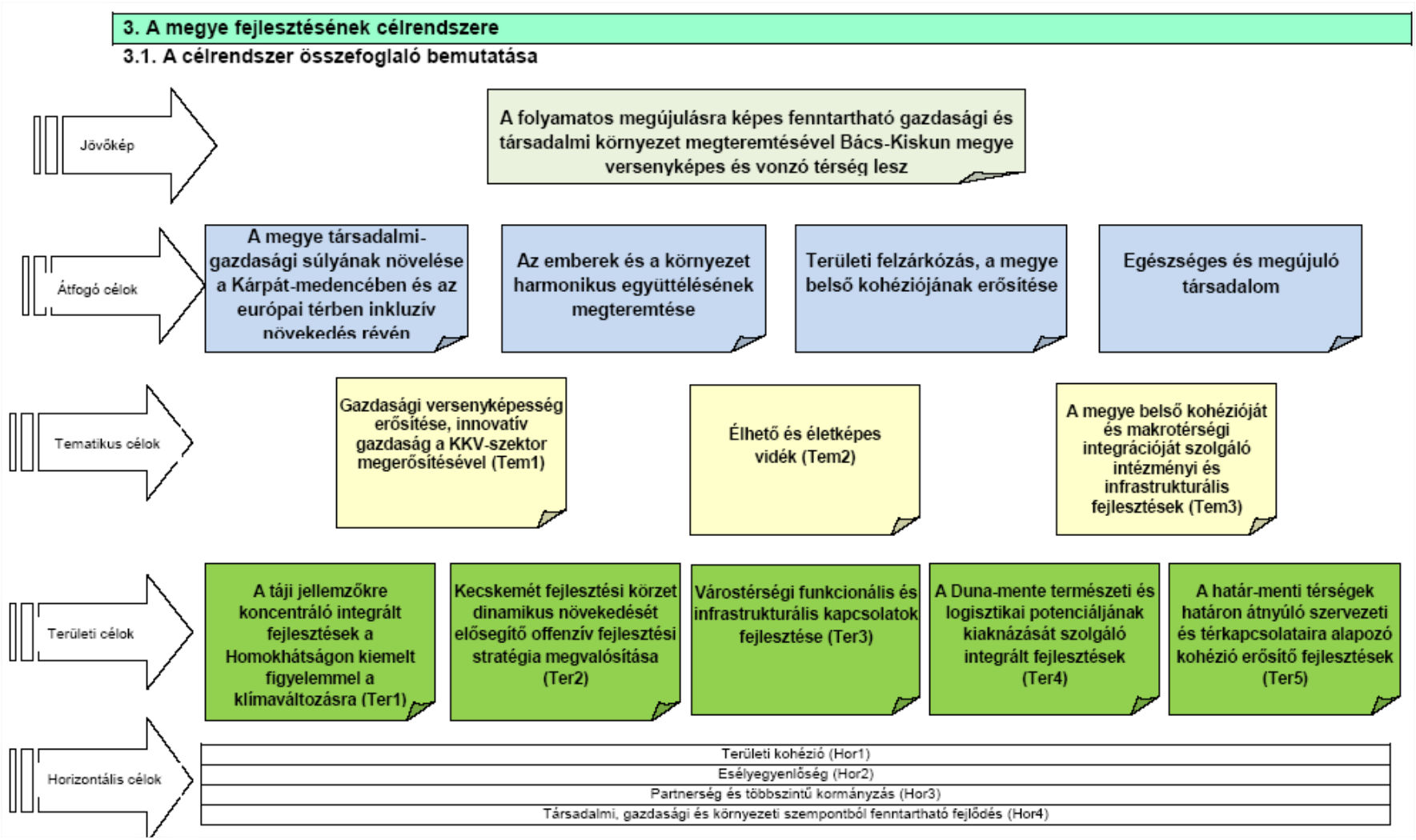

Forrás: Bács-Kiskun 2020. Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciója – Javaslattevő fázis 2013.

A tematikus célok és az azokban megfogalmazott prioritások megvalósítása során Kecskemét számára számos feladat fogalmazódik meg. Ezek áttekintése érdekében felsoroljuk a tematikus célokhoz kapcsolódó prioritásokat, beavatkozásokat.

I. Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével

A tematikus célhoz kapcsolódó prioritások:

1. Az élelmiszeripar versenyképességének fokozása: beruházások, humán erőforrás-fejlesztés és minőségi árualapot szolgáltató mezőgazdasági termelés révén az állattenyésztés és növénytermesztés kiegyensúlyozott alapjain;

2. A vállalkozások – mint gyakorlati képzőhelyek- alkalmassá tétele a humán erőforrások fejlesztésére;

3. A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az attrakciók összekapcsolása túraútvonalak kialakításával a lovasturizmus és a kerékpáros turizmus igényeit figyelembe véve;

4. Az ipar beruházási, képzési, szakképzési és alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása

5. A vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése, bővítése;

6. Komplex innovációs tanácsadás: önkormányzat, KKV, egyéni energiahatékonysági beruházások előkészítésének, megvalósításának szolgálatában;

7. Beszállítói hálózatok fejlesztése az élelmiszeriparban és a magas minőségű termékeket előállító feldolgozóiparban, összekapcsolva az ipari logisztikai héttér megteremtésével.

II. Élhető és életképes vidék

A tematikus célhoz kapcsolódó prioritások és beavatkozások:

1. A tanyás térségek fenntartható társadalmi-gazdasági fejlesztése a tanyák sokféleségének figyelembe vételével (gazdasági funkció, lakófunkció, rekreációs funkció);

2. Komplex tájgazdálkodási program megvalósítása külterületi fókusszal (Integrált Területi Beruházás);

3. A természeti erőforrások fenntartható használatán és az agrárgazdaság tradícióin alapuló jövedelemszerzési lehetőségek bővítése.

III. A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések

A tematikus célhoz kapcsolódó prioritások és beavatkozások:

1. A terület-és vidékfejlesztési forrásszerzési képesség maximalizálása optimális területi lefedettséggel és erős helyi szakember-háttérrel;

2. A makrotérségi integrációt gátló, hiányzó infrastrukturális fejlesztések megvalósítása;

3. A civil szféra révén a helyi döntések előtérbe helyezése és a szolidaritás erősítése.

A fejlesztési célrendszer keretében a koncepció a megyén belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységeket határolt le, ahol **területi célokat** rögzített. Ezek a területi célok a következők:

1. A táji jellemzőkre koncentráló integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra;

2. Kecskemét fejlesztési körzet kiegyensúlyozott növekedését elősegítő fejlesztési stratégia megvalósítása;

3. Várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése;

4. A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések;

5. A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohéziót erősítő fejlesztések.

A területi célokhoz kapcsolódóan a fejlesztési körzetek lehatárolása is megtörtént. Kecskemét közigazgatási területe két fejlesztési körzetbe is beletartozik, a **Kecskeméti fejlesztési körzet**be (17. ábra) és a **Homokhátsági fejlesztési körzet**be (18. ábra).

17. ábra: *A kecskeméti fejlesztési körzet lehatárolása*

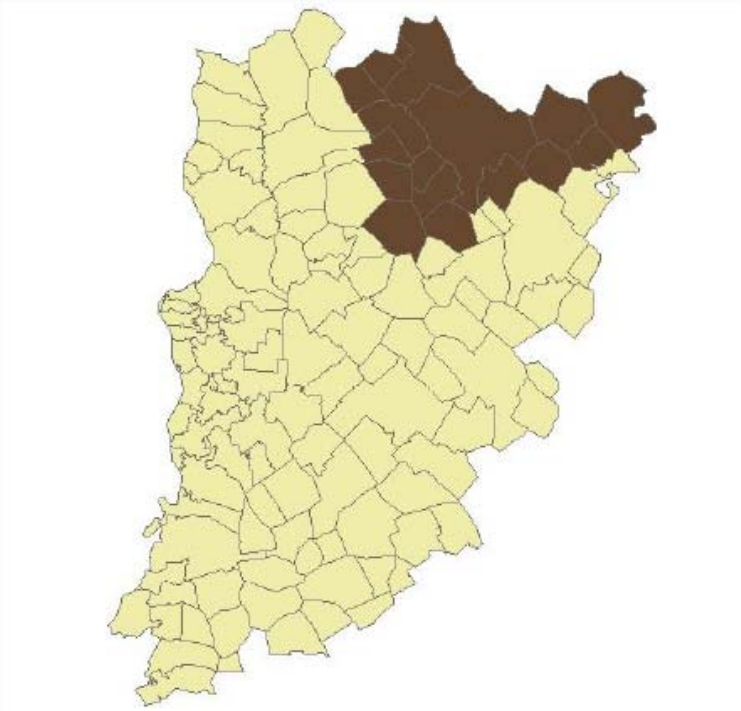

Forrás: Bács-Kiskun 2020. Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciója – Javaslattevő fázis 2013.

Mint a fentiekben is látható **Kecskemét fejlesztési körzet számára külön fejlesztési stratégiát fogalmazott meg a megyei koncepció**. Ennek szükségességét az alábbiakban foglalta össze a dokumentum:

„Kecskemét és környéke fejlettsége kettősséget tükröz. Bács-Kiskun megye mutatóival összevetésben a térség helyzete kedvező képet mutat, ugyanakkor az infrastruktúra állapota (pl. úthálózat), valamint a szolgáltatások/ellátórendszerek iránti igény és a kapacitások összevetése (pl. bölcsődei férőhelyek) jelentős hiányokat mutat, ami a fejlesztési potenciál kihasználását is gátolja (pl. foglalkoztatás). Tehát a kettősség ennek megfelelően a felzárkóztató jellegű és a versenyképességet erősítő beavatkozások egyidejű szükségességét igazolja.

A megye legnagyobb városa számára kihívást jelent az életminőség javítását célzó, a megfelelő színvonalú munkaerő biztosítását szolgáló folyamatos fejlesztési igények kielégítése mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok leszakadásának megakadályozása, integrációjának elősegítése. Ez a lakhatás és az oktatás, szakképzés terén változatos megoldásokat és beavatkozásokat kíván.

A város és környéke kapcsolatrendszere funkcionális együttműködések révén formálódik (pl. az agglomerációra kiterjedő közlekedésfejlesztés).

Az OFTK funkcionális térségi lehatárolásától eltérően Kecskemét és környéke turisztikai fejlesztési funkciói és lehetőségei is kiemelésre és fejlesztésre érdemesek, különös tekintettel pl. a szecessziós épített örökség megőrzésére és turisztikai hasznosítására.

A csapágyváros szerepkör vonatkozásában erőteljesebb súlypontok kiépítésére módot kínáló megyehatárokon átnyúló együttműködés kiaknázása is hozzájárul a cél eléréséhez.

Kecskemét és környéke tradicionális kertkultúráját, mezőgazdasági kultúráját az élelmiszeripar beszállítói hátterének megerősítését megcélozva, az ágazati-szakmai célok mellett az együttműködési készség megerősítése oldaláról is támogatni kívánjuk.

A város a természeti adottságok és a környezettudatos szemlélet együttes érvényesülését a megújuló energiát hasznosító – előkészített – fejlesztésének megvalósításával kívánja demonstrálni.”

A fejlesztési körzet előtt álló feladatok pontos azonosítása érdekében a koncepcióban megfogalmazták a legfontosabb fejlesztési prioritásokat, amelyek a következőkben foglalhatók össze.

Fejlesztési priorizások:

1. Igények és kapacitások összehangolása a város oktatási, egészségügyi és szociális ellátórendszereiben;

2. Energiaigény, szennyezés - és hulladék-kibocsátás csökkentése;

3. Közösségi közlekedés a várostérség megyehatáron túli településeinek integrálásával;

4. Design, alkotótevékenység, épített örökség országos és nemzetközi vonzerőinek fejlesztése (animáció, kerámia, zománc, népi iparművészet, szecesszió);

5. Egészséges, magas hozzáadott értékű helyi élelmiszer előállítás.

Kecskemét számára fontos feladatokat és illeszkedési kritériumot fogalmazott meg a megyei területfejlesztési koncepció, **a klímaváltozással leginkább érintett Homokhátság** fejlesztésével kapcsolatban. Ezen a fejlesztési területen a gazdasági, társadalmi, környezeti leszakadásának visszafordítása, a hatások mérséklése, valamint a szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (pl. árvizek) csökkentése jelenti a legsürgetőbb jövőbeli feladatot.

18. ábra: *A homokhátsági fejlesztési körzet lehatárolása*

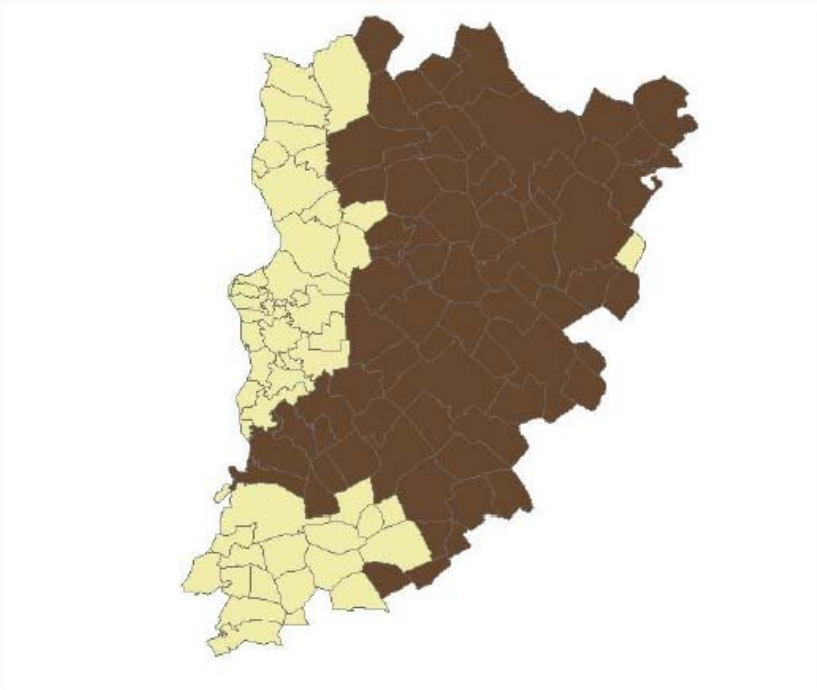

Forrás: Bács-Kiskun 2020. Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciója – Javaslattevő fázis 2013.

A cél elérése érdekében, a klímaváltozás kapcsán érintettek közötti kooperáció változatos kereteit kívánják érvényesíteni a szakemberek és a döntéshozók, a helyi szervezetek kapcsolatfelvételétől, a megye- és országhatáron átnyúló formákon keresztül, a transznacionális együttműködésekig az alábbi prioritási területeken:

1. Energetikai beruházások az intézményi, lakossági és vállalkozói szférában

- Energiahatékonysági beruházások és szén-dioxid kibocsátás csökkentése
- Megújuló energia hasznosítása a környezeti-gazdasági fenntarthatóság elvei mentén

2. Vízügyi beruházások az intézményi, lakossági és vállalkozói szférában

- A vizeink mennyiségi védelmével kapcsolatos fejlesztések (vízmegtartó infrastruktúrafejlesztés, vízfelhasználást csökkentő fejlesztések, komplex vízvédelmi beruházások)
- A vizeink minőségi védelmével kapcsolatos fejlesztések

3. A gazdasági élet szereplői közötti együttműködések ösztönzése

- A Homokhátság sajátos problémáinak kezelését célzó megyehatárokon átnyúló kiemelt komplex program és integrált területi beruházás(ok) megvalósítása
- EGTC létrehozásának kezdeményezése és munkájának támogatása a klímaváltozással kapcsolatos kutatás-fejlesztési igényekre alapozottan

4. Szemléletformáló akciók támogatása

- A klímaváltozás okait, hatásait, a beavatkozási lehetőségeket szemléltető kiadványok készítése, ismeretterjesztő rendezvények lebonyolítása, tematikus bemutatóhelyek kialakítása
- Energiafelhasználás csökkentésével és az alternatív energiaforrások felhasználásával kapcsolatos szemléletformáló akciók, oktatásba és készségfejlesztésbe való befektetés, tanácsadás
- A vizeink minőségi és mennyiségi védelmével kapcsolatos szemléletformáló akciók, oktatásba és készségfejlesztésbe való befektetés
- Hulladék-termelés csökkentését, szelektív hulladékgyűjtés módszerét, az újrahasznosítás lehetőségeit népszerűsítő akciók, oktatásba és készségfejlesztésbe való befektetés, tanácsadás

5. Kutatás-fejlesztés- innováció támogatása a Homokhátságon

- Klímaváltozás komplex problémáinak elméleti vizsgálata és a megoldásokat tesztelő pilot beavatkozások
- Tradicionális gazdasági tevékenységet folytatók K+F+I tevékenységének támogatása
- Új, innovatív iparágak megjelenésének támogatása

Bács-Kiskun megye településfejlesztési koncepciójában még egy fontos, Kecskemétet is érintő területi cél került megfogalmazásra, a **várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése.**

A cél keretében a megye erősíteni kívánja a hatékony közszolgáltatásra és funkcionális központ szerepre alkalmas településeit, figyelemmel mindazokra a feltételekre (szervezési, közlekedési, kommunikációs), melyek a szolgáltatások igénybe vevői szempontjából a megfelelő elérést és szolgáltatási minőséget garantálják a **város-vidék kapcsolat** harmonizálása érdekében.

Erősíteni kívánják továbbá a városok (köztük Kecskemét) sokoldalú szolgáltató és intézményi struktúráját, védeni épített örökségét. Kitörési pontként tekintenek az oktatás, egészségipar, örökségturizmus, rekreáció területére. Az egyes funkciók, s termékek fejlesztését (pl. egészséges, biztonságos élelmiszerek, szabadtéri rekreációs formák, hagyományokon alapuló rendezvények, fesztiválok) úgy tervezik, hogy azok erősítsék a város-vidék szerves kapcsolatát, s enyhítsék az egyenlőtlen intézményi infrastrukturális feltételeket, az oktatási, egészségügyi és szociális területeken.

A területi cél elérése érdekében a megye az alábbi prioritásokat fogalmazta meg:

1. Várostérségi integrált és komplex programok kidolgozása és megvalósítása;

2. Esélyteremtés: a nevelés-oktatás módszertanának, személyi és infrastrukturális feltételeinek, valamint hozzáférésének javításával és a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi-gazdasági integrációjával;

3. A sokoldalú szolgáltató-és intézményrendszerre épülő kitörési pontokra alapuló fejlesztések (design, egészségipar, rekreáció, interaktív élményközpontok stb.).

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területrendezési tervek hierarchiája a következő módon épül fel:

Országos Területrendezési Terv (19. ábra) 2003. évi XXVI. törvény

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve (20. ábra) Bács-Kiskum Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011. (XI.29.) önkormányzati rendelete.

19. ábra: *Az OTrT Kecskemétre vonatkozó kivonata*

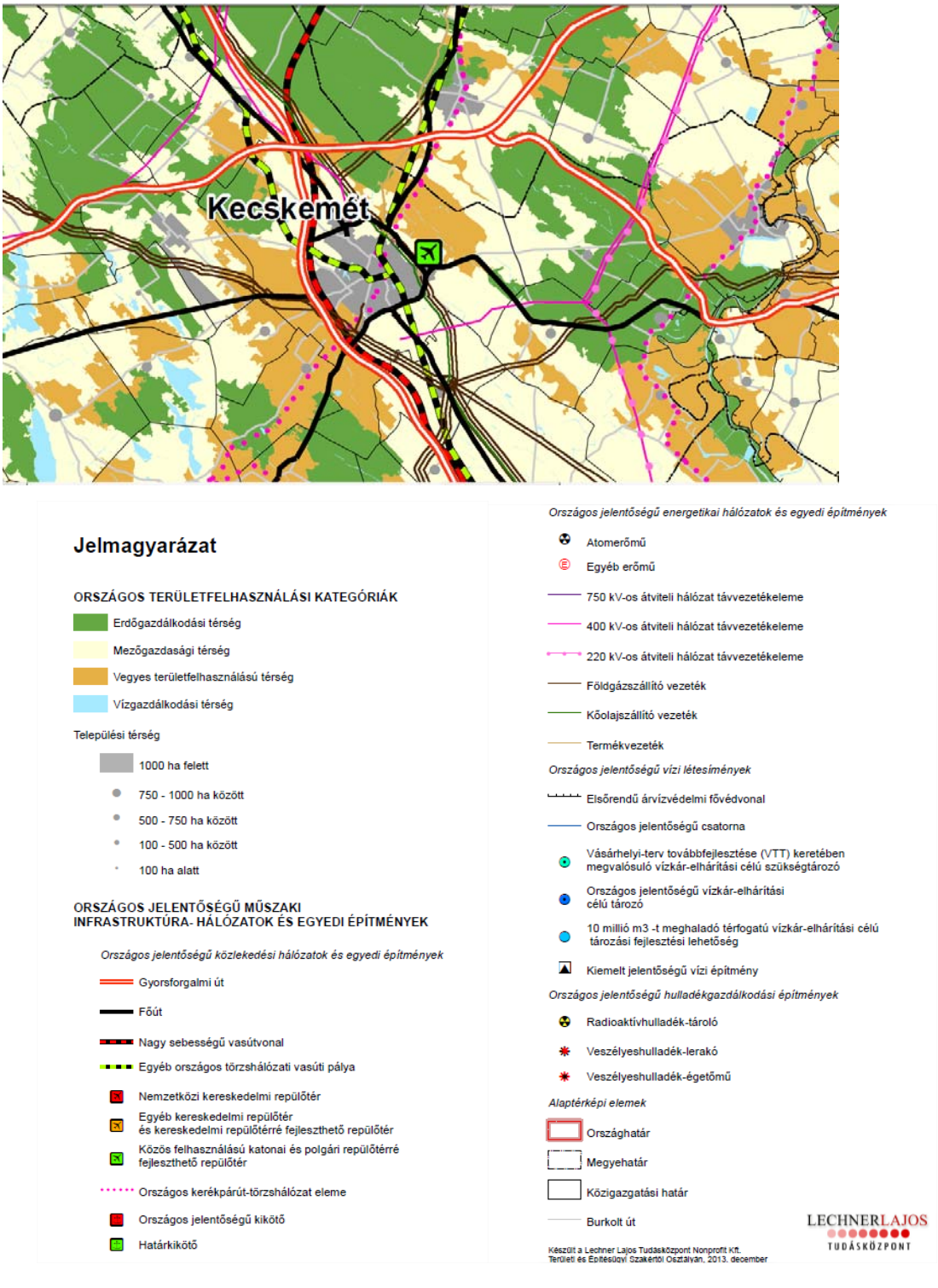

A területrendezési tervek közötti összhangot, illetve a településrendezési tervek ezekhez való illeszkedését egyrészt az egyes lehatárolt térségek és övezetek százalékban kifejezett területi átfedésével, másrészt a vonalas létesítmények azonos helyen való megjelenítésével (azaz területbiztosításával), harmadrészt bizonyos övezetek adott – védett – területen való kijelölésének tilalmával kell biztosítani.

A településrendezési tervek készítésekor ezeket az illeszkedési követelményeket kell bizonyítani, területi mérlegek számításával és alátámasztó térképekkel.

Hatályos *OTrT* szerint:

***OTrT*-ben szereplő terület (ha)**	**TRT-re vetíthető követelmény (ha)**	**TRT-ben szereplő terület és övezet megnevezés**	**Teljesülés a megyei szerkezeti terv %-ában**
Terület felhasználási kategória: Erdőgazdálkodási térség			
5982,12	0,75*5982,12=4486,5	erdő összesen: 4442,5741 ha	74,2642 %, még nem felel meg
		Máf: 1563,29 ha össz. 6005,8641 ha	100,397 % ezzel együtt megfelel
Terület felhasználási kategória: Mezőgazdasági térség			
15521,87	0,75*15521,87= 11641,40		
Terület felhasználási kategória: Vegyes terület-felhasználású térség	0,75*7438,85=5579,13	Mg. terület: 18775,900 ha	109,032 % megfelel
7438,85	összesen:17220,53		

Az OTrT 6. § rendelkezik a térségi terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó szabályokról. Kecskemét igazgatási területének nagy része - a települési térség kivételével - mezőgazdasági térségbe, illetve vegyes területfelhasználású térségbe sorolt. Az igazgatási terület 18,54%-a erdőgazdálkodási térség, vegyes területfelhasználású térség a település mintegy 23 %-át teszi ki.

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve Kecskemét igazgatási területének 15,6%-át erdőgazdálkodási térségbe, 34,8%-át mezőgazdasági térségbe, 28,7%-át vegyes területfelhasználású térségbe, 0,3%-át vízgazdálkodási térségbe sorolja. A fennmaradó területek városias települési térségbe, illetve építmények által igénybevett térségbe soroltak.

Az OTrT Kecskemét közigazgatási területét érintő főbb elemei

Fő infrastruktúra elemek: M5, M8, NSV, két nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezeték, két országos törzshálózati vasúti pálya, közös felhasználásúvá fejleszthető repülőtér, országos kerékpárút törzshálózati nyomvonal.

Kecskemét közigazgatási területe az alábbi kategóriákba sorolt: erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vegyes területfelhasználású és települési térség.

Kiemelt területfelhasználási elemek: Országos ökológiai hálózat területe, kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, jó termőhelyi adottságú terület, kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület, világörökségi várományos terület, országos vízminőség-védelmi terület, kiemelt fontosságú honvédelmi terület.

A területrendezési tervektől eltérő településrendezési célok érvényesítésére alapvetően két út áll rendelkezésre:

- egyedi területfelhasználási engedély keretében eltérésre, pontosításra, kiigazításra van lehetőség az állami főépítésznél kezdeményezett és általa lefolytatott külön hatósági eljárás keretében,
- a területrendezési tervek felülvizsgálata, módosítása során az önkormányzat véleményezőként javaslatokat, kifogásokat fogalmazhat meg.

Egyedi területfelhasználási engedély kiadására az utóbbi években két alkalommal került sor. Térségi területfelhasználási engedélyt kapott a város konkrét beruházásokhoz kapcsolódóan, mintegy 73 ha nagyságban, a déli gazdasági terület bővítésére, nyugati, illetve idén északi irányban.

A területrendezési tervek felülvizsgálatára legutóbb az OTrT 2013-as módosításakor volt lehetősége a városnak, a legfontosabb észrevételek között a nyomvonalas létesítmények (NSV, főutak, villamos távvezetékek, földgázvezetékek) pontos területigényeinek

megadásának kérése, a repülőtér polgári célú hasznosításnak megjelenítése, a déli gazdasági terület és a nem központi belterületek települési térségként való megjelenítése szerepelt.

Az OTrT és a megyei tervek összefüggésében az alábbi szabályok alkalmazandók:

a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;

b) a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;

c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011.(XI.29.) számú önkormányzati rendeletével jóváhagyott Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve Kecskemét igazgatási területének 15,6%-át erdőgazdálkodási térségbe, 34,8%-át mezőgazdasági térségbe, 28,7%-át vegyes területfelhasználású térségbe, 0,3%-át vízgazdálkodási térségbe sorolja. A fennmaradó területek városias települési térségbe, illetve építmények által igénybevett térségbe soroltak.

20. ábra: *Bács-Kiskun Megye Szerkezeti Terve (jóváhagyott)*

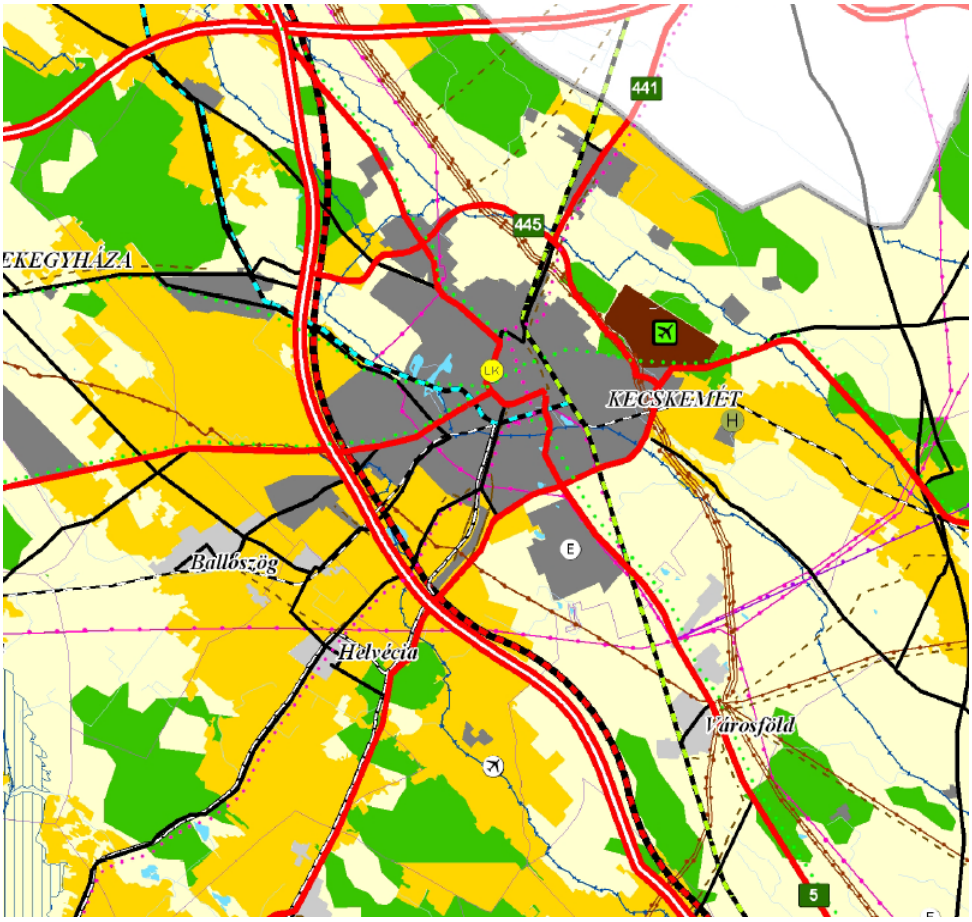

JELKULCS

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vegyes felhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség
- Városias települési térség
- Hagyományosan vidéki települési térség
- Építmények által igénybe vett térség

Műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Gyorsforgalmi úton, főúton és vasúti törzshálózaton tervezett nagyhíd
- Gyorsforgalmi- és főúthálózaton lévő határátkelő
- Vasúti törzshálózaton lévő határátkelő
- Nagysebességű vasútvonal
- Transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
- Egyéb országos törzshálózati vasútvonal
- Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérré fejleszthető repülőtér
- Állami repülések céljára szolgáló repülőtér
- Országos kerékpárút törzshálózat eleme
- Nemzetközi és országos jelentőségű közforgalmú kikötő
- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- Nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezeték
- Elsőrendű árvízvédelmi fővonal

Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

- Mellékút
- Térségi mellékúton és vasúti mellékvonalon lévő híd
- Térségi jelentőségű logisztikai központ
- Térségi határátkelő
- Vasúti mellékvonal
- Keskeny nyomtávú vasútvonal
- Egyéb nyilvános és nem nyilvános polgári célú repülőtér
- Térségi kerékpárút-hálózat eleme
- Térségi közforgalmú kikötő
- Személyforgalmi kikötő
- Kompátkelőhely
- Kiserőmű
- Átvitelt befolyásoló 120kV-os elosztó hálózat
- Térségi szénhidrogén szállítóvezeték
- Térségi belvíz- és öntözőcsatorna
- Belvíztározó
- 1 millió m3-t meghaladó és 10 millió m3-nél kisebb tározási lehetőség
- Másodrendű árvízvédelmi fővonal
- Térségi hulladéklerakó hely

A településrendszer elemei (Magyarország hivatalos helységnévtára szerint)

KECSKEMÉT *város*
Városföld *község*

Kecskemét módosított OTrT övezetek általi érintettsége:

OTrT 3/1. számú melléklet részlete
az országos ökológiai hálózat övezete

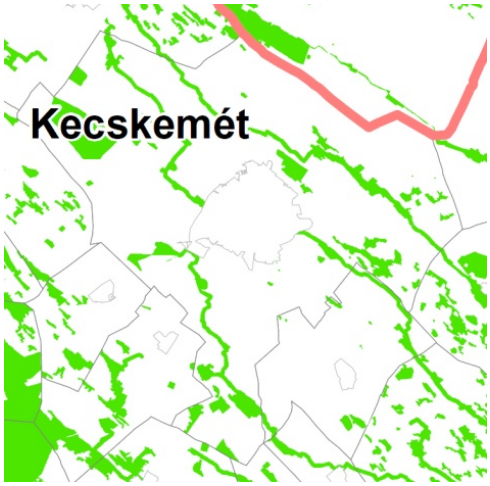

OTrT 3/3. számú melléklet részlete
kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

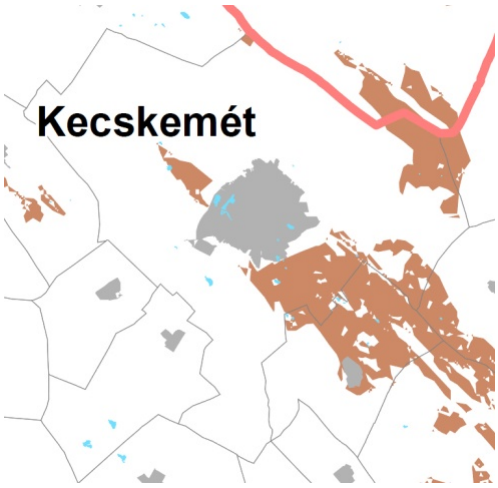

A város az országos ökológiai hálózat övezete által érintett, a hálózati elemeket a TRT tartalmazza.

A módosítással érintett területen nincs ökológiai hálózati elem.

A város a 3/2. számú melléklet szerinti kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet által érintett.

A település a 3/3. számú melléklet szerinti kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete által érintett, **az érintett területek a TRT-ben erdőövezetbe soroltak**

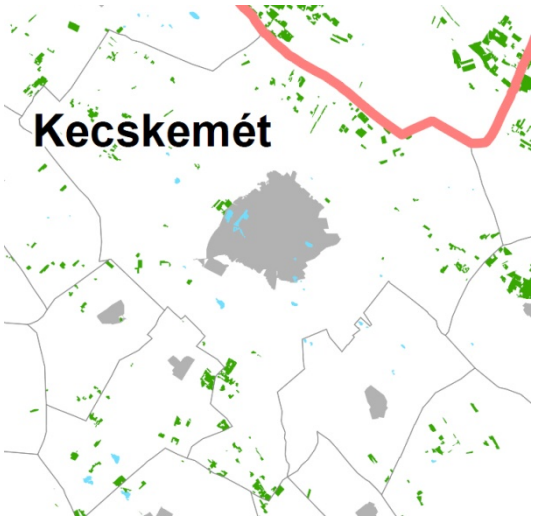

A település a 3/5. számú melléklet szerinti „országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete” által érintett, a tájképvédelmet a HÉSZ biztosítja

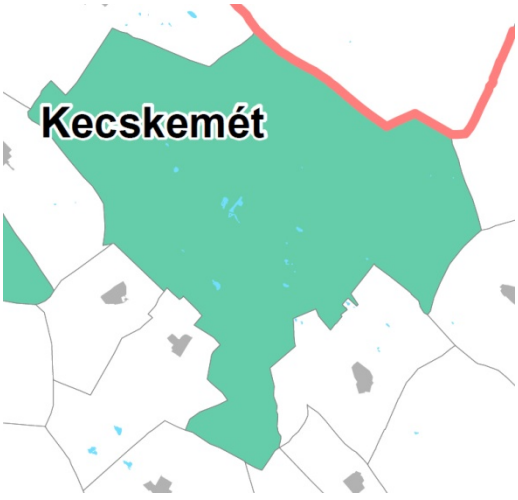

Kecskemét a 3/4. számú melléklet szerinti „komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete” által nem érintett, azzal nem határos.

Kecskemét a 3/6. számú melléklet szerinti kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete által érintett

Kecskemét a 3/9. számú melléklet szerinti ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete által érintett.

A TRT-ben ezek a területek tényleges területtel lehatároltak.

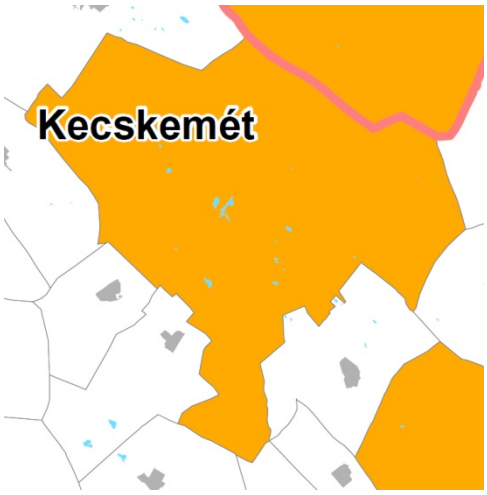

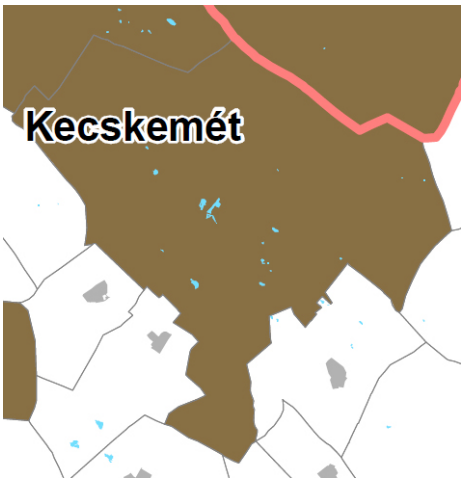

A tervezett módosítás nem érinti ezeket az övezeteket.

Kecskemét a 3/7. számú melléklet szerinti kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/8. számú melléklet szerinti felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/10. számú melléklet szerinti együtt tervezhető térségek övezete által érintett, de a térség települései nem igénylik az együtt tervezést..

Kecskemét a 3/11. számú melléklet szerinti kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete által érintett, a terv tartalmazza az ebből következő elemeket, a módosítás nem érinti

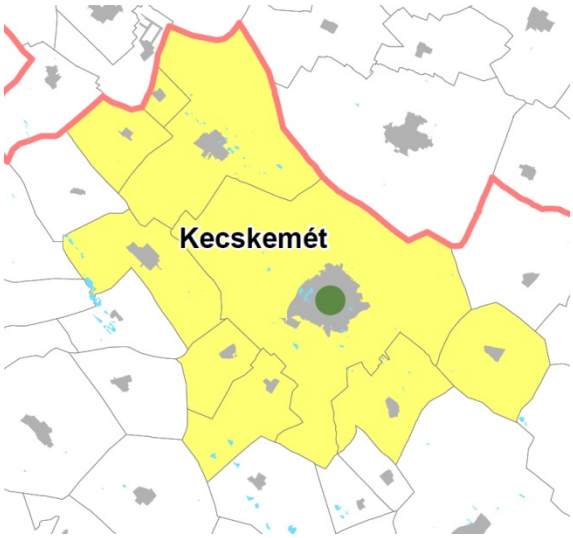

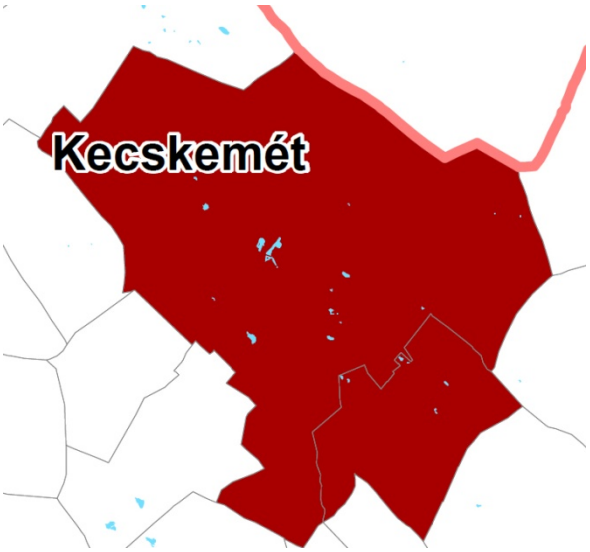

A meglévő országos jelentőségű gázvezetékek és elektromos vezetékek a földhivatal ingatlan-nyilvántartási térképén szereplő teljes nyomvonal hosszakkal vannak a terven feltüntetve.

A meglévő országos közutak az állami közútkezelő műszaki nyilvántartása alapján kerültek a terven feltüntetésre, a tervezett M8 és M44 országos közút nyomvonala az OTrT alapján lett feltüntetve. A nyomvonalak felülvizsgálata folyamatban van.

A település az országos kerékpárút-hálózat elemeivel érintett, a terv biztosítja a helyét.

A hatályos településszerkezeti terv és a tervezett módosítás megfelel az országos szerkezeti tervben foglaltaknak.

A megyei területrendezési terv összefüggései

A **megyei területrendezési terv térségi övezetei** jelölik ki – a terület-felhasználási kategóriáktól függetlenül – azokat a sajátos jellemzőkkel, elsősorban **védendő értékkel** vagy a tájhasznosítás szempontjából **kiemelkedő adottsággal** rendelkező területi egységeket, amelyekre a területrendezési előírásokon túl fontos ágazati (természetvédelmi, környezetvédelmi, energetikai, vízgazdálkodási, honvédelmi stb.) jogszabályok is vonatkoznak.

Hatályos *MTrT* terv szerint:

***MTrT*-ben szereplő terület (ha)**	**TRT-re vetíthető követelmény (ha)**	**TRT-ben szereplő terület és övezet megnevezés**	**Teljesülés a megyei szerkezeti terv %-ában**
Terület felhasználási kategória: Erdőgazdálkodási térség			
5020	0,85*5020=4267	erdő összesen: 4442,5741 ha	88,497 %, megfelel
Terület felhasználási kategória: Mezőgazdasági térség			
11239	0,85*11239= 9553,15	Mg. területből 9553,15 ha	85 % megfelel
Terület felhasználási kategória: Vegyes területfelhasználású térség			
9255	0,85*9255=7866,75	Mg. terület: 9208,5337 ha Máf: 1563,29 ha összesen: 10771,8237 ha	116,389 % megfelel

Kecskemét megyei térségi övezetek általi érintettsége:

A város a 3/1. sz. melléklet szerinti termőhelyi adottságú szántóterület övezete által érintett .

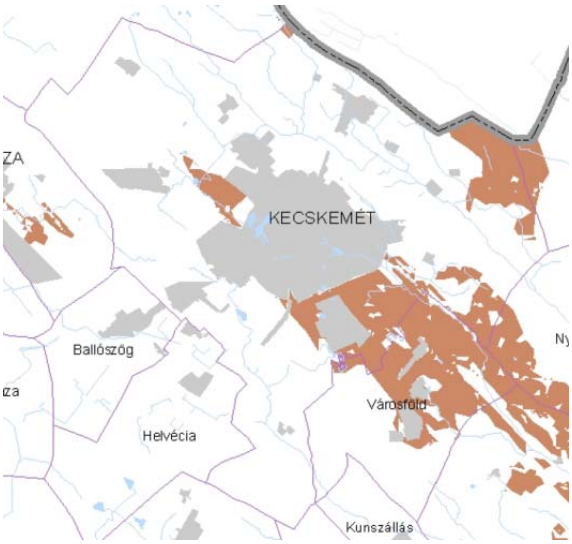

A város a 3/2. számú melléklet szerinti kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete által érintett.

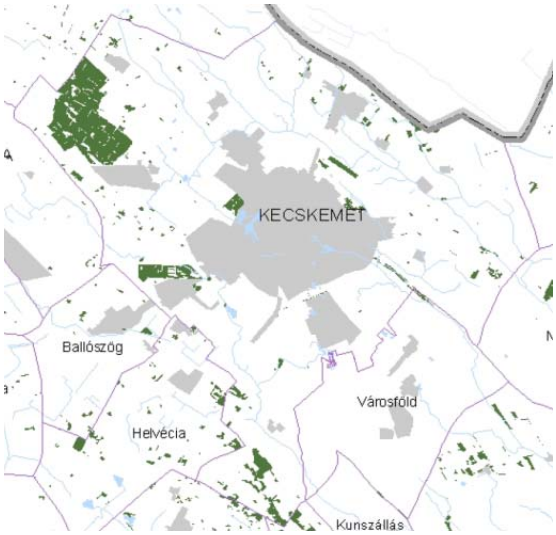

A város a 3/3. sz. melléklet szerinti „országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete”és „térségi és tájképvédelmi terület övezete” által érintett, a tájképvédelmet a HÉSZ biztosítja.

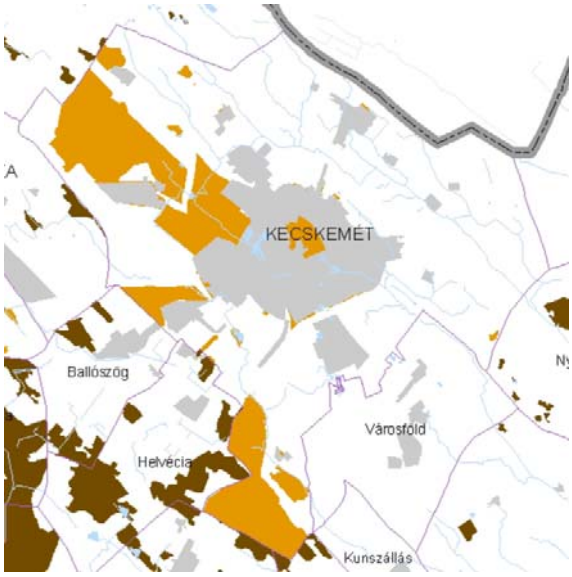

A város a 3/6. számú melléklet szerinti „ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete által érintett, a nyersanyag lelőhelyeket a terv tényleges területtel tartalmazza.

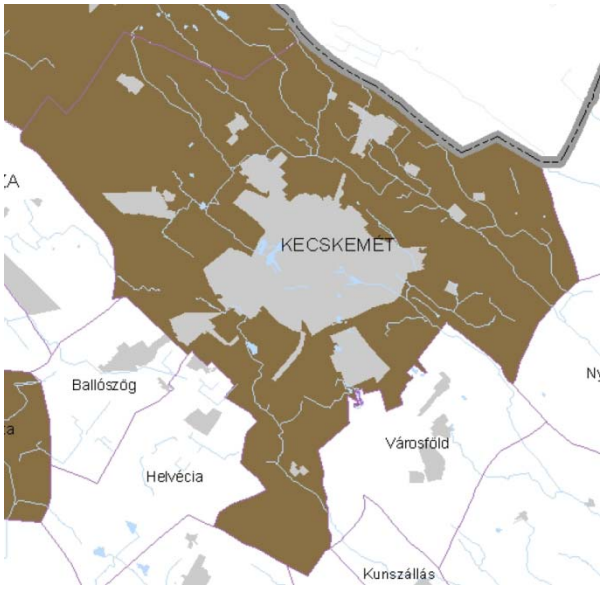

Kecskemét a 3/4. számú melléklet szerinti kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/5. számú melléklet szerinti felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/7. számú melléklet szerinti együtt tervezhető térségek övezete által érintett, de a térség települései nem igénylik az együtt tervezést.

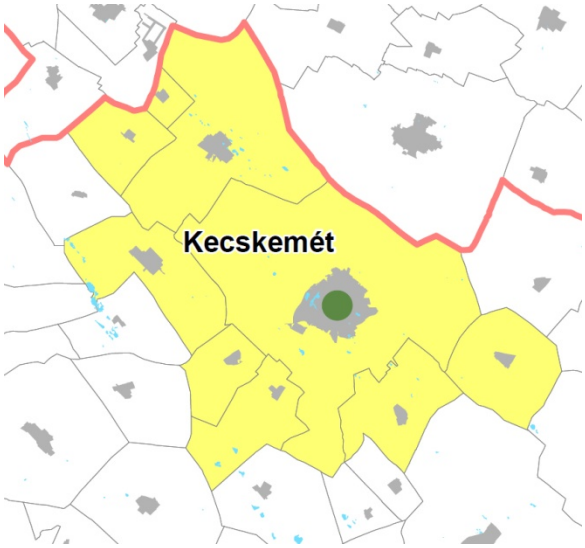

Kecskemét a 3/8. számú melléklet szerinti kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete által érintett, a terv a honvédelmi területeket tényleges területtel tartalmazza

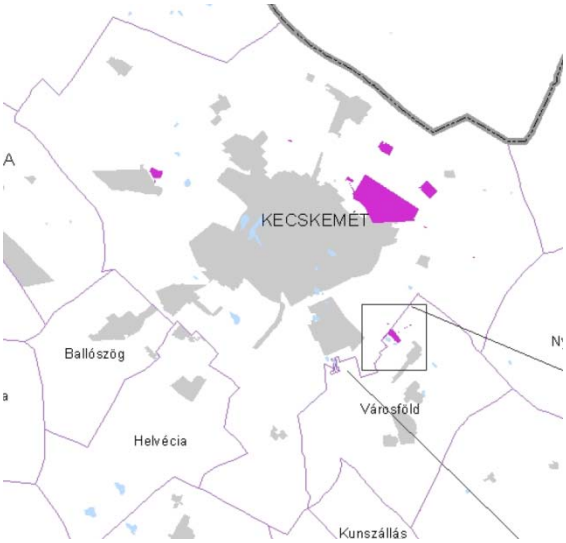

A település a 3/9. számú melléklet szerinti „Magterület, ökológiai folyosó, pufferterület övezetei által érintett, a terv ezeket természeti területként tartalmazza

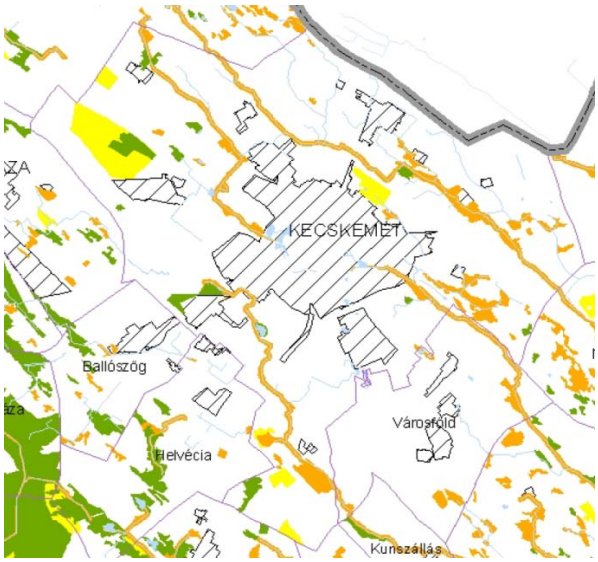

Kecskemét a 3/10. számú melléklet szerinti „erdőtelepítésre alkalmas terület övezete” által érintett, a terv fásításra javasolt mezőgazdasági területként tartalmazza, illetve ilyen területen jelöl ki a biológiai aktivitásérték pótlás céljából szükséges erdőt

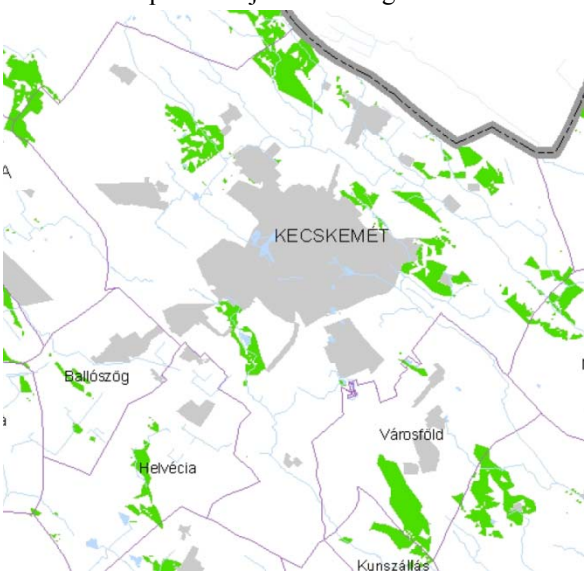

JELMAGYARÁZAT

- Magterület övezete
- Ökológiai folyosó övezete
- Pufferterület övezete

ALAPTÉRKÉPI ELEMEK

- Országhatár
- Megyehatár
- Település közigazgatási határa

A település a 3/11. számú melléklet szerinti „Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete” által érintett.

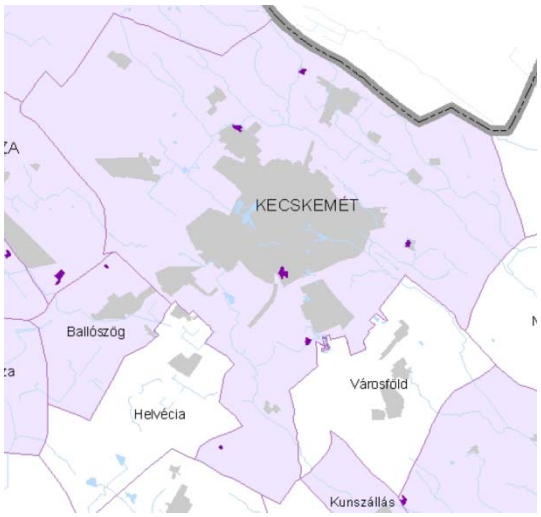

Kecskemét a 3/12. számú melléklet szerinti „világörökség és világörökség-várományos terület övezete” által érintett.

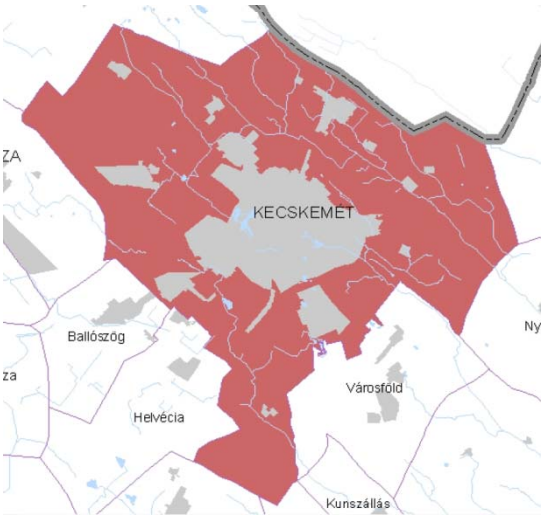

A település a 3/13. számú melléklet szerinti „Történeti települési terület övezete” által érintett, az ebből következő szabályokat a HÉSZ tartalmazza

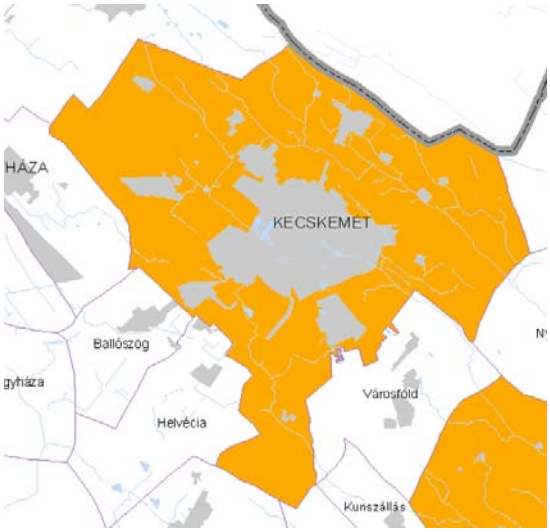

Kecskemét a 3/14. számú melléklet szerinti „rendszeresen belvízjárta terület övezete” által érintett,

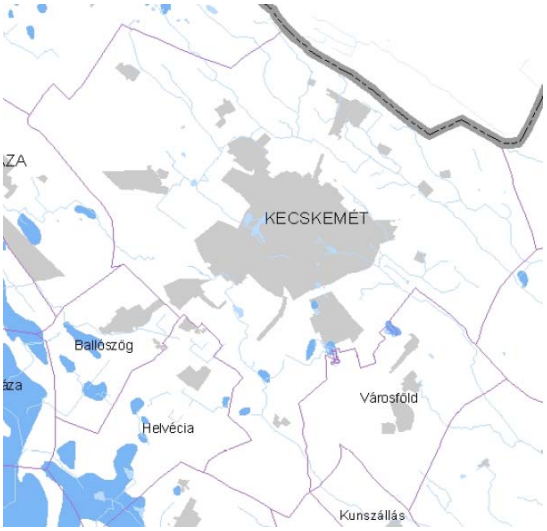

Kecskemét a 3/15. számú melléklet szerinti „nagyvízi meder övezete” által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/16. számú melléklet szerinti „földtani veszélyforrás övezete” által nem érintett, azzal nem határos.

A település a 3/17. számú melléklet szerinti „Vízeróziónak kitett terület övezete” által érintett.

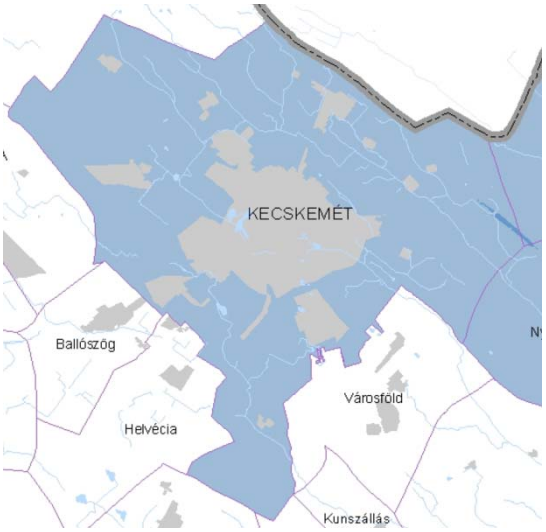

Kecskemét a 3/18. számú melléklet szerinti „Széleróziónak kitett terület övezete” által érintett,

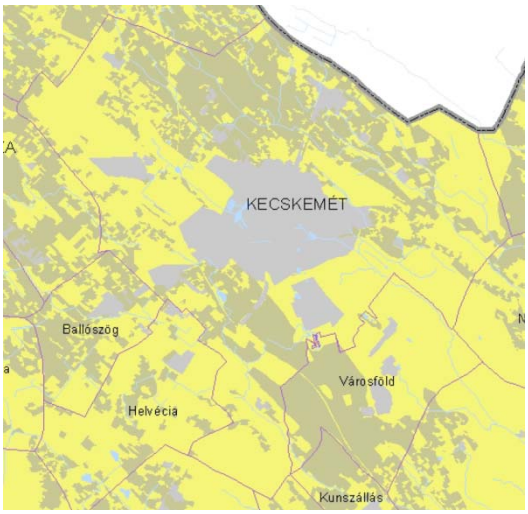

A település a megyei szerkezeti tervben szereplő műszaki infrastruktúra hálózat elemeit és tervezett utakat tartalmazza.

A hatályos településszerkezeti terv és a tervezett módosítás megfelel a megyei szerkezeti tervben foglaltaknak.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

A következő szempontok szerint indokolt vizsgálni a szomszédos települések településszerkezeti terveit (a szomszédos települések TSZT-it lásd a mellékletben):

- határos területrészek összehasonlítása, területhasználati besorolás,
- a beépült, illetve beépítésre szánt területek összenövése a közigazgatási határ mentén,
- a szomszédos települések közlekedési hálózati kapcsolatai, a város ebből származó környezetterhelése, fejlesztési igényei,
- a szomszédos települések külterületeinek jellemző használata,
- a közös fejlesztési lehetőségek vizsgálata,
- az elhatározott fejlesztési irányok összehangolása, főképp lakó- és gazdasági területek vonatkozásában.

Lajosmizse

Az M8 autóút jelölt nyomvonala illeszkedik Kecskemét településszerkezeti tervében rögzített nyomvonalhoz. A kapcsolódó területrészek többnyire azonos (mezőgazdasági vagy erdő), de mindenképp beépítésre nem szánt övezeti besorolásúak, az M5-M8-5 csomópontra nem települ rá nagyobb beépítésre szánt (elsősorban gazdasági) területi kijelölés. Átnyúló védőtávolság nincs.

Nagykőrös

Az M8 autóút két nyomvonalváltozattal is szerepel a szerkezeti tervben, az egyik megegyezik Kecskemét tervében szereplővel. A kapcsolódó területek övezeti besorolásai megegyeznek, a kapcsolódó területek azonosak, mezőgazdasági besorolásúak. A tanyák területe külön jelölt. Jelentős területi fejlesztést csak az M8 és a belterület között jelöl ki a terv, gazdasági területet a közigazgatási határtól viszonylag messzebb határoz meg. Átnyúló védőtávolság nincs. Az M44 út a belterülettől délkeletre csatlakozik az M8-hoz.

Szentkirály

A kapcsolódó övezetek azonosak, mezőgazdasági területek találhatók a határos közigazgatási területeken. Új gazdasági területi kijelölés nincs, a védett természeti területek kijelölése egzaktabb Szentkirály esetében. A belterülettől északra, a Kecskemét felőli közigazgatási határtól mintegy 6-7 km-re húzódik az M44 nyomvonala. A közigazgatási határon utat jelöl a terv Nyárlőrinc és Nagykőrös között, védőtávolsággal, ami vélhetően érinti Kecskemét területét is.

Nyárlőrinc

A közigazgatási határ mentén a kapcsolódó övezetek azonosak (mezőgazdasági és erdőterületek), a belterület és a Kecskemét felőli közigazgatási határ között, illetve a 44. út mentén jelentős gazdasági terület helyezkedik el. Áthúzódó védőtávolság nincs.

Városföld

Számos vonalas létesítmény nyomvonala érinti mindkét település területét, ezek kijelölése azonos. A szomszédos területrészek azonos területhasználattal jellemezhetők (mezőgazdasági területek). A kecskeméti déli gazdasági terület felől Városföldön nincs fejlesztésre kijelölt gazdasági terület. A Kecskemét területén lévő lokátorállomás körül védőtávolság jelölés van.

Fülöpjakab

Rövid szakaszon szomszédos közigazgatási határ, a település csak földúton csatlakozik Kecskeméthez, erdőterületeken keresztül. Áthúzódó védőtávolság nincs, kisebb gazdasági terület kijelölés Kunszállás felé vezető út mentén van.

Helvécia

A közigazgatási határra rátapadva jelentős lakó- és gazdasági területek vannak kijelölve, részben meglévő (Szabó Sándor-telep), nagyobbrészt fejlesztési területek. Útfejlesztést irányoz elő a közigazgatási határ mentén az 54. út felé. A település adottságai miatt szinte csak Kecskemét területén keresztül közelíthető meg!

Ballószög

Hasonlóan Helvéciához, jelentős fejlesztési – elsősorban – lakóterületek kerültek kijelölésre Kecskemét felé, egészen a közigazgatási határig. Szintén Kecskemét felől közelíthető meg leginkább. Kadafalva, Ballószög, Szabó Sándor-telep és Helvécia központi belterülete olyan település-együttest képez, – az általuk közrefogott sűrűn beépült és lakott külterületekkel – amit mindenképp érdemes külön kezelni és a fejlesztési terveket részletesen összehangolni!

Kerekegyháza

A kapcsolódó területek azonos funkciójúak, erdő- és mezőgazdasági területek, jelentős gazdasági területi kijelölés van az 52. út és a belterület között. Kecskemétről áthúzódó védőtávolságok nem jelöltek.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Városfejlesztési Koncepció

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a 273/2002. (V.8.) KH. számú határozattal fogadta el városfejlesztési koncepcióját, melyet a 419/2008. (IX. 10.) KH. számú határozatával módosított. A hatályban lévő Településfejlesztési Koncepció megfogalmazta a településszerkezettel és terület-felhasználással kapcsolatos legfőbb elveket.

A Koncepció úgy fogalmazott, hogy a *„máig fennmaradt jellegzetes gyűrűs-sugaras szerkezeti rendszer felbecsülhetetlen érték, amelynek megőrzése és sérülésmentes továbbvitele az egyik legfontosabb városfejlesztési cél. Alapvető feladat e városszerkezet nyitottságának fenntartása, az organikusan rétegződő területfelhasználás megőrzése, illetve további biztosítása.”*

Az egészséges, biztonságos és harmonikus városszövet tervezésének, majd megvalósulásának legfontosabb feltételeit az alábbiakban rögzítette:

- a várostest **arányos** térbeli, morfológiai tagolása,
- **a szerkezeti jelentőségű, északnyugat–délkeleti irányú „zöld-sáv”,** vagy **ökológiai folyosó biztosítása mellett, a várost elkerülő utak mentén „zöldgyűrű” kialakítása,**
- a szabad területek és a zöldfelületek (erdők, parkok, vízfelületek, stb.) **mennyiségének és arányának növelése,**
- a beépítés intenzitásának **differenciált meghatározása.** Ennek érdekében meg kell akadályozni a túlzottan tömör, illetve zsúfolt beépítéseket, egyidejűleg **elejét kell venni a gazdaságtalan, terjengős területhasználat kialakulásának.**

A koncepció kiemeli, hogy *„a korábban tapasztalt növekedést a város teherbíró képességével arányosan ütemezni kell. A beépítésre igénybe vehető területek nagyságát nagy távlatúan kell meghatározni. ezzel párhuzamosan az extenzív növekedés helyett az intenzív, belső tartalékokra alapozó fejlesztéseket kell előnyben részesíteni (konkrét várospolitikai döntések esetén.)”*

A hatályban lévő koncepció külön foglalkozik többek között az új lakóterületek kijelölésével, a vegyes területek, a gazdasági területek, gazdasági zónák problémáival és a megoldási javaslatokkal, továbbá a beépítésre nem szánt területekkel kapcsolatos feladatok rögzítésével és az ajánlások megfogalmazásával.

Új lakóterületek kijelölése

Az új lakóterületek kijelölése kapcsán a koncepció a terv távlatában maximum 115 ezer fővel számolt, de becsült tartalékkapacitást is tervezett, s megállapította, hogy a Tervben 7.000 fő részére kell lakáslehetőséget biztosítani. A terv elő anyaga több változattal is dolgozott, **a bemutatott változatok azonos lakásszámot tartalmaztak: 250 fő/100 lakás mutatóval és 2.800 új lakás elhelyezési lehetőségével számoltak.** A változatok közül az „A" – „Decentralizált modell-változat" került kiválasztásra és továbbtervezésre.

A Decentralizált modell az alábbi alapvetéseket határozta meg.

„Kiindulási feltétel, hogy a lakosság letelepedési igényeivel arányos új lakások

- ***40%- át a központi belterületen,***
- ***24%- át az egyéb belterületeken,***
- ***24%- át a volt zártkertekben, továbbá***
- ***12%- át külterületen kell előirányozni.***

A központi belterületen realizálódik a lakásnövekmény 40%-a, azaz mintegy 1.100 lakás. Ennek 25-30%-a – 300-350 lakás – a meglévő lakóterületeken valósul meg, a jelenlegi beépítések átépítésével, besűrűsödésével. A fennmaradó 750-800 lakás 60%-a családi házas, 40%-a társasházas formában épül.

Fentiekből következően 450-500 családi ház részére mintegy 50 hektár, a jellemzően két-háromszintes épületekben feltételezhető 300-350 társasházi lakás részére mintegy 8-10 hektár, összesen hozzávetőleg ***60 hektár*** *nagyságú új lakóterület biztosítandó.*

A ***központi belterület*** *lakóterületi bővítését az „A" változat szerinti területeken kell előirányozni. A további 1.700 lakásból* ***az egyéb belterületeken*** *és* ***a volt zártkertekben*** *2x(700-750) lakás családiházas beépítésben, illetve a fennmaradó mintegy 200-300 lakás külterületi tanyaként valósul meg.*

A ***volt zártkertek*** *előzőekben vázolt fejlesztések által nem érintett részén további 700-750 lakás építési lehetőségét kell előirányozni. Ezek a területek az „A" változat szerinti elvek*

*alapján (hagyományos, falusias beépítési jellemzőkkel, máris részben átminősült területekhez kapcsolódóan) alakíthatók ki. Ez a módosítás a jelenlegi kertségek legalább **400-500 hektár** kiterjedésű részét érinti."*

Vegyes területek (a városközpont, valamint a lakókörzetek központi részei)

A Koncepció megállapította, hogy a városközpontot kiemelten kell kezelni, az adottságok szabta határokat tiszteletben tartva, ugyanakkor a gazdasági, esztétikai és egyéb érdekekre is tekintettel kell szabályozni.

A külsőbb városrészek lakóterületi fejlesztései során kiemelt figyelmet kell fordítani a szükséges intézményellátás arányos biztosítására, illetve a jelenlegi alközpontok kiteljesítésének lehetőségére. (Vacsi-köz, Petőfiváros, Hunyadiváros, Katonatelep, stb.)

Gazdasági területek, gazdasági zónák

A gazdasági területek kapcsán a Koncepció megállapította, hogy a város nyugati, déli és keleti ipartelepein – létrejöttük sajátos körülményei miatt – extenzív, hézagos, mozaikos területhasználat uralkodik. Ennek tudható be, hogy a város méretéhez képest már jelenleg is aránytalanul nagy kiterjedésű az ipari, raktározási funkciókat tömörítő öv.

Ennek kezelésére a Koncepció az alábbi javaslatot fogalmazta meg:

„a jövőben egyrészről törekedni kell az elavult, kihasználatlan épületállománnyal rendelkező, városszerkezetileg előnytelen helyeken lévő ipartelepek felszámolására és területük nem ipari hasznosítására, másrészről a városszerkezetileg megfelelő elhelyezkedésű, de leromlott iparterületek reorganizációjára, és új vállalatokkal történő betelepítésére."

„A várostestbe ékelődő, máig fennmaradt ipari üzemek sorsa a tervezés során egyenként mérlegelendő. Helyben maradásukat szigorú környezetvédelmi paraméterekhez és városképi illeszkedési feltételekhez kell kötni."

„Tehát hosszútávon azzal kell számolni, hogy az új termelő üzemek elsősorban az ipari parkokba települnek, másodsorban a korábbi ipari, vagy ipari jellegű telephelyeket veszik igénybe, azok rehabilitációs jellegű megújításával."

Beépítésre nem szánt területek

A Koncepció előrelátóan felhívta a figyelmet az összefüggő zöldfelületi rendszer jelentőségére, s meghatározta a legfontosabb ellátandó feladatokat:

*„A városban és közvetlen környezetében **ki kell teljesíteni a makro- és mikrokörnyezet kedvező alakításához nélkülözhetetlen összefüggő zöldfelületi hálózatot.** Ennek érdekében a következőket kell biztosítani:*

- *Minden olyan terület, amelynek állapota, vagy felhasználása jelenleg nem megfelelő (roncsolt, gondozatlan „senki-födek", parlagterületek), kerüljön rekultivációval megfelelő zöldfelületi hasznosításra;*
- ***Kerüljön sor a korábbi zöldövezeti terv felülvizsgálatára és aktualizálására**. Készüljön olyan talajtani-környezetföldtani tanulmány, amely alapján eldönthető, hogy mely területek kivételével (vizes-szikes természeti értékek, élőhely-együttesek) kell az egyes földrészleteket fásítani. A fásítás kizárólag a tájba és a városba illő, a környezet adottságait (éghajlat, termőföld, por- és pollenártalom, stb.) tűrő, illetve javító fafajok telepítésével végezhető. Az ettől eltérő meglévő erdőrészletek és facsoportok (pl.: nőivarú nyárfák) tervszerű, ütemezett (fokozatos) cseréje folyamatos feladat.*
- ***Kecskemét sugaras úthálózata kedvező lehetőséget nyújt a zöldsávok és élőhelyek lineáris kialakítására, a meglévők továbbfejlesztésére**. Az újonnan kialakításra kerülő lakóterületeken egyidejűleg 10% közpark területet kell biztosítani. A tervezés egyik fő feladata, hogy a városra jellemző, nagyszámú, térben széttagolt kisebb-nagyobb parkokat, közkerteket és a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézményeket kapcsolja össze zöld-, illetve ökológiai folyosókkal, majd képezzen rendszert a külterületi-városkörnyéki erdőkkel.*
- ***A városban és környékén növelni kell a védettséget élvező zöldfelületek – közparkok – és természeti területek nagyságát.** A városi és városszéli erdőket fokozatosan egészségügyi- és parkerdővé kell alakítani.*
- *Folytatni kell a belterület nyugati határán megkezdett zöld- és vízfelület-fejlesztési programot. **A Széktói-liget, Szabadidőpark, Arborétum eddig megvalósult részei rendkívüli értéket jelentenek. A városszerkezeti értékű együttes további – nyugati, északnyugati irányú – bővítése változatlanul kiemelt cél**.*
- *A mikroklimatikus, egészségügyi, szociális, városképi, valamint funkcionális szempontból is hasznos fejlesztés – a hatályos ÁRT területfelhasználási tervét követő módon, azt továbbfejlesztve – terjedjen ki Belsőnyír és Külsőnyír területére, kösse össze a meglévő kisebb-nagyobb erdőket (Ménteleki, Nagynyíri erdő, stb.) és alkosson*

összefüggő „zöld sávot", vagy „tengelyt" Máriavárostól egészen az igazgatási határig.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata az elmúlt bő öt évben a Koncepcióban rögzített elvek, s jogszabályi előírások alapján igyekezett területhasználatát irányítani és tervezni.

A Koncepcióban rögzítésre kerültek a város közeljövőjének **stratégiai fejlesztési** és **prioritásai**, melyet az X. ábra mutat be.

X. ábra: *Kecskemét városfejlesztési koncepciójának stratégiai céljai és prioritásai*

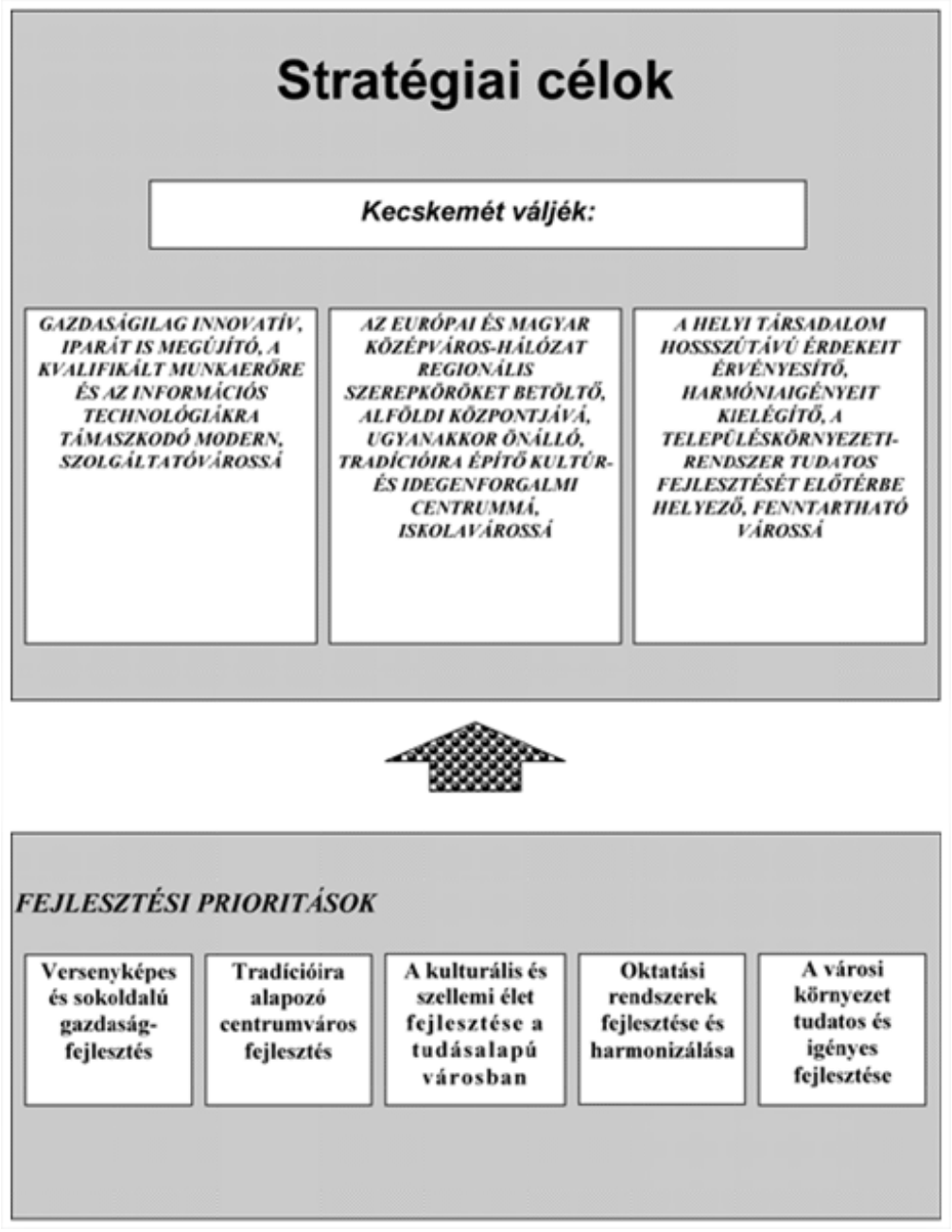

Forrás: Kecskemét városfejlesztési koncepciójának módosítása 2008.

Integrált Városfejlesztési Stratégia

Kecskemét Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiáját a Közgyűlés az 533/2008. (XII. 18.) KH. számú határozatával fogadta el, melyet 2012. év folyamán felülvizsgált, majd a 364/2012. (XII.13.) KH. számú határozatával jóváhagyott.

A dokumentum bemutatja a városfejlesztés elméleti alapjait és lehetséges irányait. Ezen belül foglalkozik az európai uniós ajánlásokkal, áttekinti az Európa 2020 Stratégia legfontosabb céljait és ajánlásait, sorra veszi a városfejlesztés alkalmazandó módszertani elveit, illetve áttekinti a városfejlesztés kereteit meghatározó országos dokumentumokat. Ezt követően elemzi a kecskeméti városfejlesztés irányait és sikerességét meghatározó belső adottságokat, valamint a fejlődést esetleg gátló tényezőket.

A városfejlődést segítő tényezők között nevesítik a város kedvező földrajzi elhelyezkedését és megújuló képességét, valamint magas szintű szolgáltatási hátterét.

A stratégia kiemeli, hogy **komoly városformáló hatással bírnak** az előkészítés alatt, vagy már folyamatban lévő **szabályozási elemek** (pl. településrendezési- és szabályozási terv), **valamint településfejlesztéssel összefüggő koncepcionális elképzelések** (település- és külterület fejlesztési koncepció) is, melyek a kompakt város kialakítását segíthetik.

Emellett a város, **a szabályozási elemek alkalmazásával, a befektetések és a tervezett beavatkozások irányításával kívánja mérsékelni a városrészek között meglévő jelentős fejlettség- és ellátottságbeli különbségeket**, erősíteni a különböző funkcionális területek harmóniáját, továbbá rendezni a külterületen megfigyelhető kaotikus viszonyokat (táji értékek védelme, a zártkertek és tanyás területek átalakulásának ellenőrzése, a környezet okszerűtlen használatának visszaszorítása).

A város fejlődését gátló tényezők között említésre kerül a város közlekedési hálózatának és tömegközlekedésének állapota, a város beépített területeinek alig korlátozott növekedése, továbbá a városrészek eltérő fejlettsége és fejlődése.

Kiemeli továbbá a stratégia, hogy fontos szerepet játszhat a jövőbeli gazdasági fejlődésben a város **természetföldrajzi és környezeti adottsága** (térségünk környezetileg érzékeny, szárazodásra hajlamos terület), amely Kecskemét városát nem csak a fenntartható tájgazdálkodásra, de az ökoturisztikai, a zöldenergia előállítási és környezetipari tevékenységek megvalósítására is ösztönzi.

Kecskemét jövőképének, stratégiai célrendszerének, fejlesztési irányainak és programjainak megfogalmazása során az IVS tervezői és a város döntéshozói tekintettel voltak az európai városfejlesztési elvekre, a környező települések Kecskeméttel kapcsolatos elvárásaira, továbbá figyelembe vették a város társadalmi, gazdasági és természeti környezeti adottságait, viszonyait.

A stratégiai dokumentum az alábbiakban fogalmazta meg a város jövőképét: *„Kecskemét olyan, európai értékeket követő, egyúttal saját identitását is megfogalmazó és azt büszkén vállaló várossá kíván válni, amely képes egyensúlyt teremteni a gazdasági fejlődés és a közösségi értékek között, felelősen gondolkodik természeti és épített környezetéről, társadalmában nyitott, befogadó és innovatív."*

Kecskemét a megfogalmazott jövőképe alapján:

- *Alkalmazkodik a sajátos táji és településkörnyezeti adottságokhoz.*
- *Tudatosan él azokkal az új technológiákkal, amelyek hozzájárulnak a környezeti erőforrásai megóvásához.*
- *Sokoldalú gazdasága megújítása révén saját polgárai és szűkebb térsége számára kiszámítható megélhetést nyújt.*
- *Biztosítja az itt élni akarók számára a jövő boldogulási lehetőségeit.*
- *Segíti társadalmának kiteljesedését, az újdonságokra nyitott, innovatív és kreatív szellemiség kialakulását.*
- *Művészetpártolásával a helyi hagyományokra építő, markáns kulturális és művészeti arculatot alakít ki, amely széles hazai és nemzetközi érdeklődésre tart számot.*
- *Törekszik a különböző társadalmi rétegek és csoportok harmonikus együttélésére és a társadalmi szolidaritás megteremtésére.*
- *Lakói számára minőségi életkörülményeket és kellemes, egészséges lakókörnyezetet nyújt.*
- *A központi szerepkör előnyeinek kisugárzásával sokoldalú, kölcsönös együttműködést valósít meg a természetes vonzáskörzetének településeivel.*

A jövőkép elérését előmozdító fejlesztési célokat a következőben fogalmazta meg az IVS:

A városfejlesztés átfogó célja

„A jövőkép elérése érdekében meghatározott különböző városfejlesztési (tematikus és területi) célokat egyetlen közös fejlesztési elv vezérli: a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt ***harmonikus*** *és* ***értékközpontú fejlődés****."*

Tematikus célok

- *A külső városrészekben a még hiányzó városszerkezeti jelentőségű közlekedési kapcsolatok kiépítése, a belvárosban a gépkocsiforgalom visszaszorításával a gyalogos és kerékpáros közlekedés előtérbe helyezése.*
- *A helyi adottságokat figyelembe vevő gazdaságfejlesztés ösztönzése, vállalkozóbarát gazdasági környezet kialakítása, több lábon álló, innovatív gazdaság elősegítése.*
- *A munkaerőpiaci igényekhez illeszkedő, gyakorlatorientált szakképző rendszer kialakítása, az oktatás minőségének javítása, törekvés az egyetemi szintű képzés megteremtésére.*
- *Az egészségmegőrzést elősegítő aktív szabadidő eltöltési lehetőségek széles skálájának biztosítása, az egészséges életmód népszerűsítése, a helyi turisztikai programkínálat összehangolása és színvonalas bővítése.*
- *A művészeti sokszínűségre nyitott és befogadó város megteremtése, amely ápolja hagyományait és széles lehetőséget teremt a művészet és kultúra minden szegmensének megjelenésére.*
- *A városkép és a lakókörnyezet minőségének javítása, a társadalom lakókörnyezettel szemben támasztott igényességének növelése.*
- *A környezettudatos gondolkodásmód és környezetbarát eszközök, technológiák városi szintű elterjesztése, a megújuló energiaforrások szélesebb körű használata.*

Városrészi célok

Történelmi városterület:

Fejlesztési cél: A hétköznapok igényeit színvonalas módon kielégítő, de egyúttal színes, egyedi és erőteljes városi élményt is nyújtó belváros megteremtése, amely képes túllépni a történelmi főtér keretein, előmozdítva a környező területek városképi és társadalmi vitalitását.

Északi kertvárosi öv:

Fejlesztési cél: A belvároshoz fűződő kapcsolatok szorosabbá, élőbbé és szervesebbé tétele, a területi sokszínűség megőrzése, a belső társadalmi megújuló képesség elősegítése.

Széchenyiváros:

Fejlesztési cél: A kisebb lakóterületi egységek változatos lakókörnyezeti fejlesztésével a lakótelepi jelleg személytelenségének megváltoztatása, a panelos épületállomány energetikai és homlokzati felújítása, a közterületek színvonalának emelése, a társadalmi kohézió és egymásra figyelés erősítése.

Zöld folyosó:

Fejlesztési cél: A rekreáció, az egészségmegőrzés, az aktív szabadidő eltöltés és a professzionális sport legváltozatosabb lehetőségeit komplex módon biztosító kínálati rendszer megteremtése, a zöldterületi potenciál megőrzése, minőségének javítása.

Nyugati kertvárosi öv:

Fejlesztési cél: Funkciógazdag városi alcentrumok kialakításával, lakóterületi és közlekedési fejlesztésekkel a városfejlesztési körzet belső területi kohéziójának és önálló karakterének erősítése, környezetbarát és innovációorientált vállalkozói környezetet biztosító technológiai park létesítése.

Déli városrészek:

Fejlesztési cél: A lakó és gazdasági jelleg keveredéséből adódó hátrányok csökkentése, a barnamezős területek revitalizációjának előmozdítása, új fejlesztési területek (ipari, logisztikai) szabályozott és optimalizált módon történő kialakítása.

Városkörüli szatellit települések:

Fejlesztési cél: Egyedi kulturális arculat és vonzó települési környezet kialakításával a lakosság helyi identitásának erősítése, helyi munkalehetőségek és szolgáltatások bővítésével a várostól való függés csökkentése.

Kertségek:

Fejlesztési cél: Szabályozott közterület-hálózat kialakításával és a helyi ellátás kiszélesítésével a lakókertes fejlődés feltételeinek megteremtése, a kertművelési tradíciók értékőrző újraértelmezése.

Tanyás külterület:

Fejlesztési cél: A mezőgazdasági földhasználat prioritása mellett a mezőgazdasági kultúrtáj értékeinek megőrzése, a termőföld védelme, a városellátó termelés szerepének növelése.

Repülőtér és védőövezete:

Fejlesztési cél: A katonai repülőtér polgári hasznosításával kapcsolatos lehetőségek feltárása, „cargo” központtá fejlesztése, a harcászati repülésben rejlő idegenforgalmi potenciál intenzívebb kihasználása.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési szerződések kötése – a Helyi Építési Szabályzatban rögzítettek alapján – 2010 márciusától kötelező a város bizonyos területein. A szerződések megkötésével az Önkormányzat körültekintően a műszaki és a helyi adottságokat, valamint az önkormányzati és lakossági érdekeket is figyelembe véve kívánja segíteni a telekalakításokat, valamint az építési engedély kérelmeket.

A szerződések alapvetően a telekalakításra (közterület-leadás, építési telek kialakítása), belterületbe vonásra és közműfejlesztésekre koncentrálnak.

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése jelentős beépítésre szánt területeket jelölt ki az utóbbi 4-5 évben a településrendezési tervében (továbbiakban: TRT), így azok hasznosítása a lakossági érdekeken túl, az önkormányzatnak is feladatává vált. A terület felhasználást tekintve jellemzően lakó- és gazdasági területeket jelölt ki az elmúlt években a TRT. A lakóterületek tekintetében leginkább a volt zártkertek területén történtek a kijelölések (pl. Külső-, és Belső-Máriahegy, Felsőszéktó, Alsó-, és Felsőcsalános, Alsószéktó egy része), míg az új gazdasági területek a Mercedes gyár közelében kerültek kijelölésre, Déli Iparterület I. és II. néven.

- A településrendezési szerződés köztudatba történő lassú bevezetése után, élénk érdeklődés volt jellemző az abban kínált lehetőségek iránt, egészen a gazdasági válság begyűrűzéséig. A lakossági önerős fejlesztések ezt követően erőteljesen megcsappantak, helyettük a megfelelő gazdasági erővel és területekkel rendelkező fejlesztők jelennek meg, akik egyaránt lakó és gazdasági területeket kívántak/kívánnak fejleszteni.
- A településrendezési szerződések jó mutatói a lakossági fejlesztési igényeknek és potenciálnak, térképen jól végig követhetők a leginkább preferált területek, helyszínek (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét településrendezési szerződései 2010-2013*

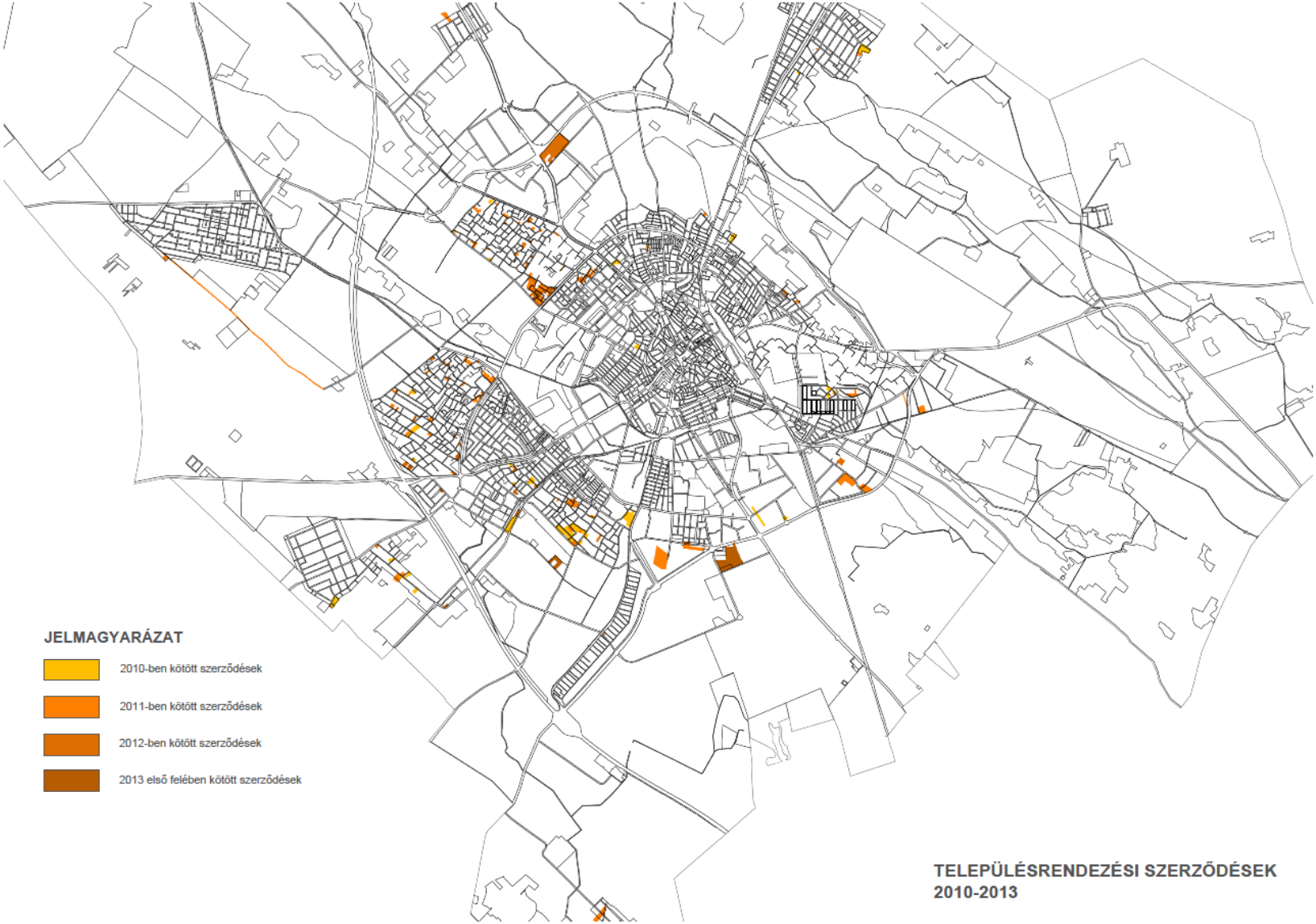

A városközponthoz közeli területeken intenzívebb a lakosság aktivitása, nagyobb a belső szervező kényszer a településrendezési terv megvalósítására, lakhatási és ingatlanértékesítési szándékok egyaránt megjelennek.

A városközponthoz közeli területek a lakossági szerveződés mellett, kedvezőbb infrastrukturális adottságokkal rendelkeznek (megközelíthetőség, közművesítettség, stb.), így azok fejlesztése, fejlődése kézenfekvőbb és megvalósíthatóságát tekintve is költséghatékonyabb, valamint időbeliségében is jobban tervezhető. A peremterületek fejlesztései nehezebben indulnak be, többek között a vegyes telekstruktúra, a tulajdonosi szándékok eltérése, a közterület kialakításhoz szükséges telekleadás vitái, valamint a közművesítéssel kapcsolatos problémák miatt.

A településrendezési szerződések megvalósulása megközelítően 81-82%-os.

A szerződéssel előkészített gazdasági területek jól fejlődnek, a befektető, beruházói szándékok erősek. A lakóingatlanok fejlesztése Belső-Máriahegy és Alsószéktó városrészekben jól szerveződnek, míg Felsőszéktó, Alsó-, és Felsőcsalános, valamint Külső-Máriaegy városrészekben akadozva haladnak.

A településrendezési szerződésekhez kötődő fejlesztésekkel kapcsolatos legfontosabb megállapítások a következők:

- Meghatározó a lakossági igény az építési telkekre, így a város jelentős területeket jelölt ki erre a célra.
- A város belsőbb területei kedvezőbb infrastrukturális adottságokkal rendelkeznek, könnyebben fejleszthetők, önszerveződésük gyorsabb.
- A távolabbi zártkertek – melyek telekstruktúrája kedvezőtlen, megközelítésük nem elégséges, közművekkel nincsenek, vagy csak részlegesen vannak ellátva – fejlesztése lassabb, jellemzően még mindig hobbikertként hasznosítják őket.
- A szerződés megfelelő eszköz a fejlesztések előkészítésére, tisztázására.
- Lakosság megfelelő tájékoztatása szükséges, az ingatlantulajdonosok nem rendelkeznek megfelelő információkkal és tudással a telekalakítások ügyében.
- A zártkerti részeken vegyes a tulajdonosi közösség (kor szerint, végzettség, aktivitás, területhasználati elképzelés) és ezért nehéz összeegyeztetni a szándékokat.
- A változó jogszabályi környezet nehezíti a fejlesztéseket és a megvalósítást (pl.: termőföld védelméről szóló tv. , Étv., HÉSz).

Az elmúlt évek településrendezési szerződései

2010. év

Rendelet, határozat száma	Szerződés szám (db)	Érintett városrész	Tervezett területfelhasználás
116/2010. (III. 25.) KH. sz. határozat	1	Szent László város – Déli Ipari Park	gazdasági
150/2010. (IV.29.) KH. sz. határozat	1	Belváros	lakó
210/2010. (V.27.) KH. sz. határozat	12	Hunyadiváros, Katonatelep, Műkertváros, Méntelek, Alsószéktó	lakó
212/2010. (V.27.) KH. sz. határozat	1	Alsószéktó	lakó
290/2010. (VI.24.) KH. sz. határozat	22	Felsőszéktó, Kadafalva, Műkertváros, Alsószéktó	lakó
357/2010. (IX.16.) KH. sz. határozat	22	Alsószéktó, Kadafalva, Műkertváros, Belső-Máriahegy	lakó
439/2010. (XI.25.) KH. sz. határozat	16	Műkertváros, Katonatelep, Alsószéktó	lakó
Összesen:	**59**		

Városrészekre bontva:

Terület	Telekszám (db)	Területhasználat
Déli iparterület	48	gazdasági
Belváros	1	lakó
Méntelek	1	lakó
Műkertváros	7	lakó
Belső Máriahegy	9	lakó, gazdasági
Katonatelep	5	lakó
Hunyadi város	1	lakó
Alsószéktó	20	lakó, gazdasági
Felsőszéktó	6	lakó
Kadafalva	9	lakó
Összesen:	**107**	

Területfelhasználásra bontva:

Lakóterület	Gazdasági terület	Vegyes terület
51	55	1

2011. év

Rendelet, határozat száma	Szerződés szám (db)	Érintett városrész	Tervezett területfelhasználás
12/2011. (II.9.) KH. sz. határozat	1	Alsószéktó	lakó
58/2011. (III. 31.) KH. sz. határozat	19	Hetényegyháza, Felsőszéktó, Belső-Máriahegy, Talfája, Kadafalva	lakó
116/2011. (IV. 28.) KH. sz. határozat	16	Kadafalva, Alsószéktó, Katonatelep, Felsőszéktó, Hunyadiváros	lakó
178/2011. (V. 26.) KH. sz. határozat	13	Kadafalva, Külső-Máriahegy, Városföld	lakó
192/2011. (VI. 30.) KH. sz. határozat	42	Külső-Máriahegy, Belső-Máriahegy, Alsószéktó, Városföld, Felsőszéktó	lakó, vegyes

264/2011. (IX.15.) KH. sz. határozat	10	Törökfái, Vacsi-hegy, Alsószéktó, Belső-Máriahegy, Felsőszéktó	lakó
366/2011. (X.27.) KH. sz. határozat	12	Felsőszéktó, Matkó, Külső-Máriahegy	lakó
439/2011. (XII. 15.) KH. sz. határozat	9	Felsőszéktó, Kisfái, Szolnok-hegy,i Külső-Máriahegy	gazdasági, lakó
Összesen:	**122**		

Városrészekre bontva:

Terület	Telekszám (db)	Területhasználat
Törökfái	2	gazdasági
Halasi úti hobbik	1	lakó
Széchenyiváros	3	lakó
Matkó	4	lakó
Műkertváros	1	lakó
Külső Máriahegy	21	lakó
Máriahegy I.	27	lakó
Belső Máriahegy (E5-ös)	1	lakó
Katonatelep	1	lakó
Hunyadi város	1	lakó
Alsószéktó	14	lakó, településközpont vegyes
Felsőszéktó	24	lakó, gazdasági
Kadafalva	1	lakó
Városföld	4	gazdasági
Vacsi-hegy	4	lakó
Szolnoki-hegy	2	gazdasági
Hetényegyháza	2	lakó
Talfája	1	lakó
Kisfái	1	gazdasági
Összesen:	**118**	

Területfelhasználásra bontva:

Lakóterület	Gazdasági terület	Vegyes terület
83	24	11

2012. év

Rendelet, határozat száma	Szerződés szám (db)	Érintett városrész	Tervezett területfelhasználás
38/2012. (II. 16.) KH. sz. határozat	4	Alsószéktó, Felsőszéktó, Külső-Máriahegy	lakó, gazdasági
81/2012. (III. 29.) KH. sz. határozat	2	Alsószéktó, Felsőszéktó,	Lakó
173/2012. (V. 31.) KH. sz. határozat	3	Alsószéktó, Kőrösi-hegy	Lakó
203/2012. (VI.28.) KH. sz. határozat	2	Alsószéktó, Északi Iparterület	lakó, gazdasági
259/2012. (IX.20.) KH. sz. határozat	2	Belső-Máriahegy	Lakó
289/2012. (X.18.) KH. sz. határozat	10	Felsőszéktó, Belső-Máriahegy, Alsószéktó	Lakó
339/2012. (XI. 29.) KH. sz. határozat	3	Felsőszéktó	Lakó
Összesen:	**25**		

Városrészekre bontva:

Terület	Telekszám (db)	Területhasználat
Külső-Máriahegy	2	Lakó
Alsószéktó	4	lakó-gazdasági-településközp. Vegyes
Felsőszéktó	7	Lakó
Északi iparterület	1	gazdasági
Máriahegy I. ütem	9	Lakó
Kőrösi-hegy	1	Lakó
Összesen:	**25**	

Területfelhasználásra bontva:

Lakóterület	Gazdasági terület	Vegyes terület
19	4	2

2013. év

Rendelet, határozat száma	Szerződés szám (db)	Érintett városrész	Tervezett területfelhasználás
23/2013. (II. 14.) KH. sz. határozat	1	Belső-Máriahegy	Lakó
57/2013. (III. 28.) KH. sz. határozat	6	Felsőszéktó, Alsószéktó, Külső-Máriahegy	gazdasági, lakó, településközpont vegyes
97/2013. (IV.25.) határozat	2	Felsőszéktó, Kadafalva	gazdasági lakó
141/2013. (V.30.) határozat	1	Felsőszéktó	Gazdasági
188/2013. (VI.27.) határozat	6	Felsőszéktó, Külső–Máriahegy, Ballószög	lakó, különleges sport
236/2013. (IX.12.) határozat	7	Felsőszéktó, Külső–Máriahegy, Alsószéktó	lakó, településközpont vegyes
278/2013. (X.30.) határozat	1	Hunyadiváros	Lakó
315/2013. (XI.28.) határozat	19	Belső-Máriahegy, Városföld	lakó, gazdasági
345/2013. (XII.19.) határozat	3	Felsőszéktó, Külső–Máriahegy, Belső-Máriahegy	Lakó
Összesen:	**46**		

Városrészekre bontva:

Terület	Telekszám (db)	Területhasználat
Városföld	6	Gazdasági
Ballószög	3	különleges-sport
Külső-Máriahegy	3	lakó, településközpont vegyes
Belső Máriahegy (E5-ös)	17	Lakó
Hunyadi város	1	Lakó
Alsószéktó	3	lakó, településközpont vegyes
Felsőszéktó	13	lakó, gazdasági, településközpont vegyes
Kadafalva	1	Lakó
Összesen:	**47**	

Területfelhasználásra bontva:

Lakóterület	Gazdasági terület	Vegyes terület	Különleges
29	11	4	3

Belterületbe vonások

Kecskeméten az elmúlt négy év vonatkozásában jelentős belterületbe vonások valósultak meg. A területhasználat tekintetében az összes belterületbe vonás 78,5%-a lakó funkciójú, 6,6%-a gazdasági, 4,6%-a lakó-közlekedési, míg a többi vegyes besorolású volt. A belterületbe vonások meghatározó hányada a város déli részében, a Déli iparterületen, a Halasi úti hobbik és Alsószéktó területén valósultak meg. Jelentős lakófunkciójú belterületbe vonások figyelhetők még meg Belső-Máriahegy és Katonatelep térségében is. Időbeliségét tekintve megállapítható, hogy a belterületbe vonások döntő része, mintegy 80%-a 2010-ben következett be, azóta a belterületbe vonások száma és területe is minimálisra csökkent, ami egyrészt a gazdasági válságnak, – s következtében elmaradó ingatlanfejlesztéseknek – másrészt a város azon – több városi dokumentumban (Kecskemét Városfejlesztési Koncepciójának Módosítása 2007., Kecskemét Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2008., Kecskemét Felülvizsgált Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2012.) megfogalmazott – döntésének köszönhető, melynek értelmében kompakt várostest kialakítására törekszik. Kecskemét városa az elmúlt időszakban Településrendezési Tervében (TRT) kijelölte a fejlesztésekre szánt területeit, s az ebben foglaltaknak megfelelően, elsősorban az alulhasznosított belterületi településrészek és iparterületek hasznosítására, fejlesztésére törekszik.

2010. év

Terület (városrész)	Telekszám (db)	Területhasználat
Halasi úti hobbik	481	Lakó
Déli iparterület	47	Gazdasági
Műkert város	6	Lakó
Alsószéktó	14	Lakó
Belső-Máriahegy	7	Lakó
Katonatelep	42	Lakó
Kadafalva	6	Lakó
Méntelek	1	Lakó
Hunyadi város	1	Lakó
Összesen:	**605**	-

2011. év

Terület/településrész	Telekszám (db)	Területhasználat
Halasi úti hobbik	1	Lakó
Széchenyi város	1	Lakó
Belső-Máriahegy	42	Lakó/ gazdasági/vegyes
Katonatelep	1	Lakó
Kadafalva	1	Lakó
Kisfái	1	Lakó
Felsőcsalános	2	Lakó
Hetényegyháza	3	Lakó
Talfája	1	Lakó
Törökfái	9	Lakó
Városföld	4	Gazdasági/vegyes
Matkó	5	Lakó
Műkertváros	1	Lakó
Vacsi-hegy	7	Lakó
Hunyadiváros	1	Lakó
Alsószéktó	23	Lakó/vegyes
Összesen:	**103**	

2012. év

Terület/településrész	Telekszám (db)	Területhasználat
Belső-Máriahegy	10	lakó/ közlekedési
Katonatelep	2	gazdasági
Városföld	1	gazdasági
Kőrösi-hegy	2	lakó/ közlekedési
Alsószéktó	5	gazdasági/lakó/ közlekedési
Összesen:	**20**	

2013. év

Terület/településrész	Telekszám (db)	Területhasználat
Belső-Máriahegy	18	lakó/ közlekedési
Alsószéktó	2	településközpont vegyes
Hunyadiváros	1	lakó
Városföld	6	gazdasági, különleges oktatási, nevelési
Bethlenváros	1	lakó
Összesen:	**28**	

X. ábra: *Jóváhagyott belterületbe vonások Kecskeméten 2010-2013*

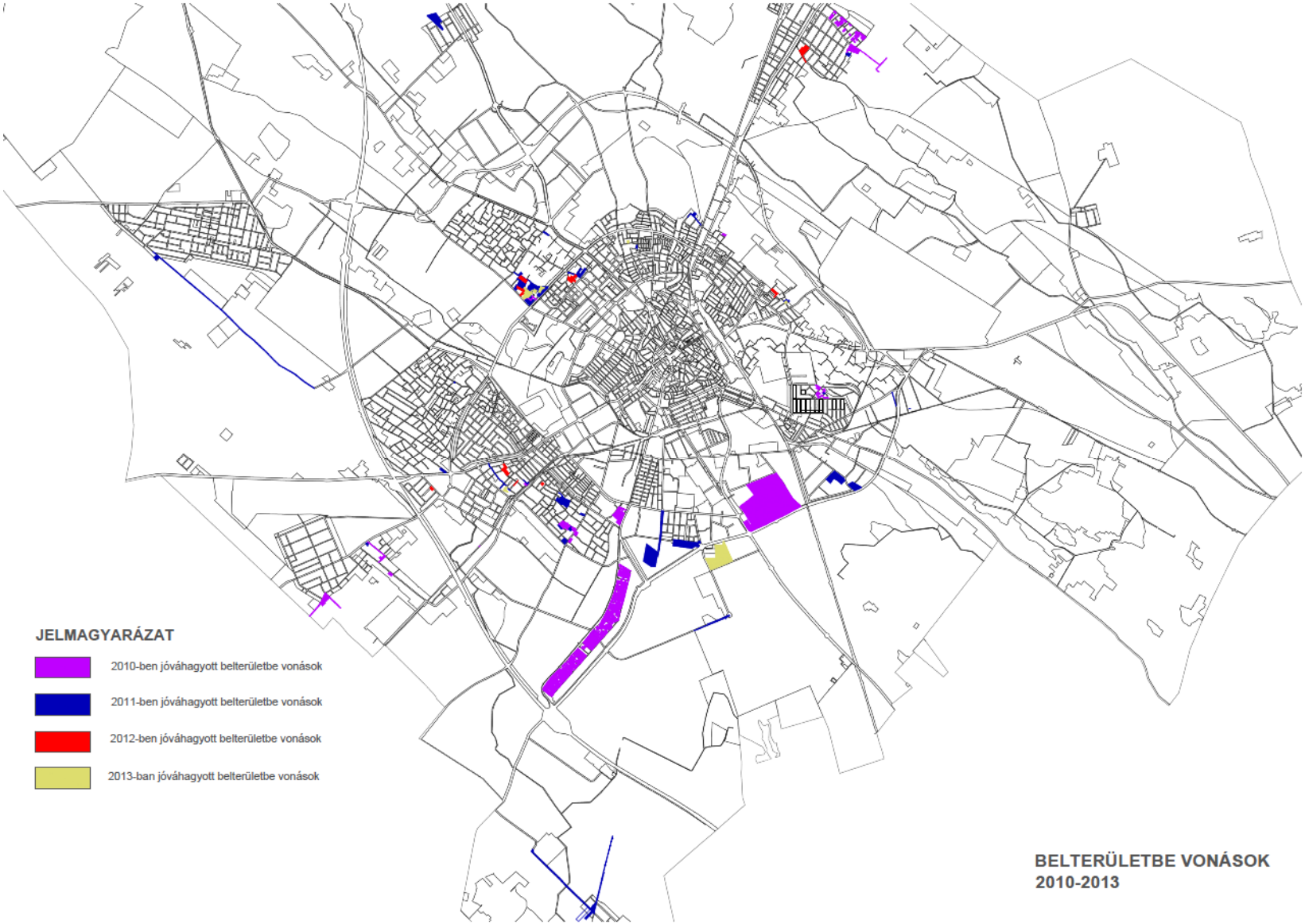

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A jelenleg hatályos, a Várostervezési Tudományos Intézet (VÁTI) által 2005-ben jóváhagyott és azóta többször módosított településrendezési tervet két korábbi tervdokumentum előzte meg. Az 1985-ben a VÁTI által készített tervet, az 1992-ben a Bács-Kiskun Megyei Tervező vállalat által készített általános rendezési terv követte. Elkészítettük mindkét dokumentum egymással összevethető szerkezeti tervének kivonatát. Ezek a tervek az alábbiak szerint hűen tükrözik az adott időszak társadalmi igényeit, várospolitikai elgondolásait, a település-gazdálkodás elképzeléseit, a jogi szabályozás kereteit (X. és Y. ábra).

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A hatályos településrendezési eszközöket az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Településszerkezeti Terv:	***Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlésének 370/2005. (VI.1.) önkormányzati rendelete***
Helyi Építési Szabályzat és melléklete, a Szabályozási Terv:	***Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlésének 19/2005. (VI.1.) KR számú rendelete***

A kettőt együtt a napi gyakorlatban Településrendezési Tervként (TRT) nevezzük.

Korábban hatályos településrendezési eszközök

14/1991. (VI.24.) KR. a város Általános Rendezési Tervéről, ami a 7/1981. th. sz. határozattal jóváhagyott rendelet végrehajtása tárgyában szükséges városrendezési és építési előírásokat állapította meg. A rendelet az 1/1988. (III.15.) tr. sz. rendeletet helyezte hatályon kívül. Hatályos: 1991.06.24. – 2003.12.31.

2004.01.01-től a jelenleg hatályos Településrendezési Terv jóváhagyásáig, 2005.06.01-ig nem volt érvényes rendezési terve a városnak.

A Településrendezési Terv a város teljes közigazgatási területét lefedi, a Helyi Építési Szabályzat melléklete, a Szabályozási Terv egy egységes tervként, nem részterületenként tartalmazza a szabályozási elemeket. A TRT évenkénti felülvizsgálatát Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata végzi, az évközben felmerülő módosítási igények alapján. A Településszerkezeti Terv a módosítások során a Szabályozási Tervvel együtt, egy időben módosul, azaz nincsenek olyan távlati fejlesztési elhatározások a Településszerkezeti Tervben, melyeket a Szabályozási Terv ne tartalmazna.

X. ábra: *Kecskemét 1985-ös szerkezeti tervének kivonata*

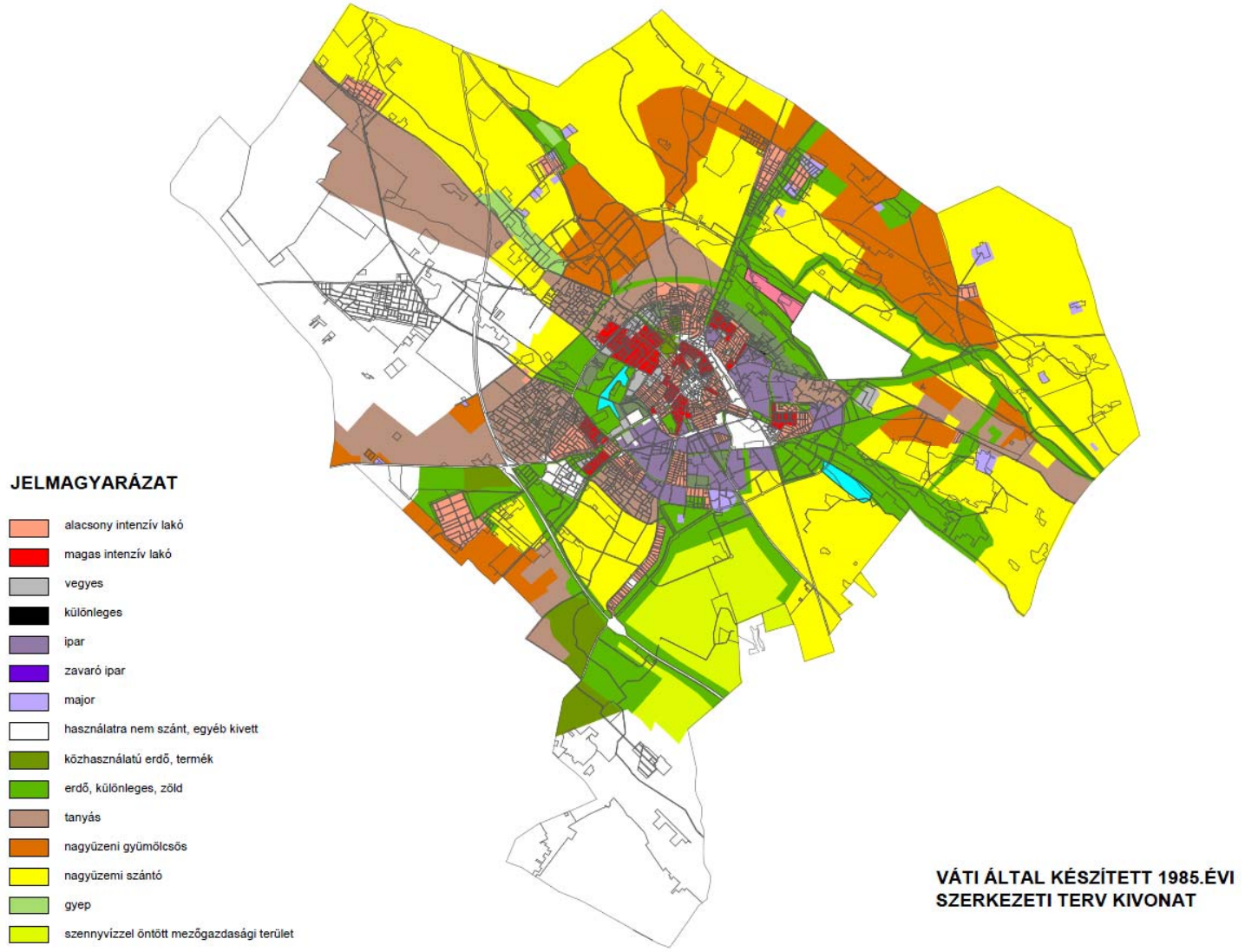

X. ábra: *Kecskemét 1992-es szerkezeti tervének kivonata*

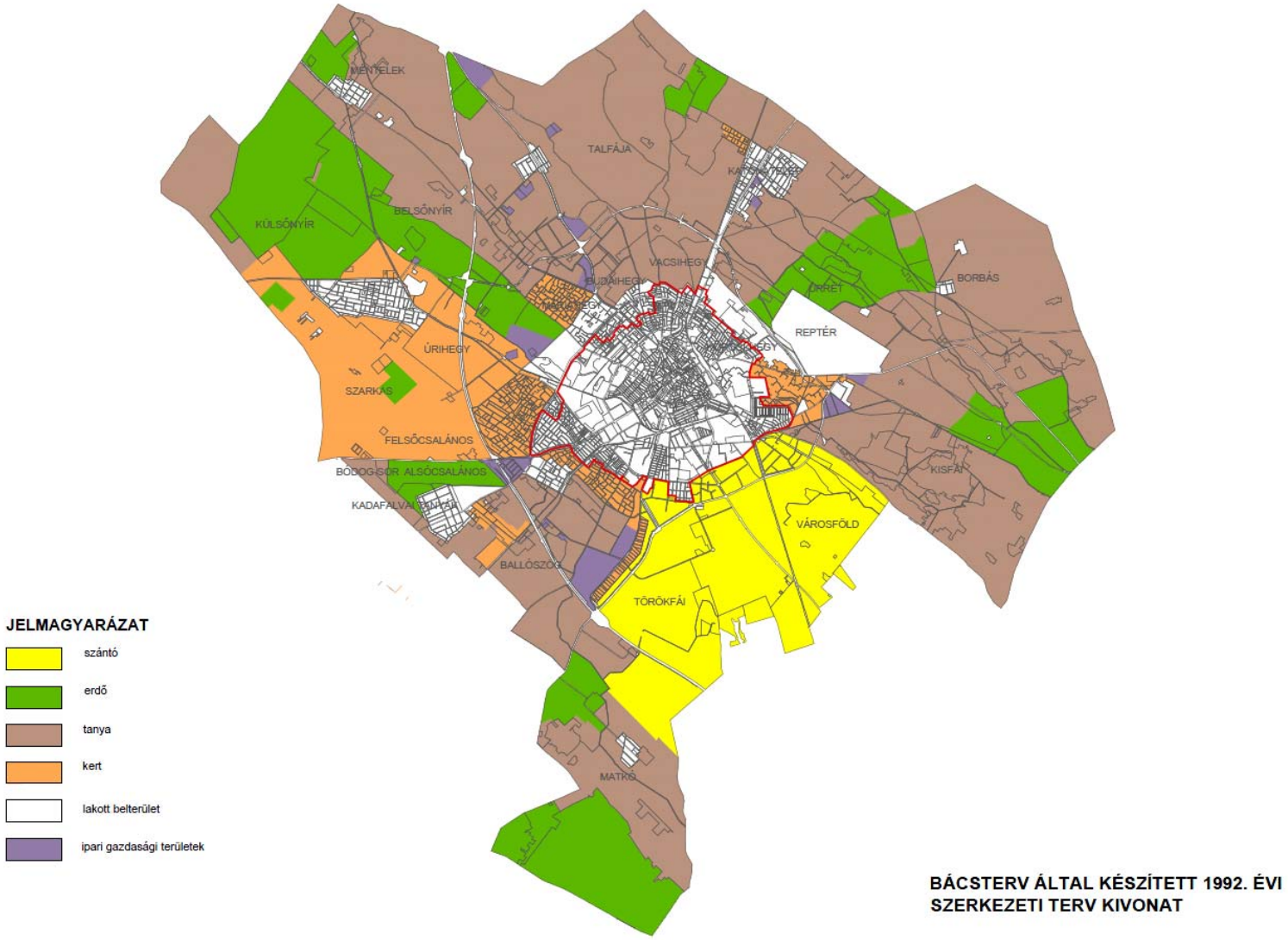

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A Településszerkezeti Terv főbb mondanivalója, megfogalmazott elvei, megállapításai:

- a történelmi városszerkezet megőrzése,
- extenzív fejlesztés helyett törekvés az intenzív területhasználatra,
- a belterülethez észak-nyugatról kapcsolódó zöld jellegű területsáv fenntartása beépítésre nem szánt területként,
- a körúti úthálózat hiányzó elemeinek kiépítését célzó szükséges területek fenntartása, biztosítása,
- a térségi úthálózat fejlesztései, a fejlesztendő úthálózati elemek rögzítése,
- a különböző főbb területhasználati típusú területek karakteres elkülönítése (vegyes, lakó, gazdasági),
- külterületen a valós tájhasználatot megtartó területi kijelölés,
- tematikus, különleges területek kijelölése a meglévő állapotok szerint,
- szinte minden nem központi belterület számára, a szükséges és az igényekhez illeszkedő területi növekedés biztosítása,
- alközpontok kialakításához szükséges területek biztosítása.

A megvalósult elemeket részletesebben a területhasználati vizsgálati fejezet (*1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek*) tartalmazza.

X. ábra: *Kecskemét 2005-ös többször módosított szerkezeti tervének kivonata*

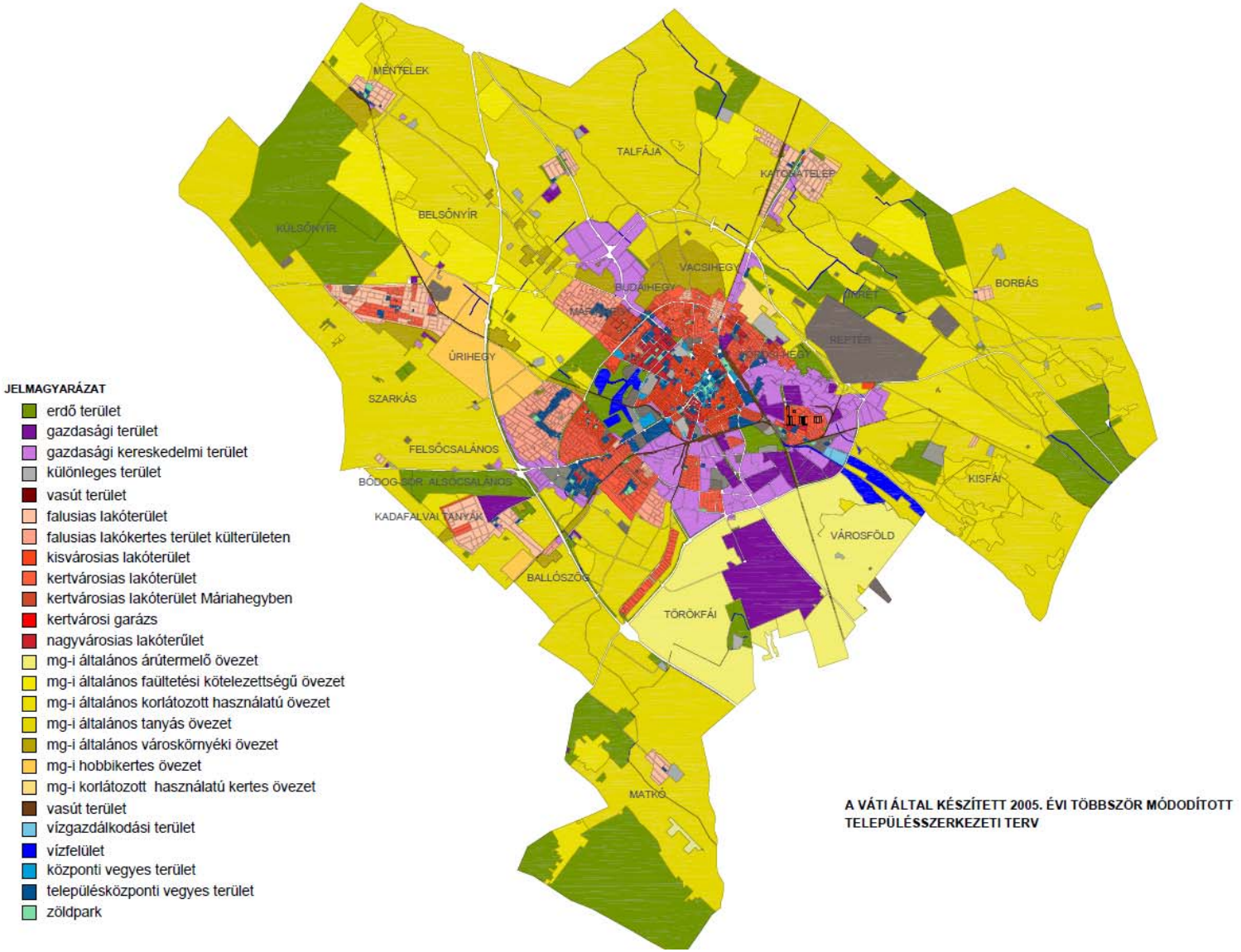

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Kecskemét lakónépessége a 2011. október elseji eszmei időponttal végrehajtott legutóbbi népszámlálás adatai szerint 111.411 főt, majd 2012. év végén 111.863 főt tett ki, ezzel az ország nyolcadik legnagyobb települése volt Budapest, Debrecen, Szeged, Miskolc, Pécs, Győr és Nyíregyháza után. Népességszámával Bács-Kiskun megye egyértelmű centruma, a megye lakosságának 21,4%-a élt a település közigazgatási határai között. Kecskemét járáson belül még erőteljesebb a dominanciája: a járás lakóinak 71,7%-a a megyeszékhelyen élt. A város népessége mind a szocializmus évtizedeiben, mind a rendszerváltás óta eltelt idő alatt dinamikusan bővült (X. ábra). Ennek forrása elsősorban a pozitív vándorlási egyenleg volt.

X. ábra: *Kecskemét lakónépességének változása és népmozgalmi adatai*

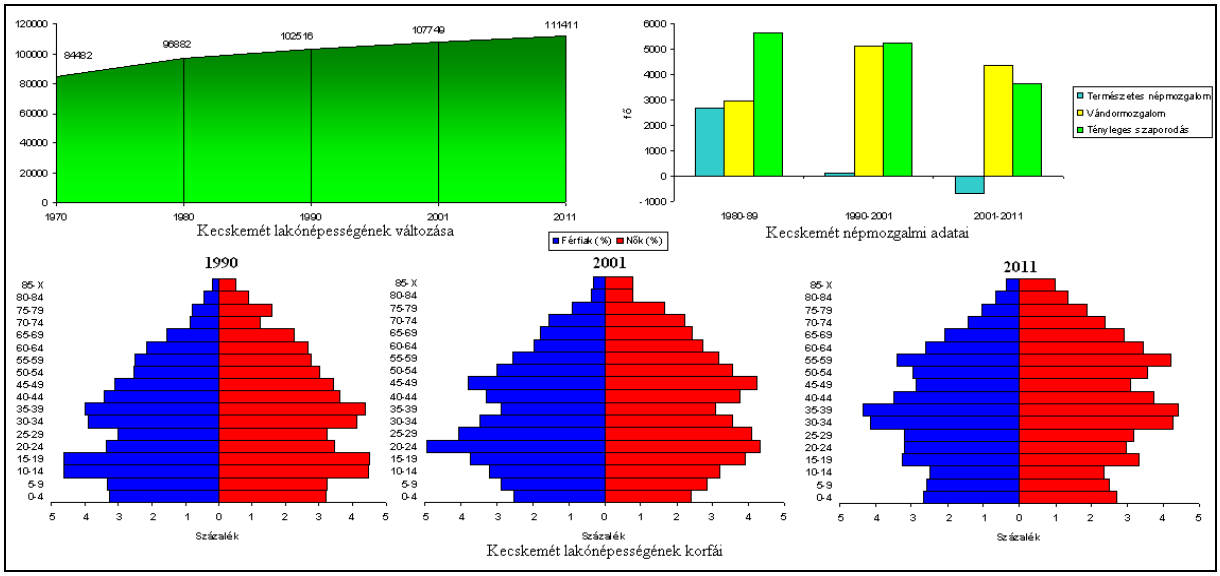

Forrás: KSH Népszámlálás adatai alapján, 2011.

Míg korábban a város lakossága a természetes szaporodás következtében is bővült (még 1990-2001 között is, amikor a megyei jogú városok közül ezzel csak Nyíregyháza, Szekszárd, Veszprém és Dunaújváros dicsekedhetett Kecskeméten kívül), addig 2001 és 2011 közötti időszakra összességében már enyhe természetes fogyás volt jellemző. A változások végigkövethetők a város korfájának alakján is: a születések számának csökkenésével Kecskemét korfája 2001-re felvette az elöregedő társadalmakra jellemző „urna” alakot, majd a legújabb népszámlálás idejére a legfiatalabb korcsoportoknál ismét szélesedő alapot mutat. Erre magyarázattal szolgálhat, hogy a gyermekvállalás szempontjából domináns életkor egyre

inkább a harmincas korosztályra tolódik, és a Kecskeméten legszélesebb 30-34 és 35-39 éves korosztályok gyerekvállalása jelenik meg ilyen módon.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Kecskemét népességének csak 74,6%-a, 83.130 fő élt a központi belterületen (X. ábra). A lakónépesség mintegy 10%-a, 11.000 fő élt a településhez tartozó 10 egyéb lakott belterületen. Az egyéb belterületek közül 3 népessége is meghaladta az 1500 főt (Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva). Hetényegyháza városrész 5000 fő fölötti népességével a környékbeli önálló településekhez viszonyítva is tekintélyes lélekszámúnak számít. Az adatok alapján látható, hogy az elmúlt évtizedben a jelzett három belterületi településrész egyaránt növelni tudta lakosainak számát.

X. ábra: *Kecskemét lakónépességének megoszlása a 2011-es népszámlálás adatai alapján*

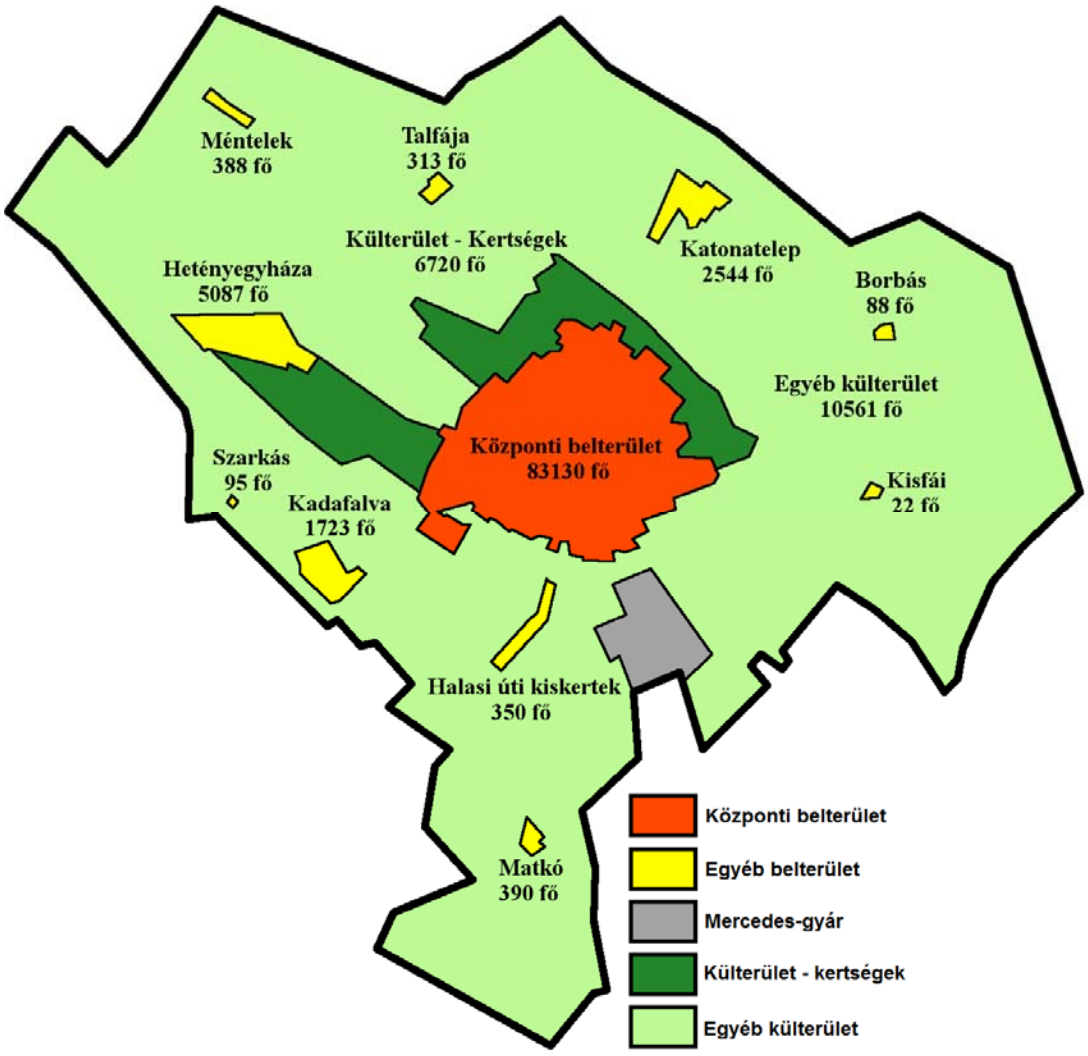

Adatok forrása: Magyarország helységnévtára 2013.

A város sajátos történelmi fejlődési útjának hagyatéka, hogy **a népesség egy jelentős része a belterületen kívül lakik**. A 2001-es népszámlálás adatai szerint 13.732 fő, a lakosság 12,4%-a élt külterületen, így hazánk települései közül Kecskemét rendelkezett a legnagyobb összlakosságszámú külterületi népességgel. Az ezredforduló utáni évtizedben a külterületi népesség száma tovább nőtt, és a 2011-es népszámlálás szerint 17.281 fő élt a település közigazgatási területének e részén. A külterületi lakók egy része (6.720 fő) a belterülethez kapcsolódó sűrűn benépesült volt kertségekben (Budaihegy, Felsőszéktó, Kőrösihegy, Máriahegy, Szolnokihegy, Úrihegy, Vacsihegy), míg nagyobbik fele (10.561 fő) a belterületektől akár igen távol eső tanyás körzetekben lakik (X. ábra).

X. ábra: *A népesség eloszlása Kecskemét külterületén*

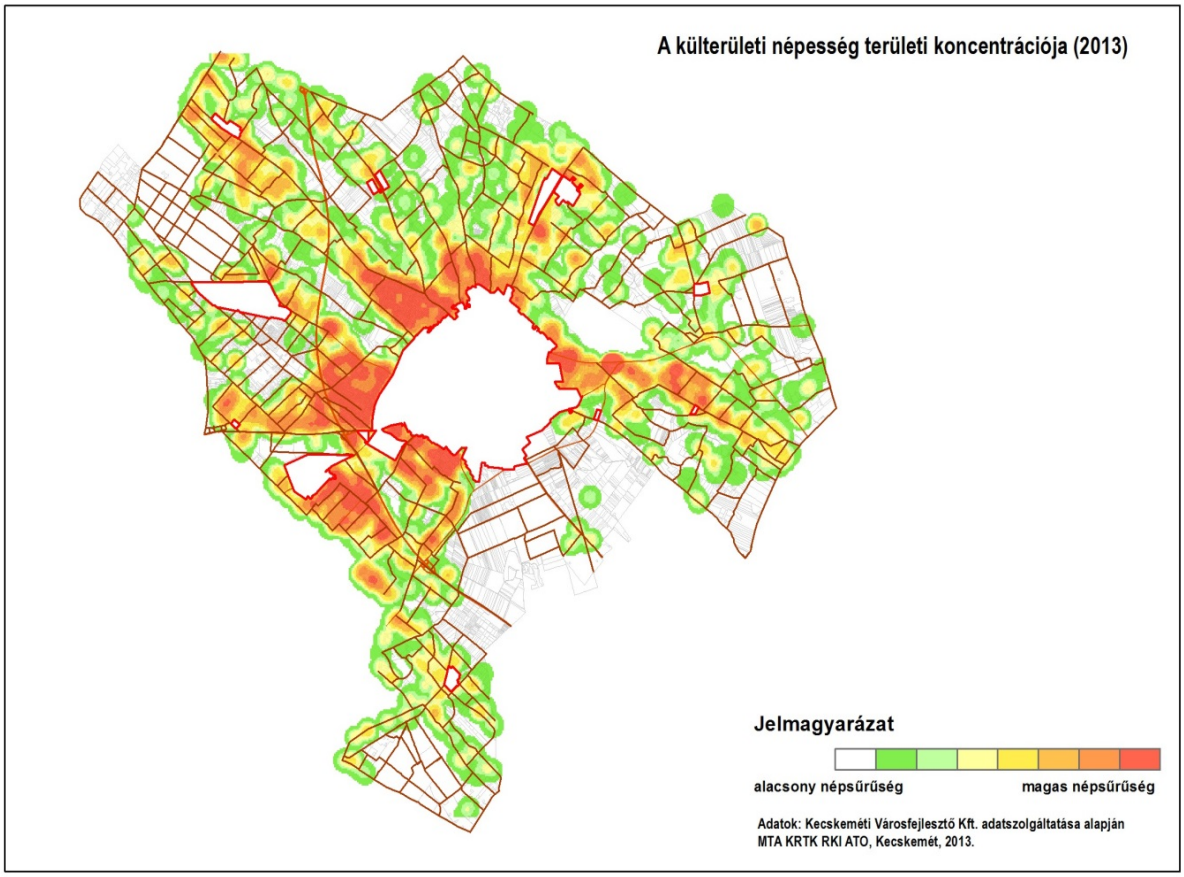

Forrás: Népességnyilvántartó Kecskemét, 2013.

Érdemes vizsgálni a népesség településen belüli növekedését is. A 2006 és 2013 között vizsgált adatok alapján megállapítható, hogy az elmúlt évek tekintetében, szinte minden városrészben nőtt a lakosság száma, kivételt talán csak a klasszikus nagy lakótelepek jelentenek (pl. Széchenyiváros régebbi építésű blokkos, paneles övezete, Árpádváros), ahol a lakosságszám csökkenése hátterében, kisebb részben az elöregedés, nagyobb részben a

családmodell változása áll (az egy lakásra jutó lakosságszám csökkenése). Ugyanakkor megállapítható, hogy a vizsgált időszakban Széchenyiváros ÉNY-i részébe továbbra is erőteljes volt a betelepülés. A városban a legnagyobb lakosságszám növekedést, a Csabay Géza körút mentén, a Petőfiváros É-i részén, a Homokbánya területén, a Szent István városban, a Székelytelep K-i részén, a Hunyadivárosban a Mátyás király körút környékén, és a város déli részének lakóövezeteiben (ezen belül is legerőteljesebben a Szeleifalu és Alsószéktó) figyelhettük meg. A lakosságszám növekedés sok esetben egy-egy új lakópark (pl. Centrál, Arborétum, Széktó, Daimler) megnyitásának, más esetekben azonban a klasszikus telek és utcaalakításoknak volt köszönhető a változás. A jelzett lakótelepeken kívül, kisebb léptékű népességvesztés elsősorban az elöregedő városrészek esetében mutatható ki (pl. Rákóczi- és Bethlenváros körút felé eső részei, a Máriaváros és a Villanegyed egyes részei, az Árpádváros déli része), vagy szegregált településrészek megújításával kialakult új utcák, tömbök (Szultán utca és környéke, Szinyei Merse Pál utca és környéke) területén. Az egyéb, nem központi belterületi településrészek (pl. Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva) kapcsán megállapítható, hogy mindegyik esetében növekedett a lakosságszám

X. ábra: *A lakosságszám változása a központi belterületen belül 2006-2013 között*

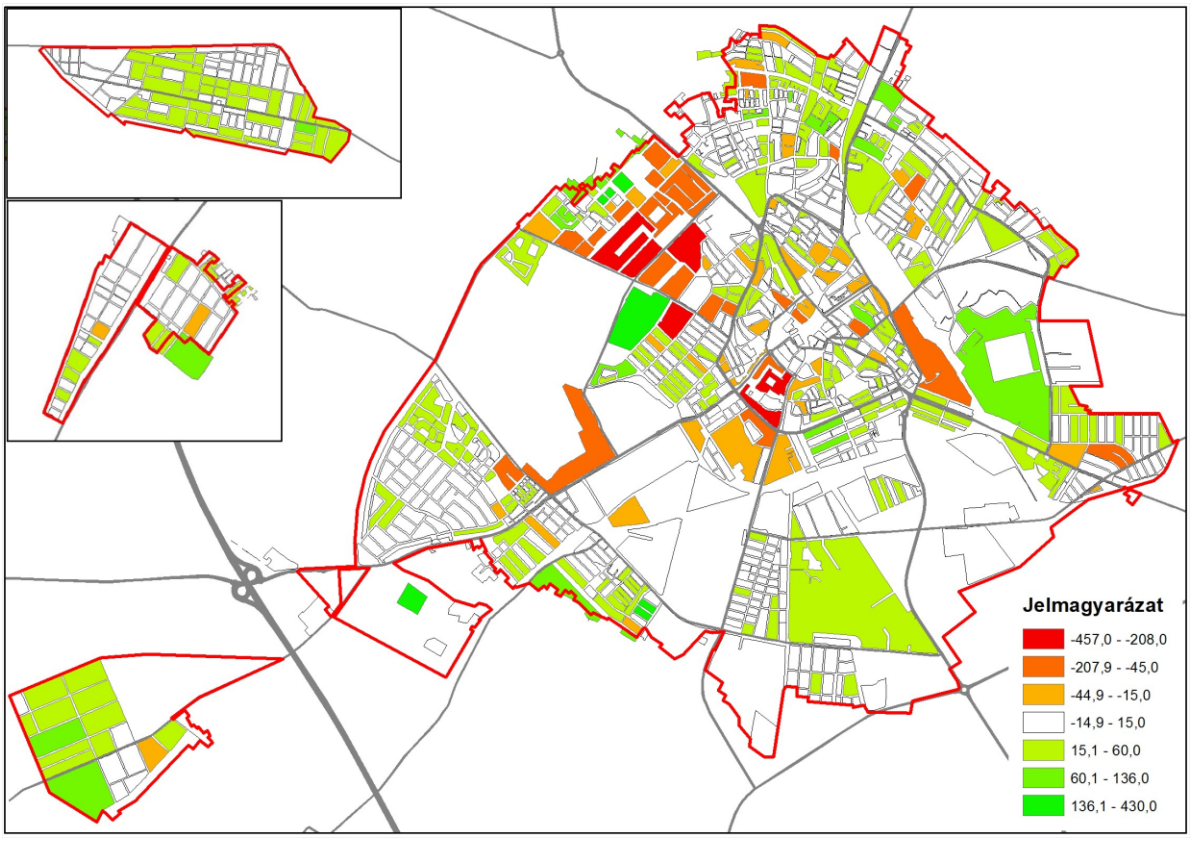

Adatok forrása: Népességnyilvántartó 2006 és 2011

Sok más környékbeli településsel ellentétben Kecskemét népessége a történelem során etnikailag alapvetően homogén maradt. A döntően magyarlakta településen a 2001-es népszámláláson 2040 fő vallotta magát a nemzetiségi kisebbséghez tartozónak (a nemzetiség, a kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben beszélt nyelv válaszlehetőségek legalább egyike szerint), amely szám 2011-re 3.694 főre nőtt (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét etnikai és nemzeti kisebbségei*

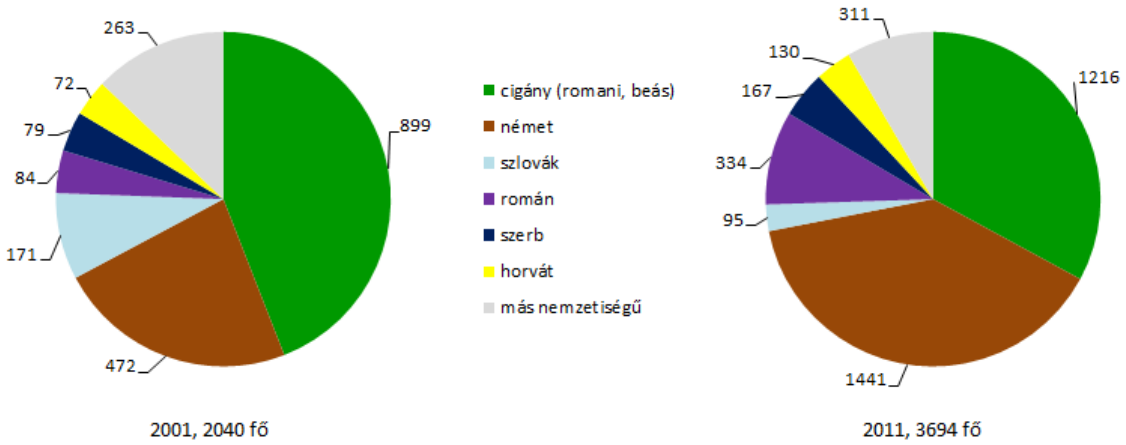

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

Míg 2001-ben a cigány etnikai kisebbséghez tartozónak vallották magukat a legnagyobb arányban (0,8%), addig a 2011-es népszámlálás alapján már német nemzetiségűek alkotják a legnagyobb lélekszámú kisebbséget a megyeszékhelyen (1,3%). A magukat német nemzetiséghez kötődőnek vallók száma a két népszámlálás között mintegy 1.000 fővel gyarapodott. A városban 2010-től bolgár, roma, horvát, német, örmény és ruszin nemzetiségi önkormányzatok működnek.

A megyeszékhely vallási megoszlása már kevésbé egyöntetű. A 2011-es népszámláláskor a 111.411 főből 59.185-en vallották magukat valamilyen vallási felekezethez tartozónak. Ebből 44.241-en római katolikusnak, 11.390-en reformátusnak, 1.305-en pedig evangélikusnak jegyeztették be magukat a népszámlálási összeírás során.

Kecskemét lakosságának legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása az országos trendeknek megfelelően az elmúlt két népszámlálás között jelentős pozitív fejlődést mutat (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét 7 éves és idősebb lakónépességének megoszlása a legmagasabb iskolai végzettségük szerint*

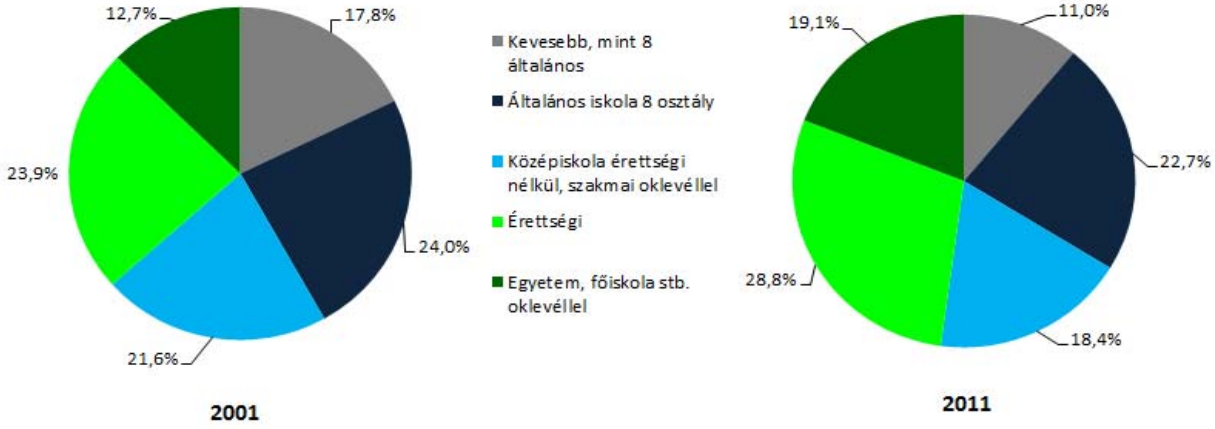

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

Azon 7 éves, vagy idősebb lakosok száma, akik kevesebb, mint 8 általánossal rendelkeztek, drasztikusan visszaesett, de csökkenés volt megfigyelhető a csak általános iskolai végzettséggel és az érettségi nélküli középiskolai végzettséggel rendelkezők körében is. Ezzel szemben az érettségivel rendelkezők és a diplomások aránya növekedett, különösen a legképzettebb egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők arányának több mint 6 százalékpontos emelkedése örvendetes. Megállapítható tehát, hogy Kecskeméten az átlagos iskolai végzettség növekedett az elmúlt egy évtized folyamán. Ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet továbbra is arra a tényre, hogy Kecskemét lakosságának mintegy 1/3-a továbbra is csak maximum 8 általános iskolai osztállyal rendelkezik.

A megyeszékhely lakosságának képzettségi szintje nem csak, hogy sokat javult az utóbbi évtizedben, hanem kiemelkedik az országos és az annál valamivel alacsonyabb megyei átlaghoz képest is (X. táblázat).

X. táblázat: *A 7 éves és idősebb népesség megoszlása iskolai végzettség szerint*

	Kevesebb, mint 8 általános	Általános iskola 8 osztály	Középiskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola oklevéllel
Magyarország	12,4%	25,0%	19,5%	27,5%	15,5%
Bács-Kiskun megye	14,0%	29,4%	22,6%	22,8%	11,2%
Kecskemét	11,0%	22,7%	18,4%	28,8%	19,1%

Forrás: KSH Népszámlálás 2011.

A megyeszékhely és Bács-Kiskun megye értékei közti különbség különösen az érettségivel rendelkezők és a felsőfokú végzettségűek tekintetében szembetűnő. A mintegy 6 százalékpontos különbség az érettségizettek tekintetében arra utal, hogy a város gazdasági fejlődéséhez szükséges humán bázis részben biztosított lehet, bár ennek további erősítésére lenne szükség, melyre rámutatott a Daimler beruházása is. Az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya ugyancsak kedvező nem csak a megyei, de országos összevetésben is, ugyanakkor ki kell emelni, hogy Kecskemét értéke (19,1%) az alföldi megyeszékhelyek összevetésében (Nyíregyháza 21,2%, Szolnok 20,9%, Debrecen 22,2%, Szeged 23,2%) csak a békéscsabai értéknél (17,7%) magasabb.

A kecskeméti lakosság nyelvismerete szinte tökéletesen leképezi az országos arányokat. A magyaron kívül legnagyobb arányban beszélt első öt nyelv sorrendje (angol, német, orosz, román, francia) megegyezik, valamint a beszélők aránya is igen hasonlóan alakul az országos képhez (X. ábra). Kecskeméten a magyaron kívül az emberek szinte kizárólagosan angol (18,6%) és német (12,1%) nyelvtudással rendelkeznek, míg a dobogó harmadik fokára került orosz nyelvismerettel bírók aránya már egy nagyságrenddel elmarad (1,8%) az előbbi kettőtől.

X. ábra: *A lakónépesség körében legnagyobb arányban beszélt nyelvek*

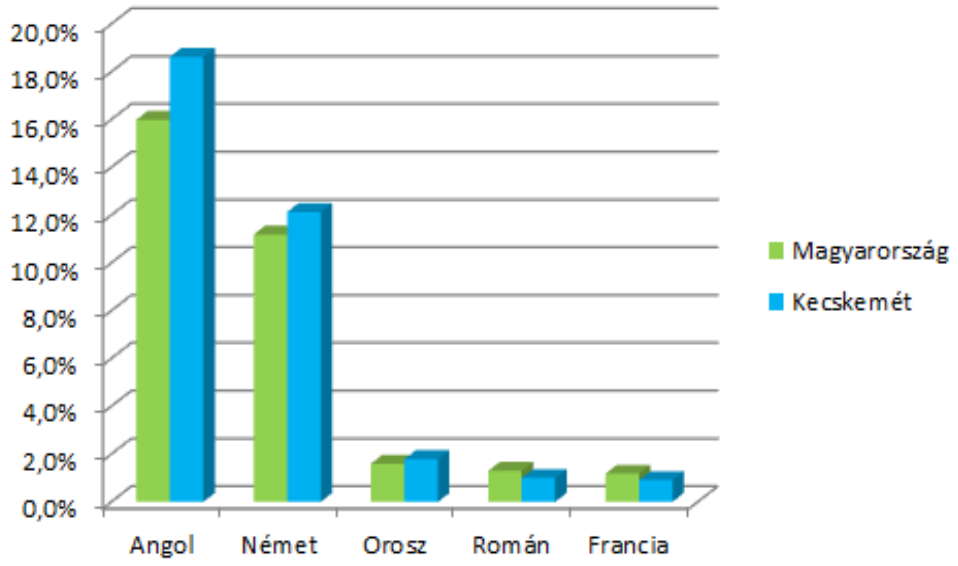

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

A Kecskemét lakónépességének gazdasági aktivitás szerinti megoszlása az országos és megyei viszonyokhoz képest kedvező képet mutat (X. ábra).

X. ábra: *A lakónépesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint, 2011.*

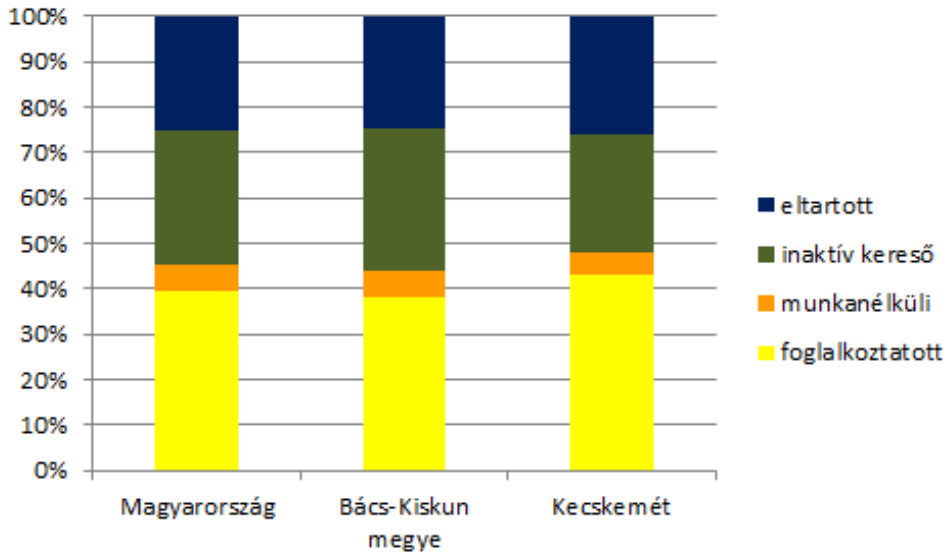

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a foglalkoztatottak aránya kissé magasabb (42,9%), míg az álláskeresők aránya kissé alacsonyabb (4,9%) az országos átlagnál, így a gazdaságilag aktív népesség (47,8%) felülmúlja az országos átlagot, az inaktív keresők aránya pedig alacsonyabb annál (26,1%).

A nyilvántartott álláskeresők számában az elmúlt évtized második fele az országos tendenciához hasonlóan, a településen is negatív változásokat hozott (X. ábra).

Az elmúlt évtized első felében (2000-2006 között) a regisztrált munkanélküliek száma három és négyezer fő között mozgott, utána viszont folyamatosan növekedve a recesszió által leginkább sújtott évben (2009-ben) 6.257 főnél tetőzött. Ha az éven belüli adatokat is figyelembe vesszük, akkor az álláskeresők legmagasabb számát 2010 márciusában regisztrálhattuk, ekkor a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 6.641 főt tartott nyilván Kecskeméten. Bár ezt követően a nyilvántartott álláskeresők számának változása enyhe csökkenő tendenciát mutat, de még mindig jóval magasabb számokat (2010. december: 5.688 fő, 2011. december: 5.614 fő, 2012. december: 5.296 fő, 2013. szeptember: 5.172 fő) regisztrálhatunk a 2000-es évek első felénél. A városban nem kirívó a női munkanélküliség.

Az elmúlt 5 év adatai alapján a női álláskeresők aránya az összes álláskeresőn belül 48,0-51,3% között mozgott. A munkanélküliek számának változása az országos trendeknek megfelelően alakul, és a helyi gazdasági változások – a jelentősebb ipari beruházások ellenére – kevéssé befolyásolják.

X. ábra: *A nyilvántartott álláskeresők száma adott év december 20-án, és képzettség szerinti megoszlása 2011-ben*

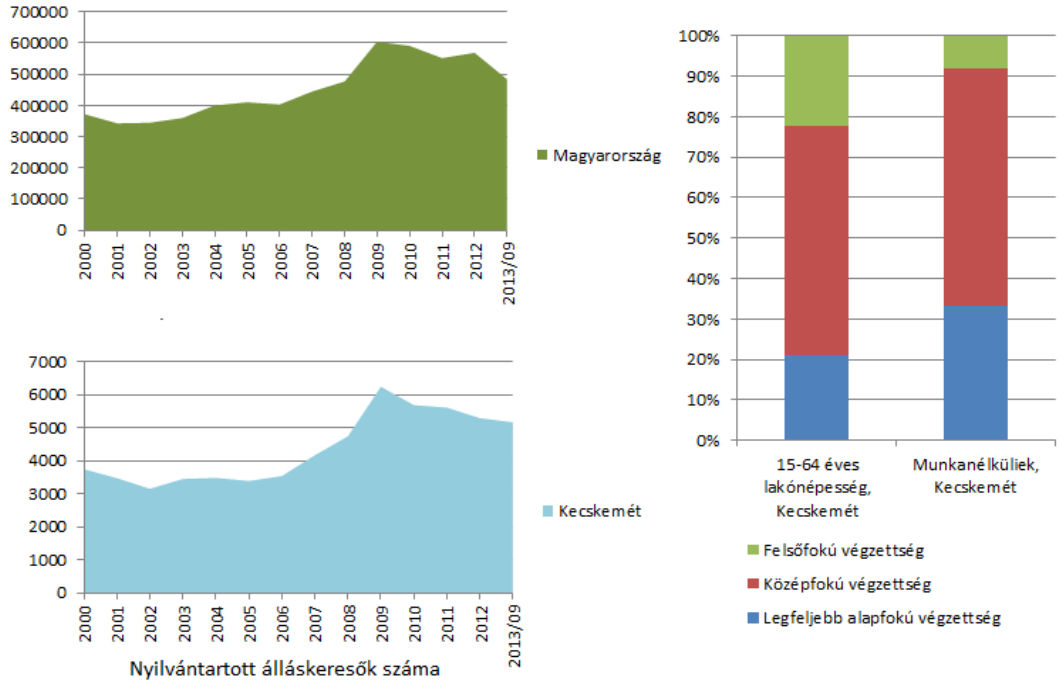

Adatok forrása: KSH, KSH Népszámlálás 2011, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2013.

Az álláskeresők képzettség szerinti megoszlása is az országos viszonyokat tükrözi: a legfeljebb általános iskolát végzettek felülreprezentáltak a csoporton belül a munkaképes korú 15-64 éves korosztályon belüli számarányukhoz képest (ők adják az összes munkanélküli egyharmadát), míg a diplomások aránya (8,1%) jóval alacsonyabb a munkaképes korúakon belüli arányuknál. A tartósan (365 napon túl) állást keresők száma sajnos az elmúlt öt évben – a 2011-es évet leszámítva – érdemi csökkenést nem mutatott (X. ábra).

X. ábra: *A kecskeméti tartósan álláskeresők számának változása*

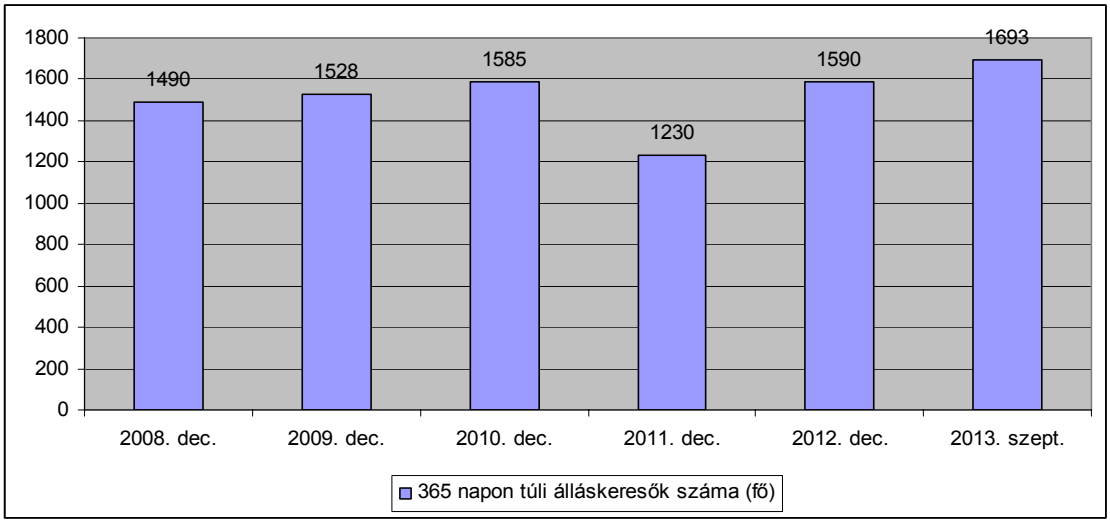

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2013.

A megyeszékhely lakónépességének jövedelmi viszonyaiba a KSH által közölt 2010-re vonatkozó személyi jövedelemadó adatok engednek betekintést (X. ábra). Ezek alapján az adófizetők aránya Kecskeméten a teljes lakónépességhez viszonyítva 45,1 %, amellyel a megyei jogú városok között a 15. helyen áll, jelentősen lemaradva az 52,6 %-os értékkel első helyen álló Dunaújváros mögött (a településcsoport átlaga 46,43 %).

X. ábra: *Bruttó és nettó átlagkeresetek alakulása (2010)*

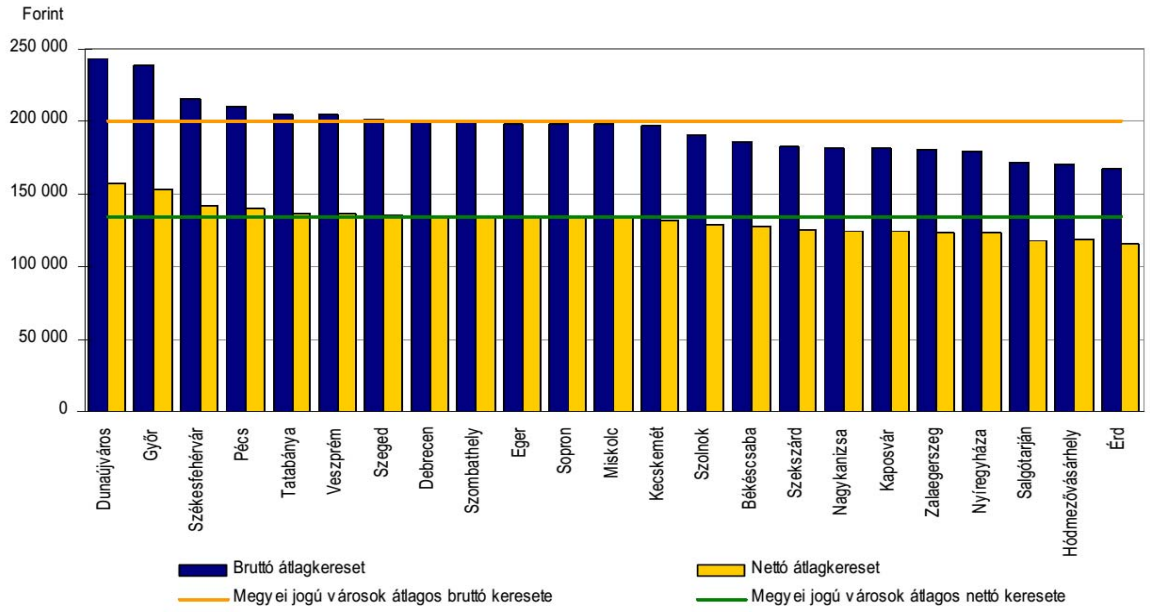

Forrás: Megyei jogú városok, KSH 2012.

Az egy főre jutó összes belföldi jövedelem 1,866 millió Ft-ra adódott megyeszékhelyünkön 2010-ben, amely 279 e Ft-al kevesebb a listavezető Érd hasonló mutatójánál (megyei jogú városok átlaga 1,89 millió Ft). Hasonló a helyzet a bruttó és a nettó átlagbérek tekintetében is, ahol Kecskemét mindkét esetben némileg az átlag alatt teljesít a 23 város összevetésében. Az egy adózóra jutó személyi jövedelemadó tekintetében – 1999 és 2011 között – némi előrelépés következett be a megyei jogú városok rangsorában, de a 279.580 Ft-os értékével Kecskemét így is csak a 13. helyen áll.

Nem mutat lényegesen eltérő képet a KSH által 2010-re közölt jövedelmi adatoktól, a GfK Hungária 2013-as tanulmánya sem, ahol a kecskeméti lakosok egy főre jutó becsült vásárlóerejében nincs lényeges eltérés az országos átlaghoz képest.

A jövedelmi viszonyokról szemléletes képet kaphatunk, ha megvizsgáljuk a száz főre jutó személygépkocsik, illetve a szélessávú internet előfizetések számát.

Kecskeméten a 100 főre jutó személygépkocsik száma 2011-ben (34,2, az üzemeltető lakhelye szerint) jelentősen meghaladta az országos átlagot (29,9), a megyei jogú városok közül csak Sopronban, Érden, Székesfehérváron, Szombathelyen és Szekszárdon volt magasabb e mutató értéke. A 100 lakosra jutó szélessávú internet elérések száma 2010-ben 37,24 volt a városban, ami minimálisan marad el a megyei jogú városok átlagától (38,19), de jelentősen alacsonyabb, mint a legmagasabb értékkel rendelkező Dunaújváros adata (46,66).

A rossz anyagi körülmények között élő népesség településen belüli nagyságáról sokat elárul, a rendszeres szociális segélyben részesítettek aránya a lakónépességen belül (X. ábra).

X. ábra: *Aktív korúak ellátására jogosultak (2007-2012)*

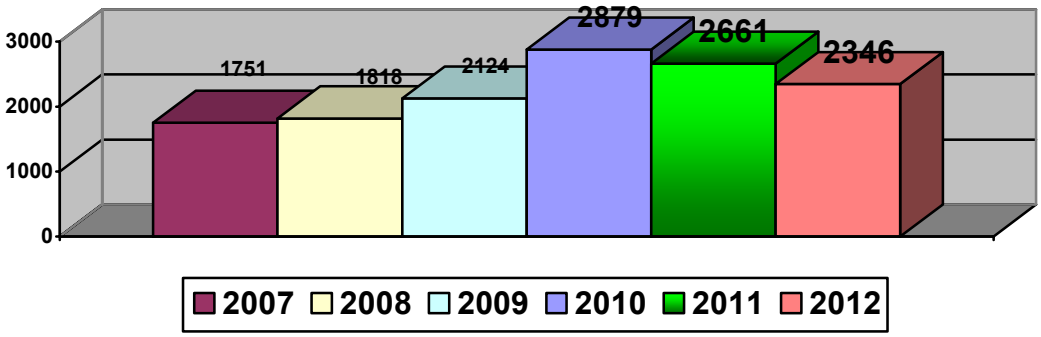

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2013.

Bár a rendszeres szociális segélyben részesítettek aránya Kecskemét lakónépességéből (4,4 ezrelék) alatta marad az országos értékeknek (5,1 ezrelék), így is kedvezőtlen helyet foglal el a megyei jogú városok rangsorában, hiszen e társadalmi csoport aránya csak Debrecenben, Nagykanizsán, Kaposváron, Dunaújvárosban és Salgótarjánban magasabb. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy az ellátásra jogosultak száma 2007-től 2010-ig jelentős mértékben növekedett, s bár 2010-től már csökkenést regisztrálhatunk, a 2.346 fő rendszeres szociális ellátott – 2012-ben – mintegy 600 fővel meghaladta a 2007-es értéket.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A kecskeméti lakónépességének átlagéletkor szerinti megoszlása a városfejlesztési körzeteket vizsgálva nem mutat nagy térbeli különbségeket (X. ábra). A város nyugati körzetei a legfiatalabbak, míg központi és déli városfejlesztési körzetek lakónépességének átlagéletkora a legmagasabb.

X. ábra: *Kecskemét népessége és átlagéletkora városfejlesztési körzetek szerint, 2013*

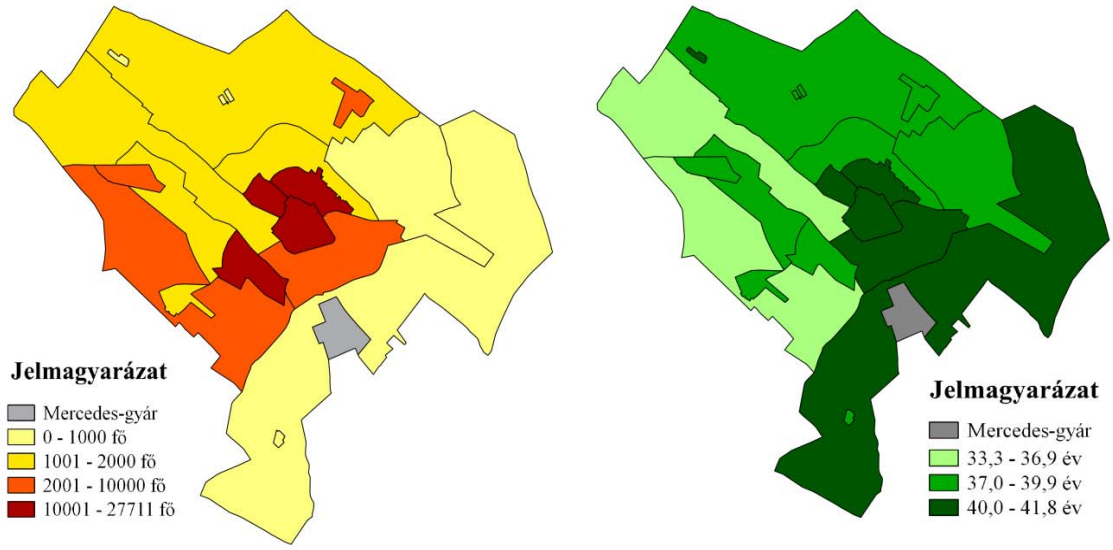

Adatok forrása: Népességnyilvántartó Kecskemét 2013.

A legnagyobb népességű körzetek, mint a történelmi várostest vagy a Széchenyiváros is a magasabb átlagéletkorú körzetek közé tartoznak. Ha viszont megnézzük a lakónépesség átlagéletkorának megoszlását az utcatömbök szintjén, már jóval nagyobb eltéréseket kapunk (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét belterületi lakónépességének (kivéve Halasi úti kiskertek) átlagéletkora utcatömbök szerint, 2013*

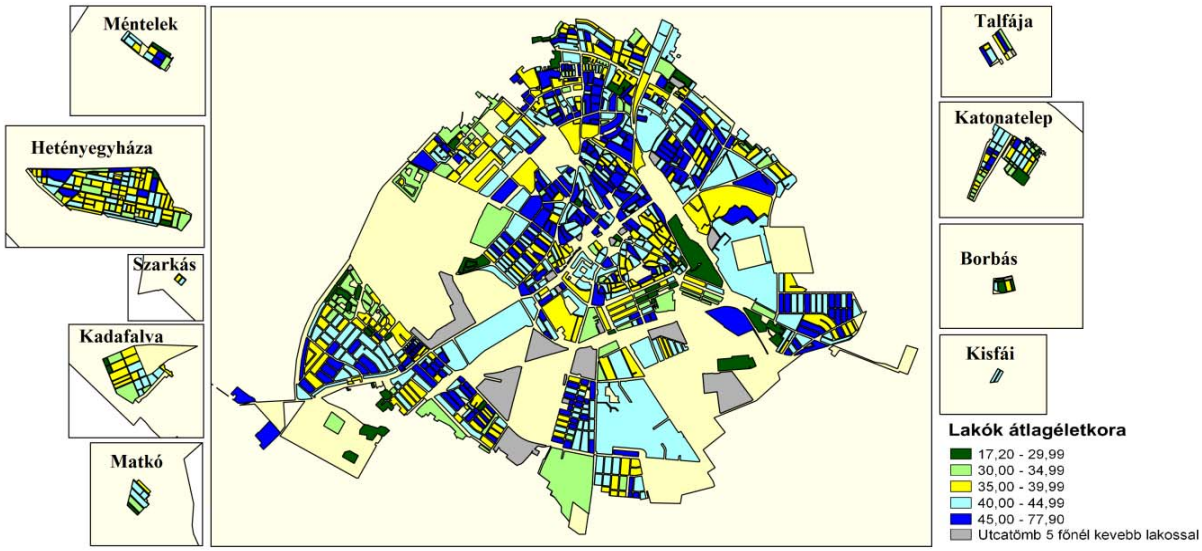

Adatok forrása: Népességnyilvántartó Kecskemét, 2013.

Bár a különböző átlagéletkorral rendelkező utcatömbök igen mozaikosan helyezkednek el, fiatalos és erősen elöregedett tömbök vannak egymás közvetlen szomszédságában, azért

kirajzolódnak olyan jellegzetes területek, ahol a fiatalos népesség dominál (pl. Mezeiváros egy része, Petőfiváros északi része, Arborétum lakópark). Más városrészek viszont elöregedő képet mutatnak, mint amilyen a Belváros északi része, a Bethlenváros, a Vacsihegy keleti része, a Villanegyed, vagy a Hunyadiváros dél-nyugati területe.

Kecskeméten belül több olyan településrészt is elkülöníthetünk, amelyre hangsúlyozottan igaz az, hogy különböző társadalmi csoportok közötti konfliktusok (pl. Ürgés, Erzsébetváros déli része, Szarkás), érdekütközések színterei.

Központi belterületen kívüli belterületek

A 2011-es népszámlálás szerint Kecskemét lakónépességének mintegy tizede, 11.030 fő élt a településhez tartozó egyéb belterületeken (Borbás, Halasi úti kiskertek, Hetényegyháza, Kadafalva, Katonatelep, Kisfái, Matkó, Méntelek, Szarkás, Talfája). Ezen szatellit települések fejlesztési prioritásai számos ponton ütköznek a központi belterület fejlesztési célkitűzéseivel. Számukra a településrészt a központi belterülettel összekötő alsóbbrendű utak fejlesztése, valamint a szolgáltatások helyben tartása, megtelepítése az elsődleges, és ebből következően a központi belterületen zajló fejlesztéseket kevéssé érzik magukénak. Ezen felül a szatellit településekről gépkocsival ingázók csúcsforgalmi órákban jelentősen megterhelik a központi belterület úthálózatát, ami rontja a központi belterület lakóinak életminőségét. Ezek a városrészek egyúttal településrészen belüli konfliktusokkal is terheltek, hiszen régóta kedvelt színterei a település közigazgatási határain belüli szuburbanizációnak. A kitelepülő lakosok státusza, viselkedés formái, helyi közösségbe való integrálódási hajlandóságuk eltérhet a rég óta itt lakóktól, ami a számos szuburbanizálódó településen tapasztalható „tősgyökeres-gyüttment” szembenálláshoz vezethet.

Máriahegy

A Széchenyivárostól északra fekvő, tanyás-kertségi beépítésű külterületi városrészben figyelhetők meg legkoncentráltabban a kecskeméti külterületeken jelenlevő érdekütközések, konfliktusok. A terület déli felére, a 120 hektáros Belső-Máriahegyre évtizedek óta a Széchenyiváros fejlesztési tartalékterületként tekintenek, hosszú távú célként a belterületbe vonást kitűzve. Bár a terület formális integrációja a városba a közeljövőben nem várható, a rendszerváltás után a városközpontból kitelepülők népszerű célterülete lett. A felső osztály nagyértékű, villaszerű ingatlanjai és a régi, gyakran még mezőgazdasági termelést folytató lakosság közvetlen szomszédsága folyamatos konfliktusforrás. A régi lakók és az újonnan

betelepülők számára egyaránt fontos lenne az infrastruktúra kiépítése és a kaotikus állapotok felszámolása, ám ezt pont a betelepülés szervezetlen jellege hátráltatja.

Kertségek, tanyás külterületek

Míg e területek jó közlekedési adottságokkal rendelkező részein máshol is megjelennek a Máriahegynél említett magas presztízsű beköltözők, és ezzel együtt a régi és új lakosság hordozta konfliktusok, addig a rosszabb elérhetőségű, periférikus fekvésű részek alacsony értékű ingatlanjai a kis jövedelmű rétegek számára is vonzóak. A központi belterület szegregálódott, szocializmusban kiépült barakklakásainak felszámolásakor a volt lakosok a kézhez kapott kivásárlási díjból igen gyakran külterületen vásároltak (pl. Szarkás) maguknak ingatlant. Az alacsony külterületi ingatlanárak az ország hátrányos helyzetű északkeleti részéből is nagy számban vonzották a munkalehetőséget remélő betelepülőket. Az alacsony státuszú, eltérő szociokulturális örökségű, részben roma betelepülők és az eredeti lakosok egymásmellettisége potenciális konfliktusforrás. A külterületek lakóinak beruházási igényei is eltérőek a központi belterületiekétől. A külterületi lakóknak az alapvető infrastruktúra (víz, áram, út) kiépítése lenne az elsődleges, más területeken más problémák jelentkeztek például az M5-ös autópálya kiépülésével, s a dűlők kettévágásával a területen lakók vesztették el a régi területi kapcsolataikat a várossal. Az északi elkerülő út építése hasonló konfliktusforrást jelenthet csakúgy, mint a területhasználat változása, amely a hagyományos gazdálkodást folytatók és az újonnan betelepülő kereskedelmi cégek, szolgáltatók között alakulhat ki.

Erzsébet- és Kossuthváros déli része, Ürgés

Kossuth és Erzsébet körúttól délre, található alacsony presztízsű lakóterületen a városi átlagnál magasabb a roma lakosság aránya, a rendszerváltás utáni barakkfelszámolás után már csak itt, leginkább a Gödörtemető, Epreskert és Kórház utcában találhatóak nagy számban romák által lakott csoportos ingatlanegyüttesek. A helyi lakosság és a romák között nem beszélhetünk kifejezett etnikai konfliktusról (a különböző eredetű romacsoportok között viszont feszültségek vannak), ám a kiugró társadalmi és jövedelmi különbségek az itt lakók egyre erősödő frusztrációjához vezetnek, valamint a természeti és épített környezet rossz állapota (illegális hulladéklerakó, pusztuló, lelakott ingatlanok) is folyamatos feszültségforrás, és a tágabb térség ingatlanjainak elértéktelenedéséhez vezethetnek. A városrész élhetőségét, a társadalmi integráció erősítését, szociális városrehabilitációs és társadalmi programokkal igyekszik javítani az önkormányzat.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

Kecskemét kulturális és építészeti öröksége hozzájárul ahhoz, hogy a kecskemétiek ne csak lakóhelyként, hanem szűkebb hazájukként tekintsenek városukra, és ahhoz szoros szálakkal kötődjenek. Ennek további erősítése fontos feladat, mert a város lakosságának jelentős része nem kecskeméti származású, hanem az államszocialista időszaktól kezdődően nagyon különböző földrajzi távolságokból folyamatosan költözött a megyeszékhelyre.

Kecskemét vallási sokszínűsége mai napig élő örökséget jelent. A különböző felekezetek több évszázados békés együttélésének bizonyítéka a város szívét alkotó főtérrendszeren és közvetlen környékén felépült hét templom (Szent-Miklós templom, református templom, katolikus nagytemplom, görögkeleti templom, evangélikus templom, piarista templom és a Zsinagóga). Az egyházak a kulturális és építészeti öröksége megőrzése és fenntartása mellett fontos szerepet vállalnak az alsó- és középfokú oktatásban, valamint a szociális ellátásban, így jelentős társadalomszervező erőként is megjelennek a város életében. Kecskemét építészeti örökségének a vallási épületek mellett, fontos eleme a gazdag szecessziós építészet, amely meghatározza a városközpont egyedi építészeti arculatát, aminek országos viszonylatban kiemelkedő alkotása a népdalba is foglalt Cifrapalota.

A jelentős épített értékek megőrzésével több civil szervezet is foglalkozik a városban, mint például a Kecskeméti Városszépítő Egyesület, a Kecskemét Köztereiért és Köztéri Alkotásaiért Alapítvány, valamint a Kecskeméti Lokálpatrióták Egyesülete, illetve számos városrészi szintű szerveződés.

A város híres szülöttei Katona József és Kodály Zoltán, akiknek emléküket a közösség aktívan ápolja. Örökségüket a Katona József Színház és a Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola és Gimnázium, valamint a Kodály Intézet viszi tovább. A magyar nemzet más kiemelkedő alakjai is eltöltöttek hosszabb-rövidebb időt Kecskeméten, köztük Petőfi Sándor. A forradalmár-költő nevezte versében „hírös városnak” Kecskemétet, ami mára a megyeszékhely állandó jelzőjévé (mai szóhasználattal brand-jévé) vált, és napjainkban a Hírös előtagú termékeken (pl.: a Zwack Unicum Nyrt. Hírös Kecskeméti termékei) és rendezvényeken (Hírös Hét Fesztivál) keresztül próbálja erősíteni a helyi identitást. Ugyanakkor a város a „Kecskemét” név és annak toldalékos használatát, illetve a város jelképeinek magán-, vagy kereskedelmi célú használatát engedélyhez köti, mellyel egyrészt a hagyományokat, értékeket kívánja őrizni, másrészt azok méltó alkalmazását biztosítani.

Kecskemét városa jelentős agrárhagyományokkal is rendelkezik, elsősorban a zöldség-gyümölcs ágazatban. Ezeket a város gazdasági szerkezetének átalakulása mellett is részben sikerült megőrizni, így a korábbi szőlőnemesítéshez-borászathoz kapcsolódó örökséget a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Kara, valamint a Hírös Kertészek Egyesülete, mint civil szervezet viszi tovább. A gyümölcs vonalon a sárgabarackból készült, és hungarikumnak számító Kecskeméti barackpálinka őrizte meg a több száz évre visszanyúló hagyományokat.

Végezetül az egyházak mellett külön kell szólnunk a civil szervezetek társadalomszervező jelentőségéről, hiszen 2007 óta Városi Civil Kerekasztal működik Kecskeméten, amely 120 szervezetet fog össze 8 szakmai kerekasztal mentén. A tagok tevékenysége az egészségügytől, a gyermek-, ifjúságvédelemtől, a hagyományőrzésen, sport- és szabadidő szervezésen keresztül egészen a műszaki-tudományos és innovációs tevékenységek elősegítéséig terjed.

Fontosnak tartja a város, hogy a fiatalok társadalmi szerepvállalását, közösségi életét is ösztönözze, s ezzel is hozzájáruljon a településükhöz történő kötődés erősítéséhez. Ennek érdekében az önkormányzat nem csak ifjúságkutatási programot indított, de megfogalmazott egy ifjúságpolitikai koncepciót, továbbá ösztöndíjprogram segítségével is igyekszik a városhoz kötni, például a helyi főiskolán tanuló fiatalokat.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások

Kecskemét humán közszolgáltatási intézményrendszere kiterjedt és sokelemű. A város jelentős erőfeszítéseket tett az elmúlt években a rendszer működésének javítása és a szakmai színvonal növelése érdekében.

1.8.1.1. Kecskemét közoktatása

Óvodai ellátás

Kecskemét városában 2013.10.31-én 18 intézmény 54 feladat-ellátási helyen töltött be óvodai nevelési feladatokat. Az óvodai ellátás különböző fenntartók szerint csoportosítva intézményi szinten jóval kiegyenlítettebb képet mutat, mint feladat-ellátási helyek szerint (X. ábra). Míg az alapítványok, egyesületek által fenntartott intézmények csak 1-1 feladat-ellátási helyen végeznek óvodai ellátási feladatokat, addig a kecskeméti önkormányzat kezelésében levő nagyszámú feladat-ellátási hely koncentrált intézményhálózatba szerveződik, így pl. a Corvina Óvodának 12, a Belvárosi Óvodának 8 feladat-ellátási helye van.

X. ábra: *Az óvodai ellátás biztosítása fenntartók szerint 2013.10.31-én*

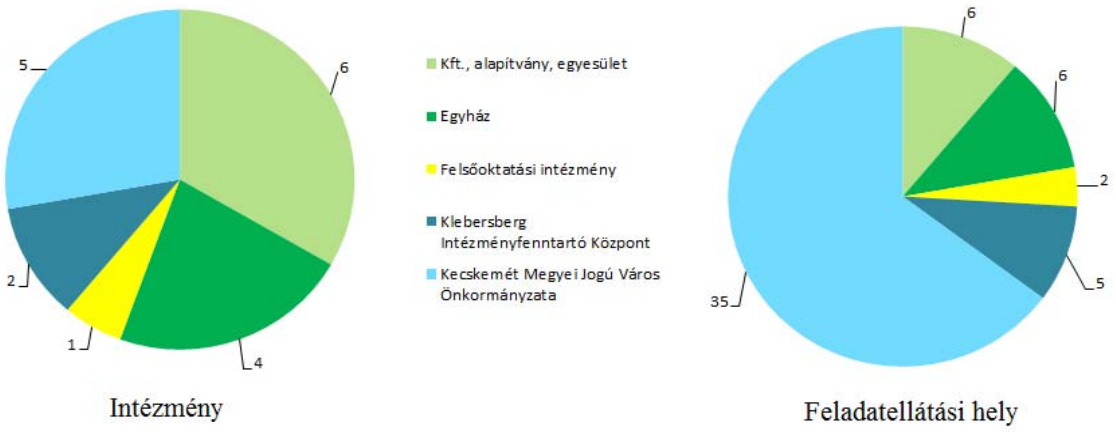

Adatok forrása: Oktatási hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2013.

A feladat-ellátási helyek a központi belterületen belül elsősorban a belváros környékén találhatóak, a külső kerületek, így pl. a nagy lakónépességet tömörítő Széchenyiváros óvodával való ellátottsága gyengébb. Figyelemreméltó, hogy a 10 egyéb belterületből 6 esetében helyben biztosított az óvodával való ellátás (X. ábra). A külterületeken nem található óvoda.

X. ábra: *Az óvodák és általános iskolák feladatellátási helyei*

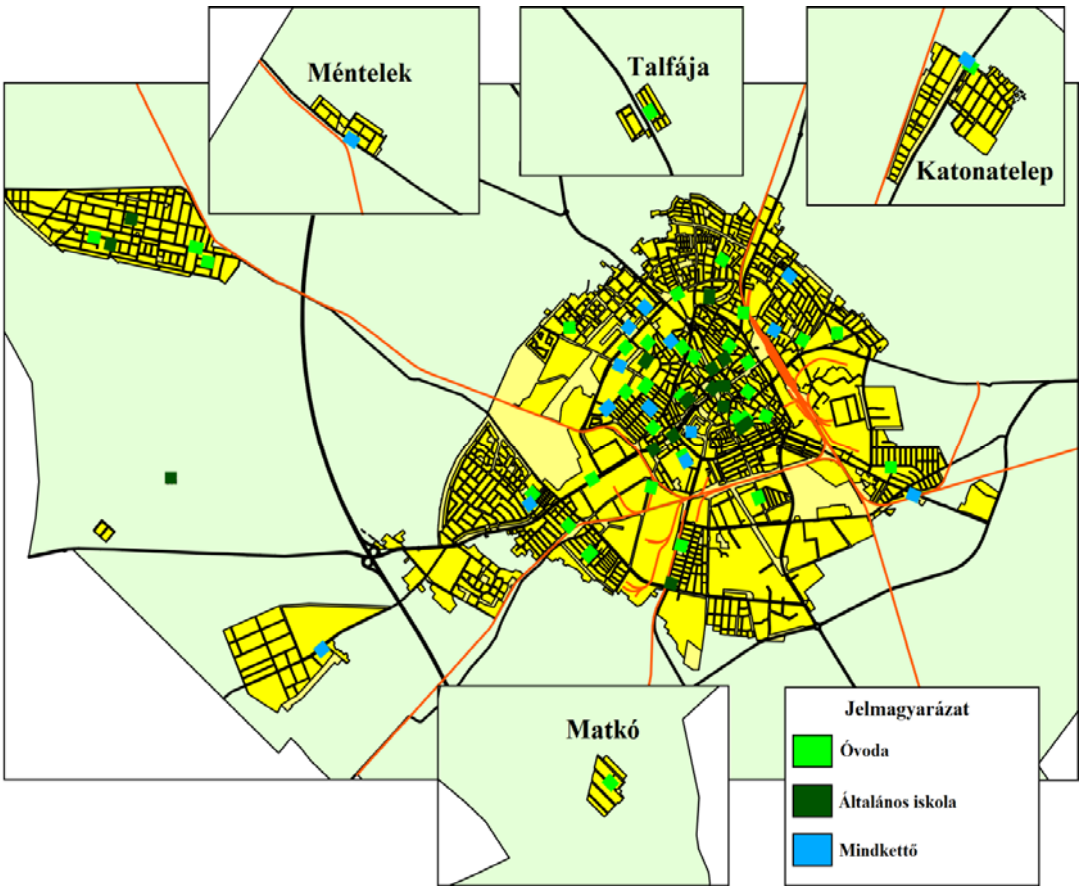

**az azonos házszám alatti feladatellátó helyek csak egyszer ábrázolva.*
Adatok forrása: Oktatási hivatal, Köznevelés Információs Rendszere 2013.

Bár Kecskemét óvodáiban 2005 óta minden évben 100% alatti a kihasználtság, a kapacitások továbbra is szűkösek. A hivatalosan rendelkezésre álló 4.120 férőhelyre 4.031 főt írattak be 2012-ben. Érdemes kiemelni, hogy a 2000-es évek elejéhez képest, mintegy 16%-kal növekedett az óvodába beíratott gyermekek száma, a növekedés pedig – a rendelkezésre álló adatok alapján – évről-évre folyamatos. A 2013/2014-es nevelési évben a köznevelési törvényben foglaltakban lehetővé tett módon szükségessé vált egyes önkormányzati fenntartású óvodákban a maximális 25 fős férőhelyszám kibővítése összességében 71 fővel. A férőhelyszűkösséget az önkormányzat folyamatos fejlesztésekkel próbálja oldani (pl. Kadafalvi óvoda, Hosszú utcai óvoda bővítése). Az óvodákban a más településekről bejárók száma az elmúlt években viszonylag alacsony (90-100 fő) volt.

Általános iskolai ellátás

Kecskeméten általános iskolai feladatok ellátása az óvodainál jóval koncentráltabban, 13 intézmény 29 feladat-ellátási helyén történik, ahova 418 osztályba 9.107 tanuló járt 2012-ben.

Az általános iskolai tanulók száma a 2000-es évek elejéhez viszonyítva ugyan közel 19%-kal csökkent, ugyanakkor 2010 óta a diákok száma mintegy 170 fővel növekedett. Változatos képet mutatnak az iskolák a fenntartóik alapján. Egy intézmény – a Gyermekkert – a Kecskeméti Waldorf Egyesület fenntartásában van, egy főiskolai, egy német nemzetiségi, három pedig egyházi (református, piarista, katolikus) fenntartású, a fennmaradó hét intézmény (23 feladat-ellátási hely) a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ felügyelete alá tartozik. A német mellett lengyel nemzetiségi általános iskolai oktatás is jelen van a településen, amiben a tanulók heti egy alkalommal vehetnek részt. Az általános iskolai nevelés esetében is megfigyelhető a központi belterületen belül a feladat-ellátási helyek belvárosba tömörülése (lásd fentebb az X. ábrát). A tíz lakott egyéb belterületből négyben működik általános iskola. A speciális nevelési programú Waldorf Általános Iskola a szarkási tanyás külterületen található. Az általános iskolások között már számottevő a más településről bejárók száma (2011-ben 863 fő, 2012-ben 850 fő).

Középfokú oktatás

Kecskeméten 2012-ben 21 intézmény látott el középfokú oktatási feladatokat (10 gimnáziumi és 11 szakközépiskolai feladatellátási hely), további 10 intézményben foglalkoztak szakiskolai oktatással.

A középfokú oktatásban résztvevők száma, illetve a gimnáziumi, szakközépiskolai, szakiskolai képzésekben résztvevők aránya az elmúlt évtizedben – a kisebb hullámzásoktól eltekintve – viszonylag állandónak bizonyult. Elsősorban a szakiskolások arányában figyelhető meg enyhe bővülés, míg a szakközépiskolások száma és aránya csökkenő mértéket mutat (X. ábra).

X. ábra: *Középfokú oktatásban részt vevő tanulók száma Kecskeméten.*

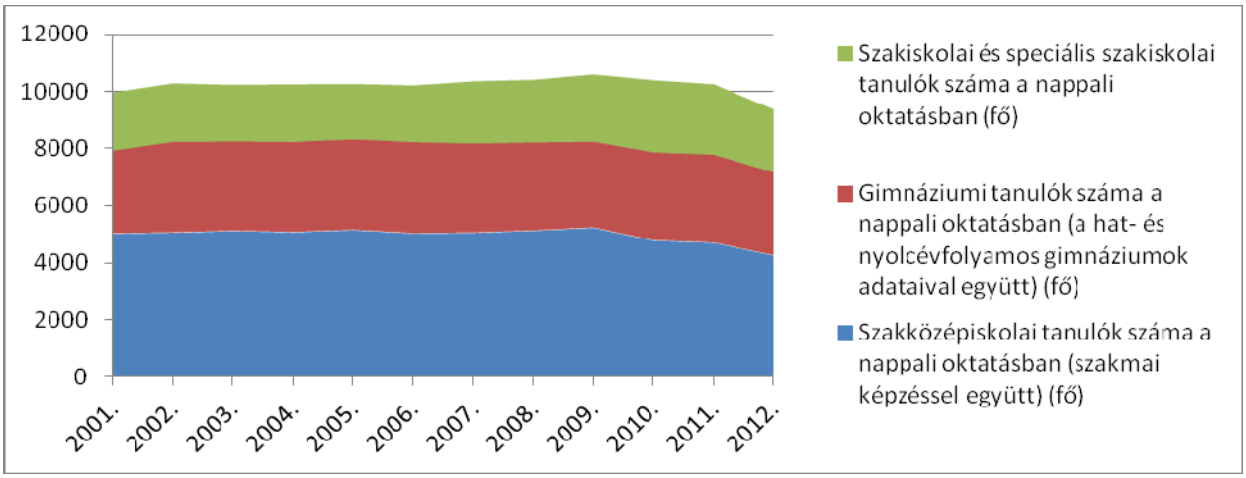

Adatok forrása: KSH

Ugyanakkor megállapítható, hogy az elmúlt öt év folyamán a középfokú oktatásban részvevők száma mintegy 10%-kal csökkent, ezen belül a legnagyobb visszaesést a szakközépiskolások számában láthatjuk, ahol a csökkenés üteme a vizsgált időszakban elérte a 17%-ot (gimnáziumi tanulók esetében a visszaesés 5,6%, a szakiskolai tanulóknál 0,5%-os növekedést figyelhettünk meg). Jelenleg a nappali tagozatos középiskolai tanulók száma 7.177 fő, amelyből 2.905 fő gimnáziumba, 4.272 fő pedig szakközépiskolába jár. A nappali képzésben részesülő szakiskolások száma 2.209 fő.

2012-ben a diákok 31%-a gimnáziumban, 45,5%-a szakközépiskolában, 23,5%-a pedig szakiskolában tanult. A Mercedes-beruházáshoz kötődően Kecskeméti középiskolák egy részében is bevezetésre került a duális rendszerű szakképzés. Az élethosszig tartó tanulás jegyében Kecskeméten az elmúlt öt évben összességében 5.744 fő (ebből 2012-ben 920 fő) vett részt valamilyen középfokú végzettséget biztosító felnőttoktatási képzésen. A középfokú oktatásban részt vevők közül jelentős a bejárók aránya, 2012-ben a gimnáziumok és szakközépiskolák diákjai közül 2.222 fő, a szakiskolások közül 898 fő volt bejáró. A városban található 7 db kollégiumban 2012-ben, 974 középiskolás és 126 fő szakiskolai tanuló részesült elhelyezésben.

Felsőoktatás

Bár Kecskemét Megyei Jogú Város sokszínű felsőoktatási képzési kínálattal rendelkezik, felsőoktatási szerepköre összességében elmarad a nagy egyetemi vidéki központokétól (pl. Szeged, Pécs, Debrecen). Mérsékelt jelentősége az ezredforduló utáni évtizedben tovább csökkent: 2004-ben még 6.252 hallgató tanult a városban, 2012-ben már csak 4.002 fő (X. ábra).

A településen működik a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Repülő- és Űrorvosi Tanszéke, valamint a Szegedi Tudományegyetem a Károli Gáspár Református Egyetemmel együttműködésben levelező jogászképzést folytat Kecskeméten (2013/2014-es tanévre nem hirdetettek meg felvételt). A Liszt Ferenc Zeneakadémia Kodály Intézete külföldi és hazai hallgatóknak is hirdet meg képzéseket. A Tomori Pál Főiskola 2010-től legfiatalabb kecskeméti telephelyén gazdálkodás és menedzsment, pénzügy és számvitel, nemzetközi gazdálkodás és nemzetközi tanulmányok alapszakokon indít költségtérítéses képzéseket. A Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kara 2013-ban a Kecskeméti Inkubátorházban létrehozta a Kecskeméti Regionális Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Központot, ahol a Pécsi Tudományegyetem egyes levelező

mesterképzésekben és szakirányú továbbképzésekben részt vevő hallgatói Kecskeméten is élhetnek kiegészítő konzultációs lehetőségekkel.

X. ábra: *A felsőoktatásban résztvevő hallgatók száma Kecskeméten*

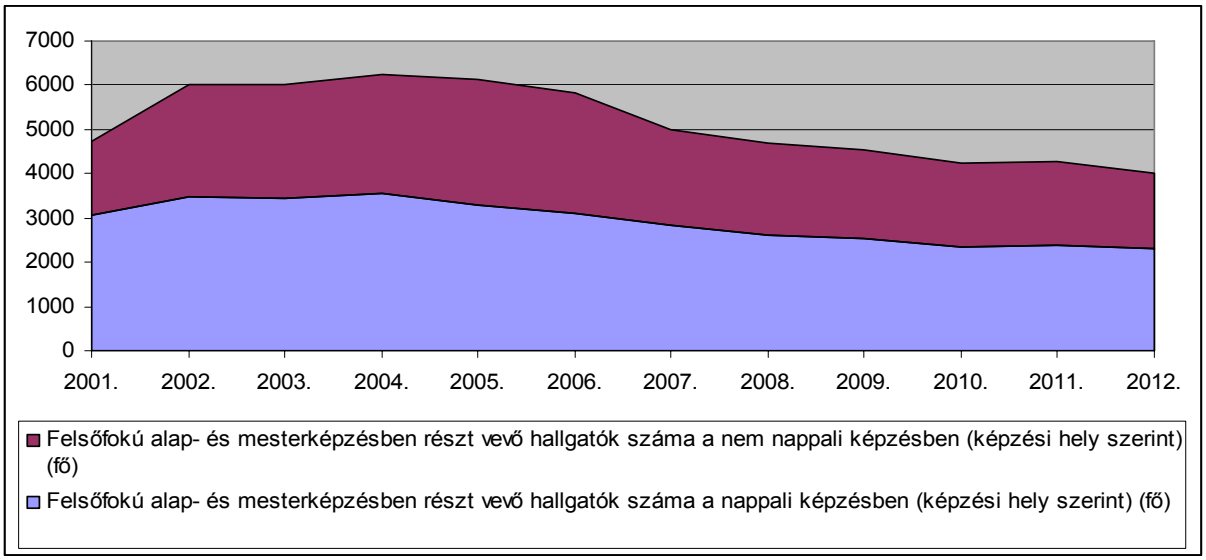

Adatok forrása: KSH

A város felsőoktatási életében azonban a legfontosabb szerepet kétségtelenül **a Kecskeméti Főiskola tölti be**. A főiskolán 2013-ban 4.165 magyarországi (GAMF kar: 2601 hallgató; Kertészeti Főiskolai Kar: 535 hallgató; Tanítóképző Főiskolai Kar: 1029 hallgató) és 50 külföldi hallgató tanult, ami azt is mutatja, hogy az elmúlt évtized hallgatói létszámcsökkenése megállt, sőt kisebb növekedést is tapasztalhatunk. A főiskola hallgatóinak többsége Bács-Kiskun, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Békés megyékből érkezett (X. ábra).

Az elmúlt években a Kecskeméti Főiskola a munkaerőpiaci igények jobb kielégítése érdekében új szakirányokat (gépészmérnöki, gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki, környezetgazdálkodási agrármérnöki) vezetett be, melyekkel együtt jelenleg a három karon összesen 10 alapszak és 2 mesterszak (kertészmérnöki, vidékfejlesztési agrármérnöki) közül választhatnak a jelentkezők. A legutóbbi sikeres akreditációnak köszönhetően **a 2012/2013-as tanévtől a jelentkezők már járműmérnöki alapszakon** – amely négy szakirányt foglal magába: Járműgyártó szakirány, Gépjárművek szakirány, Automatizált gyártórendszerek és robotok szakirány, Járműmechatronikai szakirány – **is folytathatnak tanulmányokat a Kecskeméti Főiskolán**. A járműmérnöki alapszakon 2012 szeptemberétől duális rendszerben is megindult az oktatás (Járműmérnöki, Műszaki menedzser, Gépészmérnöki), ami azt jelenti, hogy a hagyományos felsőoktatási képzési rendszertől eltérő, gyakorlatorientált képzésen

vehetnek részt a hallgatók (2012/2013-as tanévben 25 hallgató, a 2014-es évtől már 46 hallgató). A gyakorlati képzés – a képzési időnek közel a felében – a Kecskeméti Főiskola GAMF Karán kívül, egy iparvállalatnál zajlik. A hallgatók jelenleg két multinacionális vállalat közül választhatnak, a gyakorlati időt vagy a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft., vagy a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft-nél tölthetik le.

X. ábra: A Kecskeméti Főiskola bejáró hallgatóinak területi elhelyezkedése

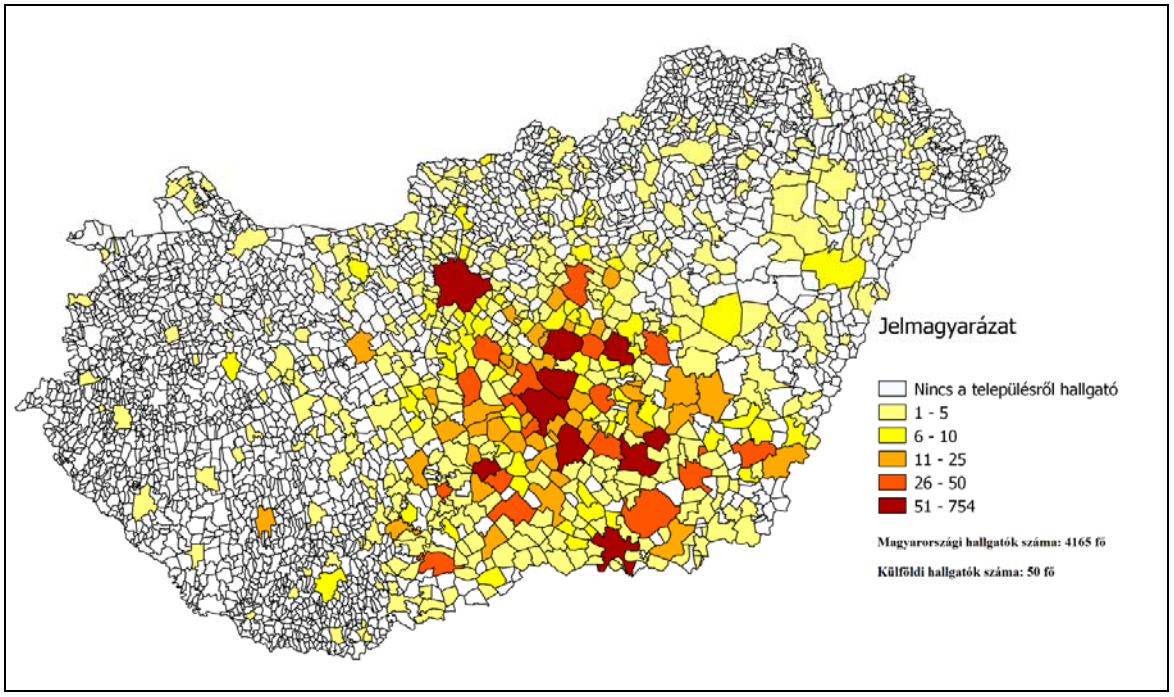

Adatok forrása: Kecskeméti Főiskola 2013.

Az alap- és mesterképzéseken túl, jelentős a **felsőfokú szakképzés** (a három karon összesen 9 területen), a **szakirányú továbbképzés** (a három karon összesen 19 szakirány) és a **felnőttképzés** (a főiskolán 8 szakterületen történik OKJ-s képzés és 47 OKJ-n kívüli szakképzésre felkészítő képzés) is, melyek meghatározó mértékben bővítik a főiskola oktatási kínálatát.

1.8.1.2. Kecskemét egészségügyi ellátó-hálózata

Háziorvosi alapellátás

2013-ban Kecskemét 46 felnőtt háziorvosi praxissal és 22 felnőtt háziorvosi feladat-ellátási hellyel, valamint 22 házi gyermekorvosi körzettel és 16 házi gyermekorvosi feladat-ellátási hellyel rendelkezett. A szatellit települések közül Hetényegyháza, Kadafalva és Katonatelep is rendelkezett egy-egy orvosi rendelővel. 2011 év végén az egy háziorvosra országosan (a népszámlálási adatokkal számolva) 2.017 főnyi ellátandó lakó jutott. Ez az érték Bács-Kiskun

megyében 2.124 fő, a megyei jogú városok háziorvosaira pedig átlagosan 2.056 fő jutott. Kecskeméten 2011-ben egy háziorvoshoz átlagosan 2.228 főnyi lakónépesség tartozott, ami kicsit több a fentiekben bemutatott jellemző átlagoknál.

A 45 felnőtt háziorvosból 11 nyugdíjas korú.

A 22 házi gyermekorvosból 6 nyugdíjas korú. (nyugdíjas korú= 62. életévét betöltötte)

Fogorvosi alapellátás

A megyeszékhelyen 18 fogorvosi körzet található. A 18 fogorvosból 1 nyugdíjas korú. Fogorvosi rendelők száma: 13 (mindegyik ESZII telephely).

Ügyeleti ellátás

Az ügyeleti ellátás a Kecskemét és Térsége Ügyeleti Társulás keretein belül valósul meg 2006-tól 12, 2008-tól 13 település közreműködésével 2013. június 30-ig, a Társulás megszűnését követően az ügyeleti ellátásra mindegyik település az ESZII-vel kötött külön szerződés alapján biztosítja az ügyeleti ellátást.

Kiegészítő egészségügyi szolgáltatás

Vérvételi helyek száma: 5.

Védőnői tevékenység

Védőnői körzetek száma: 22

Területi védőnők száma: 29

Iskolaorvosi –és ifjúság egészségügyi ellátás

Iskolai védőnők száma: 18

Iskolaorvosi tevékenységet végző orvosok száma: 20

Óvoda orvosi tevékenységet végző orvosok száma: 18

Kórházi ellátás

Kecskeméten két kórház is foglalkozik egészségügyi ellátással. **A Magyar Honvédség Honvédkórház Repülőorvosi Alkalmasságvizsgáló és Kutató Intézete** katonai alkalmasságvizsgáló működtetése, valamint repülőorvosi tevékenység mellett járóbetegellátási feladatokat is ellát, valamint egynapos sebészeti beavatkozásokat végez. A **Kecskeméti Megyei Kórház** jelentősége messze túlmutat a megyeszékhelyen. A kórház 24 település (2011: 196.008 fő) teljes körű területi illetékességű ellátásáért felelt, valamint további 38 településen – a kalocsai és kiskunfélegyházi kórházak működési területén – is rendelkezik bizonyos ellátási feladatok tekintetében területi illetékességgel (X. ábra).

Kecskemét 2012-ben 1.178 kórházi ággyal rendelkezett. A megyeszékhely 2007-es kórházi ágyszámcsökkentés egyik nagy vesztese volt: míg 2006 év végétől 2007 év végéig a magyarországi kórházi ágyak száma a korábbi érték 90%-ára (79.847-ről 71.902-re) csökkent, addig Kecskeméten a 2007 év végén az előző év ágyszámának csak 77%-a maradt meg (1.163 az 1.505-ből). Míg 2011-ben országos viszonylatban 1000 főre 7,1 kórházi ágy jutott, a kecskeméti kórház teljes körű területi illetékességén 1000 főre csak 6,0 kórházi ágy esett. Ennek ellenére a kórház elegendő kapacitással rendelkezik a lakosság ellátására. Míg 2011-ben az ágykihasználtság (a kórházakban ténylegesen teljesített és a teljesíthető ápolási napok hányadosa) országosan 76%-os volt, Kecskeméten 77%-os.

X. ábra: *A kecskeméti Megyei Kórház területi illetékességi ellátó körzete*

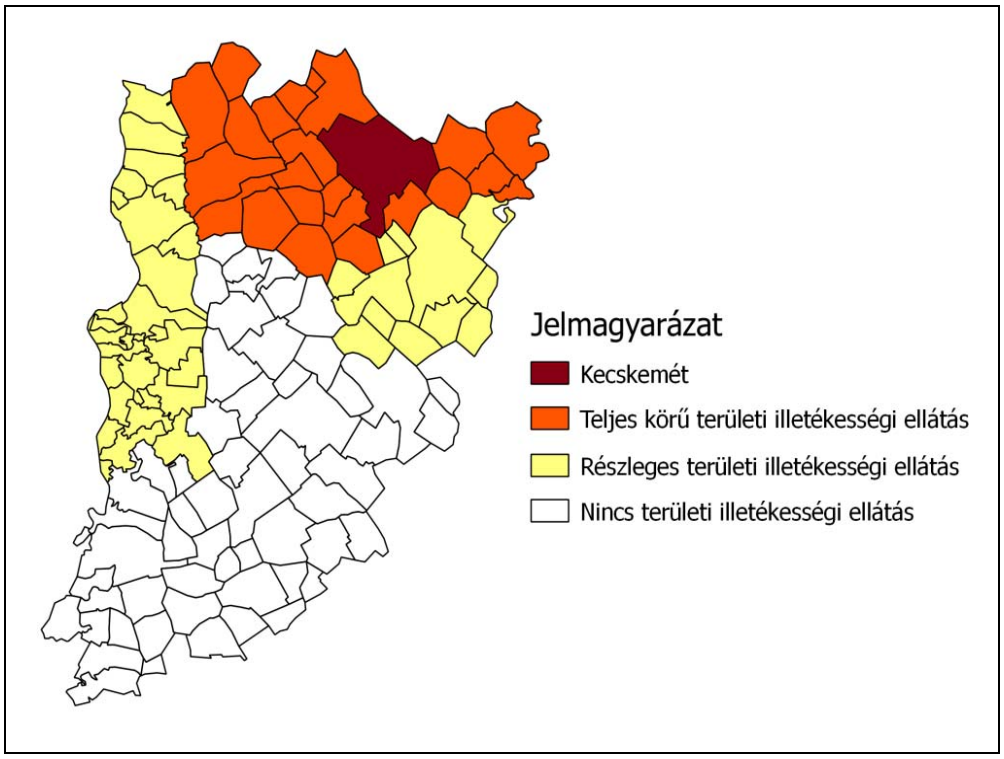

Adatok forrása: Bács-Kiskun Megyei Kórház 2013.

Kecskemét 2012-ben 35 gyógyszertárral rendelkezett, a településen 10.000 főre átlagosan 3,1 gyógyszertár jutott. Ez lényegesen kedvezőbb az országos 2,5-es értéknél.

1.8.1.3. Szociális- és gyermekjóléti ellátóhálózat

Kecskemét városának szociális alapszolgáltatásait és szakosított feladatait, valamint gyermekjóléti ellátását a 2007. július 1-jétől integrált intézményként működő Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága (ESZII), továbbá a 2010. április 1-től működő Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza látja el. Egyes szociális feladatok ellátásában (pl. gyermekvédelem,

hajléktalan ellátás) más, civil és egyházi szervezetek is részt vesznek (pl. Máltai Szeretetszolgálat, SOS Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa, Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió Segítő Szolgálat).

A szociális alapszolgáltatások

- a szociálisan rászorultaknak, rossz egészségi állapotúaknak és időseknek biztosított étkeztetés
- családsegítés
- támogató szolgálat, ami a fogyatékos személyek lakókörnyezetükben való ellátását teszi lehetővé
- házi segítségnyújtás az önmaguk ellátására képtelen idősek és az egészségi állapotuk miatt rászorulók részére (1999 óta jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is működik, aminek biztosítása 2013. július 1-től állami feladat)
- időskorúak nappali ellátása
- fogyatékosok nappali ellátása
- hajléktalanok nappali ellátása

Az ESZII által nyújtott alapszolgáltatások az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a családsegítés, a támogató szolgálat, az idősek nappali ellátása és az értelmi fogyatékosok nappali ellátása.

Az ***étkeztetés*** keretében az ESZII gondoskodik azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkezéséről, akik azt önmaguk és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Étkeztetésben részesül az az igénylő is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az étkeztetésről más módon gondoskodni. Ellátási szerződés alapján a Magyar Máltai Szeretetszolgálat gondoskodik 100 fő népkonyhai étkeztetéséről.

A ***házi segítségnyújtás*** keretében az ESZII gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, illetve azokról, akik az egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak, ezt az ellátási formát igénylik és gondozási szükségletüket az intézményvezető megállapította. A ***jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*** 1999. óta működik a városban. A szolgáltatás közvetlen állami támogatása 2010-től megszűnt, így ezt jelenleg 104 készülékkel működteti az intézmény. E rendszer segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybe vevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2013. július 1-jétől az állam kötelező feladatai közé tartozik, így működtetését a Szociális és Gyermekvédelmi

Főigazgatóság vette át. Ugyanakkor a feladat ellátására jogosult állami szerv a szociális törvény alapján szerződést kötött az Önkormányzattal az ellátás biztosítása érdekében.

A ***családsegítés*** olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz. E feladatot több átszervezést követően az ESZII egy központi telephelyen (a gyermekjóléti központ feladataival együtt, és kihelyezett ügyfélfogadást is tartva) biztosítja.

A ***támogató szolgálat*** speciális alapellátási feladat, mely a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátására jött létre. A szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítésével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása. A támogató szolgálat közvetlen állami támogatása 2009-től megszűnt, ezt jelenleg pályázati támogatást igénybe véve tartja fenn az önkormányzat.

A ***nappali ellátást nyújtó intézmények*** tekintetében szintén jelentős szerepet vállal az ESZII. Az idősek nappali ellátása a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál.

A 2007. évi átszervezésig 7 telephelyen és 450 férőhelyen idősek nappali ellátása, illetve 20 férőhelyen hajléktalanok nappali melegedője működött. A nappali ellátást érintő jelentős normatíva-csökkenés miatt azonban a feladatot szűkíteni kellett, így 2008-tól az idősek nappali ellátása 5 telephelyen, 390 férőhellyel működött. A férőhelyek kihasználatlansága miatt az önkormányzat további átszervezésről döntött, így az idősek nappali ellátása 2010. október 1-től 4 telephelyen 290 férőhellyel működik.

Az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona 25 fő, családban élő enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos személy részére biztosít komplex gondozást. Az intézmény elsősorban a harmadik életévét betöltött, önkiszolgálásra részben képes fogyatékosok napközbeni gondozására, foglalkoztatására és nevelésére szolgál.

A népkonyhai étkeztetést ellátási szerződéssel 2004. január 1-je óta a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja a Kecskemét, Hoffmann J. u. 11. szám alatti telephelyén. A hajléktalan személyek részére biztosítandó alapszolgáltatások közül az utcai

szociális munkát, valamint a nappali melegedő ellátást ugyancsak ellátási szerződéssel, 2011. június 1-jétől szintén a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület biztosítja.

Szociális szakosított ellátások

- önmagukról otthonukban időlegesen gondoskodni képtelen idősek átmeneti elhelyezése (28 férőhely)
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye (39 férőhely), hajléktalanok átmeneti szállása (13 férőhely)
- idősek otthona (145 férőhely)
- fogyatékosok otthona (100 férőhely)
- hajléktalanok otthona (28 férőhely)
- hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye (21 férőhely)

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Időskorúak átmeneti elhelyezését biztosító szolgáltatásokat két önkormányzati intézmény is működtet Kecskeméten: az ESZII a Margaréta Otthonban, illetve az Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza a Kecskemét, Nyíri út 77/A. szám alatti telephelyen (ugyancsak a Margaréta Otthon épületében). A két intézmény összesen 28 férőhelyen biztosítja az ellátást azon időskorú személyek részére, akik önmagukról betegségük miatt, vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület ellátási szerződéssel 2011. június 1-jétől további átmeneti ellátásként hajléktalanok éjjeli menedékhelyét (39 férőhely) és hajléktalanok átmeneti szállását (13 férőhely) működtet. Az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás. A hajléktalan személyek átmeneti szállása azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra.

Ápolást-gondozást nyújtó intézmények

Ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatásokat nyújt az ESZII a Margaréta Otthonban (240 férőhely), illetve a Platán Otthonban (idősek otthona 145 férőhely, fogyatékosok otthona 100 férőhely).

Az idősek otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akiknek a gondozási szükséglete a napi négy órát meghaladja, egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel, de az a napi négy órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkező, 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni. Ezen intézményekben a demens személyek elhelyezéséről külön gondozási csoportban kell gondoskodni, amely mindkét telephelyen biztosított.

A fogyatékos személyek otthonába az a fogyatékos személy vehető fel, akinek oktatására, képzésére, foglalkoztatására, valamint gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség. A fogyatékos személy részére biztosítani kell szinten tartó, képességfejlesztő, munka jellegű foglalkozást, továbbá sport és szabadidős tevékenység végzését is. Jelenleg az intézmény e tevékenységeket igen magas szinten egy külön foglalkoztató épületben végzi.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatásként – ellátási szerződéssel 2011. június 1-jétől – hajléktalanok otthonát működtet 28 férőhellyel. A hajléktalanok otthonában olyan hajléktalan személy gondozását kell biztosítani, akinek az ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható és kora, egészségi állapota miatt tartós ápolást, gondozást igényel.

A fogyatékosok bentlakásos ellátásának kötelezettsége 2013-tól kezdődően az államot terheli, így ettől az évtől az ESZII Kecskemét, Szent László város 1. szám alatti telephelyén működő fogyatékos részleg működését az állam külön megállapodásban rögzített módon finanszírozza.

Rehabilitációs intézmények

Hajléktalan személyek rehabilitációs intézményét működtet a Magyar Máltai Szeretetszolgálat az általa fenntartott Komplex Hajléktalanellátó Központban. Ez a tevékenység szintén része az önkormányzattal kötött ellátási szerződésnek, így az önkormányzat a számára előírt ellátási kötelezettségét a hajléktalan ellátás területén teljesítette. A rehabilitációs intézményi részleg 21 férőhellyel működik.

Az elmúlt években egyébként a szociális intézmények által nyújtott személyes gondoskodás területén kedvezőtlen tendenciák indultak meg. Megnőtt a bentlakásos intézményi ellátásra szorulók száma, ezzel egyidejűleg azonban jelentősen emelkedett az alapszolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait igénybe vevő időskorúak száma is, különösen az étkeztetés tekintetében (X. táblázat).

X. táblázat: *Az egyes szociális ellátásokban részesülők számának időbeli alakulása*

Év	Étkeztetésben részesül	Házi segítség-nyújtásban részesül	Jelzőrendszeres házi segítség-nyújtásban részesül	Támogató szolgálat	Idősek nappali ellátása	Fogyatékosok nappali ellátása
2007	441	499	269	41	461	32
2008	507	407	152	51	391	32
2009	526	393	141	54	405	32
2010	955	398	124	53	288	32
2011	868	391	108	61	425	35
2012	1001	406	106	64	438	31

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város 2012-es szociális szolgáltatástervezési koncepciója

Szociális és gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni támogatások

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata anyagi erejéhez mérten kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetben lévő társadalmi rétegek szociális alapú támogatására, életlehetőségeik javítására, az elesettek támogatására. Az elmúlt évek ellátásban részesülők számának alakulásáról az X. táblázat számol be.

X. táblázat: *Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának változása 2006-2012*

Év/fő	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Időskorúak járadéka	110	87	91	92	85	88	82
Aktív korúak ellátása (RSZS,RÁT,BPJ,FHT)	1329	1815	1994	2800	2865	2895	2644
Lakásfenntartási támogatás	2924	2565	3646	3791	3811	4564	4405
Átmeneti segély	3115	3865	3445	4817	5358	4404	4040
Temetési segély	186	165	164	176	149	120	99
Ápolási díj	442	438	416	464	505	533	565
Rendszeres gy.védelmi támogatás/kedvezmény	3755	3870	4184	4720	5128	4369	4110
Rendkívüli gy.védelmi támogatás	2174	2178	2548	3763	3968	3150	3030
Köztemetés	55	43	50	46	51	64	75
Közgyógyellátás	2971	3256	3328	3418	3409	3438	3348
Adósságcsökkentési támogatás	118	129	228	423	595	604	591

Forrás: Polgármesteri Hivatal 2013.

Gyermekjóléti ellátások

A gyermekek napközbeni ellátását a megyeszékhely 7 önkormányzati bölcsődével biztosítja, azonban a férőhelyszám nem tudja maradéktalanul kielégíteni a bölcsődei ellátással szemben támasztott igényeket. Bár az elmúlt évtizedben bővült a férőhelyek száma (600-ról 716-ra), a bölcsődébe beírt gyermekek száma is emelkedett, így még mindig jóval 100% feletti a kihasználtság (X. ábra). A bölcsődei ellátást igénybe vevő közül 3 fő egy év alatti, 128 fő 13-24 hónapos, 488 fő 25-36 hónapos és 189 fő 36 hónaposnál idősebb.

X. ábra: *Bölcsödébe beírt gyermekek és a bölcsődei férőhelyek számának időbeli alakulása*

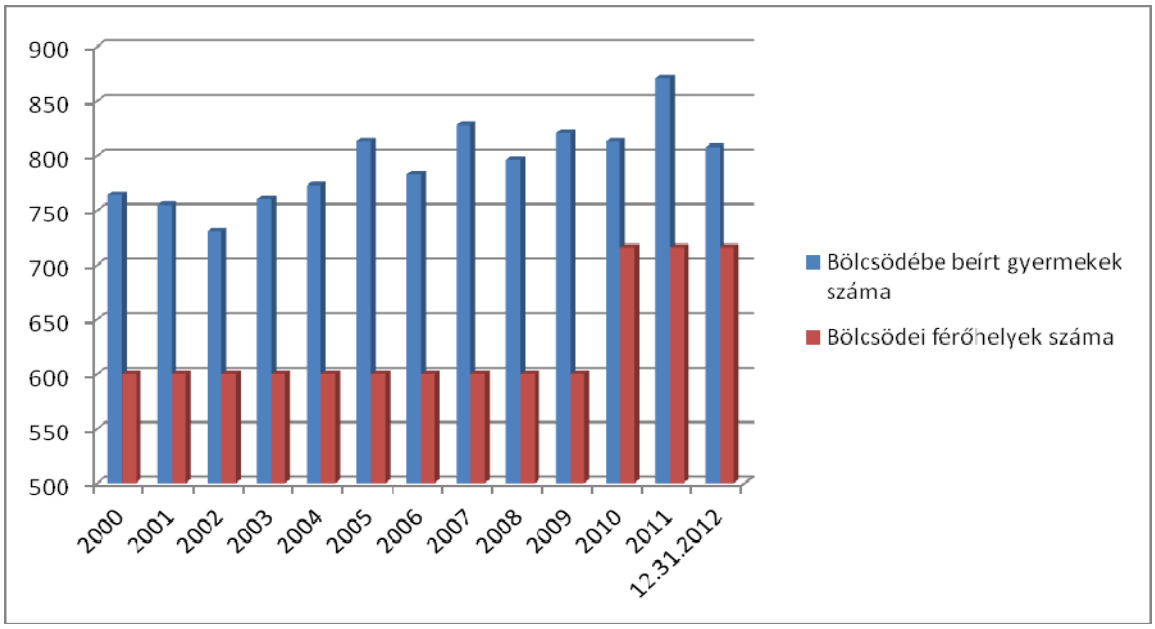

Adatok forrása: KSH és Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció 2012.

A város az igények kiszolgálása érdekében a bölcsődék folyamatos fejlesztésére törekszik, melynek keretében fejújításra került a Hunyadivárosi Bölcsőde, megvalósulhattak az Árpádvárosi Bölcsőde magastető ráépítési munkálatai, valamint EU-s pályázati forrásokból a Lánchíd Utcai Bölcsödében és a Forradalom Utcai Bölcsödében is történtek infrastrukturális fejlesztések.

További gyermekjóléti szolgáltatásokat (a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése) az ESZII által üzemeltetett Gyermekjóléti Központ látja el. 2012-ben 1252 gyermek alapellátásban történő gondozását, 308 gyermek védelembe vételét és 331 gyermek családba történő visszahelyezését, utógondozását végezte el az intézmény. A gyermekek átmeneti gondozása a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által működtetett 21 férőhelyes családok

átmeneti otthonában történik, valamint az SOS-Gyermekfalu Magyarországi Alapítványa 5 főnek biztosít helyettes szülői ellátást.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Kecskemét esetében nincs adat a hátrányos/halmozottan hátrányos gyermekek (köztük a roma származásúak) jogszabályellenes hátrányos megkülönböztetésére, elkülönítésére az oktatás, képzés területén. Ennek ellenére a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya magasabb az átlagnál egyes óvodai és általános iskolai feladatellátási helyeken:

- Belvárosi Óvoda Árpádvárosi Óvodájának Csongrádi úti telephelye
- Belvárosi Óvoda Mátis Kálmán Utcai Óvodájának Mátis Kálmán utcai és Juhász utcai telephelyei
- Kálmán Lajos Óvoda és Művelődési Ház Hetényegyházi Óvodájának Kossuth utcai telephelye
- Corvina Óvoda Műkertvárosi Óvodájának Kandó Kálmán utcai telephelye
- Belvárosi Óvoda és Általános Iskola Tóth László Általános Iskolája
- Belvárosi Óvoda és Általános Iskola Vörösmarty Mihály Általános Iskolája
- Belvárosi Óvoda és Általános Iskola Damjanich János Általános Iskolája
- Széchenyivárosi Óvoda és Általános Iskola Móra Ferenc Általános Iskolája
- Corvina Óvoda és Általános Iskola Kertvárosi Iskolája

Ez az alacsony státuszú lakosság egyes városrészekben történő erőteljes koncentrációjának következménye. Kecskemét városa több programmal és intézkedéssel (pedagógiai módszertani programok, beiskolázási körzethatárok módosítása, hátránycsökkentő és esélyteremtő programok) törekszik az esélyegyenlőség biztosítására köznevelési intézményeiben. A város oktatási intézményeiben ingyenes (2011: 2.524 fő), valamint kedvezményes étkezést biztosít (2011: 2.529 fő) az arra jogosultaknak, valamint tehetséggondozás terén is igyekszik pozitív diszkriminációban részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetűeket.

Kecskemét szociális ellátórendszere biztosítja az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalanok kielégítő szociális ellátását. A város az önkormányzati intézmények felújítása során minden esetben kialakítja a jogszabályi előírásoknak megfelelő akadálymentesített környezetet. Vannak azonban még olyan középületek a városban, amelyek akadálymentesítését a megfelelő források hiánya, vagy a középületek műemléki védettsége miatt még nem sikerült megoldani.

Kecskemét naprakész helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik, amit a megyei jogú város közgyűlése 2013. július 27-én fogadott el.

1.9. A település gazdasága

Kecskemét gazdasága sokszínű, változatos, megtalálhatók benne a **hagyományos ágazatok** (az élelmiszeripartól a nyomdaiparig, a gépgyártásig) és megjelentek az új**, korszerű tevékenységek** is. Számos külföldi multinacionális cég (pl. Mercedes-Benz, a német Freudenberg Simmeringe Kft, az amerikai Thomas & Betts Kft) választotta a várost telephelyéül, ezzel több ezer embernek nyújtanak munkát. Sok helyi vállalkozás folyamatos fejlesztések eredményeként megerősödött és terjeszkedett mind a környékben (pl. Univer cégcsoport), mind pedig külföldön (pl. Fornetti Kft, Kész Holding Zrt). **A város kedvező közlekedés-földrajzi helyzete** (a repülőtér közelsége, az M5-ös autópálya, több vasúthálózat), **a vállalkozások igényeihez** egyre jobban **illeszkedő felsőoktatás**, a különböző **kereskedelmi és szolgáltató létesítmények**, a szórakozási és kulturálódási lehetőségek **vonzó tényezőt jelentenek mind a befektetők, mind a turisták számára**.

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Kecskemét a Duna-Tisza köze meghatározó gazdasági, közigazgatási, kulturális, oktatási, egészségügyi központja, vonzáskörzete a megyehatáron is túlnyúlik. Szeged után **a Dél-Alföldi régió második legnépesebb városa, az ország 23 megyei jogú városának sorában a hetedik helyet foglalja el**. Közigazgatási területét (32.257 ha) tekintve csak Hódmezővásárhely (48.798 ha) és Debrecen (46.165 ha) előzi meg a rangsorban.

A **gazdasági szervezetek** különböző mutatóinak tekintetében a város – a lakosságszámához képest – meglehetősen kedvező helyezést ér el a megyei jogú városok összehasonlításában (X. táblázat). A jellemző adatok jól tükrözik a településen az élénk vállalkozási kedvet, s a város gazdasági vonzóképességét. Az átlagosnál kedvezőbb rangsorszám jellemző szinte minden adatnál, a szövetkezetek, vagy az őstermelők száma szempontjából – természeti adottságaiból, mezővárosi hagyományaiból is fakadóan – még erőteljesebb Kecskemét szerepe. Kiemelendő még a Kecskeméten tevékenykedő vállalkozások – létszám alapján vizsgált – mérete, a közép- és nagyvállalatok magas száma és súlya a gazdasági szerkezeten belül, ami jelentős mértékben elősegíti a város gazdaságának stabilitásának erősödését. Különösen kedvező, hogy a 250 fő feletti nagyvállalkozások száma is gyarapodott a városban, ami a beköltöző új cégek mellett, a már régóta itt tevékenykedők fejlődésének is betudható.

X. táblázat: *A kecskeméti gazdasági szervezetek száma a megyei jogú városokhoz viszonyítva, 2011.*

Megnevezés	Kecskemét	Megyei jogú városok összesen	Kecskemét az MJV-k %-ában	Kecskemét rangsorszáma
Jogi személyiségű társas vállalkozás	5223	83098	6,29	7
Ebből:				
korlátolt felelősségű társaság	5038	80298	6,27	7
részvénytársaság	66	978	6,75	6
szövetkezet	31	415	7,47	4
Jogi személyiség nélküli társas vállalkozás	2506	41587	6,03	6
Ebből:				
betéti társaság	2449	40022	6,12	6
közkereseti társaság	42	1192	3,52	13
Társas vállalkozások összesen	7729	124685	6,20	7
Egyéni vállalkozások összesen	11675	208761	5,59	7
Ebből:				
főfoglalkozású	4213	68866	6,12	6
mellékfoglalkozású	5281	96583	5,47	7
nyugdíjas	2181	43312	5,04	7
egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő	5344	99190	5,39	7
őstermelő	2215	32591	6,80	5
Vállalkozás összesen	19404	333446	5,82	7
Ebből:				
Mikrovállalkozások (10 fő alatti)	18861	325220	5,80	7
Kisvállalkozások (10-49 fő között)	461	6959	6,62	7
Középvállalkozások (50-249 fő között)	68	1024	6,64	3
Nagyvállalkozások (250 fős és afeletti)	14	243	5,76	6
1000 lakosra jutó vállalkozás	174,17	164,31	106,00	7
Költségvetési szerv és intézménye	59	1541	3,83	14
Nonprofit szervezet	1432	32738	4,37	8
Gazdasági szervezet összesen	20916	368085	5,68	7

Forrás: Megyei jogú városok. KSH, 2013.

A **vállalkozások gazdasági szerkezetében** is megmutatkozik Kecskemét mezővárosi jellegéből és történelméből adódó sajátossága (X. táblázat), hiszen a számos ipari vállalkozás megjelenése ellenére, még mindig az átlagosnál jelentősebb a városban a mezőgazdaság szerepe. A megyei jogú városokhoz viszonyítva, Kecskeméten a kereskedelem, a szállítás-raktározás ágazat dominanciája emelhető még ki. A város a különböző közlekedési tengelyek kereszteződésében a logisztikai lehetőségeit jól hasznosítja. Néhány ágazatnál Kecskemét a 8. a sorban, ez is az átlagnál jobb helyzetet mutat.

X. táblázat: *A működő vállalkozások ágazati összetételének összehasonlító adatai, mutatói, 2011.*

Ágazat	Kecskemét		Megyei jogú városok összesen		Kecskemét rangsorszáma
	db	%	db	%	
Mezőgazdaság	196	2,04	2 578	1,52	3
Ipar	710	7,38	12 181	7,20	8
Építőipar	842	8,75	13 918	8,22	7
Kereskedelem	1 961	20,39	32 081	18,96	7
Szállítás és raktározás	407	4,23	6 420	3,79	7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	349	3,63	6 517	3,85	7
Információ és kommunikáció	388	4,03	7 253	4,29	7
Pénzügyi szolgáltatás	363	3,77	7 798	4,61	8
Ingatlanügyletek	396	4,12	7 189	4,25	8
Tudományos és műszaki tevékenység	1 676	17,43	29 520	17,44	7
Adminisztratív szolgáltatás	509	5,29	9 757	5,77	8
Közigazgatás	1	0,01	30	0,02	7
Oktatás	445	4,63	9 957	5,88	8
Egészségügyi szolgáltatás	550	5,72	9 625	5,69	7
Művészet és szabadidő	232	2,41	4 235	2,50	6
Egyéb szolgáltatás	593	6,17	10 162	6,01	7
Összesen	***9 618***	***100,00***	***169 221***	***100,00***	***7***

Forrás: Megyei jogú városok. KSH, 2013.

A város által erőteljesen fejleszteni kívánt **turizmus** mutatói szempontjából a város kevéssbé jó helyezéseket tudhat magáénak. Gyakori, hogy a budapesti vendégek ellátogatnak Kecskemétre, megnézik a főbb nevezetességeket, majd visszatérnek a budapesti szálláshelyekre. A vendégforgalom a szállodákban érzékelhetően átlag feletti (ez a megyei jogú városok sorában a 8. helyet jelentette), a külföldiek esetében még jobb a helyzet (4. hely). Az „átutazó” jelleget mutatja a vendégek átlagos tartózkodási idejének (2,34 éj) gyengébb rangsora, bár az is még a megyei jogú városok átlagánál jobbat jelent.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A kecskeméti gazdaságban szinte minden ágazat vállalkozásai megtalálhatók, mint például a hagyományosnak mondható mezőgazdaság, élelmiszeripar, gépgyártás és műszeripar, de ezek mellett új, korszerűbb tevékenységek, szolgáltatások is megjelentek (pl. K+F, járműgyártás, logisztika), melyek a város gazdasági szerkezetének folyamatos átalakulását mutatják.

Növénytermesztéssel, állattenyésztéssel, vadgazdálkodással és az ezekhez kapcsolódó szolgáltatásokkal a több mint 12 ezer kecskeméti vállalkozás 2 %-a foglalkozik, ezek több mint fele azonban egyéni vállalkozó, őstermelő többségében 20 millió Ft alatti árbevétellel. A legnagyobb munkaadó (50-99 fővel) a TÁP Takarmányfuvarozási és Baromfitenyésztő Kft közel 9 milliárdos árbevétellel; valamint a Kövesi Kft – amely szintén baromfitenyésztésben érdekelt – több mint 2 milliárd Ft-os bevétellel. A jelentősebbek közé tartozik pl. a Mezőhegyesi Sertéstenyésztő és Értékesítő Kft, az EEBA Agráripari és Állattenyésztő Kft, a Felsőcikolai No. 2 Sertéstenyésztő Kft. A növénytermesztés ágazatban a Nagy-Gombakert Kft emelkedik ki 20-49 fős létszámmal és közel félmilliárdos árbevétellel, megemlíthető még az Olasz-Kustár Kft és a Vega-Fruit TÉSZ KFt.

A húsz **erdőgazdálkodási** vállalkozás több mint fele egyéni – kis létszámmal és kevés bevétellel -, a KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt viszont – a hozzá kötődő vállalkozásokkal együtt – közel másfélezer embernek ad munkát. Tevékenységi köre az egész megyében több erdészetre kiterjed, a fafeldolgozással együtt közel ötmilliárdos árbevételt értek el.

A **feldolgozóipar** közel 800 vállalkozása között számos kis létszámú, alacsony árbevételű, többnyire szolgáltatást nyújtó vállalkozás mellett igen jelentős cégeket találhatunk:

- a Mercedes-Benz (több mint 3 ezer dolgozóval) mellett a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft (több mint 800 fővel), a Bosal Hungary Kft (300-500 dolgozóval) a járműgyártás;
- a Phoenix Mecano Kft (kb. 1100 fővel), a Freudenberg Simmeringe Kft, a Thomas & Betts Kft (200-nál több foglalkoztatottal) a gumi- és műanyaggyártás;
- a Cab Tec Kft (több mint félszáz dolgozóval), az Axon Kábelgyártó Kft (200-250 fővel), A Schaffner EMV Hungary Kft, a Lux-Elektro Kft a villamos berendezések gyártása;
- az Airvent Zrt (250-300 dolgozóval) a gépgyártás;
- a KÉSZ Ipari Gyártó Kft (150-200 fővel), az Agrikon-Alfa Kft, a Hilti Kft a fémfeldolgozás;
- a Rösch Mode Kft (300-500 fős) a ruhagyártás;
- az STI Petőfi Nyomda Kft és az STI Petőfi Service Kft a papíripar;
- a Delta Kft (250-300 fővel) a fafeldolgozás legnagyobb, legjelentősebb képviselője.

A legjelentősebb feldolgozóipari tevékenységek közül kiemelhetünk néhányat, melyek a város gazdasági életében és a foglalkoztatás területén is meghatározóak.

A **fafeldolgozó ipart** is inkább a stabilitás jellemzi, többségében 5-10 éve termelő cégekkel találkozhatunk. Jelentős létszámmal és árbevétellel dolgozik pl. a Kunság Fenster Kft., a Delta Kft. A **papír- és nyomdaiparban** a sok kis termelő, szolgáltató mellett néhány vállalkozás már meghatározóvá vált iparágában és a város gazdaságában. A Petőfi Lap- és Könyvkiadó Kft. az egész megyét ellátja napilapjával, számos könyve országos terjesztésű. Kiemelhető az STI Petőfi Nyomda Kft., As-Nyomda Kft., Goessler Kuverts Kft., a Print 2000 Kiadói Nyomdaipari és Reklámszervező Kft.

A **vegyi-, gumi-, műanyagiparba** sorolt vállalkozások döntő többsége jó néhány éve van a piacon. A legjelentősebbnek mondható a Heliport Ipari Parkban működő, tömítéseket előállító Freudenberg Simmerringe Termelő Kft., a nagyobbak közé tartozik a Deltaplast Kft., a Poliext Csövek Kft.

Az ipari vállalkozások közül a **fémiparba** tartozók képviselik a legnagyobb részarányt, a több évtizedes, vagy 15-20 éves múltra visszatekintő vállalkozások mellett számos új képviseli ezt a kecskeméti iparra hagyományosan jellemző ágazatot. Több százmilliós árbevételével, több tucatnyi dolgozójával hosszú ideje kiemelkedő a Hilti Szerszám Kft., az Agrikon-Alfa Kft., a Mecanova Fémlemezgyártó Kft., Metalconstruct Alumíniumszerkezetek Gyára Zrt., a Schaffner EMV Kft. Hasonlóan nagy múltú a **gépipar** is, a legnagyobbak – Airvent Légtechnikai Rt., MAG Hungary Kft. (a volt Thyssenkrupp Nothelfer Kft). – már hosszú ideje adnak több száz embernek munkát.

A **villamos gép- és műszergyártással** manapság jóval kevesebben foglalkoznak, mint néhány évvel ezelőtt. A Phoenix Mecano Kft., „Cabtec" Kft. Thomas & Betts Kft., Ritz Mérnöktranszformátor Kft., Axon Kábelgyártó Kft. jelentős árbevétellel és létszámmal dolgozik. A **járműgyártást** alig több mint 10 vállalkozás képviselte a városban, ezek közül kiemelkedik a Heliport Ipari Parkban működő Autóflex-Knott Kft., a Knorr-Bremse Fékredszerek Kft., amely eddig is jelentős összegeket fordított technológiai fejlesztésre, gépbeszerzésre, modernizálásra, automatizálásra. Ezen a területen jelentős változást hozott a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. és elsőkörös beszállítóinak (pl. HBPO Manufacturing Hungary Kft., Johnson Controls Inc., MC-Syncro Hungary Kft., Tenneco Inc, Brose, Magna Helvecia) megjelenése, ami elsődlegesen nem is a vállalkozások számában, hanem a foglalkoztatásban, a termelésben és az exportban érezteti jótékony hatását.

A **közműszolgáltatás** területén a Bácsvíz Zrt több településen közel ezer főt foglalkoztat, a Városgazdasági Kft majdnem kétszáz embernek ad munkát. A hulladékgazdálkodás körében megemlítendő a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft és a Design Kft.

Az **építőipar** több mint ezer vállalkozása meghatározó hányada vagy egyéni vállalkozás, vagy néhány (1-5) fős társas cég, az ágazat jelenlegi recessziója miatt jelentősen visszaesett az érdeklődés, nagyobb cégek nem tudtak talpon maradni a megrendelések, vásárlások elmaradása miatt. A KÉSZ Kft több mint 300 fővel, a Beton-Star Kft a 100-150 főjével, a Hírös-Róna Kft, a Mega-Sped Kft, az Iso-Tech-Montage Kft, a Ver-Bau Kft 50-100 dolgozóval, tucatnyi vállalkozás 20-50 fővel tartozik a nagyobbak közé.

Kis- és nagykereskedelemmel közel másfélezer vállalkozás foglalkozik. Döntő többségük egy-két fős, nagyobb hányadukat autószerelők, kisboltok teszik ki. A **gépjármű-kereskedelemben** a legtöbb foglalkoztatottja a Hovány cégcsoportnak van (együttesen több mint 200 fő), az Autó-Univerzál Kft 100-150 fővel szintén a jelentősebbek közé tartozik; hét vállalkozás 20-50 fővel dolgozik (pl. Dakó Kft, Brill Kft, Szalay Autóház Kft). Több mint hétszáz **nagykereskedelmi** cég található a városban, ezek nagy része azonban szintén a mikrovállalkozások körébe sorolható. Az Alföld Pro-Coop Zrt 100-150 főnek, az FBZ Investment Kft, a Sza-Co Kft, a Kozák Kft 50-100 embernek ad munkát; a 20-50 fős vállalkozások között szerepel néhány nagy múltú, mára már összezsugorodott is (pl. Bács-Zöldért Zrt, Dutker Zrt). A **kiskereskedelem** fő jellemzője a rengeteg apró vállalkozás. A közel 1400 cég zöme egy-két fős, gyakran a tulajdonosok szolgálják ki a vásárlókat, alkalmazottjuk sincs. Néhány vállalkozásnak több üzlete is van, ilyenkor már 5-10-20 embernek adnak munkát. A legnagyobb foglalkoztató az Univer Coop Zrt, amelynek több mint félezer dolgozója van (nemcsak a városban, de más településeken is vannak üzleteik), a Szilvási és Társa Bt több mint kétszáz, az Alföld Zrt és a Plan Zrt száznál kevesebb foglalkoztatottal tevékenykedik.

A **szállítás – raktározás** ágazat több mint 500 vállalkozásának többségét, az egyéni vállalkozó taxisok, a néhány fős teherszállítók és az autóbuszos szolgáltatást nyújtók teszik ki. A legjelentősebb cég a Kunság Volán Zrt, amely 570 fővel a helyi közlekedésen kívül számottevő helyközi forgalmat is lebonyolít. A raktározást végző 79 cég is zömmel kis létszámú, kiemelkedik a Duvenbeck Immo Kft, a Bertrans Zrt (100-150 fővel) és az Alföld Coop Kft (50-100 fővel). Ebbe az ágazatba tartozik számos futárpostai szolgáltatást, lapterjesztést végző – gyakran egyéni – vállalkozás is.

Az **idegenforgalommal** foglalkozó 500 vállalkozás egytizede szálláshelyeket kínál, számos panzió alig néhány fővel – gyakran csak a tulajdonosokkal – fogadja a vendégeket. Még az olyan nagyobb szállodák, mint az Aranyhomok, az Apolló, vagy a Három Gúnár is húsznál kevesebb dolgozóval látják el a feladatukat. A vendégforgalom – a hullámzások közepette – az elmúlt évek adatai alapján egészen 2010-ig csökkenő tendenciát jeleztek, majd a Mercedes gyár építéséhez kötődően jelentősen megugrott mind a vendégszám, mind pedig a vendégéjszakák száma, így a kecskeméti kereskedelmi szálláshely szolgáltatók 2012-re a fenti mutatók tekintetében lényegesen meghaladták a válság előtti értékeket.

A városi **vendéglátásról** 441 vállalkozás gondoskodik, zömmel néhány fő elég egy-egy vendéglő üzemeltetéséhez, sok kis bódéval, borozóval, sörözővel is találkozhatunk. A legtöbb munkavállalója (50-100 fő) a Peki Restaurant Kft-nek van, amely – többek között – a McDonald's üzleteket is üzemelteti. A Jakó cukrászdákat, a Buborék Söröző és Éttermet, a Viktória Vendéglőt birtokoló cégek 20-50 főnek adnak munkát, a közétkeztetést végző vállalkozások is hasonló nagyságúak. Nem éri el a húsz főt pl. a Fodor cukrászdák, a Pálma Bisztró, a Bowling Center, a Kecskeméti Csárda, az Agria Csárda létszáma.

Az **információ, kommunikáció ágazat** közel ötszáz vállalkozásának jelentős hányada szintén a mikro-vállalkozások körébe sorolható. Videósok, számítástechnikai szolgáltatók sokasága egyedül (esetleg 1-2 társsal) dolgozik, alig néhány nagyobb létszámúval lehet számolni: a Business Telecom Nyrt 50-100, a Petőfi Lapkiadó Kft, a Kecskeméti TV, a HW Studio Kft, az Adatközpont Kft 20-50 főt foglalkoztat.

A **pénzügyi, biztosítási tevékenység** körében is dominál az egyéni vállalkozás (pl. biztosítási ügynökök), vagy a néhány fős – pl. lízingügyletekkel foglalkozó – cég. A nagyobbak között említhető a Kész Holding Zrt, a Kék PTI Kft, a GLB Magyarország Zrt. Az **ingatlanügyletekkel** kapcsolatos szolgáltatást közel 560 vállalkozás tevékenységi körébe találhatjuk meg, ezek nagyobb hányada szintén alig néhány emberrel tevékenykedik. A KIK-FOR Kft 70-80 fős létszámmal a legnagyobb, ez a cég foglalkozik az önkormányzati ingatlanállomány kezelésével is. Az Építő Simon Kft, a Simkó Bt, az Energo-Holding Kft 20-50 fővel teljesítik a megrendelők kívánságait.

A **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység** ágazatban található több mint kétezer vállalkozás sokféle szolgáltatást nyújt. Ide tartoznak az ügyvédek, adószakértők, könyvelők, építészmérnökök, tudományos kutatók, piackutatók, műszaki tanácsadók, fotósok, állatorvosok, stb. Döntő többségük egyedül, vagy egy-két fős segítséggel látják el

feladataikat. **Adminisztratív és szolgáltatást támogató** tevékenységgel 655 cég foglalkozik zömmel néhány dolgozóval. Ez egy elég sokszínű ágazat: kölcsönzők, munkaerő-közvetítők (jelentős a Bács-Híd Kft 50-100 alkalmazottal), utazásszervezők, nyomozók, vagyonőrök (a legnagyobbaknál is csak 20-50 fő dolgozik), takarítók (megemlíthető a Pro-Frézia Kft 50-100 főjével), kártevő-irtók, vagy pl. a Filantrop Kft (50-100 dolgozóval) tartozik ide.

A közel hatszáz, **oktatásban** tevékenykedő vállalkozás szintén jellemzően egy-két személyes, pl. nyelvtanárok, nyelviskolák, autóiskolák, táncstúdió, úszásoktatók, óvodák szolgáltatásait lehet igénybe venni. Ebben az ágazatban található a Hírös Sport Kft 50-100 dolgozóval, vagy a Kecskeméti TISZK (10-20 fővel). Az **egészségügyi, szociális ágazat** több mint hatszáz résztvevője alapvetően a különböző szakorvosokból, orvosi társas vállalkozásokból áll. A szociális ellátás meghatározó cége a Kecskeméti Foglalkoztatási Nonprofit Kft (150-200 fővel).

A **művészet, szórakoztatás, szabadidős tevékenység** ágazatba tartozó közel háromszáz vállalkozás a szolgáltatások széles tárházát nyújtja, ebbe a körbe tartoznak pl. a zenészek, színészek, előadók, festőművészek, képkeretezők, programszervezők, sportegyesületek. A sok egyéni és mikrovállalkozás közül kiemelhető a Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Kft, a Kecskeméti Kulturális Központ Kft, a KTE Kft (kb. 20-50 fővel), vagy a Kecskeméti Vadaskert Kft (10-20 dolgozóval). Szintén meglehetősen vegyes az „**egyéb szolgáltatás**” ágazat a számítógépeket, háztartási cikkeket javítókkal (a nagyobbak közé tartozik a Bosch Electronic Kft, az Elektro Record Kft, a Service Kft 20-50 alkalmazottal), a tisztító cégekkel (legnagyobb a Hófehér Textilservice Kft 50-100 fővel), a fodrászokkal, kozmetikusokkal, szépségszalonokkal, szoláriumokkal, a temetkezési szolgáltatókkal, stb. Ezen a területen néhány év alatt másfélszeresére nőtt a vállalkozások száma.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

Kecskeméten az elmúlt bő évtizedben folyamatosan emelkedett a **vállalkozások száma**, 2012-ben több mint egyharmaddal többet regisztráltak, mint az évezred elején. A vállalkozások közül dinamikus bővülés tapasztalható a jogi személyiségűeknél (pl. Kft, Rt - közel kétszeresére nőtt a számuk) és ezáltal növekvő arányt képviselnek: 2000-ben az összes vállalkozás 18%-át, míg 2012-ben már 28%-át adták. Ez azért lényeges, mert az ilyen típusú vállalkozások általában stabilabbak, piacképesebbek, s több embernek adnak munkát, mint a jogi személyiség nélküli (pl. bt, kkt), vagy az egyéni vállalkozások. A Kft és az Rt

gazdálkodási forma népszerűségében szerepet játszott az alapításukhoz szükséges minimális alaptőke mértékének leszállítása is. (X. ábra)

X. ábra: *A regisztrált vállalkozások számának alakulása Kecskeméten, 2000-2012*

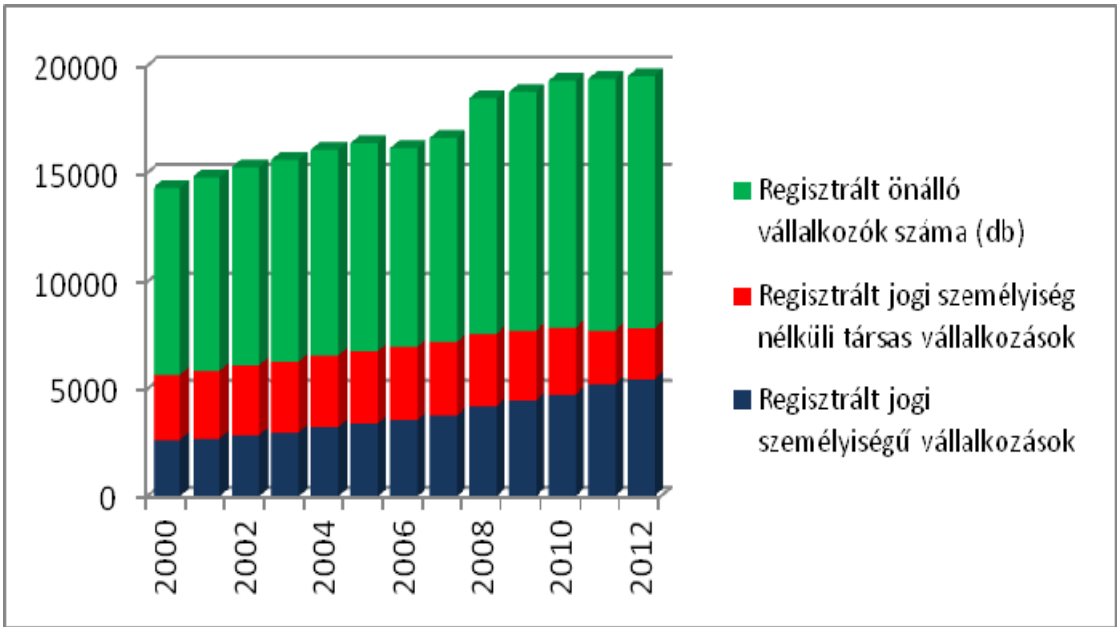

Forrás: KSH T-Star 2013.

A jogi személyiség nélküli vállalkozásokon belül a társas vállalkozások száma és aránya mérséklődött, aminek hátterében – többek között – a gazdálkodási formarendszer változtatása állt, a társasházak ugyanis a non-profit szervezetek közé kerültek. Az egyéni vállalkozók száma viszont jelentősen nőtt, aminek egyik oka, hogy az őstermelők 2007 óta egyéni vállalkozásként jelennek meg a nyilvántartásban.

A **vállalkozások városon belüli elhelyezkedése** erőteljes koncentrálódást jelez. A vállalkozások körülbelül felének található a székhelye a Belvárosban, a Széchenyivárosban és az északi kertvárosi övezetben. Ez érthető is, hiszen a különböző szolgáltatást nyújtó (a fodrásztól kezdve az ügyvédig, az orvostól kezdve az ingatlanközvetítőig, a könyvelőtől kezdve a cipőjavítóig, stb.) – jellemzően néhány fős vállalkozások – igyekeztek a legjobban elérhető központi, illetve sűrűn lakott városrészeket megtalálni. Az ipari körzetekben darabszám tekintetében kevesebb cég található, gazdasági és foglalkoztatottsági súlyuk azonban jóval nagyobb. A vállalkozások számában a legdinamikusabb bővülést a déli iparterületen és a belvárosban tapasztalhatjuk, de általánosságban elmondható, hogy minden városrész esetében – ha csak kis mértékben is, de – növekedett a vállalkozások száma, különösen kedvező, hogy a stabilabb jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások száma bővült legnagyobb mértékben.

X. ábra: *Kecskeméti székhellyel rendelkező vállalkozások területi képe*

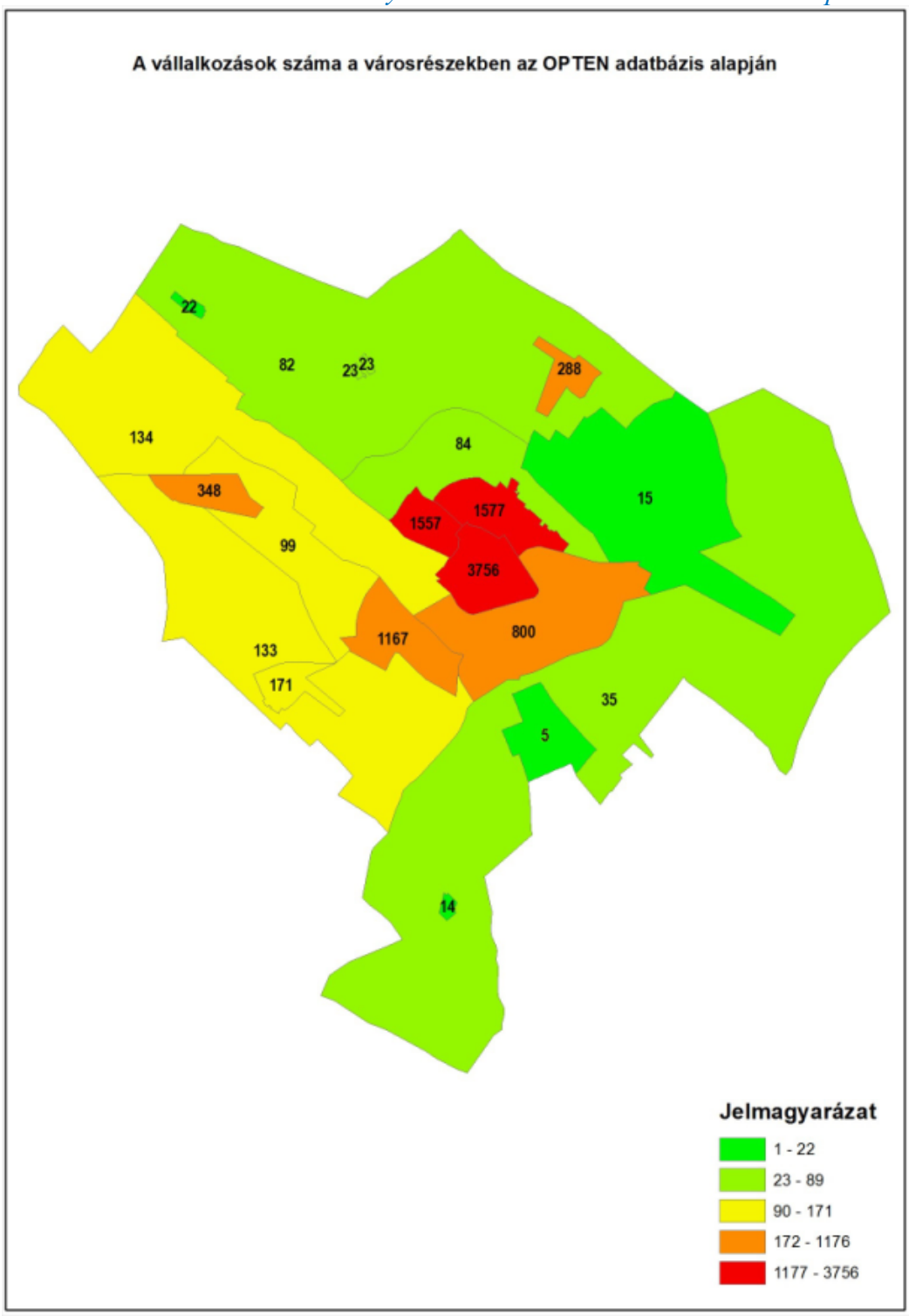

Adatok forrása: Opten 2013.

A kecskeméti vállalkozások döntő többsége – az országos helyzethez hasonlóan – igen kis **létszámmal** működik, hosszú ideje 94-95 %-uk 10 főnél kevesebbet foglalkoztat. 2000 és 2010 között a 10-19 fős vállalkozások aránya picit emelkedett (2,7 %-ról 2,9 %-ra), a nagyobbaké viszont kissé mérséklődött (X. ábra).

X. ábra: *A működő vállalkozások számának alakulása létszám-kategóriánként (2000-2010)*

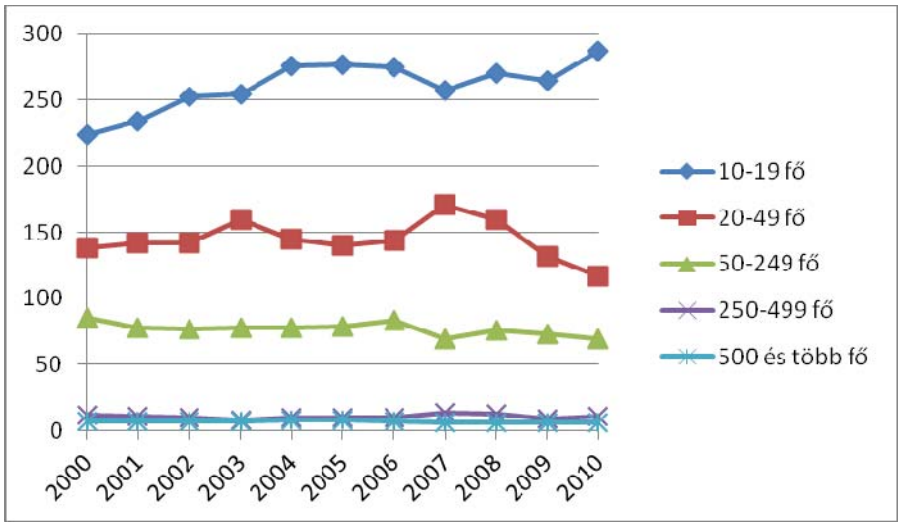

Forrás: KSH T-Star2011.

A társas vállalkozások körében valamelyest kedvezőbb a kép, 91 %-uknál dolgoznak 10 főnél kevesebben, ugyanakkor némiképp kedvezőtlen jelenség, hogy ez az arány 2000 óta kissé emelkedő tendenciát mutat. Ez részben magyarázható a gazdasági válság hatásával is, hiszen számos cégnél leépítések voltak a 2008-at követő időszakban. A 10-19 fős cégek súlya 5 % körüli (számuk kissé növekvő volt a vizsgált időszakban), az ennél nagyobbaknál viszont mind számuk, mind részesedésük tekintetében mérséklődés tapasztalható. A módszertan változása miatt az idősort sajnos nem tudtuk folytatni, így a 2011 és 2012-es időszakra csak a regisztrált társas vállalkozások adatai állnak rendelkezésre. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy az eddig megfigyelt trendek folytatódtak. A 10 főnél kevesebbet foglalkoztató regisztrált vállalkozások száma tovább növekedett, csak úgy, mint a 10-19 főt foglalkoztató cégeké. Ugyanakkor 146-ról 136-ra csökkent a 20-49 főt foglalkoztató vállalkozások száma, ami nem feltétlenül jelentette a vállalkozások megszűnését, sokkal inkább a válság következtében bekövetkező létszámleépítést és ebből adódó kategóriaváltást. Az 50-fő fölött foglalkoztató vállalkozások körében jelentős változások a két vizsgált év tekintetében nem figyelhető meg, azt leszámítva, hogy az 500 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma 6-ról 8-ra növekedett.

A vállalkozások **városon belüli elhelyezkedését** a létszámadatok alapján értékelve, részben hasonló képet mutat a számszerű megjelenését rögzítő állapottal (X. ábra). A belváros és környékének sok-sok vállalkozása, még egy-két fő alkalmazása esetén is, kumuláltan jelentős létszámot képvisel. Ugyanakkor a déli iparterület viszonylag nagy vállalkozási száma a foglalkoztatás tekintetében már nem annyira szembetűnő, ez alól talán az önálló területegységként kezelt Mercedes telephely többezres állománya kivétel. Érdemes még

megemlíteni a város Ny-i ÉNY-i részének foglalkoztatási szerepkörét, melyben a feldolgozó ipar mellett nagy szerepet játszik a szolgáltatás és a kiskereskedelem, valamint részben a mezőgazdaság és a vendéglátás is.

X. ábra: *A foglalkoztatottak becsült átlagos létszáma az egyes városrészekben*

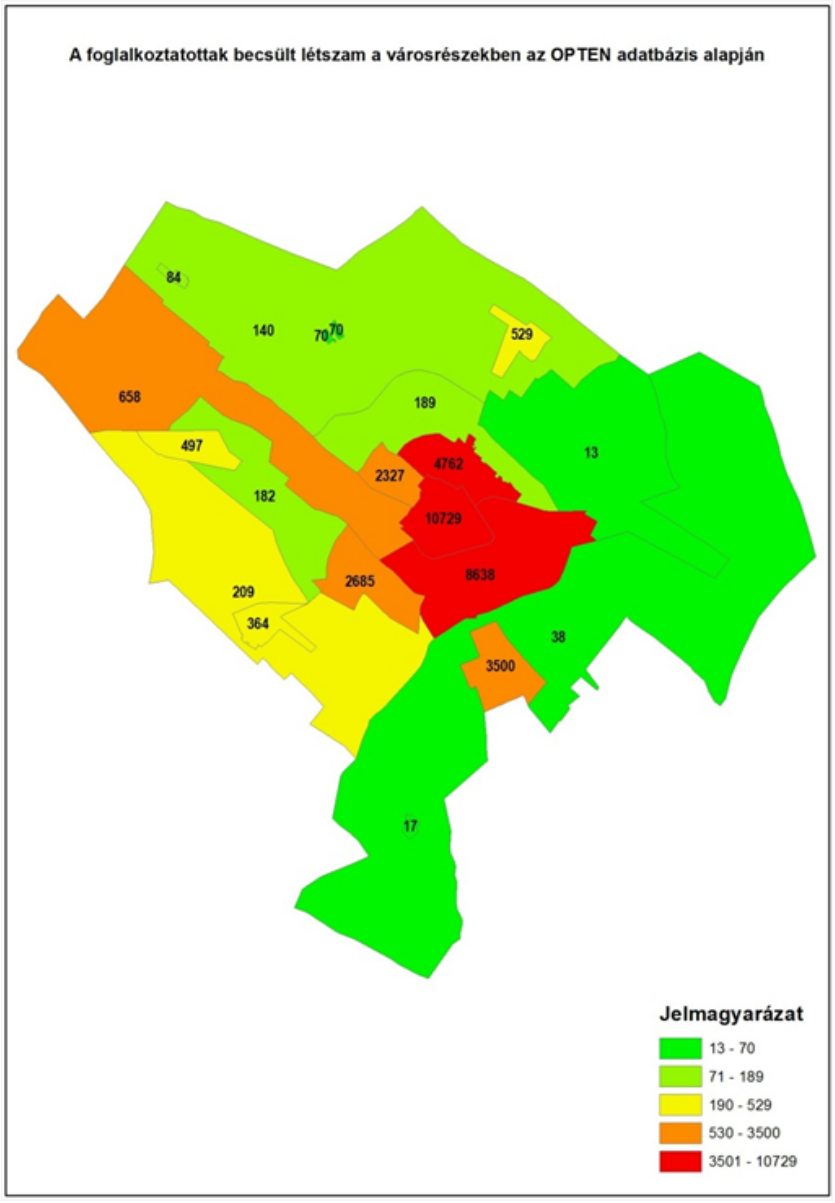

Adatok forrása: Opten 2013.

A város legnagyobb **munkáltatója** (a közszférán kívül) a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft, amely már több mint 3 ezer embernek ad munkát. A másik jelentős foglalkoztató a Phoenix Mecano Kecskemét Kft, ahol közel 1.100 fő dolgozik. Ötszáz és ezer közötti létszámúak körében többféle ágazat képviselteti magát, pl. a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft, a Freudenberg Simmeringe Kft, a Bácsvíz Zrt, a KEFAG Zrt, a CabTec Kft, a Fornetti Kft, az Univer-Coop Zrt, a Kunság Volán Zrt. Több száz dolgozója van pl. a Gallfood Kft-nek, a Kecskeméti Konzervgyár Kft-nek, valamint a Bosal Hungary Kft-nek.

A vállalkozások kétharmada 20 millió Ft-nál kevesebb **árbevételt** realizált 2012-ben (kb. 8 adata nem ismeretes – ezek nagy része egyéni vállalkozó), 13%-uk 21 millió és 300 millió Ft közötti bevételt ért el. Egy-öt milliárd Ft közötti árbevételt 91 vállalkozás jelentett be, 5 milliárd feletti árbevétele 23 cégnek volt (X. ábra).

A **legnagyobb árbevételű vállalkozások** között szerepel a korábban már említett, nagy létszámú vállalkozások mellett, például a kereskedelemmel foglalkozó MALEN Kft, az Alföld Pro-Coop Zrt; a különböző gépek, alkatrészek, szerszámok gyártásával foglalkozó Autóflex-Knott Kft, HBPO Manufacturing Hungary Kft, Mag Hungary Kft; a KÉSZ Holding Zrt, az STI Petőfi Nyomda Kft; a nagy múltú élelmiszeripart képviseli a Fornetti Kft, a Nissin Foods Kft; meg kell említeni a Táp Kft-t, az Odisys Bt-t.

X. ábra: *A kecskeméti vállalkozások megoszlása árbevétel-kategóriánként, 2012*

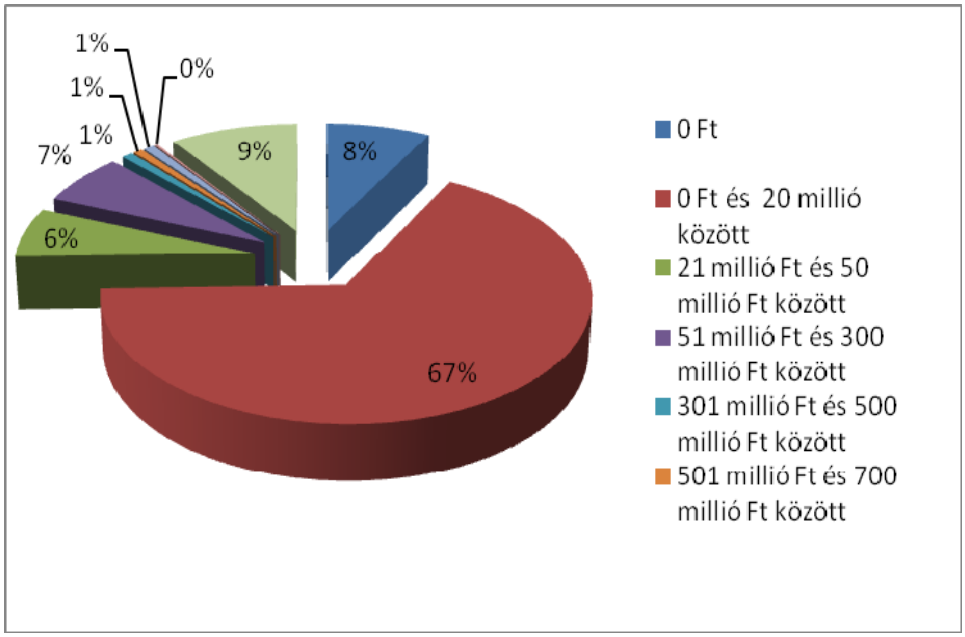

Forrás: Opten Kft. 2013.

A kecskeméti székhelyű vállalkozások mellett, több olyan cég is működik a városban, melyeknek **csak telephelye** található itt, ugyanakkor ezek is jelentős szerepet töltenek be a helyi munkaerő-piacon, valamint hozzájárulnak az „anya"vállalkozás árbevételéhez, sikeréhez. Ezek között találhatunk több bankot (pl. OTP, Raiffeisen, K&H, Erste, Budapest Bank, Citibank, MKB); biztosítókat (pl. Aegon, Allianz, Ing, Groupama); közüzemi szolgáltatókat (GDF SUEZ Energia Magyarország Kft., EDF Démász Zrt); távközlési társaságokat (Vodafone, Telenor, Telekom, Invitel, DIGI); kiskereskedelemben érdekelt multinacionális cégeket (Metro, Auchan, Tesco, Lidl, Aldi), illetve más társaságokat is (pl. Posta, IBUSZ, Quaestor, Strabag , stb.).

A városban és a régióban működő vállalkozások együttműködése további fejlesztési, megerősödési lehetőségeket rejt magában. Kecskeméten **négy klaszterszervezet** is tevékenykedik: az AIPA Klaszter, a Hírös Beszállítói Klaszter, a 3P Műanyagipari Klaszter, Kecskemét és Térsége Turisztikai Klaszter. A résztvevők egymást segítve sokkal jobb eredményeket érhetnek el a belföldi és a külföldi piacokon, mintha maguk jelennének meg azokon. Jelentős eseménynek mondható az is, hogy Kecskemétet **Kiemelt Járműipari Központtá** nyilvánították, ami kiemelt figyelmet és támogatást jelenthet a város számára akár már rövidtávon is.

Az utóbbi években/évtizedben számos **beruházást** hajtottak végre a kecskeméti székhelyű, illetve a betelepülő vállalkozások. A legjelentősebb a Mercedes gyár megépítése volt – a 2009-es alapkőletétel után 2012-ben már legördültek a szerelősorról az első autók. A gyárhoz kapcsolódó vállalkozások is megjelentek a környéken: pl. a Duvenbeck Immo Kft a Mercedes gyár mellett épített logisztikai szolgáltatást nyújtó üzemet, de jelentős termelőkapacitást hozott a városba a HBPO Manufacturing Hungary Kft., Johnson Controls Inc., MC-Syncro Hungary Kft., Tenneco Inc és a Brose Hungary Automotive Kft.

Az említett beruházásokon kívül néhány jelentősebb városi fejlesztés is kiemelhető:

- a Knorr Bremse Fékrendszerek Kft zöldmezős beruházással új, 20 ezer m^2-es üzemet épített a meglévő telephelye mellett;
- a Phoenix Mecano Kft 4600 m^2-es logisztikai központot létesített a telephelye mellé;
- az NRG-Agent Kft új épületében iroda és üzemcsarnok kapott helyet;
- a Biancoop Zrt a gokart pályát fejlesztette, a Gokart Hotelt bővítette;
- a Hotel Három Gúnár felújításával egyidejűleg 23 új szobát létesítettek;
- megépült és átadták a Four Points by Sheraton Szálloda- és Konferenciaközpontot;
- a Kecskeméti Konzervgyár technológiai fejlesztést hajtott végre, új, számítógép-vezérelt osztályozó gépsort vásárolt;
- a Print 2000 –nyomdaipari Kft új gépeket, számítástechnikai eszközöket szerzett be;
- a Hilti Szerszám Kft új gépekkel futtatja fel termelését;
- a Hovány Kft tehergépkocsi szervizt alakított ki
- az Izsáki úton több áruház megnyitásával bevásárló udvar létesült, stb.

A fejlesztések, beruházások forrását a saját pénzügyi keretek mellett az uniós pályázatok biztosították. Az **európai uniós pályázatok** számos területen nyújtottak támogatást a város vállalkozói számára, ezeket igyekeztek minél jobban kihasználni és hasznosítani.

A 2004 és 2006 között meghirdetett pályázatokra közel ötszáz projektötletet küldtek be, ebből 207 részesült több mint 7 milliárd Ft támogatásban (X. táblázat). A Gazdasági Versenyképesség Fejlesztése Operatív Program volt a legsikeresebb a nyertesek számát tekintve, a Humán Erőforrás Fejlesztése OP pályázatai viszont nagyobb összeget kaptak.

X. táblázat: *A Nemzeti Fejlesztési Terv támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként*

Operatív program	Támogatott pályázatok száma		Támogatási összeg	
	darab	%	Ft	%
AVOP	15	7,25	295 309 718	4,14
GVOP	142	68,60	2 633 520 228	36,88
HEFOP	46	22,22	3 591 212 860	50,29
KIOP	2	0,97	443 480 000	6,21
ROP	2	0,97	177 742 400	2,49
Összesen:	***207***	***100,00***	***7 141 265 206***	***100,00***

Forrás: EMIR, 2013

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007 és 2013 között már sokkal több forrást hozott Kecskemétre (X. táblázat). 2013 végéig közel 2400 pályázatot nyújtottak be, ebből 1362-nek ítéltek támogatást. A 110 milliárd Ft-os összegre a legtöbb pályázatot a Gazdaságfejlesztés OP-hoz adták be, ezek jutottak a legnagyobb összeghez is. Jelentős forrás került a városi vállalkozásokhoz a Közlekedés OP és a Társadalmi Infrastruktúra OP keretében is.

X. táblázat: *Az Új Magyarország Fejlesztési Terv támogatott kecskeméti pályázatainak megoszlása operatív programonként*

Operatív program	Támogatott pályázatok száma		Támogatási összeg	
	darab	%	Ft	%
ÁROP	5	0,37	241 702 342	0,22
DAOP	89	6,53	12 639 630 808	11,50
GOP	921	67,62	28 803 419 549	26,20
KEOP	48	3,52	12 292 257 144	11,18
KÖZOP	9	0,66	25 193 906 568	22,92
TÁMOP	264	19,38	8 897 529 812	8,09
TIOP	26	1,91	21 872 628 739	19,89
Összesen:	***1 362***	***100,00***	***109 941 074 962***	***100,00***

Forrás: EMIR, 2013

A nyertes projektek kétharmadát mikro- és kisvállalkozások készítették, emellett az önkormányzat, non-profit szervezetek, nagyvállalatok is segítséget kaptak elképzeléseik megvalósításához.

X. táblázat: *Az ÚMFT 10 legnagyobb összeget nyert projektje*

Alintézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Megítélt támogatás, Ft
KÖZOP 3.5.0-09 Térségi elérhetőség javítása	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	445. sz. főút Kecskemét északi elkerülő szakasz	20 224 601 033,00
TIOP 2.2.7-07/2F/2 Infrastruktúra-fejlesztés az egészségpólusokban	Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet	Kecskeméti Gyógyintézeti Központ - hatékony egészségügyi rendszer Bács-Kiskun megyei modellje	10 487 499 034,00
KEOP 1.3.0/09-11 Ivóvízminőség javítása	"Kék-víz" - Észak-Bács-Kiskun-Megyei Ivóvízminőség - javító Önkormányzati Társulás	"Kék-víz" - Észak-Bács-Kiskun-Megyei Ivóvíz-minőség-javító Program	8 315 230 338,00
TIOP 2.2.6-12/1B Struktúraváltás támogatása a járó- és fekvőbeteg ellátás fejlesztésével	Bács-Kiskun Megyei Kórház a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Oktató Kórháza	Kecskeméti Megyei Kórház - Kalocsai Szent Kereszt Kórház és a Kiskunfélegyházi Kórház-Rendelőintézet Gyógyfürdő és Rehabilitációs Központ Integrációs programja	2 950 000 000,00
TIOP 1.3.1-07/2/2F A felsőoktatási tevékenységek színvonalának emeléséhez szükséges infrastrukturális és informatikai fejlesztések támogatása	Kecskeméti Főiskola	Műszaki-természettudományi tudásbázis infrastruktúrájának fejlesztése a Kecskeméti Főiskolán	2 508 704 210,00
GOP 1.2.1-12/B Innovációs és technológiai parkok, valamint fejlesztési központok támogatása	AKKER-ÓDIUM Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Kecskeméti Ipari kutató infrastruktúra létrehozása az AKKER-ÓDIUM Kft. bázisán	2 155 377 103,00
DAOP 5.1.2/C-09-2f Megyei jogú városok integrált fejlesztése	Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata	A Rákóczi út- Vasútkert revitalizációja	1 533 083 115,00
KÖZOP 3.3.0-08 Projekt előkészítés	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	M8 gyorsforgalmivá fejleszthető út Kecskemét (M5) - Szolnok (Abony-elkerülő) szakasz terveztetési munkái	1 531 066 560,00
TIOP 1.3.1-10/1 A felsőoktatási tevékenységek színvonalának emeléséhez szükséges infrastrukturális és informatikai fejlesztések támogatása	Kecskeméti Főiskola	Autóipari szakemberképzés infrastruktúrájának fejlesztése a Kecskeméti Főiskolán	1 344 626 523,00
GOP 1.2.1-12/B Innovációs és technológiai parkok, valamint fejlesztési központok támogatása	Magyar Fogászati Turizmus Fejlesztő-, Kutató- és Tudástranszfer Központ Korlátolt Felelősségű Társaság	Magyar Fogászati Turizmus Fejlesztő-, Kutató- és Tudástranszfer Központ és Nemzetközi Allergia Központ létrehozása	1 291 453 572,00

Forrás: EMIR, 2013

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A vállalkozások versenyképességét sokféle tényező segítheti. Ezek közül az egyik meghatározó elem a **közlekedési infrastruktúra** fejlettsége, annak mennyiségi és minőségi jellemzői.

Kecskemét közlekedés-földrajzi helyzete kiemelkedő, így a város a kiépített **közlekedési utaknak köszönhetően megfelelő elérhetőséggel rendelkezik** mind a K-NY-i, mind pedig az É-D-i közlekedési viszonylatokban. Az M5-ös autópálya révén gyorsan megközelíthető a főváros, illetve a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér. Az M0-ás körgyűrű pedig közvetlen kapcsolatot biztosít a tovább vezető autópályák (M1, M2, M3, M6, M7) irányába, amely a távolabbi célpontokhoz való viszonylag gyors eljutást teszik lehetővé. Az autópálya és az 5-ös főút Szeged, illetve a szerb határ felé is biztosítja a közúti kapcsolatot. A kelet-nyugati irányú forgalom a Dunaföldvárt Kecskeméttel összekötő 52-es úton bonyolódik, amely a déli elkerülőn keresztül a 44-es út felé, Békéscsaba és a román határ irányába teremt összeköttetést. Kecskemétről indul a 441-es út, amely a várost Nagykőrössel és Cegléddel köti össze, illetve a város elkerülő szakaszáról az 54-es főközlekedési út, amely Soltvadkerten keresztül a megye déli területeit tárja fel. A távlati tervekben két fontos autóút fogja még érinteni a várost, az egyik az M8-as Veszprémet-Szolnokkal összekötő szakasz, valamint az M44-es jelű autóút, amely a várost Békéscsabával, illetve a román határral fogja összekötni. A város növekvő gazdasági teljesítménye, erősödő logisztikai tevékenysége és foglalkoztatási szerepköre, jelentős forgalomnövekedést eredményezett az elmúlt években, amely indokolttá teszi a meglévő közúti kapacitások növelését, a város térségi elérhetőségének javítását. Ennek érdekében jelentős közúthálózati tervezés és kivitelezés kezdődött a közelmúltban, melynek egyik legjelentősebb eredménye a 445-ös északi elkerülő út építése, amely 2013 novemberében elindult.

A közúti hálózati kapcsolatok mellett jelentős **vasúti vonalak** is érintik a várost. Kecskeméten megy át a Budapest-Cegléd-Szeged vasútvonal, amely nem csak személyszállítás, de a teherfuvarozás meghatározó viszonylata is. Fontosak továbbá azok a mellékvonalak is (Budapest-Dabas-Lajosmizse-Kecskemét, a Szolnok-Tiszakécske-Lakitelek-Kecskemét, vagy a Kecskemét-Fülöpszállás), melyek a jövőben a térség ellátásában és a hivatásforgalmi ingázásban tölthetnek be a mainál lényegesen nagyobb szerepet. A személyszállítás mellett az áruszállítást is segíti a vasúti hálózat, a városon belül több iparvágány köti össze a fővonalat a különböző termelő üzemekkel (legutóbb a Mercedes gyárhoz építettek ki egy új vágányt).

A többi műszaki infrastrukturális elem (villamosenergia, víz, gáz, csatorna) tekintetében megfelelő az ellátottság, a több termelő vállalkozást tömörítő Ipari Parkokban, ipar-negyedekben a közüzemi szolgáltatók a nagyobb kapacitás iránti igényeket is ki tudják elégíteni.

A város infokommunikációs helyzete is kedvezőnek mondható, a nagy sávszélességű internetes hálózat Kecskeméten megy keresztül, így gyors kapcsolatokat biztosítanak. A vezetékes és a mobil telefonszolgáltatások is jó minőségben elérhetőek.

A versenyképességet befolyásoló másik tényező a **munkaerő-piac helyzete**, a kereslet-kínálat alakulása, a munkaerő képzettsége. Kecskeméten – új vállalkozások (pl. Mercedes gyár és beszállítóik) megjelenése, valamint a meglévők növekvő teljesítménye és létszám-gazdálkodása eredményeként – emelkedett a foglalkoztatottak száma és aránya. A munkanélküliség a várost sem kerülte el, az új munkahelyek ellenére nem mindenki talált magának megfelelő állást. A két népszámlálás között az inaktív keresők száma kissé emelkedett, az eltartottaké viszont csökkent.

X. táblázat: *A népesség gazdasági aktivitása Kecskeméten*

Gazdasági aktivitás	2001		2011	
	Fő	Megoszlás, %	Fő	Megoszlás, %
Foglalkoztatott	43 835	40,68	47 779	42,89
Munkanélküli	3 796	3,52	5 483	4,92
Inaktív kereső	28 875	26,80	29 067	26,09
Eltartott	31 243	29,00	29 082	26,10
Összesen	107 749	100,00	111 411	100,00

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001, 2011

A tanulási idő kiterjedésének eredményeként folyamatosan **emelkedik a magasabb képzettségűek száma és aránya**. 2001-ben a város népességének közel 13%-a rendelkezett egyetemi, főiskolai oklevéllel, a 2011-es népszámláláskor már 19% volt az arányuk. Az érettségizettek akkor 24%-ot képviseltek, tíz évvel később már 29%-ot.

A magasabb **iskolai végzettség** a munkavállalók elhelyezkedési esélyeit növeli, felkészültebbek lehetnek a változásokra, jobban tudnak alkalmazkodni az új helyzetekhez. Ehhez járulnak hozzá a városban működő oktatási intézmények is. A gimnáziumok, szakközépiskolák és szakiskolák többféle képzettséget nyújtanak, számos oktatási vállalkozás segíti a tovább- és átképzéseket.

A Kecskeméti Főiskola három kara erős vonzó tényezőt jelent mind a tanulni vágyók, mind a megfelelő képzettségű munkaerőt kereső vállalkozások számára is. A Főiskolán elindultak azok a duális képzések, amelyek még szorosabbá fonhatják az oktatás és a gyakorlat kapcsolatát, sokkal jobban igazodhat a képzés a munkaadók igényeihez, így a tanulók elhelyezkedése is biztosított lehet.

X. táblázat: **A népesség iskolai végzettsége Kecskeméten**

Megnevezés				2001	2011
10– éves	általános iskola első évfolyamát sem végezte el	férfi	a megfelelő korúak százalékában	0,8	0,5
		nő		0,8	0,5
		összesen		0,8	0,5
15– éves	legalább általános iskola 8. évfolyam	férfi		93,9	97,7
		nő		89,6	95,7
		összesen		91,6	96,6
18– éves	legalább érettségi	férfi		40,2	50,8
		nő		45,9	58,3
		összesen		43,3	54,9
25– éves	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	férfi		19,1	23,6
		nő		14,9	23,7
		összesen		16,8	23,7

Forrás: KSH Népszámlálás, 2001, 2011

Fontos szerepet tölt be a város gazdasági versenyképességének javításában a **gazdaságélénkítés és a befektetők vonzása**, melynek érdekében a város, jelentős léptékű helyi iparűzési adó csökkentést határozott el még 2007 novemberében, melynek következtében 2008-2011 között 2%-ról 1,6%-ra csökkent ennek az adófajtának a mértéke (ld. részletesebben az 1.10.3.-as fejezetben).

Kecskeméten több **kutatóintézet** is működik: a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete Alföldi Tudományos Osztálya, a ZKI Zöldségtermesztési Kutató Intézet Zrt, a Budapesti Corvinus Egyetem Szőlészeti és Borászati Intézet Kecskeméti Kutató Állomás. A Kecskeméti Főiskola, a Kiskunsági Nemzeti Park számtalan kutatás helyszíne, nemzetközi szinten is elismert eredményekkel büszkélkedhetnek. A múzeumokban a kiállítások mellett kutatások is zajlanak, a Kecskeméti Planetárium, a levéltár, a művészeti műhelyek szintén sokféle vizsgálat, elemzés, kísérletezés színterei. A városban működnek kutatással foglalkozó kisebb-nagyobb vállalkozások is, a jelentősebb termelő cégek is gondot fordítanak a kutatásra, fejlesztésre.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A város ingatlanforgalmának alakulását több tényező befolyásolja, mint például a központi, lakáspolitikai döntések, intézkedések, a hitelfeltételek változásai, a lakásberuházások dinamikája, a potenciális vásárlók fizetőképessége, a betelepülő vállalkozások munkaerő-vonzásának erőssége, stb. Az utóbbi évtizedben mindezek együttes hatásaként a lakásforgalom jelentős hullámzásokat mutatva alakult (X. ábra).

Az ezredfordulón tapasztalható igen alacsony forgalmat jelentősen élénkítették a lakástámogatási rendszer változásai (pl. lakáshitelekkel kapcsolatos támogatások), ez mutatkozik meg a 2003-as kiugró adatban. A támogatási feltételek szigorítása a későbbiekben kissé visszavetette a lakásvásárlási kedvet. A 2008-as pénzügyi világválság erősen éreztette hatását a lakáspiacon is, ezt követően viszont Kecskeméten a lakásvásárlások emelkedő tendenciáját figyelhetjük meg, ami nagymértékben a Mercedes beruházásnak, az ide költöző német családoknak és az ország más tájairól érkező dolgozók keresletének tudható be.

X. ábra: *Az eladott lakások számának alakulása, 1997-2011*

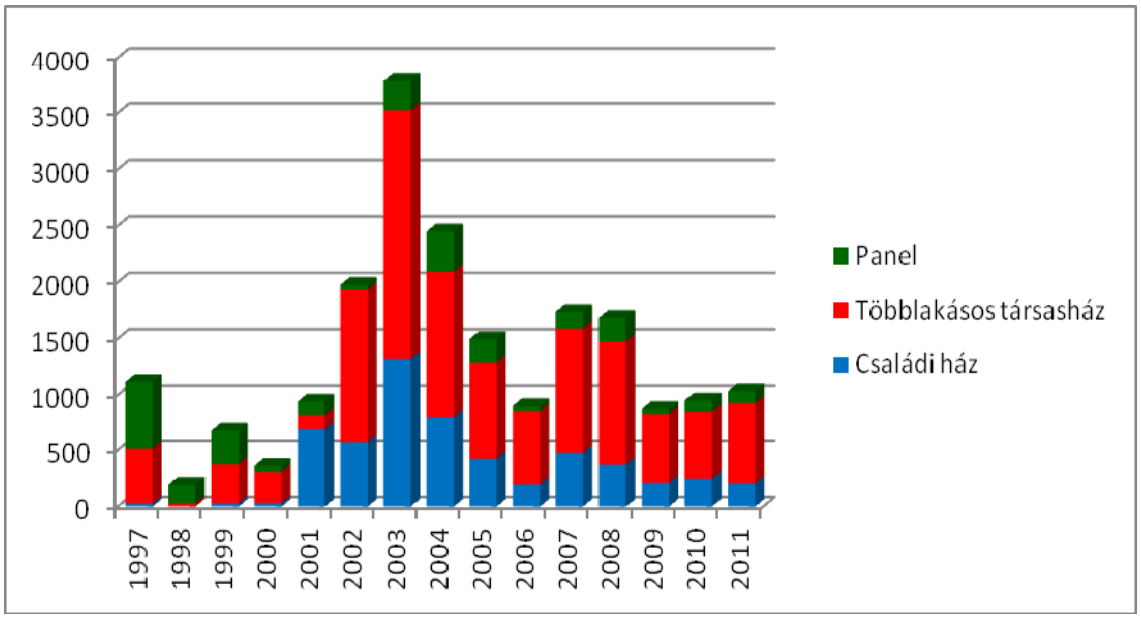

Forrás: KSH Ingatlanadattár, 2011.

A forgalom mennyiségi változása mellett a kereslet átrendeződése is érzékelhető, a panellakások helyett egyre többen keresik és vásárolják a többlakásos társasházakban lévő lakásokat, illetve a családi házakat (X. ábra).

A változó lakáspiacot folyamatosan emelkedő átlagárak kísérik. Míg 2001 és 2011 között a lakásállomány közel 15%-kal bővült, addig az átlagáraknál 78%-os emelkedés mutatkozott.

X. ábra: *Az értékesített lakások átlagárának alakulása, ezer Ft/m²*

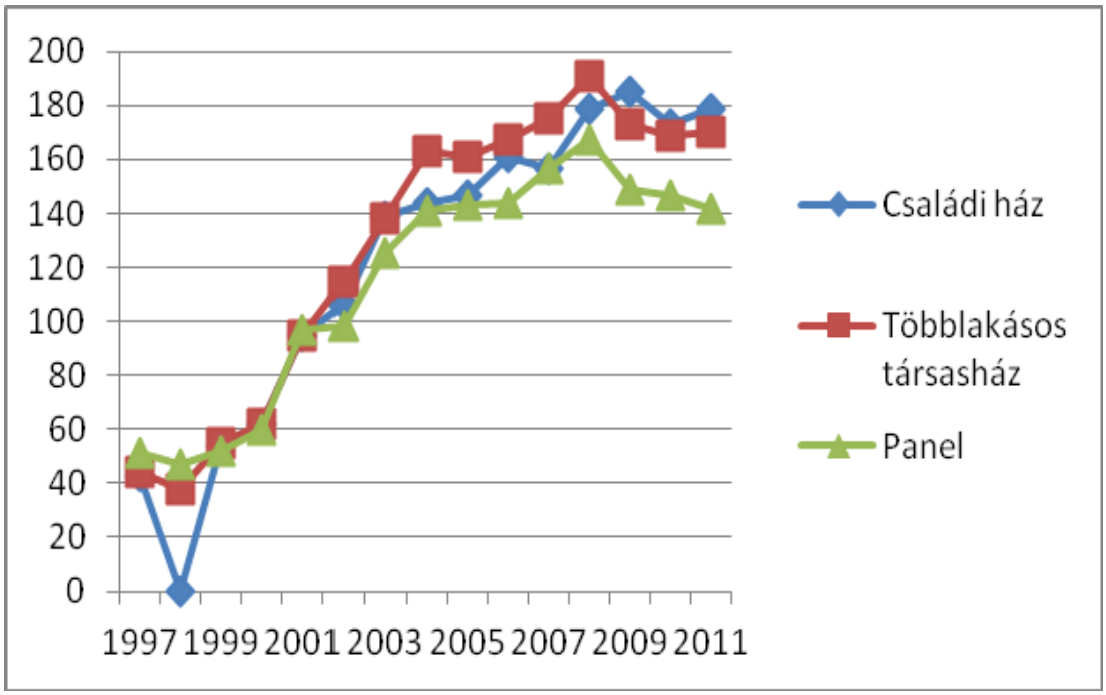

Forrás: KSH Ingatlanadattár, 2011

A 2008-as válság következtében kisebb árcsökkenés volt tapasztalható Kecskeméten, amit azonban a 2009-2010-től érzékelhető kereslet élénkülése – az országos tendenciától eltérően – visszafogott. Az árváltozások is az igények átrendeződését jelzik. Megfigyelhető, hogy a családi házak átlagára folyamatosan növekszik, így most már többe kerülnek, mint a többlakásos társasházakban lévő lakások. A panellakások ára leginkább stagnál, de jóval az említett lakóingatlan típusok alatt helyezkedik el.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata számára kiemelt fontosságú feladat, hogy a mindig változó külső gazdasági, környezeti és társadalompolitikai helyzetet értékelve – Európára, s ezen belül Magyarországra nehezedő hosszú távú kihívásokat (az erőforrásokra nehezedő nyomás, növekvő energiaárak, öregedés, környezetszennyezés, munkanélküliség, klímaváltozás), valamint az elmúlt évek, s napjaink gazdasági-társadalmi folyamatait figyelembe véve – felelős önkormányzati gazdálkodást és fejlesztési politikát fogalmazzon meg. Az önkormányzat gazdálkodása, illetve a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszerének kialakítása során, igyekszik körültekintően, a jogszabályi előírásoknak megfelelően eljárni, szem előtt tartva a helyi adottságokat és lehetőségeket.

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.10.1.1. Kecskemét költségvetési helyzetének alakulása

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2007 és 2012 között kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatott, bár hitelállománya a különböző felhalmozási célú kiadások (nagyberuházások) finanszírozása következtében a 2007. évi 4,8 milliárd Ft-ról 2012. év végére 16,6 milliárd Ft-ra emelkedett. Ugyanakkor működési célú hitelfelvétele – a vizsgált időszakban – nem volt az önkormányzatnak, amit szigorú költségvetési politikájának köszönhetett, bár a külső (pl. makrogazdasági, adó és járulékpolitikai, önkormányzati feladatellátási, központi támogatási) és belső (pl. fejlesztési, beruházási igények, működtetési költségek változása) feltételek változásai befolyásolták a költségvetés főösszegeinek alakulását.

A zárszámadások adatait vizsgálva megállapítható, hogy Kecskemét bevételei 2007-hez képest 5,7%-kal (28,7 milliárd Ft-ról 30,4 milliárd Ft-ra), kiadásai pedig 3,1%-kal (27,9 milliárd Ft-ról 28,8 milliárd Ft-ra) növekedtek (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét költségvetési főösszegeinek alakulása (2005-2012)*

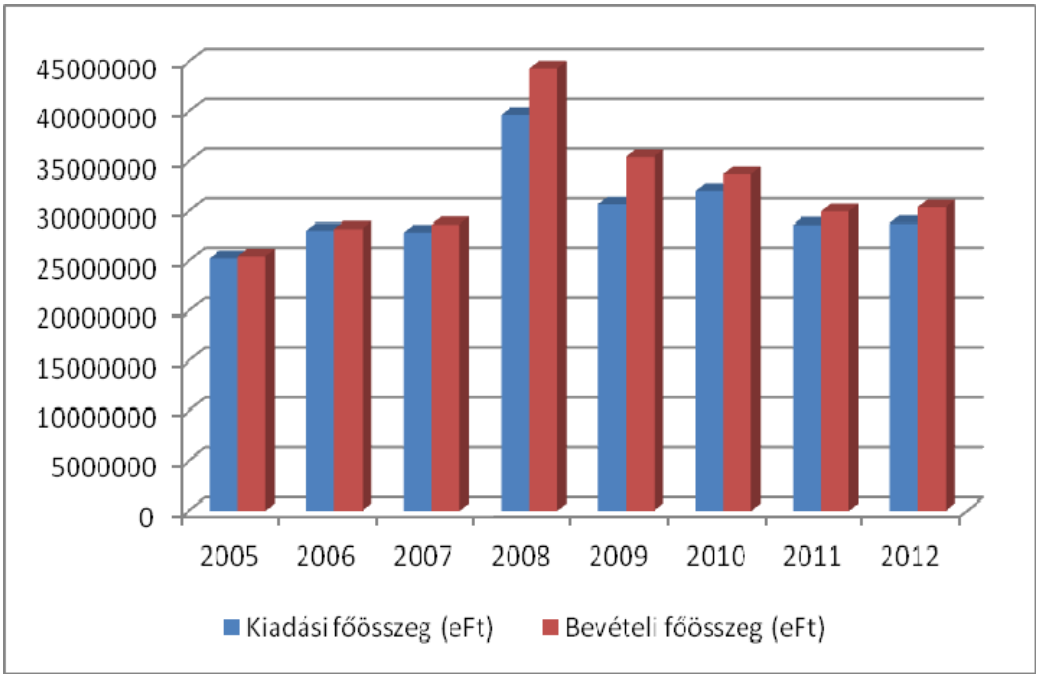

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának zárszámadásai

A köztes évek kiemelkedő bevételi és kiadási adatai, elsősorban beruházási hitelek felvételéhez és elvégzett beruházásokhoz kötődtek. A 2008-as kiemelkedő költségvetési főösszegek mögött a 2008-as 7 milliárd forint névértékű (svájci frank alapú) kötvény kibocsátása áll. A kötvénykibocsátás célja a költségvetési rendeletekben meghatározott

fejlesztési célok (kiemelt projektek, köztük az új versenyuszoda és élményfürdő) megvalósítása, a belterületi infrastruktúra-fejlesztések, valamint az iparosított technológiával épült lakóépületek felújításának önkormányzati finanszírozása volt.

A fentiekben bemutatott, számottevő hitelállomány-növekedés azonban, sem az elmúlt években, sem pedig jelenleg nem okoz gazdálkodási problémát a – 2012-ben 30,4 milliárd Ft bevételi főösszegű és 108.9 milliárd Ft-os vagyonnal rendelkező – város költségvetésében, hiszen az eladósodási ráta egyetlen évben sem haladta meg a 16%-ot (X. táblázat).

X. táblázat: *Az önkormányzat eladósodási rátájának alakulása 2008-2012 között*

Évek	2008	2009	2010	2011	2012
Eladósodási ráta	12,4%	13,2%	14,6%	15,7%	13,1%
Hosszú lejáratú kötelezettségek (e Ft-ban)	13 615 248	13 393 994	14 962 259	16 382 337	14 241 248
Források összesen (e Ft-ban)	109 984 834	101 104 036	102 814 407	104 394 954	108 898 785

Forrás: Független könyvvizsgálói jelentés Kecskemét MJV. Önkormányzatának 2011. és 2012. évi egyszerűsített éves költségvetési beszámolójáról

Mint látható az eladósodási ráta 2011-et követően jelentős mértékben, 2,6%-kal csökkent, s a 2013-ban végrehajtott és 2014-ben tervezett állami adósságkonszolidációnak köszönhetően további javulás várható. Az állam az adósságkonszolidáció keretében, kecskeméti fejlesztési forrásokat finanszírozó hiteleket vállalt, illetve vállal át, mintegy 16 milliárd Ft értékben. Azaz a kormányzat a 2013-ban végrehajtott és 2014-ben tervezett adósságkonszolidációnak köszönhetően, ilyen összegben visszamenőlegesen hozzájárult Kecskemét különböző fejlesztéseket szolgáló kiadásaihoz. Ennek köszönhetően a város jövőbeni adósságszolgálati terhei meghatározó mértékben csökkennek, ugyanakkor a már megvalósított fejlesztések (pl. Mercedes-Benz, Duvenbeck Immo, Kühne&Nagel, Phoenix Mecano, Knorr-Bremse, Magna, Brose) hatásaként az adóbevételekben jelentős emelkedése várható a következő években. Erre utalnak az adóbevételek alakulásában 2010-től megfigyelhető kedvező folyamatok, melynek eredményeképpen 2010 és 2012 viszonylatában az összes helyi adóbevétel mintegy 27%-kal, s ezen belül a helyi iparűzési adó bevétele 29,3%-kal növekedett (X. táblázat).

X. táblázat: *A helyi adóbevételek és az iparűzési adó alakulása Kecskeméten*

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Helyi adó bevétel összesen (e Ft-ban)	6 395 099	6 096 613	5 604 858	6 044 399	7 121 860	8 059 495
Iparűzési adó (e Ft-ban)	5 411 469	5 002 962	4 537 322	5 008 170	5 870 027	6 800 000

**Tervezett adóbevételek a 2/2013. (II.14.) költségvetésről szóló önkormányzati rendelet alapján*
Forrás: Független könyvvizsgálói jelentés 2011. és 2012.

A kedvező folyamat az előzetes számítások alapján 2013-ban is tovább folytatódik, hiszen csak az iparűzési adóbevétel már 2013. évben várhatóan 929.973 E Ft többletet jelent az előző évi teljesítéshez képest. Ez a többlet nem csak az adósságszolgálat éves kiadásaira nyújt fedezetet, hanem jelentős költségvetési mozgásteret is biztosít az önkormányzat számára, illetve növelheti a beruházásokra, felújításokra fordítható források nagyságát. Ez az összeg az elmúlt években 4 milliárd Ft körül alakult (2011-ben: 4,08 md Ft, 2012-ben: 4,01 md Ft), de a 2013-as költségvetés módosításában (XII.19.) már 5,8 milliárd Ft szerepel.

Az elmúlt évek gazdasági folyamatainak köszönhetően az önkormányzati bevételek szerkezete is kedvező irányba mozdult el, növekedésnek indultak a helyi adóbevételek, s ezzel párhuzamosan csökkent az állami támogatások mértéke, így a város teljes költségvetésében a saját bevételek aránya növekszik. A helyi adóbevételek dinamikus bővülésének köszönhetően a város költségvetése az előző évekhez képest kevésbé lesz kiszolgáltatott az állami támogatások évről-évre változó mértékének (X. táblázat).

X. táblázat: *A városi költségvetés állami kitettségének változása*

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Bevételek összesen (e Ft)	37 430 277	35 024 970	31 645 629	27 350 079
Állami támogatás (e Ft)	7 026 625	7 117 554	6 781 147	4 473 767
Állami támogatás aránya (%)	18,77	20,32	21,43	16,36

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Költségvetési koncepciói (2010-2013)

A Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának pénzügyi gazdálkodása során a vizsgált időszak alatt is megfigyelhető volt, hogy a költségvetési rendeletében mindig költségvetési többlettel tervezett. Ennek megfelelően, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 111. § (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek – melynek értelmében a költségvetési rendeletben nem tervezhető működési forráshiány – a város hosszú évek óta megfelel.

Az önkormányzati költségvetés kialakítása és végrehajtása során prioritást élvez a kötelező feladatok ellátása, a város működőképességének fenntartása, az önkormányzati intézmények biztonságos működtetése, a városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, valamint a város számára fontos – pl. munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő, az ellátottsági szintet és élhetőséget javító, működtetési költségeket csökkentő – beruházások megvalósítása.

A szigorú költségvetési politika (pl. a kiadások optimalizálása, a gazdasági válság lehetséges hatásainak figyelembe vétele, a reálisan tervezett saját bevételek, a működési célú hitelfelvétel elkerülése) alapját képezheti a kiszámítható önkormányzati gazdálkodásnak, s a szükséges fejlesztési források rendelkezésre állásának. Érdemes kiemelni, hogy Kecskemét MJV önkormányzata 2008 és 2013 közötti időszak felhalmozási célú kiadása éves átlagban elérte a 6,7 md Ft-ot, ezen belül a beruházásokra és felújításokra fordított összegek éves átlaga meghaladta az 5,9 md Ft-ot (igaz, ezen belül a 2008-as év kiemelkedően magas felhalmozási (14,71 md Ft) és beruházási (13,52 md Ft) költségvetéssel rendelkezett).

Az elmúlt évek pénzügyi lehetőségeit, valamint a következő évekre tervezett önkormányzati bevételeket és az adósságkonszolidáció következtében felszabaduló kamatterheket (600-700 millió Ft/év) figyelembe véve, az évente prognosztizálható 4,5-5,5 milliárd forintnyi beruházási és fejlesztési forrás lehetővé teszi a település stratégiai dokumentumaiban megfogalmazott társadalmi, környezeti, gazdasági és városfejlesztési célok, s hozzájuk kapcsolódó fejlesztési elképzelések teljesülését.

1.10.1.2. A város vagyongazdálkodása

Kecskemét Megyei Jogú Város önkormányzati vagyonával való gazdálkodását a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (továbbiakban: Nvtv.), valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) előírásainak megfelelően az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodásáról szóló 19/2013. (VI.27.) önkormányzati rendelete alapján végzi.

Az önkormányzat törvényben meghatározott sajátos feladatait (közvetlen kötelező önkormányzati feladatok, helyi közszolgáltatások) a törzsvagyon hasznosítása útján látja el. Az önkormányzatnak kiemelt üzletpolitikai és városfejlesztési érdeke fűződik a közszolgáltatások minél magasabb műszaki színvonalon történő ellátásához, melynek kiemelt eszköze a műszaki infrastruktúra gyarapítása, fejlesztése.

A műszaki infrastruktúra elhelyezésére szolgáló területek kialakítása az önkormányzati vagyongazdálkodás feladata. Az üzleti vagyon értékesítése, hasznosítása az önkormányzati saját bevételek egyik forrása, amely a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásának finanszírozását szolgálja. A vállalkozói vagyon értékesítése, hasznosítása nem eredményezheti az önkormányzati vagyon felélését.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában lévő ingatlanok forgalomképesség szerinti megoszlását, darabszámát és becsült forgalmi értékét az önkormányzat ingatlankatasztere alapján tekinthetjük át. Az adatbázis szerint a város önkormányzata 2012. december 31-én 6.505 önálló helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlannal rendelkezett (1.185 önálló helyrajzi számmal több ingatlannal, mint 2010-ben) – ez az összesítés nem tartalmazza a lakócélú ingatlanok állományát és becsült piaci értékét – melyeknek összes becsült forgalmi értéke 160,66 milliárd forint volt (65 milliárd Ft-tal magasabb érték, mint a 2010-es) **(X. táblázat)**.

X. táblázat: *Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok főbb jellemzői 2012. december 31.-ei állapot szerint*

Megnevezés	Az ingatlanok száma (db)	Terület nagysága (m2)	Becsült értéke (eFt)
Forgalomképtelen törzsvagyon			
Zöldterület	322	2 978 597	1 536 263
Közlekedési területek (utak, kerékpárút, járda, pihenőhely)	5 310	12 818 273	68 774 270
Vízelvezető árok	24	33 249	59 059
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon			
Csapadékcsatorna + bekötővezeték	99	12 327	1 506 750
Vízvezetékek (főnyomóvezetékek, elosztóvezetékek, bekötővezetékek)		211 187 m	5 029 723
Elválasztó és egyesített rendszerű szennyvízcsatorna		202 279 m	32 149 783
Közoktatási intézményi épületek (óvoda, iskola, kollégium)	98	653 083	22 152 736
Kulturális intézmények	20	189 024	7 595 737
Szociális intézmények (idősek ellátása, bölcsőde, hajléktalanok ell.)	21	158 069	3 563 031
Egészségügyi intézmények	14	19 729	1 536 536
Erdő	50	1 265 574	9 805 000
Temető (7 működő, 3 lezárt)	7	414 147	547 998
Strand	1	26 120	243 827
Forgalomképes ingatlanok			
Beépítetlen terület	142	318 286	812 495
Termőföld	374	324 864	407 745
Kereskedelmi és szolgáltatási épületek	23	140 460	4 946 578
Összesen:	***6505***	***19 351 802***	***160 667 531***

Forrás: Önkormányzati Ingatlanvagyon-összesítő 2012.

A 2007-es adatokkal összehasonlítva megállapítható, hogy a legnagyobb változások az intézményi feladatellátási helyek számában és vagyon változásában voltak. A korábbi 156 intézmény helyett napjainkban a feladatokat már csak 154 épületben látják el, melyek becsült

értéke (35,1 milliárd Ft) körülbelül megegyezik a bázisidőszakéval. A fejlesztéseknek köszönhetően jelentősen bővült a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonon belül a műszaki infrastruktúrához köthető vagyonelemek kiépültsége, s ezzel együtt az értékük is (2010-hez képest több mint 31 milliárd Ft-tal), amely 2012 év végén meghaladta a 38,6 milliárd Ft-ot.

Ez idő alatt 2010 és 2012 viszonylatában a forgalomképtelen törzsvagyon értéke 2,3 szeresére növekedett, ezen belül is különösen nagy értéknövekedés figyelhető meg a közlekedési területek (utak, kerékpárút, járda, pihenőhely) esetében, ahol 28,6 milliárd Ft-ról 68,77 milliárd Ft-ra növekedett a becsült érték.

Kedvező folyamatként értékelhető, hogy 2010-hez képest növekedett a zöldfelületi ingatlanok száma (265 db-ról 322 db-ra) és területe (mintegy 100 ha-ral), ugyanakkor csökkent az erdőterületek kiterjedése (mintegy 70 ha-ral). A város közigazgatási területén az önkormányzat mintegy 32,5 ha-nyi termőfölddel rendelkezik a nyilvántartás szerint. A mezőgazdasági területek a város különböző részein, jelentősen széttagoltan helyezkednek el, viszonylag kevés a nagyobb egybefüggő, gazdaságos művelésre alkalmas földterület, hiszen egy parcella átlagos mérete csak 868 m^2.

Érdemes külön is elemezni az önkormányzat vagyonkimutatását, amely az elmúlt 5 év zárszámadásainak feldolgozása alapján végezhető el (X. táblázat). A táblázat adatai alapján is megállapítható, hogy az önkormányzat vagyongazdálkodása az elmúlt években kiegyensúlyozott és eredményes volt. Bár látható, hogy a gazdasági válság megjelenésével jelentős vagyonvesztés következett be, de az ideiglenes visszaesést követően mind a befektetett eszközök, mind az összes eszköz, mind pedig a saját vagyon tekintetében 2009-től emelkedést figyelhetünk meg, csökkenő értékű forgó- és pénzeszközök mellett.

X. táblázat: *Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának vagyonkimutatása*

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	98 937 314	92 464 789	97 647 004	99 753 816	104 903 574
Tárgyi eszközök	84 158 723	77 851 600	81 733 254	80 140 903	82 712 264
FORGÓESZKÖZÖK	11 047 520	8 639 247	5 167 403	5 052 903	3 995 211
Pénzeszközök	4 717 282	6 993 135	2 994 978	3 315 478	2 845 289
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	109 984 834	101 104 036	102 814 407	104 806 719	108 898 785
KÖTELEZETTSÉGEK	17 363 477	16 340 885	18 899 152	20 807 168	18 570 154
AZ ÖNKORMÁNYZAT SAJÁT VAGYONA	**92 621 357**	**84 763 151**	**83 915 255**	**83 999 551**	**90 328 631**

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának zárszámadása 2008-2012.

A vagyon hasznosításában részt vevők között kiemelt szerepet tölt be a Polgármesteri Hivatal, hiszen önkormányzati költségvetési szervként egyrészről gazdálkodik a használatában álló vagyonnal, másrészről az önkormányzat munkaszervezeteként előkészíti és végrehajtja a tulajdonosi joggyakorlók döntéseit is. A vállalkozói vagyon körébe tartozó ingatlanokkal kapcsolatban a vagyonkezelést a KIK-FOR Kft. látja el az önkormányzattal kötött vagyonkezelési szerződés, a mindenkori éves vagyongazdálkodási koncepciója és a tulajdonosi döntések alapján. A mindenkori éves vagyongazdálkodási koncepciónak összhangban kell állnia a közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervvel.

Az önkormányzati költségvetési szervek az alapító okiratukban meghatározott alapfeladataik ellátása, továbbá – amennyiben alapító okiratuk lehetővé teszi – a jogszabályokban és alapító okiratukban meghatározott feltételekkel vállalkozási tevékenység folytatása érdekében a használatukban lévő vagyont hasznosítják.

Az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok (X. táblázat) az Alaptörvény 38. cikk (5) bekezdése alapján törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen kötelesek gazdálkodni a törvényesség, célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.

A vagyon hasznosításában részt vevő önkormányzati szervek a használatukban lévő vagyon hasznosítására vonatkozóan jogosultak a versenyeztetésre az önkormányzati vagyongazdálkodási szabályai szerint.

Az önkormányzati részvétellel működő alapítványok és közalapítványok az önkormányzat által rendelkezésükre bocsátott vagyonnal gazdálkodva látják el alapító okiratukban meghatározott közhasznú-, illetve közfeladataikat.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának a vagyongazdálkodással kapcsolatos általános, közép és hosszú távú céljait a Közgyűlés 151/2013.(VI.27.) KH határozatával elfogadott közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve tartalmazza.

X. táblázat: *Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata gazdasági társaságokban lévő részesedései 2012. december 31-én*

Gazdasági társaság neve	*	Székhelye	Részesedés mennyisége (%)	Részesedés értéke (E Ft)
Kizárólagos (100%-os) önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok:				**1 151 060**
KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft.		6000 Kecskemét, Csányi J. krt. 14.	100,00	502 890
Kecskeméti Városgazdasági Kft.		6000 Kecskemét, Béke fasor 71/a.	100,00	107 000
Kecskeméti Televízió Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Szabadság tér 2.	100,00	92 600
Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 1.	100,00	11 590
Hírös Sport Szabadidő Létesítményeket Működtető és Szolgáltató Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Olimpia u. 1/A.	100,00	425 480
Kecskeméti Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.	v.a.	6000 Kecskemét, Dózsa György út. 22.	100,00	500
Kecskeméti Kortárs Művészeti Műhelyek Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Kápolna u. 11.	100,00	3 000
Kecskeméti Városfejlesztő Kft.		6000 Kecskemét, Csányi J. krt. 14.	100,00	8 000
76-99% közötti részesedések:				**45 800**
Kecskeméti TISZK Térségi Integrált Szakképző Központ Nonprofit Kiemelkedően Közhasznú Kft.		6000 Kecskemét, Szolnoki út 31.	98,29	43 000
Kecskeméti KSE Sportegyesületeket Működtető Kft.	f.a.	6000 Kecskemét, Olimpia u. 1/a.	93,33	2 800
51-75% közötti részesedések:				**3 349 652**
Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft.		6000 Kecskemét, Akadémia krt. 4.	69,51	774 390
BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.		6000 Kecskemét, Izsáki út 13.	55,48	2 571 942
Hírös-Net Telekommunikációs Kft.		6000 Kecskemét, Kisfaludy u. 8.	52,00	260
Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft.		6000 Kecskemét, Strázsa u. 9.	51,00	1 530
Stadion Sportlétesítményeket Működtető Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Csabay Géza krt 1/A.	51,00	1 530
25-50% közötti részesedések:				**3 500**
Fogathajtó VB. Kecskemét Kft.		6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3.	33,33	1 000
„Történelmi Témapark" Kft.		6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3.	25,00	2 500
25% alatti részesedések:				**22 254**
Kecskeméti Animációs Filmgyártó és Forgalmazó Kft.		6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u 21.	20,25	8 070
Dél-Kelet Magyarországi Iroda Nonprofit Kft.	v.a.	6720 Szeged, Roosevelt tér 14. fszt. 2.	20,00	100
Gong Rádió Információs, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.		6000 Kecskemét, Petőfi Sándor u. 1/b.	18,32	5 460
Bugaci Kisvasút Közhasznú Társaság	v.a.	6114 Bugac, Béke u. 10.	16,67	500
Filantrop Környezetvédelmi és Fűtéstechnikai Nonprofit Kft.		6000 Kecskemét, Ipar u. 2.	8,51	5 954
Kecskeméti Termálrendszer Beruházó, Fejlesztő és Szolgáltató Kft.		6000 Kecskemét, Szent István krt. 18.	7,00	140
Hálózatos Televíziók Zrt.	f.a.	1115 Budapest, Bartók Béla út 152. 1. ép.	3,70	740
Homokhátság Fejlődéséért Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft.		6032 Nyárlőrinc, Dózsa György u. 34.	2,27	30
Amfora Ingatlanhasznosítási Zrt.		6728 Szeged, Kereskedő köz 4.	0,45	1 260
MINDÖSSZESEN:				**4 572 266**

** v.a. végelszámolás alatt; f.a. felszámolás alatt*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2012. évi zárszámadása

1.10.1.3. A város hatályos gazdasági programja

Kecskemét döntéshozói időben felismerték, hogy a túlsúlyosan intézményfenntartó, s finanszírozási rendszerét illetően, a központi költségvetéstől függő magyar önkormányzati rendszerben a települések fejlődését, versenyképességét alapjaiban határozza meg gazdasági szerkezetük, vállalkozási aktivitásuk és az a keretrendszer, mely a gazdaságfejlesztés eszköz és intézményrendszerét, forrásait, illetve a fejlesztés legfőbb irányait meghatározzák.

Kecskemét a hatályban lévő gazdasági programjában törekedett a nemzetközi és hazai gazdasági helyzet pontos feltárására, az uniós és hazai gazdaságpolitikai irányok elemzésére, továbbá Magyarország és a város előtt álló kihívások pontos azonosítására, s kiemelt figyelmet fordított a társadalmi, gazdasági, területi és környezeti folyamatok értékelésére.

Fontos volt, hogy a település önkormányzata kritikusan áttekintette költségvetési helyzetét, s meghatározta a pénzügyi gazdálkodás területén a prioritásokat. Ennek értelmében elsőbbséget élvez a városban a **kötelező feladatok ellátása**, a **város működőképességének fenntartása**, az önkormányzati **intézmények biztonságos működtetése**, a **városüzemeltetéssel kapcsolatos feladatok ellátása**, az **adósságállomány törlesztése**, valamint a város számára fontos – pl. munkahelyteremtő, gazdaságélénkítő, az ellátottsági szintet és élhetőséget javító, működtetési költségeket csökkentő – **beruházások megvalósítása**.

Az önkormányzat azonban nem csak a pénzügyi területeken rögzítette a legfontosabb irányokat, hanem a gazdasági program megvalósítása során alapelveket, követelményeket fektetett le, melyek részletesen olvashatók az 1.10.3-as gazdaságfejlesztési tevékenységről szóló fejezetben.

A gazdasági program fontos eleme volt még, hogy meghatározta a program finanszírozásának forrásait, s rögzítette, hogy az elkészült **Gazdasági Program** vállalásait tekintve – az említett gazdasági válság hatásai, az átalakuló önkormányzati feladatok és bevételek, valamint a fejlesztésekre rendelkezésre álló források korlátossága következtében – **olyan célokat, feladatokat és programokat fogalmazott meg, melyek reálisan teljesíthetők**, vagy elindíthatók a 2014-es új önkormányzati képviselőtestület felállásáig, illetve a 2014-es év végéig. A Gazdasági Program rögzítette továbbá, hogy „a város a rendelkezésre álló szűkös forrásait, a szinergikus és addicionális hatásokat kihasználva, elsősorban a különböző nemzetközi, uniós és hazai pályázatokhoz kötődő fejlesztések eredményes megvalósítására kívánja összpontosítani.”

Fontos eleme volt még a Gazdasági Programnak a lehetséges gazdaságösztönző elemek, s a gazdaság eredményes működését elősegítő háttérfeltételek meghatározása. Így a program értelmében a város a **hagyományos gazdaságfejlesztési eszközök mellett** (pl. vállalkozóbarát adópolitika alkalmazása, ipari és logisztikai területek biztosítása, a helyi közszolgáltatások vállalkozói igények szerinti alakítása, munkahelyek létrehozása, infrastruktúra-fejlesztés), egyre nagyobb szerepet kívánt biztosítani más, **a gazdaság eredményes működését elősegítő háttérfeltétel fejlesztésére is**. Meghatározta a lehetséges fejlesztési területeket is, mint például a szakképzési rendszer korszerűsítésének elősegítése, a közlekedés és elérhetőség feltételeinek javítása, a klaszterszervezetek létrehozásának támogatása, a befektetők egyablakos ügyintézésének korszerűsítése, önkormányzati telekvásárlás új ipari telephelyek biztosítása érdekében, a kézműves ipar és a helyi termelők támogatása, a városmarketing rendszerének tökéletesítése, valamint a bérlakás-állomány növelése.

Az elmúlt évek városi gazdasági folyamatait és döntéseit vizsgálva megállapítható, hogy a programban megfogalmazott irányok helyesnek bizonyultak, s elősegítették a város fejlődését.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának legfontosabb településfejlesztési feladatait a Közgyűlés által az 533/2008. (XII. 18.) KH. számú határozatával elfogadott, illetve a 2012-ben felülvizsgált – és a 364/2012. (XII.13.) KH. számú határozattal elfogadott – Integrált Városfejlesztési Stratégia foglalta össze. Ez a dokumentum meghatározta a legfontosabb fejlesztési területeket és feladatokat, továbbá rögzítette a város fejlődését leginkább befolyásoló lehetőségeket. A legfontosabb fejlesztési feladatok között találhatjuk az alábbiakat:

- revitalizálást (belváros, lakótelepek, slumok, barna-mezős területek),
- túlzott beépítettség megakadályozása, illetve a város terjeszkedésének megállítása,
- környezeti ártalmak csökkentése,
- környezetbarát közlekedési módok fejlesztése,
- városmagok érték-őrző megújítása,
- ifjúságvédelem, társadalmi integráció elősegítése,
- közösségfejlesztés,
- a helyi identitás megőrzése,
- közbiztonság javítása,
- a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés.

A város fejlődését leginkább befolyásoló, segítő tényezők között találhatjuk a meghatározó hagyományokkal és diverzifikált szerkezettel rendelkező **helyi gazdasági potenciál** erősítését, valamint a magas szintű **egészségügyi, oktatási, szociális és kulturális szolgáltatások** jelenlétét. Ugyancsak jelentős szerepet tulajdonítanak a tervezők a város **természetföldrajzi és környezeti adottságainak**, melyek Kecskemét városát nem csak a fenntartható tájgazdálkodásra, de ökoturisztikai, illetve zöldenergia előállítási és környezetipari tevékenységek ösztönzésére is sarkalja. Végezetül az egyik legnagyobb városfejlődési potenciálként, **a város kedvező földrajzi elhelyezkedését** határozták meg a szakemberek, így előtérbe kerülhettek a közúti és közlekedési fejlesztések. Kecskeméten az elmúlt évek településfejlesztési akciói, az IVS-ben rögzített irányok és feladatok mentén valósultak meg.

1.10.2.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

A 2008 óta eltelt időszakban a beruházások nagyobb része **uniós források** felhasználásával valósult meg, de jelentős **állami és önkormányzati források** is segítették a város településfejlesztési tevékenységét.

Uniós források bevonásával megvalósult fejlesztések

Az uniós támogatásból megvalósult fejlesztések közül kiemelhetjük **a városrehabilitációs tevékenységek**et (Rákóczi út és Vasútkert funkcióbővítő revitalizációja, Mezeiváros és Ürgés szociális jellegű városrehabilitációja), melyek nem csak a városkép jelentős javulását eredményezték, de új funkciók megjelenését is elősegítették, melyek hozzájárultak új munkahelyek kialakításához is. Meghatározóak voltak **a környezetvédelmi beruházások** (Komplex építési és bontási (inert) hulladékgazdálkodási rendszer kidolgozása Kecskemét és a társuló települések részére, Kecskemét Város Agglomeráció Szennyvízelvezetési és Tisztítási Rendszerének Fejlesztése, A Duna-Tisza közi Nagytérség Regionális települési szilárd hulladékgazdálkodási rendszer megvalósítása, Cs-2-0-0 csapadékvíz csatornaépítés, Kis-ISPA Cs-3-0-0 és Cs-5-0-0 főgyűjtő és szennyvízcsatorna építés, Zajtérkép készítése, Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva), melyek közel 20 milliárd Ft értékben valósultak meg.

Jelentős erőfeszítések történtek **a kerékpár-, és közúthálózat fejlesztése** (pl. Nagykőrös-Kecskemét, Városföld-Kecskemét kerékpárút építése, Hiányzó gyűjtőút szakaszok kiépítése, Csalánosi út kiépítése Kecskeméten, Kecskemét Város Térségi elérhetőségének javítása MT

készítés) területén. Ugyanakkor látványos munka indult meg a **közlekedésfejlesztés** (Intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedés fejlesztése, 25 db soros hibrid busz beszerzése, új busztelephely, új átmérős autóbusz vonalak, buszfordulók, P+R és B+R parkolók, valamint intelligens utastájékoztatási rendszer terveztetése, Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi rendszereinek fejlesztése) előremozdítása érdekében is.

X. ábra: *50 millió Ft feletti nyertes pályázatok területi eloszlása funkcionális bontásban*

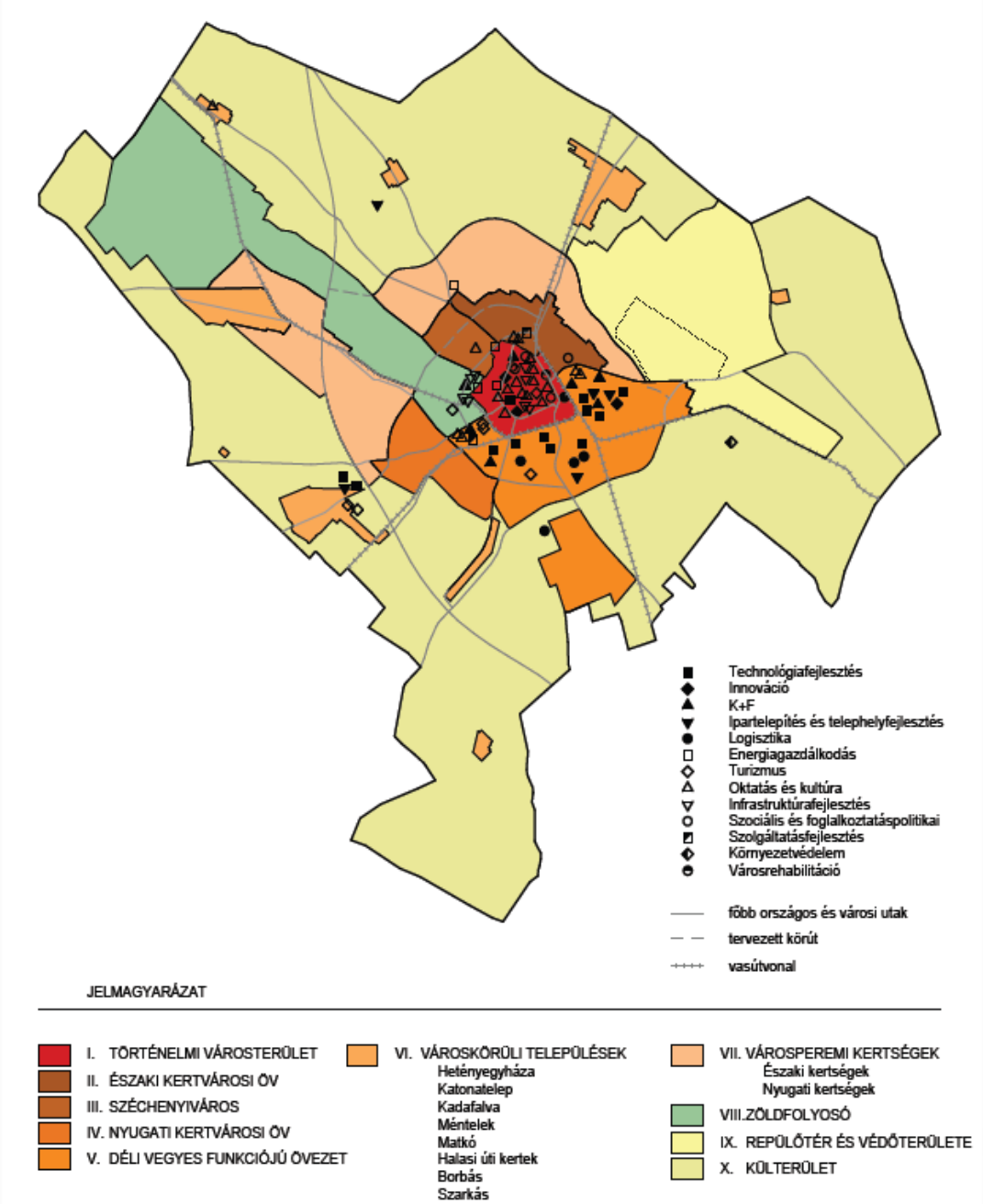

Adatok forrása: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

Sikeres pályázati tevékenység valósult meg a **kultúra** (Bozsó gyűjtemény fejlesztése, Agóra - multifunkcionális közösségi központok és területi közművelődési tanácsadó szolgálat

infrastrukturális feltételeinek kialakítása) és az **oktatás** (oktatási informatikai infrastruktúra fejlesztése, kompetencialapú oktatás, Kálmán Lajos Óvoda Ált. Isk. és Művelődési Ház infrastrukturális fejlesztése, Ménteleki Ált Isk. fejlesztése, Alapfokú nevelési-oktatási intézmények és gimnáziumok infrastruktúrájának fejlesztése, A természettudományos oktatás módszertanának és eszközrendszerének megújítása a közoktatásban) területén is.

Állami és önkormányzati forrásból megvalósult fejlesztések

Az uniós pályázati források mellett, az önkormányzat jelentős összegeket nyert el **állami pályázati kiírásokon** (iparosított technológiával épült lakóépületek felújítása, DARF-TEUT útrekonstrukciós pályázat), továbbá önmaga is jelentős fejlesztéseket valósított meg saját erőből.

Az elnyert támogatásoknak köszönhetően 2008-tól 69 **iparosított technológiával épült lakóépület** (kb. 700 lakás) **felújítására** kerülhetett sor, több mint 3 milliárd Ft értékben, melyből 1-1 milliárd vissza nem térítendő támogatást biztosított az állam, illetve az önkormányzat a pályázó társasházak részére. A program 2011-2012 folyamán is folytatódott, melynek keretében mintegy 458 millió Ft állt az önkormányzat rendelkezésére energia-megtakarítást eredményező korszerűsítésének, felújításának támogatására, amelyből több mint harminc épület kerülhetett felújításra.

Jelentős volt még a TEUT pályázati rendszer keretében **útfelújítások**ra elnyert források nagysága is (kb. 128 millió Ft), melyből 11 érintett kecskeméti utca (Berzsenyi Dániel u., Fazekas Mihály u., Jász u., Kocsis Pál u., Szőlőskert u., Mártírok útja, Külső-Szegedi út, Szent Imre u., Könyves Kálmán Krt., Reviczky Gyula u., Fáklya u.) 44 ezer m^2 burkolata újult meg hozzávetőlegesen 283 millió Ft értékben.

Az Önkormányzat önerős fejlesztései közül mindenképpen kiemelkedik a 6,5 milliárd forint bekerülési összegű **új versenyuszoda és élményfürdő**, amely komplexitásában és a biztosított szolgáltatások sokszínűségében országosan is egyedülálló, így – ennek is köszönhetően már a közeljövőben is – jelentős szerepet szánnak a komplexumnak a város turisztikai kínálatában.

Meghatározó forrásokat mozgósított a város intézményhálózatának korszerűsítésére, fejlesztésére is a 2008-2012-es időszakban. Csak az **oktatási intézmények felújítására, bővítésére** több mint 760 millió Ft-ot fordított a város önkormányzata, melynek során javultak az oktatási környezet feltételei (pl. Katona József Gimnázium tetőfelújítás, Szent-Györgyi Albert és Széchenyi István Szakközépiskola és Szakiskola, Móra Ferenc Általános

Iskola, Arany János Általános Iskola, Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola Kvarc utcai telephelyén német iskola kialakítása). Növekedett a tantermek, óvodai csoportszobák száma (Vásárhelyi Pál Általános Iskola, Hunyadi Általános Iskola, Móra Ferenc Általános Iskola, Tóth László Általános Iskola, Belvárosi Óvoda és Általános Iskola Vörösmarty Általános Iskolája és Szivárvány óvodája), illetve egyes intézményekben csökkentek a működtetés költségei (pl. Kandó Kálmán Szakközépiskola kazáncsere, Lánchíd Utcai Általános Iskola, fűtéskorszerűsítés).

Az **Egészségügyi és szociális intézményhálózat** felújítására a vizsgált időszakban mintegy 275 millió Ft-ot fordított az önkormányzat. A beruházások keretében megtörtént az „Egészségügyi Centrum" Luther udvari szárny II. emeletének felújítása, újjáépült a Ménteleki orvosi rendelő, befejeződött a Czollner téri orvosi rendelő fűtéskorszerűsítése, a Hetényegyházi orvosi rendelő tető és homlokzat felújítása és a nyílászárók cseréje, valamint a Batthyány utcai gyermekorvosi rendelő felújítása. A szociális intézmények közül az Árpádvárosi bölcsőde tetőszerkezete, teraszburkolata, árnyékoló szerkezetei és udvari járdája újult meg, illetve befejeződtek a magas-tető ráépítési munkálatok. Megtörtént a Klapka utcai bölcsőde kazán cseréje, továbbá felújításra került a Széchenyivárosi bölcsőde szennyvíz rendszere. Elkészült ezeken kívül a Kecskeméti Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat Fecske utcai szociális épületének, valamint az Okmányirodának fűtéskorszerűsítése. Az idősgondozás területén a Platán Otthon fűtésrendszerének korszerűsítése, mosodájának és a 33 fő elhelyezését szolgáló szociális épületének felújítása, továbbá a Margaréta Otthon épületén belül az Őszirózsa Idősek Otthona kialakítása emelhető ki. Ez utóbbi egység beindításával az önkormányzat biztosította az elhelyezésre jogosult időskorúak szakosított ellátását 24 férőhelyen.

A kulturális intézmények felújítására közel 60 millió Ft-ot költött az önkormányzat, melyből elvégezték többek között a Katona József Színház fűtéskorszerűsítését, a Ciróka Bábszínház szellőzőrendszerének kiépítését, az Ifjúsági Otthon tűzfalának helyreállítását, valamint a Népi Iparművészeti Múzeum különböző felújítási munkálatait.

Jelentősnek tekinthetők **Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának magánerős infrastrukturális beruházásai** is, melyek érintették az állagmegőrzési, útrekonstrukciós, a járda-felújítási, járda- és parkolóépítési, közvilágítás-fejlesztési, csapadékvíz elvezetési és egyéb közmű beruházási munkálatokat mintegy 625 millió Ft értékben. A beruházások eredményeként megújult 26 utca burkolata közel 40.000 m^2-en, járdafelújítás 7 utcában valósult meg, további 7 utcában 2349 m^2-en új járda került kialakításra, s több mint 340 új

parkolóhelyet adtak át 16 utcában. Útépítések a Hunyadi- és a Műkertvárosban történtek, míg jelentős közműberuházások valósultak meg az alsószéktói Daimler lakóparkban (út- és közműépítés, elektromos hálózat kiváltása). A Botond utca környékén (csapadékfőgyűjtő csatorna építése, új csomópont kialakítása, útrekonstrukció), a Mezei utcában (csapadékcsatorna és útrekonstrukció), az Őszirózsa utcában és a Kisfaludy utcában belvíz elleni védelem részeként csapadékvíz átemelő, ehhez kapcsolódóan az Őszirózsa utcában nyomóvezeték kiépítés, a Homokbányában (szennyvízátemelő felújítása), a Szőlő, Eper, Zöldfa, Hoffmann J., Babits M., Karinthy, Gólya és Széna utcákban, valamint a Katona József Múzeumnál (csapadékvíz elvezetést szolgáló beruházás, illetve felújítás), továbbá a Kis Hegedűs közben (szennyvízcsatorna építés).

A **közvilágítás fejlesztésére** 2008 és 2012 között több mint 85 millió Ft-ot használt fel az önkormányzat, melyből kihelyezésre került 116 közvilágítási lámpa (Rendőrfalu, Muszáj, Alsószéktó), valamint megtörtént közel 400 lámpatest cseréje.

A város út- és közműellátottságának fejlesztéséhez nagymértékben hozzájárultak még a **lakossági önerős fejlesztések** is, melynek során a vizsgált időszakban lakossági útépítésekre mintegy 1,5 milliárd Ft került felhasználásra, míg a lakossági vízrendszerfejlesztés megközelítően 580 millió Ft-ból valósult meg. Az új bekötések kisebb részt a Szent Miklós utca és Tatár sor, nagyobb részt a város külső területein (Felsőcsalános, Szarkás, Máriahegy, Szolnokihegy, Ballószög tanya, Méntelek, Belsőnyír, Műkertváros, Úrihegy, Úrrét, Katonatelep, Alsószéktó, Felsőszéktó, Kisfái) történtek meg.

1.10.2.2. A településfejlesztés városi intézményrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város településfejlesztési döntéseiben és a feladatok végrehajtásában a Városi Közgyűlésen kívül, annak Bizottságai, az önkormányzat szervezeti egységei és az önkormányzati tulajdonú vállalkozások egyaránt érdekeltek és érintettek.

A városfejlesztés önkormányzati szervezetrendszere

Kecskemét Megyei Jogú Város szervezeti hierarchiájában az IVS-ben foglaltak teljesülésében fontos szerepe van a **Polgármester**nek, aki saját jogkörében szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat. A **Közgyűlés** – az Ötv. keretei között – önállóan szabályozhatja, illetőleg egyedi ügyekben szabadon igazgathatja a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket. E jogával különösen abban az esetben él, ha az ügy a településfejlesztéssel és üzemeltetéssel, a lakossági közszolgáltatások fejlesztésével áll szoros kapcsolatban. Ennek megfelelően a városfejlesztés általános keretfeltételeinek és fő irányainak a meghatározása

(pl. különböző fejlesztési tervek és koncepciók elfogadása) a Városi Közgyűlés feladata, rajta kívül az ITS megvalósításában kiemelt szerepet tölt be a **Városrendezési, Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottság**, amely előkészíti és megtárgyalja a Közgyűlés elé kerülő településfejlesztési, településrendezési, környezetvédelmi, műszaki-infrastrukturális témájú ügyeket. Dönt a Közgyűlés által önkormányzati rendeletekben meghatározott, városrendezési, városüzemeltetési, környezet- és hulladékgazdálkodási, mezőgazdasági, kommunális- és közlekedésigazgatási ügyekben. Véleményezi továbbá a városfejlesztési, városépítészeti és városüzemeltetési szempontból jelentős beruházási célú javaslatokat, valamint a nagyobb jelentőségű közlekedési, közvilágítási-, úthálózat- és közműfejlesztési, továbbá nagyobb zöldfelületek kialakítását szolgáló terveket.

A Városrendezési, Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottság mellett ugyanakkor az állandó bizottságok többsége (pl. Költségvetési és Vagyongazdálkodási Bizottság, Oktatási, Kulturális és Egyházügyi Bizottság, Szociális, Egészségügyi és Ifjúsági Bizottság) is rendelkezik városfejlesztéshez kötődő jogkörökkel, feladatokkal. Ennek keretében a saját szakterületükön részt vesznek a tervezést megalapozó dokumentumok elkészítésében, véleményezik az előterjesztéseket, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, és ezzel összefüggésben felügyelik az önkormányzat különböző intézményeit.

A városfejlesztés megvalósításával közvetlenül foglalkozó önkormányzati szervezeti egységek nagyobb részt **a Városstratégiai Iroda irányítása alatt működő osztályok** (*Főépítészi Osztály*, *Beruházási és Városüzemeltetési Osztály*, *Gazdálkodási Osztály*), a **Lakosságszolgálati Iroda** keretein belül működő *Építéshatósági Osztály***,** valamint – a jegyzőnek közvetlenül alárendelt – *Nemzetközi, Gazdaságfejlesztési Osztály*.

A **Városstratégiai Iroda** feladata a városstratégia előkészítése, a fejlesztések és beruházások rendszerbe szervezése, a városfejlesztési feladatok végrehajtása és folyamatos ellenőrzése, a szükséges intézkedések kidolgozása az irodához tartozó osztályok közreműködésével. Az Iroda koordinálja a közterület kialakítási tervek előkészítését, elfogadását és végrehajtásának ellenőrzését, valamint a településrendezési szerződések megkötését.

A Városstratégiai Irodán belül az önkormányzati **főépítész** részt vesz a településpolitikai, településfejlesztési, településüzemeltetési és az önkormányzatok ingatlanvagyon-gazdálkodási programjának elkészítésében és egyeztetésében, továbbá az ágazati koncepciók települést érintő részeinek összehangolásában és véleményezésében. Szakmai véleményével segíti az önkormányzatnak az előzőekkel kapcsolatos döntéseinek előkészítését, állásfoglalásainak kialakítását.

A **Beruházási és Városüzemeltetési Osztály** részt vesz a közterület kialakítási tervek egyeztetésében, ellátja az önkormányzat költségvetésében jóváhagyott beruházásaival, közműfejlesztéseivel kapcsolatos feladatokat.

A **Gazdálkodási Osztály** ellátja az EU-s és egyéb pályázatok adminisztrációs, technikai, pályázatfigyelési és pályázatírási teendőit, valamint az önkormányzat pályázatai, projektjei megvalósításával kapcsolatos projektmenedzseri feladatokat.

Az **Építéshatósági Osztály** ellátja az építésügyi hatósági feladatokat, véleményezi a helyi építési szabályzatot és a településrendezési terveket, valamint részt vesz a közterület kialakítási tervek egyeztetésében, véleményezi, hogy a terv szakmai tartalma elfogadható-e és megfelel-e a hatályos építéshatósági jogszabályoknak.

Nemzetközi, Gazdaságfejlesztési Osztály ellátja az önkormányzat hazai, nemzetközi és gazdaságfejlesztési kapcsolataival összefüggő feladatokat, koordinálja a befektetőkkel, beruházókkal való tárgyalásokat, ezek szervezése érdekében együttműködik a társosztályokkal, különösen a Városstratégiai Irodával.

A felsorolt szervezeti egységek mellett, tekintettel a megnövekedett városfejlesztési feladatokra, illetve a – 2008-ban elfogadott IVS-ben nevesített – városfejlesztési feladatok méretére, összetettségére és legfőképpen a városrehabilitációs pályázatok által előírt speciális feltételekre, az Önkormányzat a feladatok megfelelő színvonalú előkészítése és lebonyolítása érdekében Városfejlesztő Társaságot hozott létre. **A Kecskeméti Városfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság** (továbbiakban városfejlesztő társaság) az önkormányzat – kizárólagos tulajdonában lévő, önálló, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társasága – szervezeti eszköze, a komplex városfejlesztési elképzelések megvalósítására. A városfejlesztő társaság tevékenysége során szorosan együttműködik az Önkormányzattal a megfogalmazott városfejlesztési célok, programok és projektek megvalósításában.

A városfejlesztő társaság tevékenységét és ellátandó feladatait „a városfejlesztéshez és városrehabilitációhoz kapcsolódó feladatok ellátásáról” szóló 34/2009. (V. 29.) Közgyűlési Rendelet részletezi. Ennek megfelelően a városfejlesztő társaság legfontosabb feladata Kecskemét Integrált Településfejlesztési Stratégiájában meghatározott fejlesztési elképzelések gondozása, a szükséges előzetes tervek (tanulmánytervek, megvalósíthatósági tanulmányok) elkészítése, valamint pályázatok írása.

X. ábra: *A Kecskeméti Városfejlesztő Kft. szervezeti felépítése*

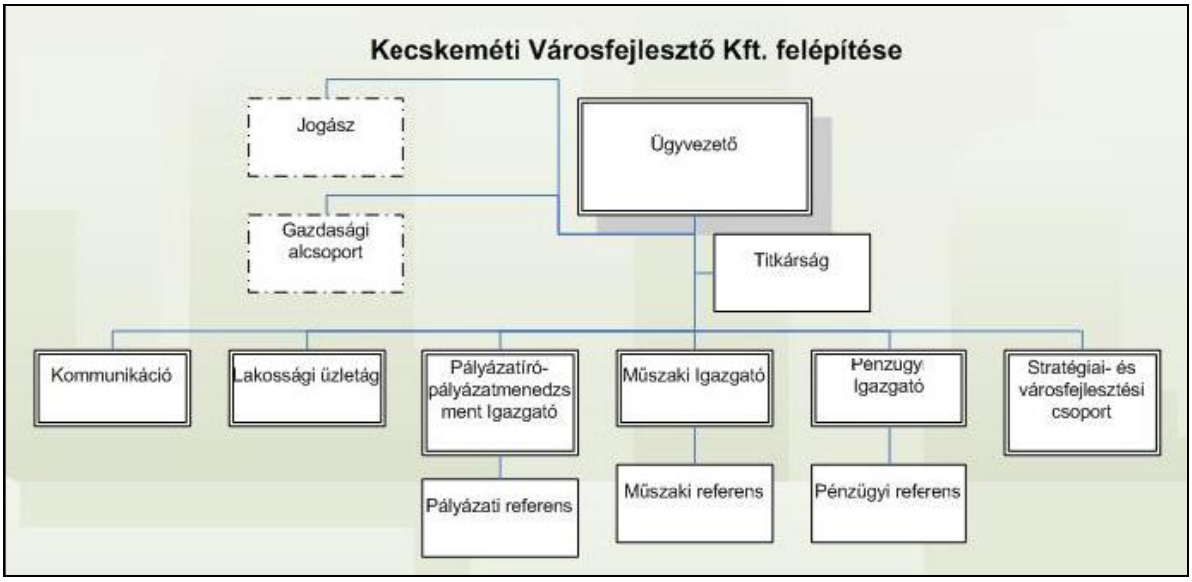

Forrás: Kecskeméti Városfejlesztő Kft.

A városfejlesztő társaság tevékenységi körét képezi a felsoroltak mellett, a Kecskemét Integrált Városfejlesztési Stratégiájához kapcsolódó, azt kiegészítő – külön megbízási szerződés keretében rögzített – egyéb, a város fejlődését elősegítő területi innovációs és kutatás-fejlesztési tevékenység, továbbá pályázati- és projektlehetőségek feltárása, illetve azok lehetséges összehangolása.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata az elmúlt években számos gazdaságösztönző lépést valósított meg, s alkalmazott sikeresen. Ennek egyik legismertebb eleme a 2007-ben bevezetett **adópolitikája** (524/2007. (XI. 29.) KH. számú határozat), mellyel támogatni kívánta a városban működő vállalkozásokat, továbbá ösztönözni igyekezett a helyi befektetéseket, valamint Kecskemét gazdasági lehetőségeinek további javítását. Ennek érdekében a 2007-ben még 2%-os helyi iparűzési adó szintjét – előre megfogalmazott és ütemezett módon – 2008 és 2011 között évente 0,1%-kal csökkentette az önkormányzat, míg elérte a jelenlegi 1,6%-os szintet, amely a nagyvárosok viszonylatában még napjainkban is meghatározó versenyelőnyt biztosít Kecskemét számára. Talán részben ennek is köszönhető, hogy 2008-ban városunkat választotta a világ egyik leghíresebb autógyártó óriása, a Daimler-Benz cégcsoport. A „gazdaságösztönző adópolitika” bevezetését követően ugyan 2008-2010 között – részben a gazdasági válság következtében – ugyan csökkent az iparűzési adóbevétel,

ezt követően azonban dinamikus bővülést tapasztalhattunk, melynek mértéke 2010 és 2012 között meghaladta a 29%-ot.

A kecskeméti városvezetés a konkrét gazdaságélénkítő lépések mellett, a gazdasági program sikeres megvalósítása, valamint a megfelelő gazdasági környezet kialakítása érdekében fontosnak tartotta, hogy olyan fejlesztési alapelveket és követelményeket fogalmazzon meg, amelyek nem csak keretet adnak a város gazdaságfejlesztésének, de üzenetet is megfogalmaznak a befektetők irányába.

A gazdasági programban megfogalmazott **alapelvek és követelmények**:

1. A városi bevételek és kiadások hosszútávú egyensúlyának megteremtése, az önkormányzati kötelező feladatok ellátásának – lehetőségek szerinti – javításával;
2. Az önkormányzati intézmények és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok működésének racionalizálása, költséghatékonyabb közszolgáltatások biztosítása;
3. Az önkormányzati ingatlanokkal történő hatékony vagyongazdálkodás, az önkormányzati vagyon növelése;
4. A környezettudatos, környezetbarát és energia-hatékony szemlélet erősítése és előtérbe helyezése a gazdaságfejlesztési elképzelések során;
5. A város adottságait figyelembe vevő, ahhoz jól illeszkedő, ágazatilag kiegyensúlyozott gazdaságfejlesztés támogatása;
6. Stratégiai tervezésre és EU-programozási alapelvekre is építő gazdaságfejlesztési munkaterv kialakítása és implementálása, a bevételek lehetséges maximalizálásával, többletbevételi források feltárásával;
7. A településszerkezeti problémák megoldási igényéből kiinduló település-, illetve részben gazdaságfejlesztés (célul kitűzve: a belváros további fejlesztését, racionalizáltabb városrészi funkciómegosztását, barnamezős iparterületek jobb hasznosítását, az önkormányzati területvásárlást, a fejlesztési területek előkészítését és a fejlesztések területi irányítását), amely elősegítheti a jövőbeni beruházói igényekre való felkészülést, illetve a beruházók területi orientálását;
8. A helyi vállalkozások élénkítése, törekedve a minél nagyobb részvételükre a helyi fejlesztéseknél;
9. A munkanélküliség alacsony szinten tartása – a helyi lehetőségek és mozgástér maximális kihasználásával – aktív foglalkoztatáspolitika megvalósítása;
10. A munkaerőpiac jelzéseit figyelembe vevő oktatási és képzési rendszer kialakítására való törekvés;

11. A piac szereplőivel történő konzultációs és kooperációs kapcsolatok további erősítése;
12. Civil szervezetek közéleti szerepének és gazdaságfejlesztési, társadalmi kohéziós funkcióinak támogatása, tevékenységük ösztönzése.

A 2014-ig terjedő időszakban **a város hagyományos gazdaságfejlesztési eszközök mellett** (pl. vállalkozóbarát adópolitika alkalmazása, ipari és logisztikai területek kiajánlása, infrastruktúra-fejlesztések), **egyre nagyobb szerepet szeretne biztosítani más, a gazdaság eredményes működését elősegítő háttérfeltételek fejlesztésére is**. Ilyen területek lehetnek, a szakképzési rendszer korszerűsítésének elősegítése, a közlekedés és elérhetőség feltételeinek javítása, a klaszterszervezetek létrehozásának támogatása, a befektetők egyablakos ügyintézésének korszerűsítése, önkormányzati telekvásárlás új ipari telephelyek biztosítása érdekében, a kézműves ipar és a helyi termelők támogatása, a városmarketing rendszerének fejlesztése, valamint a bérlakás-állomány növelése.

A gazdaságfejlesztés háttérfeltételeinek javítását szolgálhatják a városban azok a **kormányzati döntések** is, melyek 2012 nyarán kerültek kihirdetésre (A Kormány 1253/2012. (VII.19.) Korm. határozata egyes állami vagyonba tartozó ingatlanok ingyenes önkormányzati tulajdonba adásáról; A Kormány 1313/2012. (VIII.27.) Korm. határozata Kecskemét és térsége kiemelt járműipari központtá nyilvánításáról; A Kormány 1320/2012. (VIII.30.) Korm. határozata a Közlekedés Operatív Program keretében finanszírozott és finanszírozandó egyes kiemelt beruházások nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházássá nyilvánításról).

A döntéseknek is köszönhetően Kecskeméten különösen három területen várható komoly előrelépés a gazdaságösztönzés területén a következő években. A legmarkánsabb változások a közeljövőben **a szakképzés és továbbképzés** rendszerének fejlesztésében várhatók. Ezen a területen komoly előkészítő munkálatok valósultak meg, s a közelmúltban együttműködési megállapodások jöttek létre a legnagyobb helyi vállalatok, a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara és Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata között.

A megállapodás értelmében az együttműködő felek mindent megtesznek a régióban működő járműipari beszállítók, gép- és fémipari vállalatok munkaerő-utánpótlási, foglalkoztatási és szakképzési igényeinek kielégítése érdekében. E cél elérését szolgálja a középfokú, iskolarendszerű szakképzés, „duális”, gyakorlatorientált képzési elvek szerinti megvalósítása öt járműipari szakma (mechatronikus, szerszámkészítő, gépjármű-technikai szerelő, bevonat-

technikai szerelő és gyártósori összeszerelő) vonatkozásában. Ezen kívül a város nem csak az át- és továbbképzési programokat támogatja, de mindent elkövet annak érdekében, hogy a Kecskeméti Főiskola a gépjárműgyártás területén a magyarországi felsőfokú képzés meghatározó központjává váljon. Ennek érdekében támogatja a járműtechnológiai tanszék folyamatos fejlesztését, a Kecskeméti Főiskolának a térség vállalkozásaival történő partneri együttműködéseinek kiszélesítését, mind pedig a kutatás-fejlesztési, innovációs kapacitásának bővítését.

Kecskemét kedvezőbb térségi elérését, a gazdasági kapcsolatok és a szállítási lehetőségek, valamint a munkaerő ingázási feltételeinek javítását szolgálja a **közúti és közlekedési lehetőségek bővítése és színvonalának növelése** komplex beavatkozás. A közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítását szolgáló gazdaságfejlesztési eszközön belül, több programot is tervez a város önkormányzata, amely érinti az elővárosi közlekedés modernizálását, Kecskemét térségi elérhetőségének javítását, Kecskemét közösségi közlekedésének fejlesztését, intermodális pályaudvar létrehozását, vagy éppen a városi és városkörnyéki kerékpárhálózat bővítését.

A harmadik jelentős gazdaságösztönző beavatkozás a tervezett **bérlakás építési program** lesz, melynek keretében Kecskemét városa mintegy 300 bérlakást szeretne építeni, ezzel is elősegítve a munkaerő mobilitásának növelését.

A felsorolt három nagy gazdaságösztönző programcsomag mellett jelentős szerepet játszhatnak még a gazdaság élénkítésében **a tervezett önkormányzati területvásárlások** (ipari és logisztikai területek lehetséges kialakítása, vagy telephely biztosítás érdekében), **a helyi közszolgáltatások színvonalának fejlesztéséhez kötődő beruházások**, **a befektetők vonzását célzó elképzelések** (pl. városmarketing, kiállításokon, befektetői fórumokon való erőteljesebb részvétel, egyablakos befektető kiszolgáló rendszer fejlesztése).

A potenciális befektetők megkeresése, érdeklődésük felkeltése érdekében érdemes egy folyamatosan aktualizált „**Befektetési Kézikönyv**”-et összeállítani, amelyben ismertetni lehet a befektetési lehetőségeket, fejlesztési területeket, azok jellemzőit, paramétereit. Célszerű ezt több nyelven is kiadni és az Interneten keresztül is közzé tenni. Ki kell aknázni az önkormányzat és a városban működő szervezetek, intézmények különböző nemzetközi kapcsolatait (pl. testvér-városi kapcsolatok, kulturális-oktatási-kutatási kapcsolatok, egyéb szakmai kapcsolatok) is, miután egy-egy találkozás számos alkalmat kínálhat a partnereknek egymás megismerésére és tájékoztatására, a gazdasági lehetőségek bemutatására. Nemzeti szakmai kamarákkal, minisztériumokkal, nagykövetségekkel építhető ki kapcsolat annak

érdekében, hogy az ott működő kis- és közepes vállalkozásokat befektetésre, együttműködésre ösztönözzük.

Több olyan **kiállítás, vásár, rendezvény** van a város életében, amely szintén terepe lehet a város befektetési, fejlesztési lehetőségei bemutatásának. A Kecskeméten szervezett események elsősorban a helyiek számára nyújtanak nyilvánosságot, a nemzetközi rendezvények résztvevői pedig külhonba vihetik a városunk értékeit és befektetési lehetőségeit. Ilyen rendezvényeket eddig is szerveztek a városban (Kecskeméti Tavaszi Fesztivál, TOUREX Idegenforgalmi Szakkiállítás és Vásár, Lakásművészeti és Belsőépítészeti Szakkiállítás és Vásár, Fogathajtó Világkupa, Európa Jövője Nemzetközi Gyermek – és Ifjúsági Találkozó, Hírös Hét Fesztivál, stb.), ezeket folytatva, a különböző szervezők tevékenységét még jobban összehangolva hatékonyabbak lehetnek ezek az események is.

Az önkormányzat **marketing-tevékenységébe** be kell építeni a befektetési lehetőségek megismertetését, minden eszközt és alkalmat meg kell ragadni a széleskörű tájékoztatásra. A tájékoztatásnak az ingatlan-kínálat mellett, ki kell térnie **egyéb vonzerőt képviselő elemek**re is. Hangsúlyozni érdemes a helyi – és környékbeli – munkaerőpiac előnyeit, például a szakképzett, speciális ismeretekkel rendelkező emberek rendelkezésre állását, az oktatási, tovább- és átképzési intézményeket, a helyi vállalkozások magas technológiai felkészültségét, innovatív vállalkozások meglétét. Be kell mutatni a már itt tevékenykedő vállalkozásokat, a beszállítói, együttműködői kapcsolatok szélesítése érdekében.

A jelenlegi és a potenciális **befektetőknek nyújtott szolgáltatások** – a nemzetközi tapasztalatok szerint – növekvő vonzerőt képviselnek. Az önkormányzat folyamatosan fejleszti az új befektetők fogadásával és informálásával kapcsolatos szolgáltatásait, s olyan „egyablakos” rendszer kiépítésére törekszik, amely segíteni tud a befektetők teljes körű ügyintézésében, a beruházásaik minél gördülékenyebb megvalósításában.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata összeállított egy Ipar és Gazdaságfejlesztési Koncepciót, melyben a megvalósítandó feladatokat és a szükséges beavatkozásokat három fázisra bontotta.

Az első fázis a beruházás bejelentésétől a Mercedes gyár teljes beüzemeléséig tartott (2008-2012), s nevezhetjük az előkészítés és a felkészülés fázisának. Ebben az időszakban a város az építkezéshez, a német és a városon kívülről érkező munkások fogadásához, az oktatás és képzés rendszerének megfelelő fejlesztéséhez, illetve a gyártáshoz szükséges humán,

infrastrukturális és logisztikai feltételeket igyekezett biztosítani (elsősorban a Mercedes igényeinek megfelelően).

A második fázis a termelés beindulásától a gyár első ötéves időszakáig tart (2012-2017), amely a megfelelő gazdasági környezet megteremtését, az oktatás és képzés rendszerének fejlesztését, a beszállítók, kis- és középvállalatok igényeinek kielégítését, a város ipari potenciáljának növelését, fejlesztését, valamint a városi beszállítói klaszterek megerősítését célozzák, az üzleti, kereskedelmi, K+F és humán szolgáltatási színvonal növelése mellett.

A harmadik fázis, Kecskemét Gazdasági Programjának időtávján túlmutat, amely egészen a következő uniós költségvetési időszak végéig (2020) tart. A város új gazdaságfejlesztési programjában már új fejlesztési elemek, programok jelennek majd meg, melyek várhatóan a hatékonyság növelését, az innovációs tevékenység erősítését és új báziságazatok letelepítését kívánja elősegíteni, ezzel is támogatva a Mercedes gyár hosszútávú beágyazódását.

A Mercedes beruházás bejelentésétől eltelt időszakban számos jelentős eredményt ért el a város a gazdaságfejlesztés, valamint az azt támogató-segítő, kapcsolódó – infrastrukturális és szolgáltatási – területeken. Többek között elkezdte tevékenységét a Mercedes új termelőbázisa, kiépült a gyártelep és az országos vasúthálózat közötti vasúti iparvágány, megépültek a közúti kapcsolatot lehetővé tevő közutak és közlekedési csomópontok. Előrelépés történt az oktatás és a szakképzés területén (beindult a duális szakképzés két városi középiskolában öt járműipari szakmában, szakképzési együttműködési megállapodások jöttek létre Kecskemét Megyei Jogú Város, a Mercedes-Benz és a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara között, a Mercedes-Benz és a jármű-, gép- és fémipar területén működő helyi vállalkozások között, a Mercedes-Benz és a Kecskeméti Főiskola között). Megépült 50 családi ház a Németországból érkezett Mercedes munkavállalóknak a Mercedes Lakóparkban, valamint több mint 100 lakás a Széktó Lakóparkban. Az innovációs és K+F tevékenység erősítése érdekében létrejött a Járműipari Technológiai Transzfer Iroda, megtörtént a járműmérnöki alapszak akkreditációja, illetve megépült és elkezdte működését a közel 1,5 milliárd Ft összköltségvetésű Járműtechnológiai Tanszék, ahol olyan berendezések kerültek beszerzésre, melyek az oktatási tevékenység mellett, segíthetik a K+F tevékenység kiteljesedését.

A városi ipar- és gazdaságfejlesztés területén a közeljövő legfontosabb feladata a már elkezdett, vagy az előkészítés alatt lévő programok befejezése, illetve a gazdaságfejlesztés háttérfeltételeinek javítása (közlekedési feltételek javítása, nagyszámú jól képzett munkaerő biztosítása, magas szintű üzleti és lakossági szolgáltatások iránti igény kielégítése, új

iparterületek kialakítása és lakások felépítése). Ezeket a fejlesztési elképzeléseket négy területre koncentrálva kívánja az AIPA Kft. az Önkormányzattal közösen megvalósítani.

1. **Járműipari tudományos, oktatási és K+F programirány**
    - Járműmérnöki Intézet megépítése;
    - Járműipari Tudásközpont kialakítása;
    - K+F vállalati együttműködések támogatása elsősorban a jármű-, a gép- és fémipar területén;
    - Duális képzési rendszer kialakítása, tananyagfejlesztés (felsőoktatási és középiskolai szinten egyaránt);
    - Kezdő (spin-off) vállalkozások támogatásának programja.
2. **Ipar-, beszállítói és vállalkozásfejlesztési programirány**
    - Munkahelyteremtés támogatása és segítése;
    - Hazai és nemzetközi járműipari klaszter együttműködések kialakítása (közös európai projektekben történő részvétel), a klasztertagok K+F+I képességének fejlesztése;
    - Térségi klaszter együttműködések (HBK, 3P, stb.), melynek keretében már működő klaszterekkel történő stratégiai együttműködések kialakítása;
    - Beszállítói felkészítő és támogató program elindítása;
    - A térség logisztikai potenciáljának és értékének növelése;
    - Mentor program, melynek keretében a térség nagyvállalatai és a KKV-k közötti példaértékű összefogásainak bemutatása, az együttműködések fokozása érdekében;
    - KKV felkészítő program (pályázati képesség fejlesztése, minőség irányítási rendszerek bevezetése, stratégiai képesség fejlesztés, stb.);
    - A térségi üzleti környezet fejlesztése (infrastrukturális háttér, innovációs potenciál, információs rendszerek, humán erőforrás-fejlesztés).
3. **Mercedes-Benz illeszkedési programirány**
    - Látogatóközpont építése;
    - Tesztpálya építés;
    - Rövid távú munkavállalói felkészítő program;
    - A gyár munkavállalóinak közlekedésszervezésével összefüggő kérdéseinek kezelése;
    - Kecskemét város image fejlesztése.
4. **Térség és városfejlesztési programirány**
    - Térségi infrastruktúrafejlesztési program;
    - A környező településekkel közös fejlesztési elképzelések összegyűjtése és koordinációja;

- A térség gazdasági lehetőségeinek bemutatása nemzetközi és hazai fórumokon (pl. expók, vásárok, konferenciák);
- Befektetés-ösztönzési program kidolgozása (forrásbevonási és tőkevonzó képesség erősítése, telephelymarketing);
- Bérlakás építési program;
- „Homokbánya" városrész komplex fejlesztése (barnamezős terület rehabilitációja, alközpont kialakítása, bérlakásépítés, „zöld-város" mintaprojekt);
- Környezettudatossággal és energiahatékonyság növeléssel összefüggő fejlesztési programok elindítása.

A gazdaság- és iparfejlesztés kapcsán – a szakterületi programokhoz illeszkedően – a város Gazdasági Programjában az alábbi **célok** megvalósítását tekinti elsődlegesnek:

- A gyakorlatorientált (duális) szakképzési és műszaki felsőoktatási rendszer létrehozása, megerősítése és további fejlesztése, a járműipari tudáskörnyezet (K+F+I) kialakítása;
- A térség kis- és középvállalatainak megerősítése, a jármű- és kapcsolódó iparágak fejlesztésével, versenyképes üzleti környezet kialakításával és fenntartásával;
- A Mercedes-Benz elvárási rendszeréhez történő rövid és hosszú távú illeszkedés, kiterjedt beszállítói hálózat letelepítése Kecskeméten;
- A városban hagyományokkal rendelkező gazdasági (élelmiszeripar, műanyag és nyomdaipar) ágazatok pozíciójának javítása, a város marketingtevékenységének erősítésével;
- A város és térségének infrastrukturális és üzleti környezetének fejlesztése, a város élhetőségének javítása, hosszútávú biztosítása.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

Egy város életének és fejlődésének is egyik kulcskérdése – általában és konkrétan Kecskemét esetében is – népességének gazdasági aktivitása, a foglalkoztatás mértéke, szerkezete, s természetesen ennek másik oldalán a munkanélküliség, a tartósan a munkaerőpiacról kiszorulók súlyosbodó társadalmi problémái. Az önkormányzat legfontosabb feladata a városban és környezetében élők kiegyensúlyozott jólétének biztosítása, ezt pedig csak a munkavállalók révén elérhető jövedelmek segítségével lehet alapjaiban biztosítani.

Mint minden nagyobb település, így Kecskemét számára is részben **közvetett eszközök** (pl. közmunka, vagy más munkahelyteremtést biztosító pályázatokon való részvétel, helyi adópolitika, a helyi vállalkozások megrendelésekkel történő ellátása, képzés-szakképzés támogatása stb.), részben pedig **direkt eszközök** (pl. önkormányzati intézményi fejlesztésekhez kötődő foglalkoztatás bővítés, az önkormányzati gazdasági tevékenység, beruházások, pályázati tevékenység) **állnak rendelkezésre a foglalkoztatás befolyásolására**. Az önkormányzat megfelelő gazdálkodással kiterjedt intézményrendszert, valamint jól átgondolt gazdaságpolitikával széleskörű vállalkozási tevékenységet (a többségi tulajdonban lévő gazdasági társaságaikon keresztül) tarthat fönt, amely jelentős mértékben hozzá tud járulni a helyi foglalkoztatási szint növeléséhez.

A kecskeméti önkormányzat szerepe a foglalkoztatás területén meghatározó, hiszen irányítása alá tartozó költségvetési intézményeknél, szervezeteknél – éves szinten – mintegy 3.000 fő foglakoztatását biztosította 2012-ig (X. ábra).

X. ábra: *Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek engedélyezett létszámának, valamint az általuk foglalkoztatott közfoglalkoztatottak számának alakulása*

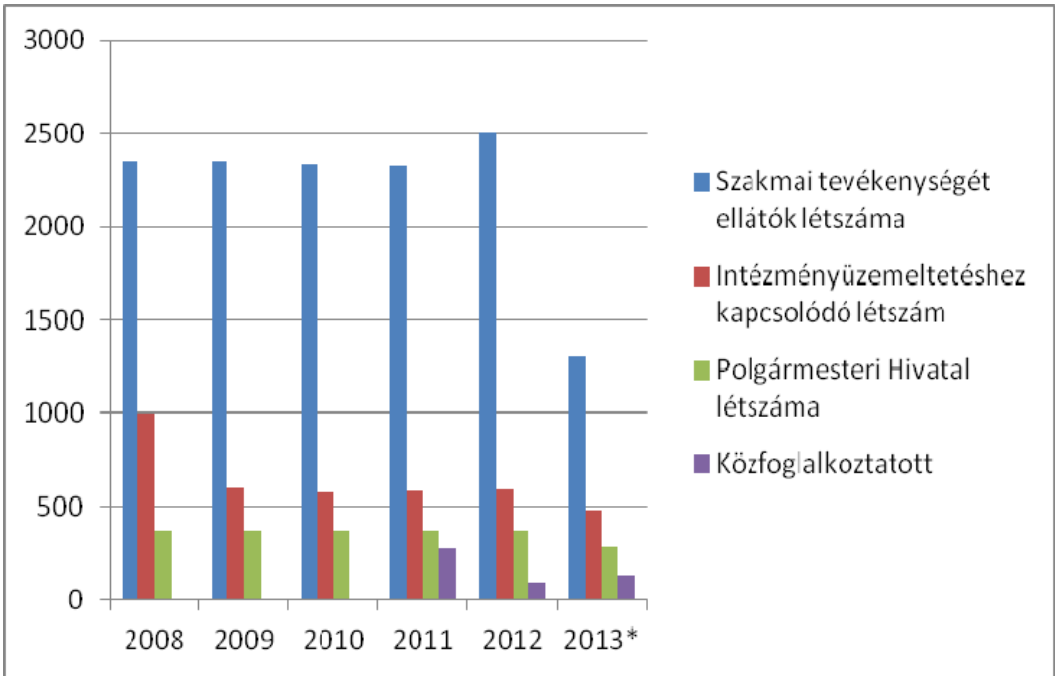

**Évközi adat*
Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata adatszolgáltatás

A közigazgatás átalakítása, s az ellátandó feladatok átszervezése következtében (pl. közoktatás, szakképzés), az önkormányzattól elkerülő feladatok miatt, 2013-ban számottevően csökkent az alkalmazottak száma, ugyanakkor a körülbelül 1850

munkavállalójával, Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata még mindig a város egyik legnagyobb foglalkoztatója, így szerepe ezen a területen megkerülhetetlen.

Ki kell emelni az önkormányzat gazdasági tevékenységét is, melyet saját tulajdonú (kizárólagos, vagy többségi) vállalkozásain keresztül végez. A városfejlesztés és -üzemeltetés, a közüzemi szolgáltatások, az ingatlan- és vagyongazdálkodás, valamint ingatlan karbantartás, a rendezvényszervezés, a kulturális szolgáltatások területén működő társaságokon keresztül több száz embernek biztosít megélhetést.

Kecskemét, mint felelősen gondolkodó város számára tehát elsődleges fontosságú, hogy átgondolt és előrelátó gazdálkodással biztosítsa a fenntartása alatt lévő munkahelyeken a hosszú távú foglalkoztatást. Ezen munkahelyek megőrzése azonban nem független a város általános gazdasági helyzetétől, ezért **az önkormányzat jelentős erőfeszítéseket tesz a közigazgatási területen belül letelepedett vállalkozások megtartásáért, valamint az új beruházók Kecskemétre csábításáért**. A város jó kapcsolatokat ápol a kamarákkal, a munkaügyi központtal és a helyi vállalkozásokkal, akikkel együttműködve elérték, hogy a városban a foglalkoztatottak száma 2001 és 2011 között több mint 5000 fővel növekedett, s napjainkban megközelíti a 48.000 főt. Az aktív korú népességen belül a foglalkoztatottak aránya eléri az 58%-ot, ami nem csak a megyei átlaghoz (50,7%), de országos értékhez (52,84%) képest is lényegesen kedvezőbb adat.

A foglalkoztatási szint emelését segítheti a kormányzat által megfogalmazott Munkahelyvédelmi Akcióterv, **a közfoglalkoztatási programok** kiterjesztése. A közfoglalkoztatás terén a Start-munkaprogram lehetőségei bővülnek, ezért előző évhez képest többletforrás kerül biztosításra a város költségvetésében, annak érdekében, hogy a Kecskeméti Foglalkoztatási Nonprofit Kft. minél hatékonyabban részt tudjon venni a téli közmunkaprogramban, illetve a meghirdetett Start-munkaprogram lehetőségeivel élni tudjon. A város két területen szeretne előrelépni a közfoglalkoztatás területén, egyrészt fontos számára, hogy a szakképzettséggel rendelkező munkát keresők mellett az iskolai végzettség nélküli kecskeméti lakosok is munkához jussanak, másrészt pedig lehetőséget kívánnak biztosítani azon 55 év feletti munkanélküli nők számára, akiknek csak 1 év munkaviszony hiányzik a nyugdíjba menetelhez. A téli közfoglalkoztatási program keretében (2013-2014 fordulóján) Kecskeméten összesen újabb 549 fő foglalkoztatása válik lehetővé, közterület takarító, hó- és síkosság-mentesítést segítő munkakörökben, továbbá több mint 100 fő vehet részt a különböző gyűjtemények és kulturális értékek digitalizációját célzó városi programban.

A közfoglalkoztatási programok mellett, Kecskemét jelentős erőfeszítéseket tesz a piaci alapú munkahelyek minél nagyobb számban történő létrehozása érdekében. Az önkormányzat elmúlt években a helyi iparűzési adó csökkentésével (2%-ról 1,6%-ra), az ipari parkok kialakításával, a magas színvonalú infrastruktúra biztosításával, képzés-szakképzés rendszerének modernizálásával (duális szakképzés), a pályázati tevékenységének bővítésével, a beruházók településre vonzásával, s a gazdasági társaságok befektetését segítő egyablakos ügyintézésének fejlesztésével igyekezett elősegíteni a kedvező vállalkozási környezet kialakítását, illetve a növekvő foglalkoztatást. Ezt a tevékenységet a jövőben is szeretné folytatni, illetve lehetőségeihez képest kibővíteni Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata jelentős bérlakás állománnyal rendelkezik, melyek kezelését az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő KIK-FOR Ingatlankezelő és Forgalmazó Kft. végzi.

Kecskemét közel ötvenezres lakásállományának mintegy 3%-a (1450 lakás) az önkormányzat tulajdonában van. A lakások a város különböző részén találhatók (Kossuth tér, Szabadság tér, Árpádváros, Széchenyiváros, Homokbánya, Szarkás, Méntelek, Szolnoki hegy), így a legváltozatosabb igényeket is ki tudják elégíteni (X. ábra).

X. ábra: *Az önkormányzati bérlakások területi elhelyezkedése*

Adatok forrása: KIK-FOR Kft. 2013.

A bérlakások műszaki állapotáról elmondható, hogy mintegy kétharmad része összkomfortos, egyötöde komfortos, de akadnak még a belvárosban is komfort nélküli és szükséglakások is. A bérlakások kb. fele távfűtéses, több mint egyötöde egyedi gázfűtéssel, míg 17%-uk központi fűtéssel rendelkezik.

Az 1450 lakás 322 épületben található. Az épületek átlagéletkora megközelíti az 50 évet, melyen belül az ingatlanállomány közel 20%-a eléri, vagy meghaladja a 100 éves kort (X. táblázat). A bérlakás-állomány karbantartása, felújítása ezért is kiemelt fontosságú, amit nehezít, hogy több ingatlan is műemléki védettséget élvez.

X. táblázat: **Az önkormányzat tulajdonában lévő épületek kormegoszlása**

Az építés időpontja	Darab	%
1850-1900	35	10,87
1900-1920	44	13,66
1920-1940	46	14,29
1940-1960	44	13,66
1960-1980	109	33,85
1980-2000	43	13,35
2000-	1	0,31
Összesen	***322***	***100,00***

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

A bérlakások kiadása hasznosítási javaslat alapján történik, amely dokumentumban meghatározzák az egyes lakástípusok körét, valamint a kedvezményes értékesítésre javasolt ingatlanokat és a rehabilitálandó területeket. **A lakáshasznosítási javaslatot** minden év január 15. napjáig kell elkészíteni, amit a Közgyűlés lakásügyekben feladat- és hatáskörrel rendelkező bizottságai véleményének figyelembe vételével, a vagyongazdálkodási ügyekben feladat- és hatáskörrel rendelkező bizottsága hagyja jóvá. A lakáshasznosítási javaslat végrehajtása a KIK-FOR Kft. feladata.

Az önkormányzat a bérlakás-állományának hasznosítása során, nem csak optimális szerkezetű bérlakás-állomány kialakítására törekszik, hanem szem előtt tartja az egyes célcsoportok eltérő igényeit, valamint a – tulajdonában lévő – lakásállomány egészére vonatkozó gazdaságos üzemeltethetőség kérdését is. A hasznosítási javaslat készítésénél figyelembe veszik, hogy elsősorban a szociális helyzetük alapján rászorulók lakhatását kell biztosítani. A megüresedő lakások hasznosításáról évente döntenek, az új lakókat pedig pályázatok útján választják ki.

A bérlakások több mint 40%-át szociális alapon hirdeti meg az önkormányzat a rászorulók körében, a többi ingatlant fiatal házasoknak, nyugdíjasoknak, szobabérlőknek, vagy művészeknek adják bérbe. A fennmaradó lakásállomány közel negyedét piaci alapon adja ki a kezelést végző KIK-FOR Kft., de fenntart az önkormányzat kényszerértékesítés esetére és közérdekű célok megvalósítására is ingatlanokat (X. táblázat).

X. táblázat: *Az önkormányzat tulajdonában lévő bérlakások típusai és száma*

A bérlakások típusai	A bérlemények száma (db)
Szociális alapon bérbe adható lakás	605
Nyugdíjasok Háza	89
Kényszerértékesítés esetére fenntartott	21
Szobabérlők Háza	284
Fiatal Házasok Otthona	108
Művészvillák, műteremlakás	12
Közérdekű célok megvalósítására fenntartott	6
Költségalapon bérbe adható lakások	325
Összesen	***1450***

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város 2013. évi lakáshasznosítási javaslata

A városban két Fiatal Házasok Otthona is működött, az utóbbi években azonban csökkent ezek iránt az igény, így azóta ezt az ingatlant már költségtérítéses formában működtetik. A lakosság elöregedésével viszont nőtt a nyugdíjas lakások iránti igény, így felmerült új nyugdíjas-ház építésének a terve, ugyanúgy, mint a piaci alapú bérlakások építése (amely a közeljövőben meg is épülhet). Ez utóbbi döntést támasztja alá az a tény, hogy az utóbbi két évben – elsősorban a Mercedes gyár és beszállítóinak köszönhetően – jelentősen növekedett a munkahelyek száma, s megjelentek a városban a heti ingázók, akik jelentős keresletet indukáltak a bérbe vehető ingatlanok iránt.

Az önkormányzat azonban nem csak új lakások építésében gondolkodott az elmúlt években, hanem – az anyagi lehetőségeinek függvényében – törekedett a tulajdonában lévő bérlakás-állomány folyamatos megújítására is (pl. energia-megtakarítást eredményező felújítások), annak érdekében, hogy minél jobb körülményeket tudjanak biztosítani a bérlőknek. Jelenleg is előkészítés alatt áll 12 db szociális bérlakás teljes körű felújítása, egy szociális városrehabilitációs program keretében.

Komoly és kiemelt feladatot jelentenek az önkormányzat lakásgazdálkodásában a műemlék épületek (Szabadság tér 3., Rákóczi út 2., Rákóczi út 3.), amelyek felújítása különös gondosságot – és az átlagosnál nagyobb költséget – kíván.

Az önkormányzat a bérlakások mellett, több mint 110 üzlethelységgel is rendelkezik, ezeket többnyire a Belvárosban a Rákóczi úton, a Kossuth téren, az Arany János utcában és a Kéttemplom közben találhatjuk. Az üzlethelyiségek számos funkciónak biztosítanak helyet, az önkormányzati bérleményekben találhatunk többek között bankot, gyógyszertárat, irodát, cukrászdát, virágboltot, utazási irodát és vendéglátó létesítményt. A bérleti díjakból befolyó összeget a KIK-FOR kft. az elmúlt években nagyobb részt a bérlakások és üzlethelyiségek felújítására fordította.

Jó példa volt erre a Rákóczi úti revitalizáció, amelynek eredményeként megújult a város egyik főútja, s hozzá kapcsolódóan több üzlethelyiség, melyben sorra nyitottak új üzletek és vendéglátóhelyek, így a korábban kiadhatatlan üzlethelyiségek bérleti jogára napjainkban már sorban állás alakult ki.

A városnak vannak bel- és külterületen lévő földterületei is, ezek egy része lakások építésére alkalmas, beépítetlen ingatlanok, gyakran teljes közmű-ellátottsággal. Ezeket pályázatok útján próbálja hasznosítani az önkormányzat. Emellett a város rendelkezik mezőgazdasági földterületekkel is (334 helyrajzi számon), ezek összes kiterjedése eléri a 234 ha-t, szerkezetük azonban mozaikos, a területek döntően nem egy tagban találhatók, s minőségi jellemzői is kedvezőtlenek. Az egy hektárra jutó átlagos aranykorona érték az összes terület vonatkozásában (9,05 AK), ami alig haladja meg az országos átlag (17 AK) felét. Művelési ágakat vizsgálva megállapítható, hogy a földterületek 55%-a szántó, 18,6%-a gyep, 17,1%-a kert, 4,2%-a gyümölcsös, míg 2,7%-a szőlő. A külterületi földterületek részletesebb elemzése az 1.14.3-as fejezetben olvasható.

1.10.6. Intézményfenntartás

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának széleskörű egészségügyi, szociális, kulturális, oktatási és gazdasági feladatköreinek ellátása során kiterjedt intézményhálózatot kell fenntartania. Jelenleg 12 – az önkormányzat ellenőrzése alá tartozó – **költségvetési szerv** található a városban. Ezek közé tartozik a Polgármesteri Hivatal, Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága (ESZII), az integrált köznevelési intézmények, a Katona József Színház, Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár, Kecskeméti Katona József Múzeum, a Kecskeméti Ifjúsági Otthon, valamint a Piac és Vásárigazgatóság.

Az önkormányzati feladatok ellátásában további 9 **önkormányzat által irányított költségvetési szerv** is szerepet vállal (Ezek a következők: Alapellátás, Igazgatóság, Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza, Ciróka Bábszínház, "HELPI" Kecskeméti Ifjúsági Iroda és Fejlesztő Műhely, Kecskeméti Planetárium, Kecskeméti Közterület-felügyelet). A bemutatott költségvetési szervek alá tartozó **intézményegységek száma** 41 db, ide tartoznak intézményi központok, az óvodai feladatellátási helyek, művelődési házak, egyéb kulturális és ágazati intézmények. A fentebb bemutatott intézményi rendszerben, **Kecskemét városa** (2013-ban) **összességében több mint 110 telephelyen látta el a kötelező és önként vállalt önkormányzati feladatait**.

Ennek a több mint 110 feladatellátási helyet magába foglaló intézményhálózatnak a fenntartása, körültekintő tervezést és gazdálkodást kíván meg az önkormányzattól. Az elmúlt évek adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az intézmények megfelelően gazdálkodtak, a bevételek minden évben – és minden költségvetési szerv esetében – meghaladták a kiadásokat (X. ábra).

Látható, hogy az intézményfenntartó nagyságrendjét tekintve mintegy 15 milliárd Ft költségvetési összegből gazdálkodott 2008 és 2011 között. A 2012-ben tapasztalható jelentős bevétel és kiadás növekmény elsősorban pályázati forrásból megvalósuló fejlesztéseknek (pl. Piac és Vásárigazgatóság, ESZII, oktatási ágazat) volt köszönhető.

X. ábra: *Az önkormányzat által irányított költségvetési szervek bevételi és kiadási adatai*

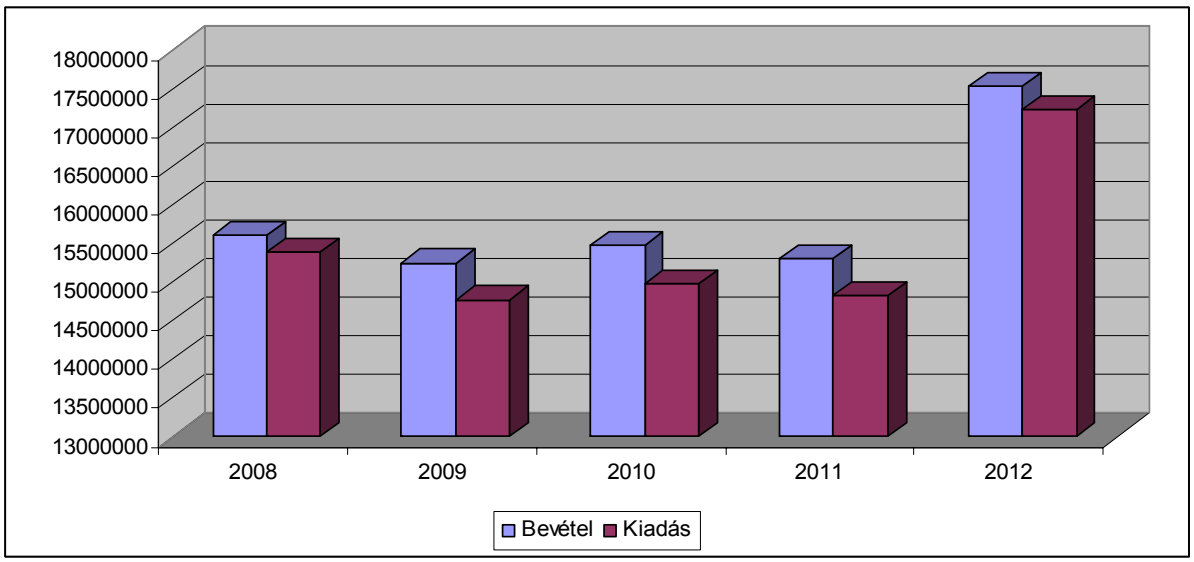

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának zárszámadásai (2008-2012)

Az önkormányzatok finanszírozási rendszere 2013-tól – a költségvetési törvény hatálybalépésével – alapjaiban megváltozott. Ennek hátterében az államháztartáson belüli feladatmegosztás átalakítása, az ellátási felelősségek telepítésének újjászervezése áll. 2013. januártól az állam egyrészt feladatokat vett át az önkormányzatoktól, mind az igazgatási, mind az oktatási, mind a szociális ellátási területen, másrészt pedig a kulturális területen feladatokat (múzeumok és könyvtárak fenntartása) adott át. A változásokkal párhuzamosan a megmaradó feladatok tekintetében a forrás-szabályozás is átalakult. A helyi önkormányzatok támogatásai fejezet finanszírozási struktúrája elszakadt az eddig jellemzően normatív támogatási rendszertől, felépítésében az ágazati-szakmai törvények logikáját követi, egyes közszolgáltatásoknál pedig bevezetésre került a feladatalapú finanszírozás. Ezek a változtatások 2013-tól ugyan jelentős mértékű csökkenést eredményeztek az intézményi finanszírozás bevételi és kiadási (a 2013-as költségvetési rendelet kb. 12,5 milliárd Ft-tal számol) oldalán, mégis alapvetően kiszámíthatóbbá teszik az egyes intézmények finanszírozását.

Várható, hogy a költségvetési szervek az intézményeik és feladatellátási helyeik hatékonyabb működtetése, a szakmai feladatok magasabb szinten történő ellátása és a szolgáltatások minőségének emelése érdekében, a következő költségvetési ciklustól még intenzívebb pályázati tevékenységet fognak vállalni, jelentős fenntartói szerepvállalás mellett.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A város önkormányzati intézményeinek energiaellátása az egyéb fenntartású intézményekhez, illetve a lakó-, a kereskedelmi, szolgáltató és az ipari gazdasági létesítményekhez hasonlóan döntően a közüzemi energia-közmű (villamos energia, földgáz, földgázüzemű hőközpontokból származó távhő) szolgáltatás igénybevételével történik.

Az elmúlt években pályázati forrásokból az 1.16.2.3. fejezetben részletezett különböző energiahatékonysági és energiatakarékossági (pl. világításkorszerűsítés, fűtés rekonstrukció) beruházások történtek az önkormányzati intézmények egy részében, melyeket a jövőben is folytatni, illetve fokozni kíván az önkormányzat.

Az önkormányzati intézmények energiaellátásában jelenleg elhanyagolható arányt képvisel a megújuló energia felhasználása. A megújuló energiák (napenergia, geotermikus energia, biomassza, esetleg szélenergia) részarányát a jövőben ugyancsak növelni kívánja az önkormányzat intézményeinek energiaellátásában.

Mind az energiahatékonyság és energiatakarékosság fokozása, mind pedig a megújuló energiák részarányának növelése a Nemzeti Energiastratégia 2030, illetve Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020 dokumentumokban foglalt – az 1.16.2.2. fejezetben részletezett – célkitűzések érdekében történik.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A városüzemeltetés szervezeti rendszerében és az egyes feladatok ellátójának személyében 2008 és 2012 között jelentősebb változások nem történtek a városban. A városüzemeltetés összetettségét jól jelzi, hogy Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata több mint egy tucat tevékenységi terület szerteágazó munkáját és feladatait hangolja össze, például a helyi tömegközlekedés szervezésétől, a köztisztaság és hulladékszállítás biztosításán, a közvilágítás üzemeltetésén és fejlesztésén, a csapadékvíz csatornák karbantartásán, a hó- és síkosság mentesítésen, valamint a szúnyog és kártevők gyérítésén át, a köztemető és a parkok fenntartásáig.

A jogszabályok egyértelműen megfogalmazzák a kötelező feladatokat, az ellátás színvonala azonban a mindenkori pénzügyi lehetőségek függvénye. Tekintettel arra, hogy az állami forráselvonás az elmúlt években folyamatos és jelentős volt, az önkormányzat a városüzemeltetési kiadások ésszerűsítésére kényszerült. Az IVS 2008-as elfogadása óta a városüzemeltetésre fordítható források 2010-ig növekedtek, majd ezt követően közel 10%-os

csökkenést mutatott 2012-ig (X. ábra). A 2013-as költségvetés és annak módosításai alapján megállapíthatjuk, hogy a településüzemeltetés forrásainak csökkenése megállt, s a tervezet alapján 2013 egészére több mint 1,5 milliárd Ft áll rendelkezésre.

X. ábra: *Városüzemeltetésre fordított források alakulása (e Ft-ban)*

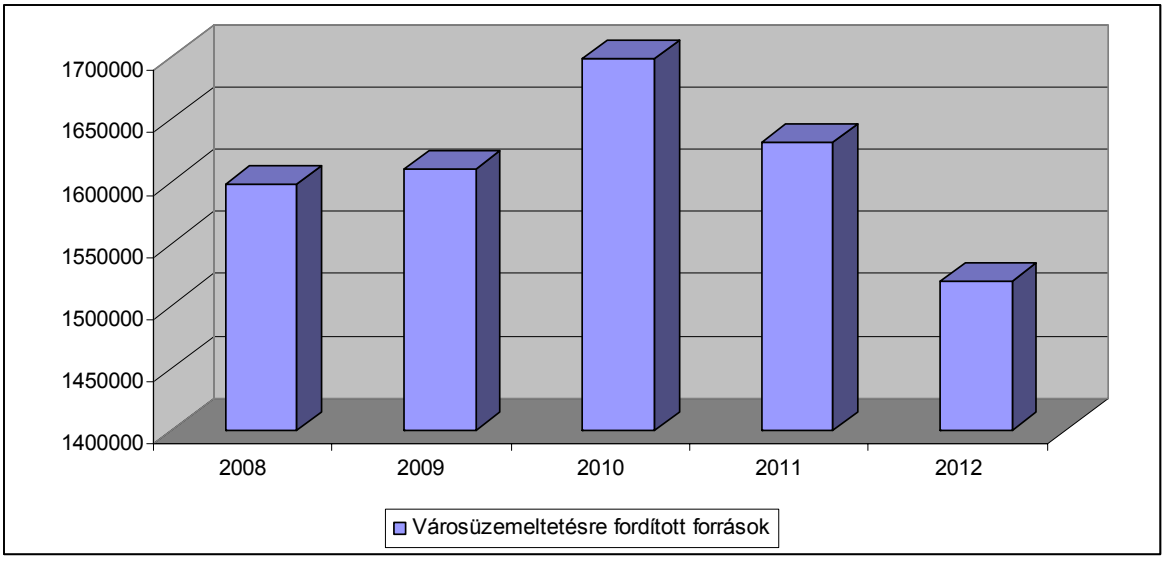

Adatok forrása: Kecskemét MJV. Önkormányzatának Ciklusbeszámolója (2006-2010) és Zárszámadás (2011,2012)

Megfigyelhető azonban, hogy nem minden városüzemeltetési területen estek vissza a felhasználható források (X. táblázat).

X. táblázat: *Néhány fontosabb városüzemeltetési feladat költségeinek alakulása*

Ellátott feladatok	Felhasznált Források (eFt)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Helyi közutak fenntartása	428 948	403 361	400 000	330 960	149 946
Hó- és síkosságmentesítési feladatok	150 000	132 971	230 852	156 739	176 487
Tömegközlekedés	113 500	186 000	186 000	193 000	248 103
Gyepmesteri telep - Mentsvár az Állatokért Alapítvány	30 000	35 124	35 358	33 940	32 579
Szúnyoggyérítés	30 720	40 000	38 143	15 018	15 869
Temetőfejlesztés	20 000	26 037	21 500	0	26 933
Temetőfenntartás	65 000	64 500	67 849	60 357	59 843
Köztisztaság, hulladékelszállítás biztosítása	194 280	239 014	271 594	174 434	167 361
Közvilágítás	-	229 197	233 608	297 531	283 744
Ejektoros kutak üzemeltetése	3 900	4 916	3 371	2 829	2 500
Csapadékvíz-csatornák karbantartása	5 000	10 000	10 000	8 000	0
Utcanév-táblák, tartószerkezetek készítése; kihelyezése	5 000	10 000	7 301	0	0
Parkfenntartás	262 503	256 919	249 115	223 242	224 741
Külterületi ingatlanok gyommentesítése	20 000	20 000	24 000	9 112	7 009

Adatok forrása: Kecskemét MJV. Önkormányzatának Ciklusbeszámolója (2006-2010) és Zárszámadás (2011,2012)

A forrásigényt és felhasználását számos külső körülmény befolyásolja (pl. energiaár változás, társadalmi igények megjelenése, természeti tényezők), melyek néhány alapszolgáltatás esetében (szúnyoggyérítés, gyommentesítés, növényvédelem, hó- és síkosságmentesítés, stb.) évről-évre változó költségeket igényelhet.

Más tevékenységek esetében, mint például a tömegközlekedés biztosítása azonban folyamatos költségnövekedést tapasztalhatunk, amely jelentős terheket ró az önkormányzatra (X. ábra).

X. ábra: *A tömegközlekedés finanszírozásának alakulása Kecskeméten*

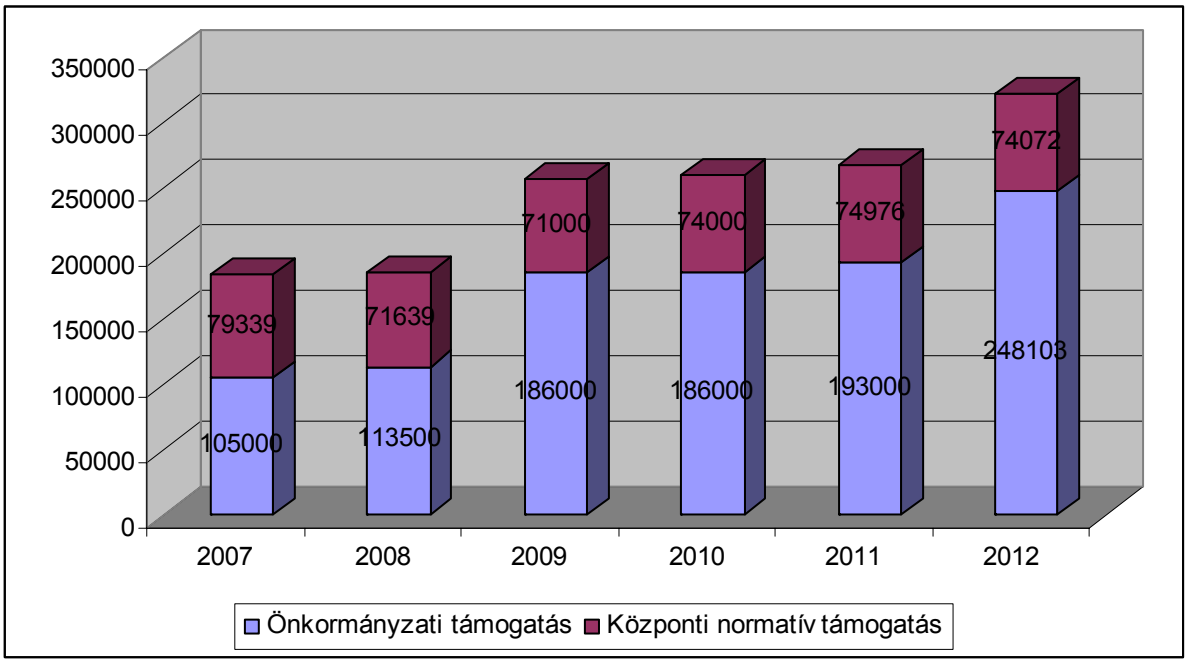

Forrás: Kecskemét MJV. Önkormányzatának Ciklusbeszámolója (2006-2010) és Zárszámadás (2011,2012)

Az alapszolgáltatások ellátása, tervezhetősége és az üzemeltetési költségek csökkentése érdekében az önkormányzat folyamatos fejlesztéseket hajt végre (pl. hulladékgazdálkodás, közvilágítás korszerűsítés, karbantartáshoz szükséges eszközbeszerzések, új hibridbuszok), elsősorban pályázati források bevonásával. A széleskörű pályázati tevékenység hozzásegíti Kecskemét önkormányzatát a városüzemeltetéshez kapcsolódó szolgáltatások színvonalának fenntartásához, lehetőség szerinti növeléséhez.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Kecskemét **a főbb éghajlati paraméterei alapján az ország mérsékelten meleg-száraz éghajlati körzetbe tartozik** (X. ábra). A kistáj éghajlatának legfőbb vonása országos viszonylatban is – a kontinentális jellegből következően – a **nagy fokú változékonyság és a szélsőségekre való hajlam**.

X. ábra: *Magyarország éghajlati körzetei*

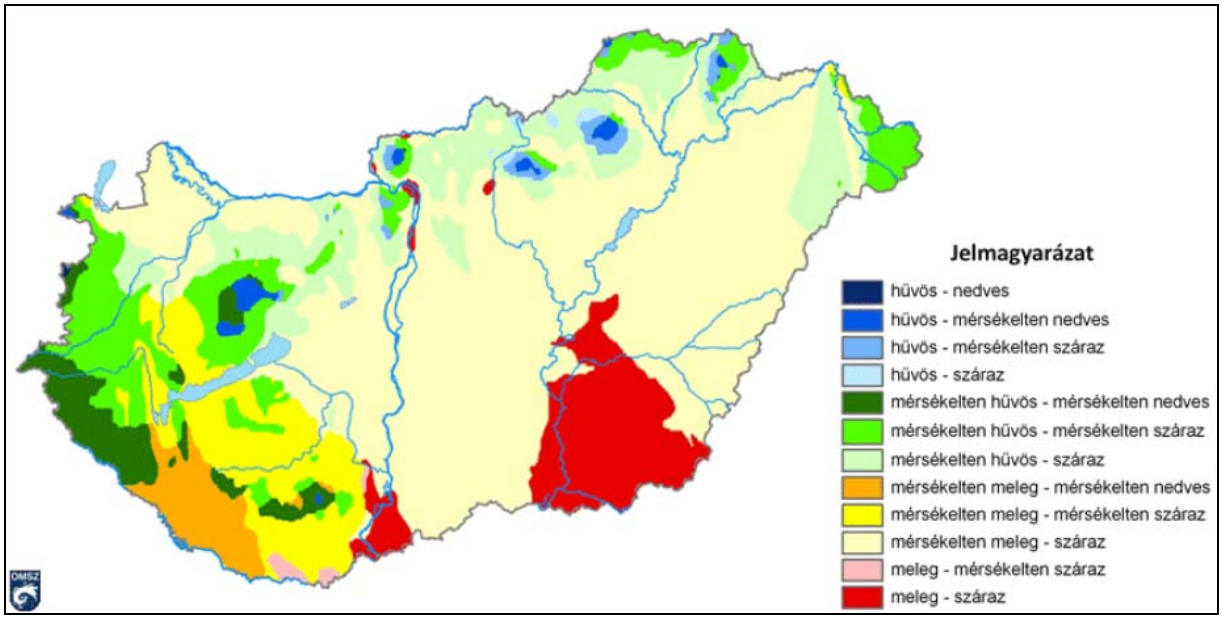

Adatok forrása: OMSZ, Péczeli György, OTrT Megalapozó Munkarészek 2012.

Az 1931 és 2011 közötti időszak mérései alapján a város évi átlaghőmérséklete 10,6 °C (X. táblázat). Az évi közepes hőingás sokévi értéke 22 °C. Az abszolút hőingás 70 °C felett van, ami igen magas országos viszonylatban.

X. táblázat: *Kecskemét területének éghajlati jellemzői*

Vizsgált meteorológiai tényező	Érték
a levegő évi középhőmérsékletének területi, sokévi átlaga:	10,6 °C (1931-2011)
az eddigi leghidegebb év középhőmérséklete:	8,1 °C (1940)
az eddigi legmelegebb év középhőmérséklete:	12,0 °C (2007)
a potenciális párolgás sokévi átlaga:	1024 mm (1970-1996)
a napfénytartam évi összegének területi, sokévi átlaga:	~2100 óra
a csapadék évi összegének sokévi átlaga:	520 mm (1931-2011)
a csapadék évi összegének eddigi legkisebb értéke:	366 mm (1935)
a csapadék évi összegének eddigi legnagyobb értéke:	885 mm (2010)

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján 2012.

Kevés (sokévi átlag 520 mm, vegetációs időszakban kb. 300 mm) és **szeszélyes eloszlású csapadék** határozza meg a mezőgazdaság termesztési és a biocönózisok életfeltételeit. A júliusi relatív légnedvesség érték (66,2%) az ország más részeihez viszonyítva a vegetációs időszakban közepesen száraz klímafeltételeket jelez. A potenciális párolgás és az átlagos havi csapadékmennyiség összevetéséből következik, hogy a talaj vízkészlete jellemzően november és február között tud pótlódni.

Kecskeméten jellemzően magas az **évi napfénytartam** (2050-2100 óra között), az országos rekordot is itt mérték 1950-ben 2496 órával. A csekély csapadékkal, a magas besugárzási értékkel magyarázható, hogy a Budiko-féle ariditási index értéke igen magas (1,75). **Nagy** tehát **a térség aszályra való hajlama**, amit még az ide érkező légtömegek alacsony relatív légnedvessége is fokoz. **A leggyakoribb szélirány az északnyugati**, de jelentős **a déli irány** is. A térség klímájában is mérhetők olyan változások, melyeket egyértelműen klímamódosulásnak kell tekintenünk. Nyilvánvaló az évi csapadékösszeg és a téli félév csapadékmennyiségének csökkenése, az évi középhőmérséklet és a nyári félév hőmérsékleti átlagának enyhe emelkedése, ami az aszályosság fokozódását jelentette az 1970-es évek eleje és a 90-es évek vége közötti időszakban. Erre az időszakra számítva az évi csapadékátlag az 500 mm-t sem érte el.

Kecskemét város és közvetlen környezete a Duna-Tisza közi Homokhátságon, a Kiskunsági löszös hát kistáján, **a Duna-Tisza köze vízválasztóján helyezkedik el**. A város tágabb térségének (járás) nyugati része a Duna, középső és keleti része pedig már a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik. **A domborzat**ot az ÉNy-i, DK-i irányú hátak és völgyek váltakozása jellemzi. A **földtani viszonyok alapján megállapítható**, hogy **a város és környéke** jó vízáteresztő képességű, porózus laza, **szennyeződésre érzékeny üledéken fekszik**. A felszín-felszínközeli rétegeket zömében futóhomok és lösz alkotják. A talajadottságokra a jó vízbefogadó- és vízvezető képesség, ugyanakkor a gyenge vízraktározó- és víztartó-kapacitás jellemző, ami vízgazdálkodási szempontból nem túl kedvező.

A közigazgatási területen **a természeti adottságok alapján** alapvetően **négy területi kategória különíthető el** (X. ábra):

1. *Értékes erdős és természetközeli vegetációjú területek.* Ezek a külterületek ÉNy-i és D-i peremein találhatók, ahol a nagy kiterjedésű erdős területek mellett, értékes szikes és lápi növénytársulások és homoki gyepek is fellelhetők. A város Natura 2000 területei is ebben a zónában találhatók.

2. *Értékes természetközeli vegetációjú kultúrtáj mozaik.* A közigazgatási terület K-i, ÉK-i harmada, ahol még viszonylag nagy területen maradtak fenn természetközeli szikes és lápi jellegű élőhelyek.
3. *Tájra jellemző, táji értékeket képviselő mozaikos kultúrtáj.* A belterülettől ÉNy-ra eső területek, amelyek természeti értékekben ugyan szegények, de számos alternatív gazdálkodási lehetőséget adhatnak (bio-, ökogazdálkodás). A tanyák többsége itt található.
4. *Természeti értékekkel alig rendelkező – jórészt átalakított-környezetű, ipar és mezőgazdaság által meghatározott terület.* Főként a városhatár D-i, uralkodóan nagytáblás területei tartoznak ide.

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében foglaltak szerint a település teljes közigazgatási területe a *térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület* kategóriájába sorolható. Az erdészeti hasznosítás szempontjából; a közigazgatási terület Ny-i és D-i részén kisebb foltokban, valamint a közigazgatási terület ÉNy-i szélén a Nyíri erdő térsége a *kiváló termőhelyi adottságú erdőterület* övezetbe sorolt, míg az *erdőtelepítésre alkalmas terület* övezete a belterülettől ÉNy-ra, É-ra és ÉK-re található.

X. ábra: *Kecskemét tájfelosztása, a társadalmi szempontokat is figyelembe véve.*

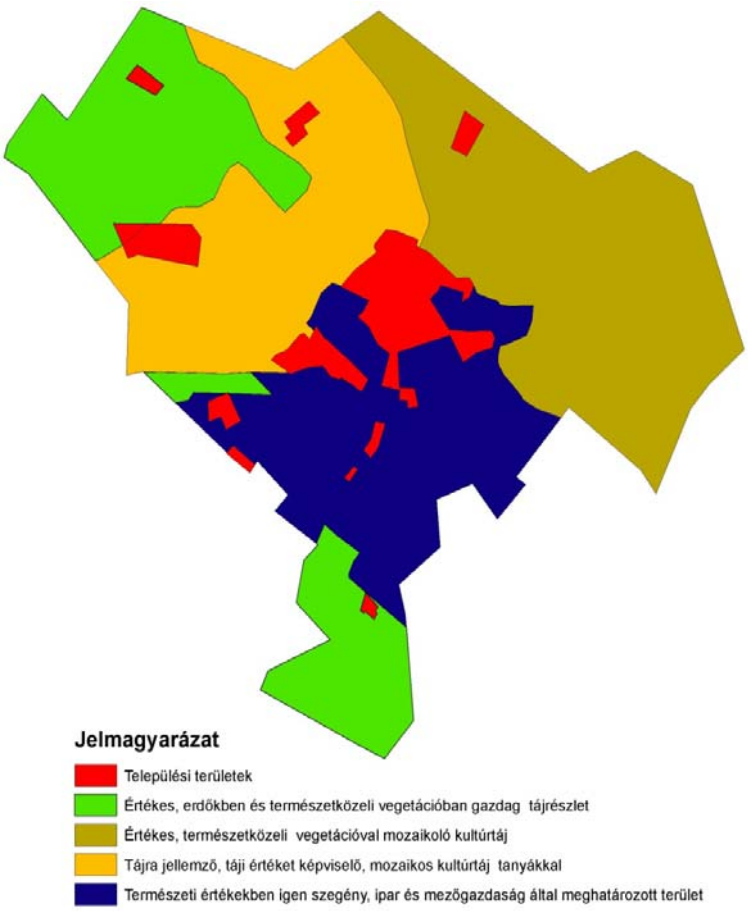

Forrás: MTA ÖKBI

A Megyei TRT a belvárost, valamint a belterület környezetét – az ÉK-i határrészek kivételével – a belterülettől É-ra és Ny-ra eső területeket, valamint a közigazgatási terület D-i peremét az *országos jelentőségű tájképvédelmi terület* kategóriába sorolta.

A földrajzi és talajszerkezeti adottságokból adódóan a város nem rendelkezik kiemelt természeti, táji értékekkel. A város környékén az urbánus és mezőgazdasági területek nagyarányú kiterjedése figyelhető meg. A múltban történt mocsárlecsapolások, erdőirtások, gyepfeltörések során elsősorban mezőgazdasági célú – szántókat, gyümölcsösöket és zöldségtermelő – területeket, illetve kisebb arányban legelőket és kaszálókat alakítottak ki az itt élők. A parlagon hagyott, műveletlen területek aránya viszonylag alacsony, a kedvezőtlen környezet-egészségügyi hatások eredői nem csak a város térségében keresendők.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

Kecskemét az 1700-as évek végén, a nagyhatárú mezővárosok tulajdonságait egyesítő, tipikus alföldi település volt. Az állattenyésztés a XVII. században fénykorát élte, míg a XVIII. század végére a túllegeltetés, a természeti környezet degradációját eredményezte. Megjelent a futóhomok, illetve teret nyertek a nyílt homoki gyeptársulások, amelyek a város területének 75%-át adták (az összehasonlíthatóság miatt, minden adat a 32 000 ha-os közigazgatási területet alapul véve került kiszámolásra). A futóhomok elleni védekezésül szőlőt és gyümölcsösöket telepítettek, amelyek nyugati irányból félkör alakban ölelték körül a központi várostestet. Az I. katonai felmérés térképei alapján a város területének 9,5%-át foglalták el ezek a kultúrák (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét földhasználata 1783-ban*

Földhasználat	Terület, %
Facsoport, liget	0.37
Nyílt homoki buckás veg.	22.64
Erdő	2.05
Gyep	38.29
Szőlő, gyümölcs	9.51
Nyílt vízfelület	0.79
Szántó	10.99
Települési terület	0.69
Nádas, zsombékos	0.12
Zárt gyep	14.54
Összesen	100.00

Forrás: MTA ÖBKI 2007., I. katonai felmérés térképei alapján

(A virágzó kultúrákra példa, hogy a XVIII. század elején a belga királyi udvar gyümölcskertjébe Kecskemétről vittek gyümölcsfákat). A nyugat-európai piaci változásokra reagálva – a XVIII. század folyamán – a szántóföldi növénytermesztés is egyre fontosabb lett. Ennek a trendnek megfelelően ekkoriban már a Kecskemét területének 11%-át hasznosították szántóként. A város központi belterülete és az erdőterületek, a mai kiterjedésük töredékét foglalták csak el akkoriban.

A következő 100 évben a korábban felvázolt trendek éltek tovább. Az állattenyésztés, különösen a szarvasmarha-tenyésztés fokozatosan veszített jelentőségéből. Helyét a sertés, a juh és a baromfi vette át. Mindegyikben jelentős volt Kecskemét részesedése, de térnyerésük csak időszakos volt, míg a fő hangsúlyt a növénytermesztés vette át. Ennek köszönhetően az 1800-as évek végére a gyepterületek kb. 30%-ra szorultak vissza a korábbi 75%-os részesedésükről. A növénytermesztés fejlődését a piai tényezőkön kívül az infrastrukturális fejlesztések is ösztönözték. Itt elsősorban a Cegléd-Kiskunfélegyháza 1853-as, majd a Kecskemét-Fülöpszállás vasútvonal 1895-ös átadását kell megemlíteni. A vasúti közlekedés jelentősen megkönnyítette a városban és környékén előállított termékek nagy távolságra történő szállítását. Ennek megfelelően a szántóterületek részesedése 50%-ra nőtt, míg a szőlő és gyümölcsösök területe lényegében 9% körül maradt (X. és X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét földhasználata a III. Katonai felmérés alapján (1884) a mai közigazgatási területre vonatkozóan*

Földhasználat	Terület, ha	Terület, %
Települési terület	384,7	1.19
Szőlő-gyümölcs	2811,76	8.74
Erdő	1849,1	5.75

Forrás: saját digitalizálás alapján a III. Katonai felmérés térképéről

A szőlő és gyümölcsterületek változatlansága mögött nagyarányú intenzifikáció rejlik. Az 1850-es években a város Bakule Márton pomológus vezetése alatt minta-gyümölcskertet alapított, melybe külföldi nemesített fajtákat hoztak. A város körül elhelyezkedő szőlőtelepítések területe kiterjedt és ezek mindegyike egyszersmind virágzó gyümölcsössé vált. A növénytermesztés térnyerése, valamint a homoki kultúra elterjedése kedvezett a szórványtelepülések létesülésének is. A tanyai termelési mód a XIX. század végén és a XX. század elején élte virágkorát.

X. táblázat: *Földhasználat 1900 körül, az akkori közigazgatási területre vonatkozóan*

Földhasználat	Terület, k. hold	Terület, %
szántó (k. hold)	76 132	49.89
legelő	27 338	17.91
rét és kaszáló	15 474	10.14
nádas	907	0.59
erdő	17 289	11.33
szőlő	5 974	3.91
kert	547	0.36
terméketlen	8 038	5.27
utak, utczák, terek	360	0.24
park	24	0.02
vasút	311	0.20
víz	191	0.13
katonai gyakorlótér	6	0.00
temető	22	0.01
Összesen	*152 613*	*100.00*

Forrás: Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye monográfiája, Arcanum

A XX. században a II. világháború után jelentős változás következett be a külterületen végzett gazdasági tevékenységek tekintetében. A II. világháború utáni időszakban az országosan kijelölt fejlesztési prioritásokat igyekeztek mindenhol alkalmazni. A földosztás, majd a korai kollektivizálási kísérletek, a mezőgazdasági áruhiány és az ehhez kapcsolódó erőszakos terménybeszolgáltatási intézkedések megrendítették a mezőgazdaság pozícióit. Az iparosítás, s a városban biztosított magasabb jövedelmek következtében a mezőgazdasági foglalkoztatottak száma jelentősen csökkent. Ez együtt járt a népesség térbeli mobilitásával, melynek következtében a környékbeli kisebb településekről sokan a városba költöztek. A lakással való ellátásukra az 1960-as évektől – de jellemzően az 1970-es években – házgyári megoldással igyekeztek megoldást találni. Ennek jó példája a Széchenyiváros, de az új városrészek mellett, új szatellit települések fejlesztésére is sor került, mint például a különböző termelőszövetkezeti lakótelepek, vagy éppen Hetényegyháza.

A növekvő lakosságszám, illetve a megyeszékhely státusz új kihívások elé állította a várost, nem csak a városba érkező embereknek kellett megfelelő lakhatási körülményeket biztosítani, de helyet kellett találni az új intézményeknek, illetve a közszolgáltatásoknak is. Ennek eredményeképpen a XX. században a táj struktúráját érintő legmeghatározóbb folyamat, a település belterületének növekedése volt (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét belterületének növekedése a XX. sz. folyamán*

Forrás: I. Katonai felmérés, III. Katonai felmérés, Kecskemét Szociális térképe

Eközben a népesség nem csupán a kétszeresére nőtt, de a város mezőgazdaságának legértékesebb árutermelő belső kertségi területe (a várost nyugati oldalról félholdszerűen körülvevő szőlő-gyümölcs ültetvények) is teljesen átalakult lakossági övezetté. E terület agráriumból való kiesése nemcsak a mezőgazdaságot érintette érzékenyen, de a város lakosainak életminőségét is befolyásolja, hiszen részben megszűnt a terület – az uralkodó szélirányban fekvő – természetes zöldfelületi védőgát funkciója. Más szempontból a mára ezekhez a területekhez ellenőrizetlen módon további beépítések kapcsolódnak, melyek értékes mezőgazdasági területek részbeni „kaotikus" beépítését jelenthetik a város É-NY-i részén a „Zöld sávként" azonosított terület, település felé eső részén. Az elmúlt évtizedek során tovább nőtt a mezőgazdasági és az erdőterületek aránya (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét felszínborítása és tájhasználata 2000-ben*

Felszínborítás és tájhasználat	Terület, %
Mesterséges felszínek	13.92
Mezőgazdasági területek	66.75
Természetközeli ter., erdő	18.70
Vizenyős területek	0.27
Vizek	0.36
Összes terület	100.00
Tanyás területek aránya:	5.46

Forrás: Corine, EEA Copenhagen, 2005.

Az erdőterületek főleg a Nagy-nyíri erdő és Matkó környékén gyarapodtak. A szántók esetében jellemző átalakulás volt, hogy a korábbi mozaikos, kis parcellás és tanyákkal teletűzdelt szerkezet megbomlott, és a kollektivizálás során létrejött nagyüzemekben – a hatékonyság növelése érdekében – a nagytáblás művelésre tértek át, ami jelentősen csökkentette a területen a tájdiverzitást. Különösen az északnyugati, valamint a délkeleti – egyébként jó talajadottságú – területekre jellemző ez a táji struktúra napjainkban (X. ábra).

X. ábra: *Értékes természeti erőforrások területi képe*

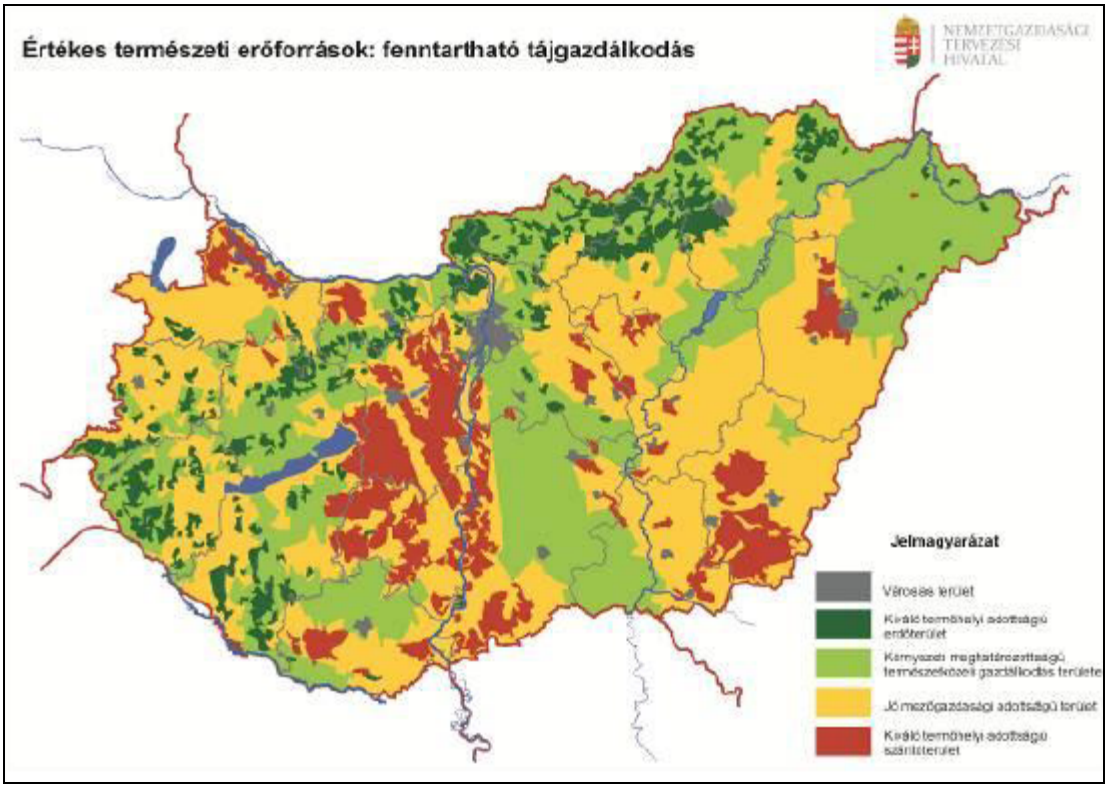

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2013.

A szőlő és gyümölcsültetvények együttes területe a korábbi 9%-ról 3%-ra csökkent a fentebb már leírt folyamatok eredményeképpen. Jelentős még a gyepek részaránya, melyek jellemzően az alacsony termőhelyi adottságú területeken maradtak meg. Megfigyelhető továbbá a kivett területek folyamatos növekedése, amely jelenleg megközelíti már a 24%-os értéket, s várhatóan a város gazdasági teljesítményének növekedésével és a népességszám gyarapodásával tovább emelkedhet (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét tájhasználata 2013-ban*

Művelési ág	Terület (ha)	Arány (%)
szántó	14011,52516	43,32
szőlő	993,22726	3,07
kert	332,443555	1,03
gyümölcsös	1209,824461	3,74
gyep (legelő)	2407,059458	7,44
gyep (rét)	366,0939985	1,13
nádas	46,0046585	0,14
erdő	5323,334037	16,46
kivett	7582,327836	23,45
fásított terület	68,69762	0,21
Összesen:	***32340,53805***	***100,00***

Forrás: Földhivatali térkép 2013. novemberi adatok alapján.

X. ábra: *A regisztrált gazdálkodók földhasználatának %-os arányai*

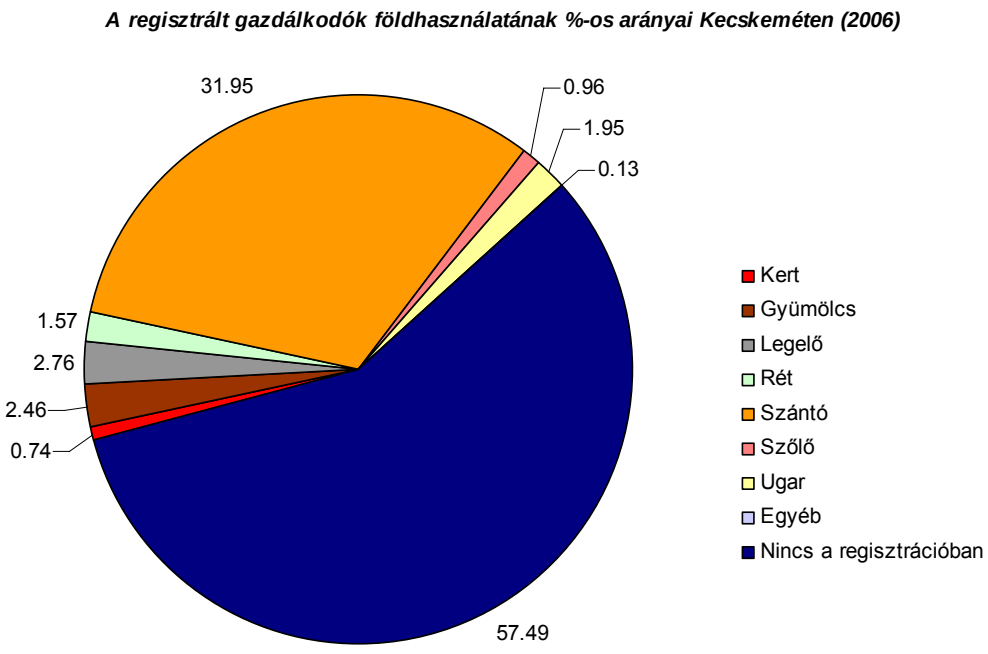

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Kecskemét településhatárának tájhasználati értékelését a Duna-Tisza köze aktuális élőhelytérképe, valamint Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa (MÉTA, MTA ÖBKI, Vácrátót) alapján készítettük el.

A Duna-Tisza köze aktuális élőhelyeinek térképe egy poligonizált pontadatbázis, melynek méretaránya kb. 1:50.000. A MÉTA adatbázis adatai 35 hektáros hatszögekre vonatkoztatottak, értelmezésének méretaránya ezért kb. 1: 100.000. Az élőhelyek pontos kiterjedése és minősítése szempontjából a későbbiekben ennél részletesebb terepi felmérés szükséges.

Kecskemét határának jelenleg közel 11%-át (3.500 ha) teszik ki természetközeli, vagy zavart élőhelyek, melyek közül jelentősebb természeti értéket képvisel mintegy 1.500 ha. A 3.500 ha kiterjedésű élőhelyek legnagyobb részét azok a gyepterületek alkotják, melyeken a lápi jellegű vegetáció szikes- és mocsárrétekkel váltakozik (összesen mintegy 1.900 ha területen) (X. táblázat). Ezek a természetes körülmények között hosszabb tavaszi vízállással rendelkező rétek a jelenlegi talajvízaszály hatására jelentős mértékben kiszáradtak, fajkompozíciós átrendeződésük megkezdődött. Emiatt jelenleg jóval rosszabb természetességi állapotot mutatnak, mint az 1960-as évek elején, amikor még vízellátottságuk a természetes dinamikát mutatta. Kiszáradásuk miatt a környezeti terhelésekre, antropogén zavarásokra fokozottan érzékenyek. Megközelítőleg még egytized részük nagyobb természetességű (Németh-Seregélyes skálán 4-es). Élőhelyileg főként a következő természetesebb kategóriákba sorolhatók: enyhén szikes rétek, kékperjés láprétek, kiszáradó, szikesedő vagy sztyeppesedő láprétek és mocsárrétek, mézpázsitos szikfoknövényzet, mocsárrétek, szikes mocsarak, nádasok, sásosok. A főként szikes és lápi jellegű élőhelyek degradált típusai alkotják a település határában található élőhelyek közel 50%-át (kb. 1.700 ha területen). Természetességük a Németh-Seregélyes féle skálán 2 - 3.

X. táblázat: *Kecskemét természetközeli élőhelyeinek kiterjedése*

Élőhelytípus	Kiterjedés ha	Kiterjedés az összes élőhely %-ában	Kiterjedés Kecskemét település-határának %-ában
száraz homoki gyepek	144	4	0.5
természetközeli erdők (főként homoki tölgyesek)	274	8	0.85
üde, természetközeli szikes és lápi jellegű élőhelyek	211	6	0.65
száraz vagy zavart szikes és lápi jellegű élőhelyek	1683	49	5.2
zavart vagy részben beerdősödött /beerdősített növényzet	706	21	2.2
repülőtér	245	7	0.76
nagyon zavart vagy ültetett növényzet településeken és környékükön	182	5	0.6
Összesen	***3445***	***100***	***10.76***

Forrás: a Duna-Tisza köze aktuális élőhelytérképe (MTA ÖBKI, Vácrátót, Biró és munkatársai 2000) alapján.

Kecskemét településhatárán belül kb. 140 ha száraz homoki növényzet található, melyek zöme alacsony természetességi állapotú, főként a tájidegen fafajok (akác, ezüstfa) terjedése miatt veszélyeztetettek. A homoki erdőket egy nagyobb homoki tölgyes képviseli (Nyíri-erdő, Natura 2000-es terület), de vadtúltartás és a tájidegen fafajok, főleg az akác terjedése miatt, ez is erősen veszélyeztetett (kb. 270 ha). A Méntelek mellett található Nyíri-erdő Kecskemét határának utolsó tölgyese. A 18. század végén még 780 ha homoki erdősztyepp-tölgyes (Kis- és Nagy-Nyír, Talfája) volt a város jelenlegi határán belül, valós területük jelenleg kevesebb, mint 200 ha-t tesz ki. Kecskemét és a hozzá tartozó települések belterületén és szélein található gyepek (kb. 180 ha) zöme erősen zavart, degradált, antropogén hatásoknak kitett vagy ültetett (park, liget, botanikus kert).

A fennmaradt növényzet aktuális táji környezete kedvezőtlen, azaz a fragmenteket körülvevő táj MÉTA adatai inkább a foltok pusztulását, mint fennmaradását prognosztizálják (X és X. táblázat).

X. táblázat: *A természetes élőhelyek táji környezete*

Növénytársulás	Pozitív táji környezet aránya, %
Szikfoknövényzet	100
Cserjések	95
Ürmöspuszták	67
Homoki sztyeppek	62
Nádasok	50
Nyáras-borókások	50
Láprétek	48
Szikes rétek	32
Nyílt homoki gyepek	18
Homoki tölgyesek	14
Cickórós puszták	0
Mocsárrétek	0
Hínárnövényzet	0
Löszsztyepprétek	0

Forrás: MTA ÖBKI, Vácrátót, Biró és munkatársai 2000 alapján.

Az értékek az országos és alföldi értékeknél egyaránt rosszabbak. Legkedvezőtlenebb helyzetben a mocsárrétek, lössztyepprétek, homoki tölgyesek és nyílt homoki gyepek vannak, pozitívabb a táji környezete a szikes réteknek, a nagyobb láprétfoltoknak, nádasoknak, borókás-nyárasoknak, legjobb pedig a cserjéseknek és szikeseknek.

X. táblázat: *A helyi növénytársulások regenerációs képessége*

Növénytársulás	Jó, vagy közepes regenerációs esetek aránya, %
Ürmöspuszták	100
Cickórós puszták	89
Szikfoknövényzet	67
Nyílt homoki gyepek	67
Cserjések	67
zikes rétek	62
Nádasok	44
Homoki sztyeppek	38
Hínárnövényzet	33
Nyáras-borókások	25
Láprétek	20
Mocsárrétek	20
Löszsztyepprétek	0
Homoki tölgyesek	0

Forrás: a Duna-Tisza köze aktuális élőhelytérképe (MTA ÖBKI, Vácrátót, Biró és munkatársai 2000) alapján.

Kecskemét térségének strukturális és tájökológiai vizsgálata mellett mindenképpen figyelmet kell fordítanunk a természeti környezet olyan nagyléptékű folyamataira is, amelyek alapvetően meghatározzák a helyi társadalom és a gazdaság mozgásterét. Ezek közül az ariditás fokozódása, illetve ezzel összefüggésben a talajvízszint csökkenése a legkomolyabb probléma.

A terület szárazabbá válása már a XVII. században megindult a nagyarányú szarvasmarhatartással. Ekkor a túllegeltetés miatt megjelent a futóhomok a területen. Védekezésül erdőtelepítést, gyümölcs és szőlő kultúrát alkalmaztak (illetve az állattartás volumene is visszaesett piaci okok miatt). A következő jelentős beavatkozást a természeti környezetbe a folyószabályozások, majd a hozzájuk kapcsolódó belvízrendezés jelentette, melynek célja a települések megvédése és a szántóföldi növénytermelés megalapozása lett volna. Az eredmények elismerése mellett negatív folyamatok is köthetők e munkálatokhoz, mint például a szikesedés, a táj arculatának megváltozása (amit ma nemzeti parkjainkban a Kiskunságban, vagy a Hortobágyon látunk egyáltalán nem emlékeztet a 200 évvel ezelőtti állapotokra), vagy napjainkban a talajvízszint csökkenése (X. ábra).

A talajvízszint csökkenéséhez ezek a vízművek úgy járulnak hozzá, hogy tervezési céljuk szerint elvezetik a vizet a területről. Ez bizonyos szereplőknek rövidtávon ugyan kedvező lehet (nincs belvíz a gazdálkodó földjén), de hosszútávon mindenképpen nem kívánatos hatásokat válthat ki.

X. ábra: *A talajvízszint változása Kecskeméten 1960 és 2000 között*

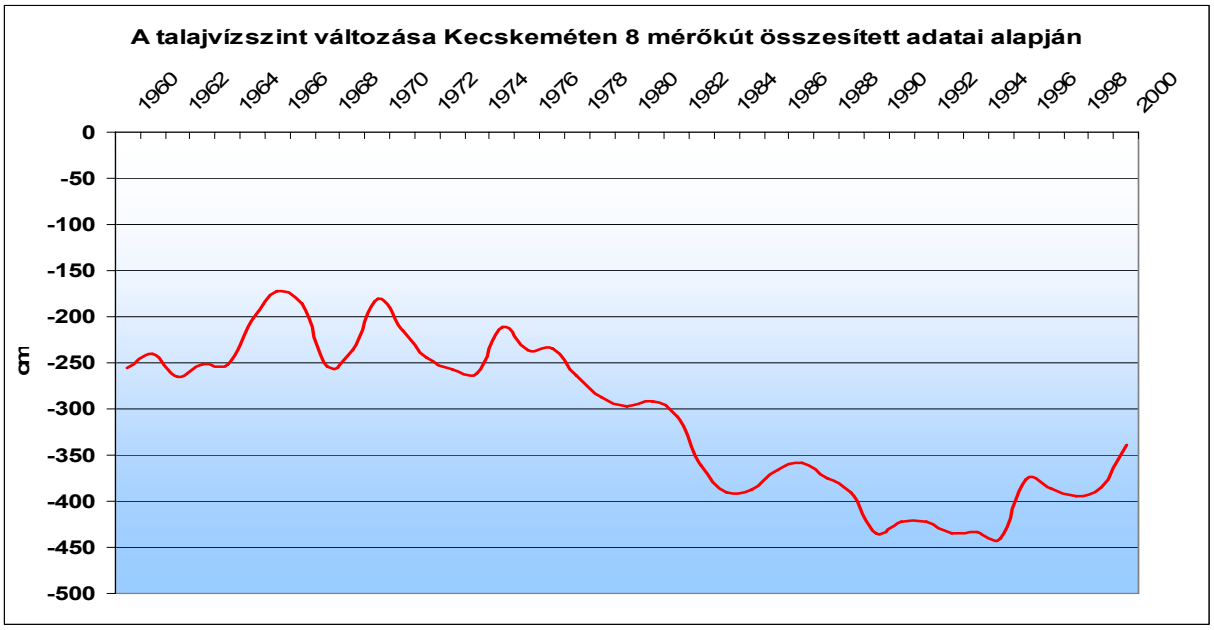

Forrás: www.vizadat.hu

A terület már napjainkban is jelentős vízhiánnyal (kedvezőtlen vízháztartási mérleggel) küzd, ami a mezőgazdasági tevékenységet nagymértékben korlátozhatja a jövőben, továbbá a természeti környezet állapotát is rontja, illetve megváltoztathatja (új növényfajok megjelenése). Kecskemétnek, mint a Homokhátságon fekvő településnek az érintettsége nem kérdőjelezhető meg e kérdésben. Tényként állapíthatjuk meg, hogy **Kecskemét nyolc talajvízszint megfigyelő kútjának adatai alapján az 1956-60 közötti átlagos szinthez képest 2000-re a kutakban több mint 1 méterrel süllyedt a talajvíz**.

A talajvízszint süllyedése mellett az OMSZ adatai alapján megfigyelhető az átlagos évi középhőmérséklet emelkedése is. A folyamat együtt jár továbbá az időjárási szélsőségek gyakoribbá válásával, gondolunk itt a nyári hőségnapokra, vagy a napon belüli csapadék mennyiségek növekedésére. A mezőgazdaságnak éppen ezért, mint a környezeti hatásoknak legjobban kitett gazdasági ágazatnak e folyamatokra fel kell készülnie. Azonban nemcsak az agrárgazdaságnak, hanem más ágazatoknak és a társadalomnak is kihívást jelent ez a probléma, hiszen a nyári hőségnapok kedvezőtlen hatással vannak a munkavégzésre, a gazdasági aktivitásra, de a halálesetek és rosszullétek száma is növekszik ilyenkor. Hiba lenne tehát csak a mezőgazdaság, vagy a természetvédelem problémájaként értékelnünk ezeket a környezeti folyamatokat, trendeket.

A társadalmi tevékenységek táji hatásai bizonyos városrészekben, az elmúlt években jól kivehetően jelentkeztek. A területek hasznosításában bekövetkezett módosulás különösen

érzékelhető a 2002-2004 és 2010-2012. június elejei, MODIS AQUA műhold felvételeiből készített 16 napos EVI (Enhanced Vegetation Index) értékek összehasonlítása esetében (X. ábra). Az összeállított térkép az egyes tájfoltok EVI indexében bekövetkezett százalékos változást mutatja a 2002/2004 (ez az időszak a 100%), illetve 2010/2012 évek vonatkozásában. A következő ábrán több más jelentős területhasználati változás mellett a Mercedes gyár területén és a nyugati városrészben (a Homokbánya szomszédságában található kereskedelmi terület) bekövetkezett igen erőteljes változás is jól nyomon követhető.

X. ábra: *Területhasznosításában bekövetkezett változások Kecskeméten EVI értékek összehasonlítása alapján (2002-2004 és 2010-2012)*

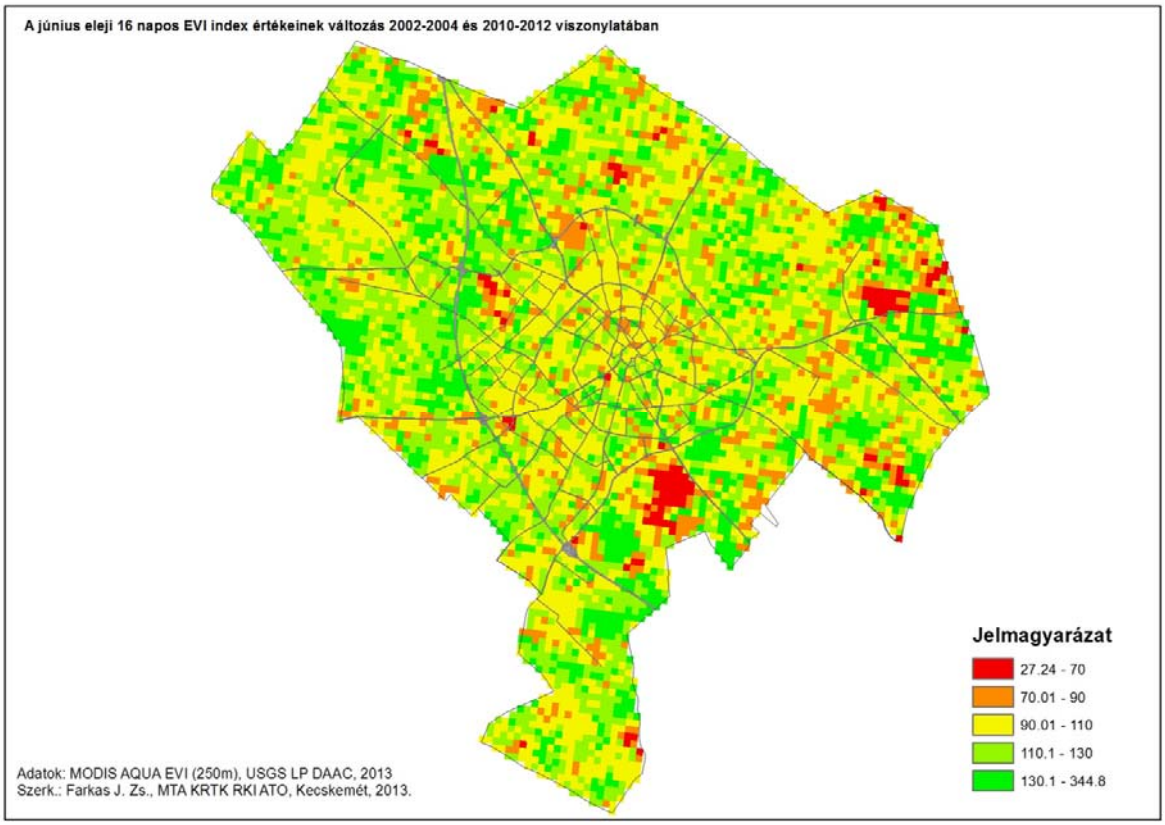

Forrás: MODIS AQUA EVI USGS LP DAAC 2013. (A legerőteljesebb módosulások piros színnel jelölve)

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A közigazgatási területen elszórtan találhatók – a természet védelméről szóló törvény által definiált – védett természeti területek (szikes rétek, mocsárrétek, homoki sztyeprétek, nádasok, vizes élőhelyek, homokpuszta gyepek). A teljes közigazgatási területet lefedő „Tisza homokhátsági vízgyűjtője” területen található természeti területek a 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet értelmében kiemelten fontos érzékeny természeti területek.

A helyi jelentőségű védett természeti értékek és tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek a következők:

- Kecskeméti Főiskola Arborétuma: hrsz.: 6124/8. (területe: l,0826 ha) EOV koordináta: Y = 699383,32 m X = 174867,07 m. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 130/1977/29. VB számú határozatával nyilvánította védetté, melyet az Önkormányzat Képviselő testülete a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) Önkormányzati rendeletével továbbra is fenntart. A védettség indoka és célja a területen található értékes növényzet megőrzése.

- „Kápolna-rét": hrsz.: 012/7., 06/4. (területe: 19,6018 ha) Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 417/1993. és a 649/1993. KH sz. határozatával nyilvánította védetté. A védettség indoka és célja a terület természet-közeli állapotának és a gyep növényzetének megőrzése.

- Zombory-birtok: Kecskemét-Méntelek, hrsz.: 0194/14., 0194/19., 0194/20., 0194/22., 0194/23., 0194/24. (területe: 25,4523 ha). Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a 38/2000. (IX. 11.) KR. sz. rendeletével nyilvánította védetté. A védettség indoka és célja a területen található értékes zsombékos, nádas, gyep és fásszárú növénytársulások megőrzése és a kiemelten fontos fajok (szalakóta, gyurgyalag, kuvik) védelme, illetve életfeltételeinek megteremtése.

- Kecskemét, Széktó Szabadidőközponthoz tartozó területek: A Szabadidőpark ÉNY-i felén, a Nyíri út, a Domb lakópark, a III. Béla krt. és a Vízmű u. által határolt terület, melyet a Kecskemét- Lajosmizse vasútvonal két különálló területrészre oszt. hrsz.: 10967/2, 10973, 10961, 10962, 10964/1, 10964/2, 10965, 10984, 10986, 10967/1, 10985, 10975/2, 10974, 10959/1, 10988, 10987, 10959/2. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a 46/2006. (IX. 18.) KR. sz. rendeletével nyilvánította védetté. A védettség indoka és célja a területen található védett és fokozottan védett madárfajok költő-, vonuló és telelőhelyének, valamint Kecskemét város térségében a legnagyobb kiterjedésű – természetszerű állapotú – állandó vízfelületének megőrzése; őshonos, összefüggő természetszerű erdőállományok állapotának megőrzése, fenntartása. A Szabadidőpark területe a park kialakítását megelőzően eredeti természeti állapotában is a szomszédos helyi védett Kápolna-rét természetvédelmi területtel szerves összefüggésben mély fekvésű, szikes-mocsaras terület volt, melyet a jelenlegi mesterséges tavak kialakításával használtak ki. A tavak parti zónáját helyenként rögzült hínáras és keskeny nádas sáv övezi, amely a vízityúk költőhelye. A nyílt vízfelület

vonuló, pihenő és táplálkozó helyet biztosít a vöcsök, a réce félék egyes fajai számára, de fontos ivóhelye a közeli panel épületek repedéseiben élő közönséges denevérnek. A vasút és Vízmű utca közötti, kerítéssel elzárt területrészt szinte egészében nyárfajok uralta erdőállomány borítja. Ezen a területrészen betelepített dámszarvas állomány is található.

A helyi jelentőségű védett természeti értékek:

- *„Kocsányos tölgy”:* Kadafalva, hrsz.: 0940/21. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 268/1993. KH. sz. határozatával védetté nyilvánította. A védettség indoka és célja a területen található értékes növényzet megőrzése.

- *„Hetényegyháza hétfa”* elnevezésű 7 tölgy: A 01555/25. hrsz.-ú terület „a” alrészletében található, EOV koordinátája: Y = 689108,96 m X = 178405,05 m. A terület része a „Nyíri Erdő” elnevezésű Kiemelt Jelentőségű Különleges Természet-megőrzési Területnek jelölt Natura 2000 területnek. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 164/1973/11. VB számú határozatával nyilvánította védetté, melyet az Önkormányzat Képviselő testülete a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) Önkormányzati rendeletével fenntartott. A védettség indoka és célja a területen található értékes faegyed megőrzése.

- *„Mogyorós-tölgyes”:* Kecskemét-Hetényegyháza. A 01555/25. hrsz.-ú terület „a” alrészletében található, EOV koordinátája: Y = 689108,96 m X = 178405,05 m. A terület része a „Nyíri Erdő” elnevezésű Kiemelt Jelentőségű Különleges Természet-megőrzési Területnek. A védettség indoka és célja a területen található értékes faegyedek és növénytársulások megőrzése.

- *Műkerti kocsányos tölgy:* Kecskemét, hrsz.: 8254. A terület EOV koordinátája: Y = 701293,7 m X = 172600,2 m. A védettség indoka a területen található esztétikai, tájképi és növénytani értéket képviselő kocsányos tölgy megőrzése.

- *„Móricz-fa”:* Kecskemét-Hetényegyháza, hrsz.: 32872/1. A terület EOV koordinátája: Y = 691742,24 m X = 177170,77 m. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 138/1979. VB számú határozatával 2/23. TT/79. törzsszámon nyilvánította védetté, melyet az Önkormányzat Képviselő testülete a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) Önkormányzati rendeletével fenntartott. A védettség indoka és célja a kidőlt fa törzsének, ágrészeinek megőrzése mementóként. A fa a 2006. évi tavaszi viharok alkalmával megsérült, a koronájának egyik fele és a törzse lehasadt. A szakemberek vizsgálata szerint a törzsben elszaporodott gomba fajok elburjánzása okozhatta a fa egyik felének pusztulását. A fa épen maradt törzse gombairtó növényvédő szerrel le lett kezelve, azonban a júliusi heves viharok következtében a törzs megmaradt része is kidőlt.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék, Nemzeti Parki törzsterület, természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet

A város közigazgatási területén nincs a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett országos jelentőségű terület (Nemzeti Parki törzsterület, természetvédelmi terület, tájvédelmi körzet).

Ex-lege védett láp, védett szikes tó

A törvény erejénél fogva védett *ex-lege védett láp*, illetve *szikes tavak* a következő, városhoz tartozó – a 8005/2001. és a 8006/2001. KÖM tájékoztatóban foglalt – közigazgatási területeken találhatók:

A védett szikes tavak helyrajzi számai:

01302/11. a-g, 01302/13.a-b, 01303/16. a-b, 01303/18. a-g, 01303/20. a-b, 01303/22. a-b, 01303/25. a-b, 01306/3. a-d, 01307/15. a-b, 01307/16. a-c, 01307/17. a-b, 01307/19., 0894/159. a-k, 0894/160. a-h, 0898/3., 0902/27. a-b, 0902/30., 0902/31., 0902/32., 0902/33., 0902/34. a-c, 0902/35. a-b, 0902/51.

Natura 2000 területek

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő – madárvédelmi és élőhely védelmi irányelv alapján kijelölt – ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhely-típusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A hálózat területei a hazai védett természeti területek rendszerét kiegészítik. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel (Natura 2000) érintett földrészletek helyrajzi számai a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletben kerültek rögzítésre. A Natura 2000 területekre vonatkozó előírásokat a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet tartalmazza.

A Natura 2000 területek közül a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Kecskemét közigazgatási területét érintő működési területén különleges madárvédelmi területek és különleges természet-megőrzési területnek jelölt területek nem találhatók.

Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területnek jelölt területek helyrajzi számai az alábbiak:

- **Matkópusztai ürgés gyep** (HUKN 20016): 01334/9, 01334/10, 01335, 01340/1, 01340/2, 01340/3, 01340/4, 01340/7, 01340/8, 01340/9, 01340/10, 01340/11, 01340/12, 01340/13,

01340/14, 01340/15, 01340/16, 01341, 01347/3, 01347/17, 01347/18, 01347/19, 01347/20, 01347/21, 01347/22, 01347/23, 01347/24, 01347/25, 01347/26, 01347/27, 01347/28, 01347/29, 01347/30, 01348/45, 01348/46, 01348/47, 01348/48, 01348/49, 01348/50, 01348/51, 01348/52, 01348/53, 01348/54, 01348/59, 01348/63, 01348/64, 01348/65, 01348/66, 01348/67, 01348/68, 01348/69, 01348/72, 01348/74, 01348/75, 01348/78.

- **Nagynyíri erdő** (HUKN 20006): 01555/25.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az Országos Területrendezési Tervről szóló módosított 2003. évi XXVI. törvény szerinti országos ökológiai hálózat övezetébe tartoznak a település területén található védett természeti területek jelentős része, valamint a jelentősebb belvízcsatornák (Alpár-Nyárlőrinci csatorna, Csukáséri-főcsatorna, Nyíri csatorna, Félegyházi vízfolyás, Csalánosi csatorna parti sávja). A belvízcsatornák parti sávja és egyes természeti területek az *ökológiai folyosók*, míg az egyéb természeti területek és erdőterületek a puffer területek és a magterületek részét képezik (X. ábra). A természetközeli élőhelyek elhelyezkedését és értékelését az X. ábra alapján végezhetjük el.

X. ábra: *A Nemzeti Ökológiai Hálózat elemei Kecskemét térségében*

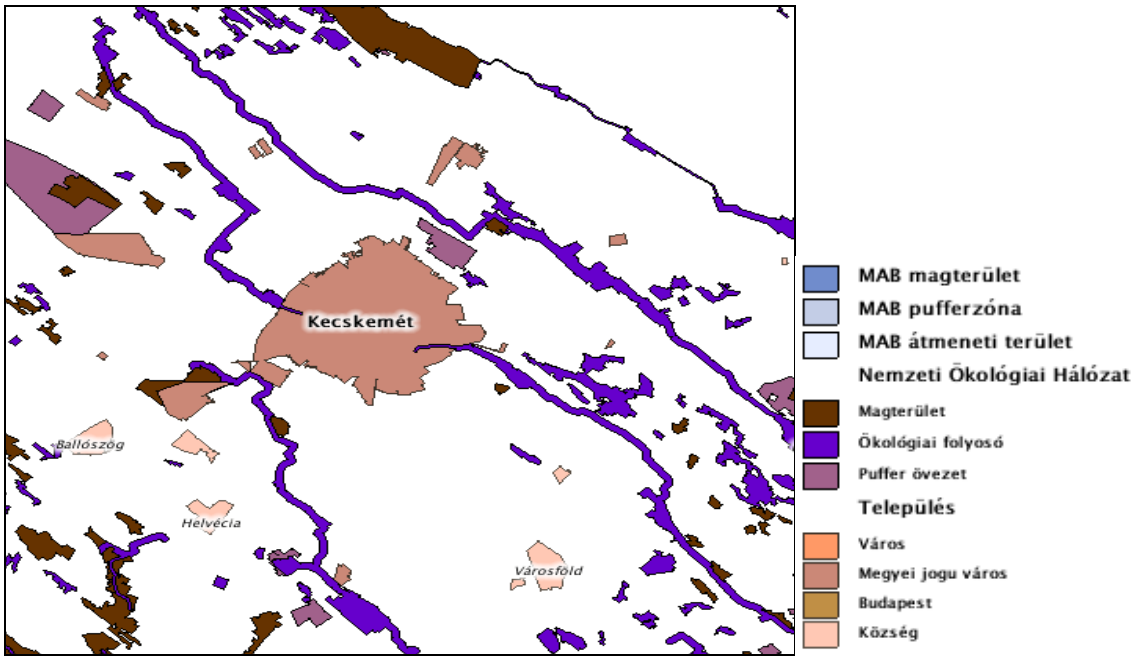

Forrás: KvVM adatok alapján MTA KRTK RKI ATO, Kecskemét 2013.

X. ábra: *A természetközeli élőhelyek és értékelésük*

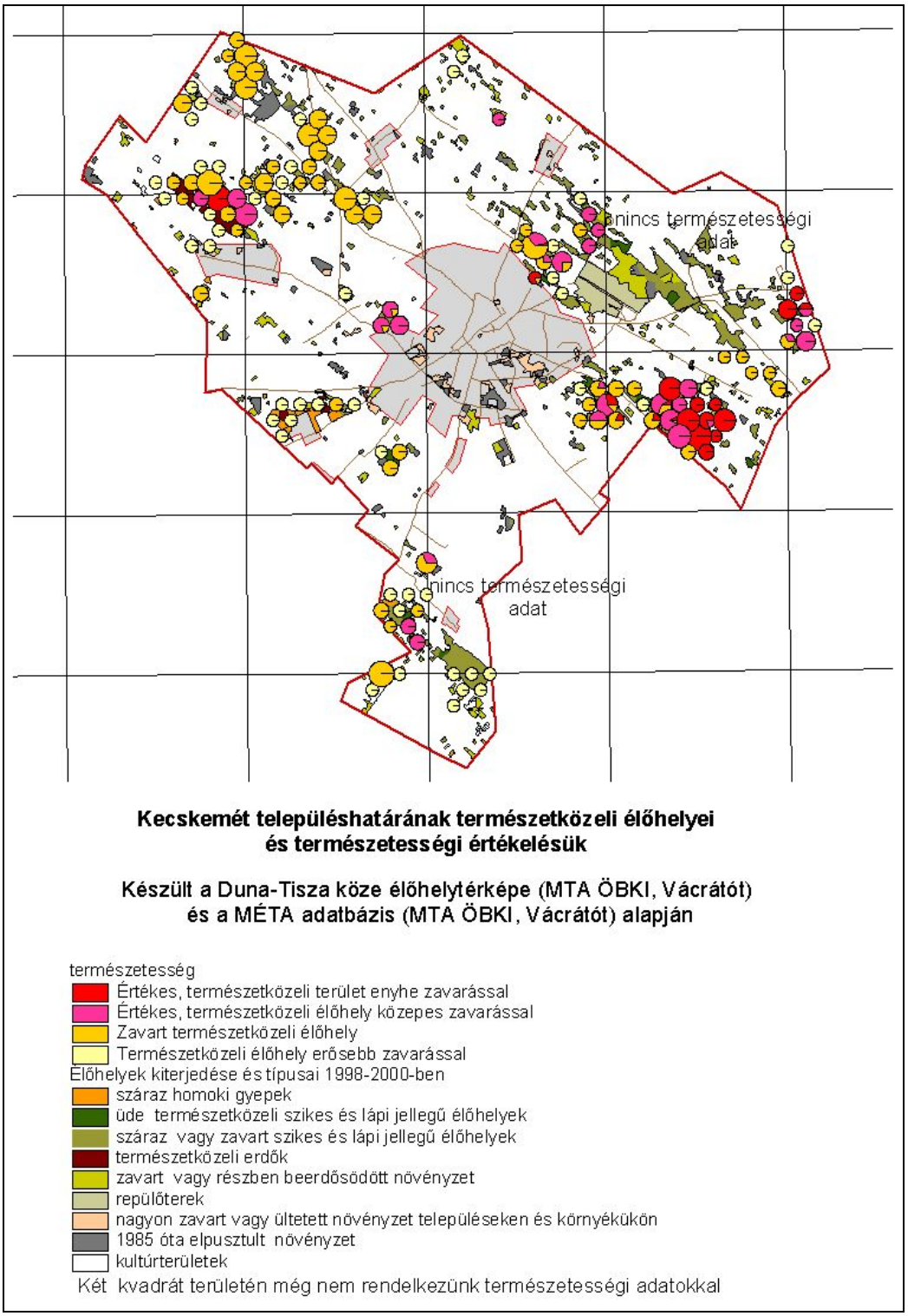

Forrás: MTA ÖKBI

A Kecskemét határában eddig felmért 780 db 35 ha-os MÉTA hatszög közül 140 tartalmazott jelentősebb természetközeli élőhelyet. Ezek ökorégiós besorolását, amely a természetesség és regenerációképesség közös mutatója, a következő táblázat foglalja össze (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét külterületének ökorégiós besorolása**

Ökorégiós besorolás (azokban a tájakban, ahol természetközeli élőhelyek is találhatók)	Hatszögek száma a felmért kvadrátokban (db)	Kiterjedés a felmért kvadrátokban (ha)	Kiterjedés a teljes területre becsülve (ha)
Természetközeli állapotú, gyengén regenerációképes tájrészlet	4	140	210
Természetközeli állapotú, regenerációképes tájrészlet	62	2170	2300
Közepesen természetes állapotú, részben regenerációképes tájrészlet	74	2590	3000

Forrás: MTA ÖBKI, a MÉTA program felmérései alapján.
**(A fenti adatok a részletes rendezési tervben helyszíni térképezés alapján újraértékelendők.)*

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A társadalom tájalakító tevékenysége során mesterséges, művi elemeket és elem-együtteseket hoz létre, amellyel különböző módon befolyásolja a természeti-környezetet. A termelés, a fogyasztás és a fejlesztési beruházások következményeként (a Kerényi féle környezeti alapprobléma modell értelmében) előbb-utóbb több területhasználati, tájökológiai és tájképi konfliktus keletkezik, melyek az alábbi képet mutatják a gazdálkodók véleményei alapján.

X. táblázat: *Kecskemét természetközeli élőhelyeinek veszélyeztető tényezői és azok gyakorisága*

Veszélyeztető tényező	Említési gyakoriság
Kaszálás hiány	286
Legeltetés hiány	268
Vízhiány	285
Tájidegen özöngyomok terjedése	56
Szemetelés és szennyezés	44
Beszántás, beépítés	52
Túllegeltetés	20
Spontán cserjésedés, erdősödés	18
Természetkárosító erdőgazdálkodás	37
Vadtúltartás	12
Égetés	4
Bányászat	2
Gyepjavítás	0
Kertesítés, tavasítás	0
Gyűjtögetés	0

Forrás: MTA ÖBKI terepi felmérés, a MÉTA program alapján.

A konfliktusok egy része megszüntethető, más része feloldható, vannak azonban olyan hatások, amelyek tartósan fennmaradnak és folyamatos külső kontrollt, figyelmet és beavatkozásokat kívánnak. A tájhasználati konfliktusok lokális feltárásával, a hatások bemutatásával és a tervszerű tájrendezési elvek érvényesítésével a meglévő konfliktusok hatása mérsékelhető, újabbak keletkezése megelőzhető.

Kecskemét térségében a nem megfelelően kialakított tájhasználatból alapvetően leginkább táj- és élőhely-degradációs konfliktusok lépnek fel.

Az 1980-as évek közepe óta jelentős élőhelypusztulás tapasztalható az érintett térségben, ma Kecskemét határában, a megmaradt természetesebb növényzet veszélyeztetettsége igen jelentős. A korábbi felmérések szerint a legfontosabb veszélyeztető tényezők a legeltetés és kaszálás felhagyása miatti jellegtelenedés, avarosodás, a túlzott mértékű bel- és csapadékvíz-elvezetés, rétegvíz-kitermelés, valamint klimatikus okok miatt bekövetkező talajszárazodás, továbbá a tájidegen növényfajok terjedése. Közepesen veszélyeztető tényező a beszántás, beépítés, illegális hulladéklerakás, közlekedési és ipari szennyezés, túllegeltetés, homokterületeken az erdősödés-cserjésedés, a homoki erdőkben a vadtúltartás és a homogén erdőhasználat.

E tájban az országos átlagnál kisebb jelentőségű veszélyeztető tényező az égetés, bányászat, gyepjavítás, halastó kialakítás és a védett növények gyűjtése. A természet-közeli állapotú területek harmadát viszont már érintette valamiféle fizikai károsodás (beszántás, beépítés, gyümölcsültetvény létesítése, erdősítés, kimélyítés, gépjárművek taposása, stb.), valamint szinte minden természet-közeli állapotú területen megfigyelhető az özönnövények (pl. selyemkóró, keskenylevelű ezüstfa) terjedése is.

Kecskemét külterületi tájain a még fellelhető természeti értékek többsége a foltszerű, mozaikos elhelyezkedés miatt veszélyeztetett. A kis kiterjedésű természeti foltok önmagukban, hálózati kapcsolatok nélkül pusztulásra vannak ítélve. Megőrzésük abban az esetben biztosítható, ha a pusztán lokális védelmükön túl (bár még sok esetben ez sem biztosított), a hálózattá szervezésük is megtörténik. **Kecskemét területén a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak éppen azok a lineáris természetközeli elemei hiányoznak, amelyek valódi hálózattá tudnák szervezni a még megmaradt értékes természeti területeket**. Ezeknek a természetközeli „zöld folyosóknak” a kialakítása nélkül aligha érhető el jelentősebb pozitív változás a külterület természeti állapotában.

A fennmaradt növényzeti örökség regenerációs képessége sajnos nem kielégítő. Jelentős regenerációs képességet csupán a szárazabb szikes élőhelyeknél dokumentálhattunk, közepes a regenerációs képessége a szikfokoknak, szikes réteknek, cserjéseknek, homoki gyepeknek, nádasoknak, míg rossz a löszsztyeppréteknek, láp- és mocsárréteknek, valamint – különösen az özönfajok terjedése miatt - a homoki tölgyeseknek és nyáras-borókásoknak.

A térségre jellemző gyeptársulások visszaszorulása is megfigyelhető a város külterületein. A természet-közeli gyepterületek arányának folyamatosan csökkenése egyrészt a szárazodás, ugyanakkor a helyi antropogén folyamatokra vezethetők vissza. A beszántás, a beépítések, a földmunkák, a becserjésedés és beerdősítés miatt elpusztult gyepterületek aránya jelentős.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A települési **zöldfelületek rendszerét** a jellemző táji-, termőhelyi adottságokon kialakult meglévő *természeti táj*, a külterületi *mező- és erdőgazdálkodás művelt területei*, valamint a belterületen – jellemző városszerkezeti adottságok által formált – *rekreációs-közjóléti zöldfelületek*, *jelentős zöldfelületű intézmények* és *a magántelkek zöldfelületei* **együttesen határozzák** meg (X. táblázat).

X. táblázat: *A város zöldfelületi rendszerét, karakterét meghatározó adottságok*

	terület megnevezése		terület mérete (ha)	terület aránya a közigazgatási területhez viszonyítva)	terület aránya a külterülethez viszonyítva	terület aránya a belterülethez viszonyítva
	Közigazgatási terület		32257,61			
Művelési ágak	erdő		5343,37	16,6%	19,8%	
	fásított terület		74,79	0,2%	0,3%	
	rét		365,75	1,1%	1,4%	
	nádas		45,67	0,1%	0,2%	
	legelő		2410,94	7,5%	9,0%	
	kert		339,9	1,1%	1,3%	
	szőlő		979,6	3,0%	3,6%	
	gyümölcsös		1211,48	3,8%	4,5%	
	szántó		13948,42	43,2%	51,8%	
	kivett		2208,7	6,8%	8,2%	
Földminőség	Átlagos és annál jobb minőségű termőföld		9702,978	30,1%	36,0%	
	Átlagosnál gyengébb minőségű termőföld		9673,572	30,0%	35,9%	
Zöldfelületek	Természetvédelmi terület		2555,06	7,9%		
		természeti terület	2413,15	7,5%	9,0%	
		exlege szikes	136,74	0,4%	0,5%	
		exlege láp	5,17	0,02%	0,02%	
	Önkormányzati zöldvagyon		491,92	1,5%		11,9%
		közpark	67,15	0,2%		1,6%
		egyéb	424,77	1,3%		10,3%
	Zöldfelületi jellegű különleges terület		247,62	0,8%		6%

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

Kecskemét zöldfelületi rendszerét alkotó jellemző elemek területi nagyságát az alábbi adatok mutatják (2013. novemberi földnyilvántartási adatok szerint): Az adatok alapján látható, hogy a zöldfelületek aránya a közigazgatási területhez képest nagyon alacsony. Az önkormányzati zöldvagyon, a zöldfelületi jellegű különleges területek és a természetvédelmi területek kiterjedése együttesen sem éri el a 11%-ot.

A fenti adatok feldolgozásával készült, az alábbi, a tájkaraktert szemléltető térképen látható, hogy Kecskemét az egymást váltó **ÉNY-DK irányú buckák és buckaközi mélyedések által tagolt finom mikrodomborzatú táj**on fejlődött. A magasabb térfelszínen szőlő-gyümölcsös kertek váltakoznak erdővel, az alacsonyabb térszinten szántók gyepekkel, attól függően, hogy jobb vagy gyengébb a talajminőség.

X. ábra: *Kecskemét zöldfelületi karaktere*

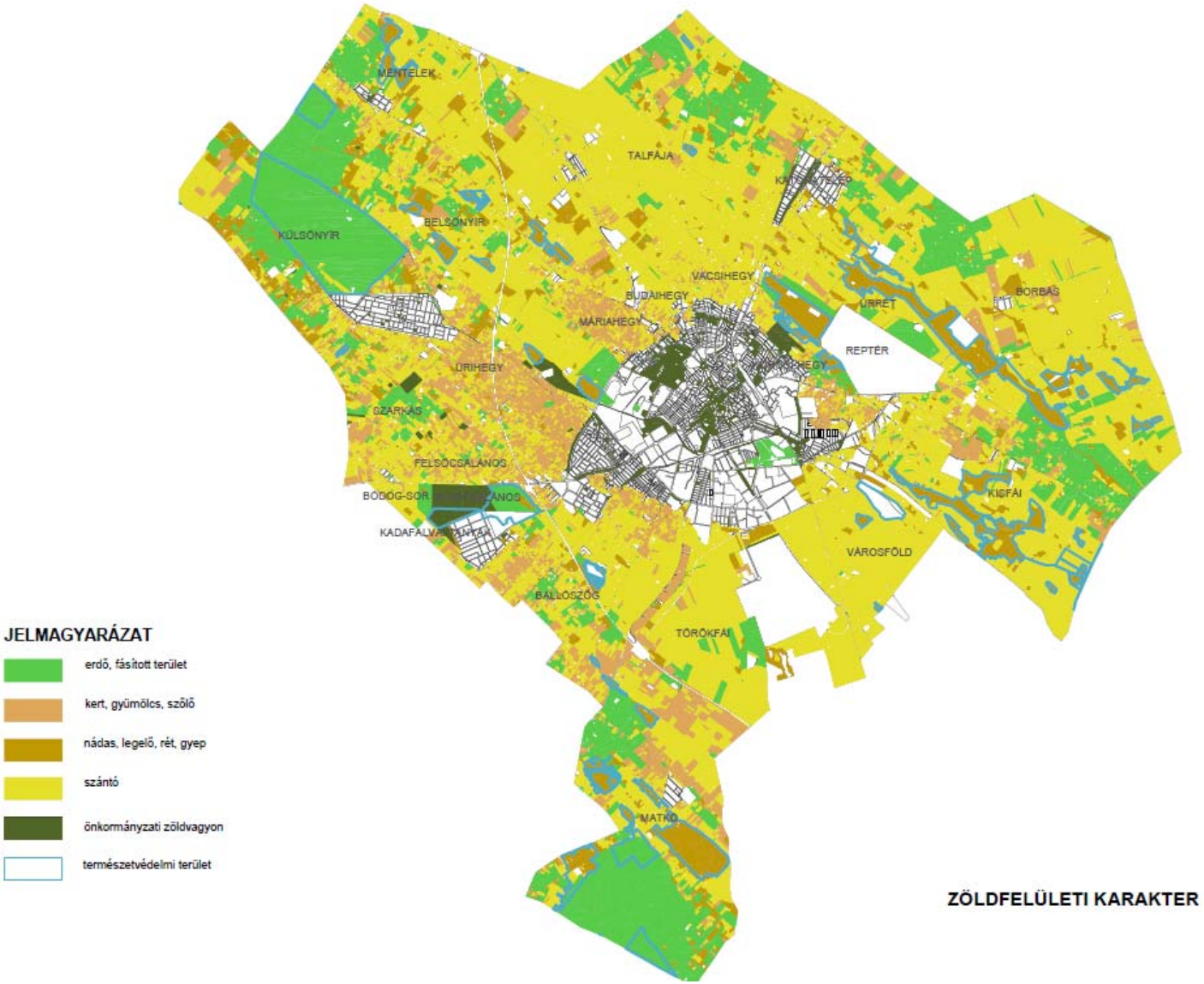

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Kecskemét táji-, zöldfelületi karaktere az alábbi X. táblázatban feltüntetett **főbb területi egységek területi elemek rendszerében** tárul fel.

X. táblázat: *Kecskemét zöldfelületi elemei*

Típus	Zöldfelületi elem	terület, ha
Közhasználatú rekreációs erdők, gyepek	Csalánosi parkerdő	67,1
	Egymilliomodik parkerdő	3,8
	Kápolna rét	19,6
	Kápolna rét melletti parkerdő	13,9
közparkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületek	Városi, városrész szintű közparkok (külön táblázatban részletezve)	27,7
	Széchenyiváros lakótelep közterületei	52,9
	Műkertváros lakótelep közterületei	3,2
	Árpádváros lakótelep közterületei	16,3
	Hunyadiváros lakótelep közterületei	5,6
	Homokbánya közterületei	
Jelentős zöldfelületi intézmények	Arborétum a Mária kápolnával	59,8 + 1,8
	Szabadidőközpont	95,8
	Csalánosi erdő	136
	Nyíri erdő - Mogyorós tölgyes	750
	Botanikus kert	1,1
	Vadaskert	2,3
	Széktói stadion	6,1
	Uszoda és élményfürdő	
	Műkerti sporttelep	12,7
	Golfpálya	35,6
	Köztemető	32,4
	Református temető	7,9
	Izraelita temető	0,6
	Kegyeleti temetők (Szentháromság, Evangélikus, Szovjet)	12,3 (11,2+0,9+0,2)
Közhasználatra nem szánt erdők	Vízmű véderdők	71,1
	Nyíri erdő	698,6
	Matkói erdő	639,1

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A központi belterület, városszerkezeti adottságai révén **mozaikos, szigetszerű zöldfelületek**kel jellemezhető, amelyre azonban erősen rányomja bélyegét az eredeti **sugaras** városszerkezetre – sajnos több esetben szervetlenül – ránövő **gyűrűs rendszer**.

Az egyes funkcionális területi elemeket az **útmenti zöldfelületek és fasoraik, facsoportjaik, valamint a külterület egyéb háló elemei** (pl. csatornapartok) szervezik rendszerré, kapcsolják hálózattá.

A központi belterületen mintegy **50-55.000 db fa** található, ebből mintegy **4500 db fiatal, az utóbbi 10 évben** került telepítésre. Számottevő, egységes, **egyöntetű fasor**, ill. fasor maradvány az alábbi közterületeken található: Nagykörút, Rákóczi út, Nagykőrösi út, Békefasor, Mezei u., Batthyány u., Petőfi S. u., Dózsa Gy. út, Nyíri út, Ady E. u., Akadémia krt., Március 15-e út, Budai u., Kerkápoly u., Csabai G. krt., III. Béla krt., Műkerti sétány., valamint további 25-30 lakóutca a város különböző részein.

Kecskemét történeti fejlődésével – a sok kedvezőtlen területi változás ellenére – még ma is **hangulatos mezővárosi településképe**t mutat, amely nem csak a településszerkezeti vagy az építészeti értékek megőrzésének, hanem táji környezetének (tagolt emberközeli művelt táj), zöldfelületi adottságainak (egységes városi út- és utcafásítások, fásított gyalogos terek, városkörnyéki közjóléti erdők megléte, zöldfelületekben gazdag főtér) és nem utolsósorban az elmúlt években történt átgondoltabb zöldfelület fejlesztési tevékenységnek köszönhető.

Kecskemét hangulatában – a **városközpontban koncentrálódó zsúfolt gépjárműforgalom** ellenére – még mindig **gyalogos-kerékpáros város** képét mutatja. A sugaras-gyűrűs közlekedési rendszer pedig lehetővé teszi a gyűrűkön belüli forgalomcsillapítást, illetve a sugárirányok menti **zöldfolyosókban elhelyezett gyalogos-kerékpáros közlekedési rendszer, sétányok** létesítését.

Nyilvánvaló és kiemelendő értéke a városnak, a nagyon karakteres és méretében sem elhanyagolható, de kisebb **zöldfelületekben gazdag városközpont** és az azt körülölelő, túlnyomóan **gyorsan elérhető lakóterületek gyűrűje**. Ezek a lakóterületek az 1900-as évek elején egységesen fásításra kerültek, sajnos a fasorok többségét napjainkra kivágták. Ezek újraültetését érdemes lenne átgondolni.

Szép zöldfelületi adottságai-lehetőségei a városnak a főtéri térrendszer zöldfelületei, a lakótömbökben megbújó kisebb-nagyobb közkertek-közparkok, a földszintes beépítések fölé nyúló lombkorona tömeg, vagy pl. a városközpontból sugárirányban kiinduló változó szélességű gyalogos tengelyek, amelyek hangulatos és egyben környezetvédelmi szempontból is fontos növénytelepítések létesítésére alkalmasak. A két legkarakteresebb tengelyt képező utcák jegyzékét az X. táblázat mutatja.

X. táblázat: *a városközpontból kiinduló főbb gyalogos tengelyek jellemzői*

Helyszínek		terület, ha
ÉK-DNY-i tengely elemei	Vasút kert	3,9
	Rákóczi út	2,1
	Főtér	4,8
	Deák tér	1,3
	Petőfi Sándor utca	0,5
	Boldogaszony tér	1,1
	Dózsa Gy. út	0,8
Helyszínek		terület, ha
	Budai kapu	0, 9
ÉNY-DK-i tengely elemei	Gyenes tér	1,4
	Luther köz	0,1
	Főtér	4,8
	Kálvin tér	0,4
	Katona József utca	0,4
	Latabár Kálmán tér	0,2
	Czolner tér	1,1
	Mezei utca	1,2
	Kossuth körút	0,3

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

Sajátos a Belváros és a Széchenyiváros – mint a legnagyobb lakónépességű városrész – közötti közterületi, ezáltal **zöldfelületi kapcsolat** is. Ezeken a közterületeken naponta több ezer ember közlekedik, sok helyen parkolókon, gyalogos áttaposásokon, gyalogátkelőhely nélküli úttesteken keresztül.

A Széchenyiváros gyűrűs fejlesztési ütemei során elmaradtak a sugárirányú, városközpontba bevezető gyalogos közlekedési nyomok, ill. azok csak a gyűjtőutak mentén épültek ki. Pedig ehhez a városrészhez kapcsolódóan helyezkednek el **a város legjelentősebb közjóléti, rekreációs zöldfelületei** („Egymilliomodik hektár" parkerdő, Szabadidőközpont, Arborétum, turistaút a Nyíri erdőbe).

Kecskemét közel 115.000 ember lakóhelye, így az élhetőség kérdése fontos tényező. Éppen ezért nem elhanyagolható az egyes **lakóterületeket szervező központi zöldterületek**, az ún. városrész szintű **közparkok** megléte és állapota (X. táblázat). Az egyes városrészekben

található közparkok kiterjedése rendkívül változó, de általánosságban megállapítható, hogy az adott városrész lakosságszámához képest (például a több mint 22 ezer főt számláló Széchenyivárosban, a 10 ezer lakost magába foglaló Árpádvárosban, vagy a több mint 6 ezer fős Petőfivárosban) kiterjedésük nem éri el a kívánt szintet.

X. táblázat: *A közparkok elhelyezkedése és mérete városrészenként*

Városrész	*városi, városrész szintű közpark*	*méret, ha*
Belváros	Főtér	4,8
	Gyenes tér	1,4
Bethlenváros	Vasút kert	3,9
Erzsébetváros	Czollner tér	1,1
Szent László város (Rendőrfalu)	Újvidék tér	0,7
Széchenyiváros	Kiskert tér	0,2
Árpádváros	Boldogasszony tér	1,1
Alsószéktó	Melinda utcai közpark	2,7
Bethlenváros	Nádasdy utcai közpark	0,8
Hunyadiváros	Hunyadi János téri közpark	1,1
	Hankovszky liget	1,7
Petőfiváros	Tópart utcai közpark	0,7
Hetényegyháza	Petrovics utcai közpark	0,7
Méntelek	Körtefa utcai közpark	0,5

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A fenti közparkok az Újvidék tér, Kiskert tér, Melinda utcai közpark és a Hunyadi János tér kivételével nem tekinthetők a funkcióhoz megfelelő mértékben kiépítettnek. A lakótelepek ezen felül az egyéb zöldfelületeik vonatkozásában is többnyire elhanyagoltak (X. táblázat).

X. táblázat: A lakótelepi közparkok

Lakótelepek	*városrész szintű közpark*	*terület, ha*
Széchenyiváros	Széchenyi sétány	1,9
	Szimferopol téri közpark	1,4
Árpádváros	Bagi László utcai közpark	0,6
	Tóth László sétány	0,8
Műkertváros	Műkerti közpark	1,6

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

Az alábbi X. ábra együtt szemlélteti a kül- és belterület jellemző, főbb – karaktert meghatározó – zöldfelületeit, elhelyezkedésüket, nagyságukat, a zöldfelületi rendszerben betöltött helyüket, a rendszer látványos hiányait. Látható, hogy a zöldfelületi rendszert alapvetően négy kategória határozza meg Kecskeméten, az erdők és fásított területek, a természetvédelmi területek, az önkormányzati – erdőterületeken kívüli – zöldvagyon és a közhasználat elől elzárt zöldfelület (pl. vízbázisvédelmi területek, temetők).

X. ábra: *A zöldfelületi rendszer főbb területi elemei Kecskeméten*

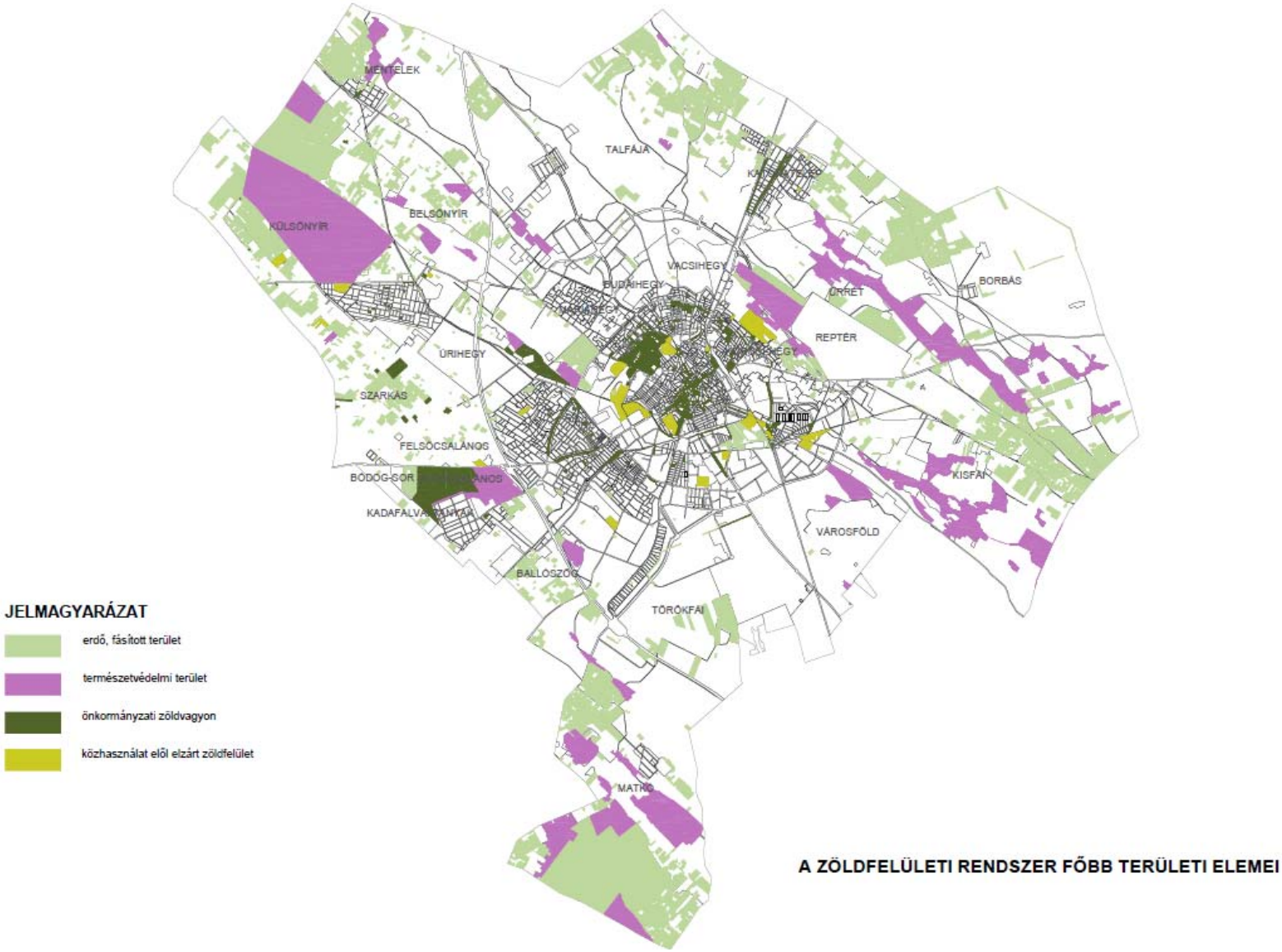

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Az ökológiai vizsgálatok is és a földnyilvántartási adatok is jól szemléltetik, hogy **a tájra jellemző egykori természetes növényállományok**, a fás, ligetes pusztai gyepek napjainkra szinte teljesen **eltűntek, regenerációjukra alig lehet számítani, területi megőrzésük is jelentős feladat**. A gyengébb talajminőségű területeken jobbára fatermesztési célú erdőterületek létesültek és létesülnek folyamatosan, illetve sűrűn tagolt kisebb-nagyobb parcellákon erdők-gyepek-gyümölcsösök és kertek alakultak ki. A jobb talajminőségű területeken szántó művelés folyik, helyenként a mind erőteljesebb beépülés veszélyével.

- összefüggő erdőtömbök –**a Nyíri erdő, Matkói erdő, Méntelek környéki erdők,**
- a mozaikos elhelyezkedésű erdő tömbök – **Talfája, Borbás, Kisfái és Szarkás erdei,**
- nagytáblás szántók **– Talfája, Borbás, Városföld, Törökfái területén találhatók,**
- gyep területek – **Belsőnyír**, **Úrrét, Kisfái és Matkó** mélyfekvésű rétek, legelő, nádasai,
- szőlő és gyümölcsösök **– Úrihegy, Máriahegy, Kőrösihegy, Kisfái, Alsószéktó, Ballószög és Szarkás** területén,
- kertek, kertségek – a belterület környéki ún. „hegyek”: **Úrihegy, Máriahegy, Budaihegy, Vacsihegy és Kőrösihegy.**

A város külterületének 70%-án folyik mezőgazdasági művelés. Ezeknek a területeknek mindösszesen a felén található a városra jellemző átlagos termőföld minőség, az ettől gyengébb földminőségen folyó gazdálkodás rendkívül változatos, ennek eredményességét azonban meghatározzák mind az időjárási viszonyok, mind pedig a talajok tápanyag-ellátottsága. Mindezek azt mutatják, hogy **napjainkra a művelt mezőgazdasági táj is védelemre szorul**. Jelenleg a külterület mintegy 10%-a áll természetvédelmi oltalom alatt, nagyobb részben erdőterületek, kisebb részben szikes, lápos gyepek.

Az **utóbbi évek változásai**ként jól érzékelhető a közigazgatási terület szélein – Külsőnyír, Talfája, Borbás, Kisfái, Matkó területén – növekvő erdőtömbök, a belterület körüli „hegyek” területén az eddig minden átalakulást túlélő kertségek övezete és az M5-ös autópályán túl kialakult változatos, tagolt tájhasználatú művelt tájkarakter egyértelmű elkülönülése. Ugyanakkor a belterület jelentős növekedésével, illetve a külterületen megjelenő lakásépítéssel a szántó művelés visszaszorulóban van. Sajnos a kertek egy része sem kerül művelésre.

A belterületi zöldfelületek elsődlegesen az itt élőket közvetlenül szolgáló rekreációs-kondicionáló területek. Kecskeméten jellemzően apró, mozaikos elrendeződésű közparkok, közkertek, lakótelepi zöldfelületek, a belterület ÉNY-i részén találhatóak nagyobb összefüggő tömbökben elhelyezkedő közjóléti erdők. A zöldfelületek eloszlása így a belterület egészét nézve eléggé egyenlőtlen.

115.000 itt élő lakossal számolva (67,1 ha meglévő közpark alapján) a zöldterületi ellátottság 5,8 m^2/fő, ugyanezen népességi adattal számolva (104,4 ha közjóléti erdő és gyep alapján) a város összes zöldfelületi ellátottsága 9 m^2/fő, amely érték még a felét sem éri el a szakmailag javasoltnak.

Külterület

Fentebb bemutatott adatokból, elemzésekből látható, hogy a tájra jellemző fás, ligetes pusztai gyepek napjainkra eltűntek. A gyengébb talajminőségű területeken jobbára fatermesztési célú erdőterületek létesültek és létesülnek folyamatosan, illetve sűrűn tagolt kisebb-nagyobb parcellákon erdők-gyepek-gyümölcsösök és kertek alakultak ki. A város külterületének 70%-án folyik mezőgazdasági művelés. Ezeknek a területeknek mindösszesen a fele éri el a városra jellemző átlagos termőföld minőségét. Az adatok jól mutatják, hogy napjainkra a művelt mezőgazdasági táj is védelemre szorul. Jelenleg a külterület mintegy 10%-a áll természetvédelmi oltalom alatt, nagyobb részben erdőterületek, kisebb részben szikes-, lápos gyepek.

A kecskeméti táj sajátos adottsága a részben gyenge termőhelyi adottságú területeken, részben a belterület szélein finom mikro-domborzatú területeken kialakult kertségek megléte, megmaradása. Ezek a kertek különböző mértékben műveltek, de mindenképpen különös zöldfelületi arculatai a városnak, még akkor is ha számos városépítészeti, tájesztétikai és településüzemeltetési kérdést vetnek fel, de zöldfelületi karakterük feltétlenül érdekes és védendő.

Belterület

A belterület – városi lakosság ellátásában számottevő – zöldfelületei az önkormányzati zöldvagyon részét képező közparkok, egyéb közterületek, védett vagy fejlesztésre szánt területek, valamint a jelentős zöldfelülettel rendelkező vagy zöldfelületi jellegű különleges területek.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A város területén a természetes és természetszerű növényállomány egyre fogyatkozik, az elmúlt évtizedek gazdasági és társadalmi folyamatai, az átalakuló területhasználat, valamint a változó klimatikus viszonyok nem tettek jót az eredeti növénytársulásoknak. Átalakulóban van az amúgy is mozaikos erdő- és **mezőgazdasági kultúrtáj**, amit leginkább a külterület növekvő számú műveletlenül hagyott, gyakran egyre szemetesebb területeiből érzékelhetünk. Az egységes zöldfelületi rendszer kialakulását gátolja, hogy egyre nagyobb számban jelennek meg a nagytáblás szántóterületek, illetve másik végletként, a tanya és az azt körülölelő művelt területek között a 6000 m^2 és annál nagyobb területeken az elsődlegesen lakás céljából épült épületek. A telkek legtöbbször jellegtelen díszkertként kerülnek hasznosításra, miután az értékesítésre kínált területek agrárművelése háttérbe szorult, párhuzamosan az elmúlt évtizedben tapasztalt agrárgazdálkodás leértékelődésével. A táj átalakulása, a változó területhasználat, valamint a külterületen megjelenő tömeges lakhatási célú kitelepülés **rengeteg problémát gerjesztett** elsősorban **a külterületi zöldfelületi rendszerben**.

A belterületek – különösen a központi belterület – tekintetében elmondható, hogy a népességszámhoz viszonyítva **jelentős közjóléti zöldfelületi hiány** mutatkozik. A meglévők esetében is kedvezőtlen adottság a jellemzően kis méret és a szétszórt elhelyezkedés. Nagyon **hiányzik a belterületen, vagy annak közvetlen közelében néhány nagyobb méretű, legalább 3-5 ha nagyságot elérő közjóléti zöldfelület, városi szintű közpark**, amelyek növényzete, kiépítettsége is alkalmas a közeli lakónépesség napi szintű ellátására.

A zöldfelületi rendszer területi elemeit elsősorban **útmenti fasorok, védőfásítások, gazdasági területeket elválasztó véderdők** kapcsolják össze, már ott ahol megvannak (a város keleti és déli alapvetően gazdasági területei környékén hiányos a rendszer, de a városba bevezető utak mentén sem történtek meg a szükséges beavatkozások). Azokon a területeken, ahol az elmúlt évtizedekben részben, vagy egészben kiépültek a fasorok, ott viszont sok esetben a fejlesztések maradtak el, melynek következtében jelentős por- és zajszennyezés is terheli az említett területek közelében élőket.

Az utóbbi néhány évtizedben a **belváros lakóutcái jelentős mértékben „elfátlanodtak”**, ezzel együtt a telkek zöme majdnem teljesen leburkolásra került. Érdekes, hogy ez a 2-3 évtizede indult folyamat napjainkra hozzájárult ahhoz, hogy egyre többen keresik a városszéli, „szabadabb zöld” környezetben elhelyezkedő lakhatási lehetőségeket.

A város más területein, ahol **utcafásítások** történtek, ezeknél az utcáknál megállapítható, hogy a faállomány többsége eltérő korú, vegyes fajta összetételű és egészségi állapotában, megjelenésben is rendkívül különböző. Az idősebb állomány jellemzően rossz egészségi állapotú, drasztikusan csonkolt (pl. Ady Endre utca), a fiatalabb állományok gyakran sűrű telepítésűek sok alulra szorult egyeddel, ezáltal a növények egy része torzult koronájú.

A **közparkok** száma és kiterjedése alatta marad a szakmai ajánlásoknak, többségük esetében elmondható, hogy **hiányos kiépítettség és növényzettel való ellátottság.** Jó példa erre Széchenyiváros esete, amely lakónépességét tekintve megfelel egy magyarországi középvárosnak, zöldfelülettel és közparkokkal történő ellátottsága azonban igen alacsony. Zöldfelületeinek jelentős része 30-40 éve került telepítésre, gyakran gyorsan növő ún. pionír növényekkel (nyír-, nyárfa), sűrű térállásban. Ez a növényzet most már kezd kiöregedni, vagy az alulra szorulás miatt teljesen elértéktelenedni.

További problémaként jelenik meg a belterületek vonatkozásában, hogy a mintegy 492 ha önkormányzati zöldvagyonból – amiből 67 ha közpark, 204,9 ha erdő és 220 ha egyéb zöldfelület– mindösszesen 162 ha van parkfenntartásba vonva Kecskeméten (X. táblázat).

X. táblázat: *A parkfenntartásba vont területek típusa és kiterjedése*

parkfenntartásba vont területek	kategória	terület, ha	
gyep	1-es	6,5	99,5
	2-es	14,9	
	3-as	78,1	
gyom	1-es	33,4	60,3
	2-es	26,9	
egyéb	cserje, sövény	1,7	2,2
	évelő		
	virág	0,3	

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

X. ábra: *Táji, zöldfelületi értékek védelme Kecskeméten*

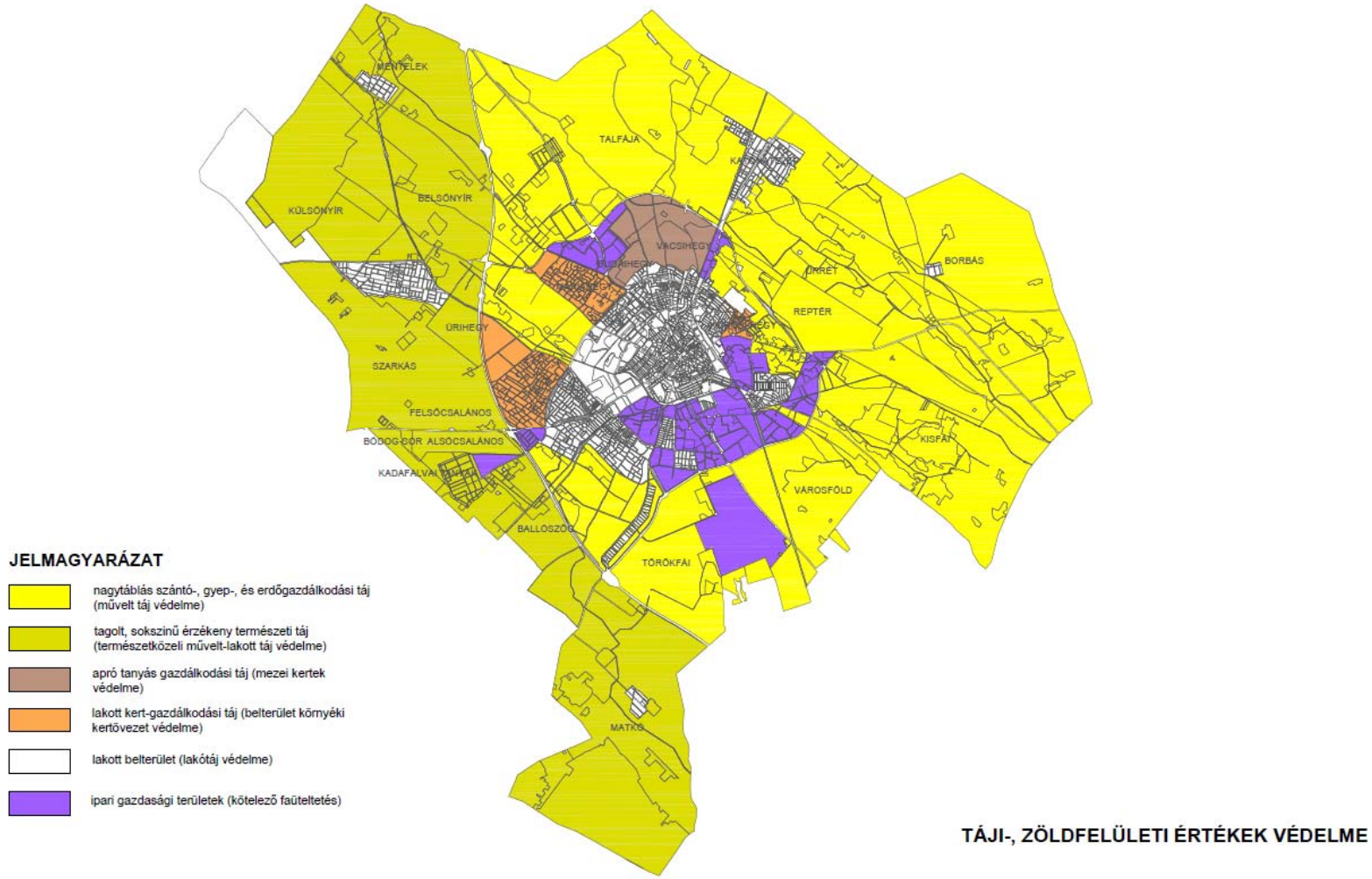

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

Kecskemét közigazgatási területét úgy is szokták jellemezni, hogy nagyhatárú alföldi mezőváros. A központi belterületet nagy kiterjedésű külterület vesz körül, melyben nem központi belterületek „úsznak" (pl. Hetényegyháza, Katonatelep, Kadafalva). A nem központi belterületek egyébként jelentős népességgel és épületállománnyal bírnak, csakúgy, mint a külterületek. Kecskemét közigazgatási határának mintegy 83,5%-át képezik az említett külterületek, s a belterület aránya a többi magyarországi településhez képest kifejezetten alacsony, nem éri el a 13%-ot (X. táblázat).

X. táblázat: *A területfelhasználás mérlege a hatályos TRT alapján*

	Terület megnevezése	Terület mérete (ha)	Terület aránya a közigazgatási területhez viszonyítva	Terület aránya a külterülethez viszonyítva
	Közigazgatási terület	32 257,61		
A közig. terület felosztása	zártkert	1211,35	3,8%	4,5%
	belterület	4117,64	12,8%	15,3%
	külterület	26 928,62	83,5%	100%
Település rendezési terv terület-felhasználási egységei	erdő terület	4416,43	13,7%	
	gazdasági terület	1992,61	6,2%	
	közlekedési terület	1677,58	5,2%	
	lakó terület	2093,51	6,5%	
	különleges terület	1005,9	3,1%	
	vegyes terület	348,61	1,1%	
	vízgazdálkodási terület	335,98	1,0%	
	zöldterület	67,15	0,2%	
	mezőgazdasági terület	20 319,45	63,0%	

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A Kecskemét közigazgatási területének területhasználati rendszeréről az X. ábra tájékoztat. Az ábra alapján elmondható, hogy a terület használatot leginkább a természeti körülmények és adottságok határozzák meg. A terület nagyobb része (63%-a) mezőgazdasági terület, de jelentős az erdőterületek kiterjedése is. A természeti adottságok, mint a talajok minősége, a vízzel történő ellátottsága, alapvetően meghatározza az átlagosan jobb mezőgazdasági területek, vagy éppen az erdők elhelyezkedését (X. ábra).

X. ábra: *A területhasználat rendszere Kecskemét közigazgatási területén*

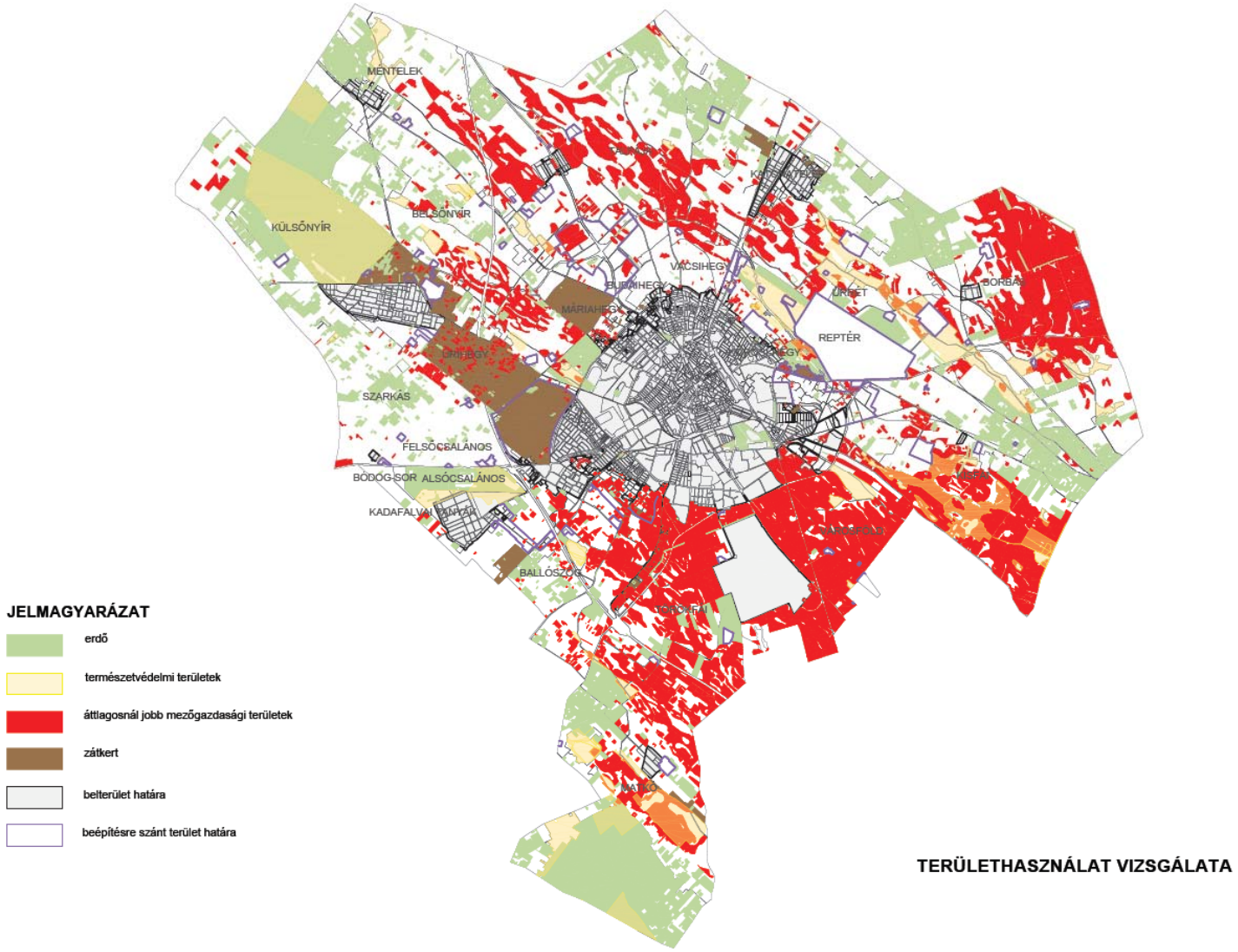

Ugyancsak a természetföldrajzi viszonyok és adottságok határozzák meg a természetvédelmi területek, vagy éppen a (zöldség és gyümölcstermesztésre alkalmas) zártkertek helyét, illetve a területhasználat módját. Ahol nem figyelhető meg a területhasználatot egyértelműen meghatározó kedvező adottság, vagy foltszerűen jelenik meg, ott mozaikos a területhasználat, s megjelennek a lakóterületek. A kevésbé értékes területen a beépítés is sűrűbb lehet, amit láthatunk a nem központi belterületek (Hetényegyháza, Borbás, Katonatelep) esetében is.

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A közigazgatási terület ingatlan-nyilvántartási és a településrendezési terv területhasználati egységek szerinti tagozódását az alábbi X. ábra mutatja.

X. ábra: *Kecskemét közigazgatási területének felosztása ingatlan-nyilvántartás és a TRT területhasználati adatai alapján*

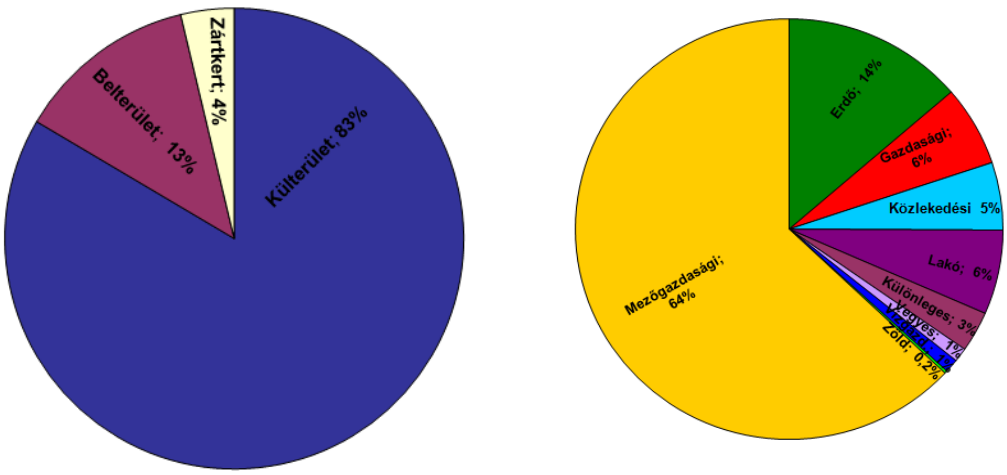

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

Látható, hogy Kecskemét kiterjedt külterülettel, s jelentős mezőgazdasági hasznosítású területekkel rendelkezik. E két adottság számos sajátosságot hordoz. Többek között viszonylag magas a külterületi lakosságszám (több mint 10 ezer fő). A zártkertekben eltérő területhasználati módokkal találkozhatunk, ami a mezőgazdasági termeléstől, az állattartáson keresztül, a tisztán lakófunkcióig terjed. Sok esetben az eltérő területhasználati módok egymás közelében valósulnak meg, melyek számos konfliktus forrásai. Ugyancsak a nagy közigazgatási terület eredményezte, hogy nagy nem csak a külterületi, hanem az egyéb belterületi lakosság száma (pl. Hetényegyháza 5087 fő, Katonatelep 2544 fő, Kadafalva 1723 fő) is, ami a városüzemeltetés szempontjából jelent kihívást, hiszen a város központjától 8-10 km-re elhelyezkedő településrészek lakosságának közüzemi, illetve közszolgáltatási ellátását

biztosítania kell az Önkormányzatnak, ugyan úgy, mint a nagyobb részt a városban munkát vállaló lakosok mindennapos bejárásának (pl. közutak karbantartása, tömegközlekedés szervezése) biztosítását.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A zöldfelületi rendszer **főbb szerkezetalkotó területi elemei a külterületen** az alábbiakban nevesíthetők:

- összefüggő erdőtömbök
- a mozaikos elhelyezkedésű erdő tömbök
- gyepgazdálkodási területek
- szőlő és gyümölcs táblák
- kertek
- szántók

X. ábra: *Főbb szerkezetalkotó területi elemek és művelési ágak a külterületen*

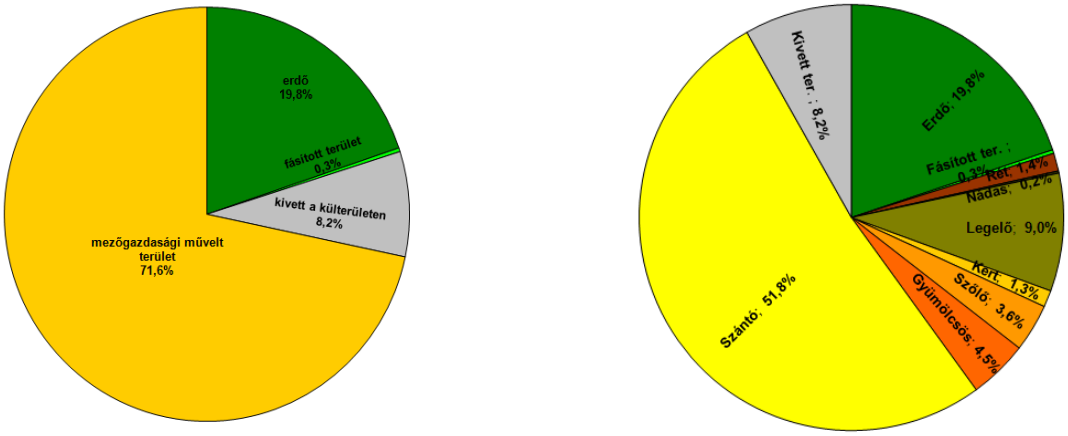

A belterületen az alábbi szerkezetalkotó elemeket különböztethetjük meg:

- nem közhasználatú erdők
- közhasználatú erdők
- közparkok
- egyéb közkertek, lakóterületi közhasználatú zöldfelületek
- lakókertek

Az egyes területi elemeket az **útmenti zöldfelületek és fasoraik, facsoportjaik szervezik rendszerré, kapcsolják hálózattá**.

Kondicionáló zöldfelületeknek tekintjük az elsődlegesen belterület környéki,

- közhasználatra szánt, szabadon látogatható zöldfelületeket, valamint

- a közhasználat elől elzárt, korlátozottan használható, de jelentős zöldfelülettel rendelkező különleges területeket, erdőket.

X. ábra: *A zöldfelületi rendszer főbb szerkezetalkotó területi elemei a belterületen*

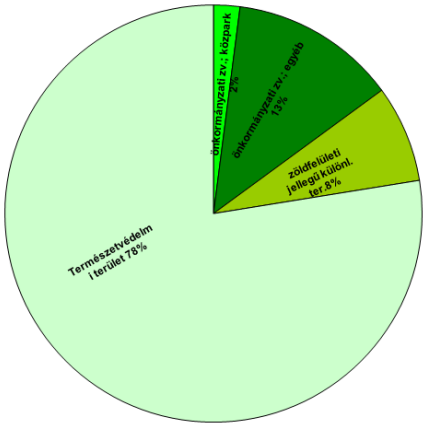

A **zöldfelületi karaktert**

- Külterületen jól érzékelhetően a természeti adottságok, elsődlegesen talajadottságok határozzák meg;
- Belterületen viszont a kialakult városszerkezet jellemzi.

A külterületen az ÉNY-DK irányú erdők, gyepek, kertövezetek, míg belterületen a sugaras-gyűrűs úthálózati rendszer mentén létrejött közparkok, terek, véderdők, illetve a nagy lakótelepi zöldfelületek a meghatározók. A belterület karakteres zöldfelületi elemei a fasorrá rendeződő utcai fásítások.

X. táblázat: *Az ingatlan-nyilvántartási adatok és a termőföld minőségi osztályok főbb jellemzői*

	terület megnevezése	terület mérete (ha)	terület aránya (a külterülethez viszonyítva)
	Külterület	26928,62	
művelési ágak	erdő	5343,37	19,8%
	fásított terület	74,79	0,3%
	kivett a külterületen	2208,7	8,2%
	mezőgazdasági művelt területek	19301,76	71,68%
földminőség	átlagos és annál jobb minőségű termőföld	9702,978	36,0%
	átlagosnál gyengébb minőségű termőföld	9673,572	35,9%

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

X. ábra: *Termőhelyi adottságok Kecskemét közigazgatási területén*

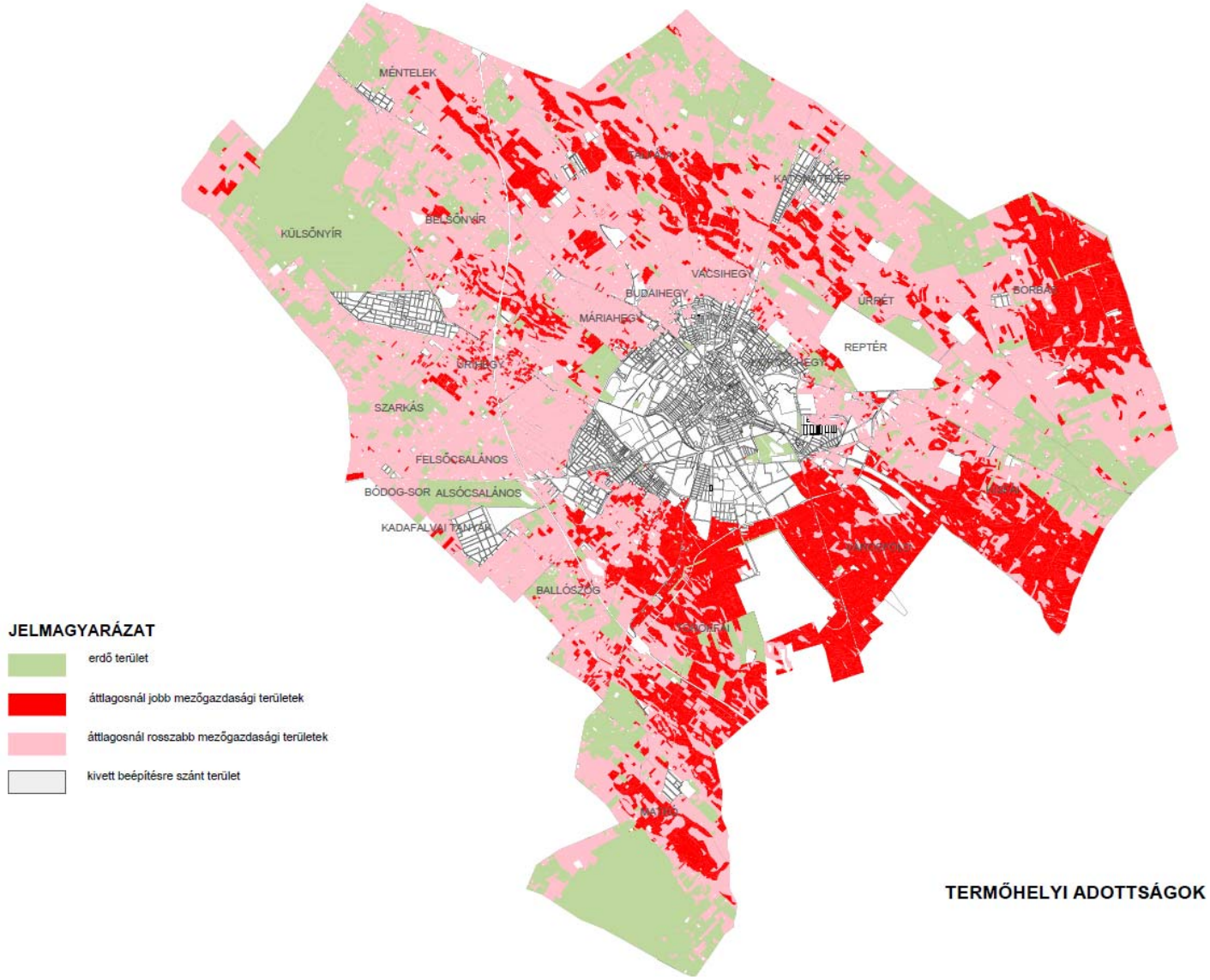

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A külterületek vonatkozásában összevetve a 80-as, a 90-es és 2000-es évek területfelhasználást bemutató terveit (ld. 1.6. fejezet X. Y és Z. ábrákat), látható, hogy a tervezés alapelve a mezőgazdaság üzemi alapú megközelítése – a területhasználat biztosítása – felől elmozdult a magán tulajdont szem előtt tartó szabályozás irányába, ahogy az az országos szabályozásban is megjelent. Míg a 80-as évek struktúra terve a tanyás térségeket nagyüzemi gyümölcsös és szántó területbe, a városkörnyéki területeket tanyás területként rögzítette, addig a hatályos szerkezeti terv előbbi területeket a tulajdonosi igényeknek megfelelően általános tanyás övezetbe, utóbbiakat többnyire városkörnyéki lakókertes és városkörnyéki tanyás területbe sorolja. Ezek a területek a meglévő adottságok miatt, egyébként is nehezen tudnak átalakulni, az infrastrukturális és úthálózati hiányok, valamint a tulajdonosi szétaprózottság miatt. E szempontok alapján ezen területektől nem is várható, hogy hasonló szolgáltatási és lakókörnyezeti színvonalat nyújtson, mint a korábban tervszerűen kialakított lakóterületek.

A belterületek vonatkozásában a 80-as évekhez képest folyamatos a változás, mégpedig az extenzív fejlődés irányába. Az 1991-es struktúra terv előirányozta számos városkörnyéki terület belterületi bővítését, így lakóterületnek lett kijelölve Máriahegy, Alsószéktó, Vacsihegy, vegyes területnek Szolnokihegy, iparterületnek Kecskemét-Városföld és Törökfái egyes részei. A szabályozás feloldotta továbbá a külterületi lakásépítési tilalmat, melynek következtében a 90-es években számos külterületi lakóépület épülhetett fel. Noha a kijelölt fejlesztési területek nem épültek be teljes körűen, mégis a jelentkező lakossági igények és a prognosztizálható lakosságszám növekedés miatt, valamint az olcsóbb lakhatás megoldása érdekében, a 2005-ös struktúra terv további területeket (legnagyobbrészt lakóterületeket) vont beépítésre szánt területbe, a Felsőszéktó és Külső-Máriahegy területén.

A jelenleg hatályos Településszerkezeti Tervben terület felhasználási egységek alakzata szempontjából egyrészt mozaikosabb a beépítésre szánt területek határvonala, másrészt a központi beépítésre szánt terület kontúrja csipkézettebb, több helyen csápszerű, a főutak mentén van, ezzel együtt elmosódik a határ a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt terület között.

Az elmúlt évek gazdasági és társadalmi folyamatainak és a területfelhasználás szabályozásának eredményeként, a központi belterület területfelhasználási mérlege jelentős átalakulást mutatott. A jelenlegi állapotot az X. táblázat mutatja be.

X. táblázat: *Központi belterület területfelhasználási mérlege jelenleg (2014)*

Területfelhasználási kategóriák	Terület (ha)	A központi belterület százalékában%
nagyvárosias lakóterület	100,5	4,01
kisvárosias lakóterület	264,98	10,56
kertvárosias lakóterület	428,55	17,08
falusias lakóterület	32,72	1,30
településközpont vegyes terület	199,65	7,96
központi vegyes terület	47,89	1,91
gazdasági kereskedelmi, szolgáltató terület	499,59	19,91
gazdasági ipari terület	127,25	5,07
különleges terület	130,87	5,22
különleges, temető, szabadidő, sportterület	86,71	3,46
vasúti közlekedési terület	39,15	1,56
egyéb közlekedési terület	299,32	11,93
zöldterület	45,53	1,81
védelmi és gazdasági célú erdőterület	202,84	8,08
vízgazdálkodási terület	3,61	0,14

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A központi belterület terület-felhasználási mérlegének értékei azt mutatják, hogy a társadalmi igényekkel nagyjából arányos az egyes területhasználati típusok közötti felosztás. Kivételt egyik oldalról talán csak a különleges, temető, szabadidő és sport (3,46%) kategóriájába tartozó területek és különösen a zöldfelületek (1,81%) képeznek, amelyek a belterülethez képest nagyon alacsony arányt képviselnek más városokhoz képest. Másik oldalról közel 500 ha-t foglalnak el a központi belterületből a gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató területek, melyek alföldi léptékben igen jelentősnek tekinthetők.

A Településszerkezeti Tervben 2005-ben kijelölt **új beépítésre szánt lakóterületek** kialakítása – mint rendezési feladat – anyagi eszközök hiányában többnyire csak a szabályozás szintjéig valósult meg. Nincsenek városrészi léptékű, de legalább nagyobb tömb egészére kiterjedően összehangolt telekrendezések. Ennek fő oka, hogy az érintett területek szinte kizárólag magántulajdonban vannak. A megvalósítás nagymértékben függ a tulajdonosok kezdeményezésétől, azok viszont csak összefogva, egy adott összefüggő telekcsoport, utcaszakasz egészére tudnak telekrendezésbe, közterület kialakításba fogni – az önkormányzattal kötendő településrendezési szerződés alapján – így ezek a fejlesztések sajnos foltszerűen, s nem ütemezett módon valósulnak meg. Ezeket mutatja be a településrendezési szerződésekről szóló fejezet (1.5.2.) egy része.

Új, beépítésre kijelölt gazdasági területek kialakítása szintén részben valósult meg, annak ellenére, hogy ezek konkrét igények alapján keletkeznek. A legnagyobb, s egyben legsikeresebb ilyen típusú előkészítő munka a déli gazdasági terület fejlesztése volt a Mercedes autógyár beruházásának megvalósulása érdekében, de ellenpélda is akadt, az északi logisztikai terület kijelölése esetében.

Bizonyos korábban kijelölt területek vonatkozásában voltak visszalépések, így a kijelölt területek nem tudtak teljesen beépülni, ilyen volt például a déli elkerülő úttól északra, a belterület felé eső iparterület még mindig mezőgazdasági hasznosítású. Ennek ellenére Településszerkezeti Terv újabb fejlesztési területekkel bővült, ahol gazdasági területek nyíltak, a fejlesztések tehát nem ott valósultak meg, ahol az alapvetően elő volt irányozva. A gazdaság szereplői elsősorban a saját szempontok alapján, a helyhez kötöttség elvét segítségül hívva, a legalkalmasabb helyszínt választják ki fejlesztéseik számára. Az is jellemző folyamat, hogy a kisebb gazdasági vállalkozások, kereskedelmi egységek a városi főutak mellé települnek, ezzel összességében jelentős városképi és közlekedési problémát okozva.

A tervezett főutak, gyűjtőutak megvalósítása tekintetében szintén jelentős elmaradások vannak, a 2005-ös rendezési tervben tervezett városi utak közül, csak a Csalánosi út valósult meg. A többi szakaszon látható, hogy az út fejlesztésének elmaradása együtt jár azzal, hogy az út menti, beépítésre kijelölt területek nem fejlődnek. A várostól északra elhelyezkedő területek használatát alapvetően befolyásoló északi elkerülő út nyomvonala több lépcsőben folyamatosan észak felé tolódott, elsősorban a külterületi beépítések miatt. Ez a folyamat, valamint a „Királyok körútja” hiányzó szakasz kiépítésének – Nagy Lajos király körút és a Károly Róbert körút közötti –elmaradása következtében nem tudott elkezdődni a két körút közötti kiszabályozott területen a fejlesztés.

A revitalizációra, rehabilitációra érett és kijelölt területeken (volt laktanyák, alulhasznosított területek, funkcióváltásra érett gazdasági területek) a TRT jóváhagyásakor javasolt, illetve tervezett és előrevetített funkciók csak részben, meglehetősen kis mértékben valósultak meg, elsősorban Homokbánya területén. Ezen területeknek a környező városrész szövetéhez, funkciójához leginkább illeszkedő fejlesztését – elsősorban a városi, másrészt pályázati források hiányában – az önkormányzat csak a szabályozás szintjén tudja előmozdítani.

Összességében elmondható, hogy a Településszerkezeti Terv a nagy szerkezeti egységeket, városrészeket jól lehatárolja, kijelöli a nagytávlatú kereteket, de egy-egy adott beavatkozást

igénylő terület távlati hasznosítási céljait, konkrét fejlesztési program hiányában csak az elvek szintjén tudja kezelni, természetesen figyelembe véve a város igényeit és a helyi lakosság elvárásait.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Az 1.14.5.1. fejezet alatt található ábrák az ingatlannyilvántartás építmény funkciók szerinti felosztását mutatja be. Az intézményi besorolás pontosítását követően szükséges a fejezet részletes kidolgozása…

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A jellemző barnamezős területek, volt laktanyák, felhagyott iparterületek és a nem beépített, de beépítésre szánt területek vizsgálatát mutatja az alábbi X. ábra. Az ábra alapján látható, hogy jelentős tartalékok vannak a város központi belterületén.

További pontosításokra és szakmai egyeztetésekre van szükség a fejezet kidolgozása érdekében!

X. ábra: *Az alulhasznosított barnamezős területek térbeli képe Kecskeméten*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A megadott szempontok alapján folyamatban van az adott fejezet részletes kidolgozása. A fejezet alapvető iránymutatásokkal szolgál majd nem csak a Településfejlesztési Koncepció készítéséhez, de a TRT tervezési feladataihoz is, ezért az egyeztetések jelenleg is zajlanak…

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK:

KERTSÉGEK-korábbi funkciójukat elveszítették új értelmezésüket még keresik.
-Kertségek beépítésre szánt területbe vonása (Külsőmáriahegy, Felsőszéktó, Alsószéktó) nagy területek,
-Jó részt alternatív megoldások a belterületi magas telekárakkal szemben
-Lakosság részéről pozitív hozzáállás, új lehetőségek
-Nehezen átépíthető területek
-Infrastruktúra nem vagy nehezen követi az igényeket
-Együttműködés nehézkes
-Önkormányzat kivonult a fejlesztésből

Előrelépés iránya:

-Önkormányzat részéről az elmúlt év tapasztalatainak összegzése____esetleges visszalépések, fokozatosság elve
-Rendelkezésre álló anyagi erőforrások alapján tervezett városfejlesztés
-Szemléletváltás az Önkormányzat részéről, szemléletváltás a lakosság részéről
-Felelős közös döntések meghozatala közérdek-magánérdek
-Önkormányzat anyagi szerepvállalása is
-Lakóközösségek támogatása-civil kezdeményezések támogatása-párbeszéd kezdeményezése
-Önkormányzati ingatlan fejlesztések
-Turisztikai fejlesztés
-Közlekedés fejlesztés, különösképpen a kerékpárhálózat kiterjesztése

Célok:

-Kertségekben lakók helyzetbe hozása, tájékoztatás
-Valódi kertségek kialakulása, földművelés, zöldség, gyümölcs termesztés
-Lehetőség megteremtése a felesleg termék közös felvásárlására-szociális piac létrehozása
-Ösztönzés a föld művelésére, gondozására
-Infrastruktúra, közbiztonság megteremtése,
-Úthálózat!!
-

Javasolt eszközök:

-Következetes döntések, hosszútávra értelmezhető
-Átlátható, transzparens szabályozás
-Időtáv:középhosszútáv

VÁROSKÖRNYÉKI TANYÁS TERÜLETEK

- Elszórtan, jórészt utak mentén épült lakóépületek, használatuk és színvonaluk igen különböző
- Lehetőség megőrzése, hogy infrastruktúra és úthálózat később megfelelő mértékben kiépíthető legyen
- Földúton megközelíthető ingatlanok megfelelő megközelítésének megőrzése (jelenleg kerítés nem engedélykötele vs. Mezőgazdasági gépjárművek)

KÖZPONTI BELTERÜLETTŐL TÁVOLI NEM BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

-Kecskemétre jellemző mezőgazdasági területek megőrzése, további felaprózódás megakadályozása

-Családi és szövetkezeti gazdaságok támogatása

-Valódi tanyagazdaságok segítése

-Mezőgazdasági utak „elépítésének” megakadályozása

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A város telekrendszerét két elemző térképen mutatjuk be, a teleknagyság alapján. Az egyik a telekhasználat és a telekméret összefüggéseire fókuszál nagyobb osztásközökkel, míg a másik kisebb osztásközzel inkább a tömbökön belüli eltéréseket mutatja be. Mindkét térkép belterületre és a teljes közigazgatási területre is elkészült az ábrázolt területnek megfelelő léptékben.

A külterületen, a térkép alapján kirajzolódó mintázatok jól mutatják, hogy a telkek alakját számos tényező együttese határozza meg. Szerkezetalkotó tényezők összefüggő rendszert képeznek, egymásra épülnek, egymásból következnek, s hatással vannak nam csak a telkek alakjára, de méretére is. Ezek a tényezők a talajadottságok, lejtésviszonyok, művelési ágak, úthálózat rajzolata, történelmi sajátosságok, a beépültség, beépítettség, a terület használatának módja.

Belterületen az látszik, hogy

- 450 m^2-nél kisebb telkek két területegység (Voelker-telep, Belső-Bethlenváros középső és északi része) kivételével csak új, tervszerű, „mérnöki” osztás útján alakultak ki és maradtak fenn
- 750 és 1500 m^2 közötti telkek, amelyek nagyobbak egy haszonkert nélküli családi házas teleknél, szinte csak nem központi belterületen és zártkertben van, tehát alapvetően lakott részen
- az 1500-6000 m^2 közötti telkek túlnyomó többsége lakó- vagy gazdasági épülettel beépített telek
- a zártkertek jellemző telekmérete 750-2000 m^2 között van.

Alaktani szempontból jól szemügyre vehető a tömbökből építkező városszerkezet és az azokat alkotó egyedi telek hasonlósága, tehát a többé-kevésbé szabályos úthálózathoz szabályos alakú telkek csatlakoznak.

X. ábra: *Kecskemét közigazgatási területének telekstruktúrája*

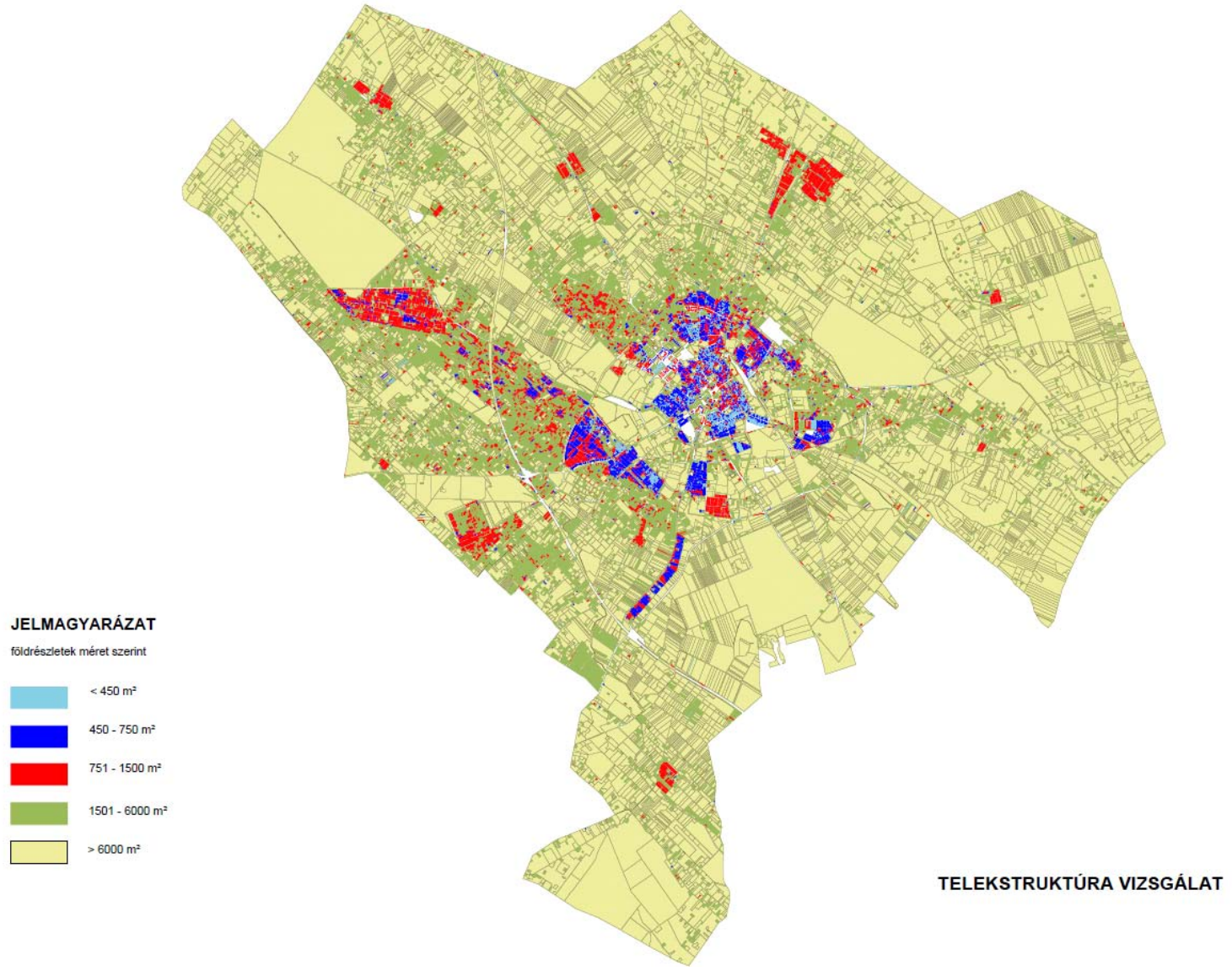

X. ábra: *Kecskemét központi belterületének telekstruktúrája*

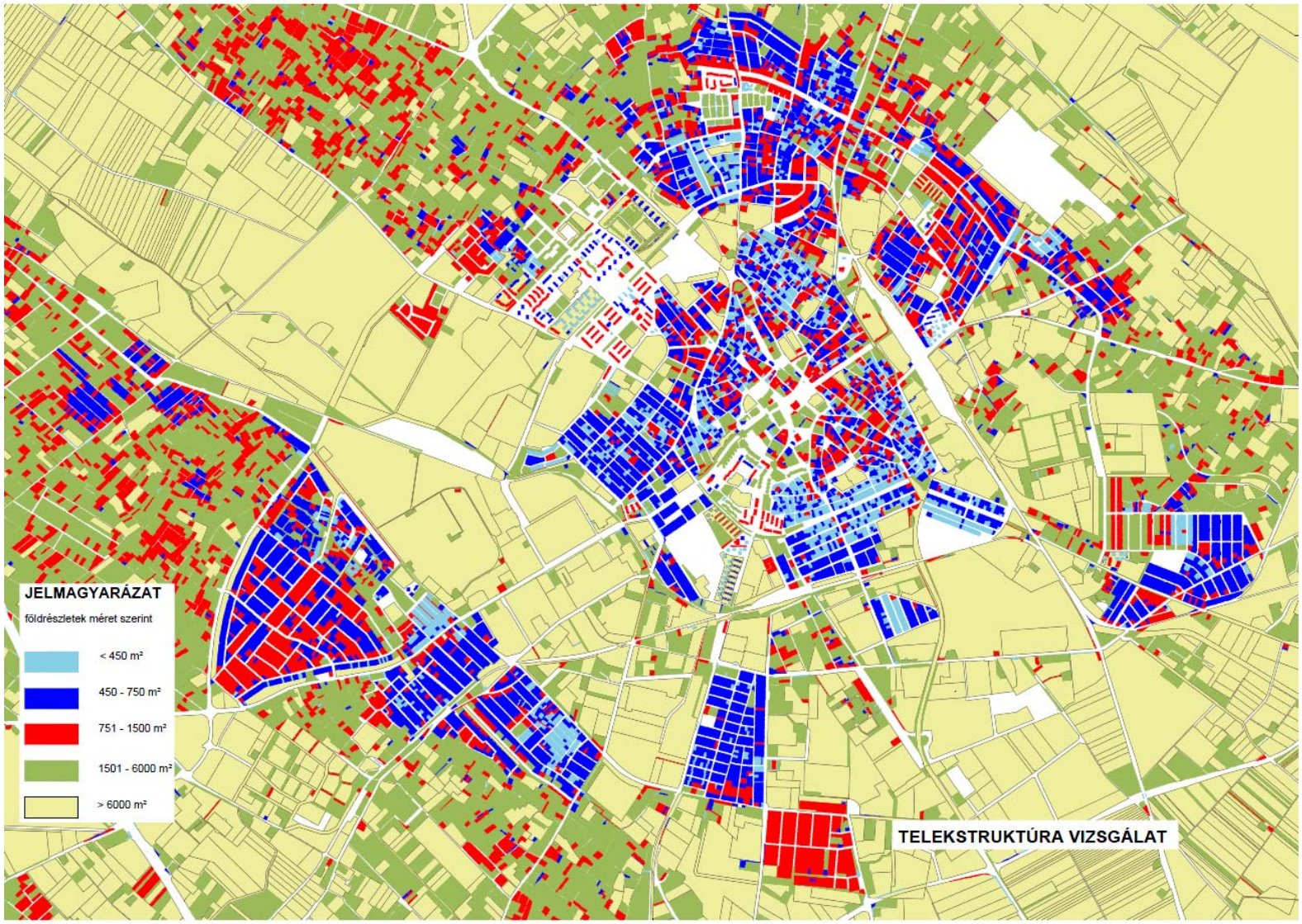

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A vizsgálat bemutatja, hogy a város területén, mely telkek vannak állami vagy önkormányzati tulajdonban, illetve ezek, mely városrészekben helyezkednek el. A fejlesztési lehetőségeket, azok területi irányultságát, valamint az értékesíthetőséget alapvetően meghatározza, hogy az önkormányzat hány darab, mekkora kiterjedésű és milyen minőségű ingatlanokkal rendelkezik, illetve azok hol helyezkednek el a város szövetében. A vizsgálat alapját képző adatbázis az önkormányzat hivatala által vezetett ingatlanvagyon-kataszter volt. Ez alapján megállapítható, hogy 2010-hez képest növekedett az önkormányzat tulajdonába került ingatlanok száma 6.340-ről 6.505 db-ra (2012. dec. 31.). Azonban nem csak a darabszám tekintetében növekedett az ingatlanállomány, hanem kiterjedésében (mintegy 13 ha) és könyv szerinti értékében is (több mint 8 milliárd Ft-nyi növekedés).

A kataszter tartalmazza azokat az ingatlanokat is, melyekben az önkormányzat csak részben – legyen az bármilyen kis tulajdoni hányad is – tulajdonos. A nyilvántartás nem csak a vagyonelemeket, s azok helyét tünteti fel, de tájékoztatást is ad arról, hogy az adott ingatlan forgalomképes-e vagy sem. A teljes ingatlanállomány 71%-a forgalomképtelen, 5,1%-a korlátozottan forgalomképes, míg a fennmaradó 23,9%-nyi rész (1.555 db ingatlan) képezi az önkormányzat forgalomképes ingatlanjait. Ezek nagyobb része földterület, kisebb részben lakás és egyéb nem lakás célu helyiség.

Az önkormányzat által 2013-ban elfogadott vagyonkoncepció részletesen vizsgálta az ingatlanállományt, és a forgalomképes ingatlanok esetében javaslatot is tett a további hasznosítás lehetséges módjaira.

A fejezet elkészítése érdekében további adatokra és információkra van szükség, a fejezet készítése folyamatban!

Az önkormányzati ingatlanvagyon-kataszter adatállománya alapján az önkormányzati törzsvagyon (nem forgalomképes ingatlanok) elhelyezkedését az X. ábra szemlélteti. Ezek az ábrázolt ingatlanok elsősorban közterületek, közparkok vagy a közellátást, közfunkciót biztosító épületek, létesítmények.

X. ábra: *Az önkormányzati törzsvagyon elemeinek területi képe*

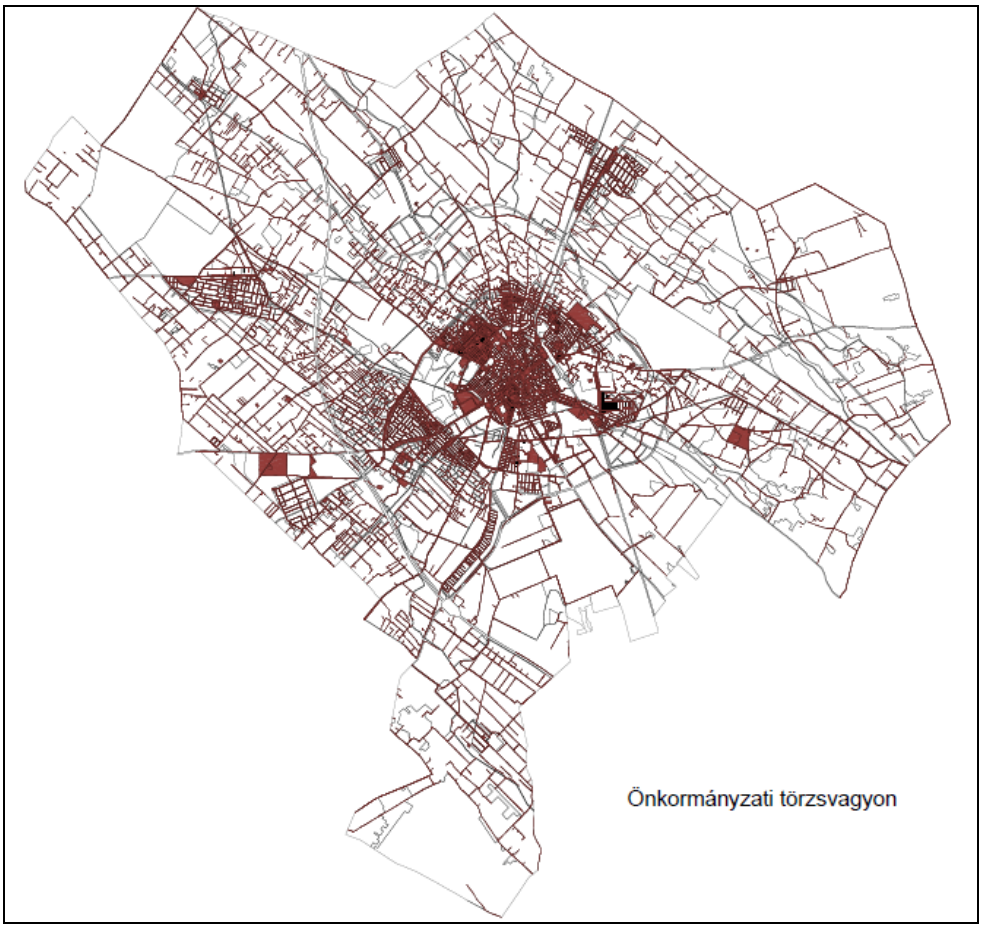

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *A forgalomképes önkormányzati ingatlanvagyon területi elhelyezkedése*

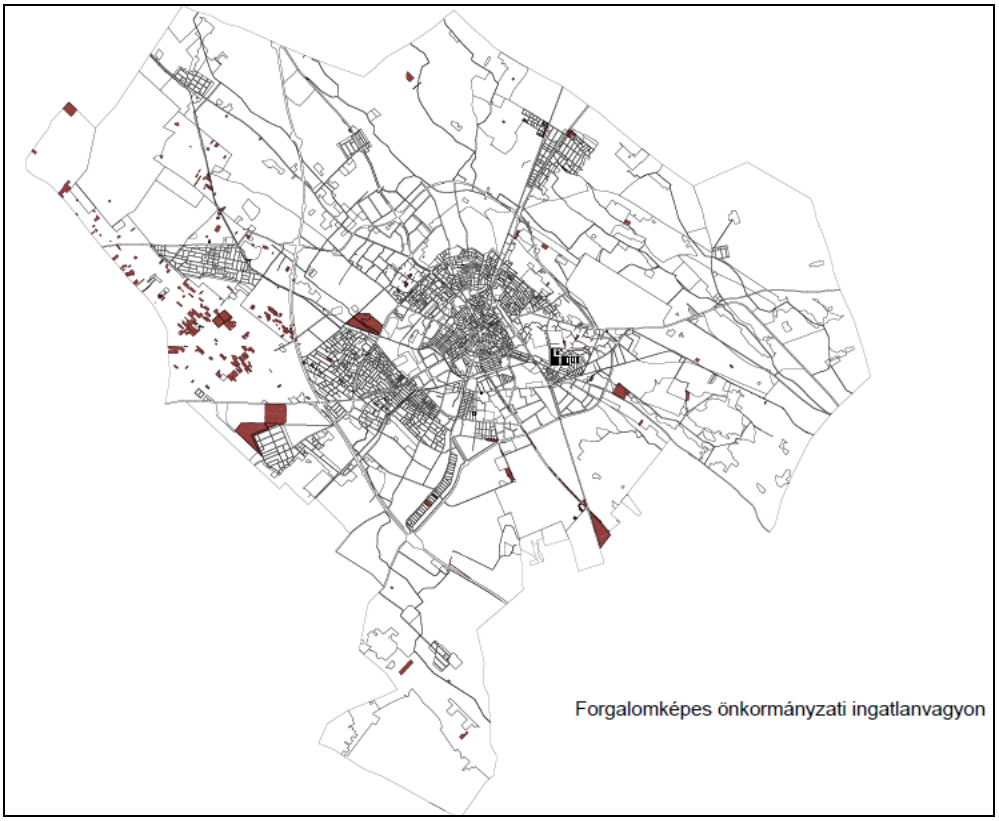

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

A forgalomképes önkormányzati ingatlanvagyon a fenti X. ábra tanúsága szerint nem mondható jelentősnek. A nagyobb területű telkek többsége erdő vagy mezőgazdasági művelési ágú és rendeltetésű. Szarkás területén van jelentősebb, egymáshoz viszonylag közel eső telektulajdona az önkormányzatnak, ezek közös hasznosítása azonban várat még magára.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzat – valamilyen tulajdoni hányad arányában – tulajdonában lévő ingatlanok száma 2012-ben 6505 db volt, melyek együttes területe megközelíti a 2.269 ha-t, ez 2,6%-kal jelentett több ingatlant, és 0,7%-kal nagyobb területet, mint 2010-ben. Az ingatlanok 58,3%-a belterületen, míg 41,7%-a külterületen volt található. A teljes ingatlanállomány mintegy 71%-a forgalomképtelen volt, míg a forgalomképes ingatlanok száma 1.555 (23,9%), míg a többi ingatlan korlátozottan forgalomképes kategóriába került 2012-ben. A teljes ingatlanállományból 83,7% volt 100%-os önkormányzati tulajdonban, további 8 olyan ingatlan található a nyilvántartás alapján, amely az önkormányzat tulajdonában van ugyan, de a település közigazgatási határán kívül. Ezen ingatlanok összterülete meghaladja a 38,4 ha-t. A közigazgatási területen 3 védett természeti terület található, mintegy 19,6 ha-nyi kiterjedésben. A műemlékvédettségű ingatlanok száma 126 db, melyek együttes területe hozzávetőlegesen 42,4 ha.

A teljes ingatlanállomány könyv szerinti bruttó értéke meghaladja a 95,8 md Ft-ot, ennek döntő hányada (94,3%-a) a belterületi ingatlanok értékét képezi. A 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanok könyv szerinti értéke megközelíti a 93 md Ft-ot. A korlátozottan forgalomképes ingatlanok összértéke 21,4 md Ft, míg a forgalomképes ingatlanok könyv szerinti értéke közel 5,9 md Ft.

Az önkormányzati ingatlanvagyon elemei között megtalálhatók földterületek, zöldterületek, vizek, közcélú vízi létesítmények, strand, közlekedési területek és műtárgyak, köztemetők, lakóépületek, közoktatási-, kulturális-, szociális- és egészségügyi intézmények, sportlétesítmények, kereskedelmi, szolgáltató, igazgatási és szálló jellegű intézmények, üzemi-, melléképületek, illetve egyéb építmények, továbbá közművek, lakások és nem lakás célú helyiségek.

A forgalomképes ingatlanok két csoportja különösen érdekes lehet elemzési szempontból, az egyik az önkormányzati tulajdonú **lakásállomány**, a másik pedig a **földterületek** csoportja, azon belül is a **mezőgazdasági földterületek** jellemzői.

A lakásállomány kapcsán megállapítható, hogy Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2012. december 31-én az ingatlanvagyon összesítője alapján 1.596 db lakással rendelkezett (70,2 ezer m^2), 166 épületben. A teljes állomány közel 48%-a 1 szobás, vagy annál is kisebb. Az állomány mintegy 50%-a 1+1/2 és 2+1/2 szobás kategóriához tartozik. A három szobás vagy annál nagyobb lakások aránya a teljes állomány körülbelül

2%-át teszi ki. A lakások műszaki állapotáról és komfortfokozatáról elmondható, hogy rendkívül vegyes képet mutat. A teljes lakásállomány körülbelül 2/3 része összkomfortos, további 1/5 része komfortos. A komfort nélküli és szükséglakások száma együttesen 164 db. Az önkormányzat rendelkezik még 143 db **nem lakás célú helyiséggel** is, melyek együttes összterülete meghaladja a 10.800 m^2-t. A teljes állomány 67%-a forgalomképes, további 33%-a korlátozottan forgalomképes.

Jelentős tulajdont képviselnek Kecskeméten a **beépítetlen földterületek**, melyek száma a belterületen 131 db, összesen 34,8 ha kiterjedésben, míg a külterületi földterületek száma 385 db, melynek kiterjedése megközelíti a 322 ha-t. A beépítetlen földterületek között jelentős szerepet képviselnek a termőföldek, illetve a külterületi mezőgazdasági földterületek, melyek jellemzőiről a KIK-FOR Kft. adatszolgáltatása alapján alkothatunk képet.

Kecskemét városban a **mezőgazdasági földterületek** átlagos aranykorona (továbbiakban AK) értéke ~**17.**
Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonát képező és a KIK-FOR Kft. vagyonkezelésbe adott ingatlanok átlagolt AK értéke ezzel szemben **11,28.**
Az önkormányzati tulajdonú földterületek száma: **335 db.**
Az 1 hrsz-re jutó átlagolt területnagyság **7729 m^2.**
Az 1 ha-ra jutó átlagolt AK érték: **8,72.**

A földterületek közül egy külterületi ingatlan – a kecskeméti 0778/1 hrsz alatt nyilvántartott, szántó művelési ágú – egybefüggő, jó minőségű terület, amely jelentős mértékben eltér az összes többi területtől, így jelentősen torzítja a statisztikai átlagot. A terület nagysága: **25 ha 0008 m^2**, AK értéke: **800,96,** az 1 ha-ra jutó átlagolt AK érték ~**32**.

Abban az esetben, ha ezt a földterületet kivesszük az adatbázisból, úgy a kecskeméti külterületi ingatlanokra vonatkozó átlagos statisztikai jellemzők némiképp módosulnak, s az alábbi képet mutatják (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét külterületi mezőgazdasági ingatlanjainak statisztikai jellemzői*

Hrsz (db.)	Földterület összesen, m^2	Ebből Kmét, m^2	AK érték összesen	Ebből Kmét	1 ha-ra jutó AK érték	1 hrsz-re jutó átl. terület, m^2	1 hrsz-re jutó átl. AK
334	2.339.372	2.338.651	2121,07	2118,86	9,05	7004	6,35

Forrás: KIK-FOR Kft. 2013.

A fenti táblázatból egyértelmű kitűnik, hogy az 1 hrsz-ra jutó terület nagyság, illetve az átlagolt és az egy helyrajzi számra jutó AK érték is rendkívül alacsony. A mezőgazdasági területek a közigazgatási határon belül szétszórtan, s jellemzően nem egy tagban helyezkednek el. A földterületek részletes jellemzőit az X. táblázat tartalmazza, melyből látható, hogy a 334 db önkormányzati földterület közül 290 db nem haladja meg az 1 ha-os méretet, 35 ingatlan található az 1-5 ha közötti méret kategóriában, s mindössze 4 db olyan területet találunk, amelynek mérete meghaladja a 10 ha-t. Az önkormányzati területek legnagyobb számban Hetényegyháza környékén és Szarkás térségében helyezkednek el. A területek bérbeadása, illetve hasznosítása a földterületek jellmzői (aranykorona érték, méret, elhelyezkedés) miatt rendkívül nehézkes.

X. táblázat: *Kecskemét külterületi mezőgazdasági ingatlanjainak jellemző értékei*

	Területek darabszám, nagyság és AK érték szerinti és %-os bontásban									
	0-0,5 ha		**0,5-1 ha**		**1-5 ha**		**5-10 ha**		**10- ha**	
Darabszám/%	db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
	236	70,44	54	16,11	35	10,45	6	1,79	4	1,19
Terület-nagyság (m^2/%)	m^2	%	m^2	%	m^2	%	m^2	%	m^2	%
	483057	18,66	350133	13,52	693106	26,77	403485	15,58	659599	25,47
Átlagolt terület (m^2/db)	2046		6484		19803		67248		164900	
AK érték/%	AK	%	AK	%	AK	%	AK	%	AK	%
	539,79	18,47	430,58	14,73	481,18	16,47	260,31	8,91	1210,2	41,42
Átlagolt AK érték (AK/db)	2,29		7,97		13,74		43,38		302,54	
Átlagolt AK érték	11,17		12,29		6,94		6,45		18,35	

Forrás: KIK-FOR Kft. 2013.

A területek művelési ágának elemzéséből kiderül, hogy a szántó művelési ágba tartozik a mezőgazdasági ingatlanok többsége (kb. 55%), ezt a gyep (18,6%), majd a kert (17,1%), gyümölcsös (4,2%) és a szőlő (2,7%) követi: A kataszter szerint a felsoroltakon kívül az önkormányzat rendelkezett még „nádas”, „erdő”, „tanya” és egyéb (pl. dögkút, kivett út) besorolású területekkel is. Ha a területek kiterjedését vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a város részbeni, vagy teljes tulajdonában a legjelentősebb művelési ágak vonatkozásában, mintegy 162 ha-nyi szántó, ~74 ha gyep, 7,2 ha gyümölcsös, 7 ha kert, 2,8 ha szőlő és 2,5 ha nádas található.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományának és környezetének felmérése meghaladja e vizsgálat kereteit, tekintettel arra, hogy az ingatlannyilvántartás erre vonatkozó adatai a vizsgálathoz és elemzéshez szükséges mértékben elégségesek. Az ingatlannyilvántartás természetesen nem tükrözi hűen a tényleges épületállományt, hiszen pl. egy telken beálló változások átvezetése az ingatlannyilvántartásban alapvetően a tulajdonosok feladata, amit gyakran elmulasztanak. A mulasztás oka nem ritkán az engedély nélküli építés vagy az engedélytől való eltérés.

Az épületállomány és a környezet felmérésére azonban van más, bár igen költséges módszer, ez pedig a városról készített nagypontosságú légifelvétel háromdimenziós kiértékelése, egyfajta térbeli városmodell létrehozása. Ennek pontosságától függően az épületeket tetőidomaikkal, magassághelyes tömegeikkel, illetve a közterületeket használat és burkolat szerint megkülönböztetett felületeivel ábrázoló modell hozható létre, amiből különböző elemzések készíthetők és következtetések vonhatók le. Ez jelenleg a városnak csak egy igen kis mintaterületére áll rendelkezésre.

Az ingatlannyilvántartás szerinti épületállomány városrészenkénti és funkcionális bontását az alábbi X. táblázat részletezi.

X. táblázat: *Kecskemét épületállományának területi és funkcionális bontása*

Városrész, fekvés	Gazdasági épület	Lakóház	Intézményi épület	Középület	Üzemi épület	Mellék-épület	Összesen
Alsócsalános	66	34	0	0	1	0	101
Alsószéktó	1 299	1 326	35	154	318	5	3 137
Árpádváros	294	202	14	13	28	1	552
Ballószög	704	594	1	34	11	2	1 346
Belsőnyír	720	529	8	27	52	6	1 342
Belváros	35	35	61	10	16	0	157
Bethlenváros	2 189	2 410	100	58	54	3	4 814
Bódogsor	46	14	0	5	0	0	65
Borbás	275	119	4	1	5	0	404
Budaihegy	247	204	0	4	9	2	466
Erzsébetváros	982	720	20	8	19	1	1 750
Felsőcsalános	327	233	0	11	9	1	581
Felsőszéktó	1 119	1 800	57	69	123	4	3 172
Halasi úti kiskertek	389	46	0	1	0	0	436
Hetényegyháza	1 329	1 633	12	34	6	3	3 017
Hunyadiváros	1 288	1 341	54	27	115	5	2 830
Kadafalva	358	591	11	27	22	14	1 023
Kadafalvi tanyák	9	14	0	0	0	0	23
Katonatelep	272	744	1	16	9	3	1 045
Katonatelepi tanyák	72	24	2	1	8	0	107
Kisfái	703	314	7	1	93	0	1 118
Kőrösihegy	157	96	3	3	12	0	271
Kossuthváros	599	439	2	5	52	0	1 097
Külsőnyír	121	94	0	1	0	0	216
Máriahegy	697	327	0	7	9	0	1 040
Máriaváros	1 257	916	51	41	58	2	2 325
Matkó	528	194	3	2	26	0	753
Méntelek	573	488	11	5	17	2	1 096
Rákócziváros	623	476	24	11	123	0	1 257
Szarkás	847	469	6	2	5	3	1 332
Széchenyiváros	804	984	100	28	72	6	1 994
Szent István város	1 094	828	18	43	219	1	2 203
Szent László város	1 450	956	43	63	643	4	3 159
Szolnokihegy	491	203	2	11	36	2	745
Talfája	620	432	1	7	20	2	1 082
Törökfái	101	54	1	1	25	0	182
Úrihegy	1 124	461	1	19	14	1	1 620
Úrrét	389	281	3	9	17	1	700
Vacsihegy	136	137	0	0	3	1	277
Városföld	125	43	2	5	38	0	213
Összesen	**24 459**	**20 805**	**658**	**764**	**2 287**	**75**	**49 048**

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

A teljes fejezet elkészítéséhez további információkra van szükség, az elemzések készítése folyamatban van!

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Az épületállomány funkcionális vizsgálatát az ingatlannyilvántartás alapján főbb funkciókként és egybeszerkesztett térképen végeztük el. Ez alapján megállapítható, hogy a város középületeinek, közte a kereskedelmi létesítményeinek zöme a város legfőbb bekötő útjai (52-es, 5-ös, 44-es, 441-es) közelében, illetve a Kiskörút mentén alakultak ki. Megfigyelhető, hogy a többi középület az Izsáki út mentén egy DNY-ÉK-i sávban koncentrálódik leginkább. Ha figyelembe vesszük a város jövőbeli fejlesztési elképzeléseit, akkor ez felhívja a figyelmet az Izsáki út kiemelkedő szerepére, fejlesztésének szükségszerűségére.

X. ábra: *Kecskemét középületeinek térbeli elhelyezkedése*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *Az intézményi épületek területi elhelyezkedése*

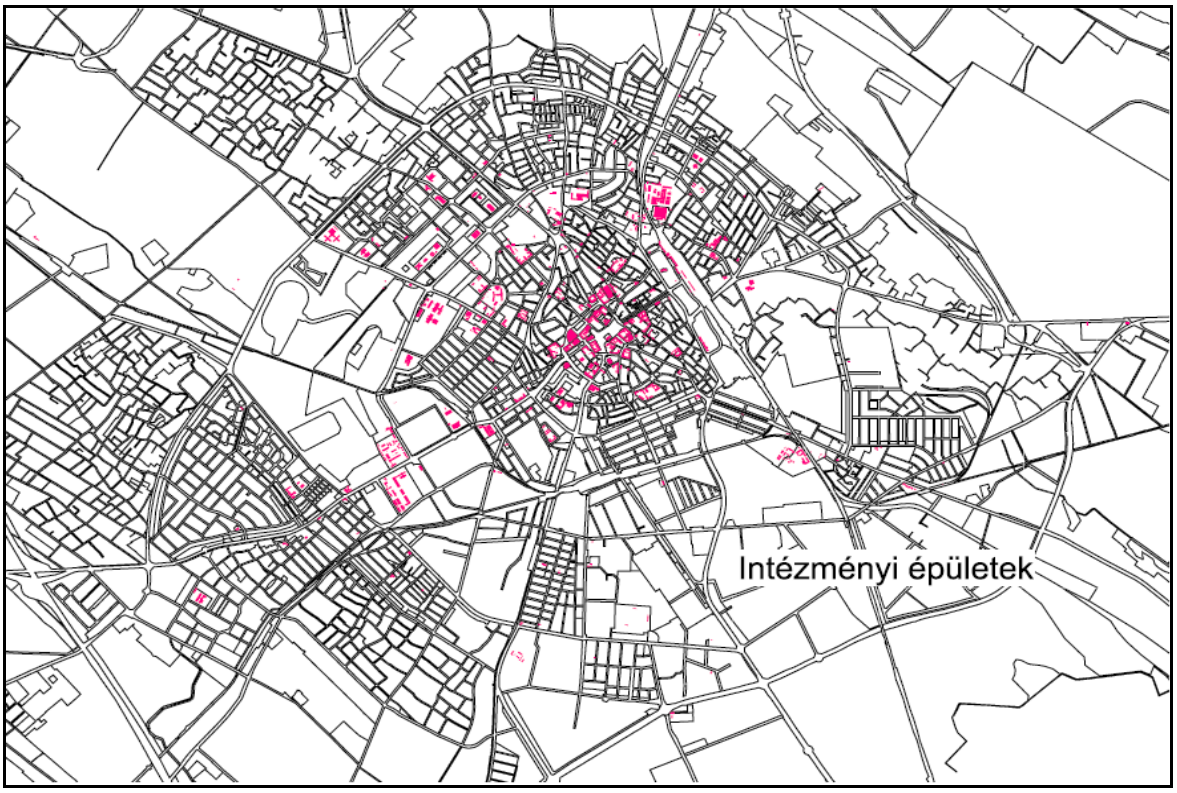

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *A lakóépületek területi elhelyezkedése*

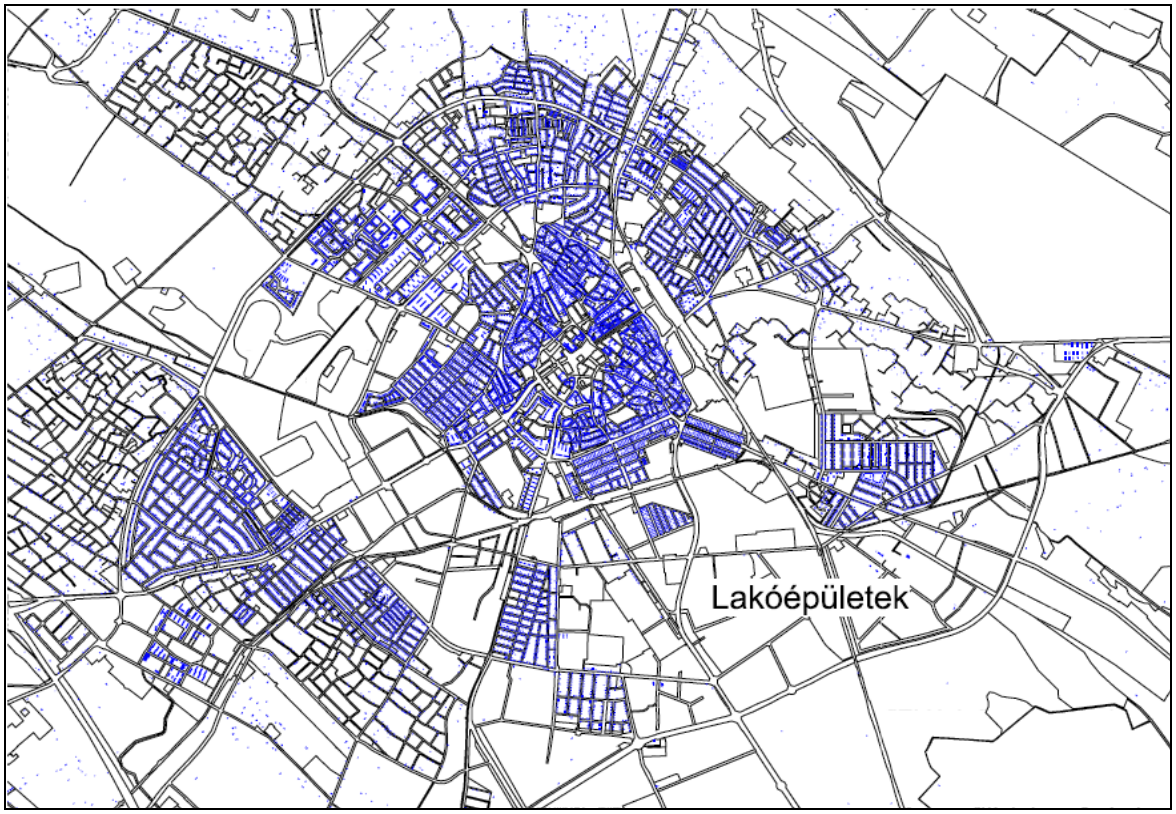

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *A gazdasági épületek területi elhelyezkedése*

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *Az üzemi épületek területi elhelyezkedése*

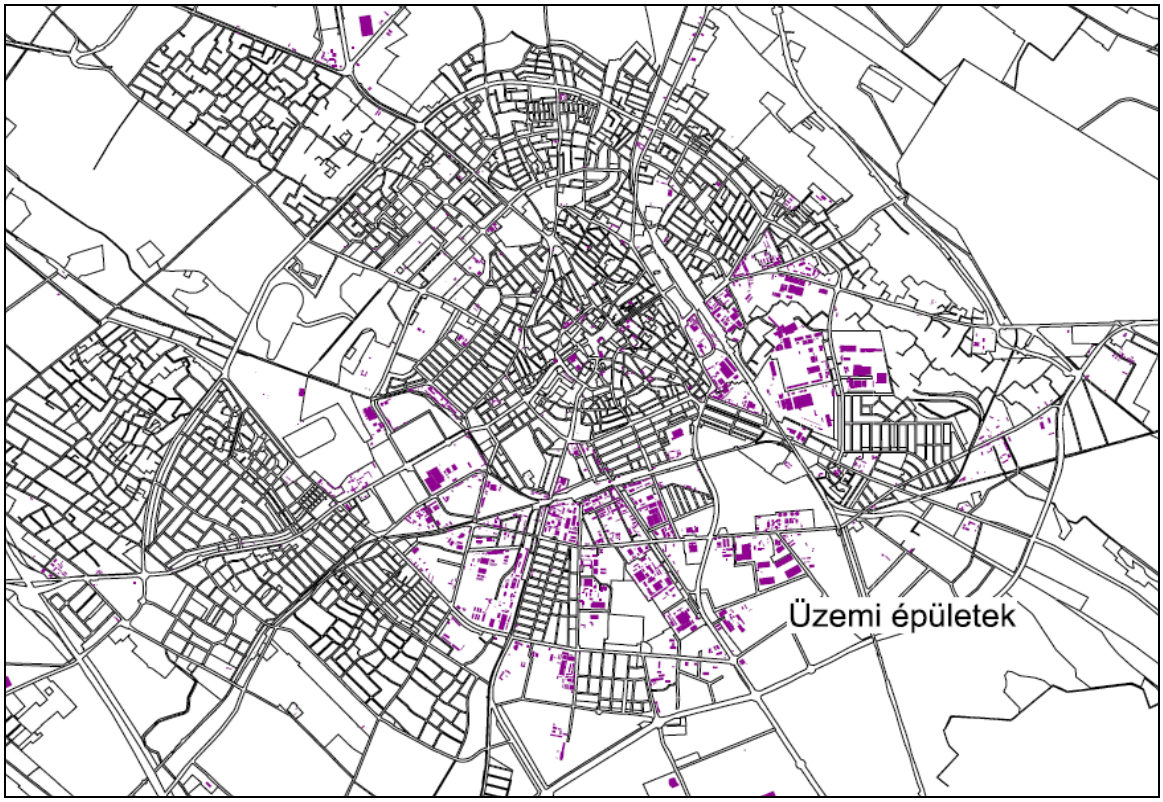

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Térinformatikai Rendszere 2013.

X. ábra: *A központi belterület épületállományának jellemzői és területi képe*

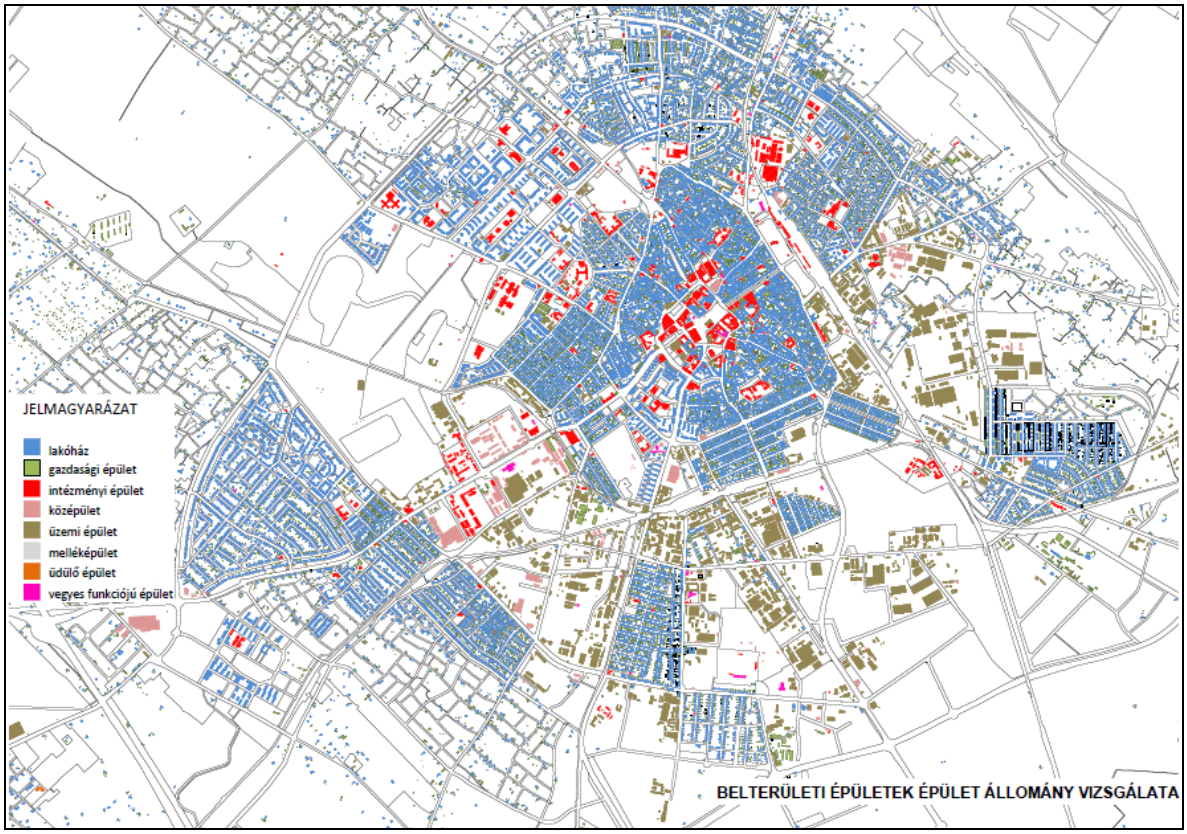

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2013.

Az összevont térképen jól látható, hogy

- kirajzolódnak az egyes területek, városrészek fő funkciói és azok funkcionális hiányai is, (pl. Petőfiváros, de más lakónegyedek gyenge alközponti szerepe méretükhöz képest)
- szerkezetileg vagy nagyságrendileg jelentős konfliktust okozó funkcionális keveredések nincsenek, ami strukturálisan megoldhatatlan lenne (iparterületek viszonylag jól elkülönülnek)

A teljes közigazgatási területet bemutató térképen szintén jól látható a várost oly jellemző jelentős külterületi épületállomány, annak nagyságrendje és területi eloszlása, emellett külön érdemes a figyelmet felhívni azokra területekre is, ahol nincs, vagy a kecskeméti sajátosságoktól eltérően jelentéktelen az épületállomány. Ezek okai között van az, hogy vagy többnyire kiváló termőhelyi adottságú területről van szó vagy nagyobb egybefüggő erdőterületről.

X. ábra: *A külterület épületállományának jellemzői és területi képe*

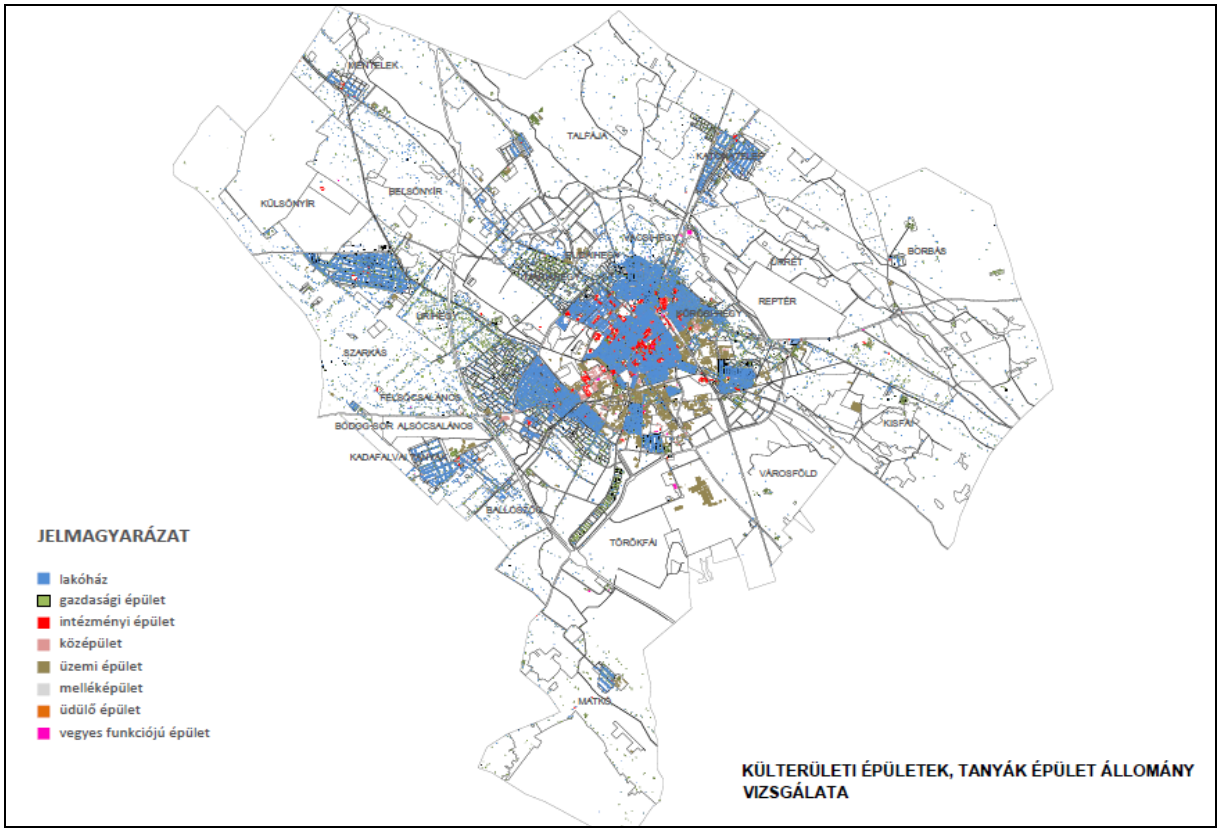

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2013.

A jelentős külterületi (lakó és gazdasági) épületállomány területi eloszlása alapján lehet:

- zártkerti,
- városkörnyéki, (sűrű tanyás, tanyasoros)

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A város épületállományának beépítési mutatóit, azaz a telkek beépítési módját, beépítettségét, szintterület-sűrűségét, az épületek építménymagasságát, szintszámát és jellemző tetőidomát az 1.14.4 fejezetben leírt térinformatikai modell alapján lehetne a legpontosabban elemezni. Legkésőbb a Szabályozási Terv teljeskörű felülvizsgálatához, átdolgozásához, különösen a Nagykörúton belüli és a védett területeket érintően indokolt a modell elkészítése. A rendelkezésre álló adatállomány (az ingatlannyilvántartásban szereplő épületek és a telkek egymáshoz viszonyított alapterülete) alapján a beépítési intenzitást az alábbi X. ábra mutatja be.

A térkép alapján az alábbi következtetések adódnak általánosságban:

- a külső városrészek viszonylagos homogenitása, ha van eltérés, annak beépítési, telepítési okai vannak, tervezettek
- a Nagykörúton belül változatos a kép, egy tömbön belül is jelentős különbségek láthatók
- az egészen intenzív beépítés csak a városközpontra, a főtéri együttes és környezetére jellemző
- az egész belterületre alapvetően nem jellemző a zsúfoltság

X. ábra: *A telkek beépítettségi jellemzői*

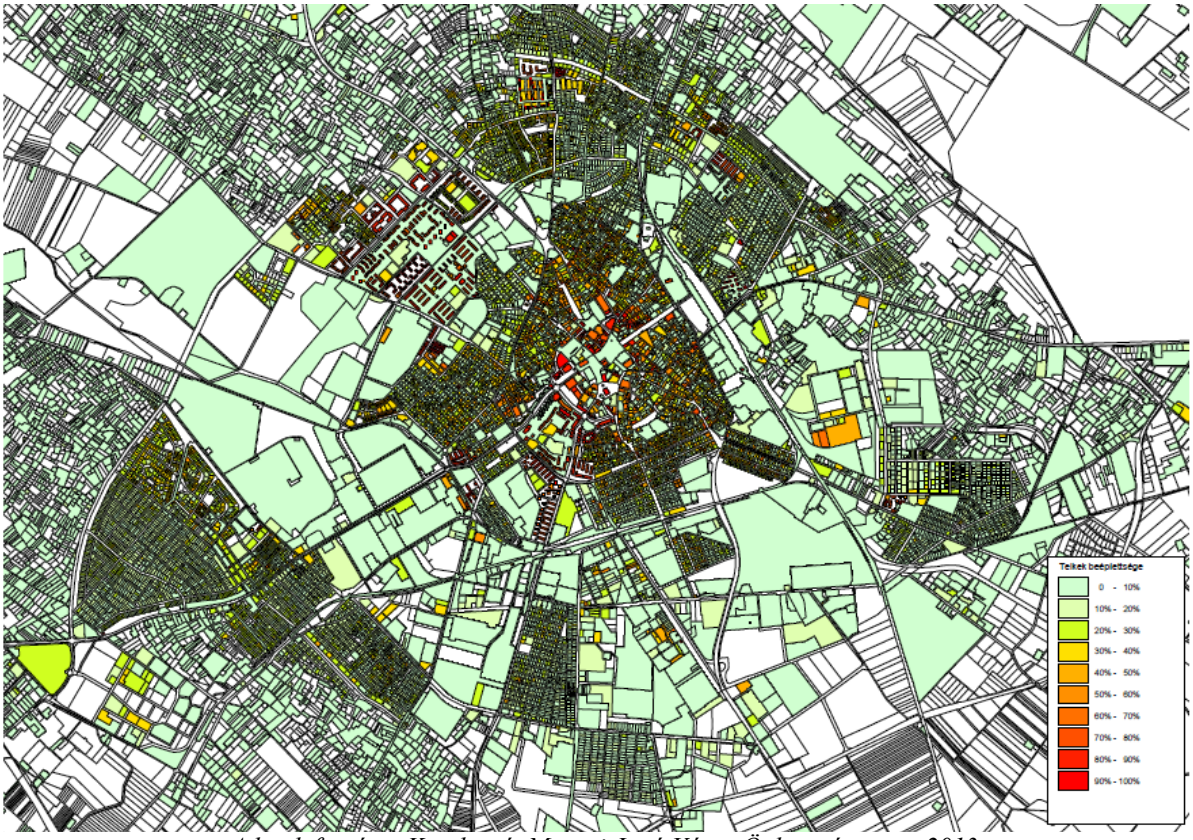

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2013.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

Az önkormányzat nem rendelkezik releváns adatokkal. A térinformatikai rendszer ilyen irányú fejlesztése mindenképpen indokolt.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A VÁTI Kht. által 2002-ben a város Településrendezési Tervéhez készített vizsgálati dokumentáció a város sajátos építészeti karaktereit 7-8 típusban állapította meg. A karakterek területi lehatárolásával és az építési szabályzatban az egyes típusokhoz előírások rögzítésével lehetséges az új építések illeszkedése és karakterek megőrzése, erre kísérletet is tesz a Helyi Építési Szabályzat, az eredményességének és indokoltságának elemzése a TRT teljeskörű felülvizsgálatakor elengedhetetlen. A karakterleírások és területi lehatárolásaik tovább pontosíthatók.

A karaktertípusok az alábbiak:

Belvárosi karakter: a XIX-XX. század fordulóján a szecessziós és eklektikus városmagban felépült épületegyüttesek határozzák meg. A karakter jellemzői: keretes és zártsorú beépítés, 7-12 m építménymagasság, 2-4 szint, magastető, hangsúlyos sarokkiképzés, földszinten üzletsor, utcavonalú beépítés, áthajtók, erkélyek, 400-800 m^2 telekméret, 40-80%-os beépítettség, telken belüli zöld nem jellemző, burkolt udvar.

Polgárvárosi karakter: a belváros sugárirányú főutcáin és azokból nyíló utcákban alakult ki a mezővárosi hézagosan zártsorú beépítésből zártsorúvá fejlődés során. Jellemzően udvaros épületek, az utcában védett épületsorokat alkotnak. Sok helyen vegyes a mezővárosi és a polgárvárosi karakter. A karakter jellemzői: keretes vagy zártsorú beépítés, 5-7 m építménymagasság, 1-2 szint, utcával párhuzamos tetőgerinc, kiemelt földszinti padlóvonal, építészeti részletek, többnyire kizárólag lakóépületek, utcavonalú beépítés, nagy kapubehajtó, 300-700 m^2 telekméret, 30-50 % beépítettség, viszonylag kis zöldfelület az udvaron belül, lehatárolva.

Mezővárosi karakter: sajátosan kecskeméti hangulatú, falazott kerítés, rajta kapu, és az utcavonalon álló, karakteres homlokzatú épület váltakozása adja az utcaképet. A beépítés ún. kifelé vagy befelé hajlított oldalhatáron álló fésűs, ettől függően az utca felől kontyolt oromfalas vagy utcával párhuzamos gerincű, hézagosan zártsorú az utcai épülettömeg. A karakter jellemzői: fésűs, hajlított beépítés, 4-6 m építménymagasság, 1 szint legfeljebb tetőtérbeépítés, ritkán üzlet a földszinten, jellemzően lakóépület, utcavonalú beépítés, magas és zárt kerítés, vakolat-architektúra, 300-800 m^2 teleknagyság, beépítettség 40-50 %, telken belül jellemző zöldfelület vagy kert.

Kertvárosi karakter: a város külső lakóterületein jellemző beépítés, családi házas, előkertes, szabadon- vagy oldalhatáron álló, egységes utcakép, a kertvárosi jelleget a jellemző elő- és

hátsókert biztosítja. A karakter jellemzői: egységes oldalhatáron- vagy szabadonálló beépítési mód, 4-5 m építménymagasság, 1-2 szint, szinte csak lakóépületek, 3-5 m előkert, áttört kerítés, önálló melléképítmények, 700-900 m^2 telekméret, 25-30 % beépítettség, jelentős telken belüli zöldfelület.

Villanegyedi karakter: a belvároshoz csatlakozó villanegyed értékes zöldkörnyezetben álló, igényes építészeti megoldású, szabadon álló épületek együttese. A karakter jellemzői: teraszok, igényes kertek, szabadonálló beépítés, 5-7 m építménymagasság, 1-2 szint, tetőtérbeépítés, választékos építészeti elemek, tágas előkert, áttört kerítés, 800-1200 m^2 telekméret, 20-30 % beépítettség.

Telepszerű karakter: lakótelepek, ipartelepek karaktere, tömbszerű épületek tervezett együttese, nagyobb területegység azonos településképe jellemzi. Magas tömegek, 1-10 szint, a lakótelepi épületek úszótelken helyezkednek el. A zöldfelületek és a közlekedési felületek vegyes, nem ritkán rendezetlen képe határozza meg az épülettömegek közötti teret.

Falusias karakter: a nem központi belterületek jellemző karaktere. A lakóépületek mellett a gazdálkodás épületei is hangsúlyosak. Jellemzői: oldalhatáros beépítési mód, 3-5 m építménymagasság, 1 szint, 3-5 m előkert, áttört kerítés, 700-1500 m^2 telekméret, 15-30 % beépítettség, haszonkert. A központi belterületen kolóniás hangulata van, apró telkek, nagy beépítettség, utcavonalú beépítés.

X. ábra: *Az építészeti karakterek lehatárolása a központi belterületen*

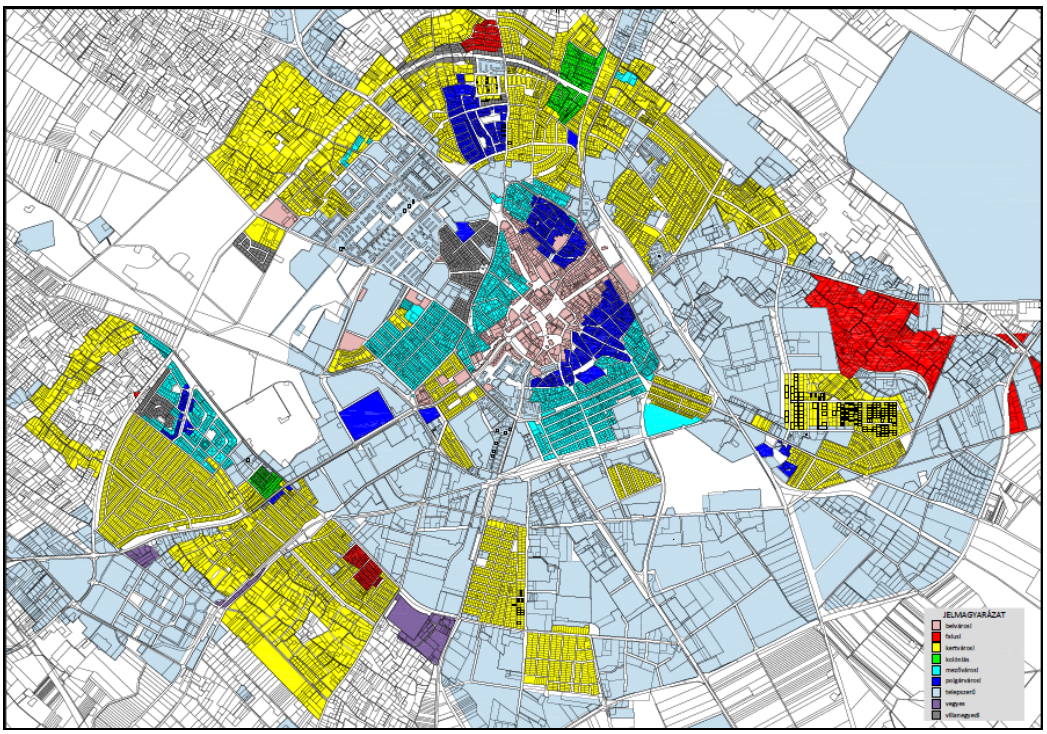

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Önkormányzat Polgármesteri Hivatal 2013.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Kecskemét településszerkezete alapvetően a síkvidéki városok – természetföldrajzi korlátoktól mentes – elrendezését képviseli: a városközpont nemcsak funkcionális, hanem térbeli elhelyezkedés szempontjából is a város közepe. A földrajzi tényezők városalakító szerepét azonban mégsem lehet elhanyagolni. A tájra jellemző, változatos mikrodomborzati viszonyok szabták meg ugyanis a mai városszerkezet alapvonásait.

A város két eltérő jellegű kistáj határán létesült. A belterület északi része magasabb fekvésű, homokos felszín, míg a déli laposabb, kötöttebb talajú. Előbbi a lakóhely és a településkörüli kertek számára biztosít előnyös feltételeket, míg az utóbbi a legeltető állattartás és gabonatermesztés ideális terepe.

A történelmi településmag az északi homokterülethez tarozó, ujjszerűen előrenyúló domb hátárra települt. A környezetéből 4-5 méterrel kiemelkedő homokplató déli előterében legelők terültek el, keleti oldalát pedig egy vizenyős lapos határolta.

A középkori települést rendezetlen, halmazszerű struktúra jellemezte, melyet védelmi célból sövény- és árokrendszer övezett. Az árokrendszer egészen a XVIII. század közepéig határt szabott a város térbeli terjeszkedésének. A fokozatos népességnövekedés az árkon belüli településterület egyre sűrűbb beépítésével járt és a már korábban kialakult utcák között újabb utcák nyitását eredményezte.

A XVIII. századi várost jellemző halmazos településszerkezet – a helyenként megfigyelhető nagyobb jelentőségű beavatkozások ellenére – alapelrendezésében, utcahálózatában és telekrendszerében szinte teljes egészében, változatlanul megmaradt. Az egykori árokrendszer nyomvonala – kisebb korrekciók mellett – megegyezik a mai nagykörút vonalával. Legjelentősebb különbség, hogy a Czollner tér és az Erzsébet körút közötti terület, az egykori temetők miatt az árkon kívül esett.

A XVIII. és XIX. század fordulóján a városnövekedés túllépett az árokrendszeren. Mivel északi irányban a város szabad terjeszkedésének útját állták az értékes szőlőskertek, ezért a szabályos telekosztású utcákból álló új városrészek a várostest déli és nyugati szélén jöttek létre (Rávágy, Mezeiváros, Ürgés, Muszáj, Máriaváros). XIX. és XX. század fordulóján megépülő Kecskemét-Fülöpszállás és Kecskemét-Lajosmizse vasútvonalak szintén ennek a

térségnek a fejlődését segítették elő. A vaspálya mentén ipari üzemek (gőzmalom, konzervgyár stb.) és laktanyák épültek.

A XX. század elején a szélesedő polgári réteg számára egy új, divatos lakókörnyezet megteremtésének lehetőségét nyitotta meg a Villanegyed. A városközponttól pár percre, a szőlőskertzóna legkedvezőbb fekvésű részén kijelölt kertváros igen nagy kontrasztban állt a városba vezető utak mentén ezidőtájt kialakult telepszerű településrészekkel (Kis-kecskemét, Sutusfalu, Szeleifalu, Székelytelep, Dárdaitelep, Voelkertelep, Rendőrfalu). Míg a Villanegyed kialakítását a tágas utcák, nagy telkek, laza, szabadon álló beépítés jellemezte, addig az említett „telepszerű" településrészeken – éppen ellenkezően – a szűk utcák, az apró telkek és a zsúfolt beépítés volt meghatározó.

A XX. század második felében a város beépített területe több mint duplájára nőtt. Új kertvárosok és lakótelepek épültek, nagy kiterjedésű ipartelepek létesültek. A városfejlesztés súlypontja fokozatosan az egykori szőlőskertöv területére tolódott át (Máriahegy, Budaihegy, Vacsihegy, Kőrösihegy). Néhány évtized alatt a kertség nagyobbik felét teljesen felszámolták és beépítették. A városból kivezető főútvonalak között nagyon különböző, jellegükben és térben egyaránt nagyon élesen elkülönülő lakónegyedek jöttek létre (Széchenyiváros, Vacsi-közi városrész, Hunyadiváros). Széchenyiváros egy csaknem 100 hektáros mamutlakótelep. Hunyadiváros ezzel szemben egy igen változatos beépítésű, sokszínű városrész, azonban a Kecskeméti Főpályaudvar és a sínpályák teljesen elszeparálják a belvárostól. A Vacsi-közi városrész központ nélküli, kertvárosias-falusias településmozaik.

Az extenzív városnövekedés azonban nemcsak az északi kertöv területét kebelezte be, hanem a várostól kissé távolabb – a Széktói lapos nyugati oldalán elhelyezkedő – Felső- és Alsószéktói szőlőkre is kiterjedt (Petőfiváros és Alsószéktó városrész).

A XX. század második felére jellemző – a korlátokat szinte nem ismerő – belterületi növekedés a várostest déli felét sem kerülte el. Várostervezési szempontból azonban ezeket a területeket sokkal alárendeltebben kezelte a városvezetés, mint az északi lakónegyedeket. Nem alakult ki összefüggő településszövet. Az ipartelepek a területet lazán behálózó úthálózat mentén települtek. Az utak közötti belső területek feltáratlanok maradtak.

Az elmúlt két évtizedben Kecskemét térszerkezete nem változott meg markánsan. Új elemként jelennek meg a bevezető főutak mentén létesült, kiterjedt kereskedelmi zónák és a Mercedes gyár üzemkomplexuma. Napjaink településfejlődésére a korábbi gyors növekedés nyomán megmaradt településszövetbeli hézagok kitöltése jellemző.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Régészetileg védett terület Kecskemét közigazgatási területén nincs. Egyedileg védett régészeti lelőhelyek száma 154. Ezek többsége külterületen található. A mintegy másféltucat belterületi lelőhely szinte kizárólag a történelmi belvárosra korlátozódik.

Nyilvántartott belterületi lelőhelyek:

- Kada Elek u. 1. (hrsz: 4330, 4331, 4084, 4551, 4332)
- Országos Tanítói Árvaház (hrsz: 3694/3)
- Sallai u. 1. (hrsz:, 7095)
- Széchenyi körút (hrsz: 3459/1, 2, 4,)
- Széchenyi tér (hrsz: 3896, 3895/1, /2, 3427, 3428/1, /2, 3431, 3893, 3894, 3458, 3915)
- Piarista Gimnázium (hrsz: 4010, 4008, 4011)
- Mária u. (hrsz: 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3290, 3291, 3284, 3283, 3414, 3415, 3356/1, 3256/2, 3289)
- Városháza (hrsz: 1)
- Arany János u. (hrsz: 4014, 4020/2, 4020/4, 4020/5)
- Kossuth tér (hrsz: 1126)
- Kossuth tér, Ferences templom (hrsz: 480/1, 2, 478/1, 2, 479)
- Bajcsy-Zsilinszky utca (hrsz: 466, 463/1, 4, 3, 493, 494, 495, 495/1, 498/1, 2, 499, 503, 504/2)
- Bocskai u. (hrsz: 4137, 4138, 4140, 4141, 4142, 4146, 4147, 4111, 4110, 4112/4)
- Rákóczi út (hrsz: 4103, 4112/5, 6, 8, 9, 10, 12, 4109, 4114, 4115, 4108, 4119, 4120)
- Kistemplom tér (hrsz: 548, 602, 603, 604, 605)
- Cédulaházi domb (hrsz: 2340/1-2, 3044, 2367/1-3)

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Főtér

Kecskemét azon városok közé tartozott, ahol az urbanizációhoz kapcsolódó különböző folyamatok nem a kiegyezés utáni általános konjunktúra idején, hanem a millennium és az azt követő években teljesedett ki, amikor a századfordulós-szecessziós építészeti irányzatok váltak városképformáló jelentőségűvé. Ennek köszönhetően Kecskemét különleges főtéri építészeti együttese a Trianon utáni Magyarországon egyedülállónak számít, mivel legközelebbi rokonai (Szabadka, Marosvásárhely, Nagyvárad) ma már határainkon túl találhatók. A Kecskeméti Főtér igazi különlegessége mégis az, hogy a különböző irányzatokat képviselő századfordulós épületek nem hivalkodnak a városképben, hanem finoman vibráló városképi egységet teremtenek egymással és a városmag többi épületével.

Rákóczi út

Igazi nagyvárosi arculattal rendelkező városképi együttes. Jellegében egy sugárút és egy elnyújtott tér keveréke, amelyet számos műemlék, illetve helyi védett épület szegélyez. A közelmúltban befejeződött közterület-rehabilitáció újra életre keltette a központi sétányt, színvonalas üzleteket és mintegy fél-tucat új vendéglátóhelyet vonzott az északi oldal üzletsorára. Mindez arra utal, hogy a Rákóczi út – hosszú hányattatás után – városi korzóként, s a tervek szerint kulturális negyedként találja meg a helyét a belvárosban.

Nagykőrösi utca

Igazi kisvárosi utca, eklektikus stílusú, emeletes lakóházakkal. A Wesselényi utcától kifelé szinte érintetlenül átvészelte a XX. század második felének „korszerűsítési" törekvéseit. Jelen állapotában ugyan kissé megkopott, de hozzáértő rehabilitáció révén egyedülálló színfoltja lehet a városnak.

Csongrádi utca

Fasorral szegélyezett tágas, levegős utca, melyet földszintes polgárházak összefüggő sora kísér. Hajdan a város 5 főutcájának egyike volt, amit jellege, épített környezete ma is hűen tükröz.

Mária és Kápolna utca térsége

A mezővárosi beépítés nemcsak egy településtörténeti kategória, hanem egy élő, létező lakókörnyezeti minőség, amely napjainkban is képes a megújulásra. Erre szolgálhat példaként ez a terület. Vonzó a zárt hatású, mégis laza beépítés, a kerítések felett áthajló lombok látványa, vagy az az intimitás, amit a viszonylag rövid belátható utcaszakaszok keltenek. A számos helyi védett épület pedig történetiséget és esztétikai kvalitást ad a helynek.

Villanegyed

Rendezett utcák, gondozott kertek és száz évvel ezelőtt megálmodott impozáns villák jellemzik a környéket. Az Ady Endre sétány nemcsak a város egyik legigényesebb utcaképét nyújtja, de egyben eszenciája egy gazdag polgári életérzésnek is.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

UNESCO világörökségi helyszín nincs a városban, viszont a Kecskeméti Városháza esélyes arra, hogy Lechner Ödön építészeti életművének részeként kulturális világörökségi helyszínné váljon (X. ábra). A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága 2008-ban vette fel a

világörökségi cím Magyar Városnyosi Listájára „Lechner Ödön független, premodern építészete” megnevezéssel a stílusteremtő építész örökségét, melyet öt kiemelkedő épület – többi között a Kecskeméti Városháza – reprezentál.

X. ábra: *Világörökség és Világörökség-várományos területek által érintett települések*

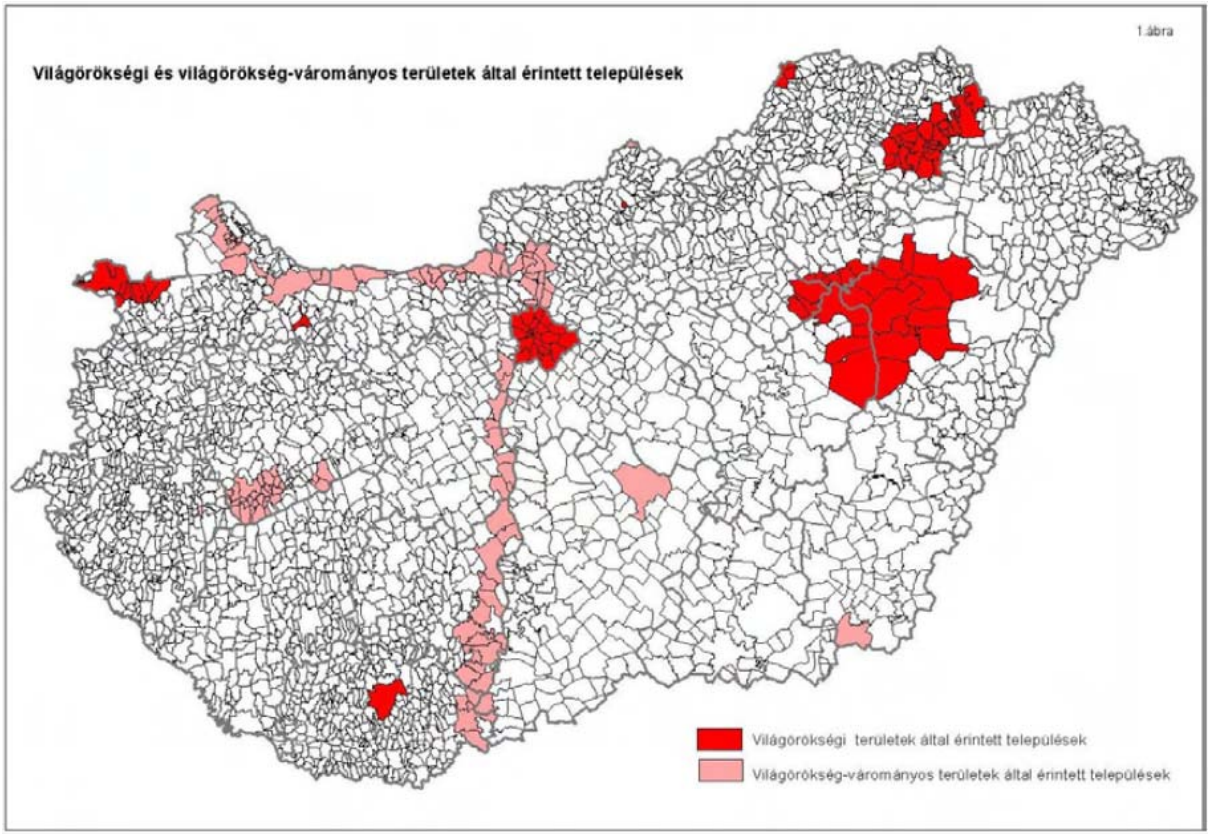

Adatforrás: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, OTrT felülvizsgálata 2013.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Kecskemét nem tartozik hazánk műemlékekben gazdag városai közé, ennek ellenére számos, országosan is egyedülálló építészeti értéket tud felmutatni. Közöttük vannak a XIX. és XX. század fordulóját jellemző szecessziós (századfordulós) építészet remekei.

A város műemlékeinek harmada egyházi épület (templom, kápolna, kolostor, rendház, egyházi iskola stb.). Hasonló számban találni országosan védett lakóépületeket. Többségük jellegzetes mezővárosi polgárház. Az egyházi épületek és lakóházak mellett a város patinás középületei alkotják a műemlékek harmadik nagyobb csoportját (Városháza, Cifrapalota, Városi Kaszinó, Iparos Otthon, Katona József Színház, Törvényház stb.)

Az egyedi műemlékek mellett több épületet magában foglaló műemlékegyüttessel is találkozhatunk a városban. Az 1880-as években emelt, 12 hektáros Rudolf laktanya a számos tiszti és legénységi épület mellett öt istállónak és két lovardának is helyet ad. Az 1910-es

években létesített műkerti Művésztelepet egy impozáns háromszintes műteremház és 6 műteremvilla alkotja.

A műemlékek műszaki állapota változó. A legnagyobb veszélyben az évek-évtizedek óta üresen álló épületek vannak. A Rudolf- és az Erzsébet laktanya lassan negyedszázada vár méltó hasznosításra, a Városi Mozi lassan 15 éve pusztul, a Nemzetközi Kerámia Stúdió Kápolna utcai épülete szintén rendkívül elhanyagolt. A látványos állagromlás miatt egyre kevésbé lehet halogatni a Városháza, a Luther palota, a Katolikus Nagytemplom és az egykori Városi Kaszinó felújítását. Örvendetes tény ugyanakkor, hogy az utóbbi években sor került például a Törvénypalota homlokzati felújítására és a Jókai u. 9. szám alatti lakóház teljes rekonstrukciójára.

Műemlékként nyílván tartott épületek és építmények:

- Bánó-ház (Naiv Művészek Múzeuma) – Gáspár András krt. 11.
- Cifra palota (Kecskeméti Képtár) – Rákóczi út 1.
- Erzsébet laktanya – Izsáki út 4.
- Evangélikus templom – Arany János u.
- Ferences kolostor (Kodály Zoltán Intézet) – Kéttemplom köz 1
- Ferences templom – Kossuth tér
- Gazdaház (Orvos- és Gyógyszertörténeti Kiállítás) – Kölcsey Ferenc u. 3.
- Görögkeleti templom – Széchenyi tér
- Iparos Otthon – Széchenyi tér 7.
- Katona József Színház – Katona József tér 5.
- Kékfestő műhely – Dömötör u. 4.
- Klapka-ház (Bozsó Gyűjtemény) – Klapka u. 34.
- Lakóház – Batthyány u. 6.
- Lakóház – Jókai u. 9.
- Lakóház – Kápolna u. 15.
- Lakóház – Kápolna u. 6.
- Lakóház – Kecskeméti Végh Mihály tér 1.
- Lakóház – Kölcsey Ferenc u. 7.
- Lakóház – Lechner Ödön u. 1.
- Lakóház – Munkácsy u. 29.
- Lakóház – Nagykőrösi u. 27.
- Lakóház – Széchenyi tér 9.
- Lakóház (Nemzetközi Kerámia Stúdió) – Munkácsy u. 14.
- Lakóházak (Nemzetközi Kerámia Stúdió) – Kápolna u. 11.
- Lovarda – Czollner tér 3.

- Luther-palota – Szabadság tér 3.
- Művésztelep – Művésztelep u. 2-8.
- Nagytemplom – Kossuth tér
- Orthodox zsinagóga (Magyar Fotográfiai Múzeum) – Katona József tér 12.
- Piarista rendház és kollégium (Piaristák tere 6, Jókai u. 1.)
- Piarista templom – Piaristák tere
- Református Ókollégium – Kálvin tér 1.
- Református templom – Kossuth tér
- Református Újkollégium – Szabadság tér 7
- Régi és új zsinagóga – Szabadság tér
- Római katolikus plébániaház – Kossuth tér 2.
- Római katolikus templom – Czollner tér
- Rudolf laktanya – Izsáki út 3.
- Sarlós Boldogasszony-kápolna – Belsőnyír 147
- Serház (Népi Iparművészeti Múzeum) – Serfőző u. 19.
- Szarvas-ház – Batthyány u 4.
- Szentháromság-kápolna – Árpád körút
- Szentháromság-oszlop – Katona József tér
- Thomka-ház – Lestár tér 1.
- Törvénypalota (megyei bíróság és börtön) – Rákóczi út 7.
- Városháza – Kossuth tér 1.
- Városi Kaszinó – Rákóczi út 3.
- Városi mozi – Rákóczi út 15.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Kecskemét történelmi temetői nem állnak műemlékvédelem alatt, a helyi értékvédelem feladatkörébe tartozik kulturális, építészeti és természeti értékeik megőrzése.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Az országos területi értékvédelem 1991 óta műemléki jelentőségű területként őrzi a városközpont országos hírű szecessziós építészeti együttesét. A műemléki jelentőségű terület magában foglalja a város főterét (Kossuth tér és Szabadság tér), valamint a csatlakozó tereket és utcákat. Az itt álló történelmi épületek nem csak önmagukban képeznek értéket, hanem együttesen a város építészeti karakterét is meghatározzák.

Az itt álló történelmi épületek jelentőségét nem csak építészeti kvalitásuk adja, hanem a közöttük fennálló gazdag (térbeli, formai, stílusbeli) viszonyrendszer, amely az emblematikus városképi karakter alapja.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A városban nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. Helyi védelem

A helyi védelem célja az értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti jellegzetességek minél hitelesebb és teljesebb megőrzése. A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épületegyüttesek mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség identitásának is fontos pillérei. Fenntartásuk és méltó hasznosításuk kulturális és gazdasági érdek is.

A helyi védelem a „település és környezetének egészére vagy összefüggő részére (helyi területi védelem), valamint egyes építményeire, ezek részleteire (helyi egyedi védelem) terjedhet ki.”

Helyi jelentőségű értékvédelmi területek:

- Történeti belváros (Nagykörút által határolt terület, kivéve az Árpádvárosi lakótelepet)
- Villanegyed,
- Művésztelep és környezete,
- Máriaváros, és az egykori vásártér (1905).

X. ábra: *Helyi jelentőségű értékvédelmi területek*

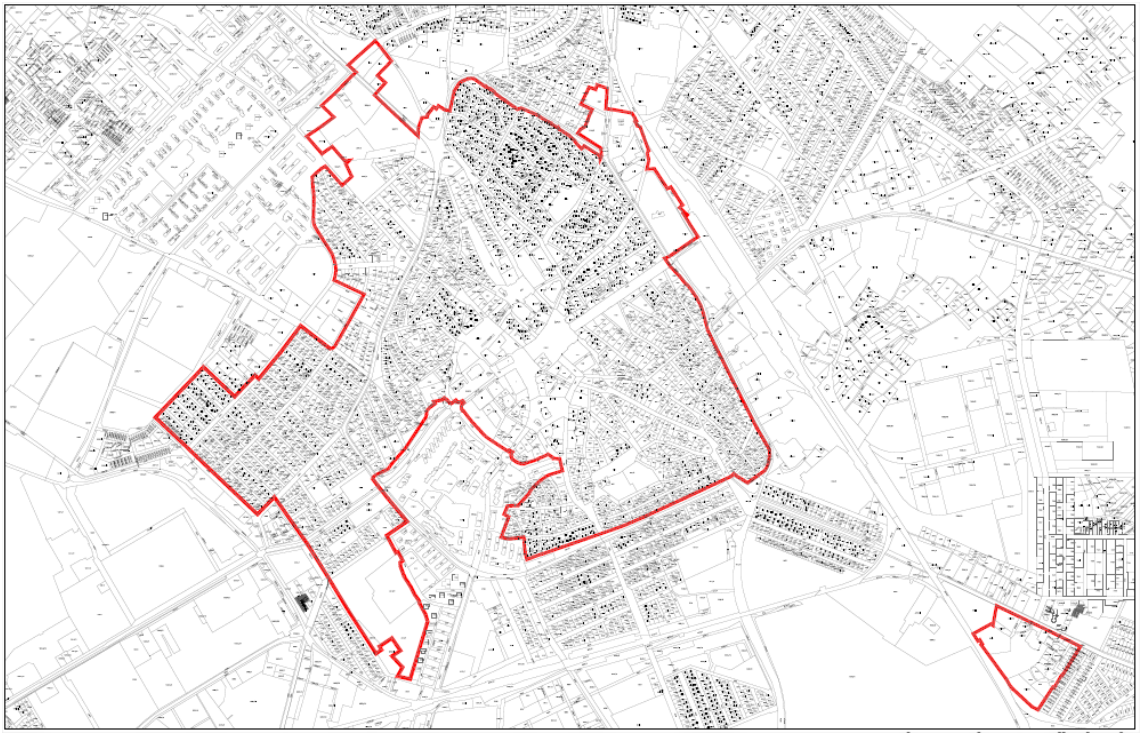

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2009.

A belváros helyi védelme a XIX. század első felében kialakult mezőváros területére terjed ki. A védett terület ma is őrzi a mezőváros úthálózatát, telekrendszerét, beépítési módját, épületeit. A fasoros utcák, a belső udvarok növényzete, az utcák tengelyében megjelenő tornyok sziluettje, a szabályozási vonalat követő telekhatáron álló épületek és zárt, magas kerítések a város sajátos városképi adottságai.

Helyi jelentőségű várostörténeti teresedések:

- a szárazmalmok még felismerhető teresedései (Katona József u. - Erkel Ferenc u. sarok, Gyenes tér - Tompa Mihály u. sarok, Csongrádi út - Török u. sarok),
- a város történeti védelmi (árok) rendszerének helye (Budai kapu),
- a történeti városkapuk teresedései (Budai kapu, Körösi kapu, Szolnoki kapu, Szt. Lőrinczi kapu, Temetői kiskapu, Vásári kapu, Vágóközi kiskapu, Homok közi kiskapu).

X. ábra: *Helyi jelentőségű várostörténeti teresedések*

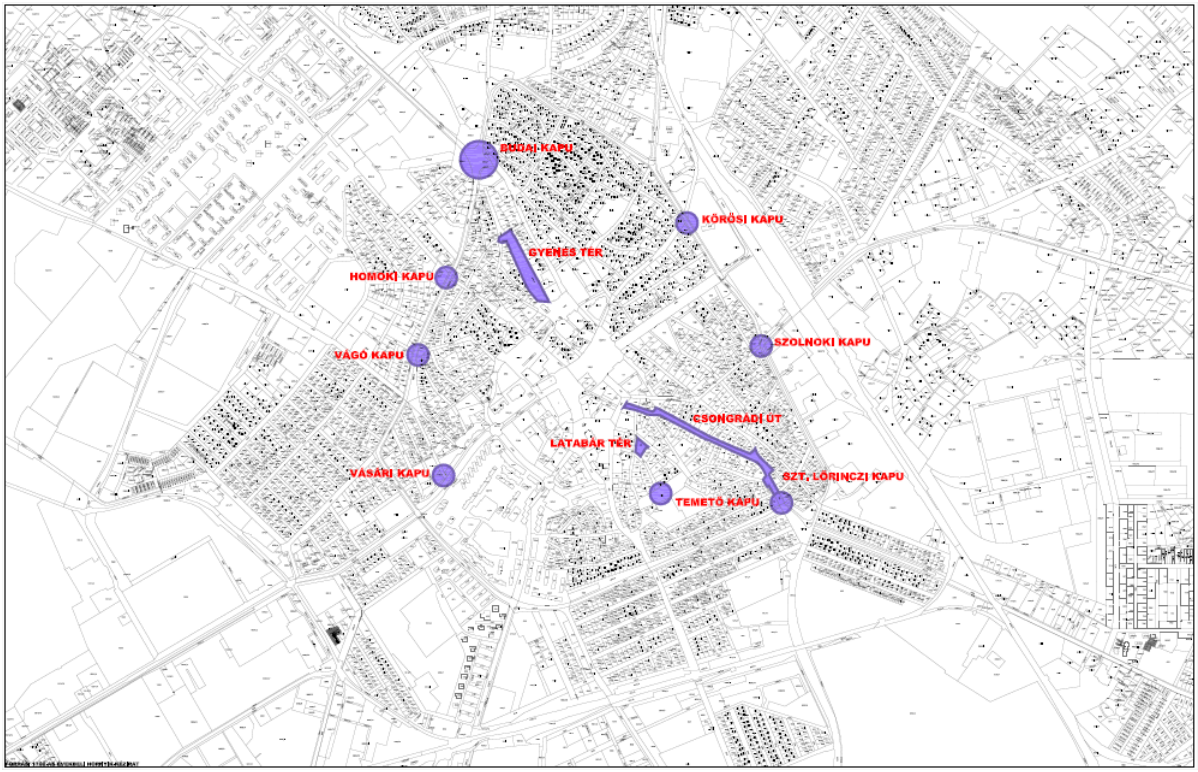

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2009.

Helyi jelentőségű településkép-védelmi terület:

A történeti belváros Szegedi úti felüljáró felől érvényesülő város-sziluettjének védelme érdekében a Czollner tér, Forrás utca, Batthyány utca, Szegedi út, Lajosmizsei vasút, Bika

utca, Búzaszentelő utca, Sarkantyú utca közötti területen a 7,5 m építménymagasságnál nagyobb építmény építéséhez településkép-védelmi hatástanulmány készítendő.

A Halasi úti felüljáró felől érvényesülő településkép alakítása érdekében a Halasi út, Kossuth krt., Szegedi út, Lajosmizsei vasút közötti területen 7,5 m építménymagasságnál nagyobb építmény építéséhez településkép-védelmi hatástanulmány készítendő. Mind a két felsorolt területen készítendő hatástanulmányokat az Önkormányzati Tervtanács véleményezi.

A Szegedi úti és a Halasi úti felüljáróról még megfigyelhető a jellegzetes alföldi, tornyos város-sziluett. Ennek megőrzését hivatott biztosítani a területen előírt szigorúbb építési szabályozás.

X. ábra: *Helyi jelentőségű településkép-védelmi terület*

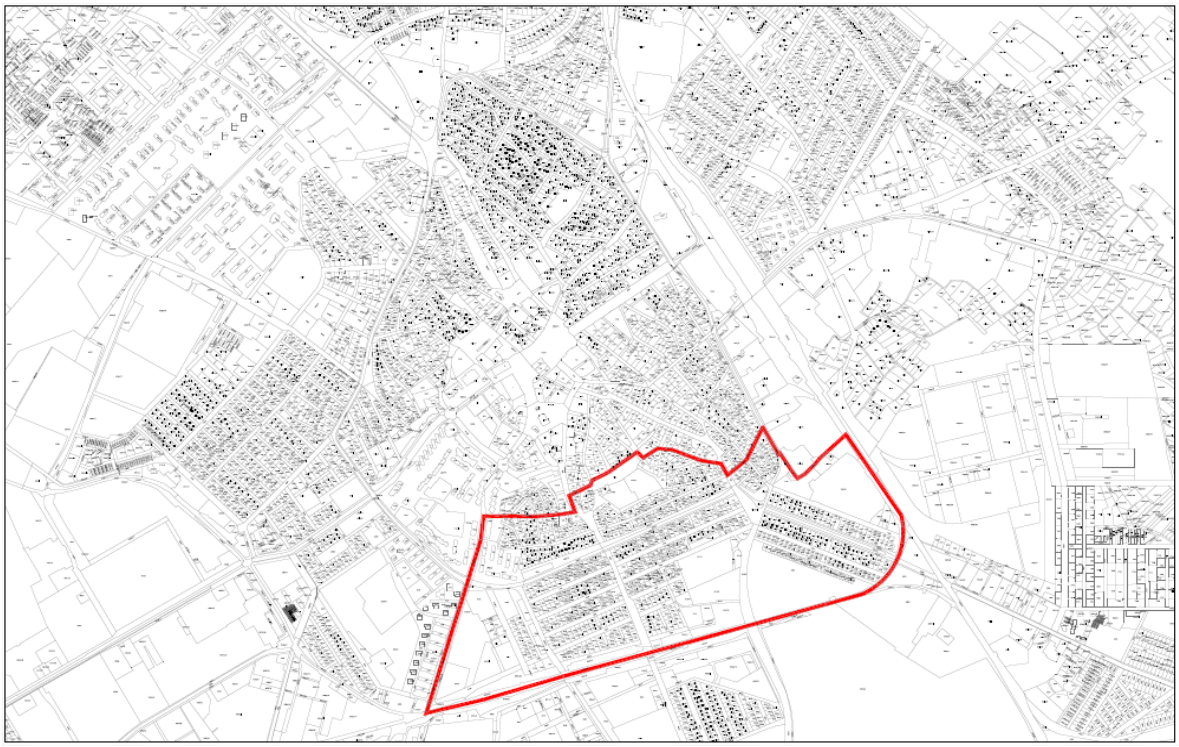

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2009.

A helyi jelentőségű történeti temetők:

- Szentháromság temető (védett síremlékek);
- Budai úti református temető;
- Budai úti izraelita temető (zsidó mártírok emlékcsarnokával);
- Budai úti szovjet-orosz katonai temető;
- Ceglédi úti evangélikus temető.

A történeti belváros szélén fekvő, a XVIII-XIX. században megnyitott temetők értékeit az úthálózat, illetve sírkiosztás rendszere, a növényzet, a kripták és sírok faragott kő sírjelei képezik.

Helyi jelentőségű egyedi érték:

A Belvárosban, a Villanegyedben és a Máriavárosban összesen 316 épület áll helyi védelem alatt. Az épületek legnagyobb része eklektikus és szecessziós építészeti jegyeket magán viselő, földszintes parasztpolgári lakóház. A védett épületek nagy száma azt bizonyítja, hogy a mezővárosi örökség nemcsak az utcahálózatban és a telekstruktúrában érhető tetten, hanem az utcaképben is lépten-nyomon megnyilvánul. A történelmi várostest 22 utcája rendelkezik legalább öt helyi védettként nyilvántartott épülettel. Legtöbb (22 db) a Csongrádi utcában található.

A 100-150 éves, történeti stílusú épületek mellett, néhány újabb kori épületet is méltónak ítélt a város a védelemre. Ilyen a régi SZTK épülete, a Honvédkorház, az Aranyhomok Szálloda, az Izsáki úti Sportuszoda, a Kiskunsági Nemzeti Park székháza, vagy a Kodály Zoltán Ének-Zenei Iskola.

A helyi védelem alatt álló lakóházak állapota rendszerint sok kívánnivalót hagy maga után. Az épületek szerkezeti elemei elöregedtek, cserére vagy átfogó felújításra szorulnak. A vakolatdíszes homlokzatok állandó törődés hiányában gyorsan az elhanyagoltság képét mutatják. Szinte mindenhol probléma a talajnedvesség elleni szigetelés hiánya. A nagy alapterület, a nagy belmagasság és az épülethatároló szerkezetek gyenge energetikai jellemzői miatt fenntartásuk sem olcsó. Komoly ellentmondást jelent, hogy amíg városképi szempontból fontos szerepet játszanak a városlakók identitásának, vagy éppen a városi élet kontinuitásának hordozásában, addig funkcionálisan (pl. alaprajzi beosztás, komfort) és fenntarthatóság szempontjából nehezen feleltethetők meg a mai kívánalmaknak.

A helyzet nem reménytelen, hiszen az utóbbi években számos előremutató példa született arra nézve, hogy patinás polgárházakban is meg lehet teremteni a 21. századi életkörülményeket, azonban ez az épületek teljes körű rekonstrukcióját követeli meg (jó példaként szolgálnak: Kölcsey utca 9. és 22., Bánk Bán utca 5.).

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A város épített környezetének konfliktusai, problémái egy részének a hátterében a lakó, a termelő, szolgáltató funkciók térbeli elrendezésének problémái, illetve egyes településszerkezeti, településfejlesztési és -rendezési kérdések tisztázatlansága áll. Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és település-fenntartás, -üzemeltetés további hiányosságai, illetve az egyéb hatóténye zői (közúti közlekedés levegő- és zajterhelése, környezeti szennyezők városi jelenléte, alulhasznosított területek kiterjedt volta, pazarló területhasználat, egyes térségek városképi szerepének tisztázása, egyének és egyes társadalmi csoportok esetében a környezettudatos gondolkodás hiánya, stb.). Kiemelendő továbbá az egyes társadalmi csoportok (vállalkozók, telektulajdonosok, gazdák, városi lakosság) területhasználattal összefüggő eltérő érdekei (pl. agrárterületek értékesítése lakó- és gazdasági célokra, lakó és ipari területek egymásra növése, a belváros funkcionális használatának elképzelései az ott lakók és a kikapcsolódni vágyók szemszögéből).

Összefoglalva az alábbi problémák jelennek meg Kecskemét esetében:

- Sok a gondozatlan, funkciótlan „hulladék”, vagy alulhasznosított terület a városban (részben az extenzív városnövekedés következménye, részben a slumosodás eredménye);
- A Szent István városban az ipari és a lakóterületek szinte egymásra nőnek;
- A Nagykörút városképi szerepe minimális; nagyvárosiasabbá tételére semmiféle építészeti elgondolás nincsen;
- A városközpontba vezető belvárosi főutcák közül a Bem utca, illetve részben a Jókai utca városképi megjelenése szintén méltatlan a szerepéhez, jelentőségéhez;
- A Főtér számos – eltérő elvek szerint kialakított – térdarabra van szabdalva; a főtér eredeti monumentalitása ma már csak korabeli képeslapokon érzékelhető;
- A Főtér körüli terek nem kellően „zártak”, nem működnek közösségi térként, puszta közlekedési csomópontok (pl. Széchenyi tér, Piaristák tere, Katona József tér);
- A kiskörút jelenlegi forgalmi szerepe, nem teszi lehetővé az említett közösségi terek kiteljesedését, a Főtér és a Katona József, valamint Lestár tér szerves egységként történő kezelését;
- A Rákóczi út sem tudja betölteni „Korzó” jellegét a jelenlegi gépjármű-forgalmi terhelés mellett;
- Egyelőre hiányzik a város reprezentatív főútjának (Rákóczi út) városképi lezárása;

- Kevés az intim tér vagy udvar (pl. mint amilyen a Piramis udvarház, a Barátok templomának kertje, vagy éppen a Frangepán sétány);
- Városképileg megoldatlan a helyzetük egyes frekventált városszerkezeti helyzetű területeknek (pl. Nagyposta előtti tömb, Kéttemplom köz kiskörút felöli oldala, Budai-kapu);
- Városképi sebhelyek alakultak ki az évtizedek során, melyek kezelése halaszthatatlan: Centrum áruház és környezete, volt Domus áruház és környezete, Rudolf Laktanya, Erzsébet laktanya, Homokbánya, Békéscsabai út-Béke fasor-Géza fejedelem körút által határolt terület;
- Disszonáns térfalak megjelenése: Malom Központ Széchenyi téri oldala, Arany Homok hátsó homlokzata, Lordok háza, Petőfi Sándor utcai szalagház Katona Gimnázium felé eső tömbje, Megyeháza, Piaccsarnok;
- Aránytalanul nagy területet foglalnak el a belvárosban a burkolt (útként vagy parkolóként használt) területek, túl nagy helyet foglalnak el a belvárosban a felszínen parkoló autók, csökkentve ezáltal a zöldfelületek megfelelő léptékű kialakulását;
- Egyelőre csak kevés belvárosi utcát jellemez a rendezett utcakép egyik fontos feltétele, az egységes elvek szerinti közterületalakítás (faltól-falig történő rendezés);
- A városközpont nagyvárosias beépítése és a belvárosi mezővárosi múltú utcái között nincs építészeti átmenet, illetve városképi kapcsolat;
- A városkapukban nagy kereskedelmi láncok „egyendobozai” fogadják a városba érkezőt; nincs olyan emblematikus városképi vagy környezeti elem, ami kifejezetten a városhoz kötődne vagy Kecskemétre utalna;
- Nem megoldott a külterületi szabályozás, így fordulhat elő, hogy funkciójukban és területhasználatukban teljesen eltérő épületek és területek (romosodó tanyaépületek és „Dallas típusú ranch-ok”, „paloták” egymásmellettisége), akár egymás szomszédságában is előfordulhatnak a város külsőbb területein;
- Esztétikailag kifogásolható a városi főutakat kísérő reklámerdő, vizuális környezetszennyezés.

1.15. Közlekedés

Az elmúlt évek városi fejlesztési dokumentumai (pl. Közlekedési Koncepció 2005. és annak aktualizált változata 2009, illetve a KÖZOP-3.5.0-09 és 5.5.0-09 keretében vizsgált közlekedési koncepcionális munkaanyag 2011, az Integrált Városfejlesztési Stratégia 2008. és felülvizsgálata 2012.) kiemelten foglalkoztak a város közlekedési helyzetével, infrastrukturális háttérfeltételeivel, a jövőbeli feladatok meghatározásával.

A dokumentumok rávilágítottak az ágazat fontosságára, a megfogalmazódó problémákra, a fejlesztések szükségszerűségére, illetve a konkrét feladatokra. Kecskemét Megyei Jogú Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájában a tervezők kiemelték, hogy a *„belső adottságok közül – az elkövetkező évtizedben is – várhatóan az egyik legnagyobb városfejlődési potenciált, a város kedvező földrajzi elhelyezkedése fogja jelenteni, különösen abban az esetben, ha – a közlekedésfejlesztési stratégiában tervezetteknek megfelelően – megépül az M44-es autóút és az M8-as kelet-nyugati transzverzális közlekedési út."*

Ugyanakkor a kedvező közlekedés-földrajzi helyzet, s az ágazat kedvező potenciális fejlődési lehetősége mellett, a fejlesztési dokumentumok a **város további fejlődését gátló tényezők között említik a város közlekedési helyzetének jelenlegi állapotát**. Ezen belül megemlítik a közúthálózati problémákat, a település belső és átmenő forgalmának rendezetlenségét, a belváros forgalomcsillapításának megoldatlanságát, tömegközlekedésének korszerűtlenségét, melyek koncepciózus és következetes megoldása nélkül nem, vagy csak igen nehezen valósíthatók meg igazán átütő erejű és sikerű városi beruházások. Sőt az elmúlt évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a közlekedési rendszer átfogó fejlesztése nélkül a város mindennapi működése is veszélybe kerülhet, figyelembe véve a város gazdasági teljesítményének, lakosságszámának és gépjármű forgalmának jelentős növekedését, továbbá a város vonzásviszonyainak kiterjedését, tranzitforgalmának erősödését.

A közút- és közlekedésfejlesztést célzó tervező, programalkotó és pályázati forrásszerző munka a Mercedes beruházás bejelentését követően gyorsult fel. **A város** három területen **közútfejlesztésre** („Kecskemét város térségi elérhetőségének javítása"), **tömegközlekedés-fejlesztésre** („Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések"), és **az elővárosi közlekedés fejlesztésére** („Kecskemét Város elővárosi vasút- és úthálózathoz kapcsolódó közösségi- és vasúti teherközlekedés fejlesztése") **nyert el pályázati forrásokat**, hogy Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányban feltárja jelenlegi helyzetet, megfogalmazza a legfontosabb fejlesztési feladatokat, majd – uniós és hazai források felhasználásával – megvalósítsa a közúti és közlekedésfejlesztési beruházásokat.

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A város térszerkezeti vázát képező úthálózat gyűrűs-sugaras szerkezetű (X. ábra). Ennek részeként **a hálózat legfontosabb sugárirányú elemeit az országos főutak alkotják** (5, 52, 541, régi 44, 441).

- 5-ös számú elsőrendű főút, amely ÉNY-DK irányban metszi keresztül a várost a Nagykörút érintésével (Budai út – Nagykörút – Szegedi és Külső Szegedi út)
- 44-es számú elsőrendű főút (Békéscsabai út – Szolnoki út)
    - 1998 óta: a 44-es számú főút része a Déli elkerülő útnak,
- 441-es számú másodrendű út: (Ceglédi út – Bethlen krt.);
- 52-es számú másodrendű főút: (Dunaföldvári út – Izsáki út –Dózsa György út);
- 54-es számú másodrendű főút és 541-es számú országos közút (Halasi út);
    - 1998 óta: az 54-es főút része a Déli elkerülő útnak.

X. ábra: *Kecskemét úthálózatának sematikus ábrája*

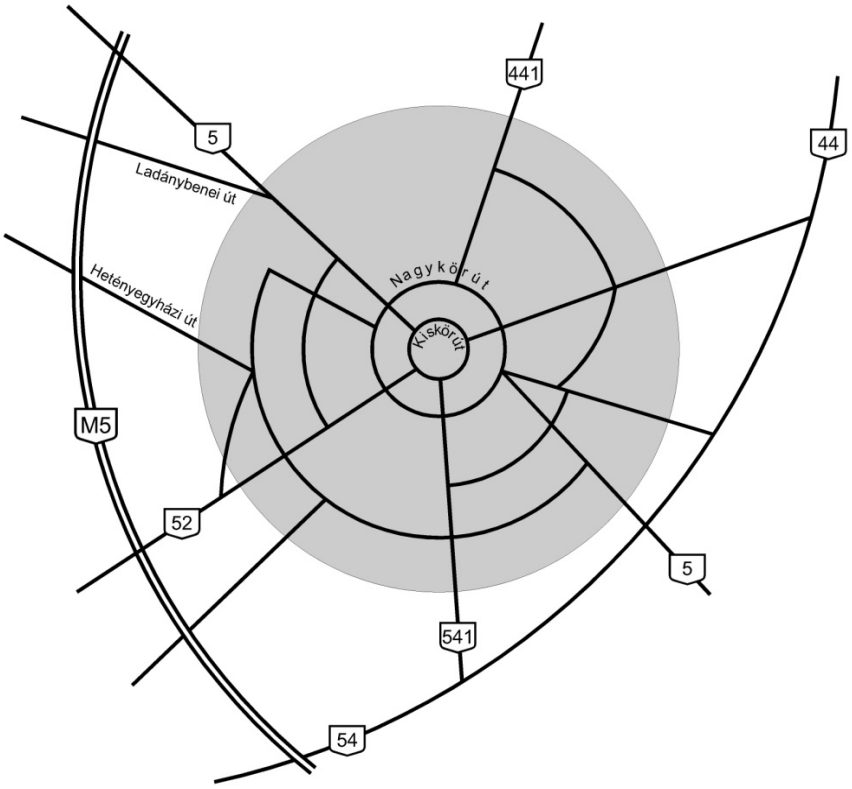

Forrás: Kecskemét MJV. Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.

A városba vezető sugárirányú országos főutak között hagyományosan **a Nagykörút** teremti meg a kapcsolatot. A Nagykörút jelenti a város egyetlen olyan körútját, amely ténylegesen

gyűrűszerűen záródik, bár a Kuruc körúti szakaszának szűk keresztmetszete (2x1 sáv) miatt, már napjainkban is egyre nehezebben tudja kielégíteni a jelentkező forgalmi igényeket.

A Nagykörút mellett már a 20. század elején megfogalmazódott egy újabb körgyűrű megvalósításának gondolata. Ennek a **„második körútgyűrűnek”** azonban csak a nyugati és déli része készült el (Akadémia körút – Csabay Géza körút, valamint Mindszenti körút – Klebelsberg Kunó út). Mivel az Izsáki és Halasi út között hiányzik az összeköttetés, a két körútszakasz szerepe elsősorban csak a szomszédos városrészek közötti kapcsolat megteremtésére korlátozódik (X. ábra). A városon belüli hálózati szerepük ezért alárendelt.

X. ábra: *Kecskemét közlekedési hálózatának átnézeti térképe*

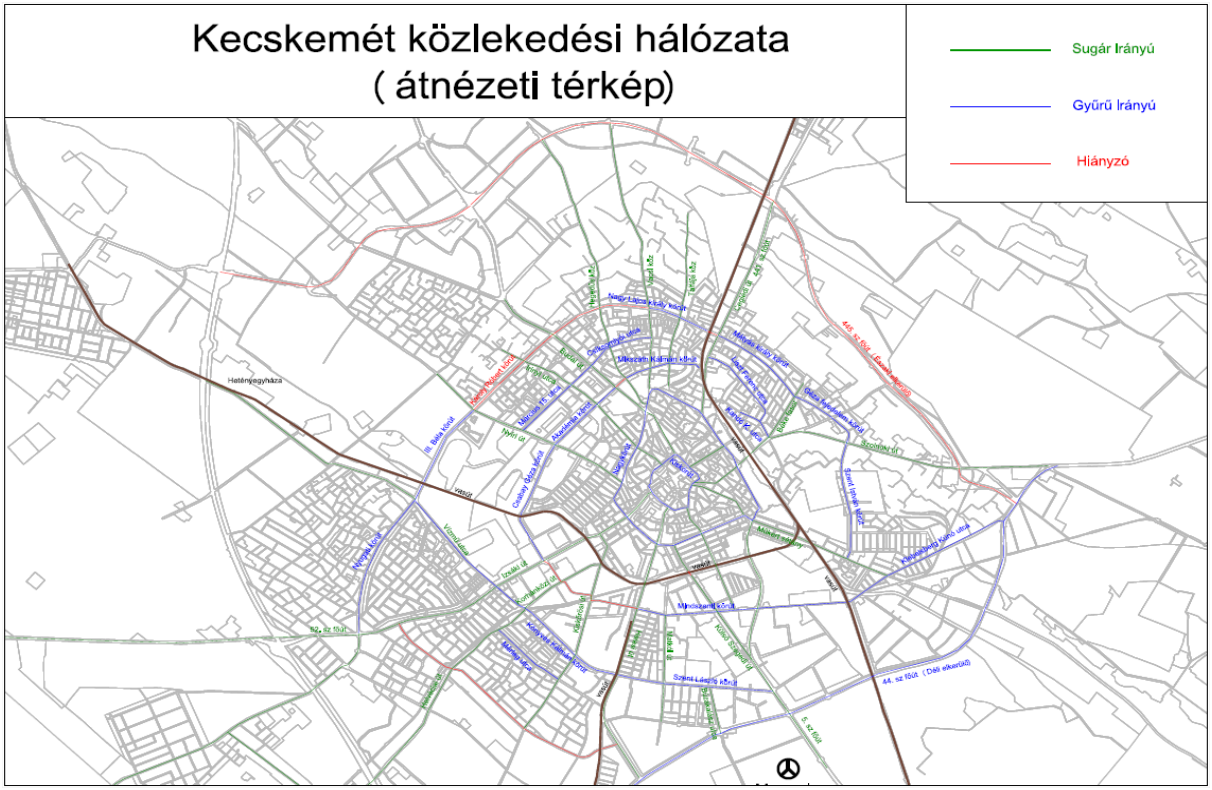

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása 2011.

Ezen a helyzeten változtatna az Izsáki és Halasi út között tervezett körúthálózati szakasz (541-es) kiépítése, amely a Csabay Géza körút és a Mindszenti körút között teremtené meg a kapcsolatot, lehetőséget biztosítva így a legnépesebb Széchenyiváros és a Déli iparterület, illetve a katonai repülőtér közvetlen elérésére. Ez a körútszakasz olyan forgalomvonzó létesítmények közvetlen körúti elérését tenné lehetővé a déli és keleti városrészek számára, mint a Megyei Kórház, a Széktói Szabadidőpark és sportlétesítményei, az új sportuszoda és élményfürdő, a Four Points by Sheraton Hotel és Konferenciaközpont, a Főiskola GAMF

kara, illetve olyan hasznosításra váró fejlesztési területeket, mint a Rudolf laktanya, a Megyei Kórház kiürülő izsáki úti telephelye, vagy a KÉSZ Kft. revitalizáció előtt álló ipari telephelye.

A harmadik körútgyűrű („Királyok körútja”) a város külső negyedeit lenne hivatott összekapcsolni, azonban a keleti és nyugati része között (Miklovics-telep és Bogovicsfalu) hiányzik a hálózati kapcsolat. Nincs megoldva továbbá az összeköttetés a Mátyás király körút és a Nagy Lajos körút között, a Cegléd-Szeged 140-es vasútvonal alatt. (III. Béla körút, Vízmű út, Könyves Kálmán körút, Szent László körút).

Ha a hiányzó szakaszok kiépülnének, közvetlen lenne a kapcsolat a Szent István város, a Bethlen város, a Széchenyi város, – valamint a Hetényi út és a Dunaföldvári út között az elmúlt években kiépült Csalánosi útnak köszönhetően – a Petőfiváros és a Homokbánya között, illetve a Vízmű út – Könyves Kálmán krt. – Szent László krt.-on keresztül a déli iparterület irányába. Az új „szakadásmentes” körút összességében 15-20 ezer ember mindennapos közlekedésében biztosíthatná a felsorolt városrészek közötti kapcsolatot, tehermentesítve számos nagy forgalmú sugár (Ceglédi út, Vacsi köz, Budai út, Izsáki út, Nyíri út, stb.), valamint haránt irányú (Gázló utca, Csíksomlyói utca, Március 15. utca) városi útvonalat.

Évtizedek óta húzódó problémát jelentett az **Északi elkerülő** (445-ös) út hiánya, melynek elsősorban az ÉNY-DK irányú tranzitforgalom levezetésében lenne kiemelt szerepe, megszabadítva a város belső területeit (pl. Budai út, Nagykörút, Szolnoki út) a jelentős teherforgalomtól. Ez a probléma megoldódni látszik, hiszen a 445-ös út szakaszos (három fázisban történő) megépítése 2013 novemberében elindult.

A **körúthálózati hiányosságok** mellett a legfontosabb **sugárirányú városi útvonalak változó keresztmetszete és egyenlőtlen kapacitása** is olyan probléma, amely a város forgalmi viszonyaira alapvető kihatással van. Különösen az Izsáki út, a Ceglédi út 2x1 sávos, valamint a Nyíri út keresztmetszete bizonyul szűkösnek a jelenlegi forgalmi adatok alapján.

A hálózati hiányokkal és a szűkös közúti keresztmetszeti kapacitásokkal szinte egyenrangú probléma a **csomóponti fejlesztések** elhúzódása, amely a legfontosabb kereszteződések esetében (pl. Bethlen krt. – Ceglédi út, Szolnoki út – Kuruc krt., Vízmű út – Izsáki út, Mátyás király krt. – Ceglédi út, Csabay Géza krt. – Izsáki út, Március 15. utca – Budai út, Irinyi utca – Március 15. utca, Március 15. utca – Nyíri út, Nyíri út – III. Béla krt., Erzsébet krt. – Szegedi út) lehetővé tenné a folyamatos gépjárműáramlást, s jelentősen csökkentené a balesetek számát. Ugyanezt a célt segítenék elő a forgalomtechnikai korszerűsítések is, melyek évek óta időszerűek lennének.

1.15.2. Közúti közlekedés

A kecskeméti közúti forgalom nagysága az elmúlt évtizedekben meghatározó módon növekedett, amiben szerepet játszott Kecskemét közigazgatási és gazdasági szerepkörének bővülése, s ezzel párhuzamosan a lakosságszám jelentős emelkedése (a város lakossága az 1960-as 57 ezer főről 2013-ra közel 112 ezer főre emelkedett), a motorizáció terjedése, valamint – az M5-ös autópálya 1998-as átadásával – Kecskemét európai úthálózati rendszerbe történő bekapcsolódása. Az autópálya megjelenése, majd annak Szegedig, illetve az országhatárig történő megépítésével, erősödött a város és térségének az ország életében betöltött gazdasági és logisztikai szerepköre, amely jó háttérfeltételt biztosított a gazdasági befektetéseknek, s a tranzitforgalom növekedésének.

A Mercedes gyár építésével, majd a termelés 2012-es beindításával tovább fokozta Kecskemét dinamikusan fejlődő gazdasági és logisztikai szerepét. Az autógyár és közvetlen beszállítói, valamint a városban régebben letelepedett – ugyanakkor folyamatosan fejlődő – vállalkozások számos új munkahelyet teremtettek az elmúlt öt év folyamán. A bővülő foglalkoztatás, a városba betelepedő népesség, illetve az ipari termelés növekedésének következtében megugró szállítási igény, fokozott kihívás elé állította a város közlekedési infrastruktúráját. A 2000-es évektől, éves szinten mintegy 7%-os forgalombővülés volt megfigyelhető Kecskeméten, mellyel csak részben tudtak lépést tartani a közlekedési infrastrukturális fejlesztések. Az állami kezelésű utak hossza Kecskemét közigazgatási határán belül 2008 és 2012 között mindössze 542 m-rel gyarapodott (2012-ben 31,5 km). Az önkormányzati kezelésben lévő utak hossza ugyanezen időszak alatt 14,5 km-rel bővült, s megközelítette a 280 km-t. Jelenleg ez a közúti hálózat szolgálja ki az egyre növekvő forgalmi igényeket Kecskeméten.

A közúti forgalom nagyságáról a 2011-ben – Kecskemét város térségi elérhetőségének javítása című program keretében – elvégzett közúti és közösségi közlekedési keresztmetszeti adatgyűjtés, illetve forgalmi modellezés alapján kaphatunk képet. A város területén 40 keresztmetszetben, járműosztályonként elvégzett felmérés szerint napi közel 400 ezer gépjármű haladt át a város útjain. A legnagyobb forgalmi terhelést az Izsáki úton (25.035 e/nap), a Budai úton (23.325 e/nap), az Árpád krt-on (19.266 e/nap), a Bethlen krt-on (17.733 e/nap) és a Széchenyi krt-on (15.383 e/nap) regisztrálták, de a Ceglédi úton, az Erzsébet krt-on és a Március 15. utcában is meghaladta a forgalom nagysága a 13.000 e/nap értéket (X. ábra).

X. ábra: *Közúti közlekedési hálózat forgalmi terhelése*

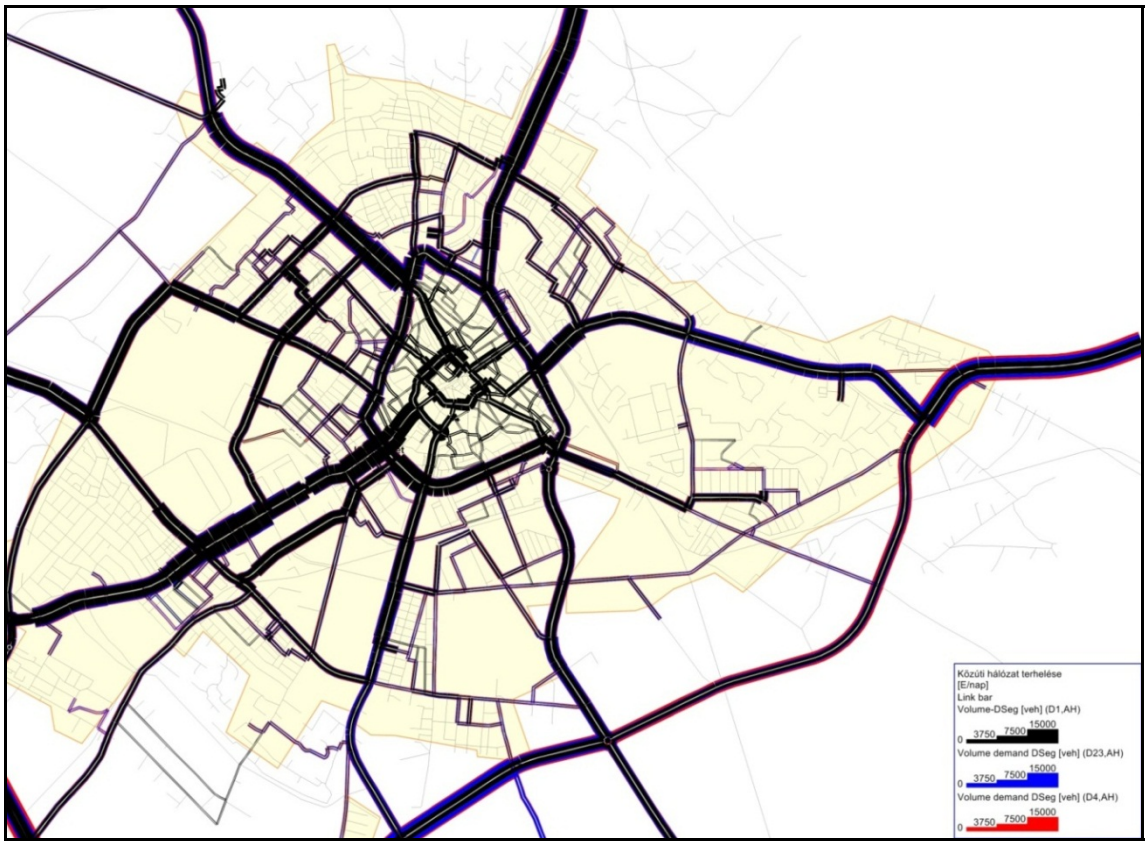

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása, Forgalmi modellezés 2011.

A kiemelkedő forgalmi terhelés összefüggésbe hozható a város közigazgatási területének kiterjedésével, a tömegközlekedési lehetőségek korlátaival, a megyei jogú városok összehasonlításában is magas személygépkocsi ellátottsággal (349,4 gépkocsi/1000 fő, 2012-ben), valamint a lakosság közlekedési mód választásával, melynek során a háztartás-felvételi vizsgálatok kimutatták, hogy az aktív korosztály esetében a közlekedők 53%-a választja a személygépkocsival történő közlekedést. Azokban a családokban, ahol több személygépjármű is van tulajdonban ott ez az arány a 68%-ot is meghaladja. A város teljes lakosságára vetített adatok esetében, a személygépkocsi használat aránya eléri a 41%-ot.

Az alábbi ábra jól szemlélteti, hogy az egyes forgalmi körzetekben jellemző személygépkocsi ellátottság (X. ábra) és a közúthálózat egyes forgalmi irányainak, illetve szakaszainak terhelése között szoros összefüggés mutatkozik.

A személygépkocsi forgalom nagysága mellett különösen nagy terhelést jelent a városi közúthálózat, illetve a városban élő lakosság számára a tehergépjármű forgalom.

X. ábra: *Személygépkocsi ellátottság forgalmi körzetenként*

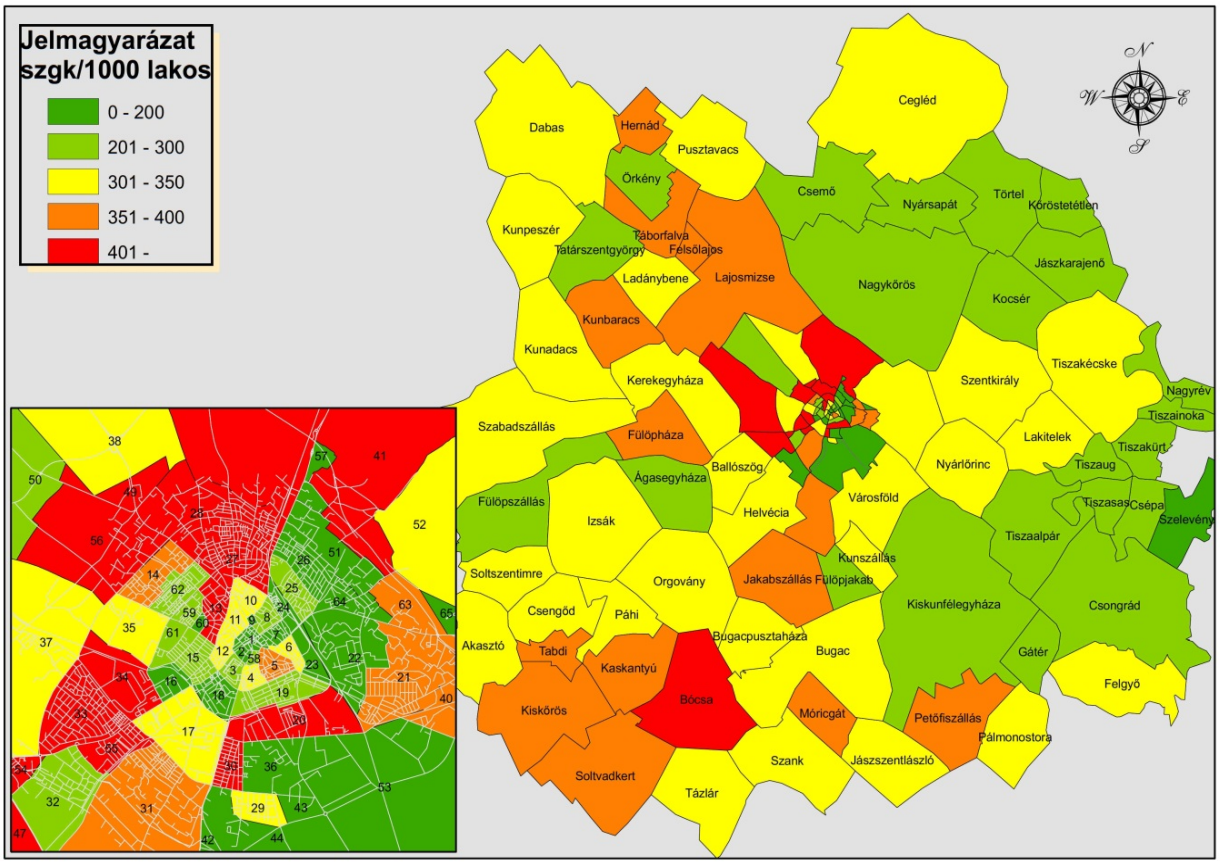

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása, Forgalmi modellezés 2011.

Az ábrák alapján jól látható, hogy a tehergépjármű forgalom különösen két irányban igen jelentős. Az egyik a DNY - K-i irány, amely az 54-es és 44-es főutak forgalmában jelentkezik leginkább, a másik pedig az ÉNY - K-i irány, amely a Budai út és a Békéscsabai út vonatkozásában eredményez kiemelkedő forgalmi terhelést. Emellett Cegléd (441-es) irányából és az 52-es út irányából figyelhetünk meg nagyobb tehergépjármű forgalmat (X. ábra).

X. ábra: *Közepes tehergépjármű forgalom nagysága és jellemző irányai*

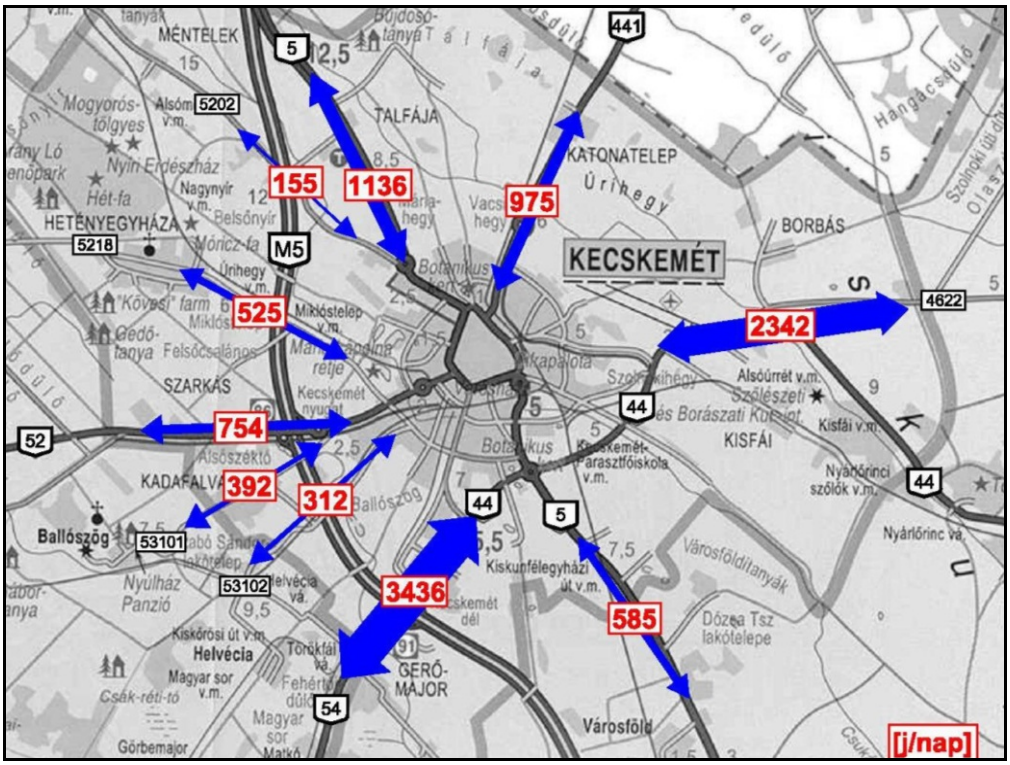

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása 2011.

X. ábra: *Nehéz tehergépjármű forgalom nagysága és jellemző irányai*

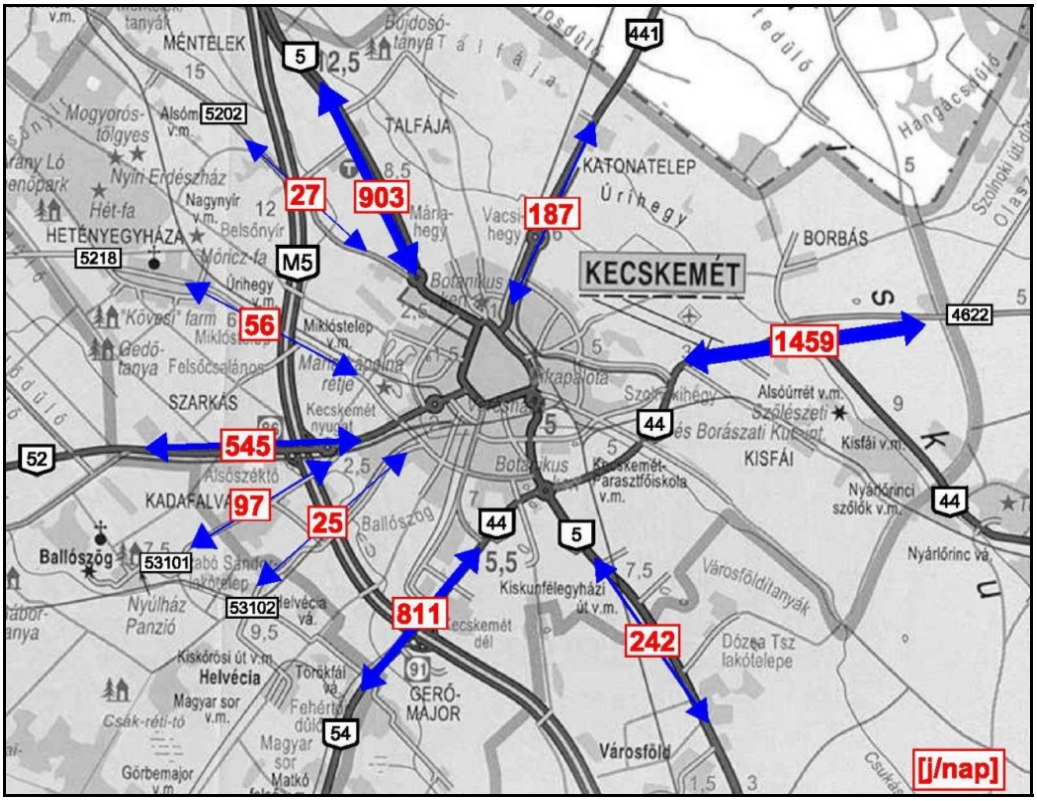

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása 2011.

Az elmúlt években a város közlekedési rendszerében tapasztalható folyamatok, ezen belül a növekvő forgalom és lakosságszám, valamint az erőteljes gépjárműhasználat hatására a belső területeken forgalomcsillapító és a közösségi közlekedésre jobban építő, környezetkímélő megoldások bevezetése vált szükségessé. Ennek néhány meghatározó eleme az elmúlt években a **Kiskörúton belül kialakított „0 emissziós zóna”** létrehozása, **a közösségi közlekedés feltételrendszerének fejlesztése**, **új átmérős buszhálózat tervének megfogalmazása**, illetve **új soros hibrid üzemű autóbuszok beszerzése** volt.

1.15.3. Közösségi közlekedés

Kecskemét területileg nagy kiterjedésű, ugyanakkor alacsony népsűrűségű város, amelynek közlekedését a városmag közepéig benyúló sugaras kialakítás, és az egyirányú forgalmat biztosító belső gyűrű (kiskörút) határozza meg. **A közösségi közlekedés szervezése szempontjából fontos feladat a városközpont kiszolgálása, mivel ez a kereskedelmi, üzleti, kulturális és közigazgatási élet –** túlsúlyos **– központja**. Ugyanakkor a közösségi közlekedés iránt jelentkező legnagyobb igény a város peremén található a „kertvárosias” lakóterületek (pl. Petőfiváros, Alsószéktó, Műkertváros), a külső településrészek (pl. Kadafalva, Hetényegyháza, Katonatelep), valamint a városközponthoz közeli nagy népességszámú lakótelepek (Széchenyi és Árpádváros) irányából mutatkozik. A város közösségi közlekedésére érzékelhető hatást gyakorolnak még a település határában megjelent nagy alapterületű kereskedelmi egységek (pl. Tesco, Auchan, Metro), valamint az ipari munkahelyek (pl. Mercedes, Knorr-Bremse, Phoenix Mecano, Heliport ipari park).

1.15.3.1. Közúti közösségi közlekedés

A város tömegközlekedése a Kunság Volán Zrt. és az Önkormányzat között létrejött közszolgáltatási szerződés keretében biztosított. A Kunság Volán Zrt. 2012-ben 49 autóbusszal 33 vonalon biztosította a közösségi közlekedést.

A közösségi közlekedési hálózat kialakítása, a közepes nagyságú városokban szokásos rendszert követi, a járatok mindegyike eléri a városközpontot és az ott lévő Széchenyi téri autóbusz végállomást. Ez egy részről célszerű, mert a városközpont átszállás nélkül elérhető, és a járatok közötti közvetlen átszállás is megoldott. Azaz egy átszállással a város bármely pontjáról el lehet jutni a város bármely más pontjára (X. ábra). Ugyanakkor szakmai viták folynak a vonalhálózat kialakítása kapcsán, hiszen többek között kevés a körjárat,

indokolatlanul sok járat (21 vonal) használja a kiskörutat, s a forgalomszervezés sem felel meg a város szerkezetéből adódó igényeknek.

X. ábra: *Kecskemét és térsége közösségi hálózati modellje*

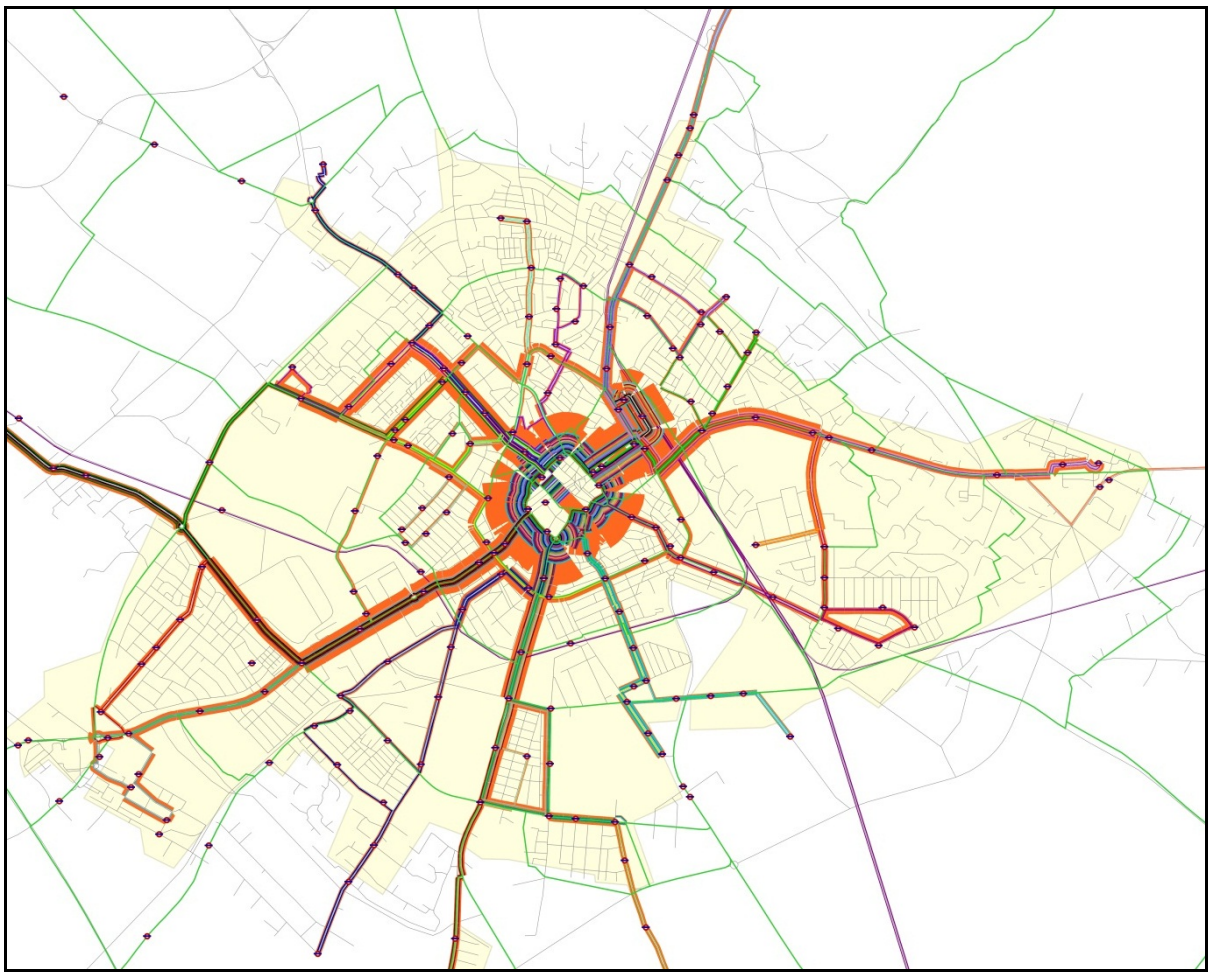

Forrás: Kecskemét térségi elérhetőségének javítása, Forgalmi modellezés 2011.

A több évtizede kialakult hálózat hátránya a városközpontban lévő 5000 m²-es nagy helyigényû végállomás. Ilyen méretû, a belvárosi gyalogosövezetben lévõ végállomásnak nincs hely, teljességgel túlhaladott, és beavatkozásokkal nem is javítható állapot. További hátrány, hogy a járatok a Széchenyi téri végállomás eléréséhez minden alkalommal végigjárják a Dobó István krt. - Horváth D krt. - Koháry I. krt. - Hornyik J. krt. (röviden: Kiskörút) vonalát – az egyre idősödő autóbuszállomány következtében (X. ábra) – jelentős környezeti szennyezést okozva. Utasforgalmilag ez szükségtelen, környezetileg nagyon előnytelen. A Széchenyi téri végállomáson 20 vonal végállomásozik, melyek közül 13, minden fordulóban bejárja a belső körutat. Az észak-nyugatról érkező járatok közvetlenül érik el a Széchenyi teret.

A Noszlopy Gáspár parkban kapott helyet a város másik helyi autóbusz végállomása. A végállomás kialakítása olyan, hogy a helyi és helyközi buszvégállomás közvetlenül egymás mellett helyezkednek el, de önálló rendszert képeznek. A vasútállomás innen mintegy 400 m-re található. A Noszlopy parki autóbusz állomáson 10 helyi járatnak található a végállomása, melyek közül 6, a városközpontból érkezik, két vonal dél-keleti, két vonal pedig északi irányból éri el a végállomást. A vonalak többsége elhalad a vasútállomás főbejárata előtt, ahol megállóhelyük is van.

1.15.3.2. Kötöttpályás közösségi közlekedés

A közúti kapcsolatokon kívül Kecskemét jelentős vasúti kapcsolattal is rendelkezik, mivel a városon halad keresztül a Budapest - Cegléd - Szeged vasúti fővonal (140-es), ezen kívül ide fut be több mellékvonal, például Dabas-Lajosmizse (142-es), Tiszakécske-Lakitelek-Nyárlőrinc (145-ös), vagy Fülöpszállás (152-es) irányából (X. ábra). A vasútvonalak a várost félkör alakban veszik körül és a közúthálózatot számos helyen keresztezik. A kereszteződések közül 3 kivételével (egy alul- és két felüljáró), valamennyi szintbeli, és ez utóbbiak 10 helyen akadályozzák a helyi tömegközlekedést. Az elmúlt években számos tanulmány született a közigazgatási területen belül elhelyezkedő, alulhasznosított vasúti pályák tömegközlekedésbe történő bekapcsolásának lehetőségeiről. Ezek megvalósítása azonban a részletes tervek és a felújításhoz, illetve működtetéshez szükséges források miatt nem következett be.

Napjainkban három megvalósíthatósági tanulmány is foglalkozott/foglalkozik a kötöttpályás fejlesztés lehetőségeivel Kecskeméten. Az egyik az elővárosi közlekedés keretében vizsgálta a kötöttpályás közlekedési módok – ezen belül is a várost elérő vasúti kapcsolatok – fejlesztésének lehetőségeit (KÖZOP-5.5.0-09-11-2011-0002 „***Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése***”). A másik megvalósíthatósági tanulmány (ugyanezen programon belül) az „***Intermodális csomópont és a déli iparterület kötöttpályás közlekedési módjainak vizsgálata***” keretében elemzi mind a vasúti kapcsolat, mind pedig a buszsáv kialakításának műszaki és gazdaságossági háttérfeltételeit. A harmadik megvalósíthatósági tanulmány (KÖZOP 5.5.0-09-11-2012-0007 „***Kecskemét Megyei Jogú Város intermodális pályaudvar és közösségi közlekedés fejlesztése – tervezés, engedélyezés***”) foglalkozik az új buszhálózat, hálózati struktúra tervezésével, melynek egyes szakaszain ugyancsak állandó buszsáv kialakításával kívánja a kötöttpályás közlekedés előnyeit biztosítani. Jelenleg a város közigazgatási területén belül, a vasúti helyközi kapcsolatokat leszámítva, nincs működő kötöttpályás közösségi közlekedési megoldás.

X. ábra: *Kecskemét vasúti kapcsolatai*

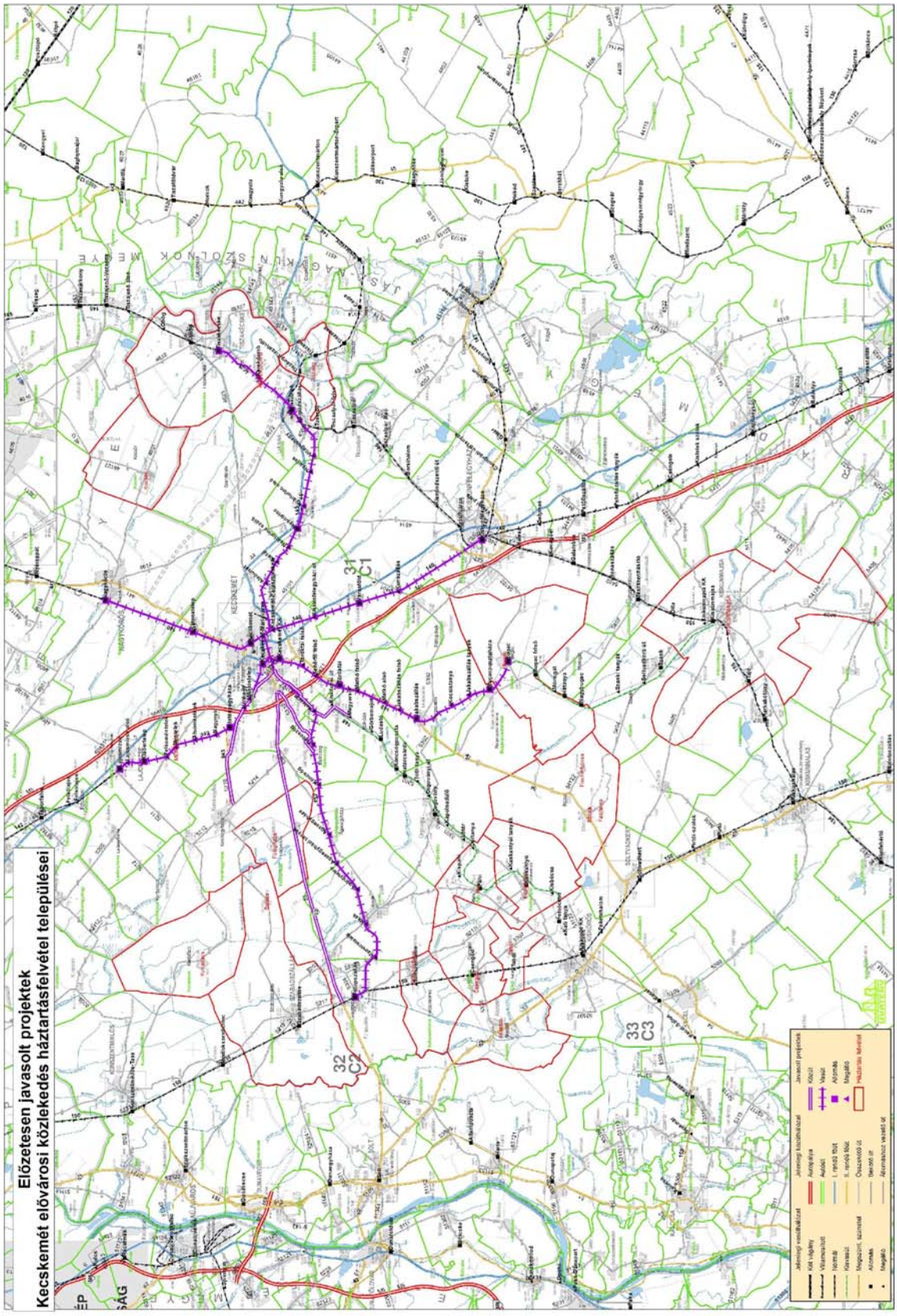

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A város közigazgatási területén napjainkban **58,4 km hosszú kerékpárút hálózat** található, amelyet önálló kerékpárút, valamint gyalog- és kerékpárút alkot. A fejlesztések az 1970-es évek végétől kezdődtek, melyek az elmúlt években felgyorsultak. A bevezető főutak mentén kivétel nélkül rendelkezésre áll a kerékpárút.

A város meglévő kerékpárút-hálózata a fő járműközlekedési útvonalakat követi. A hálózat ennek megfelelően lefedi a fő sugárirányú utak (Budai út, Ceglédi út, Szolnoki út, Izsáki út, Nyíri út) többségét, valamint Hetényegyháza, Kadafalva, Katonatelep összeköttetése is biztosított. A város észak-nyugati, nyugati és dél-nyugati területei (Széchenyiváros, Máriaváros, Petőfiváros) kerékpáros közlekedés szempontjából a legjobban ellátottak. Az északi és keleti, a Szolnoki és Ceglédi úton haladó kerékpárutak hálózatilag csak egy ponton, a Kerkápoly utcán keresztül vannak kapcsolatban a nyugati kerékpárutakkal, annak ellenére, hogy a Kiskörúton belül kerékpáros és gyalogos zóna, a Rákóczi úton kerékpárút van. A város **déli és dél-keleti részei** kerékpárút szempontjából **ellátatlanok** (X. ábra).

A városon belül meglévő **kerékpárutak infrastruktúrája részben elavult**, rossz minőségű, gyalogos és közúti konfliktuspontokkal terhelt. Rendkívül kevés az önálló kerékpárutak száma. A kerékpárutak többsége útburkolati jellel elválasztott (pl. Nyíri út, Nagy Lajos király körút), illetve közös gyalog- és kerékpárút (pl. Nagykörút, Budai út). Sajnos még ezen szakaszok esetében is a burkolati jelek sok helyen hiányosak, kopottak. Ahol létezik önálló kerékpárút, ott sok esetben a gyalogos utat nevezték át kerékpárútnak, azonban a gyalogosok számára nem épült külön út, így kénytelenek a kerékpárúton közlekedni (ez a kiépítés leginkább az Izsáki úton és a Csabay Géza krt-on figyelhető meg). Csak néhány helyen választották külön a gyalogúttól a kerékpárutat, mint például az Izsáki úton a Zápor utca – Auchan közötti, a Mátyás király körúton a Serleg utca – Béke fasor közötti, az Akadémia körúton a Világ utca – Irinyi utca közötti, illetve a Kadafalvi úton a Dunaföldvári út – Írisz utca közötti szakaszokon.

Kecskemét közigazgatási területén belül az elfogadható műszaki megoldások közül szinte kizárólag csak kerékpárút van, az egyéb lehetőségeket még nem használja ki a város (kerékpársáv, kerékpáros nyom, nyitott kerékpársáv, kerékpárosok elterelése a kis forgalmú mellékutcákba, egyirányú utcák stb.), bár a kerékpáros nyom már megjelent (Kerkápoly utca) egy rövid szakaszon.

X. ábra: *Kecskemét meglévő kerékpárút hálózata*

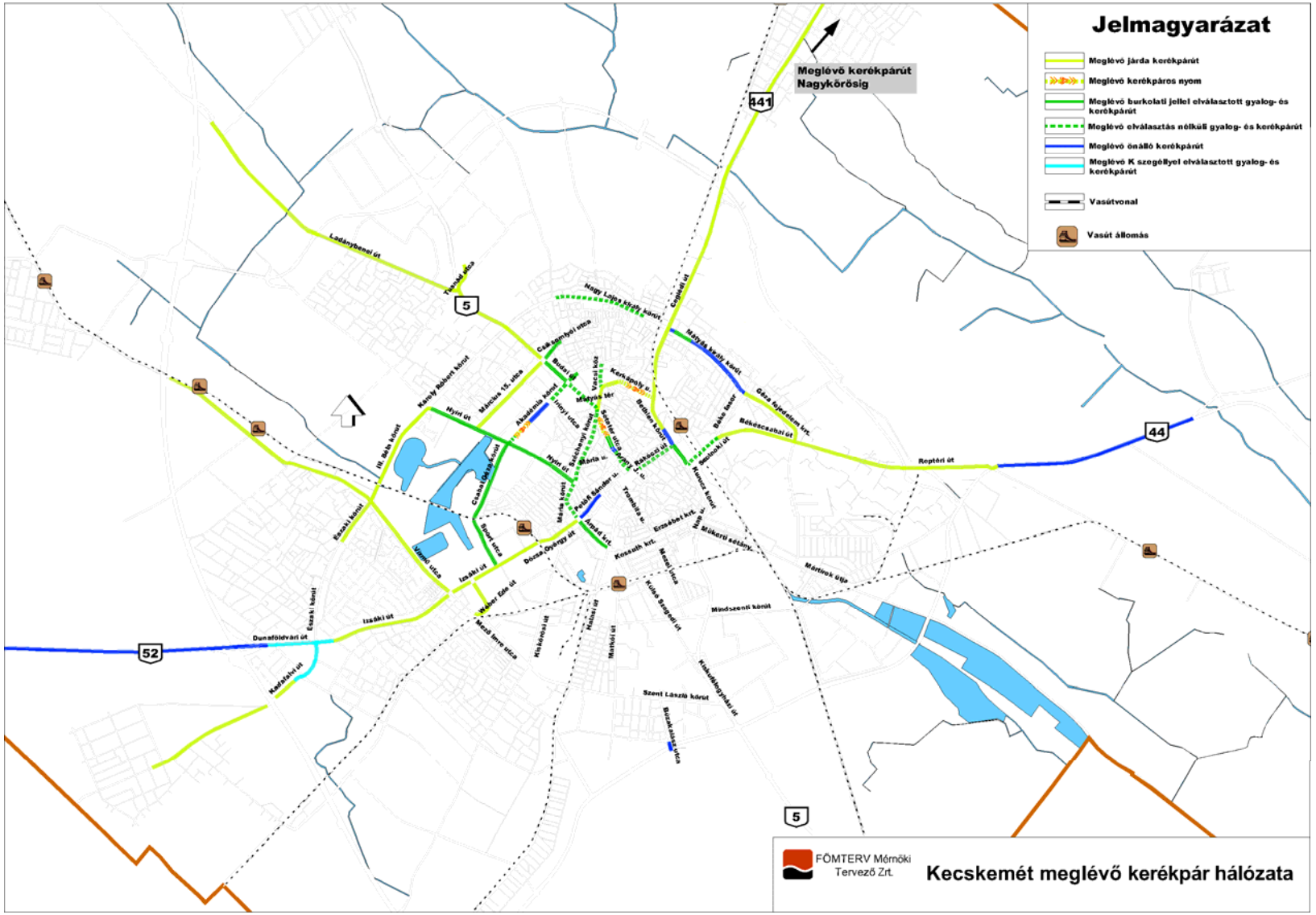

Az egyre növekvő kerékpárforgalom hatására, valamint az erősödő társadalmi igényeknek köszönhetően az önkormányzat a közigazgatási határon belül megvizsgálta **az egyirányú utcákban az út forgalmi irányával szemben az úttesten kijelölt kerékpársávon történő közlekedés lehetőségeit**, s kijelölte azokat az utcákat, melyek mind a jogszabályi követelményeknek, mind pedig a közlekedési feltételeknek megfelelnek. Ugyancsak megtörtént azoknak az utcáknak a meghatározása, melyek alkalmasak lehetnek **kerékpársáv, nyitott kerékpársáv és kerékpáros nyom** kijelölésére, segítve ezzel is a hálózati hiányok oldását.

A kerékpáros forgalom döntő hányada a külső lakóterületek (Hunyadiváros, Petőfiváros, Alsószéktó, stb.), valamint a lakótelepek (Széchenyiváros, Műkertváros) és a belváros között bonyolódik, tehát a sugár irányú közlekedés jelentős, a forgalom mértéke a centrumba vezető utakon a legszámottevőbb (X. ábra).

X. ábra: *A kecskeméti kerékpáros közlekedés forgalmi terhelésének képe*

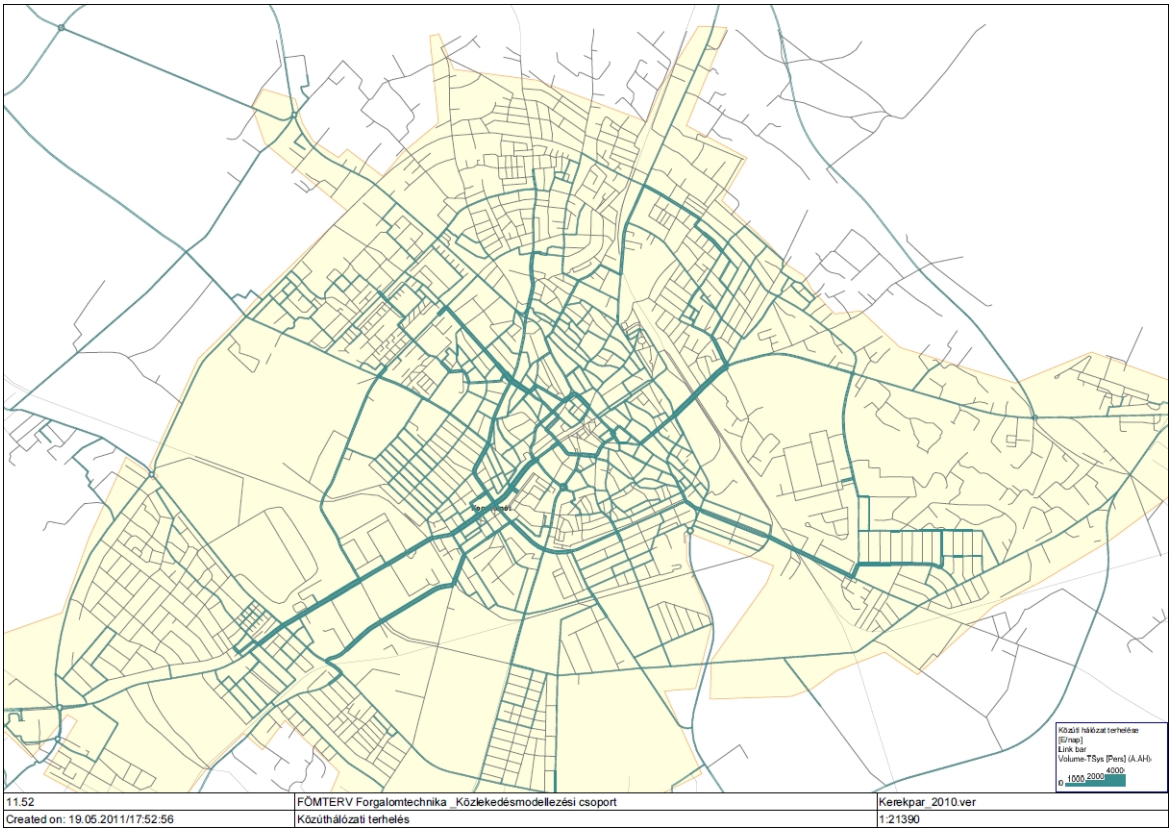

Forrás: Kecskemét MJV. Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.

A meglévő **városi kerékpárút hálózat legfőbb problémáit** az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- A hálózat kiterjedése alacsony szintű és aszimmetrikus. A hálózat az Izsáki és a Szolnoki utak által kijelölt területtől északra és nyugatra helyezkedik el, amely azonban töredezett, minősége nem egységes. Az ettől a tengelytől délre eső területeken szinte teljesen hiányzik a kiépített kerékpáros infrastruktúra, miközben fontos iparterületek, jelentős ingázó forgalommal ezen a területen találhatók (X. ábra);

X. ábra: *Hiányzó kerékpáros hálózati kapcsolatok*

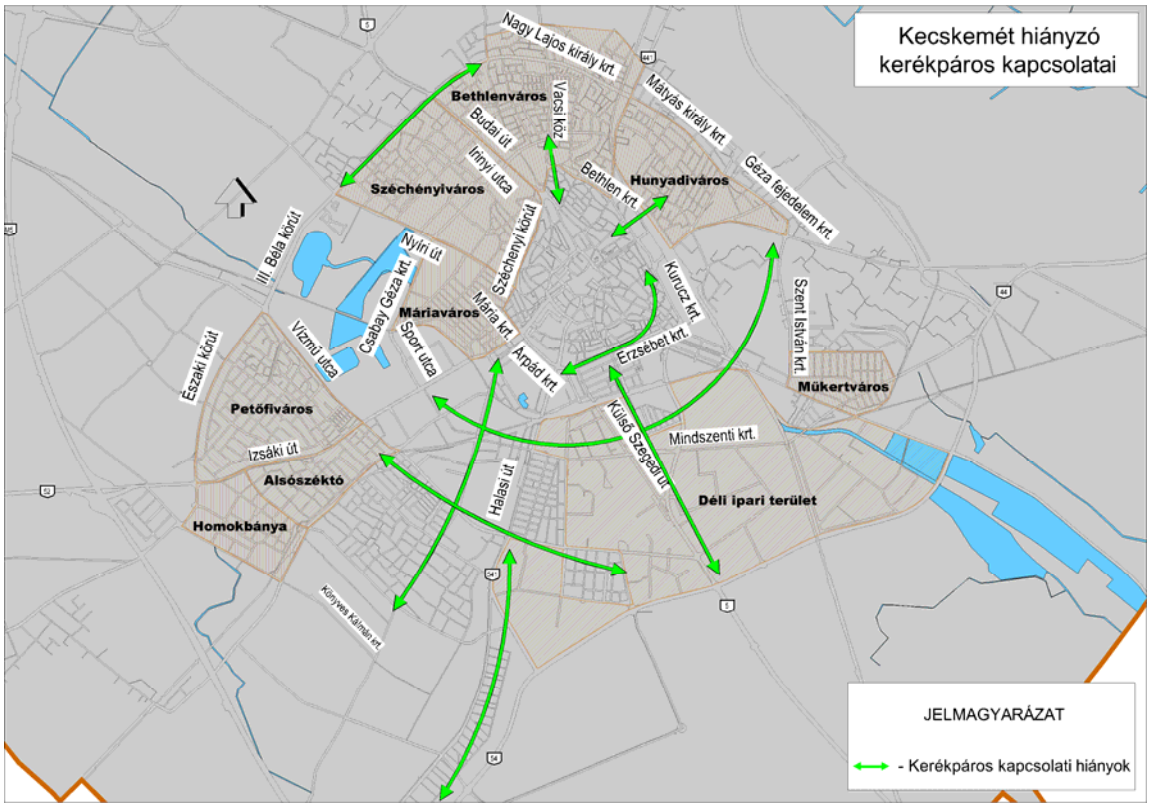

Forrás: Kecskemét MJV. Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.

- Hiányosak a haránt irányú kapcsolatok. Egyes városrészek között, mint pl. Széchenyiváros-Bethlenváros, Bethlenváros-Hunyadiváros, Hunyadiváros-Rákócziváros, az átjárás nehézkes vagy csak jelentős kerülő árán lehetséges. Ennek oka egyrészt a vasút elvágó hatása, másrészt a hiányzó gyűrű irányú útszakaszok (pl. Károly Róbert körút). A kapcsolatok javíthatók akár rövidtávon is, kisebb anyagi ráfordítással (pl. az Akadémia körúti illetve Március 15. úti kerékpáros tengely meghosszabbítása a Mikszáth Kálmán és a Csíksomlyói utcán keresztül). Bizonyos helyszíneken azonban csak jelentősebb beruházás részeként épülhet ki a hiányzó kapcsolat (pl. Kecskemét vasútállomás külön szintű keresztezése, az intermodális csomópont fejlesztéséhez kapcsolódóan. A Mátyás király és a Nagy Lajos király körút összekötése a 140-es vonal – leginkább külön szintű – keresztezésével.);

- A Kiskörút térsége és a centrum közvetlenül csak kevés irányból (pl. az Arany János utcán és a Rákóczi úton keresztül) közelíthető meg. A Nyíri út, az Irinyi utca, a Vacsi köz felől csak kerülővel érhető el a városközpont. A Kiskörúton a gyalogosoktól különálló kerékpáros átvezetés nem megoldott;
- A forgalomvonzó létesítmények elérhetősége nem megfelelő, sokszor csak jelentős kerülőút megtétele után lehetséges;
- A meglévő kerékpáros útvonalak többsége balesetveszélyes járda, kerékpárút vagy közös, elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút;
- Nincs kiépítve a B+R parkoló sem a vasútállomás, sem a helyközi buszállomás területén;
- A kerékpárutak átvezetése a csomópontokon általánosságban nem megoldott, hiányoznak a kerékpárosok számára a jelzőlámpák, a burkolati átvezetés. Jellemzően a csomópont vagy kereszteződés előtt kerékpárút vége tábla, a csomópont vagy kereszteződés után pedig kerékpárút tábla került elhelyezésre. Jellemzően az útpálya szélén vezetett kerékpárutak esetén sok a beláthatatlan kereszteződés, ami jelentős balesetforrás.

X. ábra: *Kecskemét kerékpáros baseseti térképe*

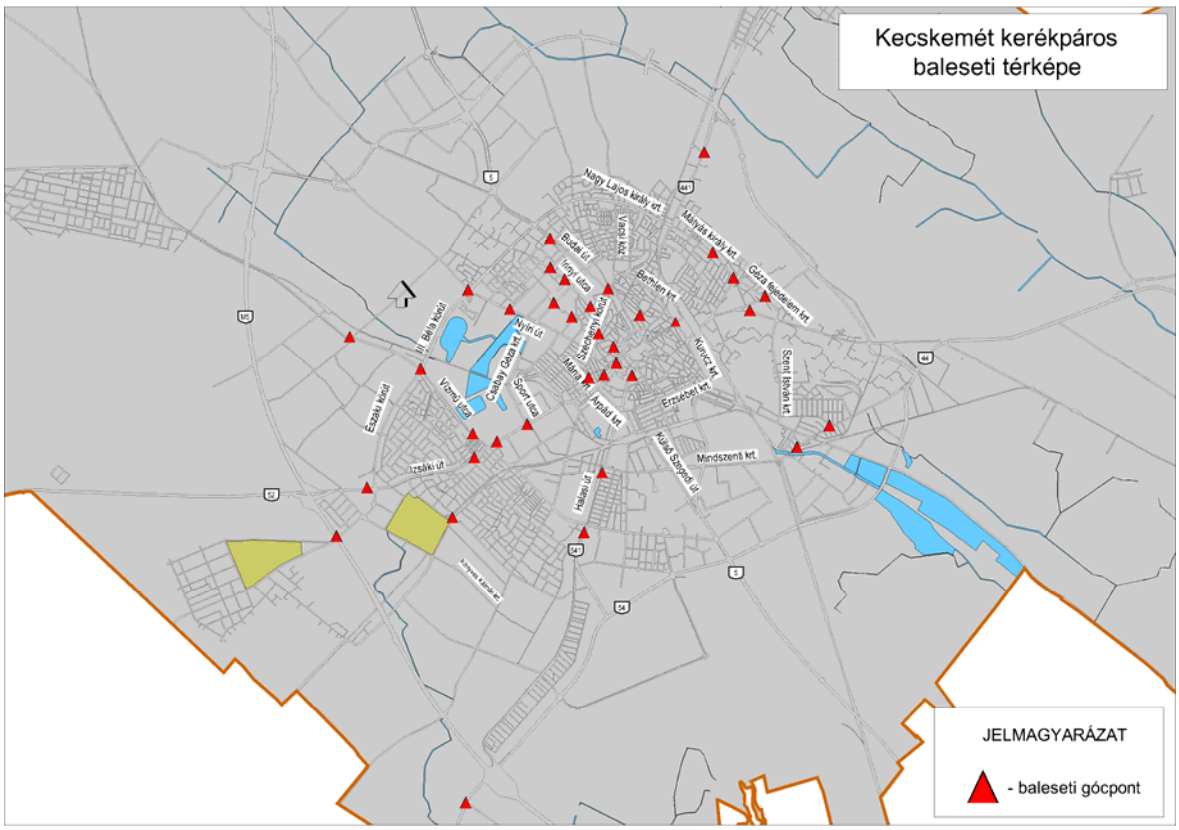

Forrás: Kecskemét MJV. Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.

Térségi kerékpárút hálózat

Kecskemét térségében a kerékpárutak minősége jobb, mint a város legtöbb szakaszán. A többségük az elmúlt években épült. Azonban a térségi kapcsolatok hiányosak, kiépített kerékpárutak csak Kadafalvát és Nagykőröst érik el. Akadályoztatás nélkül azonban csak Nagykőrös érhető el kerékpárúton. Kadafalvai úton az M5-ös felüljárón nincs kerékpáros átvezetés, mint ahogy Méntelek és Hetényegyháza irányok esetében sincs. Kecskemét városi kerékpárhálózatához hasonlóan a térség északi és nyugati területe ellátottabb kerékpáros infrastruktúra szempontjából. A déli területeken teljesen hiányzik (uniós források felhasználásával azonban hamarosan elkészülhet a 9300 m hosszú kerékpárút Kecskemét és Városföld között), keleten csak a 44-es főút mentén épült kerékpárút, azonban az is véget ér Nyárlőrinc előtt.

Kevés a B+R parkoló Kecskemét várostérségében elhelyezkedő települések vasútvonalai mentén. A 142-es vonal mentén teljesen hiányzik a B+R hálózat. A 146-os vonalon is csak Lakitelken van kialakítva egyszerű, fedetlen kerékpár tárolási lehetőség.

A legjobban ellátott vasútvonal B+R szempontból a 140-es. Nagykőrösön és Kiskunfélegyházán komoly kihasználtsággal üzemelnek a parkolók, s Városföldön is található kiépített kapacitás.

X. ábra: *Meglévő térségi kerékpáros hálózat*

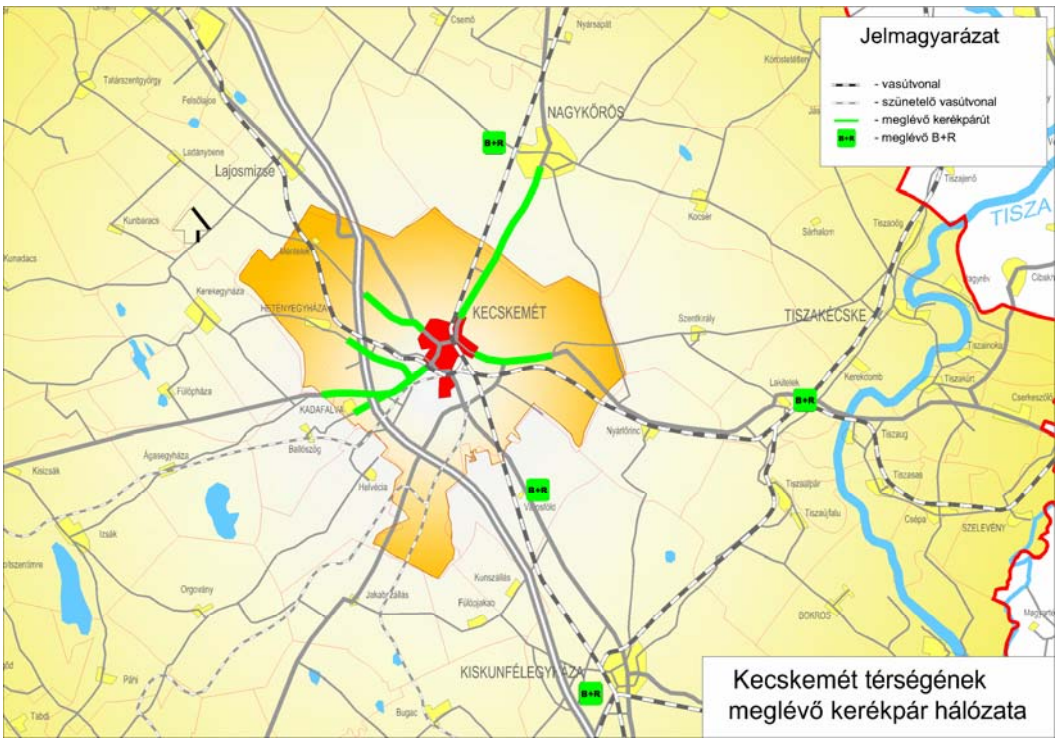

Forrás: Kecskemét MJV. Közlekedési Koncepciójának aktualizálása 2011.

A városba bevezető útszakaszok mentén meglévő állapot bemutatása

52 számú főút mellett

A tervezési szakasz elejétől a 9+076 km szelvényig tart az 52 számú főút bal oldalán külön vezetett kerékpárút. A szélessége 1,50m, a burkolat állapota repedezett.

5218 jelű út mellett

A kerékpárút az 5218 jelű út 0+000 – 5+800 km szelvénye között bal oldalon található. A 0+000 – 1+500 km szelvény között a burkolat jó állapotú, 2,25m szélességű. A 1+500 – 4+500 km szelvény között gyalogos és kerékpárút van, 1,50m szélességgel és rossz burkolat állapottal. A 4+500 – 5+800 km szelvény között a burkolat ismét 2,25m szélességű és jó állapotú.

53101 jelű út mellett

Kecskemét belterületi részén az 1+000 km szelvényig az út bal oldalán szabványos kialakítású jó minőségű a kerékpárút. A 1+000 – 2+500 km szelvények között az út jobb oldalán található a kerékpárút 1,50 m szélességgel, megfelelő minőséggel.

53102 jelű út mellett

A kerékpárút a 7+900 – 8+216 km szelvények között a bal oldalon található 1,50m szélességgel és megfelelő minőséggel.

44 számú főút mellett

A 44 számú főút mellett meglévő kerékpárút 8+900-ig van kiépítve jobb oldalon. Szabványos kiépítésű és jó minőségű.

5 számú főút mellett

Az 5 számú főút bal oldalán Lajosmizse településtől a 73+000 km szelvényig található a kerékpárút szabványos kiépítettséggel és megfelelő, jó burkolat minőséggel.

Néhány tervezett kerékpárút

54-es számú főút és 5-ös számú főút között. 1560 méter

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

A jelenlegi burkolatszél és az út telekhatára között változó 5-7 m sáv van.

A fejlesztési terv tartalmazza a főút négynyomúsítását.

5-ös sz. főút az 54-től a közig határig 4000 méter.

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

A fejlesztési terv tartalmazza a főút négynyomúsítását.

5-ös számú főút TESCO körforgalomtól a Kossuth-Törekvés lakótelepig 4400 méter.

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

A TESCO körforgalomtól az Északi körútig változó 5-6 méter útterület van. Az Északi körúttól a lakótelepig változóan keskenyebb. Itt csak kisajátítással lehet kerékpárutat építeni.

54-es sz. főút mellett az M5-ös autópályától a Matkói elágazásig 2000 méter.

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

Az út területe a burkolatszéltől változó 15 és 5 méter között van. A kisvasút miatt a szelvényezés szerinti bal oldalon van lehetőség a megvalósításra.

44-es sz. főút mellett a Szentkirályi elágazástól a közig. határig. 5400 méter.

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

52 sz. főút mellett a Sasfészektől az Izsáki bekötőútig. 3900 méter.

A TRT-ben a kiszabályozás megtörtént.

Meglévő szinte járhatatlan kerékpárút van. Teljesen újat kellene építeni.

A terület rendelkezésre áll, kisajátítás nem szükséges.

Gyalogos közlekedés

Kecskemét városa hazai összehasonlításban viszonylag hamar és nagy területen alakított ki a belvárosban gyalogos- (kerékpáros) zónát. A terület látványosan jól működik, a gépjármű közlekedésben zavart nem okoz. A gépjárműmentes Főtér és környezete hamar az itt élők kedvenc találkozóhelyévé, közösségi terévé vált. A funkcionálisan túlterhelt belváros kiterjesztésével a gyalogos felületek bővítése indokolttá vált, ennek azonban korlátja a jelenlegi közúti hálózat, melyben az elavult szervezési elvek konzerválódtak. A kiskörút továbbra is átmenő jellegű közúti forgalmakat bonyolít, egyirányú soksávos kapacitív kialakítása erre alkalmassá is teszi. A belvárosi gyalogos zónát a nagykapacitású, területelvágó hatású kiskörút egy szigetté teszi. A helyzet oldása sürgető, a közúti szempontból túldimenzionált kiskörút olyan funkciókat vág le a belvárosi magról, mint a Piaccsarnok és Centrum áruház, valamint azok szolgáltatási és kereskedelmi környezete, a

Rákóczi út kulturális, vendéglátó és kiskereskedelmi egységei, a Katona József Színház, vagy éppen a Piaristák tere oktatási és szabadidős terei.

Az elmúlt évek lakossági kérdőíves felmérései rávilágítottak arra, hogy jelentős igény mutatkozik a szabadtéri közösségi terek növelésére, a kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítására. Éppen ezért a már befejezett (Rákóczi út – Vasútkert revitalizációja) és előkészítés alatt álló projektekkel (pl. Belvárosi rehabilitáció második üteme) összhangban, a gyalogos közlekedési felületek bővítése első ütemben a Belvárostól észak-keleti irányban indulhat meg (X. ábra). A volt KTE pálya funkcióval történő feltöltése és az intermodális csomópont kiépítése együttesen jelenti azt a kitörési lehetőséget, melyet a közúti forgalomszervezési intézkedéseknek is támogatniuk kell.

X. ábra: *Belvárosi gyalogosfelületek első ütemű kiterjesztése*

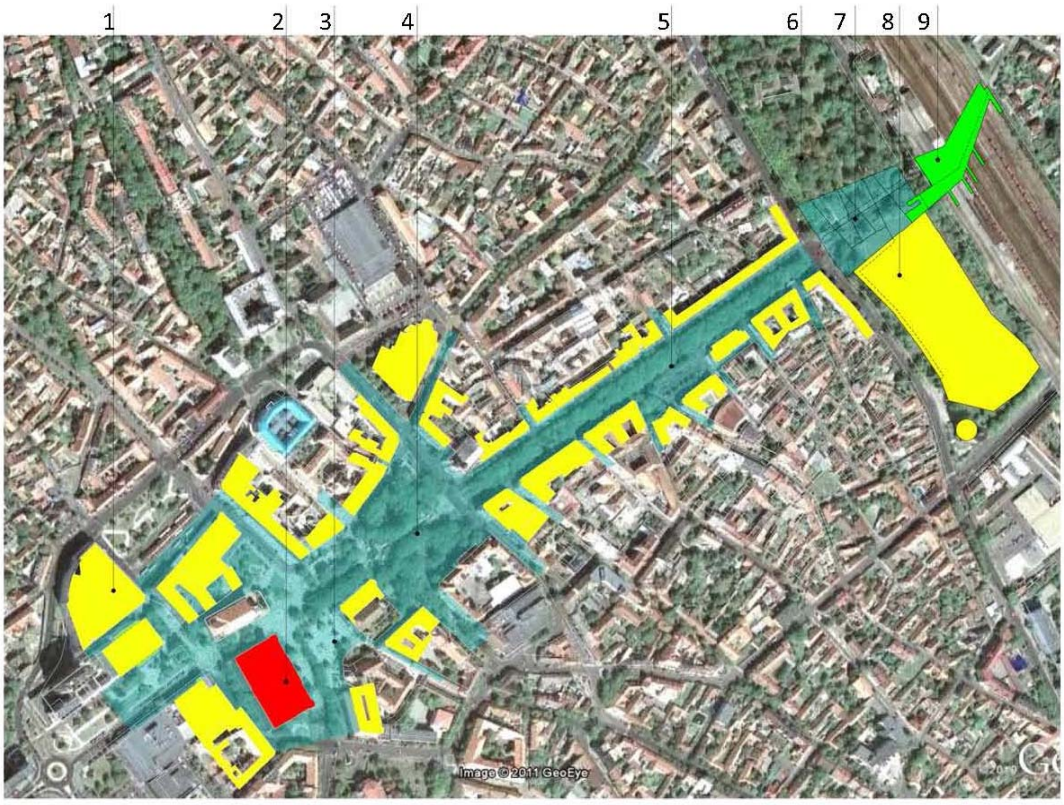

1. Malom Center
2. Városháza
3. Kossuth tér
4. Szabadság tér
5. Rákóczi út
6. Vasútkert

A Belvárosi rehabilitációs elképzelésekkel párhuzamosan Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata foglalkozott nem csak a Belváros gyalogos megközelíthetőségének minden városrészből történő fejlesztésével, de a városrészeken belüli forgalomvonzó létesítmények és közösségi terek elérhetőségének javításával is. 2007 és 2012 között mintegy 16.000 m^2

járdafelület újult meg közel 90 millió Ft értékben, továbbá mintegy 80 millió Ft értékben új járdafelületek is épültek a város különböző részein. A fejlesztések a 2013-as évben sem álltak le, Hetényben több mint 6 millió forint értékben épültek új járdaszakaszok, és járdaépítés, felújítások vannak tervezés, illetve kivitelezés alatt az alábbi területeken: Március 15. utca egy részén, a Vaspálya utcán, az Agancs utcán, az Orgona utcán, a Sztravinszkij utcán, továbbá a Mezei utca, Mindszenti körút, Kolozsvári utca egyes szakaszain.

A gyalogos közlekedés fejlesztése fontos a város számára, nem csak a gépjárműforgalom visszaszorítása, a környezet védelme, vagy éppen a mozgássérültek, vagy a kismamák akadálymentes közlekedésének biztosítása, hanem a tömegesen jelentkező lakossági igények miatt. Kecskemét térségi elérhetőségének javítása című program keretében, mintegy 4 ezer háztartásban elvégzett közlekedési szokásjellemzők felmérése azt mutatta, hogy az összes lekérdezett mintegy 31%-a mindennapos helyváltoztatása (munkába és iskolába járás, vásárlás, ügyintézés, stb.) során leginkább gyalogol. Az inaktív lakosság körében ez az arány meghaladja a 43%-ot, míg a személygépjárművel nem rendelkezők, több mint 50%-a a városon belül mindennapos tevékenysége során gyalogosan közlekedik.

1.15.5. Parkolás

Kecskemét alapvető öröksége és évtizedek óta **feszítő városszerkezeti problémája a mezővárosi múltból fakadó egyközpontúság**. Hasonló nagyságú városokhoz képest igen szűk területen belül, túlzott mértékben összpontosulnak a nagyvárosi funkciók (hivatalok, közintézmények, kiskereskedelem, szolgáltatás, szabadtéri programok, stb.). A különböző tevékenységek ilyen kis területen történő sűrűsödésének egyenes velejárója lett az utóbbi másfél évtizedben a városközpontot terhelő egyre nagyobb gépjárműforgalom, s a romló parkolási körülmények.

Nem sok előrelépés történt 2008 óta a **Nagykörúton belüli parkolási helyzet** javításában. A köztér rehabilitációk elhúzódásával és az ingatlanfejlesztések elmaradásával, nem épültek meg a tervezett parkoló kapacitások. Ezen a helyzeten némileg segítettek a Rákóczi út és Vasútkert városrehabilitációs projekt keretében megvalósult parkolóhely-fejlesztések (112 db parkoló felújítása a Rákóczi úton, egy 62 állásos mélygarázs kiépítése a szabadtéri piac alatt, valamint 29 parkoló kialakítása a Budai utcán). További kedvező irányú változást hozhat a jövőben, a tervezett intermodális pályázat P+R kialakítását szolgáló beruházásai (kb. 90 db), valamint a volt KTE pálya területén tervezett kereskedelmi létesítmény kialakítandó parkolói (kb. 880 db).

Kecskemét Megyei Jogú Város közigazgatási területén a fizető várakozóhelyekről szóló rendelkezéseket Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a díjfizetési kötelezettség alá tartozó várakozási területeken a közúti járművel történő várakozási közszolgáltatásokról szóló 28/2010. (VI. 24.) önkormányzati rendelete tartalmazza. A rendelet hatálya Kecskemét Megyei Jogú Város közigazgatási területén, a helyi közutakon, Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban, egyéb közterületeken kialakított díjfizetési kötelezettséggel érintett várakozási területekre terjed ki. A fizető-várakozóhelyek üzemeltetését az önkormányzati tulajdonú Piac- és Vásárigazgatóság látja el.

A fizető-várakozóhelyek a városban 3 díjövezeti besorolásban (kiemelt díjövezet, I. díjövezet, II. díjövezet) vehetők igénybe (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét parkolási övezetei*

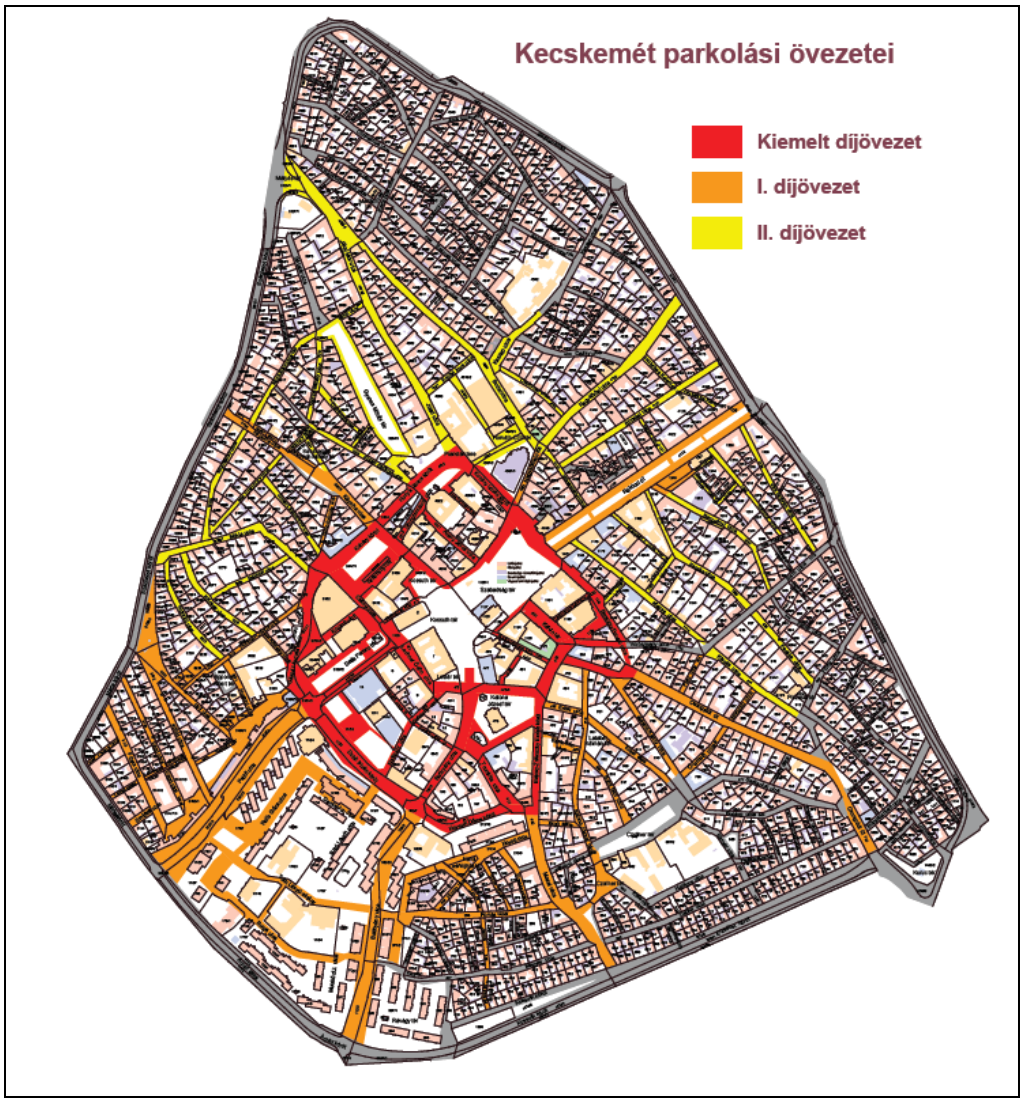

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2013.

A Nagykörúton belül található mintegy 2200 parkolóhely közül (X. ábra), több mint 1940 várakozóhely üzemeltetése jegykiadó automatával, átalánydíjas bérlettel és mobiltelefonos díjfizetési rendszer használatával történik.

X. ábra: *A belvárosi parkolóhelyek területi képe a díjfizetés alapján*

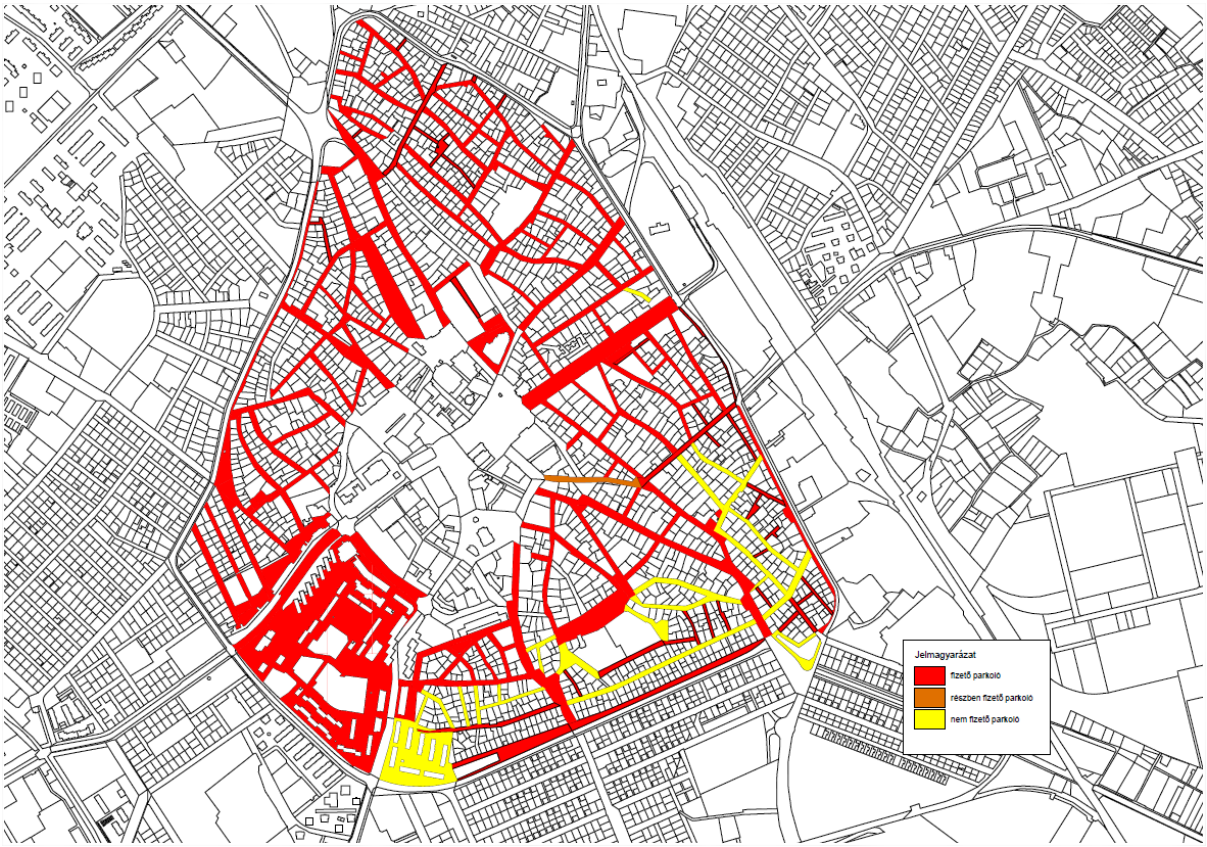

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlésének 28/2010. (VI. 24.)Önk-i rendelete

1.16. Közművesítés

Kecskemét számára az elmúlt évtizedekben az egyik legnagyobb kihívást a ***közműhálózat, közműellátottság*** – a város fejlődésével lépést tartó – fejlesztése jelentette. A közmű- és infrastrukturális ellátottság tekintetében Kecskemét a megyei jogú városok körében az utolsó helyek egyikét foglalta el egészen a 2000-es évek elejéig. Az 1990-es évek végétől elinduló fejlesztéseknek, majd a 2000-es évek középső, illetve második felében lezajlott ISPA programok („Kecskemét Város Agglomeráció Szennyvízelvezetési és Tisztítási Rendszerének Fejlesztése") keretében megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően, jelentős változások következtek be az ellátottsági mutatók tekintetében, így Kecskemét a leszakadó városok csoportjából a felzárkózók körébe került.

X. táblázat: *Kecskemét közmű-ellátottsági mutatóinak változása a megyei jogú városok összevetésében*

Megnevezés	Kecskemét			Békéscsaba			Szeged			Hódmezővásárhely		
	2005	2010	2012	2005	2010	2012	2005	2010	2012	2005	2010	2012
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	98,6	100,0	95,4	90,1	94,3	95,2	96,3	100,0	97,5	94,3	94,7	92,5
Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	56,1	69,8	67,9	53,5	61,0	77,5	84,6	98,4	92,6	78,9	83,2	81,8
Vezetékes gázzal fűtött lakások aránya (%)	63,7	68,2	82,6*	77,8	80,2	97,4*	63,6	65,2	98,7*	72,7	74,7	84,0*

Forrás: KSH
*Megjegyzés: *A 2012 évi adatok a háztartási vezetékes gázfogyasztó lakások (%-s) arányát mutatja*

A később részletezendő abszolút számok tekintetében is szemmel látható Kecskemét fejlődése, ugyanakkor a város infrastrukturális lemaradása (különösen a csatornázottság és az ebből adódó közműolló tekintetében) olyan nagy volt, hogy a 2005-2010 között jelentősen javuló csatornázottsági adatok ellenére a település – több mutató esetében is – még mindig elmaradt a megyei jogú városok átlagától, azonban érzékelhető a jó mutatókkal rendelkező megyei jogú városok sorához történő fokozatos felzárkózás.

1.16.1. Víziközművek

A város lakónépességének száma az elmúlt évtized folyamán egyenletesen, növekedett, s ezzel párhuzamosan a lakásállomány bővülése is megfigyelhető, amely jelentős igényt fogalmazott meg a víziközmű hálózatok fejlesztésével kapcsolatban is.

X. táblázat: *Kecskemét víziközmű ellátottságának változása (2000, 2007-2012)*

Megnevezés	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Általános adatok							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	110.081	110.872	111.830	112.754	113.750	111.563
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.048	46.329	46.494	46.818	49.748	49.956
Víziközmű ellátás							
Közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	347,5	592,2	594,3	614,4	622,1	630,0	631,4
Ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	38.888	46.048	46.329	46.494	46.818	47.040	47.653
Év közben a vízhálózatba bekapcsolt lakás (db)	627	720	294	189	329	257	142
Háztartásoknak szolgáltatott víz (1000 m^3)	3476,0	3749,1	3664,7	3658,1	3524,7	3529,6	3691,9
Összes szolgáltatott víz (1000 m^3)	6244,8	5907,6	5772,2	5724,9	5503,4	5644,4	5898,9
Szennyvízelvezetés							
Közüzemi szennyvízgyűjtő hálózat hossza (km)	135,0	208,0	340,1	343,0	343,0	386,3	388,0
Szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcs. lakás (db)	21.599	26.431	31.641	32.047	32.689	33.382	33.947
Év közben a hálózatba bekapcsolt lakás (db)	204	103	5462	406	650	693	565
Szennyvízgyűjtő hálózatra kötött lakás (%)	55,5	57,4	68,3	68,9	69,8	67,1	67,9
Háztartásokból elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	2378,7	2601,4	2956,2	2948,4	2919,3	2927,0	3084,9
Összes elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	6670,7	6257,7	6253,4	6012,6	7429,5	6905,7	6449,2
Tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz (1000 m^3)	555,5	90,5	52,2	38,3	29,9	24,2	-
A szállított folyékony hulladék (1000 m^3)	-	49,4	26,3	26,3	30,2	24,8	9,9
1 km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna hálózat (m)	388,5	351,2	572,3	558,3	551,4	613,2	614,5

Forrás: KSH 2013.

A közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza 2000-2012 között 283,9 km-el bővült. Ezen belül az igen jelentős hálózat bővülés 2002 és 2004 között következett be, amikor 120,8, illetve 79,4 km gerinchálózat épület 1-1 év alatt. A töretlen fejlesztésben nagy szerepet játszott a lakossági kezdeményezések önkormányzati támogatása, illetve az országban elsőként létrejött Víziközmű Társulat. Ennek köszönhetően 11 év alatt a vízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások száma mintegy 21 %-al bővült, így 2007 óta a város lakásállományának 100 %-ban tudják biztosítani a vezetékes ivóvizet. Az elmúlt években a hálózatfejlesztések elérték a város külső részeit is (Belsőnyír, Máriahegy, Alsószéktő, Felsőszéktó, Úrihegy, Katonatelep, Úrrét, Szolnokihegy, Kisfái, Borbás), melynek keretében 2009-2011 között több mint 35 km új vízvezeték épült (X. ábra).

X. ábra: *A város vízvezeték-hálózatának területi képe*

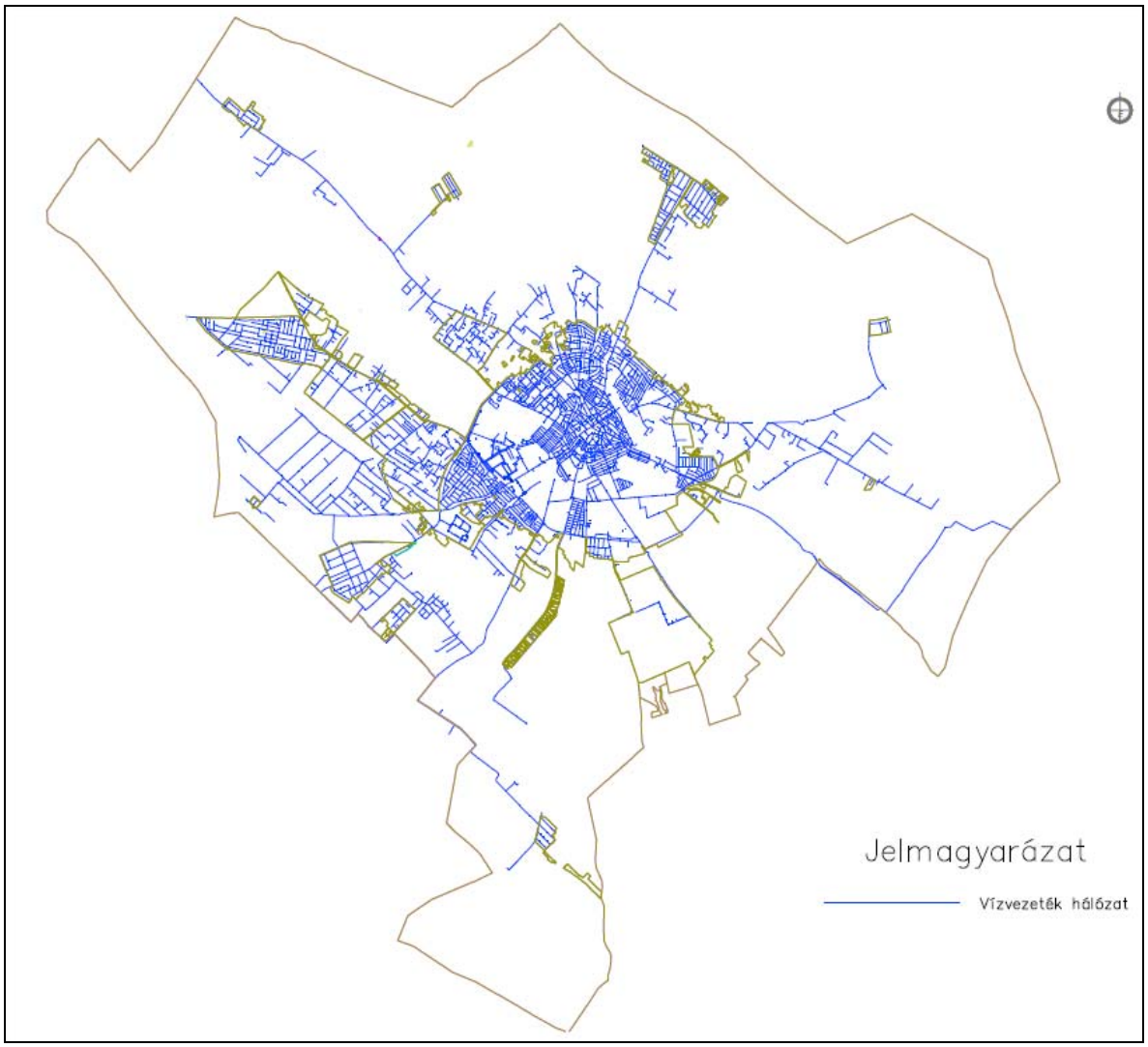

Forrás: A közműszolgáltatók adatai alapján Csuvár és Társa Kft. 2013.

Az ellátottsági szint javítása mellett – a későbbiekben részletezendő – vízminőség javítást célzó technológiai fejlesztések is elkezdődtek a városban.

A közüzemi szennyvízcsatorna hálózat fejlesztések még nagyobb arányúak voltak mind a gerincvezeték építések, mind pedig a közcsatornára történő lakossági rákötések területén. Ennek során az ISPA program keretében mintegy 130 km szennyvízgyűjtő hálózat és mintegy 70 km bekötővezeték épült 2003 és 2007 vége között. Ezzel a 2002. év végi 140,5 km hálózat hossza közel 2,5-szeresére növekedett. A teljes hálózat 2012-ben a hivatalos KSH statisztikák szerint 388 km volt (X. ábra). A szennyvízcsatorna hálózatra történő lakossági rákötések aránya 2000 és 2012 között 55,5 %-ról 67,9 %-ra bővült, ami közel 11.800 új rákötést jelentett (csak 2008-ban mintegy 5.462-t).

X. ábra: *A város szennyvízcsatorna-hálózatának területi képe*

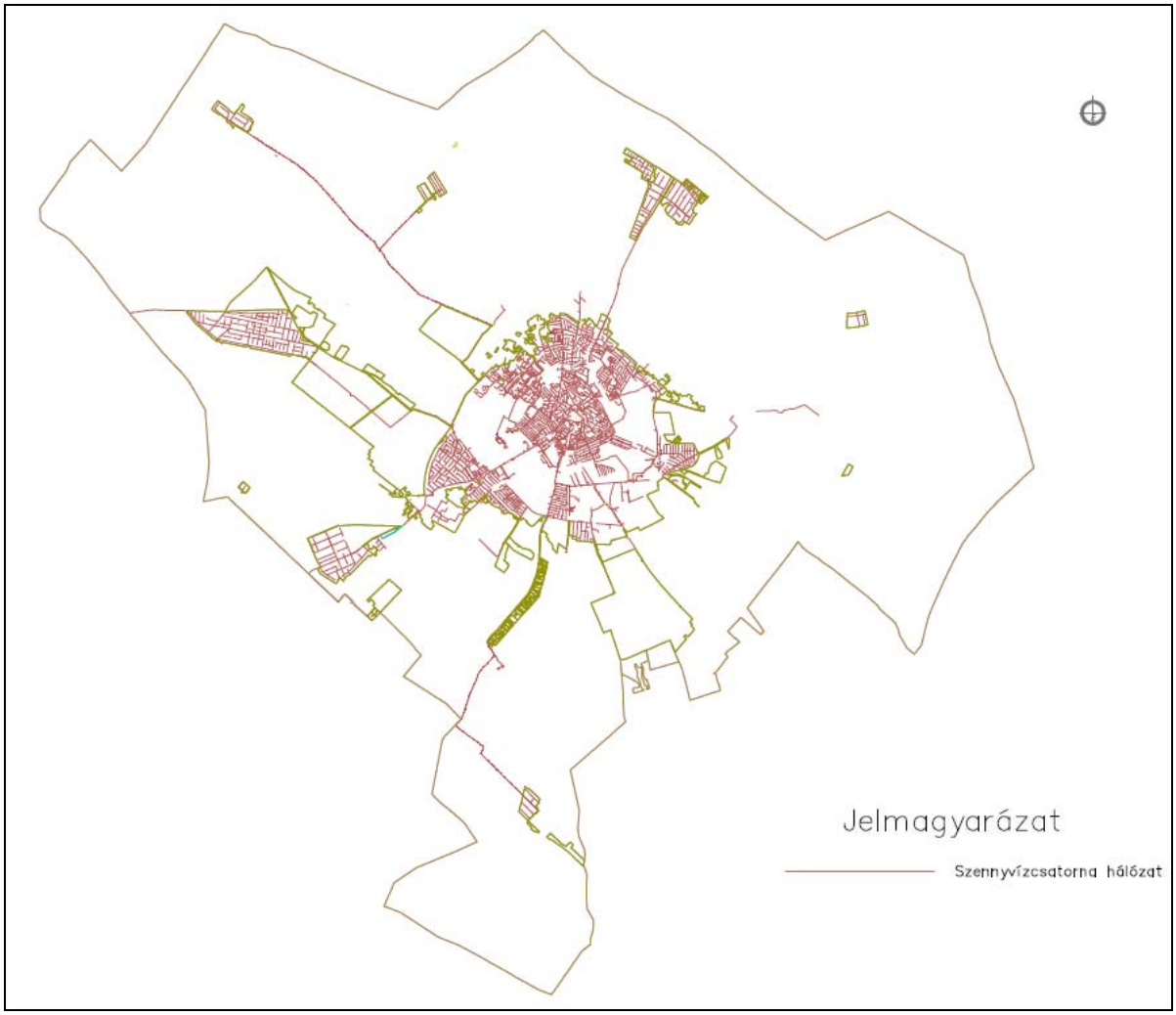

Forrás: A közműszolgáltatók adatai alapján Csuvár és Társa Kft. 2013.

Az utóbbi évek fejlesztései az ún. Kis-ISPA program keretében valósultak meg, melynek során több mint 11,5 milliárd Ft értékben a város belső részein (Mária krt., Kossuth krt., Bethlen krt., Széchenyiváros) kívül a külső területeken (Matkó, Méntelek, Kossuth lakótelep, Borbás) is épültek szennyvízcsatorna hálózatok. A Kis-ISPA programon kívül kisebb önkormányzati fejlesztések is megvalósultak a Homokbánya és a Hegedűs köz területén is.

A csatornázottság növekedésének köszönhetően folyamatosan csökken az utóbbi években – különösen a 2000 évi 555,5 ezer m^3 mennyiséghez képest – a tisztítatlanul elvezetett szennyvíz mennyisége (2011-ben 24,2 ezer m^3), amely kedvező változásnak tekinthető a talaj és a felszín alatti vizek terhelésének szempontjából.

A szolgáltatott vízmennyiséghez hasonlóan az elvezetett szennyvízmennyiség sem változott számottevően az utóbbi években, amely a növekvő hálózathossz és rákötési arány miatt, folyamatos csekély vízfelhasználást és szennyvízmennyiség csökkenést jelent.

Az 1 km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna hálózat hossza a jelentős fejlesztéseknek köszönhetően a 2000 évi 388,5 m-hez képest 2012-re 614,5 m-re, azaz több mint 58%-kal javult.

Bővült az elmúlt években a ***csapadékvíz elvezető hálózat*** is, döntően néhány főgyűjtő szakasz át-, illetve kiépítésével (CS3-0-0 csapadékcsatorna főgyűjtő), melynek nagy jelentősége van a belterületi csapadékvíz elvezető hálózatok fejlesztésében (CS2-0-0, CS5-0-0) is, illetve egyes csapadékvíz elvezetési problémával érintett területeken (pl. Máriaváros, Rákócziváros). A csapadékvíz elvezető hálózat ütemezett továbbépítését folytatni kell a jövőben is a belvízelvezetési problémák további csökkentése érdekében az 1.16.1.3. fejezetben részletezettek szerint.

X. ábra: *A város csapadékvíz-csatorna hálózatának területi képe*

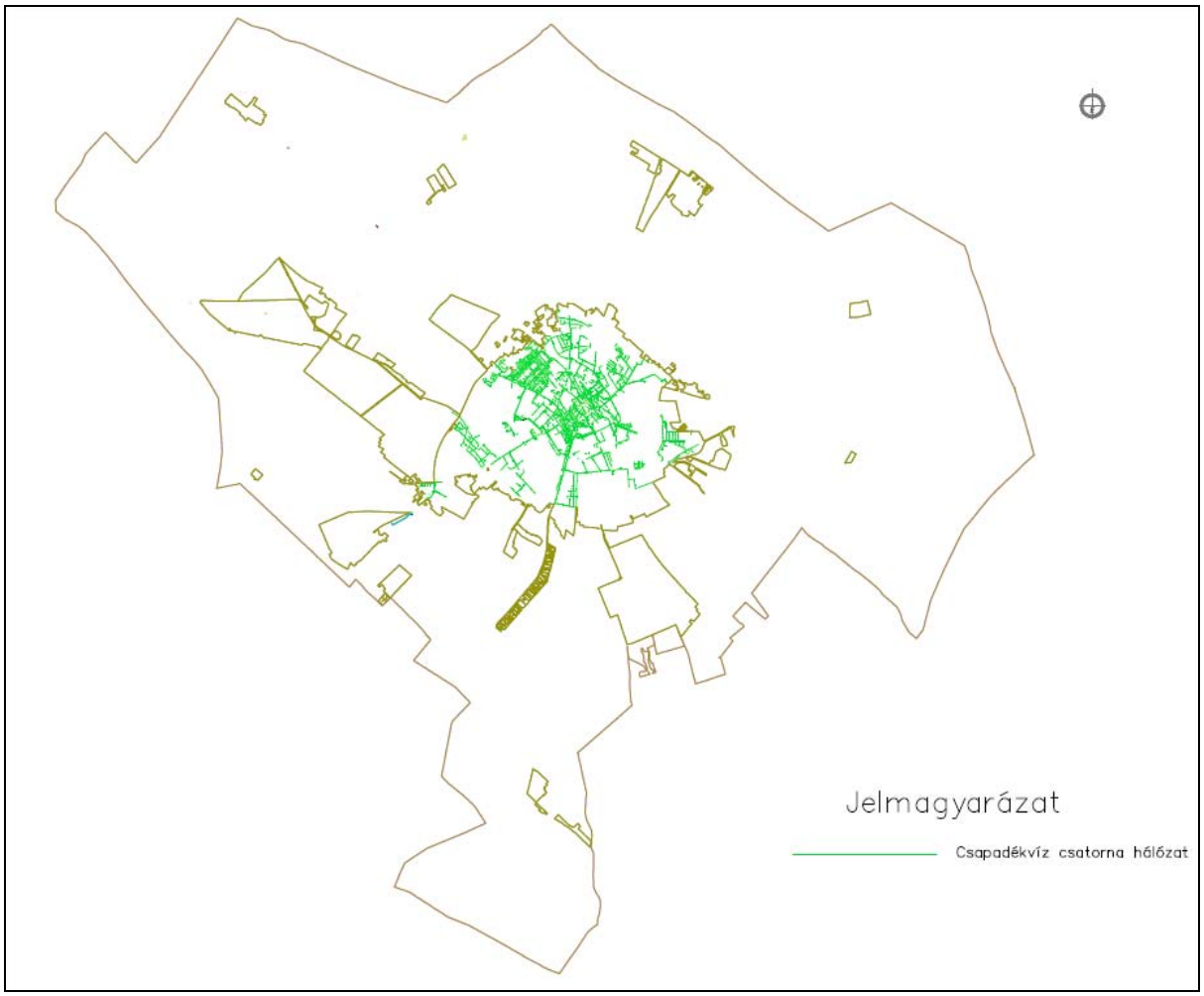

Forrás: A közműszolgáltatók adatai alapján Csuvár és Társa Kft. 2013.

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzi-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Közműves vízellátás

Kecskemét vízellátása a város vízbázisának mélyfúrású kútjairól 2 db vízmű telepen keresztül biztosított. Kecskemétről vízátadás történik Ballószög és Helvécia településekre, valamint ágvezetékeken jut el a víz a külső településrészekre (Katonatelep, Kadafalva, Méntelek, Kossuth és Törekvés Tsz lakótelepek, Hetényegyháza, Matkó, Borbás).

A vízellátó rendszer üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. A társaság, illetve jogelődje az Észak-Bács-Kiskun Megyei Vízmű Vállalat 1950 óta végez közműves ivóvíz- és csatornaszolgáltatást. A Zrt. jelenleg 48 településen nyújt közműves ivóvíz-szolgáltatást, Bács-Kiskun megyén kívül Szolnok és Pest megye D-i részének néhány településén is.

A város és kapcsolt település-településrészek vízellátása 2 db vízmű telepről történik:

I. sz. telep: A cég székhelye mellett található az Izsáki út – Vízmű u. – III. Béla krt. közötti területen.

Kapacitása: 20.000 m^3/nap.

II. sz. telep: A Műkertváros DK – i részén a Csongrádi út mellett található.

Kapacitása: 30.000 m^3/nap.

III. sz. telep: Nyárlőrinc közigazgatási területén található a 44. sz. főút mellett.

Kapacitása: 15.000 m^3/nap.

A III. sz. telep a korábbi évtizedek tervezett fejlesztéseinek és vízigényeinek okán épült, azonban Kecskemétre víztermelés innen nem történik, jelenleg 1 kútcsoporttal üzemel és Nyárlőrinc község vízellátását biztosítja. Szükség esetén bekapcsolható Kecskemét vízellátásába a II. sz. telepen keresztül.

A kecskeméti vízmű mértékadó napi kapacitása: 50.000 m^3/nap

Maximális napi termelés: 30.586 m^3/nap

Az éves lekötött vízigény: 9.000.000 m^3/év

Az I. és II. telep jelenlegi összes víztermelő kapacitása mintegy kétszerese a fogyasztásnak, amely kellő tartalékot biztosít az esetleges üzemzavarok kezelésére.

Kecskeméten 2007 óta a vezetékes vízzel ellátott lakások aránya elérte a 100%-ot. A statisztikai adatok alapján látható, hogy a teljes vízfogyasztásból a 2010-ig mért lakossági 63-64%-os részarány, az elmúlt évekre 62,5%-ra csökkent.

Az értékesített vízmennyiség a településen 2010-ig gyakorlatilag minden szektorban csökkent, ezt követően azonban az ipari és az egyéb szektorban számottevő, míg a lakossági szektorban csekély növekedést mutat. Ez nagyobb részt a Mercedes gyár 2012 évi termelés indulásának, valamint a hozzá kapcsolódó beszállítói telephelyek bővülésének, továbbá az ebből következő folyamatos lakosságszám növekedésnek volt köszönhető. Másrészt a növekvő vízfogyasztásban feltételezhetően szerepet játszott a 2012. év igen meleg és aszályos időjárása is.

Az említett tényezők tükröződnek a napi fogyasztási adatokban is. Az 1 főre jutó ivóvíz felhasználás 2012-ben Kecskemét területén 95,7 l/fő/nap, mely néhány literrel meghaladta a korábbi évek adatait (2010-ben 91 l/fő/nap).

A kecskeméti vízmű víztermelése (I. és II. telep összesen) az utóbbi 5 évben 6772 ezer, illetve 7344 ezer m^3/év között változott.

X. táblázat: *Kecskemét legjelentősebb ipari, közületi és egyéb fogyasztóinak 2006-2010 között értékesített vízmennyiségek*

Fogyasztó megnevezése	Vízértékesítés (m^3)				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
KECSKEMÉTI TERMOSTAR KFT.	350 103	324 926	321 448	318 092	323 919
HÍRÖS SPORT NONPROFIT KFT.	172 903	194 927	180 445	166 512	146 802
GALLFOOD PULYKAFELDOLGOZÓ KFT.	900	684	923	1 623	3 342
BKKM KÓRHÁZ	225 538	195 463	180 504	160 179	137 562
UNIVER PRODUCT ZRT.	46 660	52 754	54 849	63 539	71 558
KECSKEMÉTI KONZERVGYÁR ZRT.	42 748	25 736	16 342	22 581	3 988
FBZ INVESTMENT KFT.			81 259	93 678	86 394
KECSKEMÉTI FŐISKOLA		77 581	69 801	63 653	53 721
STI NYOMDA KFT.	43 388	29 574	40 138	24 996	41 300
MÁV ZRT.	51 433	51 269	50 876	41 062	41 062
EÜ. ÉS SZOC.INT. IGAZGATÓSÁGA	16 051	37 098	54 327	49 800	48 508
MERCEDES-BENZ MANUFACTURING HUNGARY KFT.	-	-	-	939	20 361
BÜNTETÉS VÉGREHAJTÁSI INTÉZET	33 068	41 040	34 255	35 678	41 855
HÓFEHÉR KFT.	-	-	-	32 399	35 081
HM. EI. ZRT.	28 885	21 386	17 537	21 057	20 638

Forrás: BÁCSVÍZ Zrt. 2011.

A vízbeszerzés létesítményei:

Kecskemét, valamint kapcsolódó településrészeinek, továbbá Ballószög és Helvécia településeknek a vízellátása a 2 db vízmű telepen lévő összesen 49 db mélyfúrású kútból történik, melyek döntően a 200-300 m közötti mélységközben található vízadó rétegekre (mélységi rétegvizek) települtek, azonban található közöttük 450 m mély kút is.
A két telepen összesen üzemelő kutak száma 37 db, melyek közül 6 db csak időszakosan üzemel.

Az I. sz. telepen 23 db kút található, melyből 3 db üzemen kívüli, 3 db pedig csak időszakosan üzemel
A II. sz. telepen 26 db kút található, melyből 9 db üzemen kívüli, 3 db pedig csak időszakosan üzemel
A III. sz. telepen 15 db kút található, melyek azonban Kecskemétre nem termelnek.

A vízbázis fejlesztésének tervezéséről nincs tudomásunk.

Mindkét vízmű telepre érkező nyersvíz általában az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Korm. rendeletben meghatározott határérték feletti arzén- (0,01 mg/l), ammóniumion- (0,5 mg/l), vas- (0,2 mg/l) és mangán (0,05 mg/l) tartalmú.

A vízkezelés létesítményei:

A nyersvíz minősége miatt mindkét vízmű telepen üzemel vízkezelő technológia, melyek felépítése és üzemelése is hasonló egymáshoz: gáztalanítás, nyomás alatti vas- és mangántalanító szűrés, melyekben biológiai ammónium eltávolítás is megvalósul, valamint a technológia korlátozott mértékben arzénmentesítésre is alkalmas a vas- és mangánpelyheken történő adszorpció révén.

A kezelt víz a szűrőkről klórozást követően a tisztított víz tárolókba kerül, ahonnan nyomásfokozó szivattyúk segítségével jut a magas tározóba.

A két telep víztermelési és vízkezelési aránya 55/45 % az I. sz. telep javára.

A telepek kihasználtsága kb. 50 %-s, így a vízellátó rendszer (vízbázis, illetve vízmű) szabad kapacitással rendelkezik, vízigény növekedést ki tud elégíteni.

A szolgáltatott ivóvíz minőségi paramétereit az üzemeltető akkreditált laboratóriuma rendszeresen ellenőrzi. Az ivóvíz minősége a jelenleg hatályos jogszabály előírásainak minden tekintetben (kémiai és bakteriológiai szempontból) 100%-ban megfelel.

Kecskemét vízellátó rendszerében az egyes kutak vizének keverésével, illetve a magasabb arzéntartalmú kutakból történő kisebb víztermeléssel érik el, hogy az arzéntartalom határérték alatt legyen a szolgáltatott ivóvízben.

Ivóvízminőség-javítás:

Kecskemét a *Dél-Alföldi regionális Ivóvízminőség-javító Programon belül a „Kék-víz" Észak-Bács-Kiskun Megyei Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás* tagja további 29 Észak-Bács-Kiskun Megyei önkormányzattal együtt.

Kecskeméten a kiépített vízbázis kapacitása megfelelő, további fejlesztésre elsősorban vízbiztonsági – vízminőségi téren van szükség. A Társulás keretében készül Kecskemét vízminőség javítására vonatkozó tervdokumentációja.

A vízelosztó hálózat létesítményei:

A város vízvezeték hálózatának hossza (bekötővezetékek nélkül) 2011-2012-ben mintegy 630 km volt, melyből közel 49% az azbesztcement (ac), közel 51% a műanyag (KM-PVC, KPE) és 1% alatti az egyéb (öv, göv, hg) csövek aránya.

A folyamatos hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az ac, illetve nő a műanyag és a göv (gömbgrafitos öntöttvas) csövek aránya a hálózatban.

A hálózati nyomást és a tüzivíz-igényt az Ipoly u.-ban található 3.000 m^3 térfogatú víztorony biztosítja. Emellett a vízellátó rendszerben a vízmű telepeken 6 db térszíni tározó is található 10.000 m^3 térfogattal.

A város vízellátását biztosító két vízmű telep üzeme teljes körűen automatizált. A vezérlés alapja a 3.000 m^3-es víztorony szintje, melyet a telepek közötti részaránynak megfelelően szivattyúk tartanak az elmúlt évtized fogyasztói szokásainak megfelelően meghatározott, 24 órás kiegyenlítődésű jellegsávban.

Az ivó-, ipari, illetve tüzivíz-, valamint öntözővíz ellátás a vezetékes vízhálózatról biztosított és a későbbiekben is biztosítható.

Vízbázis védelem

Üzemelő vízbázis:

A Kecskemét ivóvízellátását biztosító vízmű kutak vízbázisa védőidomának meghatározását 2012. őszén az AQUIFER Kft. (1041 Budapest, Károlyi István u. 21-23. A ép. I/8.) elvégezte. A védőidom, védőterület meghatározására szolgáló számításokat a Víz Keretirányelv célkitűzéseinek (a felszín alatti vizek jó állapotba hozása, illetve a jó állapot megőrzése) megvalósítása érdekében a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásainak a figyelembe vételével készítették el. A védőterületek méretezése az elérési idő alapján, állandó (permanens) vízmozgást feltételezve a vízkivételi műtől kiindulva történt. A méretezés hidrodinamikai modellezéssel történt.

A vizsgálatokról készült dokumentációban foglaltak szerint: „*A kecskeméti vízmű termelőkútjai* hosszú távon felszíni szennyeződésekkel szemben *védett ivóvíz termelésére alkalmasak*. A kutaknak a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásainak értelmében *felszíni védőterülete nincs, így különösebb biztonságba helyezési intézkedésekre nincs szükség*."

A vízmű kutak 5 és 50 éves elérési idejű áramvonalai nem érik el a felszínt, tehát csak rétegbeli védőidom (a felszín alatti térben lehatárolható térrész) kijelölése szükséges. Az 5 éves elérési idejű hidrogeológiai „A" és az 50 éves elérési idejű hidrogeológiai „B" védőidom legmagasabb pontjai a felszín alatt az I. sz. vízműtelep kútjai esetében 96 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kútjai esetében 133 m-re, a legmélyebb pontjai a felszín alatt pedig az I. sz. vízműtelep kútjai esetében 261 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kútjai esetében 425 m-re találhatóak.

A víziközművek üzemeltetéséről szóló 21/2002. (IV. 25.) KöViM rendelet szerint ha az igénybe vett vízkészlet termelt vizében mért trícium koncentráció kisebb mint 0,2 Bq/l (1,6 TU), akkor az *védett vízkivételi műnek számít*.

A kecskeméti vízmű területek kútjainak trícium vizsgálatát elvégezték és az eredmények szerint minden esetben a trícium koncentráció 0,2 Bq/l alatti volt, vagyis Kecskemét vízbázisain található kutak összessége mindegyik esetben védett felszín alatti vízkivételi műnek számít ezen vizsgálatok szerint is, melyek a fentebbi modellezés eredményeit is alátámasztják.

Az ivóvíztermelő kutak közegészségügyi védőterülete minden esetben kialakított. A kutaktól min. 10 m-es távolságban húzódik a kerítés. Továbbá ezen területek körül minden esetben vízmű (véd)területek találhatóak. A védőterületek gondozása, karbantartása megoldott, nem történik rajtuk vízkészletet veszélyeztető (pl.: mezőgazdasági) tevékenység – az üzemeltető adatszolgáltatása szerint.

Távlati vízbázis:

Kecskemét közigazgatási területét távlati ivóvízbázis kijelölés, valamint az ehhez kapcsolódó védőterületek nem érintik.

Egyedi kutas vízellátás

A vezetékes vízzel el nem látott (Kecskemét lakosságának kevesebb mint 1%-át érintő) külterületi ingatlanokon *a vízellátás egyedi kutakból történik*, ahol jelentős problémát okoz ezen lakosság megfelelő minőségű ivóvízellátása, ugyanis az egyedi kutak vízminősége sok esetben nem ismert, illetve a kis mélységű kutak valószínűsíthetően több komponens tekintetében kifogásolhatóak, illetve nem ivóvíz minőségűek. A vezetékes vízzel el nem látott külterületi lakosság megfelelő minőségű ivóvízellátását biztosítani szükséges.

Öntözővíz igény a vezetékes vízen kívül – a felszín alatti vizek közül – csak a talajvízből elégíthető ki a VITUKI ajánlásai szerint az öntözött növénykultúra víznormája alapján a meghatározott vízkontingensen belül. A Kecskemét közigazgatási területén kitermelhető talajvíz kontingens (mintegy 20 éve) 528.000 m^3/év. A kitermelhető talajvíz kontingens lekötési aránya az utóbbi 7 évben 28-41 % között változott (az 1.17.2. fejezetben részletezettek szerint).

A fentiek oka, hogy a Kiskunsági löszös hát ezen részén a talajvízszint süllyedési problémák miatt a nem ivóvízellátásra történő hidegvíz feltárás, felhasználás az OVF utasítása alapján korlátozás alá esik. Ennek értelmében ilyen célra (pl.: öntözés) csak maximum 30 m mélységű kutak létesíthetők (az első vízzáró réteg feletti vízkészlet igénybevételével) korlátozott számban és korlátozott időtartammal.

Jelentősebb – felszín alatti vízbázisra települt – öntözőtelepek, öntözött területek a város közigazgatási területén nem találhatóak. 1988-tól 1995-ig a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara Tangazdaságának a területén Kisfáiban 110 ha-s öntözőtelep üzemelt 520.000 m^3/év lekötött vízkontingenssel, majd 1995 után a lekötött vízkontingens 38.000 m^3/év-re csökkent.

Termálvíz hasznosítás

A város termálkútjaiból döntően fürdési, illetve gyógyászati célú termálvíz hasznosítás történik.

A *Kecskeméti Sportuszoda* területén található *B-783 OKK számú, 1000 m talpmélységű termálkút* az uszoda bezárásáig (2010-ig) az uszoda termálmedencéinek fürdővíz igényét biztosította, valamint a tervek szerint a Csabay Géza krt. 10211/1 hrsz. alatt megépült Versenyuszoda és Élményfürdő termálvízigényét biztosította volna, itt azonban új termál kutat fúrtak, így a B-783 jelű kút jelenleg nem üzemel.

A kút vízminőségének minősítése a Vízkutató Vízkémia Kft. dokumentációja alapján:
„Kecskemét, Sportuszoda, B-783 jelű, 1000 m talpmélységű termálkút vize sok oldott ásványi anyagot tartalmazó, nátrium-hidrogén-karbonátos-kloridos jellegű, igen lágy, jodidos fluoridos termálvíz, melynek jelentős a bromid tartalma. A víz a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII.25.) EüM rendelet 2. sz. melléklet az „Elismert természetes ásványvíz jellemzői" 1. pont követelményei alapján „külsőleg történő felhasználásban" (fürdővízként) ásványvíznek minősül.

A *Széktói Strand (Kecskeméti Élményfürdő és Csúszdapark)* termálvíz igényét a 2002-ben fúrt *K-932 OKK számú 971 m talpmélységű termálkútból* biztosítják gáztalanítást követően. A kút a 10988 hrsz.-ú ingatlanon található. A kút üzemi vízhozama 450 l/p, vízhőmérséklete 47,0 °C, az éves lekötött vízmennyiség 74.365 m^3/év a 15.285-1-18/2011. számú vízjogi üzemeltetési engedélyben foglaltak szerint.

A vízfelhasználás idény jellegű, május 1.-től augusztus 31.-ig terjed. A kút vize minősített gyógyvíz.

A *Kecskeméti Versenyuszoda és Élményfürdő* termálvíz ellátása a 10211/1 hrsz.-ú ingatlanon 2011-ben fúrt *K-971 OKK számú 1001 m talpmélységű termálkútból* történik gáztalanítást követően. A kút üzemi vízhozama 500 l/p, vízhőmérséklete 46,8 °C, az éves lekötött vízmennyiség 184.383 m^3/év a 15.285-14-20/2012. számú vízjogi üzemeltetési engedélyben foglaltak szerint. A kút vize minősített gyógyvíz.

A K-932 és a K-971 termálkút összekötésre került termálvíz vezetékkel.

Mindhárom kút ugyanarra a hévíztároló homokos összletre települt. A kutak vizének kémiai jellege azonos, gyógyhatásaik hasonlóak.

A kutakból nyert víz megkapta a forgatás alóli mentességet többek között gyógyvízzé minősítésük miatt, így az ezen kutakból nyert vízzel töltött termálvizes medencék töltő-ürítő rendszerben üzemeltethetők.

A termál kutak vízbázisa nem sérülékeny és földtanilag védettnek tekinthető, jelenleg szennyeződése nem tapasztalható. Ezen kutak védőidom, védőterület kijelölése nem történt meg.

A kutak és a fürdők üzemeltetője a Hírös Sport Nonprofit Kft. (6000 Kecskemét, Olimpia u. 1/a.); 2008. augusztusa óta a korábbi üzemeltető Kecskeméti Sport Kht. jogutódja.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Kecskemét szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása a kiépített csatornahálózaton keresztül, illetve a városi szennyvíztisztító telepen megoldott. Kecskemét szennyvíztisztító telepére érkezik a városi csatornahálózaton keresztül Kerekegyháza, Ballószög és Helvécia csatornahálózaton gyűjtött szennyvize is. A központi belterület mellett Kecskemét külső településrészein (Katonatelep, Kadafalva, Méntelek, Kossuth és Törekvés Tsz lakótelepek, Hetényegyháza, Matkó, Borbás) is üzemel szennyvízcsatorna hálózat.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz fogadó hely (NKÖHSZ) Kecskemét mellett Helvécia, Ballószög, Jakabszállás, Nyárlőrinc, Szentkirály, Városföld, Lajosmizse területéről is fogad háztartási szennyvizet.

A szennyvízcsatorna hálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. (6000 Kecskemét, Izsáki út 13.).

A Társaság Kecskeméten kívül 26 településen üzemeltet szennyvízcsatorna hálózatot, illetve ezen települések közül Kecskeméten kívül 17 településen működtet szennyvíztisztító telepet Bács-Kiskun megyén kívül Szolnok és Pest megye D-i részének néhány településén is.

Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás

A kecskeméti szennyvízcsatorna hálózaton gyűjtött és a városi szennyvíztisztító telepre vezetett átlagos napi szennyvízmennyiség 2010-ben 21.614 m^3/nap, míg 2012-ben: 18.878 m^3/nap volt.

A szennyvíztisztító telepre vezetett szennyvízmennyiség csúcsértéke 2010-ben 49.511 m^3/nap, míg 2012-ben 39.819 m^3/nap volt.

A szennyvízcsatornával ellátott lakások aránya Kecskeméten (a teljes közigazgatási területre számítva) 68% körüli, ugyanakkor a csatornával ellátott területeken a rákötések aránya ~95%.

A teljes elszállított szennyvízmennyiségből a lakossági szektor (lassan növekvő szennyvíz előállítás mellett) részaránya mintegy 39-49%-t tett ki az utóbbi években. A keletkezett szennyvízmennyiség 2010-2011-ig gyakorlatilag minden szektorban csökkent, majd ezt követően az „ipar", valamint az „egyéb" szektorban számottevően növekedett, amely leginkább a Mercedes gyár 2012. évi termelés indulásának, valamint a hozzá kapcsolódó beszállítói telephelyek bővülésének volt köszönhető.

A csatornázottság bővülésével a városi szennyvíztisztító telepre beszállított háztartási szennyvizek mennyisége folyamatosan csökkenő tendenciát mutat Kecskeméten. 2011-ben még 24.800 m^3, míg 2012-ben már csak 9.900 m^3/év volt.

X. táblázat: *A kecskeméti szennyvízcsatorna hálózathoz kapcsolódó, előtisztítóval rendelkező üzemek*

Név	Kibocsátási hely
Kecskemét	
Gallfood Kft.	Kmét, Ceglédi út 11.
Kecskeméti Konzervgyár Zrt.	Kmét, Szolnoki út 35.
Zománc Zrt.	Kmét, Halasi út 2.
Kunság Volán Zrt.	Kmét, Csáktornyai u. 4-6.
Univer Product Zrt.	Kmét, Mindszenti krt. 37.
Univer Product Zrt.	Kmét, Mindszenti krt. 57.
Bramac Kft.	Kmét, Szent István krt. 24/a.
Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft.	Kmét, Szegedi út 49.
Galvanofém Kft.	Béke fasor 1/a.
Zwack Zrt.	Kmét, Matkói u. 2./ Vasút u. 10.
Danubius Beton Kft.	Kmét, Bajnok u. 3/A.
Fornetti Kft.	Kmét, Városföld 92.
Mercedes Benz Manufacturing Kft.	Kmét, Mercedes út 1.
Airvent Zrt.	Kmét, Belsőnyír 150.
Galvánsystem Kft.	Kmét, Mészöly Gy. u.
Hetényegyháza	
Univer Product Zrt.	Hetényegyháza, Darányi I. u. 153.
Kerekegyháza	
KÖNIG Kft.	Kerekegyháza, Arany J. u. 35.
Gorter Fémipari Zrt.	Kerekegyháza, Dózsa Gy. u. 1.
Ballószög	
Halász Gábor Húsüzem	Ballószög, II. körzet 34.

Forrás: BÁCSVÍZ Zrt. 2012.

A szennyvízcsatornába vezetett szociális (kommunális) szennyvizek minősége megfelel a vonatkozó jogszabályok által előírt minőségi kritériumoknak, melyeknek azonban egyes technológiai szennyvizek nem felelnek meg. Ezen szennyvizek települési szennyvízcsatornába vezetése csak előtisztítást követően történhet.

Az egyes szennyvíz előkezelést igénylő technológiák és a jellemző szennyező anyagok:

- Konyhák, sütő- és édesipari, valamint egyéb élelmiszeripari üzemek (SZOE: zsír, olaj)
- Felületkezelő (kromátozás, eloxálás, foszfátozás, stb.) üzemek (nehézfémek, stb.)

A szennyvízcsatorna hálózat létesítményei

A város szennyvízcsatorna hálózatának hossza (bekötővezetékek nélkül) 2011-ben 386,3 km, míg 2012-ben mintegy 388 km volt, melyből közel 87% a gravitációs csatorna és valamivel több mint 13% a nyomóvezetékek aránya. A hosszabb nyomóvezeték szakaszok kapcsolt településrészek és az érintett szomszédos települések szennyvizeinek városi hálózatba továbbítására létesültek.

A vezetékhálózat hossza a 2010 évi adatokhoz képest 2012-re mintegy 45 km-rel nőtt, melyből mintegy 25 km a gravitációs csatorna és mintegy 20 km a nyomóvezeték hossz növekmény.

Az alkalmazott csőanyagok tekintetében több mint 57%- tesz ki a KG-PVC, közel 13%-t a KPE, közel 21%-t az azbesztcement (ac) és több mint 3%-t a beton, míg közel 1%-t a KM-PVC csövek aránya.

A folyamatos hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az ac, illetve nő a műanyag csövek aránya a hálózatban.

A településen, illetve a Kecskeméti szennyvíztisztító telepre nyomó hálózatban 55 db szennyvízátemelő üzemel:

A régi átemelők: a Műkertvárosi, Klebelsberg K. u., MOL, Kutató intézet, Hunyadi téri, Homokbánya, METRO, Vacsi-közi, Széchenyi városi, TESCO, Széles-közi, Tatár sori, Talfája köz, Kadafalvi, Árpádvárosi, Halasi úti, SZIM, Juhász utcai.

Az ISPA keretén belül, valamint azt követően épült átemelők: Erzsébetvárosi I., II., Rendőrfalu I., Műkertváros I., Kecskemét-Katonatelep I., II., III., IV., Helvécia I., II., Helvécia-Szabó S. telep I., II., Ballószög I., II., Kecskemét-Kadafalva II., Kecskemét-

Hetényegyháza I., II., III., Kecskemét-Kerekegyháza I-VII., Helvécia feketeerdei, Mercedes gyár, Daimler u., Matkó közbenső és végátemelő, Méntelek közbenső és végátemelő, Kossuth lakótelep I., II., Rezgő u., Nyomda u., Kerekegyháza Ipari Park

2010 óta napjainkig 8 db új szennyvízátemelő épült.

Szennyvízelvezetési és tisztítási agglomeráció

Kecskemét a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet 2. mellékletének 2. táblázatában, azaz a 15.000 LE (lakosegyenérték)-nél nagyobb szennyvízterhelésű agglomeráció normál területen kategóriában szerepel. A jogszabályban foglaltak szerint az agglomeráció központja Kecskemét, az agglomeráció települései pedig Ballószög, Helvécia, Kecskemét, Kerekegyháza, Városföld. Fejlesztéssel érintett Kecskemét és Városföld.

Az agglomeráció szennyvízterhelése: 236 990 LE (lakosegyenérték).

A szennyvízcsatorna hálózat kiépítési határideje 2010. december 31. volt a jogszabályban foglaltak szerint.

A fentebbiekben foglaltak gyakorlatilag teljesültek azzal, hogy Városföld szennyvízcsatorna hálózatának kiépítése jelenleg van folyamatban.

A közüzemi szennyvízelvezetés a települési szennyvízcsatorna hálózatban biztosított és a későbbiekben is biztosítható.

Szennyvíztisztítás

Kecskemét város szennyvíztisztító telepe a belterület DK-i részén a Mindszenti krt. 36. sz. (8360/2 hrsz.) alatti ingatlanon található, melynek védőtávolsága 500 m.

A szennyvíztisztító telepen mechanikai tisztítás, majd eleveniszapos, mélylégbefúvásos résznitrifikációs biológiai tisztítás történik a tisztított szennyvíz fertőtleníthetőségének a biztosításával, a keletkező szennyvíziszap sűrítésével, rothasztásával, centrifugás víztelenítéssel és a biogáz gázmotoros hasznosításával. Ezen túlmenően a tisztítótelepen lehetőség van háztartási szennyvíz fogadására is.

A mechanikai tisztítási fokozat 1976-ban épült, míg a biológiai fokozat 1993-1994-ben létesült.

A szennyvíztisztító telep mértékadó kapacitása: 48.000 m^3/d.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz fogadó hely (szippantott szennyvíz fogadó műtárgy) kapacitása 400 m^3/d.

A fentiekből és a korábbi adatokból a *telep jelenlegi átlagos hidraulikai kihasználtsága* 2010-ben ~45%-s, míg 2012-ben ~30%-s a csatornán és a tengelyen érkező szennyvizek esetében egyaránt, azonban szennyezőanyagok tekintetében közel 100%-s az érkező „tömény" szennyvíz miatt.

A szennyvíztisztító telepről kibocsátott *tisztított szennyvíz befogadója* az Alsó-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) Csongrádi Szakaszmérnökségének a kezelésében lévő Csukáséri-főcsatorna (időszakos vízfolyás) 44+677 km jobb parti szelvénye parti beömléssel. (EOV koordináták: X = 172360 m; Y = 700810 m)

A tisztított szennyvíz kibocsátás környezetre gyakorolt hatásának a megfigyelésére a telepen és környezetében *5 db talajvíz-megfigyelő kútból álló monitoring rendszer* működik.

A *víztelenített, stabilizált szennyvíziszap* 2010-ig mezőgazdasági felhasználásra került, átmeneti tárolása a szennyvíztisztító telepen történt. Jelenleg a víztelenített iszap a szennyvíztisztító telepen komposztálásra kerül.

A *rácsszemetet és a homokfogóból származó homokot* a települési hulladéklerakóra szállítják. 2012-ben 111.920 kg rácsszemét és 1.262.140 kg homok keletkezett.

A befogadóba bocsátott szennyvíz minőségi paramétereit az üzemeltető akkreditált laboratóriuma rendszeresen ellenőrzi a befogadóba vezetés előtti utolsó telekhatáron belüli aknában. Ezen adatokból megállapítható, hogy a befolyó szennyvíz mennyisége 2012 évben az előző évekhez képest kissé növekedett, ezzel együtt a szerves szennyezőanyag tartalma, így mennyisége is némileg növekedett. A tisztítási igény megnőtt, mert a tervezett rész-nitrifikáció helyett, az ammóniára vonatkozó határérték 10 mg/l lett. 2011. január 1-től a foszfor határértéket 10 mg/l értékről, 5 mg/l értékre csökkentették, a kiépített technológia azonban már régebben is megfelelt a szigorúbb határértéknek is.

A telep jelenlegi terhelés mellett tartani tudja a rá vonatkozó határértéket.

Biogáz termelés és hasznosítás

A tisztítás technológiában keletkező fölös (szennyvíz)iszap a 3 db anaerob iszaprothasztóba kerül, ahol megtörténik a szerves anyag lebontása, melynek eredményeképpen biogáz és stabilizált iszap keletkezik. A stabilizált iszapot víztelenítik, majd komposztálják, míg a rothasztó tornyokban keletkező biogázt kavicsszűrőn való előszűrést követően 2 db gázmotorban hasznosítják. A gázmotorok hulladék hőjével felmelegített vízzel hőcserélőn keresztül fűtik az iszapot a rothasztóban, valamint a gázmotor generátorral termelt elektromos áramot a telep részbeni villamos energia ellátására használják.

Az összes termelt villamos energia a szennyvíztisztító telep saját igényének 83%-át fedezte 2012-ben.

A termelt biogáz mennyisége 2008-2012 között 1.052.273-1.161.987 m^3/év között változott. A biogáz összetétele: CH_4 = 70 %, CO_2 = 29 %, egyéb gáz = 1%.

A biogázból előállított villamos energia mennyisége 2008-2012 között 2.116-2.519 ezer kW között alakult. 2005-ig használtak földgázt is a villamos energia termeléshez, de 2006-2012 években már csak kizárólag biogáz felhasználás történt. 2009 óta a megtermelt energiát nem értékesítik, hanem a telep saját energia szükségletének egy részét biztosítják belőle.

A gázmotorok által termelt hőenergia mennyisége az utóbbi években 2 600-2 700 ezer kW volt, melyet télen a rothasztók és a technológiai épületek fűtésére hasznosítják.

A termelt biogáz, illetve hő- és villamos energia mennyisége tendenciájában követi a szennyvíztisztító telepre érkező szennyvíz mennyiségét.

Szennyvíziszap komposztálás

A rothasztott (stabilizált), víztelenített szennyvíziszapot a városi szennyvíztisztító telep mellett a teleppel azonos 8360/2 hrsz.-ú ingatlanon megépült zárt, kamrás komposztáló telepen komposztálják mezőgazdasági területre történő kihelyezés előtt. A kecskeméti telep iszapja mellett itt komposztálják a tiszakécskei és a lajosmizsei szennyvíztisztító telepen keletkezett stabilizált, víztelenített szennyvíziszapot is.

Az alkalmazott komposztálási technológia: GORE^{TM}COVER PLS takart, levegőztetett, szabályozott komposztálás, amely intenzív 21 napos előérlelésből és szintén 21 napos utóérlelési ciklusból áll. A komposztálás teljes időtartama 6 hónap.

Az előkezelő és utókezelő csarnokok levegőjét a bűzkibocsátás csökkentése érdekében biofilteren keresztül vezetik a szabadba.

A komposztáló telep kapacitása 19.454,5 m^3/év, melyből a kecskeméti telepről származó iszap mennyisége 15.220,5 m^3/év.

A komposztált szennyvíziszap mennyisége 2010-2011-ben összesen 17.510 t/2 év, míg 2012-ben 9034 t/év volt.

A komposztált szennyvíziszap mennyisége tendenciájában követi a szennyvíztisztító telepre érkező szennyvíz mennyiségét.

A szennyvíziszap termőföldön történő hasznosítása

A szennyvíztisztító telepen keletkező stabilizált, víztelenített, komposztált szennyvíziszap 2010-ig kizárólag kecskeméti, nyárlőrinci és városföldi mezőgazdasági területekre került kijuttatásra hasznosítás céljából.

Az igénybe vehető területnagyság 101,83 ha.

Az évente kijuttatható összes iszap mennyisége: 1750,5 t/év (330,2 t iszap szárazanyag/év)

A komposzt korlátozás nélkül forgalomba hozható termékké nyilvánítása megtörtént, melynek értékesítését megkezdte az üzemeltető.

A keletkezett „Hírös komposzt” szagtalan, veszélytelen termésnövelő anyag, a benne lévő tápanyagokon kívül fontos a rendkívül jó víztartó képessége, ami előnyös a talaj és a növények számára.

Technológiai szennyvíz-hasznosítás

A Kecskeméti Konzerv Kft. (6000 Kecskemét, Szolnoki út 35.) üzeméből származó technológiai mosóvíz (borsó és kukorica mosó és szállító víz) olyan magas koncentrációban tartalmaz szerves anyagokat, hogy közcsatornába nem bocsátható (2003-tól a BÁCSVÍZ Zrt. megtiltotta a bevezetést) és előtisztítása is igen költséges lenne, ezért a cég a belterülettől D – re a Mercedes gyártól Ny – ra lévő *öntöző (hasznosító) telep* területén hasznosítja azt mezőgazdasági haszonnövények öntözésével 2003 óta. A terület védőtávolsága 300 m.

Az öntöző rendszer üzemeltetője a Kecskeméti Öntöző Szövetkezet (6000 Kecskemét, Teleki L. u. 8.)

Ez a *szennyvízelhelyező és hasznosító rendszer* 1976-tól a települési biológiai szennyvíztisztító telep megépüléséig 1993-94-ig fogadta a város mechanikailag előtisztított szennyvizeit a mintegy 700 ha mezőgazdasági területen történő hasznosításra (öntözésre), valamint vegetációs időn kívül a tervezési terület DNy-i határában lévő nyárfás elhelyező területen és az ahhoz kapcsolódó szűrőmezőn történt a szennyvizek elhelyezése.

(Az öntöző telepet a Magyar-Szovjet Barátság MgTSz. alakította ki és üzemeltette.)

A Mercedes gyár ide költözése előtt 2007-2008-ban a teljes öntözött terület nagysága mintegy 160 ha volt, melyre kijuttatott vízmennyiség mintegy 300 000 m^3/év. Az utóbbi 2 évben az öntözött terület kissé változott, valamint ennek következtében 196,3 ha-ra nőtt, ugyanakkor a kijuttatott vízmennyiség nem változott.

A területre a Konzervgyártól nyomóvezetéken érkezik a szennyvíz az öntöző telep központjában lévő 8500 m^3-s szigetelt nyílt felszínű tározóba, majd innen egy zsilipaknán keresztül csatorna vezeti a vizet az öntöző rendszer szivattyúira.

Az öntöző rendszer zárt összefüggő földalatti öntözővezeték hálózat, melyre helyenként hidránsok kerültek. Ezekre csatlakoztatva dobos, szórófejes öntöző berendezésekkel végezhető a területek öntözése.

A nyárfás elhelyező területet a Konzervgyár, illetve az Öntöző Szövetkezet nem használja, így az 1993-94-óta nem üzemel, azonban az öntöző telep központjától tovább vezető nyomóvezeték továbbra is megvan és működőképes – adatszolgáltatás szerint.

Egyedi szennyvízelhelyezés

A szennyvízcsatornával el nem látott – döntően a beépítésre szán területektől távol eső – területeken a szennyvizek elhelyezése részben *zárt gyűjtéssel (vízzáróan kialakított medencékben),* részben pedig *egyedi szennyvíz előkezelést követően szikkasztással történik.*

A gyakorlati tapasztalatok szerint a valóságban ritka a megfelelő zárt gyűjtő kialakítás és a szakszerű (legalább mechanikai előtisztítást követő megfelelő) szikkasztás is. Általában köztes megoldások találhatóak, melyek talaj- és talajvízszennyező források. (A lakóterületek alatti talajvizek legkomolyabb szennyező forrásai a szakszerűtlenül kialakított szennyvízgyűjtő, -elhelyező létesítmények.)

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Kecskemét Megyei Jogú Város belterületi csapadékvíz elvezetése részben megoldott. A többszintes (nagyvárosias) lakóövezetekben és a sűrű beépítésű belvárosi és egyéb területeken a zárt csapadékvíz-csatorna hálózat kiépült, míg a családi házas (kertvárosias, kisvárosias lakóterületi) övezetekben általában nincs kiépített zárt csapadékvíz-csatorna, legfeljebb helyenként szikkasztó árkok kerültek kialakításra. A belterületi csapadékvizek fő befogadója a Csukáséri-főcsatorna.

A csapadékvíz-csatorna hálózat és a záportározók üzemeltetője a BÁCSVÍZ Zrt. (6000 Kecskemét, Izsáki út 13.).

Kecskemét közigazgatási területén üzemelő belvízcsatornák és főbb adataik:

Állami főművek:

Csatorna neve	***Szelvényszámok a közigazgatási terület határán***
1) Alpár-Nyárlőrinci főcsatorna	19+574 – 41+743 cskm
2) Csukáséri-főcsatorna	Kecskemét közigazgatási területét nem érinti ATIVIZIG kezelésű csatorna szakasz
3) Félegyházi vízfolyás	34+300 – 45+563 cskm (kezdő szelvény)

A csatornák kezelője: Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Csongrádi Szakaszmérnöksége.

Társulati kezelésű művek:

Csatorna neve	***A közigazgatási területet érintő hossza***
1) Reptér II. csatorna	10+100 km
2) Nyíri csatorna	6+400 km
3) Ménteleki csatorna	13+020 km
4) Csalánosi csatorna	3+100 km
5) Borbás csatorna	13+686 km
6) Czollner I. csatorna	4+091 km
7) Úrréti csatorna	7+420 km
8) Katonatelepi csatorna	1+250 km
9) Szalkai csatorna	1+750 km
10) Talfái csatorna	6+040 km

11) Pesti (Nyikos) csatorna	3+770 km
12) Pestmelléki csatorna	0+750 km
13) Csődörösi csatorna	2+960 km
14) Sugár csatorna	1+200 km

A csatornák kezelője: Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat

A Ménteleki csatorna 2+100 cskm szelvényében mobil szivattyútelep üzemel.

Önkormányzati kezelésű belvízcsatornák:

X. táblázat: *A Kecskemét közigazgatási területén üzemelő Önkormányzati tulajdonú és kezelésű belvízcsatornák adatai*

Belvízcsatorna		Befogadó	
neve	**hossza (km)**	**neve**	**szelvény-száma (cskm)**
Hollósi I. csatorna	2+350	Reptér II. csatorna	0+766
Hollósi II. csatorna	0+730	Hollósi I. csatorna	1+540
Alsóúrréti I. csatorna	1+740	Reptér II. csatorna	2+345
Alsóúrréti II. csatorna	1+350	Alsóúrréti I. csatorna	0+431
Vacsi I. csatorna	1+570	Alpár-Nyárlőrinci főcsat.	34+660
Vacsi II. csatorna	0+500	Vacsi I. csatorna	1+140
Lovas csatorna	1+250	Alpár-Nyárlőrinci főcsat.	28+440
Pákai csatorna	3+100	Csukáséri-főcsatorna	40+673
Czollner II. csatorna	3+078	Czollner I. csatorna	3+080
Czollner III. csatorna	0+820	Czollner II. csatorna	1+636

Forrás: Kecskemét belvízvédekezési terve

A csatornák összes hossza: 16 488 m

Az önkormányzati kezelésű belvízcsatornák döntő többségében igen elhanyagolt állapotban vannak, több helyen erősen benövényesedtek, helyenként 10 évnél is idősebb fák találhatóak a medrükben, a karbantartás hiánya miatt pedig – a meder mellett – a műtárgyak (átereszek, tiltós átereszek) is igen leromlott állapotban vannak.

A Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat a Bács-Kiskun Megyei Vagyonátadó Bizottságon keresztül a 6290/1992 sz. határozatában adta át a fenti belvízcsatornákat Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának.

BÁCSVÍZ Zrt. kezelésű csatornák:

X. táblázat: *A Kecskemét közigazgatási területén üzemelő BÁCSVÍZ Zrt. kezelésű csatornák adatai*

Sorszám	Belvízcsatorna		Befogadó		Megjegyzés
	neve	hossza (km)	neve	szelvény-száma (cskm)	
1.	Csukáséri-főcsatorna	12+928	Csukáséri-főcsatorna	37+596	ATIVIZIG kezelésű szakasz végszelvénye
Valamint a belterületi zárt csapadékvíz-csatornák.					

X. ábra: *A különböző kezelők által működtetett belvízcsatornák területi képe*

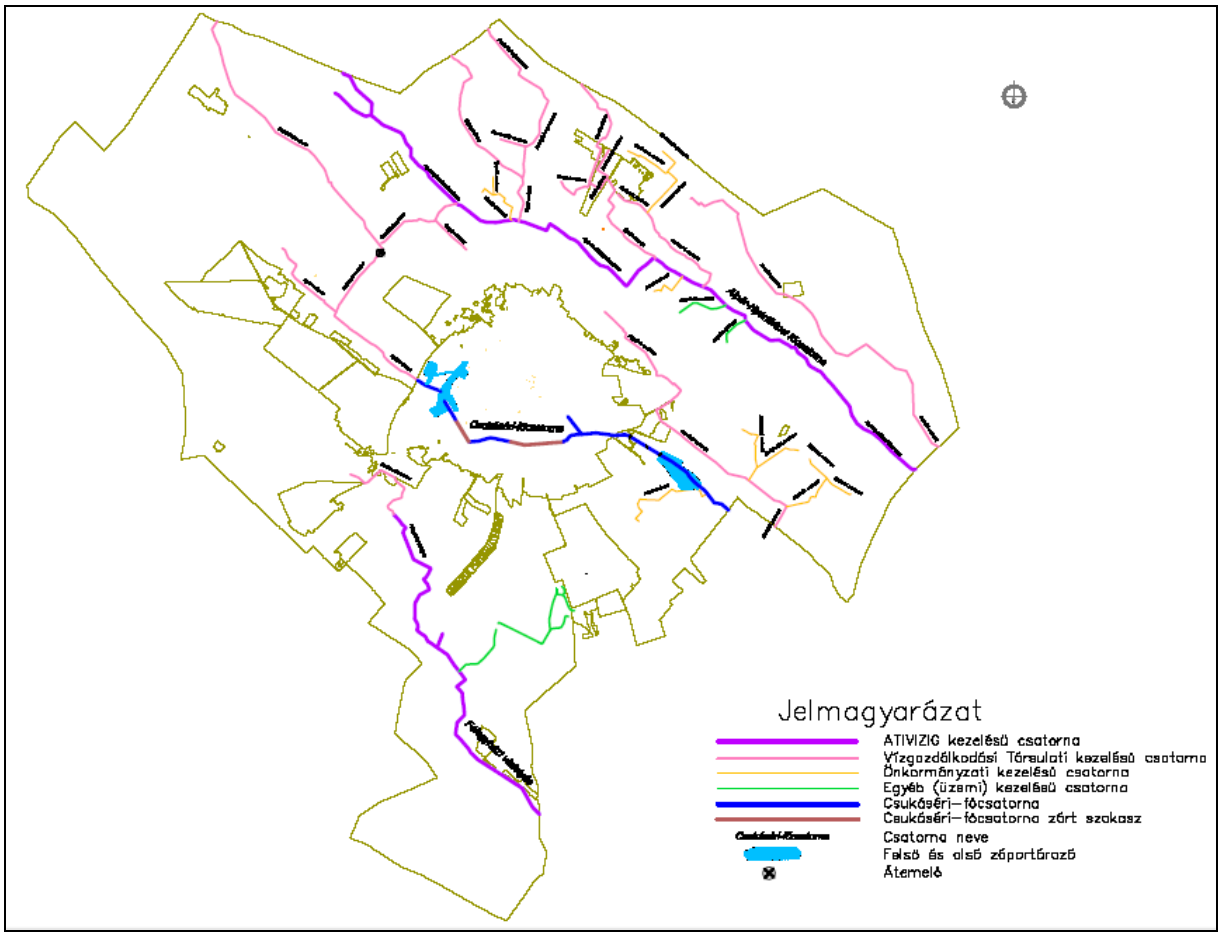

Adatok forrása: Közműszolgáltatók és Kecskemét MJV. Önkormányzata 2013.

A belterület és környezete felszíni vizei fő befogadóinak egyéb adatai

A *Csukás-éri főcsatorna* a belterület mintegy 95%-nak felszíni víz befogadója, mely a belterület DNy – i oldalán húzódik és ÉNy-DK – i irányban vezeti le a csapadékvizeket.

A főcsatorna 0+00-37+596 km szelvények közötti szakasz az ATIZIVIG, még a 37+596 (Városföld közigazgatási területén) – 50+524 km (a Nyíri csatorna csatlakozásánál) szelvények közötti szakasz a BÁCSVÍZ Zrt. kezelésében van. Az 50+524 km szelvény feletti Csukás-ér (Nyíri csatorna) a Tisza-kunsági Vízgazdálkodási Társulat kezelésében van.

A főcsatorna vízszállító képessége a belterület fölött (50+524 cskm) 2,5 m^3/sec, míg az alsó záportározó alatti (40+953 cskm) szelvényében 3,5 m^3/sec, azaz a város területéről csak 1,0 m^3/sec többlet csapadékvizet tud fogadni a csatorna.

A *Reptér II. csatorna* a város K – i, DK – i külterület, valamint a Műkertváros K – i rész felszíni vizeinek befogadója. A csatorna 5+740-6+817 km szelvények közötti zárt szakasz a repülőtéri lakótelep csapadékvizeinek befogadója is. Befogadója a Csukáséri-főcsatorna alsó záportározó alatti szakasza Városföld területén. A csatorna vízszállító képessége a torkolatnál csekély (0,65 m^3/sec).

A *Csalánosi csatorna* a belterület DNy – i szélén lévő Alsószéktó (Homokbányai volt laktanya térség) és Kadafalva K – i (iparterület) rész felszíni vizeinek befogadója. Vízszállító képessége igen csekély (0,25 m^3/sec), többlet csapadékvizet – késleltetés, illetve intenzitás csökkentés nélkül – gyakorlatilag nem tud befogadni.

A *Félegyházi vízfolyás* a város D – i külterületi rész felszíni vizeinek befogadója, valamint végszelvénye fölött csatlakozik bele a Csalánosi csatorna. Vízszállító képessége igen csekély (45+563 km szelvényben 0,56 m^3/sec).

Az *Alpár-Nyárlőrinci főcsatorna* a belterülettől K – re húzódik, a város K – i külterületi rész felszíni vizeinek befogadója. Ugyancsak befogadója a METRO áruház csapadékvizeinek is. Vízszállító képessége jelentős (24+512 km szelvényben 3,0 m^3/sec), többlet csapadékvizet be tud fogadni. Probléma, hogy a belterületektől viszonylag távol húzódik.

A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer

A csapadékvíz elvezető rendszer kialakulása

Kecskemét Megyei Jogú Város belterületi csapadékvíz elvezetése a település természetes mélyvonulatain alakult ki. A város csapadékvíz csatornázása az 1800-as évek második felében kezdődött el a Dellő-tó lecsapolásával, de zömmel az első világháború utáni években épült. A gerinccsatornák a régi nyílt csatornák nyomvonalán, az árkok lefedésével épültek át. A csatornák kis fektetési mélységgel, tégla, vagy monolit beton szerkezettel, kör, vagy békaszáj keresztmetszettel kerültek kialakításra.

A város intenzív fejlesztése az 1970-es évektől kezdődően történik, mely a belterület kiterjesztésével és a terület intenzív beépítésével jár. A beépített területek növekedésével a lefolyó csapadékvíz mennyisége is megnövekedett, ezért egyes csatornaszakaszok – melyek az 1920-as években épültek – az állaguk és keresztmetszetük miatt nem tudják zavartalanul levezetni nagyobb zápor esetén a csapadékvizet.

A város belterületére az 1960-as és az 1980-as években készült csapadékvíz elvezetési tanulmányterv. A Csukáséri-főcsatorna rendezésére – mely a belterület mintegy 95%-nak a vízgyűjtője – az 1970-es évektől készültek tanulmány-, majd kiviteli tervek, illetve ekkor kezdődött a város korszerű csapadékvíz elvezető főgyűjtő csatornájának az építése, átépítése (Csukáséri-főcsatorna, CS 1-0-0 jelű főgyűjtő, alsó záportározó, stb.).

A hálózat létesítményei

A Csukáséri-főcsatorna, mint a belterület csapadékvíz főgyűjtő csatornája vízgyűjtő területe 2.121 ha.

A tanulmánytervek alapján, a város belterületén 20 vízgyűjtő terület alakult ki, melyből az 1-16. főgyűjtő közvetlenül a Csukáséri-főcsatornába, míg a 17-20. főgyűjtő a felső záportározóba vezeti a csapadékvizet.

A város csapadékvíz-csatorna hálózatának hossza 2012-ben mintegy 151 km volt, mely a 2010 évi adatokhoz képest mintegy 10 km-rel nőtt. A 151 km hálózatból 79% beton, több mint 10,5% vasbeton, közel 8% műanyag (KG-PVC, KPE), körülbelül 2% azbesztcement (ac), illetve hozzávetőlegesen 1% pedig tégla csövekből épült.

A Csukáséri-főcsatorna a közigazgatási határtól az alsó záportározón keresztül a 42+863 cskm szelvényig nyílt árokkal, majd innen az 5. sz. főútig (45+320 cskm) burkolt nyílt árokkal, innen tovább a Halasi útig (46+970 cskm) zárt csatornaként, ezt követően a Fülöpszállási vasút keresztezéséig (48+170 cskm) nyílt árokkal, majd a vízmű területéig (48+900 cskm) ismét zárt csatornával, innen tovább pedig a felső záportározón keresztül egészen a III. Béla krt.-ig, azaz a Nyíri csatorna csatlakozásáig (50+524 cskm) nyílt árokkal épült. A zárt szakaszok DN 220 – DN 160 ROCLA vb. csővel kerültek kialakításra.

A főcsatorna ATIVIZIG által meghatározott 3,50 m^3/sec befogadó kapacitása miatt a város területéről lényegesen nagyobb lefolyó csapadékvíz mennyiség (alsó záportározó fölött a csatorna vízszállító képessége 16,4 m^3/sec) a befogadóba történő korlátozott bevezethetősége miatt a főcsatornára időszakos vízvisszatartás céljából záportározók épültek.

Alsó záportározó:

A záportározó 1974-1975-ben épült, 41 ha kiterjedésű és a Csukáséri-főcsatorna 40+953 – 42+400 km szelvényei között található a belterülettől DK - re.

A záportározó átfolyásos rendszerű. Tározási kapacitása 339.360 m^3.

A záportározó az elmúlt évtizedek során feliszapolódott, mely miatt megkezdődött ütemezett felújítása (tározókapacitás növelése kotrással), illetve karbantartása is.

A záportározóból a vízátadás a főcsatornába 2 x 1,40 x 1,60 m belső méretű tiltós áteresszel történik. Az átadható vízmennyiség 3,5 m^3/sec.

Az alsó záportározó fejlesztése várható a jövőben a „Duna-Tisza-közi Homokhátság fenntartható fejlesztése" tárgyú nagyprojekt egyik mintaprojektjének keretében. A projekt fő célja a Duna-Tisza-közi Homokhátság keleti lejtőjén bekövetkezett kedvezőtlen vízgazdálkodási változások következményeinek a mérséklése.

A vízvisszatartás, vízpótlás egyik célja környezetvédelmi és természetvédelmi szempontú, míg a visszatartott csapadékvíz és tisztított szennyvíz öntözési célú felhasználása mezőgazdasági célokat szolgál.

Felső záportározó:

A Széchenyivárosban a Vízmű területen az 1980-as években épült a többcélú hasznosítású felső záportározó „tó-együttes", mintegy 45 ha kiterjedéssel.

A felső záportározó vízgyűjtő területe: 352,3 ha, melybe a CS 17-20 jelű főgyűjtő csatornák, valamint a Csukás-ér (Nyíri csatorna) felső szakasza kötnek be.

A többcélú (víztározó, sport- és horgásztó, fürdővíz) hasznosítás miatt, a felső záportározóba bekötő zárt csatornákra a tóba való bekötés előtt homok- és uszadékfogó műtárgyak épültek, illetve a későbbiekben is épülnek a tározó tó vízminőségének megtartása céljából.

A tó tározási térfogata 30 cm-s duzzasztás esetén: 135.000 m^3, mely a nyári párolgás esetén 180.000 m^3 is lehet.

A vízgyűjtő területről lefolyó csapadékvizet a tározó tó – tározási tartaléka miatt – biztonsággal tudja tározni, majd késleltetve a Csukáséri-főcsatornán levezetni. A tóban a tározási szint szabályozása a Vízmű területén lévő elfolyó burkolt nyílt árokba épített elzáró szerkezettel szabályozható.

A felső záportározóból ipari vízkivétel is történik kiépített vízkivételi művön keresztül. Innen történik a tározó körüli szabadidő park öntözése öntözővíz hálózaton keresztül, valamint a locsolóautók töltése.

A lekötött vízmennyiség: 35.000 m^3/év.

A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése

Az elmúlt években (2009-2012-ben) folytatódott, valamint a következő években is folytatódni fog a város belterületi vízelvezető rendszerének a fejlesztése – döntően a 2009-2010 belvizes években tapasztalt (1.18.2.2. fejezetben részletezett) problémák megszüntetése érdekében, illetve a belvízvédekezési terv felülvizsgálati dokumentációjában foglaltak végrehajtásaként, összhangban Kecskemét város belterületi csapadékvíz elvezetéséről szóló tanulmánytervében foglaltakkal – az alábbiak szerint:

2009-2012-ben elkészült, illetve folytatott beruházások:

- CS 2-0-0 jelű főgyűjtő Kuruc tér – Bem u. közötti szakaszának átépítése,
- CS 3-0-0 jelű főgyűjtő befogadó és Batthyány u. közötti szakaszának átépítése,
- CS 15-0-0 jelű főgyűjtő Könyves K. krt. – Csukáséri-főcsatorna közötti szakaszának átépítése,
- CS 5-0-0 jelű főgyűjtő szakasz (Botond u. – Szent Miklós u. kereszteződésétől a Szent Miklós u.-n, majd a Tatár soron a Jász u.-ig) kiépítése a Tatár sor ÉNy-i mélyebb szakasza, illetve a Máriaváros ezen területei csapadékvíz elvezetésének a céljából
- a Sutusfaluban található Őszirózsa u. ÉNy-i végénél található mély fekvésű terület csapadékvíz elvezetése nyomóvezetékkel a Vízmű u. mentén a Széktó u.-i befogadóba
- a Hunyadivárosban a Babits M. u., Karinthy F. u., Géza fejedelem krt. déli szakasz térségének csapadékvíz elvezetése a Szolnoki úti befogadóig a Géza fejedelem krt.-on gravitációsan, illetve nyomóvezetékkel
- a Miklovics telep területén a Gólya u. – Széna u. kereszteződése mély fekvésű területének csapadékvíz elvezetése gravitációs csatornával a Nagy Lajos király krt.-i befogadóba
- a Dárdaitelep területén található Talfája köz – Hegy u. – Dráva u. találkozásának mély fekvésű részéről a csapadékvíz elvezetése gravitációsan, illetve nyomóvezetékkel a Talfája közön a Nagy Lajos király krt.-i befogadóba

- alsó záportározó mederrendezésének (felújításának és bővítésének) I. üteme az üzemi vízszint melletti tározó kapacitás 142.658-ról 219.016 m3-re, míg a túlfolyó vízszinten 270.168-ról 346.526 m3-re nőtt, mellyel a főgyűjtők kiépítését követően megnövekvő vízszinteket is biztonsággal tudja tározni elvezetés előtt.

A belvízzel veszélyeztetett területeken nyílt csapadékvíz tározó-szikkasztó árkok létesültek az alábbi helyeken:

- a Hunyadivárosban a Géza fejedelem körúton, a Kaffka Margit, a Liszt Ferenc és a Serleg utcában,
- a Petőfivárosban a Kullai közön, az Erdő, a Szeder, az Ősz utcában,
- Felsőszéktóban a Csalánosi úton és a Zápor utca folytatásában,
- Alsószéktóban a Kiskőrösi úton, a Hattyú és Szárcsa utcában, továbbá
- Hetényegyházán a Miklós Gyula, a Fény, a Szegfű és a Posta utcában

X. ábra: *Belvízzel veszélyeztetett területek*

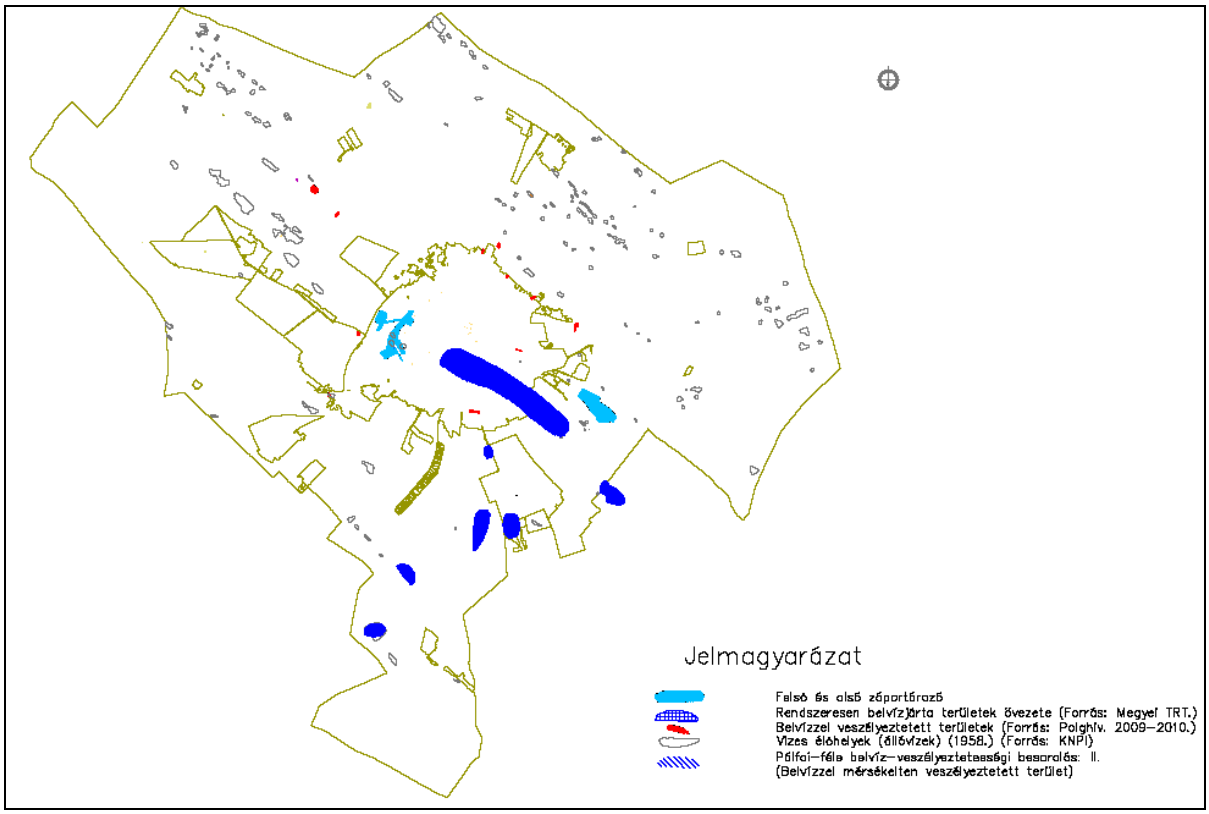

Adatok forrása: Megyei TRT, KMJV. PH., Kiskunsági Nemzeti Park 2008-2012.

A további fejlesztési javaslatok meghatározásra kerültek, melyeket – fontossági sorrendben – Kecskemét város belterületi csapadékvíz elvezetéséről szóló 2007-2008-as tanulmányterv tartalmaz.

1.16.2. Energia

Kecskemét energiaellátása jelenleg döntően a villamos energiára, a földgázra, továbbá a földgáz üzemű hőközpontokkal történő távhőszolgáltatásra épül.

X. táblázat: *Kecskemét energia közmű ellátottságának változása (2000, 2007-2012)*

Megnevezés	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Általános adatok:							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	110.081	110.872	111.830	112.754	113.750	111.563
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.048	46.329	46.494	46.818	49.748	49.956
Villamos energia ellátás:							
Háztartási villamos energia fogyasztók (db)	52.786	58.892	58.934	58.845	58.738	58.668	58.709
Háztartásoknak szolgáltatott vill. e. (1000 kWh)	87.903	110.819	114.386	112.664	111.627	112.066	110.336
Összes villamos energia fogyasztó (db)	-	63.038	63.097	63.413	64.468	64.551	64.703
Összes szolgáltatott villamos e. (1000 kWh)	-	368.622	377.355	355.103	368.973	412.121	441.493
Gázellátás:							
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	35.097	40.296	40.693	41.248	42.143	41.706	41.254
Háztartásoknak szolgáltatott földgáz (1000 m^3)	39.094	41.204	41.567	41.498	33.083	29.828	27.273
Összes gázfogyasztó (db)	37.038	42.625	43.078	43.669	44.353	43.947	43.654
Összes szolgáltatott vezetékes gáz (1000 m^3)	105.479	104.084	107.503	87.579	88.051	102.795	104.888
Összes gázvezeték hálózat hossza (km)	573,5	752,0	765,3	768,8	778,6	781,3	783,7
Távfűtés:							
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	-	11.183	11.183	11.219	11.219	11.219	11.219
Lakosság által felhasznált hőmennyiség (GJ)	-	-	-	300.446	338.038	270.794	250.051
Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások (db)	-	10.247	10.203	10.202	10.210	10.210	10.210
Lakosságnak szolgáltatott melegvíz (1000 m^3)	-	-	-	296	297	303	293

Forrás: KSH 2013.

A háztartási villamos energia fogyasztók száma 2007-ig, míg a részükre szolgáltatott villamos energia mennyisége 2006-ig folyamatosan emelkedett, majd 2010-ig számottevően nem változott, érdemi növekedés 2011-ben következett be, mely feltételezhetően elsősorban a Mercedes gyár és kapcsolódó létesítményei következtében megnövekedett lakásállomány és lakónépesség növekedésnek köszönhető. Ezt tükrözi az összes szolgáltatott villamos energia mennyiség, valamint az összes villamos energia fogyasztó számának 2010-2011 évi növekedése is. (2011-ben az előző évihez képest több mint 16 %-al növekedett a város összes villamos energia felhasználása, mely 2012-2013-ban várhatóan számottevően tovább növekszik az autógyár termelési teljesítményének növekedése miatt). A 2008-2009 közötti

mintegy 6 %-s villamos energia felhasználás csökkenés oka vélhetően a gazdasági válság „kirobbanásának" köszönhető.

A földgázellátás tekintetében a táblázat adataiból megállapítható, hogy a háztartási gázfogyasztók száma 2010-ig folyamatosan emelkedett, 2011-ben azonban már csökkent, míg a lakosság részére szolgáltatott földgázmennyiség 2003-ig emelkedett, majd a 2003 évi 53.774 ezer m^3 csúcsfogyasztást követően csökkenés kezdődött, majd a 2007-2009 közötti közel stagnálás után 2010-re az előző évhez képest több mint 20 %-al, majd 2011-re újabb mintegy 10 %-al 29.828 ezer m^3-re csökkent. Ennek az oka, hogy a folyamatosan emelkedő gázárak miatt a lakosság számottevő része áttért az olcsóbb hagyományos – elsősorban szilárd (döntően fa) – tüzelőanyagok használatára, mely a város fűtési félévi levegőminőségében jelent egyre nagyobb problémát.

Az összes gázfogyasztó száma 2010-ig folyamatos lassú növekedést mutatott, majd 2011-ben csökkenés indult, mely a növekvő lakásszám mellett arra enged következtetni, hogy döntően a magáningatlanok növekvő számban kapcsolódnak le a gázhálózatról.

Az összes szolgáltatott vezetékes gázmennyiség 2003-ig jelentősen növekedett, majd a 2003 évi (döntően az igen hideg télnek köszönhető) 140.035 ezer m^3 csúcsfogyasztást követően fokozatos csökkenés volt 2009-ig, majd 2010-re lassú, 2011-re pedig ugrásszerű növekedés következett be. A 2008-2009 közötti közel 19 %-s gázfelhasználás csökkenés oka vélhetően a gazdasági válság „kirobbanásának" köszönhető, ugyanis a lakossági gázfogyasztás ebben az időszakban gyakorlatilag nem változott. A 2010-2011 közötti közel 17 %-s gázfelhasználás növekedés döntően az autógyár termelés indulásának köszönhető, mely 2012-2013-ban várhatóan számottevően tovább növekszik az autógyár termelési teljesítményének növekedése miatt.

A gázvezeték hálózat 2000 óta folyamatosan bővül, legdinamikusabban 2005-ben és 2006-ban épült. 2000-2011 között több mint 36 %-al nőtt a városi gázhálózat hossza.

A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma gyakorlatilag nem változik (2009-ben volt csekély bővülés), így a felhasznált hőmennyiség változása egyértelműen a fűtési szezon hosszától és az átlaghőmérsékletétől függ. Ugyanakkor látni kell, hogy a lakosság által felhasznált hőmennyiség drasztikusan csökkent (több mint 25%-kal) a gazdasági válság által sújtott években, ami a lakosság vélhetően nehéz anyagi helyzetével, s az átgondoltabb energiahasználattal hozható összefüggésbe. A melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma nem, míg a szolgáltatott melegvíz mennyisége éve óta csak apróbb változásokat mutat.

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Kecskemét energiaellátása jelenleg a villamos energiára és a földgázra, továbbá a földgázüzemű hőközpontokkal történő távhőszolgáltatásra épül. A fosszilis energiahordozók közül a földgáz felhasználás a leginkább meghatározó, a kilencvenes években a belterülethez közeli zártkerti, illetve sűrű tanyás térségekben, valamint a kapcsolódó településrészeken is kiépült a vezetékes gázhálózat (X. ábra).

Villamos energia ellátás, közvilágítás

A város villamos energia ellátását a 120 kV-os alaphálózat biztosítja a középfeszültségű, illetve kisfeszültségű hálózatokon keresztül.

Alaphálózat

Kecskemét város főelosztó hálózati táppontja a Városföld 120/20 kV-os kapcsoló állomás. Az innen kiinduló két 120 kV-os *nagyfeszültségű* villamos főelosztó hálózat (Kecskemét-Szultán u. I-II., továbbá a Kecskemét-Kecskemét Észak II., ez utóbbi kétrendszerű) táplálja a város két alállomását.

A Kecskemét Észak 120/10 kV-os (2x40 MW) szabadtéri kivitelű állomás a Március 15. u. – Fazekas M. u. kereszteződésében, a 10576/118 hrsz.-ú ingatlanon található sűrű beépítésű lakóterületbe ékelődve.

A Kecskemét Szultán utcai 120/20/10 kV-os (2x50 MW) állomás a belvárostól D-re a 2141 hrsz.-ú ingatlanon található.

Ennek közelében üzemel a Kecskemét Dél 120/20 kV-os kapcsolóállomás a 9990 hrsz.-ú ingatlanon.

A nagyfeszültségű villamos főelosztó hálózat üzemeltetője az EDF DÉMÁSZ Partner Kft.

Középfeszültségű hálózat

A belterületi városrészek villamos energia ellátását íves-gyűrűs kialakítású 10 kV-os kábelhálózat biztosítja az alállomásokból. A külterület villamosenergia ellátása, valamint az ipari fogyasztók energiaellátása 20 kV-os légvezeték hálózaton keresztül történik a Szultán u.-i táppontról.

X. ábra: *Villamosenergia, gáz- és olajvezeték alaphálózat*

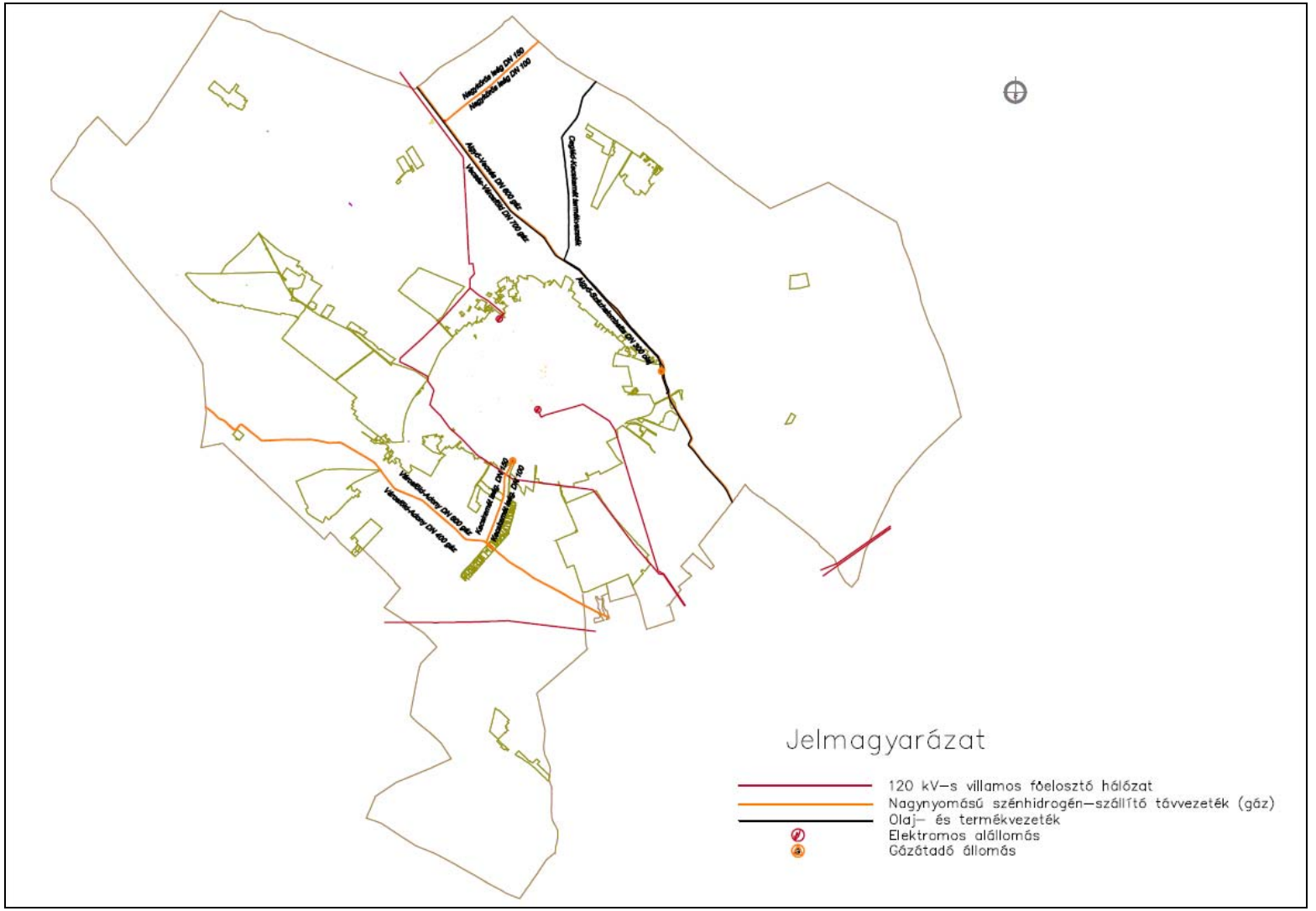

Forrás: A közműszolgáltatók adatai alapján Csuvár és Társa Kft. 2013.

A középfeszültségű hálózatokról leágazva épültek az általában épített házas, egyes helyeken pedig oszloptranszformátorok, ahonnan 0,4 kV-s kisfeszültségű hálózatok létesültek.

A középfeszültségű hálózat összességében korszerű, a város igényeit kielégíti. A fogyasztási energiaigénynek megfelelően a hálózat folyamatos fejlesztés alatt áll, a terhelés növekedésének ütemének megfelelően változik.

A 10 kV-os beépíthető teljesítményű legnagyobb fogyasztók a szolgáltató adatai szerint:

Malom Center, KÉSZ Kft., Mezőgép II., TESCO áruház, Szilády nyomda, repülőtér, gabonaipar, erőmű, konzervgyár II., kiskőrösi úti pincegazdaság, tejüzem.

A 20 kV-os beépíthető teljesítményű legnagyobb fogyasztók a szolgáltató adatai szerint:

Gallfood Kft., konzervgyár, Ecotech Kft. (volt reszelőgyár), Vízmű II., Auchan áruház, Phoenix Mecano Kft. II., Goessler borítékgyár, Fornetti, Bertrans II.

Kisfeszültségű és közvilágítási hálózat

A 0,4 kV-os hálózat, amely a kommunális energiaigényeket közvetlenül elégíti ki, általában vegyes, kábeles, illetve légvezetékes hálózat. A kisfeszültségű hálózatot 10/0,4 és 20/0,4 kV-os transzformátor állomások táplálják. A belterületen (a 10 kV-os területen) több a földkábeles szakasz, külterületen pedig a légvezetékes hálózat.

A város közvilágítási rendszere 2000 körül épült át. Az új hálózat pörgetett betonoszlopokkal, vagy acéloszlopokkal készült. A lámpatesteket az egész város területén nagynyomású „Na" lámpákra, vagy kompakt fénycsövekre cserélték. A főtéren a régi korok hangulatát idéző nosztalgialámpák találhatók. A főútvonalakon, valamint a belvárosban a közvilágítás energiaellátó rendszere kábeles, máshol légvezetékes, illetve vegyes.

Fejlesztési cél a kisfeszültségű hálózat rekonstrukciója. A belső városrészeken és a sűrű beépítésű lakóterületeken mindenképpen a földkábel-hálózat kiépítése lenne kedvezőbb, mind az üzembiztonsági, mind pedig városképi szempontból.

X. táblázat: *Kecskemét közvilágítás bővítésének és korszerűsítésének jellemző adatai*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Az átadott új közvilágítási lámpatestek száma (db)	332	294	160	8	107	5

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A közvilágítás energiatakarékos átalakítása, korszerűsítése érdekében 2013 októberében elnyert KEOP-2012-5.5.0/A. program keretében, pályázati források segítségével kezdődik el. A következő évben a város közigazgatási területén lévő 11.909 db közvilágítási lámpatestből 2 ütemben, 2 pályázati csomag segítségével összesen 5.350 db (I. ütem: 3.068 db, II. ütem: 2.282 db) lámpatest korszerűsítése történhet meg.

A lámpatestek cseréje érinti az Árpádvárost, a Belvárost, a Nagykörúton belüli területeket, a Homokbányát, a Hunyadivárost, Kisfáit, Ürgést, Talfáját, a Bethlenvárost, az Ipari Parkot, Katonatelepet, Máriavárost, Szent István várost és az E 75-ös út menti területeket.

A két pályázati ütemben a cserére tervezett világítótestek tekintetében a beépített teljesítmény 49, illetve 47%-kal csökken – 200%-os fényerő növekedés mellett.

A korszerű, energia-hatékony LED-es fényforrások alacsony fogyasztása miatt a teljes lámpaállományra vetített energiafogyasztás 25%-a takarítható meg – rendszerhasználati, illetve közvilágítás elosztási díj csökkenés mellett.

További környezetvédelmi szempont, hogy a korszerű fényforrások közvetlenül az úttest és járda felületét világítják meg, ezáltal csökken a lakókat, illetve a környezetet érő fényszennyezés is.

***X. táblázat*: Kecskeméti közép- és kisfeszültségű villamos hálózati adatok 2006-2010 között**

Év	Kisfeszültség (m)		10 kV (m)		20 kV (m)		Transzformátor állomás		
	légvez.	földkábel	légvez.	kábel	légvez.	kábel	NAF/KÖF	Kapcsoló	KÖF/KIF
2006	684 733	221 820	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2007	686 784	226 070	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2008	686 994	228 705	0	n.a.	n.a.	n.a.	2	2	580
2009	688 010	231 497	0	n.a.	n.a.	n.a.	2	n.a.	n.a.
2010	689 220	238 713	0	194 917	262 371	54 008	2	3	630

** Önálló közvilágítási kábel nélkül*
Forrás: EDF DÉMÁSZ

A táblázat adataiból látható, hogy a kisfeszültségű hálózaton belül a földkábel hálózat hossza jóval jelentősebb mértékben növekedett 2006-2010 között, mint a légvezetékes hálózat hossza.

X. táblázat: Kecskemét beépíthető teljesítmény megoszlása 2010-ben

Feszültségszint /teljesítmény	<160 kVA	160 kVA<= <630kVa	>= 630 kVA	**Összesen**
10 kV	-	1	284	**285**
20 kV	87	214	44	**345**

Forrás: EDF DÉMÁSZ

Újabb fogyasztói igények kiszolgálására a rendszer tovább bővíthető. A meglévő rendszerelemek kapacitásánál nagyobb igényeket új transzformátor állomások telepítésével, illetve a hálózat bővítésével lehet biztosítani.

A közép- és kisfeszültségű villamos energia hálózat üzemeltetője a DÉMÁSZ Zrt. Üzemigazgatóság (EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. – 6000 Kecskemét, Szultán u. 2.).

Földgázellátás

A város földgázellátása csaknem teljes, melyet a 2 db 20.000 m^3/nap kapacitású gázátadó állomásról (Békéscsabai és a Halasi út mellett) biztosít a szolgáltató.

Nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezetékek:

A gázátadó állomások ellátása nagynyomású szénhidrogén-szállító távvezetékekről történik. A belterületet kelet felől elkerülő Algyő-Vecsés NA 600 gázvezeték táplálja a Békéscsabai út melletti Kecskemét-II. gázátadó állomást (0659/1 hrsz.), mely a város K – i felének gázellátását biztosítja.

A Városföld-Adony NÁ 600 és a Kardoskút-Városföld-Adony NÁ 400 gázvezetékről leágazó NÁ 100 és NÁ 150 vezetékek látják el a Kecskemét Ny – i felének gázellátását biztosító Bajnok utcai Kecskemét-I. gázátadó állomást (0862/120 hrsz.).

A közigazgatási területen halad továbbá az Algyő-Vecsés vezetékről leágazó, Nagykőrös város gázátadójának (NA 150) és a Nagykőrösi Konzervgyárnak (NA 100) az ellátását biztosító vezeték.

A Vecsés-Városföld NA 700 és az Algyő-Vecsés NA 600 gázvezetékek védősávján belül üzemel az NÁ 300 Algyő-Százhalombatta olajvezeték. A nagynyomású szállítóvezetékeket bányaüzemi hírközlőkábel kíséri és ezeknek a szénhidrogéneknek a vezetéksávjában halad a Cegléd-Kecskemét termékvezeték a MOL Rt. bázistelepéig (0664 hrsz.).

A gázvezetékek (szénhidrogén-szállító távvezeték) acél nagynyomású (60 bar) vezetékek.

A távvezetékek biztonsági övezeteinek beépítésére és használatára vonatkozó tiltásokat és korlátozásokat a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. tv. és a végrehajtására kiadott 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 19/A. §-a előírásai tartalmazzák, valamint figyelembe kell venni a szénhidrogén szállítóvezetékek biztonsági követelményeiről és a Szénhidrogén Szállítóvezetékek Biztonsági Szabályzata közzétételéről szóló 79/2005. (X. 11.) GKM rendeletben foglaltakat is.

A nagynyomású gázszállító távvezetékek üzemeltetője az FGSZ Földgázszállító Zrt. (8600 Siófok, Tanácsház u. 5.). Helyi képviselő: Kecskeméti Földgázszállító üzem (6000 Kecskemét, Szolnoki hegy 232.).

Nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózat:

A gázátadóktól kiépített 6 bar nagyközép-nyomású gázvezeték hálózat fűzi fel a város nagyközép/középnyomású (6/3 bar) szabályzóit, melyekből 38 db van a területen. A megépített nagyközép-, közép- és kisnyomású hálózat ágvezetékes rendszerű.

A hálózat a lakótelepeken és a műemléki városrészekben kisnyomáson (0,03 bar) üzemel. A lakótelepeken, a Széchenyivárosban egy tömb kivételével, továbbá az Árpádvárosban is, a panelos épületekbe bevezették a földgázt. A hasznosítás főzési célból történik. Az egyéb területeken 3 bar (esetleg 1 bar) középnyomású gázvezeték hálózat került kialakításra. A fogyasztók kisnyomású gázellátását ingatlanonként épített 3/0,03 bar nyomásszabályozók beépítésével biztosítják.

A területen szolgáltatott vezetékes gázmennyiség, illetve ebből a háztartások részére szolgáltatott gázmennyiség:

Kecskemét I-1+I-2+II+Kerekegyháza összevont átadón 2012. évben átvett gázmennyiség: 112.411.526 m^3 (3.863.128.359 MJ) volt.

Ebből 45,3 % - 50.933.662,4306 m^3 (1.750.383.459,4629 MJ) – volt a lakossági felhasználás aránya.

Kecskemét legjelentősebb vezetékes gázfogyasztói:

Mercedes Benz Manufacturing Hungary Kft.

Kecskeméti Termostar Kft. (Akadémia krt. és Szultán u.)

Univer-Product Zrt. Konzervgyár (Szolnoki út)

Gallfood Baromfifeldolgozó (Ceglédi út)

Nissin Foods Kft. (Búzakalász u.)

X. táblázat: *Kecskemét gáz gerincvezeték hálózatának hossza anyag és nyomás szerinti megoszlásban 2012-ben*

Vezeték típusa	Acél (m)	KPE (m)	ÜPVC (m)	Egyéb	Mindösszesen (m)
Kisnyomás	12 687.00	138 339.80	1 151.00		152 177.80
Emelt kisnyomás					
Középnyomás	110.50	240 328.93			240 439.43
Nagy-középnyomás	3 493.00	248 142.70			251 635.70
Mindösszesen	***16 290.50***	***626 811.43***	***1 151.00***		***644 252.93***

Forrás: ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó Zrt.

Újabb fogyasztói igények kiszolgálására a rendszer tovább bővíthető. A meglévő rendszerelemek kapacitásánál nagyobb igényeket a nyomásszabályozók kapacitásának növelésével, új nyomásszabályzók létesítésével, illetve a hálózat bővítésével lehet biztosítani. A tervezett lazább beépítésű kertvárosi lakó- és egyéb területeket a középnyomású, a nagyobb ipari fogyasztókat pedig a nagyközép-nyomású gázhálózat továbbfejlesztésével célszerű ellátni.

A földgázvezetékek tulajdonosa az ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó Zrt. (telephely: Győr, Puskás Tivadar u. 35-37.). A földgázvezetékek üzemeltetője az ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó Zrt. Kecskeméti Kirendeltsége (6000 Kecskemét, Ipoly sor 5.)

Távhőellátás

A Széchenyiváros és az Árpádváros jelentős részén a fűtés és a használati melegvíz szolgáltatás 2 db fűtőműben előállított forró vízzel, távvezetékeken keresztül történik. A távhő energia előállítása 100 %-ban földgáz üzemű kazánokkal és gázmotorokkal történik. A gázmotorokkal kapcsolt villamos energiát is termelnek.

A távhőszolgáltatásba jelenleg, illetve évek óta 11.219 lakossági – a város lakásállományának 26 %-a –, illetve 678 egyéb (döntően közületi) fogyasztó van bekapcsolva.

Emellett több mint 10.000 lakásban és egyéb fogyasztónál történik használati melegvíz szolgáltatás.

A fűtőművek adatai:

A Széchenyivárosi (Akadémia krt.-i) fűtőműben 7 db gázkazánnal és 3 db gázmotorral történik hőenergia és a gázmotorokkal villamos energia előállítás is.

A kazánok összes kimenő hőteljesítménye: 62,5 MW

A gázmotorok hőteljesítménye 5 MW, míg összes villamos teljesítménye: 4,7 MW

Az Árpádvárosi (Szultán u.-i) fűtőműben 5 db gázkazánnal és 1 db gázmotorral történik hőenergia és a gázmotorral villamos energia előállítás is.

A kazánok összes kimenő hőteljesítménye: 31,2 MW

A gázmotor hőteljesítménye 1,6 MW, míg összes villamos teljesítménye: 1,5 MW

A gázmotor blokkok telepítése fokozatosan 2000-2004 között valósult meg.

A kiserőmű 2004-től Kecskemét város villamos energia igényének közel 20 %-t biztosítja.

X. táblázat: *A Kecskeméti Termostar Kft. által szolgáltatott hőmennyiség és értékesített villamos energia adatai 2008-2012 között*

Megnevezés	Mértékegység	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Szolgáltatott hőmennyiség (távhő ellátásra)	GJ	417 299	405 168	460 305	425 533	406 073
Értékesített villamos energia (Gázmotoros kiserőmű)	MWh	41 658	40 938	41 445	35 872	25 520

Forrás: TERMOSTAR Kft. 2013.

A rendszernek van tartaléka. A fűtőművek újabb fogyasztók kiszolgálását is biztosítani tudják.

A távhővezetékek

A primer elosztó hálózat nyomvonala 16,6 km, a szekunder elosztó hálózat nyomvonala megközelíti a 15 km-t. A két fűtőműhöz kapcsolódóan 3 távhővezeték körzet épült ki. Megvalósult továbbá a széchenyi- és árpádvárosi lakótelepet összekötő, mintegy 2,6 km hosszú távhővezeték kiépítése 2013-ban.

X. táblázat: *Kecskeméti távhő vezetékek teljes hossza ellátási körzetenként 2012-ben*

Ellátási körzet	Primer (m)	Szekunder fűtés (m)	Használati melegvíz (m)
Széchenyi város	18382.0	20444.0	20444.0
Árpádváros I.	9672.0	3492.0	3492.0
Árpádváros II.	5254.0	927.0	
Összesen:	***33308.0***	***24863.0***	***23936.0***

Forrás: TERMOSTAR Kft. 2013.

A város távhőszolgáltató rendszerének előnye környezetvédelmi szempontból vitathatatlan (kapcsolt erőműként elektromos áramot és hőt termel), hiszen az energiahatékonysági és környezetszennyezési mutatói lényegesen jobbak más fűtési módoknál.

A gázmotor működtetése különösen a fűtési szezonon kívüli időszakban előnyös, mert kevesebb kazánt kell működtetni, ahhoz, hogy a fogyasztók részére szolgáltatni tudják a használati melegvizet és a termelt többlet hő hasznosul a kapcsolt energiatermelés során.
A távhő szolgáltató rendszer üzemeltetője a TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft. (6000 Kecskemét, Akadémia krt. 4.).

Energetikai korszerűsítést, energiahatékonyság növelését célzó beruházások

További korszerűsítésként a szolgáltató 2007-2010 években tervszerűen évente valósította meg – saját kivitelezésben – négy ellátási körzetben az 500-600 lakást ellátó szolgáltatói hőközpontok szétválasztását és felhasználói hőközpontok kialakítását. A technológiai fejlesztés lehetővé teszi a távhő energia szolgáltatás hatékonyabb felhasználását. Ezzel biztosítják a fogyasztók hőigényének jobb, takarékosabb kielégítését és az enyhe időben, valamint átmeneti időszakokban történő, épületenkénti fűtés indítását, illetve leállítását. A pályázati forrásokból megvalósított beruházásokkal tervezett CO kibocsátás elkerülés: 723 t/év

A távfűtött lakások közel 60%-ában, 6.546 otthonban van lehetőség a radiátoronkénti szabályozásra.

2012-ben a Református Gimnázium (Újkollégium) Kecskemét, Szabadság tér 7. és a Református Egyetem és Parókia (Ókollégium) Kecskemét, Kálvin tér 1. épületei csatlakoztak a távhőrendszerre új fogyasztóként. A pályázati forrásokból megvalósított beruházásokkal tervezett CO kibocsátás elkerülés: 88 t/év

2013-ban került sor a hőtermelés optimalizálása érdekében az Akadémia körúti és a Szultán utcai távhőkörzetek hőszigetelt kétvezetékes primer rendszerrel történő összekötésére. A DN 300 vezetékpár 2611 fm hosszon épült. A pályázati forrásokból megvalósított beruházásokkal tervezett CO kibocsátás elkerülés: 58 t/év

Ehhez kapcsolódóan a szolgáltató további új fogyasztók csatlakozását tervezi a távhőrendszerre az új távvezeték körzetében (intézmények, gázkonvektoros épületek: ~2 MW, Honvéd Kórház: ~1 MW, városközpont: ~1,5 MW).

Ezen túlmenően a szolgáltató tervezi a megújuló energiaforrások felhasználását. Folyamatban van azoknak a körülményeknek a vizsgálata, melyek lehetővé tehetik a biomassza technológia alkalmazását.

Egyéb ellátórendszerek

Jelentősebb decentralizált energia ellátórendszerek a település területén nem üzemelnek.

A lakások mintegy 15-20%-a alkalmaz hagyományos tüzelőanyagokat főzés, fűtés és használati melegvíz előállításához (vezeték nélküli hőenergia forrásként). A gáz árának 2013-ig tartó növekedésével egyre nagyobb arányban tértek vissza a lakóházakban a vegyes tüzelésre.

A tüzelőanyagok: döntően fa, csekély mennyiségben szén és háztartási tüzelőolaj, valamint a PB gáz.

A gazdaságosan vezetékes gázzal el nem látható területek, településrészek és tanyás térségek hőenergia ellátására továbbra is a nem vezetékes hőhordozókat kell alkalmazni.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A hazai energiapolitika fő alapelvei

A *Nemzeti Energiastratégia 2030* című dokumentumban megfogalmazott 3 alapelv: **az ellátásbiztonság**, a **gazdasági versenyképesség**, valamint **az energiaellátás hosszú távú fenntarthatósága**.

A Nemzeti Energiastratégia az elsődleges nemzeti érdekeket szolgálva garantálja az ellátásbiztonságot, figyelembe veszi a legkisebb költség elvét, érvényesíti a környezeti szempontokat és lehetővé teszi, hogy hazánk nemzetközi súlyának és erőforrásai mértékének megfelelő arányban hozzájárulhasson a globális problémák megoldásához.

A célok elérése érdekében az 5 legfontosabb törekvés között az első az energiatakarékosság és energiahatékonyság fokozása, míg a második a megújuló energiák részarányának a növelése.

Az egyik legnagyobb kihívás az ország energiaszükségleteinek kielégítése, energiaimport-függőség csökkentése mellett a környezeti szempontoknak megfelelő (ezen belül hangsúlyozottan az üvegházhatású gázok szabályozott csökkentése), kiegyensúlyozottabb (diverzifikált) energiaszerkezet kialakítása, melynek során kiemelt szerepet kell szánni a decentralizált energiatermelésnek.

A megújuló energiák részaránya növelésének magyarországi célkitűzései

I. A fenntartható energiaellátás érdekében a megújuló energia aránya a primerenergia-felhasználásban várhatóan a mai *~9 %-ról 20 % közelébe emelkedik 2030-ig*.

II. Az EU közösségi szinten előírt célkitűzéseinek elérése érdekében Magyarország számára 2020-ra a bruttó összenergia végfelhasználásban, a megadott ütemezés szerint 13,0 %-os megújuló energiaforrás részarányt kell biztosítani (a közlekedés megújuló energiaforrásait is beleértve), amely 2554 ktoe (kilotonna egyenérték) energiát jelent.

Az NCsT-ben vállalt, *a megújuló energia részarányára vonatkozó 2020. évre szóló nemzeti célkitűzés 14,65 %*, mely 2879 ktoe energiát jelent, mely a lehetőségek, korlátozó tényezők által behatárolt maximumot célozza meg, nem pedig a kötelező EU célszámból indul ki.

(Forrás: Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020 (*a továbbiakban: NCsT*); Nemzeti Energiastratégia 2030 (*a továbbiakban: Energiastratégia*); III. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014)

Az NCsT-ben foglaltak szerint:

A megújuló energia részaránya a fűtés és hűtés vonatkozásában a 2010 évi 9,0 %-ról 2020-ra 18,9 %-ra növekszik, míg a villamos energia vonatkozásában a 2010 évi 6,7 %-ról 2020-ra 10,9 %-ra növekszik. Térségünkben arányaiban vélhetően a geotermikus és a napenergia felhasználás jelentősebben növekszik, mint az egyéb megújuló energiafajták alkalmazása – a helyi adottságokhoz igazodóan.

Az Energiastratégiában foglaltak szerint:

- A megújuló energiaforrásokon belül prioritást a kapcsoltan termelő biogáz és biomassza erőművek és a geotermikus energia-hasznosítás formái kapnak, amelyek elsősorban, de nem kizárólagosan hőtermelési célt szolgálnak.
- Emellett a napenergia alapú hő- és villamos energia mennyiségében várható növekedés. 2020 után nyílhat lehetőség a hazai napenergia-potenciál nagyobb mértékű közvetlen áramtermelésre való felhasználására a fotovillamos technológia árcsökkenése révén.
- A bioenergia-hasznosítás szempontjából az energetikai rendeltetésű ültetvényekről származó alapanyaggal, valamint mezőgazdasági és ipari (pl. élelmiszeripari) melléktermékekkel dolgozó decentralizált energiatermelő egységek (pl. biogáz üzemek) kerülnek előtérbe.
- Szintén hangsúlyos kérdés az anyagában már nem hasznosítható kommunális és ipari hulladékok, illetve szennyvizek energetikai felhasználása.

Mindezekkel lehetővé válik a fosszilis energiahordozók részarányának jelentős csökkentése és az energiaellátással kapcsolatos üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése. A megújuló hőenergia előállítás aránya a teljes hőfelhasználáson belül a jelenlegi 10%-ról 25%-ra nő 2030-ra, amelybe beleértjük az egyedi hőenergia előállító kapacitásokat (pl. biomassza-, nap- és geotermális energia) is.

A megújuló energiaforrások hasznosításának terjedését visszafogja, hogy jelenleg csak korlátozottan versenyképesek a fosszilis energiahordozókkal szemben, elsősorban azért, mert utóbbiak árába legtöbbször nem épülnek be azok externális költségei, ezért az előbbiek versenyképességének biztosításához gazdasági ösztönzés szükséges.

Az egyes megújuló energiaforrások jellemzői, valamint alkalmazásuk

A vízenergia

Városunkban a vízenergia alkalmazásának lehetőségei igen korlátozottak. Folyó, illetve állandó vízfolyás a település területén, illetve környezetében nem található. A terepfelszínhez hasonlóan a belvízcsatornák (nem állandó vízfolyások) esése is igen csekély, így energiatermelő turbinák telepítésének a lehetősége gyakorlatilag nem adott.

A szélenergia

A szélenergia környezetbarát korszerű energiaforrás. Hátránya, hogy nem szabályozható, időjárásfüggő technológia, ezért terjedésének az energiatárolás gazdaságos biztosításáig, a villamos energia rendszer szabályozhatósága, befogadó képessége szab korlátot.

A térség szélenergia potenciálja számottevő. Ennek ellenére szélerőmű park nincs a város közigazgatási területén. Csak kisebb (néhány kW teljesítményű) szélkerekek üzemelnek a területen, általában a megtermelt villamos energia saját célra történő hasznosításával, nem jelentős összteljesítménnyel.

A szélerőművek építményeinek elhelyezésére vonatkozó előírások beépítésre kerültek 2013 tavaszán a helyi építési szabályzatba. Az ebben foglaltak szerint honvédelmi, természetvédelmi, valamint műszaki biztonsági szempontból a település közigazgatási területének jelentős részén szélerőművek nem létesíthetőek.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a szélenergiából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 330 MW_e-ról 2020-ra 750 MW_e-ra növekszik, melyet a villamosenergia-hálózat be tud fogadni.

Napenergia

Napenergia vonatkozásában az elvi potenciál igen jelentős a térségben, a legjelentősebb korlátozó tényező jelenleg a hosszú megtérülési idő a berendezések magas ára miatt (különösen a napelemek tekintetében).

A Kecskemét térségi napsütéses órák számát tekintve a termikus napenergia-hasznosítás a kifejlett technológia révén igen jó eszköz a megújuló energiaforrások elterjesztésében, a fotovoltaikus napenergia esetében pedig a felgyorsult gyakorlatorientált kutatás-fejlesztési munkáknak köszönhetően a berendezések ára csökken, teljesítményük és hatásfokuk pedig növekszik, így rövid időn belül versenyképes rendszerek terjedését teszik lehetővé.

A termikus napenergia-hasznosítás (napkollektorok) területén leginkább a családi házas, a közintézmények és az önkormányzati létesítmények melegvíz-ellátása, fűtés-rásegítése, a fotovoltaikus napelem-rendszerek tekintetében pedig a kettős hasznosítás fog leginkább előnyt élvezni, azaz a legfontosabb cél a saját villamosenergia termelés, amelyet a többlet zöldenergia értékesítés egészíthet ki.

A fotovillamos eljárás a jövőben is elsősorban a villamos energiával el nem látott területek ellátásában játszhat szerepet, mert itt a napelemes autonóm áramforrás összességében olcsóbb lehet, mint a hálózati csatlakozás kiépítése.

Az NCsT-ben foglaltak szerint a napenergiából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 0 MW-ról 2020-ra 63 MW-ra, míg a napenergiából előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi közel 14- szeresére növekszik.

Napenergia hasznosító rendszerek alkalmazása

Napelemes energiatermelő rendszerek: Több előremutató projekt is született a városban napelemes energiatermelő rendszerek alkalmazására. Ezek a Rendőrség, az Aranyhomok szálloda és a BÁCSVÍZ Zrt. területein megvalósult beruházások.

Az Új Széchenyi Terv fejlesztési pályázat keretében 2012-ben a BÁCSVÍZ Zrt. központi irodaházának tetején egy 15 KW csúcsteljesítményű napelemes villamos energiatermelő rendszer telepítése fejeződött be, amivel körülbelül 17 ezer KWh villamos energiát állíthat elő a cég évente, és ezt saját maga fel is használja.

Napkollektoros használati melegvíz előállítás: A KEOP pályázati forrásokból 2013-ban elkészült a Táncsics Mihály Középiskolai Kollégium energetikai fejlesztése.

Az energetikai korszerűsítés (külső nyílászárók cseréje és a külső homlokzat szigetelése) kiegészült a napkollektoros használati melegvíz ellátó rendszer kiépítésével, mely utóbbi napenergia felhasználásával részben kiváltja a földgázt a használati melegvíz előállítása során. A projekt tehát kombinálja az energiahatékonysági korszerűsítést, valamint a megújuló energia felhasználását eredményező tevékenységeket. Ezzel jelentősen csökken a létesítmény energiaköltsége, ezzel párhuzamosan pedig légszennyező anyag kibocsátása.

Geotermikus energia

A geotermikus gradiens értéke Magyarországon közel másfélszerese a világátlagnak, ami az ország egyik természeti kincse.

A fenntartható erőforrás-gazdálkodással összhangban az új kapacitások kialakítása során különös figyelmet kell fordítani e természeti kincsünk megőrzésére, ami általában a visszasajtolást, vagy a megfelelő célú továbbhasznosítást (ivóvízellátás, gyógyászat, turizmus) teszi szükségessé azok megfelelő rangsorolásával.

Jelentős potenciál létezik a geotermikus energia elsősorban hőellátásban történő szerepének növelésében (távfűtés, közintézmények, önkormányzatok tulajdonában lévő lakóépületek fűtése és használati melegvíz ellátása, kertészetek hőellátása, stb.). Egy-egy beruházásnál a minél komplexebb hőhasznosítás kívánatos. A célok között az épületek hőellátása is kiemelt feladat.

Az Energiastratégia kimondja, hogy ahol a geotermikus potenciál villamosenergia-termelésre alkalmas, ott hőhasznosítással kapcsoltan kell működtetni, tekintettel a kombinált rendszerek nagyobb hatékonyságára.

Kecskemét térségében 1 db 2500 m talpmélységű, ~130 ºC kútfej hőmérsékletű, ~1000 l/p hozamú kút mintegy 1000 db átlagos háztartás nem fűtési célú elektromos energia igényét és mintegy 240 db közelben lévő átlagos háztartás fűtési hőigényét tudná biztosítani kutatási eredmények szerint.

A következő időszakban elsősorban a meglévő termálenergia kapacitások gazdaságos felhasználására kell fókuszálni.

A hőszivattyúk Magyarországon az egyik legszélesebb körben alkalmazható döntően megújuló energiaforrásokat felhasználó energiatermelő berendezések. Egyrészt univerzálisan hasznosíthatók fűtésre és hűtésre, másrészt beépített, urbanizált területeken is jól alkalmazhatók.

A hőszivattyú alkalmas eszköz a földhő (talajhő, vagy geotermikus energia, hidrotermikus energia és légtermikus energia) hasznosítására, ami az országban szinte mindenhol, bár alacsony hőmérsékleten, de rendelkezésre áll. A földhő hasznosítása jelentősen bővíthető decentralizáltan, különösen családi házas környezetben, a természeti adottságokból adódó korlátok nélkül.

Ebből adódóan a hőszivattyúk területén gyors fejlődés várható. Az NCsT-ben foglaltak szerint a beépített teljesítmény 2020-ra a 2010 évi érték 38-szorosára növekedhet.

Geotermikus energiahasznosító rendszerek alkalmazása

Geotermikus energiahasznosítás hőszivattyúkkal: A BÁCSVÍZ Zrt. 2006-ban elsőként a kecskeméti I. sz. vízmű telepén vezette be azt *a geotermikus energiát hasznosító hőszivattyús rendszert*, mely a kitermelt nyersvízből a hőt kinyerve alkalmas az üzemviteli épület hűtésére és fűtésére. Azóta a Zrt. két újabb telephelyén (Tass-Gudmon-fokon, és a kiskunfélegyházi vízmű telepen) került kiépítésre ez a műszaki megoldás.

A fentieken túl egyre elterjedtebb a városban elsősorban lakóházak, társasházak esetében a geotermikus energiát hasznosító hőszivattyúkkal történő energiatermelés.

Geotermális hőtermelő projekt: A város a közületi és lakossági energia felhasználás környezetbarát, olcsó és hosszútávon fenntartható új termálrendszer kiépítésére irányuló geotermális hőtermelő projekt (4 MW geotermikus energia hasznosításával) kidolgozását kezdte el, amely hozzájárul a város több pilléren alapuló, megújuló energiára épülő alternatív hőellátásának megvalósításához. A végrehajtás szereplői: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, BÁCSVÍZ Zrt., Kecskeméti Termostar Kft., egyéb energiaszolgáltatók.

Ennek érdekében létrejött a projekttársaság, elkészült a szindikátusi szerződés, illetve készül a geotermikus tartalékok és azok potenciáljának értékeléséről és távfűtési célú felhasználásáról szóló Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmány, melyben figyelembevételre kerülnek a Kecskeméti Termostar Kft. energiastratégiájának elemeit is (gázalapú kapcsolt energiatermelés, biomassza alapú hőtermelés és további megújuló energiaforrásokra alapozott hőellátás, bővülő fogyasztói kör távhőre csatlakozással).

A projekt megvalósításaként az első szakaszban a geológiai vizsgálatok, kutatófúrások készülnek, valamint kezdetüket veszik a kivitelezési munkák, míg a második és harmadik szakaszban a távfűtőmű kerül fokozatosan kibővítésre (a végkiépítésben a hőszolgáltatás mennyiségi értékei elérik a 400.000 GJ-t és a 28 MW maximális kapacitást).

A projekt 2020 év végéig történő befejezésével megtörténik a jelenlegi gázalapú távfűtési rendszer részben geotermikus alapúvá való átalakítása azon célból, hogy a meglévő elosztási rendszer használata mellett megvalósuljon a tiszta, széndioxid-mentes alapfűtés.

Biomassza

Kecskemét és térsége kiváló agroökológiai adottságokkal rendelkezik a szilárd biomassza versenyképes (az élelmezési és takarmány szükségletet meghaladó mennyiségű) előállítására, mely mellett jelentős a biogáz előállítási potenciál is. A biomassza az egyik legkönnyebben elérhető, olcsó energiaforrás. A bioenergia alapú villamosenergia-termelés előre jól tervezhető, szabályozható.

A biomassza begyűjtés esetében indokolt lehet a legfeljebb 20 km-s távolságon belüli beszerzés, melynek eredményeként a helyi foglalkoztatás nő, a szállítási távolságok (és emisszió) csökkenése mellett. A biológiai eredetű energiaforrások (bioenergia) elvi potenciálja meghaladja a 2020. évre becsült energiahordozó igény akár 20 %-át is.

A bioenergiának elsősorban a helyi fűtési igények kielégítésében lehet a jövőben nagyobb szerepe, de a kis- és közepes kapacitású kapcsolt villamos és hőenergia termelési rendszerek terjedése szolgálja leginkább a kitűzött célokat.

A biomassza alapanyagok arányaiban elmozdulás várható a célirányosan termesztett (fás- és lágyszárú) energianövények, de különösen a melléktermékek és hulladékok irányába.

Utóbbiak részaránya a biomassza mixen belül 2020-ra elérheti az 50 %-t is. Az energetikai biomassza biztosítása során kiemelten kell kezelni a környezet- és természetvédelmi szempontokat.

A biomassza alapú villamosenergia-termelés területén az NCsT a max. 20 MW_e beépített teljesítményű helyi, kisközösségi kapcsolt erőművek telepítését szorgalmazza.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a szilárd biomasszából előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 360 MW-ról 2020-ra 500 MW-ra növekszik. Ugyancsak az NCsT-ben foglaltak szerint a szilárd biomasszából előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi érték 1,5-szeresére növekszik.

Biomassza hasznosítási tapasztalatok

A szennyvíziszap (biomassza) hasznosítása: A rothasztott (stabilizált), víztelenített szennyvíziszapot a városi szennyvíztisztító telep mellett megépült zárt, kamrás komposztáló telepen komposztálják, majd kecskeméti, nyárlőrinci és városföldi mezőgazdasági területekre

kerül kijuttatásra, illetve termékként értékesítik hasznosítás céljából az 1.16.1.2. fejezetben részletezettek szerint.

Energianövény pilot-projekt: A BÁCSVÍZ Zrt. 2010-ben (elsőként a régióban) indította meg öntözési lehetőséggel egybekötött energiacélú növénytermesztési pilot-projektjét, mellyel a globális problémákra („energiaválság és környezetvédelem") helyi megoldást keres, illetve ezt a helyi mezőgazdasági vállalkozók felé ajánlja.

A tervek szerint zárt rendszer jött volna létre, ahol a környékbeli homokos területen szennyvíziszappal javították volna a talajok termőképességét. Ez munkát jelentett volna a térségben élő gazdáknak, megoldást jelentett volna a szennyvíziszap hasznosításra, vagyis a szennyvíziszapból energiát termelnének.

Az energiatermelésre alkalmas ültetvénytípusok közül rövid vágásfordulójú fás szárú energiafűz- és energianyár ültetvényt hoztak létre 2010 tavaszán 5-5 hektáron az alsó záportározó (0763/2 hrsz.-ú) területén, melyet jellemzően 1-3 évente speciális gépekkel fognak betakarítani. Az energianyárt 6600 tő/ha-al, míg az energiafűzt 16.500 tő/ha-al telepítették.

A növények kezdeti növekedése gyors és a gyakori betakarításokhoz igazodóan a sarjadzó képességük kiváló, 20 évig „ígérik" a magas fűtőértékű, nagy hozamú aprítékot, amire ezen megújuló energiaforrásokból származó hőenergia termelést terveznek (akár egyéb energiaszolgáltatókkal együtt.).

Az aratás 2012 novemberében megtörtént, azonban a termésátlagok jóval a tervezett alatt mutatkoztak: (3 éves növekmény) nyár: 3,8 t/ha; fűz: 31,5 t/ha.

Az értékes tapasztalatok mellett – az ígért magas hozamok elmaradása miatt – nem sikerült igazolni a rendszer gazdaságosságát.

Biomassza fűtőmű kialakítása: A Kecskeméti Termostar Kft. Szultán u.-i hőközpontjában 20 MW_e biomassza fűtőmű kialakítását tervezi a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú alkalmazásának érdekében. A megvalósítás várható befejezése: 2020. 12. 31.

Biogáz

A biogáz előállítás a termelési hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek és egyéb szerves anyagok kezelésével – az energetikai szempontokon túl hozzájárul a környezetvédelmi célok teljesítéséhez, a metángáz kibocsátás csökkentésével fontos klímavédelmi eszköz.

A biogáz üzemekben előállított, a földgázzal egyenértékű biogáz a gázvezeték hálózatba táplálható, valamint a közlekedési célú felhasználást is lehetővé teszi.

A biogáz termelés 2020-ra várhatóan megduplázódik, melynek feltétele, hogy az energiát döntően hulladékból biztosítsuk, mellyel egyben nagy mennyiségű hulladék ártalmatlanítását is megoldjuk. Kedvező továbbá, hogy a ma ismert biogáz előállító technológiák a lokális környezetet egyáltalán nem szennyezik.

A közeljövőben egyre inkább a kettős hasznosítás irányába szükséges elindulni, ugyanis az így előállított zöldáram mellett a közvetlen felhasználásra, vagy értékesítésre előállított zöldhő is prioritást fog élvezni.

Ezzel közvetlenül javulhat a gazdaságosság, kapcsolódó iparágak kerülhetnek felfűzésre és a melléktermék felhasználásán, valamint a hulladék ártalmatlanításán túl új munkahelyek jöhetnek létre.

Az NCsT-ben vázolt pálya szerint a biogázból előállított villamos energia beépített kapacitása a 2010 évi 14 MW-ról 2020-ra 100 MW-ra növekszik. Ugyancsak az NCsT-ben foglaltak szerint a biogázból előállított hűtés-fűtés részaránya 2020-ra a 2010 évi érték közel 60-szorosára növekszik.

Biogáz termelő és hasznosító rendszerek alkalmazása

Biogáz termelés és hasznosítás a szennyvíztisztító telepen: A BÁCSVÍZ Zrt. szennyvíztisztító telepén lévő 3 db anaerob iszaprothasztóban történik meg a települési szennyvízből a szennyvíztisztítási technológiában keletkező szennyvíziszapban lévő szerves anyag lebontása, melynek eredményeképpen biogáz és stabilizált iszap keletkezik.

A rothasztó tornyokban keletkező biogázt 2 db gázmotorban hasznosítják. A gázmotorok hulladék hőjével felmelegített vízzel hőcserélőn keresztül fűtik az iszapot a rothasztóban, valamint a gázmotor generátorral termelt elektromos áramot a telep részbeni villamos energia ellátására használják az 1.16.1.2. fejezetben részletezettek szerint.

A kecskeméti szennyvíztisztító telepen 2012-ben termelt biogáz mennyisége 1.101.141 m^3, melyből 2.501.281 kW elektromos energia került előállításra. Ezen megtermelt villamos energia a szennyvíztisztító telep saját igényének 83 %-át fedezte 2012-ben.

Azaz a szennyvíztisztító telep villamos energia felhasználásban a megújuló forrásból származó energia részaránya 83 % volt. (Ez az arány 2011-ben 79 % volt.)

A kecskeméti szennyvíztisztító telepen termelt hőenergia mennyisége az utóbbi években 2 600-2 700 E kW volt, melyet télen a rothasztók és a technológiai épületek fűtésére hasznosítottak csökkentve ezzel a telep földgázigényét.

A megújuló energiaforrások használata növelési lehetőségeinek felkutatása

A BÁCSVÍZ Zrt. megalakította a cégnél a Megújuló Energiaforrások Team (MET) elnevezésű projekt szervezet, melynek feladata a témával való foglalkozás, a kapcsolódó technológiák megismerése, konkrét stratégia és tervek elkészítése, valamint a lehető legtöbb információval ellátni a fogyasztókat és munkatársakat a különböző információs csatornákon a megújuló energiaforrások háztartásokban is jól alkalmazható technikai megoldásairól.

Összhangban az uniós és hazai irányelvekkel, programokkal a BÁCSVÍZ Zrt. a jövőben tovább kívánja növelni a megújuló energiaforrások részarányát energiaigényének kielégítésében.

Megfelelő pályázati források esetén további napelemes kiserőművek telepítése, használati melegvíz előállítására alkalmas napkollektorok beszerzése, illetve újabb hőszivattyúk beszerzése reális célkitűzés.

Nagyobb energiatartalmú növényi alapú élelmiszer hulladékok befogadása esetén a biogáz termelés további növelése lehetséges, technológiai okokból azonban nagyságrendi előrelépés itt már nem várható.

Megújuló energiahasznosítási projektekhez kapcsolódó pályázatokon való önkormányzati részvétel

HU-NER-TOWN-300 pályázat:

A HU-NER-TOWN-300 címet viselő projekt-javaslat általános célja Magyarország környezetbarát, kis szennyezőanyag kibocsátással működtethető városi tömegközlekedési és közintézményi infrastruktúrájának fejlesztése városonként kiépített napenergia hasznosítás és a központi elektromos energia ellátás intelligens hálózati integrációjával.

A NER-300 az Európai Unió egyik legnagyobb támogatási összeggel gazdálkodó pályázati rendszere, célja a kibocsátott szén-dioxid lekötése, valamint a szén-dioxid kibocsátás csökkentése megújuló energiaforrást hasznosító mintaprojektek támogatásával.

Kecskemét 2011-ben csatlakozott a projektben résztvevő konzorciumhoz. A program részeként Kecskeméten távfelügyeleti, távirányítási központ közbeiktatásával egy 15 MW_p teljesítményű fotovoltaikus erőmű kerülne megvalósításra, amely városközponti H_2O elektrizálóhoz és azokhoz kapcsolódó H_2 puffertárolóhoz és H_2 üzemanyagtöltő állomáshoz csatlakozna. Emellett az önkormányzati közintézmények tetőire fixen telepített, összesen 4

MW_p fotovoltaikus erőmű kerülne, amely elektromos töltőállomásokhoz, helyi kis-, és házi méretű megújuló energiaforrás hasznosítókhoz csatlakozna.

SOLANOVA Projekt:

A projekt célja a panelépületek és kapcsolódó hőszolgáltató rendszer napenergiával segített klímatudatos felújítása. A SOLANOVA egy kutatási projekt, melynek célja, hogy egy demonstrációs épületen bebizonyítsa, hogy lehet olyan hatékony energetikai felújítást végezni panelépületeken, amely amellett, hogy jelentősen megnöveli a lakások fizikai értékét, a benne lakók komfortérzetét és elégedettségét, töredékére csökkenti a fenntartási költségeket is.

A tervezett mintaprojektben egy kiválasztott panelház külső homlokzatainak, illetve a tető és pincefödémének hőszigetelésével, a nyílászárók dupla, illetve tripla üvegezésű hőszigetelő nyílászárókra cserélésével, hővisszanyerős kiegyenlített szellőzés kialakításával, valamint a távfűtés helyett a használati melegvízellátást, valamint a fűtési energia egy részét a tetőre és a homlokzatra szerelt napkollektorokkal biztosítva az épület fűtési energiafelhasználását 85%-kal csökkentenék.

Geotermális Hőtermelő Projekt:

Folyamatban van a városban egy új termálrendszer kiépítésére irányuló geotermális hőtermelő projekt előkészítése, amely hozzájárulhat a város több pilléren alapuló, megújuló energiára épülő alternatív hőellátásának megvalósításához. A végrehajtás szereplői: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, BÁCSVÍZ Zrt.,TERMOSTAR Kft., egyéb energiaszolgáltatók.

Első lépésben létrejött egy projekttársaság, amely aláírt egy szindikátusi szerződés. Ezt követően elkészül a geotermikus tartalékok és azok potenciáljának értékeléséről és távfűtési célú felhasználásáról szóló Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmány, majd a Részletes Megvalósíthatósági Tanulmány.

A kivitelezés fázisában először a geológiai vizsgálatok történnek meg, majd kutatófúrásokra kerül sor, kedvező adatok esetén a kútfurások és a távfűtőmű kerül fokozatosan kibővítésre.

Zöld város mintaprojekt:

Az Önkormányzat a Homokbánya területén zöld város mintaprojekt kialakítását tervezi, melynek fő eleme a különböző megújuló energiaforrások alkalmazási lehetőségeinek felmérése, valamint a gazdaságosan alkalmazható, ezekre épülő technológiák pályázati támogatással történő megvalósítása, melyek illeszkednek a fenntartható fejlődés kritériumrendszerébe.

A mintaprojekt környezetvédelmi és gazdasági előnyei mellett oktatási, kutatási és bemutatási célra is szolgálhat.

A mintaprojekt megvalósításának tapasztalatai tovább hasznosíthatók egyéb beruházások esetében.

A megújuló energiaforrások építményeinek elhelyezésére vonatkozó előírások

A megújuló energiaforrások építményeinek elhelyezésére vonatkozó szabályozási előírások Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 57/2011. (III. 31.) KH. számú határozatában foglaltak alapján – részletes vizsgálatokat és egyeztetési eljárásokat követően – beépítésre kerültek 2013. tavaszán a *Kecskemét Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról, valamint Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról szóló 19/2005. (VI. 1.) önkormányzati rendelet*ébe.

A különböző államigazgatási szervek véleménye alapján rögzítésre került, hogy a megújuló energiaforrások építményei, létesítményei a város mely területein nem telepíthetők, az ezeken kívüli területekre vonatkozóan pedig meghatározásra kerültek az egyes létesítmények elhelyezésére vonatkozó előírások.

A jövőben szükséges lenne a szabályozási előírásokba beépíteni a megújuló energiaforrások alkalmazását ösztönző szempontokat is.

Kecskemét város megújuló energia stratégiája

Kecskemét Megyei jogú Város Önkormányzata megújuló-energia politikájának egyes elemei (hosszú távú céljai, fejlesztési elképzelései, stb.) a város 2014-2019. évekre szóló Környezetvédelmi Programjában foglaltak mellett megfogalmazásra kerültek egyéb tervekben, koncepciókban, programokban (Energetikai Koncepció, Gazdasági Program 2007-2013 Megújuló Energiaforrások Alprogramja).

Azonban a téma speciális volta, összetettsége és kiemelkedő fontossága miatt elengedhetetlenül szükséges egy részletes városi megújuló-energia stratégia kidolgozása – összhangban az ehhez kapcsolódó egyéb fejlesztési programokkal, tervekkel, koncepciókkal – mely tartalmazza részletesen a megújuló energia potenciál feltérképezését, a megújuló energiaforrásokból származó energiafelhasználási adottságok, lehetőségek felmérését, a koncepcionális szempontokat, a célok és prioritások pontos meghatározását, majd ezek alapján egy részletes stratégiát, cselekvési-intézkedési tervet.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az előző fejezet elején részletezett hazai energiapolitika céljainak eléréséhez a megújuló energiák részarányának növelése mellett igen fontos környezettudatos energiagazdálkodási törekvés az energiatakarékosság és energiahatékonyság növelése.

Az energiatakarékosság és az energiahatékonyság célja a lehető legnagyobb energia-megtakarítás elérése, ami egyszerre szolgál gazdasági és környezetvédelmi célokat egyaránt, hiszen a fel nem használt energia nemcsak a legolcsóbb, hanem a leginkább környezetbarát energia is. Magyarországon a jelentős energiafüggőség miatt az energiahatékonyság növelése egyszerre egyéni és közösségi érdek is.

A közelmúltban elkészült az EU 2020 növekedési stratégia, ennek keretében az EU 20 %-al kívánja növelni az energiahatékonyságot, a magyar vállalás mindössze 2,96 %-s.

A célok elérése érdekében az ország energiaellátásában az előző fejezetben részletezettek szerint kell növelni a megújuló energiahordozók használatának arányát is. Az EU 2020 stratégia harmadik klímaváltozást, energiahatékonyságot illető célja, hogy az 1990-es célhoz képest legalább 20 %-al csökkenjen a CO_2 kibocsátás, Magyarország fele ekkora vállalást tett, 10 %-os csökkentéssel.

A Bizottság által elfogadott Energiahatékonysági cselekvési terv (2007-2012) szerint a legnagyobb energiamegtakarítás a lakóépületek és kereskedelmi épületek (szolgáltatási ágazat) esetében érhető el (27%, illetve 30%); a feldolgozóipar lehetséges megtakarítása 25%; míg a közlekedésben a fogyasztás csökkenését 26%-osra becsülik.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysága

A fentebb részletezett vállalások és célok érdekében különböző támogatási forrásokból folyamatosak a lakossági mellett a különböző önkormányzati intézmények energiatakarékossági, energiahatékonysági beruházásai:

2007 második felében a **Szemünk fénye prog**ram keretében mintegy 90 db önkormányzati intézményben történt meg a régi korszerűtlen világítóberendezések cseréje korszerű energiatakarékos világítóberendezésekre. A programban foglaltak szerint a beruházással 45 % elektromos energia megtakarítás érhető el, mely mintegy 1154 kW megtakarítást jelent évente.

2009-2010-ben ugyancsak a Szemünk fénye program keretében mintegy 54 db önkormányzati intézményben végeztek fűtéskorszerűsítési beruházásokat, melynek keretében több helyen kicserélték a régi korszerűtlen kazánokat korszerű berendezésekre, végeztek fűtési rendszer rekonstrukciókat a fűtőtestek cseréjével, szabályozó szelepek felszerelésével, stb. minden intézményben a szükséges mértékben.

2013-ban befejeződött **Táncsics Mihály Középiskolai Kollégium energetikai fejlesztése** az 1.16.2.2. pontban részletezettek szerint. Az energetikai korszerűsítés (külső nyílászárók cseréje és a külső homlokzat szigetelése) kiegészült a napkollektoros használati melegvíz ellátó rendszer kiépítésével, így a projekt kombinálja az energiahatékonysági korszerűsítést, valamint a megújuló energia felhasználását eredményező tevékenységeket.

A **BÁCSVÍZ Zrt. kecskeméti víztermelési üzemében pilot projektet indítottak** a térvilágítás energiafelhasználásának csökkentésére hatékony, energiatakarékos indukciós izzók alkalmazásával. A szennyvízelvezetés területén is pilot projekt indult 2011-ben, ami olyan vezérlést kínál, ami által az elvezetés 15-20 %-kal kevesebb energiával megoldható.

A Zrt. földgáz felhasználása évről-évre csökken, köszönhető részben annak, hogy a hőszigetelések felújításával, nyílászárók cseréjével, kevesebb a hő szükséglet. A gazdaságtalan központi kazánházat, mely óriási veszteségű távhő vezetéken osztotta szét a hőenergiát, leváltották az öt cellára osztott, a munkavégzés jellegéhez leginkább igazodó egyedi fűtési rendszerre. A korszerű kondenzációs kazánok beépítésével és a nagy belmagasságú szerelőcsarnokba infra fekete sugárzókat elhelyezve a felhasznált energia hatékonysága növekedett. A 2010-ben az eddigi legnagyobb hőszigetelési projekt valósult meg, mely a kecskeméti központi irodaházat érintette, melynek eredményeként a hőenergia megtakarítás közel 20%-os.

A fentebbiekben részletezettek szerint az elmúlt években az önkormányzati intézmények energiatakarékosságának, energiahatékonyságának növelése érdekében több beruházás indult, illetve fejeződött be, melyek eredményeként általában 2 számjegyű, esetenként pedig közel 50 %-os energia megtakarítást sikerült elérni. Ezen energiahatékonyság növelő programok a jövőben is tovább folytatódnak, illetve folytatni szükséges azokat a különböző EU által előírt, illetve a magyar vállalások teljesíthetőségéhez, összhangban a megújuló energiák részarányának a növelésével, figyelembe véve a prioritást élvező decentralizált energiatermelési lehetőségeket.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Az egyéni analóg ***távbeszélő fővonalak*** száma 2000 óta folyamatosan csökkent 2008-ig, majd ezt követően enyhe emelkedés mutatkozik, amely tendenciát követi az 1000 lakosra jutó egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma is. A 2008-ig tartó folyamatosan csökkentő tendenciát döntően az okozta, hogy a mobiltelefonok terjedésével egyre több háztartás kapcsoltatta ki a vezetékes fővonalát, az azóta tartó folyamatos növekedés feltételezhetően a kedvezőbb díjszabásnak köszönhető visszarendeződésre utal (X. táblázat).

X. táblázat: *Kecskemét elektronikus hírközlési közmű ellátottságának változása (2000, 2007-2012)*

Megnevezés	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Általános adatok							
Lakónépesség az év végén (fő)	107.615	110.081	110.872	111.830	112.754	113.750	111.563
Lakásállomány az év végén (db)	43.443	46.048	46.329	46.494	46.818	49.748	49.956
Távbeszélő fővonalak							
Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma (db)	33.457	23.997	23.225	25.119	24.443	27.065	28 831
1000 lak.-ra jutó analóg távb. fővon. száma (db)	310,9	217,9	209,4	224,6	216,7	237,9	258,4
Összes távbeszélő fővonalak száma (db)	38.844	36.278	34.463	35.607	34.466	36.337	37.626
Kábeltelevízió hálózat							
Kábel-tv hálózatba bekapcsolt lakások sz. (db)	22.397	25.034	24.589	23.032	23.687	25.511	26.384
Kábel-tv hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	51,6	54,4	53,1	49,5	50,6	51,3	52,8

Forrás: KSH 2013.

Az ***összes távbeszélő fővonalak száma*** is ezt a tendenciát követi a 2000-2012 közötti időszakban, a visszaesés mértéke azonban kisebb, mint az analóg fővonalak esetében. Az összes távbeszélő fővonalak számában 2010-et követően figyelhetünk meg számottevő növekedését, amely kapcsolatba hozható a szolgáltatók különböző kedvezményes telekommunikációs csomagjainak bevezetésével.

Az előzőekhez hasonló mozgást figyelhetünk meg ***a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások*** esetében, ezen a területen 2009 óta látható lassú, de tendenciózus fejlődés, amely meghaladta már a válság előtti értéket.

Elektronikus hírközlési létesítmények, szolgáltatók

A kiépített vezetékes, illetve vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók a város teljes közigazgatási területét lefedik. A központi belterületen, valamint az egyéb belterületeken kiépültek a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatok, míg az egyéb külterületi létesítmények területén a szolgáltatás vezeték nélküli rendszerekkel biztosított.

A város minden főútja mentén, valamint az alközpontok között a Magyar Telekom Nyrt. üzemeltetésében lévő *gerinchálózatok (fényvezető kábel hálózatok és körzeti kábel hálózatok)* üzemelnek.

A város telefonhálózata évek óta teljesen kiépült. A körzetszám: 76.
A telefonhálózat üzemeltetője a Magyar Telekom Nyrt. (6000 Kecskemét, Kálvin tér 10/12.)

A ***telefonhálózat*** *a belvárosban és a város belső területein döntően alépítmény és kábel, míg a külsőbb városrészekben döntően légvezeték* kialakítással épült. A telefonközpont épülete a Kálvin tér 10/12. sz. alatt található, emellett azonban minden városrészben üzemel 1-1 alközpont.

A vezetékes telefonhálózat a várhatóan megnövekvő igényeket is biztonsággal kielégíti. Ahol a meglévő vezetékek kapacitása jelentősebb bővítést és fogyasztó rákötést nem tesz lehetővé, illetve azon külterületi, tanyás térségekben, ahol nem üzemel telefonhálózat, ott a meglévő hálózatok bővítésével, vagy vezeték nélküli rendszerekkel biztosítható az ellátás.

A város közigazgatási területén ***kábel TV és internet*** *gerincvezetékek (optikai kábelek), valamint kábel TV légvezeték és földkábel hálózatok* üzemelnek, melyek a város sűrűbben beépített belterületeit döntően lefedik. Ezen hálózatok is a belvárosban és a város belső területein döntően alépítmény és kábel, míg a külsőbb városrészekben döntően légvezeték kialakítással épültek önálló oszlopsoron, vagy az áramszolgáltató kisfeszültségű légvezeték oszlopain.

A vezetékes kábeltévé hálózatok a jövőben várhatóan megnövekvő igényeket is általában biztonsággal kielégíthetik. Ahol a meglévő vezetékek kapacitása jelentősebb bővítést és fogyasztó rákötést nem tesz lehetővé, illetve azon külterületi tanyás térségekben, ahol nem

üzemel kábel TV hálózat, ott vezeték nélküli rendszerekkel (pl. műholdas vevőegység) biztosítható az ellátás.

A város területén üzemelő jelentősebb vezetékes telefon, kábel TV és internet szolgáltatók:
Magyar Telekom Nyrt. (6000 Kecskemét, Kálvin tér 10/12.), INVITEL Zrt. (2040 Budaörs, Puskás T. u. 8-10.), OPTICON Kft. (6000 Kecskemét, Kisfaludy u. 8.), DIGI Kft. (1134 Budapest, Váci út 35.).

A nagyobb szolgáltatók döntően a saját hálózatukat használják, míg a kisebb szolgáltatók általában a nagyobb szolgáltatók hálózatait igénybe véve szolgáltatnak.

A tervezett vezetékes telefon, kábel TV és internet hálózatokat a belváros, illetve azon városrészek területén, ahol a villamos hálózatok is földkábelben, vagy alépítményben épültek, a telefon, kábel TV és internet hálózatok bővítésénél is előnyben kell részesíteni a földkábeles, alépítményes technológiákat.

A város területén üzemelő jelentősebb vezeték nélküli (mikrohullámú) telefon, kábel TV és internet szolgáltatók:
Deltakon Kft. (6000 Kecskemét, Erdő u. 9.), Microsystem Kecskemét Kft. (6000 Kecskemét, Nagykőrösi u. 12.), Vidékháló Telekommunikációs Kft. (6000 Kecskemét, Szolnoki út 33.), Hiperkom Systems Kft. (1148 Budapest, Kerepesi út 24.), Optic-Line Kft. (6000 Kecskemét, Műkerti sétány 61.)

A város területén minden nagyobb ***mobiltelefon szolgáltató*** jelen van és üzemeltet *mobil távközlő tornyot (erősítő állomást), illetve erősítő antennát.* A város közigazgatási területe a nagyobb szolgáltatók esetében gyakorlatilag teljes lefedettséggel rendelkezik.

A város területén üzemelő jelentősebb mobiltelefon szolgáltatók:
Magyar Telekom Távközlési Nyrt./T-mobile (1013 Budapest, Krisztina krt. 55.), Telenor Magyarország Zrt. (2045 Törökbálint, Pannon út 1.), Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. (1096 Budapest, Lechner Ödön fasor 6.)

A nagyobb szolgáltatók döntően a saját hálózatukat használják, míg a kisebb szolgáltatók általában a nagyobb szolgáltatók rendszereit igénybe véve szolgáltatnak.

Helyi rádió és TV szolgáltatók

A ***Gong Rádió*** 1996 óta a város rádiója. A folyamatos fejlődésnek és terjeszkedésnek köszönhetően ma már Kecskemét mellett Kecel, Baja, Solt, Gyömrő, Nagykőrös, Csongrád adókörzetében is fogható, így Bács-Kiskun Megye nagy része mellett Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun Szolnok megye területén is elérhető 24 órás körzeti rádióvá vált. Hallgatottsága jelentős, a rádió saját felmérése szerint a vizsgált célcsoport tekintetében közel 40 %-s.

Üzemeltető: Gong Rádió Kft. (6000 Kecskemét, Petőfi S. u. 1/b.)

Sugárzási frekvencia Kecskeméten és térségében: 96,5 Mhz.

A ***Kecskeméti Televízió*** mintegy 2 évtizede a város televíziója. Saját készítésű helyi napi és magazin jellegű műsorokkal (híradó, sport, kulturális, politikai, közéleti, gazdasági, kereskedelmi, stb.), filmekkel a város és térsége legfontosabb televíziós szolgáltatója.

Üzemeltető: Kecskeméti Televízió Nonprofit Kft. (6000 Kecskemét, Szabadság tér 2.)

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Kecskemét térsége – a hazai tájkataszter szerint – a Duna-Tisza közi síkvidék középső részén, ezen belül a Kiskunsági löszös hát és a Kiskunsági-homokvidék középső É-i határán, a Kiskunsági-homokhát középső ÉK-i szélét képező ***tájegységén*** helyezkedik el a 106-132 mBf.-i tengerszint feletti magasságon.

A domborzatot az ÉNy-DK-i irányú hátak és völgyek váltakozása jellemzi, a terület enyhe lejtésű az ÉNy-DK-i folyásirányú belvízcsatornák felé mutató, fő lejtésviszonya É-ÉNy-ról D-DK-i irányú. Az alacsonyabb területek a közigazgatási terület DK-i részein találhatóak, míg a központi belterület alatti területek a 110-123 mBf.-i középmagas részen települtek.

Földtani jellemzők

Földtani és mérnökgeológiai szempontból a jellemző talajképző kőzet és talajtípus a közigazgatási terület É-i, ÉNy-i, Ny-i, valamint középső DK-i részein a futóhomok, míg ÉK-i és D-i, DK-i területein a lösz, lejtőlösz, löszös üledék.

Genetikai talajtérképek alapján a közigazgatási terület É-i részén a humuszos homok talaj, egy ÉNy-i foltban, mélyben sós réti csernozjomok, távolabb futóhomok, DNy-on és Ny-on ugyancsak a futóhomok található. A belterület környezetében az alföldi mészlepedékes csernozjom, ettől D-re a humuszos homok, futóhomok jellemző, míg a terület K-i, DK-i részein a csernozjom jellegű homoktalajok, ÉK-en alföldi mészlepedékes csernozjomok, távolabb pedig humuszos homoktalajok fordulnak elő.

FAO talajtérképek szerint a terület középső, ÉNy-i és DK-i részein meghatározó módon csernozjom jellegű homoktalajok, míg az ÉK-i és DNy-i szélső területeken mészlepedékes csernozjomok találhatóak.

A fentiek alapján az alábbi tájtípusok különíthetőek el a település közigazgatási területén:

A város térsége „a mérsékelten kontinentális síkság, uralkodóan mezőgazdaságilag hasznosított” tájtípusba tartozik.

- A közigazgatási terület középső ÉNy-i és DK-i része a „medencebeli löszös síkság mezőségi talajú kultúrsztyepp” tájtípusba sorolható, melyen belül a vizsgált terület tájtípusa: „Mély talajvizű löszös síkság csernozjommal.”
- A közigazgatási terület Ny-i és ÉK-i része, valamint az É-ÉK-i sarok a „futóhomokos hordalékkúp síkság, szőlő – gyümölcsös és erdőmozaikos kultúrsztyepp, közepes és mély talajvízállással” típusba sorolható, melyen belül:
    - a Ny-i területek tájtípusa: „Kötött homokos síkság, mozaikos homokpuszta-réttel, akác- és nyárerdővel, szőlő- és gyümölcsös kultúrákkal.”
    - Az ÉK-i területek tájtípusa: "Csernozjomos homoksíkság, kertészeti és szántóföldi hasznosítással.”
    - Az É-ÉK-i sarok tájtípusa: „Félig kötött buckás homokvidék telepített erdőkkel és homokpusztarét–maradványokkal.”

Környezetföldtani jellemzők

Környezetföldtani szempontból a térség talajai egyöntetűen felszíni szennyeződésre erősen érzékeny porózus képződmények, melyet fokoznak a talaj vízföldtani, vízgazdálkodási tulajdonságai. Ezek mellett a kecskeméti talajok szerves anyag tartalma közepes, illetve alacsony, mely kedvezőtlenül befolyásolja a talaj káros környezeti hatásokkal szembeni puffer kapacitását.

Talajlepusztulás szempontjából a település közigazgatási területének É-i, ÉK-i, valamint D-i, DNy-i része *foltokban széleróziónak (deflációnak) kitett terület* (mely Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében ezen övezetbe is került besorolásra). Döntően ez okozza a levegő szilárd anyag (ülepedő por) szennyezettségét. A szélerózió csökkentését célzó intézkedések kedvező hatása a város levegőminőségében, valamint egyes környezet-egészségügyi területeken is érzékelhető.

Vízföldtani jellemzők

A Kecskemét térségi ***talajok vízgazdálkodási tulajdonságai*** a terület ÉNy-i, É-i részén a nagy víznyelésű és vízvezető képességű, közepes vízraktározó képességű, gyengén víztartó talajok, az egész szelvényben viszonylag egyenletes mechanikai összetétel mellett, míg a terület DNy-i, K-i és DK-i részein az igen nagy víznyelésű és vízvezető képességű, gyenge vízraktározó

képességű, igen gyengén víztartó talajok, a D-i és távolabbi K-i területeken pedig a jó víznyelésű és vízvezető képességű, jó vízraktározó képességű, jó víztartó talajok a jellemzőek az egész szelvényben viszonylag egyenletes mechanikai összetétel mellett.

Vízföldtani szempontból a rétegvíztároló kőzetek a területen a pleisztocén fluvioeolikus homok, kavicsrétegek, míg a *talajvíztárolók* a holocén homokos rétegek.

Kecskemét közigazgatási területének ***talajai a következő vízháztartás típusokba*** sorolhatóak:

- A közigazgatási terület középső, K-i részeinek talajai a szélsőséges vízháztartás típusába tartoznak.
- A D-i és ÉNy-i területeken az egyensúlyi vízmérleg a jellemző.
- Az ÉK-i, DNy-i szélső területek talajai az „áteresztő” típusba tartoznak.

Termőföld jellemzők

Az Uniós irányelvek és különböző programok, valamint az erre vonatkozó jogszabályok egyik legfontosabb alapelve az egyre csökkenő ***mezőgazdasági termőterületek, termőföldek*** védelme. Ezen belül az átlagosnál jobb minőségű termőföldek védelme (művelési ágának megfelelő hasznosítása) élvez prioritást.

Kecskemét közigazgatási területén az átlagos aranykorona érték (2013. májusában) művelési áganként:

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala adatközlése alapján:

Gyümölcsös:	43,41 AK
Kert:	37,13 AK
Szántó:	17,00 AK
Szőlő:	38,89 AK
Legelő:	9,22 AK
Rét:	12,04 AK
Nádas:	13,69 AK
Fásított terület:	7,02 AK

(Átlagos minőségű termőföld: az adott település azonos művelési ágú termőföldeinek 1 hektárra vetített aranykorona értékeinek átlaga.)

Kecskemét közigazgatási területének agrárgazdasági művelésbe vont területeit a mellékelt X. ábra, míg az átlagosnál jobb, illetve gyengébb minőségű termőterületek elhelyezkedését, valamint a művelési ágból kivett területeket a X. ábra mutatja.

X. ábra: Agrárgazdasági művelésbe vont területek

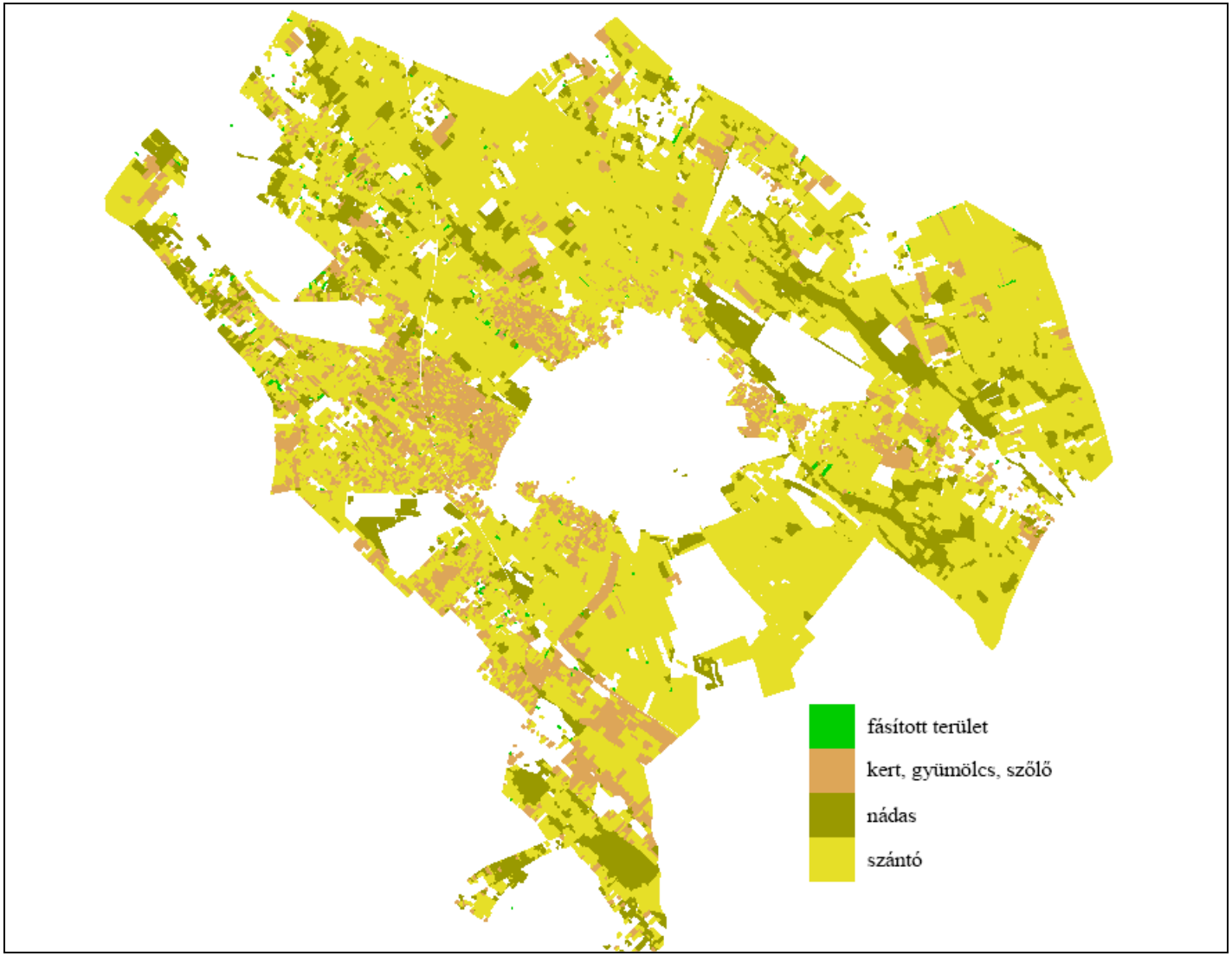

X. ábra: Termőföld minőség, erdő- és kivett területek

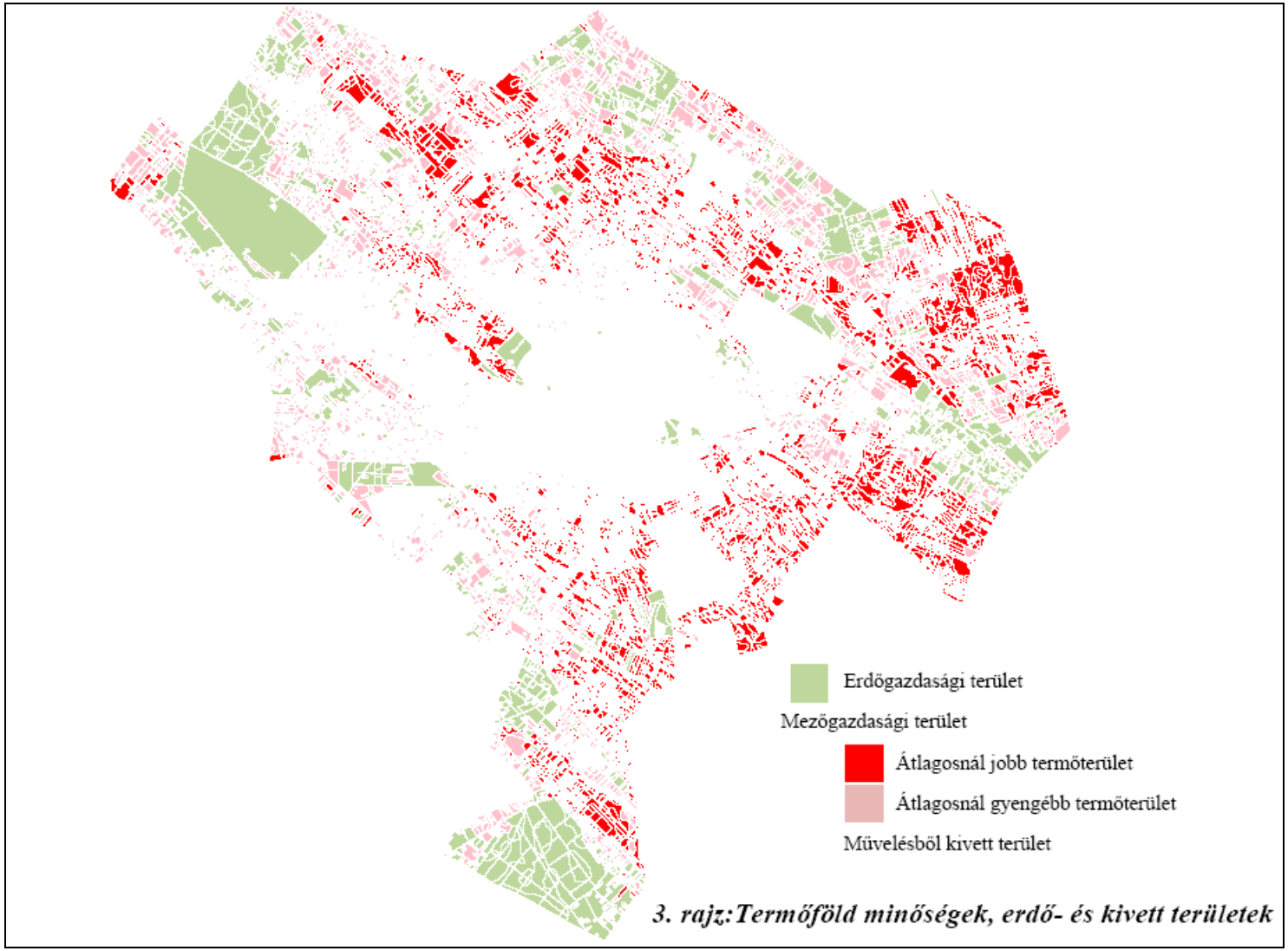

A rajzokból láthatóan az átlagosnál jobb minőségű termőterületek a belterülettől D-re, DK-re, É-ra, ÉNy-ra, valamint a közigazgatási terület K-i részén találhatóak, melyek döntően szántó művelési ágú területek. Ezzel összhangban *Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében foglaltak szerint* a közigazgatási terület DK-i része, valamint K-i határa *a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetbe* sorolt.

A város termőföldet érintő fejlesztési stratégiáiban, koncepcióiban, a termőföld védelmi szempontokat – ezen területeken – különösen fontos figyelembe venni.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Általános vízgazdálkodási szempontú besorolások

Szennyeződésérzékenységi besorolás:

Kecskemét közigazgatási területének szennyeződésérzékenységi besorolása: *Érzékeny – felszín alatti vízminőség-védelmi – területek* a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet mellékletében foglaltak szerint (a felszín alatti víz védelme szempontjából).

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület a közigazgatási területet nem érinti.

Felszín alatti vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe a közigazgatási területet nem érinti.

Nitrátérzékenységi besorolás:

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet 2013. szeptember 1.-én hatályba lépett módosítása értelmében *Kecskemét közigazgatási területének jelentős része (1232 db fizikai blokk) került nitrát-érzékeny besorolásba*.

Ezek a területek az alábbiak:

- ahol a felszín alatti, illetve a felszíni víz nitrátkoncentrációja meghaladja az 50 mg/l értéket,
- az üzemelő vízbázis kijelölt, vagy lehatárolt védőterülete,
- a nagy létszámú és az egységes környezethasználati engedélyhez kötött állattartó telepek és trágyatárolóik területe.

2013. augusztus 31.-ig ezen rendelet mellékletének sem A), sem B) részében nem szerepelt Kecskemét, így közigazgatási területe nem minősült „nitrát-érzékeny" területnek, azaz nitrát-érzékenynek minősülő területek (üzemelő és távlati ivóvízbázis, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivétel kijelölt, vagy lehatárolt védőterülete, illetve az olyan terület, ahol a fő porózus-vízadó összlet teteje a felszíntől számítva 50 m-nél kisebb mélységben van) összterülete a település közigazgatási területének 10 %-át nem érte el.

A felszíni vizek befogadó kategóriái:

A város közigazgatási területén – a felszíni vizek tekintetében – a csatornák (időszakos vízfolyások) a *3. időszakos vízfolyás befogadók területi kategóriába* tartoznak, a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) sz. KvVM rendelet előírásai szerint a szennyvizek befogadóba való közvetett és közvetlen bevezetésére vonatkozóan.
(Időszakos vízfolyás: olyan állandó vízhozammal, illetve vízborítással nem rendelkező vízfolyás (így különösen ér, patak, belvízcsatorna), amely időszakosan kiszárad tisztított szennyvíz, illetve használt víz bevezetése nélkül.)

A település közigazgatási területén *nincs állandó vízfolyás*.

Felszíni vizek

Kecskemét és térsége a Tisza vízgyűjtőjén a Kiskunsági löszös hát és a Kiskunsági-homokvidék középső, É-i, enyhe lejtésű, gyér lefolyású határán helyezkedik el.

A terület felszíni vizeinek mennyiségét döntően a csapadékviszonyok és a talaj vízháztartási jellemzői, valamint a felszíni, lefolyási viszonyok határozzák meg. A felszíni vizek minőségét döntően a települési infrastruktúra, a csatornázottság színvonala, illetve a működő ipar befolyásolja. Hatással van a vízminőségre a mezőgazdasági művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés, illetve a települési hulladékgazdálkodás is.

A felszíni vizek mennyisége:

A város és környéke felszíni vizekben szegény. A belvízlevezetést 3 belvízcsatorna (időszakos vízfolyás) biztosítja. A közigazgatási terület ÉK-i részén DK-i irányban húzódik

az Alpár-Nyárlőrinci csatorna. A közigazgatási terület DNy-i részén található a Félegyházi vízfolyás, míg a városon keresztül halad a Miklósteleptől É-ra kiinduló és az előzőekhez hasonlóan DK-i folyási irányú Csukáséri-főcsatorna, amely 37,6 km hosszú, befogadója a Dongéri főcsatorna, azt követően pedig a Tisza.

A város területén található legjelentősebb állóvíz a Csukáséri-főcsatornán található un. Felső záportározó a Benkó Zoltán Szabadidő Központ területén.

A felszíni vizek minősége:

A települési tisztított szennyvíz és a levezetett csapadékvizek fő befogadója a Csukáséri-főcsatorna.

Az elmúlt 8 évben (az ATIKTVF mérési adatai alapján) a Csukáséri-főcsatorna vize oxigénháztartás és tápanyagháztartás alapján erősen szennyezett (5), míg a szerves és szervetlen mikroszennyezők és egyéb paramétereket tekintve szennyezett (4) volt, sem javulási, sem pedig minőség romlási tendencia nem volt kimutatható. (A nagy településméretből, az ipari üzemek számából és a levezetett csapadékvizek minőségéből adódóan a település felszíni vizeinek minősége veszélyeztetett.)

A Felső záportározó szabad strandja jelenleg engedélyezett természetes fürdőhelyként és fürdésre alkalmas természetes vízként van nyilvántartva. A fürdővíz osztályozása az Országos Környezet-egészségügyi Intézet vizsgálatai alapján „jó” minősítési kategóriába került.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi szempontból is veszélyeztetettek.

A talajvízkészletek a térségben a 20 - 30 m vastag holocén és pleisztocén korú homokos rétegekben találhatóak, mely alatt a pleisztocén, majd a Felső-pannóniai és a Levantei agyagos-homokos üledéksor következik.

Talajvízjárás:

Kecskemét közigazgatási területe talajvízjárásának jellemzéséhez 2 db országos törzshálózati talajvízszint-észlelő kút adatsorát használtuk fel, ebből az egyik belterületen (002435 sz. kút), a másik külterületen (002352 sz. kút) van.

X. táblázat: *A talajvízszint-észlelő kutakban mért minimális, átlagos és maximális talajvízszintek*

A kút száma	Eddig mért legkisebb vízállás: mBf. (előfordulás éve)	Sokévi átlagos vízállás: mBf. (időszak)	Eddig mért legnagyobb vízállás: mBf. (előfordulás éve)
002352 (külterület)	116,53 (1995)	118,04 (1960-2011)	120,33 (1966)
002435 (belterület)	110,05 (1966)	111,87 (1950-2011)	113,40 (1966)

A korábbi évtizedekben, a kutakban rendkívül alacsony volt a vízállás, a térséget az 1980-as évek óta sújtó talajvízszint-süllyedés miatt. A vízszintek a szélsőségesen csapadékos 2010-es évben jelentősen növekedtek, a sokéves havi középvízállások fölé emelkedtek, de az 1960-as, 1970-es években kialakult eddigi maximumokat nem érték el. Ezt követően a vízállások a 2011-es tavaszi tetőzést követően, a szárazzá vált időjárás következtében kezdtek csökkenni. A süllyedés 2012-ben sem állt le, ebben az évben a szokásos tavaszi áradások is elmaradtak. A vízállás a belterületi kútban 2011 végén, a külterületiben 2012 végén visszakerült a sokéves havi középvízállás alá.

A kutak vízjárásából megállapítható, hogy belterületen a vízszint ingadozása (talajvízjárás) közepes (kb. 2,5 m). A Duna-Tisza közi hátságon, a hosszan tartó aszályos időjárás következtében kialakult jelentős talajvízszint süllyedések a belterületre is hatással voltak (002435 sz. kút), a település külterületén jelentős, 2,5-3,5 m körüli vízszint-süllyedés következett be a 90-es évek közepéig. A 90-es éveket követő csapadékos időszakban mindkét helyen a maximális vízállások fokozatos emelkedést mutattak.

A település közigazgatási területén a talajvíz-tükör terep alatti becsült átlagos mélysége más források (a korábban végzett talajmechanikai fúrások) alapján – a magasabb területeken -5,00 - -7,00 m, míg a mélyebb területeken -0,50 - -1,50 m (nyugalmi talajvízszint).

A jellemző talajvízszint ingadozás 2,0–2,5 m körül van.

A térségben a *talajvizek áramlásának fő iránya* ismereteink szerint ÉNy-ról DK felé tartó.

A terület vízföldtani adottságai a kinyerhető víz mennyisége szempontjából viszonylag kedvezőek.

X. táblázat: *A kitermelhető talajvíz kontingens lekötési aránya 2006-2012. között*

Év	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Lekötési arány	28 %	31 %	29 %	30 %	33 %	40 %	41 %

Forrás: ATIVIZIG 2013.

Az adatokból látható, hogy a talajvíz kontingens lekötési aránya az elmúlt években számottevően nem változott.

A Kecskemét közigazgatási területén kitermelhető talajvíz kontingens (mintegy 20 éve): 528.000 m^3/év

A talajvizek minősége:

A település területén található talajvíz-megfigyelő (monitoring) kutakból rendszeresen vett vízminták alapján megállapítható, hogy a vas, mangán és arzén határértéket meghaladó koncentrációja valószínűleg természetes, földtani eredetű szennyezőként fordul elő, míg az ammónium, a nitrát, a klorid, a szulfát, a nátrium és a fajlagos elektromos vezetőképesség magas értéke egyértelműen emberi tevékenységből eredő szennyezésre utal.

A talajvíz a település területén tehát sehol sem alkalmas közvetlen ivóvízként való felhasználásra a természetes és az emberi eredetű szennyezők jelenléte miatt.

A rétegvizek Kecskemét közigazgatási területén a 20-30 m alatt kezdődő mintegy 200-250 m vastagságú pleisztocén fluvioeolikus homok, kavics, illetve Felső-pannon rétegekben találhatóak.

A rétegvíztárolók vízvezető képessége a terület jelentős részén igen jó, míg az ÉK-i szélén jó.

A térségben a *rétegvizek áramlásának fő iránya ÉNy-ról DK felé mutat.*

A kitermelhető *rétegvizek minősége* vas-, mangán-, ammónia- és arzéntartalma, illetve helyenként metán tartalma haladja meg általában *az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet*ben előírt ivóvíz minőségi határértékeket.

A felszín alatti vizek szennyező forrásai a felszíni vizeknél ismertetetteken túl a házi szennyvizek és az állati trágya helytelen gyűjtése, szakszerűtlen szikkasztása, valamint a szakszerűtlenül létesített csőkutak, stb.

Az ATIKTVF hatáskörébe tartozó, a környezet állapotát érintő *vízminőségi, illetve egyéb felszíni és/vagy felszín alatti vizeket érintő környezeti kármentesítés nem történt* a város területén 2012-ben.
Az egyéb folyamatban lévő felszín alatti vizeket érintő kármentesítési eljárásokról nem rendelkezünk információkkal.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben meghatározott víztestek állapotértékelése és a kitűzött célok eléréséhez szükséges intézkedések:

A vizek védelmét, a vízhasználatokat és a vízgazdálkodás többi elemét, azaz a vízpolitikát az Európai Unió minden tagállamában a ***Víz Keretirányelv*** (2000/60/EK irányelv) szabályozza, mely 2000. december 22-én lépett hatályba, melyben előírtak végrehajtása az EU-hoz való csatlakozásunk óta hazánkra nézve is kötelező.

A Víz Keretirányelv általános célja a vizek jó állapotának elérése 2015-ig (indokolt esetben legkésőbb 2027-ig), és a jó állapot hosszú távú fenntartásának biztosítása. Ez a célkitűzés a felszíni és a felszín alatti vizekre egyaránt vonatkozik. A Keretirányelv szerint a „jó állapot" nemcsak a víz megfelelő minőségét, hanem a megfelelő vízmennyiséget is jelenti, valamint a vizek és a víztől függő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát is. Fontos, hogy a vizek jó állapotának megőrzése és a társadalom fejlődését, létét, életminőségét biztosító vízszükséglet hosszú távon is fenntartható kielégítése egyszerre valósuljon meg.

A Víz Keretirányelv általános céljai az alábbiak:

- Megakadályozni a vízi és a vizektől függő szárazföldi ökoszisztémák és vizes élőhelyek további romlását; védeni és javítani állapotukat;
- Támogatni a rendelkezésre álló vízkészletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználatot;
- Fokozottan védeni és javítani a vízi környezetet a veszélyes és mérgező anyagok bevezetésének fokozatos csökkentésével és megszüntetésével;
- Biztosítani a felszín alatti vizek szennyezettségének fokozatos csökkentését, megakadályozni további szennyezésüket;
- Hozzájárulni az árvizek és aszályok mérsékléséhez.

A Víz Keretirányelv előírásai alapján készült el Magyarország 2009. december 22-én közzétett ***Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve,*** mely a 1042/2012. (II. 23.) Korm. határozat mellékleteként jelent meg, amely összefoglalja a vízgyűjtőn található vizek állapotfelmérése alapján azokat a szabályozásokat, programokat, intézkedéseket, amelyek biztosítják a Keretirányelvben kitűzött célt, azaz a vizek jó állapotának elérését és a jó állapot fenntarthatóvá tételét, azaz a teendőket 2015-ig és az azt követő 12 évben.

A dokumentációban az ország négy vízgyűjtőre és 42 tervezési alegységre lett felosztva, melyen belül Kecskemét közigazgatási területe a ***2-20 számú Alsó-Tisza tervezési alegységre*** esik.

A tervezés legkisebb egységei a víztestek, melyek közül a felszíniek a vízfolyások és az állóvizek, valamint egy külön csoportban találhatóak a felszín alattiak.

A felszíni víztesteket a Keretirányelv 3 kategóriába sorolja: természetes, erősen módosított és mesterséges víztestek.

A Keretirányelv szerint a természetes vízfolyásoknál és állóvizeknél a jó ökológiai és kémiai (vízminőségi) állapot elérése a cél. Míg az erősen módosított és a mesterséges vizeknél a jó kémiai (vízminőségi) állapot és a jó ökológiai potenciál elérése és fenntartása a cél. Felszín alatti vizeknél pedig a jó mennyiség és a jó kémiai (vízminőségi) állapot elérése és fenntartása a cél.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv a 2-20 számú Alsó-Tisza tervezési alegységre vonatkozóan is tartalmazza a víztestek állapotértékelésének eredményét, valamint a kitűzött célok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A Tervben az érintett víztestekre meghatározott célkitűzések megadott határidőre történő eléréséhez és megőrzéséhez biztosítani kell felszíni vizek esetén a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól szóló 10/2010. (VIII. 18.) VM rendeletben rögzített vízszennyezettségi határértékek betartását.

Kecskemét közigazgatási területén 3 db vízfolyás víztest található:

víztest neve	***víztest kategóriája***
- Alpár-Nyárlőrinci csatorna	erősen módosított
- Csukáséri-főcsatorna	erősen módosított
- Félegyházi vízfolyás	erősen módosított

X. táblázat: *A vízfolyás víztestek minősítése, állapota, célkitűzések*

Víztest neve	Ökológiai állapot	Kémiai állapot	Természeti értékei miatt védett	Környezeti célkitűzések	Célkitűzés elérése
Alpár-Nyárlőrinci csatorna	adathiány	adathiány	Védett, jelentősen károsodott	A jó potenciál elérhető	2027
Csukáséri-főcsatorna	gyenge	adathiány		A jó potenciál elérhető	2027+
Félegyházi vízfolyás	gyenge	adathiány	Védett, jelentősen károsodott	A jó potenciál elérhető	2027+

Forrás: Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve 2009.

X. táblázat: *A környezeti célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedések*

Víztest neve	Előkészítés 2015-ig	Alapintézkedések 2015-ig	További alap- és kiegészítő intézkedések 2015-2021	További alap- és kiegészítő intézkedések 2015-2021
Alpár-Nyárlőrinci csatorna	TA3, TA5, HA2, DU2, VT1	SZ1, VT1	(TA3), TA6, HA2, HM2, (DU2), VT3	TA5
Csukáséri-főcsatorna	TA3, TA5, HA2, DU2	TA7, SZ1	(TA3), TA6, HM4, (DU2), SZ2	TA5, HA2, HM2
Félegyházi vízfolyás	TA3, TA5, HA2, DU2, VT1	TA7, VT1	(TA3), TA6, HM4, (DU2), SZ2, VT3	TA5, HA2, HM2

Forrás: Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve 2009.

Intézkedések leírása:

Területi agrár intézkedési csomag:

TA3: Vízvisszatartás belvíz-érzékeny területeken a belvízelvezető-rendszer használata nélkül, művelési mód és művelési ág váltással

TA5: A belvíz-rendszer módosítása a víz-visszatartás szempontjait figyelembe véve (csatornarendszer, ill. üzemeltetésének módosítása, megcsapolás csökkentése, belvíztározók létesítése)

TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok alkalmazása

TA7: Állattartótelepek korszerűsítése, a trágyaelhelyezés és hasznosítás megoldása

Vízfolyások ártere, vagy hullámtere, valamint az állóvizek parti sávjára vonatkozó agrár intézkedési csomag:

HA2: Vízfolyások mellett vízvédelmi puffersáv kialakítása és fenntartása

Vízfolyások és állóvizek medrét érintő intézkedési csomag:

HM2: Mederrehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon, beleértve fenékküszöbök, fenékgátak átépítését

HM4: Üledék egyszeri eltávolítása vízfolyásokból

Vízfolyások medrét érintő létesítményekkel kapcsolatos intézkedési csomag:

DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével

Kommunális és szennyvízkezelésre vonatkozó intézkedési csomag, felszíni vizeket érintő intézkedések:

SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint

SZ2: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Programban előírtakon felül

Károsodott, védett élőhelyekkel és más védett területekkel kapcsolatos egyedi intézkedések:

VT1: Élőhelyek állapotának felmérése, a károsodás okainak feltárása, jelentősen károsodott víztől függő élőhelyeknél kezelési, fenntartási terv kiegészítése, készítése, javaslatok további intézkedésekre

VT3: Károsodott, víztől függő védett élőhelyek védelme, rehabilitációja érdekében a felszíni vízhasználatok érintő beavatkozások

A területen (a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerint) állóvíz víztest nem található

A kecskeméti Felső záportározó tó a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerint nem kijelölt víztest, mesterséges vízgyűjtővel rendelkezik, a vízgyűjtő terület konkrét lehatárolása még nem történt meg. Földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a vízgyűjtő terület az Alsó-Tisza jobb part alegység területén található.

A közigazgatási területen 3 db felszín alatti víztest található, részben egymásra települve:

víztest neve	***víztest jele***	***víztest típusa***
- Nyugat-Alföld	pt.1.2.	porózus termál
- Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É-i rész	p.2.10.1.	porózus
- Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É-i rész	sp.2.10.1.	sekély porózus

Az alegység felszín alatti víztesteinek mindegyike jelentős mértékben átnyúlik másik tervezési alegység területére is.

X. táblázat: *A felszín alatti víztestek minősítése, állapota, célkitűzések*

Víztest neve	Mennyiségi állapot	Kémiai állapot	Felszín alatti víztől függő ökoszisztéma állapota	Környezeti célkitűzések	Célkitűzés elérése
Nyugat-Alföld	nem jó	jó	nincs	A jó állapot elérhető	2021
Duna-Tisza-közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É – i rész (p)	jó/nem jó határán	jó	nincs	A jó állapot elérhető	2021
Duna-Tisza-közi hátság-Tisza-vízgyűjtő É-i rész (sp)	nem jó	jó	van/nem jó	A jó állapot elérhető	2027 után

Forrás: Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve 2009.

A környezeti célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedések leírása

Nyugat-Alföld:

- Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
- Víztakarékosságot (lakossági, ipari) elősegítő intézkedések

Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É – i rész (p):

- Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
- Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
- Víztakarékos növénytermesztési módok (optimális növényfajták, öntözési technológiák)
- Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)

Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É – i rész (sp):

- Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
- Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
- Víztakarékos növénytermesztési módok (optimális növényfajták, öntözési technológiák)
- Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
- Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
- Felszín alatti víztől függő ökoszisztémák lokális rehabilitációja (vízkivétel korlátozása, vízpótlás)

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A város és térsége síkvidéki jellegéből és felszínborítottságából adódóan egyöntetűen jó átszellőzésű terület. Az uralkodó szélirány Ny-i, ÉNy-i, ÉK-i, míg az átlagos szélsebesség 2,5-3,0 m/s.

A levegőminőség mérése

Kecskemét levegőminőségét az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) keretében az ATIKTVF méri és értékeli az automata és manuális (RIV) mérőhelyek mérési eredményei alapján.

A RIV mérőhelyek közül Kecskemét területén az utóbbi néhány évben 3 különböző funkciójú területen (Nyíri út 11. (lakóterület), Katona József tér 4. (városközpont), Halasi út 2. (ipari terület)) elhelyezett mérőhelyen mérik a légszennyezettséget szakaszos mintavételen alapuló módszerrel (mely csak a levegő minőség tendenciájának követésére, 24 órás átlag értékek rögzítésére alkalmas, és nem ad információt a tényleges pillanatnyi értékekről), valamint 2009 októbere óta a Lestár Péter Egységes Középiskola, Szakiskola és Óvoda II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolája előtti nagy kiterjedésű zöldterület mélygarázsok felőli szélén (17/57 hrsz.) üzemel egy automata monitorállomás.

A RIV hálózatban mért légszennyező komponens az utóbbi 5 évben az NO_2. 2008. január 1. óta az SO_2 és a szálló, valamint az ülepedő por mérése megszűnt. (Szálló por mérés egyébként egy mérőhelyen történt.) Az automata mérőállomáson NO_2, NO_x, O_3, illetve az automata mérőállomásnál a Tóth László sétányon negyedévenként 2 hétig napi 24 órában PM_{10} és a PM_{10}-hez köthető As, Ni, Pb, Cd nehézfémek és poliaromás szénhidrogének (ezen belül többek között) BaP (3,4-Benz-a-pirén) komponens mérés történik.

Az automata mérőállomás műszerei (O_3, NO, NO_2, NO_x) 2012-ben meghibásodtak.

A mérési eredmények értékelése

Kecskemét teljes közigazgatási területén a légszennyezettség (levegőterheltségi szint) *egészségügyi határértékei* az irányadók.

NO_2, NO_x:

A RIV mérőhelyeken vett minták eredményei szerint az NO_2 éves átlagkoncentráció a 2008 évi 33,8 µg/m^3-ről 2009-re 21,3 µg/m^3-re csökkent, majd 2010-ben 26,61 µg/m^3-re emelkedett, mely 2011-ben kissé csökkent 25,3 µg/m^3-re, majd 2012-ben ismét emelkedett 30,0 µg/m^3-re. Megjegyezzük, hogy 30,0 µg/m^3 fölötti éves átlagkoncentrációt utoljára 2008-ban mértek. (Éves határérték: NO_2 = 40 µg/m^3)

Az automata mérőállomás adatai alapján az éves átlagkoncentráció a 2009 utolsó negyedévi 26,9 µg/m^3-ről 2010-ben 14,1 µg/m^3-re, majd 2011-ben 10,0 µg/m^3-re csökkent, míg az NO_x esetében a 2009 utolsó negyedévi 10,0 µg/m^3-ről 2010-ben 19,9 µg/m^3-re nőtt, majd 2011-ben 15,1 µg/m^3-re mérséklődött. Emellett az 1 órás határérték túllépések száma az NO_2 esetében 16-ról 13-ra, míg az NO_x esetében 13-ról 0-ra csökkent 2011-ben az előző év adataihoz képest. (1 órás határérték: NO_2 = 100 µg/m^3, NO_x = 200 µg/m^3) Ebből következik, hogy a rövid idejű határértékek betartása mind az NO_2, mind az NO_x tekintetében problémát okoz a mérőállomás környezetében, az éves és a 24 órás határértékekhez képest viszont az átlagkoncentrációk kedvezőek.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a város levegőjének éves átlagos nitrogén-dioxid szennyezettsége az elmúlt évek teljes időszakában határértéken belül maradt, mértéke enyhén mérséklődő tendenciájú. Az NO_2 és NO_x terhelés elsősorban a közúti közlekedésből adódik.

O_3:

Az éves átlagkoncentráció értéke a 2009 évi utolsó negyedévi 27,7 µg/m^3-ről 2010-ben 51,5 µg/m^3-re nőtt, majd 2011-ben 78,2 µg/m^3-re emelkedett és jelentős a határérték túllépések számának növekedése is (6-ról 16-ra). (Éves határérték: O_3 = 120 µg/m^3)

A nitrogén-dioxidhoz hasonlóan elsősorban a közlekedéssel függ össze a talajközeli ózon koncentrációja. A járművek emissziója mellett az időjárási körülmények is számottevően befolyásolják a szennyezettséget. A magasabb koncentrációk a nyári magas hőmérsékletű napos időszakokban jellemzőek növekvő tendenciával, mivel az ózon keletkezéséhez szükséges NO_2 értéke csökkent, így az ózonkoncentráció nagymértékű növekedésében a napsütéses órák számának jelentős emelkedése játszhatott kiemelt szerepet.

PM_{10} (szálló por):

A PM_{10} koncentráció értéke a 2008 évi (átlag: 43,59 µg/m^3, túllépés 22), után a 2009. évi (átlag: 32,0 µg/m^3, túllépés 5) csökkenő értékek után 2010-ben (átlag: 27,2 µg/m^3, túllépés 2, max. 78,7 µg/m^3) tovább csökkentek, majd 2011-ben (átlag: 45,94 µg/m^3, túllépés 21, max. 102,9 µg/m^3) jelentősen emelkedtek, melyhez képest a 2012. évben (átlag: 40,1 µg/m^3, túllépés 12, max. 90,1 µg/m^3) ismét csökkentek a koncentráció értékek és a túllépések száma is. Az adatokból megállapítható, hogy a PM_{10} 24 órás átlagkoncentráció értéke az elmúlt 5 évben mindig a 24 órás határértékek alatt volt, a maximum értékei nem voltak kiugróak és a határérték túllépések száma sem volt jelentős, a jogszabályban előírt keretszámokon belül maradt. A szálló por szennyezettség 8-10 évvel ezelőtt a 2011. évi szinthez hasonlóan, vagy afölött alakult, így vélhetően hosszabb távon csökkenő tendenciát mutat. (24 órás határérték: PM_{10} = 50 µg/m^3)

A 2009. és 2010. évihez képest, a 2011. és 2012. évi magas értékek oka a 2010. évi igen csapadékos utáni 2011-2012 évi igen aszályos időjárás, illetve a fűtési szezonban az évről évre egyre növekvő arányú szilárd tüzelőanyag használat, tekintettel arra, hogy a szállópor koncentrációt befolyásoló ipari és a döntően dízel üzemű közlekedési eredetű kibocsátások ezen időszakban gyakorlatilag nem növekedtek Kecskemét területén. Megjegyezzük, hogy 2011-ben más hasonló hazai településeken is kiugróan magas szállópor koncentrációkat mértek, így ez feltételezhetően nem a helyi sajátosságokból adódott elsősorban.

PM_{10}-hez kötődő nehézfémek (As, Ni, Pb, Cd) és BaP:

A 24 órás átlagkoncentráció értéke a *PM_{10}-hez kötődő vizsgált nehézfémek (As, Ni, Pb, Cd)* esetében az elmúlt években minden esetben jóval a határértékek alatt volt.

Nem mondható el ez viszont a *BaP-ról*, melynek 24 órás átlagkoncentrációja a 2010. évi (átlag: 1,25 µg/m^3, túllépés 21, max. 7,77 µg/m^3) relatíve alacsony értékek után 2011-ben (átlag: 3,2 µg/m^3, túllépés 26, max. 41,66 µg/m^3) jelentősen emelkedtek az értékek, melyhez képest a 2012 évben (átlag: 1,32 µg/m^3, túllépés 26, max. 9,85 µg/m^3) ismét csökkentek a koncentráció értékek és a túllépések száma is. 2010-ben a mérések közel harmadánál, míg 2012-ben a mérések közel felénél határérték túllépés volt tapasztalható és az átlagkoncentráció értéke is meghaladta 2010-ben és 2012-ben is a 24 órás határértéket.

A PM_{10}-hez kötődő nehézfémek (As, Ni, Pb, Cd) alacsony koncentrációja köszönhető az ólommentes üzemanyagok bevezetésének, valamint a gépjármű gumikban alkalmazott nehézfémek jelentős koncentráció csökkentésének.

A BaP - 3,4-Benz(a)pirén, öt benzolgyűrűt tartalmazó, kondenzált aromás szénhidrogén, mely megtalálható kőszénkátrányban, a gépkocsik kipufogógázában, illetve a cigarettafüstben is, erősen karcinogén hatású. A BaP 2010. és 2012. évi határérték feletti koncentrációinak okozója döntően a növekvő gépjárműforgalom.

X. táblázat: *Légszennyezettségi index a mérési adatok alapján*

Év	Légszennyezettségi index						
	NO_2		NOx	PM_{10}	PM_{10} (As, Ni, Pb, Cd)	PM_{10} BaP	O_3
	RIV	*automata*	*automata*				
2008	jó (2)	-	-	szennyezett (4)	-	-	-
2009	kiváló (1)	-	-	jó (2)	-	-	-
2010	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)	kiváló (1)	szennyezett (4)	jó (2)
2011	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	szennyezett (4)	kiváló (1)	szennyezett (4)	jó (2)
2012	jó (2)	-	-	szennyezett (4)	kiváló (1)	szennyezett (4)	-

Forrás: Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

A város Légszennyezettségi index minősítése (összesített index) 2010, 2011, 2012 évek adatai alapján mindhárom évben egyaránt: jó (2)

Az egyéb légszennyező anyag komponensek értékelése

Kén-dioxid: A kén-dioxidot az OLM hálózatban 2008 év eleje óta már nem mérik. A korábbi évek adatai alapján, valamint a kibocsátásokból azonban megállapítható, hogy a város kén-dioxid szennyezettsége alacsony szintű, mértéke enyhén csökkenő tendenciájú. Az átlagkoncentrációk az év teljes időszakában lényegesen határérték alattiak, a rövid idejű maximális értékek az átlagkoncentrációk többszörösei, azonban minden esetben a 24 órás határértéken belül kerültek regisztrálásra. A „fűtési" féléveknek a „nem fűtési" félévekhez viszonyított magasabb átlagértékei a szennyező anyag döntően fűtési (olaj, szén, stb.) eredetét igazolja.

Fluorid: A környezeti levegőben kimutatott átlagos fluorid koncentráció a korábbi években mindvégig határérték alattinak bizonyult. A város átlagos fluorid szennyezettsége az utóbbi időszakban kis mértékben csökkent. A szennyezőanyag a város környezeti levegőjében bizonyítottan ipari eredetű.

Ülepedő por: A város az ülepedő porral legjelentősebben terhelt települések között szerepel az országos levegőminőségi értékelésekben. Az elmúlt néhány évben az ülepedő por szennyezettségi szintje kissé emelkedett. Különösen jelentős ez a „nem fűtési" félévek átlagszennyezettségének és maximális szennyezőanyag koncentrációjának az esetében. A por döntően talajfelszín eredetű, koncentrációja jelentős mértékben függ a térség talajainak minőségétől (deflációra való érzékenységétől), az időjárástól (csapadék, szél) a burkolatlan közlekedési felületek arányától, a közúti forgalomtól, a burkolt felületek és a zöldfelületek karbantartásától, a külterületi mezőgazdasági területek művelésétől, a parlagon hagyott területek arányától, stb. Az utóbbi időszak kissé romló tendenciája vélhetően annak köszönhető, hogy a jelentősen csapadékos 2010-2011-s éveket követő 2012-s év igen aszályos volt.

Légszennyezettségi területi besorolás

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. melléklete szerint Kecskemét közigazgatási területe olyan levegőterheltségi zónába esik, ahol a kén-dioxid, a benzol és a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) kadmium, nikkel és ólom tartalma tekintetében a levegőterheltség nem haladja meg az alsó vizsgálati küszöböt („F"). A nitrogén-dioxid, szén-monoxid és a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) arzén tartalma tekintetében a levegőterheltség a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van („E"). A policiklikus aromás szénhidrogének (benz(a)pirén) esetében a levegőterheltség a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van („D"). A szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) esetében pedig, a levegőterheltség a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt is meghaladja („B").

Kecskeméttel azonos, illetve különböző zónacsoportba sorolt térségbeli, illetve hasonló méretű települések:

- a kén-dioxid szempontjából: Szolnok, Szeged, Eger, Baja, Békéscsaba, Kaposvár, stb.
- a nitrogén-dioxid szempontjából: Kaposvár, Zalaegerszeg
    - kedvezőtlenebb besorolású: „D": Eger, Baja, Szolnok, „C": Szeged
    - kedvezőbb besorolású: „F": Békéscsaba
- a szén-monoxid szempontjából: Kaposvár, Szeged, Szolnok
    - kedvezőbb besorolású: „F": Eger, Baja, Békéscsaba, Szombathely
- a szálló por (PM_{10}) szempontjából: Baja, Békéscsaba, Szeged

  - kedvezőbb besorolású: „D”: Eger, Szolnok, Zalaegerszeg, Szombathely, „E”: Kaposvár
- a PM_{10} Benz(a)pirén szempontjából: Baja, Kaposvár, Békéscsaba, Szeged, Zalaegerszeg
  - kedvezőtlenebb besorolású: „B”: Szombathely, Szolnok, Eger

A fentiekből megállapítható, hogy Kecskemét levegőterheltségi besorolása a nitrogén-dioxid légszennyező komponens szempontjából általában kedvezőbb, míg a szén-monoxid, illetve a szálló por (PM_{10}) komponensek tekintetében általában kedvezőtlenebb a hasonló méretű, illetve térségbeli települések levegőterheltségi besorolásához képest.

A település „A KAC 2001. évi pályázati felhívásai” című anyag 1. mellékletében foglaltak szerint, a „mérsékelten szennyezett levegőminőségű települések” közé tartozott.

(„Mérsékelten szennyezett minősítésű volt az a település, ahol valamely szennyezőanyag koncentrációja a 24 órára vonatkozó levegőminőségi határértéket a mérési időszakok (félév, év) 10% - ánál rövidebb, por esetében 10-30% közötti időtartamban meghaladta”.)

A fenti jogszabályban foglaltakat az utóbbi évek mérési eredményei is többé-kevésbé tükrözik.

A pollenterhelés mérése, vizsgált komponensek

A levegő pollenkoncentrációját az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata mintegy 2 évtizede monitorozza a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Környezet-egészségügyi Intézete (OKK-OKI) irányításával. Az ÁNTSZ Bács-Kiskun Megyei Intézete 1996 évben kapcsolódott be a mérőhálózat munkájába és üzemelteti Kecskeméten a pollencsapdát.

A mintavételezés a Balaton u. 19. sz. épület tetején kihelyezett Hirst-mintavételi elven működő Burkard csapdával történik. Az eredmények 24 órás átlagban db pollenszem/m^3 egységben kifejezett értékben adódnak.

A különböző növényfajok pollenje tél végétől október közepéig van jelen a légkörünkben. A hazai flóra mintegy két és félezer faja közül azonban csak azoknak van allergológiai jelentősége, amelyeknek pollenfehérjéi allergének, nagy mennyiségű pollent termelnek, szél beporzásúak és gyakoriak. Az ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata az allergológiai jelentőségük alapján kiválasztott 32 növényi pollen és 2 gombaspóra légköri koncentrációját monitorozza rendszeresen.

Egészségügyi hatásait tekintve hazánkban a kültéri biológiai légszennyezettség legfontosabb tényezője a ***parlagfű (Ambrosia artemisifolia)***. A növény országszerte igen elterjedt, virágzási periódusa hosszú és nagy mennyiségben termelt pollenje a nyári allergén koncentráció jelentős részét teszi ki – valamint a légzőszervi allergiás betegek igen nagy százalékánál mutatható ki parlagfű elleni túlérzékenység. További járulékos hatás, hogy a pollen felszínére tapadhatnak a légkör egyéb szennyezőanyagai és a pollen allergén molekuláival egyidejűleg azokkal együttes hatást is kiválthatnak.

Ezen túlmenően a Növényegészségügyi és Talajvédelmi hatóságok gyomfelvételezéséből megállapítható, hogy Kecskemét és térsége Magyarország parlagfűvel legerősebben fertőzött területei közé tartozik.

A parlagfű szezon jellemzése, a mérési eredmények értékelése

A szezonkezdet:

A szezon kezdete az első olyan nap, amikor a napi pollenkoncentráció értéke meghaladja a tüneteket is kiváltható közepes szintet (10 pollenszem/m^3). A szezon Kecskeméten 2012-ben augusztus 6-tól indult (2010-ben aug. 9., 2011-ben: aug. 4. volt a szezonkezdet napja).

A mért legmagasabb napi maximum ideje és a mért legmagasabb napi koncentráció értéke:

A város területén 2012-ben augusztus 31-én detektálták a legmagasabb parlagfű pollenszámot (2010-ben aug. 28., 2011-ben: aug. 27. volt a mért max. pollenkoncentráció napja).

Ezen a napon a legmagasabb mért napi koncentráció értéke 2012-ben 214 db pollenszem/m^3 volt, mely az egészségügyi határértéket (30 db/m^3) 7-szeresen haladta meg. 2010-ben 875 db, míg 2011-ben ezen érték 848 pollenszem/m^3 volt, melyek az egészségügyi határértékeket 29, illetve 28-szorosan haladták meg.

Az adatokból megállapítható, hogy az utóbbi évekhez képest mintegy negyedére csökkent a mért legmagasabb napi pollenkoncentráció értéke.

Az éves összpollenszám:

A legmagasabb napi maximum lehet egyetlen kiugró érték is, ezért a parlagfű terhelés összehasonlításánál fontos információt ad az éves összpollenszám is (X. ábra).

X. ábra: *Parlagfű pollenszám alakulása Bács-Kiskun megyében 1996-2012 között*

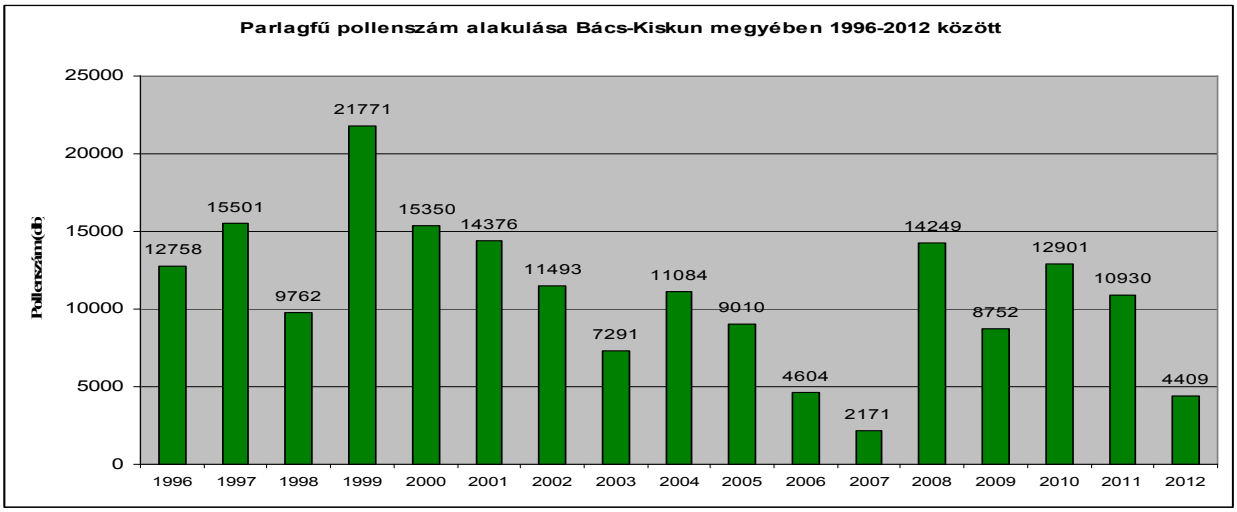

Forrás: ÁNTSZ Bács-Kiskun Megyei Intézete

Kecskeméten mért éves összpollenszám 2012-ben 4.409 db pollenszem/m^3 volt, mely az előző évi érték 40 %-ára esett vissza. (2010-ben ez az érték 12.901, míg 2011-ben 10.930 db pollenszem/m^3 volt.) Tehát az éves összpollenszám értéke, ha arányaiban nem is, de tendenciájában követi a mért legmagasabb napi pollenkoncentráció csökkenést.

Változás, tendencia, értékelés

A monitorozott 20 év alatt a legmagasabb terhelést 1999-ben mérték (21.771 db pollenszem/m^3), mely jelentősen meghalad minden más eddig mért értéket. A terhelés 2007-ben érte el a legalacsonyabb értéket (2.171 db pollenszem/m^3), majd a 2008 évi igen magas érték (14.249 db pollenszem/m^3) óta – a 2009-2010-es évek közötti 47%-os emelkedést kivéve – ismét csökkenő tendenciát mutat (2012-ben az előző évi 40 %-a).

A 2009-2010 évi jelentős emelkedés döntően a 2010 év átlag feletti csapadékosságával magyarázható, míg a 2012 évi jelentős pollenszám csökkenés magyarázata egyrészt, hogy a tavaszi csapadékhiány nem kedvezett a parlagfű fejlődésének sem, valamint valószínűsíthetően a korábbi évekhez képest visszaszorult a parlagfűvel szennyezett területek nagysága, mely részben a korábbi éveknél eredményesebb parlagfű irtásnak köszönhető.

Az adott kategóriába tartozó napi koncentráció értékkel jellemezhető napok száma:

Az allergiások szempontjából fontos egy szezonnál az, hogy a pollenterhelés hogyan oszlik meg – kisebb időszakra korlátozódik, de nagyon magas értékkel, vagy kissé alacsonyabb napi koncentrációt mértek, viszont hosszabb ideig elhúzódott a tüneteket okozó időszak. Erről tájékoztat a különböző kategóriákba tartozó napi koncentráció értékekkel rendelkező napok száma (X. ábra).

X ábra: *A határértékeket meghaladó pollenterhelésű napok száma Kecskeméten 2005-2012 között*

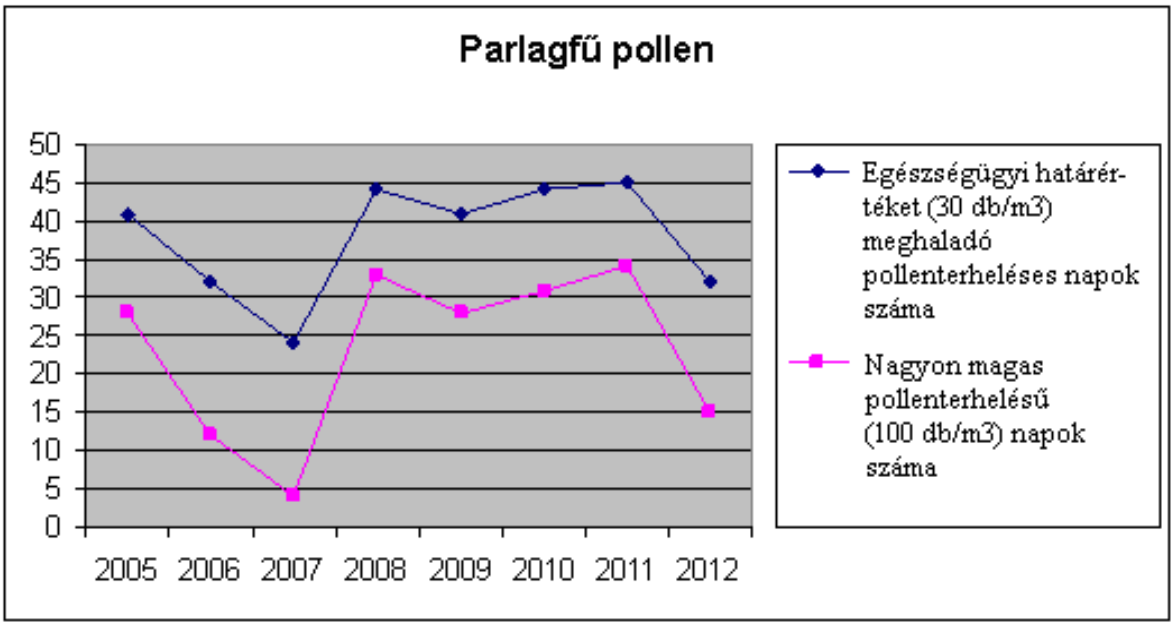

Forrás: ÁNTSZ Bács-Kiskun Megyei Intézete 2013.

Az egészségügyi határértéket (30 db/m^3) meghaladó pollenterheléses napok száma: 2012-ben 32 volt, mely számottevő csökkenés a korábbi évek adataihoz képest (2010-ben 44, 2011-ben 45 nap volt).

A nagyon magas pollenterhelésű napok (100 db/m^3) száma: 2012-ben 15 volt, mely kevesebb, mint a fele a korábbi évek adatainak (2010-ben 31, 2011-ben 34 nap volt).

A parlagfű-pollen egészségkárosító hatásának értékelésére az allergiás megbetegedések előfordulásának gyakorisági mutatói alkalmasak. Az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet adatai alapján megállapítható, hogy Magyarországon az allergiás szénanáthában szenvedők száma 1994-hez képest több, mint tízszeresére nőtt, míg ugyanezen idő alatt ötször több új beteget regisztráltak. 2000 óta az újonnan regisztrált megbetegedések

száma gyakorlatilag nem változik. Megyei, illetve városi adatokkal erre vonatkozóan nem rendelkezünk.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a pollenszezonban mért értékek Kecskemét területén az elmúlt években mindig rendkívül hosszú időn keresztül a magas és a nagyon magas szennyezettségi tartományba estek, amellett hogy a szennyezettség mértéke 2009-ről 2010-re jelentősen emelkedett, míg 2012-ben 2011-hez képest több allergén esetében igen jelentősen csökkent.

Az OKK-OKI által elvégzett mérőhálózati adatösszesítések eredménye alapján általánosságban elmondható, hogy az éves összpollenszámok és az egy szezonban regisztrált parlagfű-pollen koncentrációk napi maximum értéke az országos tendenciákat követve Kecskeméten is 2007-ig szinte folyamatosan csökkentek, azt követően 2008-ban igen jelentősen emelkedtek, majd azóta gyakorlatilag folyamatosan csökkennek. Különösen igaz ez a parlagfűre, melynek éves összpollenszáma 2012-ben a korábbi év 40 %-ára, míg a mért legmagasabb napi pollenkoncentráció értéke a 2011 évi negyedére esett vissza 2012-ben.

Megjegyezzük azonban, hogy Kecskemét pozíciója az ország egyéb területeihez képest számottevően nem változott (még mindig az élmezőnyben található). Emellett a magas és nagyon magas (30 és 100 db pollenszem/m^3) koncentrációjú napok száma több korábbi évben Kecskeméten bizonyult a legtöbbnek, ennek ellenére az országban a legmagasabb napi koncentráció értékével utoljára Kecskemét 1999-ben „büszkélkedhetett”.

Az adatok azt tükrözik, hogy a megyében és a városban széleskörű összefogással megvalósított „mentesítési” akciók, az utóbbi két évben – a korábbi évekhez viszonyítva – vélhetően eredményesebbnek bizonyultak. A városban a parlagfű elterjedtségének visszaszorítása, a megbetegedési mutatók javítása érdekében azonban még rendkívül sok a tennivaló.

A pollenterhelés csökkentése a parlagfű visszaszorításával (hatékony irtásával) érhető el, mely csak összehangolt tervek alapján, kitartó munkával hozhat eredményeket. (A rendkívül igénytelen növény több tízezer magot is termel tövenként, melyek a talajba kerülve 30 évig is életképesek maradnak, a pollenjüket pedig a szél akár 100 km-re is elviszi.) Legjelentősebb előfordulási helyük a parlagon hagyott gondozatlan földterületek, mezőgazdasági területek, a nyomvonalas létesítmények (utak, vasutak, stb.) területe.

A pollenkoncentráció egyébként leginkább az időjárás (csapadék, szél, stb.) függvénye.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A város lakóinak nyugalmát leginkább zavaró környezeti hatás a monoton zajterhelés, vagy impulzusszerűen jelentkező erős zajhatás.

A kibocsátó tevékenységek szerint a zajforrások: ipari, üzemi tevékenység, közlekedés (közúti, vasúti, légi), szabadidős tevékenységek (vendéglátás, szórakoztatás). A negyedik kategória pedig az építési kivitelezési tevékenységből származó zajterhelés.

Üzemi zaj

Kecskeméten olyan *termelő, szolgáltató tevékenységet folytató üzemi zajforrások*, amelyek környezetüket nagymértékű határérték túllépéssel terhelik jelenleg nincsenek, azaz az üzemi zaj lokális és koncentrált volta miatt általában elmondható, hogy a város méreteihez és a forgalmi zajhoz képest üzemektől származó zaj szempontjából nem jelentősen terhelt. Köszönhető ez annak, hogy a korábban jelentős zajt kibocsátó üzemek megszűntek, vagy termelésük csökkent, illetve a zajvédelem két évtizede alatt zajcsökkentésük sikeres volt. Az új telephelyek engedélyezése zajvédelmi szempontból jól ellenőrzött, illetve lakossági panasz esetén megfelelően kezelt.

A város zajhelyzetét kedvezően befolyásolja, hogy az iparterületek, ipari parkok a lakóterületektől általában megfelelő távolságra találhatóak, illetve ipari üzemek a lakóterületektől távol létesültek, létesülnek (pl.: Mercedes autógyár, Knorr-Bremse Kft. új gyára, stb.).

Problémát általában az a tény jelent, hogy az iparterületekre rátelepültek több helyen a lakóterületek és az iparterületek között is találhatóak nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek.

Az ipari üzemek, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények jellemzően iparterületeken történő koncentrálódásából adódóan a lakóterületeken lévő üzemi létesítményektől származó zaj miatti határérték túllépés jellemzően nem fordul elő a város területén.

Szabadidős tevékenységtől származó zaj

A város területén számos szabadidős jellegű (kulturális, szórakoztató, vendéglátó és sport) zajforrás üzemel, amelyek túlnyomó többségben szezonálisan, vagy állandó jelleggel működő vendéglátó egységeket jelentenek.

Az elmúlt években ezen zajforrásoktól származó lakossági panaszok csökkentek, amelynek oka egyrészt a zenés-, táncos rendezvényeket bonyolító vendéglátó egységek számának csökkenése, másrészt ez a szigorodó környezetvédelmi hatósági engedélyezési és ellenőrzési gyakorlatnak köszönhető. Problémát időszakonként a belváros lakóépületekkel sűrűn beépített részein hétvégén éjjel üzemelő szórakozóhelyek működése jelent azok környezetében.

A külön jogszabályban foglalt határértékeken túlmenően a zajkibocsátással járó, közterületi rendezvényre, mobil hangreklám üzemeltetésére, sport és szabadidős létesítmények területén a szabadtéri rendezvény hangosító berendezésére, vendéglátó egység teraszán, kerthelyiségében és vendéglátóipari előkertjében üzemeltetett hangosító berendezésre, magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységre, pirotechnikai termék alkalmazására vonatkozó szabályokat a 2013. június 15-étől hatályos ***a zajvédelem helyi szabályozásáról szóló 17/2013. (V. 30.) önkormányzati rendelete*** tartalmazza, mely a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) Ök. rendelet hangosító berendezések működtetésével, üzemeltetésével kapcsolatos szabályait váltotta fel, illetve egészítette ki, pontosította.

A rendelet – az elmúlt évek ezzel kapcsolatos tapasztalatai alapján – részletesen szabályozza a közterületi rendezvények hangosító berendezéseinek engedélyezési, üzemelési feltételeit, tartalmazza a mobil hangreklámok működtetésének szabályait, valamint az egyéb helyen működtetett hangosító berendezésekre és tevékenységekre vonatkozó szabályokat.

Közlekedéstől származó zaj

Közúti közlekedési zaj

A környezeti zajforrások közül a közúti közlekedés az, amely a legnagyobb mértékben és a legnagyobb területet terhel zajjal. Ez elsősorban a tranzit utakra vonatkozik, de hasonló zajterhelés tapasztalható a tömör beépítésű, nagy forgalmú belvárosi területeken is.

A város az országot átszelő közlekedési főútvonalak szempontjából É-D-i, ÉK-DNy-i és K-Ny-i irányú tranzitforgalmú csomópont. Igen jelentős a közúti közlekedésből származó zaj a település közigazgatási területén áthaladó főutak (5., 52., 54., 44., 441.) mentén, különös tekintettel a lakóterületek melletti szakaszokra, mely forgalomszervezési intézkedések nélkül a forgalom növekedésével várhatóan tovább fog nőni a későbbiekben. Némi javulást hozott ezen tekintetben az M5 autópálya elkerülő szakaszának elkészülte, valamint a 44. sz. főutat az

52. sz. főúttal összekötő D – i elkerülő út. Érzékelhető hatása az átmenő nehézgépjármű forgalomra van.

A különböző forgalmi zajmérési, illetve a forgalomszámlálási adatok alapján végzett számítási adatokból megállapítható, hogy a főútvonalak és a belterületi körutak, gyűjtő utak mentén időszakosan (döntően éjszaka) határérték túllépések adódtak, adódnak, melyek egyes esetekben igen jelentősek.

A város közlekedésfejlesztési koncepciójában foglalt javaslatok, valamint a településrendezési terv egyes beépítési előírásai a város döntő részén csökkenteni fogják a zajterhelési értékeket.

Ezen utóbbiak: a lakóépületek beépítési síkjának minél távolabb építése az úttól, a védendő helyiségek megfelelő tájolása, illetve a védendő helyiségek passzív zajvédelmének a biztosítása megfelelő hanggátlású homlokzati nyílászárókkal és homlokzati falakkal. Új lakóövezet kijelölése ezen utak irányában hatásterületen belül, illetve védő zöldsávok, véderdősávok védelme nélkül nem történik.

Vasúti közlekedési zaj:

A települést érintő 4 normál nyomtávú és egy keskeny nyomtávú vasútvonal általában a védendő lakóépületektől távol halad a település belterületén és a forgalmuk sem számottevő, illetve egyre csökkenő mértékű, a nagy forgalmú Cegléd-Szeged vonal pedig villamosított, így ebből adódóan jelentős zajterhelés nem keletkezik a területen.

A vasúti közlekedés okozta zajhatás főleg éjszaka és a pályaudvarok közelében zavaró mértékű (árurakodás, tolatás, rendezés). A pályaudvaroknál legtöbbször éjszaka a hangosbemondón történő közlések miatt érkezett lakossági panasz.

Légi közlekedési zaj:

A *Kecskeméti katonai repülőtér (MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis)* használatához kapcsolódó zajterhelés igen jelentős a reptér és a fel- és leszállási repülési irány környezetében, míg a *Matkópusztai IV. osztályú repülőtér* használatához kapcsolódó zajterhelés a repülőtér, illetve a fel- és leszállási irányok közvetlen környezetében számottevő.

A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól szóló 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet és a részletes műszaki szabályokról szóló 18/1997. (X. 11.) KHVM-KTM együttes és az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának

és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről szóló 43/2002. (VIII. 12.) HM-KvVM együttes rendelet értelmében zajgátló védőövezetet kell kijelölni és fenntartani. A jogszabályi előírások szerint 2005. március 31-ig az erre vonatkozó terveket be kellett nyújtani az engedélyező légiközlekedési hatóság részére a tervekre kidolgozott zajvédelmi programmal együtt.

A város annak érdekében, hogy *a katonai repülőtér* zajgátló védőövezete a Településrendezési Tervében kijelölésre kerüljön, az UVATERV-el elvégeztette a szükséges számításokat és a város térképén a számított mértékadó 60-75 dBA zajterhelésű sávok (zajzónák) határai kerültek megadásra. A probléma ezzel kapcsolatosan az, hogy a jelentős zajterhelésű területeken is találhatóak a belterülethez kapcsolódva lakóépületek és létesültek is ilyen épületek az utóbbi időben ezen területeken.

A zajgátló védőövezetet ki kell jelölni a jogszabályokban foglaltaknak megfelelően.

Az 1992 óta működő Kecskemét-Matkópusztai repülőtér – a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 37. § (1) bekezdésében szereplő meghatározás szerint – polgári célú, nem nyilvános, nem kereskedelmi repülőtér. A repülőtér füves futópályáján általában március végétől szeptember végéig elsősorban sporttevékenység, ejtőernyőzés, vitorlázó és motoros repülés, valamint műrepülés folyik.

A Matkópusztai repülőtér zajgátló védőövezete meghatározásának számítását előkészítő hatósági egyeztetés anyagában foglaltak szerint 60 és 65 dB-s mértékadó zajterhelésű isophonok kerültek meghatározásra, melyek 1-1 tanyán kívül egyéb védendő lakóépületeket nem érintenek. A dokumentációt a Rep-Rét Bt. készítette az FSzP Kft. közreműködésével 2012. júliusában.

Ezen dokumentációban foglaltak alapján a repülőtér zajgátló védőövezetének kijelölési eljárása jelenleg folyamatban van a Nemzeti Közlekedési Hatóságnál.

A zajgátló védőövezetek kijelölését követően a kijelölő határozatokban és az azok alapját képező dokumentációkban foglaltakat be kell építeni a településrendezési tervbe és az egyéb érintett dokumentumokba.

Zajtérkép

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 2002/49/EK irányelv és a 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet, valamint a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet előírásai alapján

Kecskemét Város Stratégiai Zajtérképe és Zajcsökkentési Intézkedési Terve 2012-ben elkészült pályázati forrásokból. A dokumentációt a Vibrocomp-GEOlevel konzorcium készítette.

A stratégiai zajtérkép (a környezeti zaj átfogó értékelésére, illetve az adott területen belüli aktuális zajhelyzet értékelésére és a jövőbeli zajhelyzet előrejelzésére készített térkép) a város közigazgatási területén található nagyforgalmú közutak, valamint a külön jogszabály szerinti kiszolgáló utak és átmenő forgalom nélküli utak kivételével a közutakra, a nagyforgalmú vasutak kivételével a vasutakra, valamint a Kecskemét-Matkópusztai repülőtérre és az üzemi létesítményekre vonatkozóan készült el. A stratégiai zajtérkép méréseken, forgalomszámlálási adatokon alapul és modellezési program segítségével digitális térképen kerültek kijelölésre a határértéket meghaladó közlekedésből és az IPPC üzemek okozta tevékenységből származó zajjal terhelt zónák.

Ennek alapján készült el azután az intézkedési terv, melyben meghatározták azokat a zajcsökkentési, vagy más, a zaj elleni védelmet célzó műszaki, szervezési, településrendezési megoldásokat és egyéb intézkedéseket (például hatósági eljárás kezdeményezését), amelyekkel megakadályozható a zaj növekedése a zajtól védendő, vagy védelemre szánt területeken, ahol a zajjellemzők megfelelnek a jogszabályban megadott stratégiai küszöbértékeknek vagy nem haladják meg azokat.

A zajtérképek alapján megállapítható volt, hogy Kecskeméten a közúti és vasúti közlekedés okoz beavatkozást igénylő zajterhelést, ezért az intézkedési terv elsősorban ezen zajok csökkentésére irányul, összhangban a város fejlesztési – főként közlekedésfejlesztési – projektjeivel.

Az intézkedéseket a terv két fázisba csoportosítja, az első fázisban lévőket 5 éven belül, a második fázisban lévőket pedig 5-10 éven belül kell megvalósítani:

- Az első fázisba a közúthálózat fejlesztése kapcsán bekerült az északi elkerülő út (445. számú főút) megvalósítása, az északi elkerülő út M5 autópálya-5218. j. közút közötti szakasz megépítése, az 54. sz. főút kapacitásbővítése az M5 autópálya és az 5. sz. főút közötti szakaszokon, valamint az Izsáki út négysávosítása, a Nagykörút ütemezett fejlesztése (kapcsolódva az egyéb térséget érintő projektekhez), az Akadémia krt. – Sport u. által kijelölt körirányú út fejlesztése, a tervezett 541. sz. főút, a 441. sz. főút fejlesztése (és Ceglédi úti műtárgy).

Szintén az első fázis részét képezi a közösségi közlekedés fejlesztése, a tömegközlekedés előnyben részesítése, a korszerű autóbuszok beszerzése, P+R hálózat kiépítése, környezetében a közösségi közlekedési vonalak integrálásával. Szükséges továbbá a város egyes zónáiban a terület jellegéhez illő parkolási rendszer – és a férőhelyhiányos területeken pakolásszabályozás – bevezetése, az egyéni és közösségi közlekedés, illetve a távolsági, városkörnyéki és városi közlekedési eszközök közötti hatékony eszközváltási rendszer kialakítása, valamint az útfelületeken a kopóréteg cseréje.

- A második fázisban szükségesek a további hálózatfejlesztések, a nehézjárművek közlekedésének további korlátozása, és további sebességcsökkentés. A belváros környezetminőségi szempontból kiemelten védett lehet. A zajtérkép alapján a közlekedési rendszerhez igazított településtervezést lehet végrehajtani, megállapíthatók a főutaktól szükséges védőtávolságok. A magas zajkibocsátású főutak mellé intézmény, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények építése javasolt. A vasúti zaj csökkentése érdekében a MÁV feladata lesz zajárnyékoló fal létesítése a legnagyobb zajjal terhelt területeken.

A fentebb részletezett jogszabály előírja, hogy 2007. június 30-ig el kellett készíteni az országos közúthálózathoz tartozó 6 millió jármű/év-nél nagyobb forgalmat lebonyolító nagy forgalmú közútszakaszok szakaszok stratégiai zajtérképét.

Kecskeméten az alábbi átkelési szakaszokra kellett stratégiai zajtérképet készíteni:

út jele	km szelvény kezdete	km szelvény vége
5.	86+107	86+636
52.	0+000	3+645
441.	31+582	32+533

A főútvonalak stratégiai zajtérképének elkészítése nem az önkormányzat feladata. Ennek elkészítésére a Közlekedéstudományi Kht. kapott megbízást, melyben az önkormányzat az adott terület digitális térképének átadásával működik közre.

1.17.5. Sugárzás védelem

A város közigazgatási területén sugárzásveszélyes létesítmények, tevékenységek (meddőhányó, bánya, zagytározó, stb.) nincsenek.

Kecskemét közigazgatási területének a döntő része a Paksi Atomerőmű nukleáris veszélyeztetettségének 80 km-s zónájába esik.

1.17.6. Hulladékkezelés

Kecskemét városa az önállóan kezelt környezeti hatótényezőkön belül kiemelt figyelmet fordít a hulladékgazdálkodási kérdések kezelésére.

A város 25/2012. (V. 31.) önkormányzati rendeletével fogadta el a 2012-2017 évekre szóló Helyi Hulladékgazdálkodási Tervet, mely részletesen foglalkozik a település területén keletkező kommunális, veszélyes és szelektíven gyűjtött hulladékok gyűjtésével, szállításával, tárolásával, kezelésével, illetve a kezelés és hasznosítás lehetőségeivel, valamint a fejlesztés szükségleteivel.

A Duna-Tisza közi Nagytérség Regionális Települési Szilárdhulladék Gazdálkodási Rendszer, illetve az ennek kialakítását részletező Program keretében megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően a 2000-es évek elejétől jelentős változások következtek be a hulladékgazdálkodás területén. Emellett a hulladékgazdálkodási rendszer jelenleg is folyamatos átalakuláson megy keresztül a 2013. január 1-től hatályos – a korábbiakhoz képest jelentősen változó – új hulladékgazdálkodási jogszabályokban megfogalmazott céloknak, előírásoknak köszönhetően.

A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások arányának változását néhány megyei jogú várossal ugyanezen adataival összehasonlítva az alábbi táblázatban mutatjuk be.

X. táblázat: *A rendszeres hulladékszállításba bevont lakások arányának (%) változása a megyei jogú városok összevetésében*

Év	A rendszeres hulladékszállításba bevont lakások aránya (%)				
	Kecskemét	Békéscsaba	Szeged	Hódmezővásárhely	MJV összesen
2005	83,01	85,30	98,12	90,14	94,49
2010	88,84	82,90	100,00	90,80	90,60
2011	83,54	85,51	95,26	88,64	93,65
2012	83,64	85,85	99,07	85,46	93,85

Forrás: KSH 2013.

Megjegyezzük, hogy Kecskemét vonatkozásában ez az arány a Kecskeméti Városgazdasági Kft. adatai szerint 2010-ben: 89,78%, míg 2011-ben: 91,67% volt. (Az eltérés a 2011-es KSH népszámlálást követően megjelent lényegesen magasabb lakásszámnak köszönhető.)

Az adatokból – különösen a 2005-2010 közötti időszak vonatkozásában – látható Kecskemét fejlődése, melynek köszönhetően zárkózik fel a város a jó mutatókkal rendelkező megyei jogú városok sorába.

Hulladékszállítás:

A lakossági szilárd kommunális hulladékok szállítását a város területén a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft. végzi.

A városon belül az ellátottság nagy területi különbségeket mutat. Míg a központi belterület belső városrészeiben 100%-os lefedettséggel találkozunk, addig Szent István városban és Máriahegyen kb. 60%-os, Felsőszéktón és Úrihegyben kb. 70%-os ez az arány, mely az adatok szerint folyamatosan növekszik.

Az adatokból látható, hogy a 2007-2012 közötti időszakban az elszállított települési hulladék mennyisége érdemben nem változott, s bár számolhatunk a népesség folyamatos növekedésével a városban, azonban az elkövetkező években az elszállított kommunális hulladék mennyisége várhatóan nem emelkedik 30.000 t/év érték fölé. Tendenciáját tekintve a 2000-es évek elején a városban elszállított hulladékok mennyisége még folyamatosan növekedett, míg el nem érte a 25-28.000 t/év mennyiséget.

X. táblázat: *A kecskeméti települési hulladékszállítás néhány jellemző adata*

Megnevezés	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Lakosságtól elszállított települési szilárdhulladék mennyiség (t/év)	26.393,7	26.532,6	25.237,6	25.204,5	26.108,7	22.693,9
Összes elszállított települési szilárdhulladék mennyiség (t/év)	28.092,8	27.892,2	26.329,4	25.926,8	28.698,2	25.433,6
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont ingatlanok száma (db)	39.784	41.584	41.592	41.592	41.563	41.785
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont ingatlanok aránya (%)	86,40	89,76	89,46	88,84	83,54	83,64

Forrás: KSH 2013.

A rendszeres hulladékszállításba bevont ingatlanok száma 2008-ig ugyancsak folyamatosan növekedett, míg el nem érte a 41.560-41.590 ingatlant, amely a – népszámlálás előtti – teljes lakásállomány 88-90%-a (a népszámlálási adatokkal korrigált értékek 2012-ben: 83,64%). Ezen értékek 2008 óta számottevően nem változtak.

A Kecskeméti Regionális Hulladéklerakóra Ágasegyháza, Ballószög, Gátér, Helvécia, Ladánybene, Lajosmizse, Kerekegyháza, Kunbaracs, Kunszállás, Nyárlőrinc, Szentkirály településekről is történik települési szilárd hulladék beszállítás, melyet ezen településekről a Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft. gyűjt és szállít be.

Hulladékgazdálkodási közszolgáltatás

A hulladékról szóló törvény értelmében a települési önkormányzat kötelezettsége a települési hulladékok kezelésére szolgáló hulladékkezelési közszolgáltatás szervezése és fenntartása arra feljogosított hulladékkezelő közreműködésével, mely kiterjed a közterületen, vagy az ingatlanon összegyűjtött és a közszolgáltató rendelkezésére bocsátott települési szilárd hulladék elszállítására, a települési hulladék ártalmatlanítását szolgáló létesítmény létesítésére és működtetésére.

Kecskemét területén hulladékgazdálkodási közszolgáltatást ellátó társaságok

neve	***tevékenysége***
Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft.	szilárd hulladék ártalmatlanítása lerakással regionális hulladéklerakó üzemeltetése
Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft.	szilárd kommunális hulladék szállítás, közterületi szilárd hulladék gyűjtés, szállítás 2013-tól kerti biohulladék gyűjtés
Hírös Hulladékgazdálkodási Kft.	nem veszélyes hulladékszállítás, begyűjtés, hulladékválogató-mű, hulladékudvarok, hulladékgyűjtő szigetek üzemeltetése, 2012 év végéig kerti biohulladék gyűjtés
BÁCSVÍZ Zrt.	települési folyékony hulladékkezelés

X. táblázat: *Kecskemét területén hulladékgazdálkodási tevékenységet folytató vállalkozások és tevékenységük*

Tevékenység	Engedélyes neve	Cím
Szilárd hulladékkezelő	Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft.	Kecskemét, Kisfái
Szelektív hulladékbegyűjtés, hulladékválogatás, kezelő	Hírős Hulladékgazdálkodási Kht.	Kecskemét, Nagy Lajos király u 29/B
Építési, bontási nem veszélyes hulladék	Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft.	Kecskemét, Kisfái
Szilárd hulladék szállítás, begyűjtés	Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft.	Kecskemét, Béke fasor 71/A
Folyékony települési hulladékszállítás és ártalmatlanítás	Bácsvíz Zrt.	Kecskemét, Mindszenti Krt . 6.
Veszélyes hull. átvétel és előkezelő	Design Kft.	Kecskemét, Ipar u. 6
Vesz. hull kezelő, oldószer-desztilláló	Kis-Kecskeméti Kft.	Kecskemét, Alsószéktó 155.
Autóbontó	Osza János Veszelszki János	Kmét. Gőzmalom u. 1.; Napsugár u. 2.; Kiskőrösi út.
Nem veszélyes hulladékok gyűjtése, kezelő, hasznosítható anyagok visszanyerése	Fémker Kft.	Kecskemét Platter János u.4/a
Fém-, papír-, műanyaghulladék kezelő	ERECO Zrt.	Kecskemét, Kiskőrösi út
Fém-, papír-, műanyaghulladék kezelő	Kalo-MÉH Trans Kft.	Kecskemét, Kiskőrösi út 10.
Nem veszélyes hulladékok gyűjtése, kezelő, hasznosítható anyagok visszanyerése	Alcufer Kft.	Kecskemét, Halasi út 9/A
Hulladék előkezelő	Variant Plusz Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Kecskemét, Felsőkomárnok u. 2/a
Hulladék kezelő	El-Szabó Kft.	Kmét.-Hetény., Német L u. 18.
Beton, föld, kövek	Botond Bt.	Kecskemét, István K. krt
Egészségügyi veszélyes hulladék előkezelő	Medikláv Kft.	Kecskemét, Ipar u. 6.

A szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív hulladékgyűjtés a város területén, 2004 év folyamán indult meg, ekkor a Városgazdasági Kft. az általa kihelyezett szelektív gyűjtő edényzetekben papír, műanyag, üveg szelektív gyűjtését kezdte el. A szelektív hulladékgyűjtőkben elhelyezett hulladékok növekvő mennyisége, jól tükrözi a lakossági igények jelentkezését.

Az időközben átadott új regionális hulladékkezelő központ egy szelektív hulladékválogató-műből (Kisfái) és két hulladékudvarból (Halasi út, Miklóstelepi út), valamint szelektív hulladékgyűjtő szigetekből áll.

A központ és az eszközök üzemeltetését a HÍRÖS Hulladékgazdálkodási Kft. végzi 2010. november 1-től.

A szelektív hulladékgyűjtés lakossági erősítése, s a külső városrészek bevonása érdekében, 2011 júniusától elindult Kecskeméten a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés (a szelektív hulladékgyűjtés új rendszere) is, amely jelenleg nyolc városrészt (Hunyadiváros, Vacsiköz, Rendőrfalu, Műkertváros, Kadafalva, Máriaváros, Méntelek, Petőfiváros) érint és jelentős bővülés előtt áll a vonatkozó előírások miatt, mely teljes kiépülését követően fel fogja váltani a hulladékgyűjtő szigetes szelektív hulladékgyűjtést. Az új rendszer lényege, hogy a háztartási hulladékból az újrahasznosítható (csomagoló) anyagokat – papír, üveg, műanyag, fém-hulladékokokat és a bio-hulladékot – a lakosoknak, a szolgáltató és kereskedelmi egységeknek kötelező szelektíven gyűjteni 2011-től.

A kerti biohulladék begyűjtését 2013-tól a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. helyett a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft. végzi.

Veszélyes hulladékok

Lakossági és egyéb veszélyes hulladékok

Veszélyes hulladék a hulladékudvarokban is elhelyezhető, melyek gyűjtését a Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. végzi (X. táblázat).

X. táblázat: *A Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. által 2011-2012-ben a kecskeméti hulladékudvarokban begyűjtött, Kecskemét közigazgatási területéről származó veszélyes hulladékok mennyisége*

Hulladék típusa	***Hulladékudvarok***					
	2011 (kg)			***2012 (kg)***		
	Felsőcsalá-nos	***Halasi út***	***Összesen***	***Felsőcsalá-nos***	***Halasi út***	***Összesen***
Fénycsövek és egyéb higanytartalmú hulladékok	-	1	*1*	-	10	*10*
Veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladékok	37	30	*67*	129	101	*230*
Elemek és akkumulátorok	16	5	*21*	12	17	*29*

Forrás: Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. (Önkormányzati adatszolgáltatás) 2013.

A táblázat adatai szerint igen csekély mennyiségben történt veszélyes hulladék begyűjtés a hulladékudvarokból.

Kecskeméten 1997 óta működik **veszélyes hulladékok** tárolására alkalmas telephely, amely a Design Kft. tulajdonában van. Az Ipar utcában található 2 ha-on elhelyezkedő telephelyen egyidejűleg 500 tonna veszélyes hulladék tárolható. Az 1998-ban az önkormányzattal kötött megállapodás alapján a kecskeméti lakosok a veszélyes hulladékokat (pl. szárazelemek, hulladékolajok) térítésmentesen adhatják le a kijelölt gyűjtőudvarokban.

X. táblázat: *A DESIGN Kft. által 2011-2012-ben átvett lakossági és egyéb veszélyes hulladékok mennyisége*

Megnevezés	2011 Mennyiség (kg)	2012 Mennyiség (kg)
Lakosságtól átvett veszélyes hulladékok mennyisége	**8.955**	**13.442**
Termelő cégektől átvett veszélyes hulladékok mennyisége	**3.009.729**	**2.405.116**

Forrás: DESIGN Kft. (Önkormányzati adatszolgáltatás) 2013.

Egészségügyi veszélyes hulladékok:

Kecskeméten 22 felnőtt háziorvosi körzet, 16 gyermekrendelő, 18 fogorvosi és néhány iskolafogászati rendelő, 22 védőnői körzet, 5 vérvételi pont és több szociális intézmény működik. A BKM-i Kórházhoz tartozik a Nyíri úti Központi Kórház, az Izsáki úti részleg, a Piaristák terén működő Tüdőgondozó, ahonnan meg kell oldani az egészségügyi veszélyes hulladékok begyűjtését.

X. táblázat: *A DESIGN Kft. által 2008-2012-ben begyűjtött egészségügyi veszélyes hulladék mennyisége*

Egészségügyi hulladék	2008	2009	2010	2011	2012
KMJV Önkormányzat Járó beteg Alapellátás és szociális intézmények és magán orvosi rendelők (kg/év)	496	1006	574	804	939
BKM-i Kórház (kg/év)	219.489	218.421	199.204	229.206	249.192
Honvéd Kórház (kg/év)	3796	0	-	0	0

Forrás: DESIGN Kft. (Önkormányzati adatszolgáltatás) 2013.

Az adatok alapján látható, hogy az elmúlt években folyamatosan növekszik az egészségügyi veszélyes hulladékok mennyisége, amit a DESIGN Kft. a dorogi veszélyes hulladék égetőbe szállít.

Állati tetemek:

Kecskeméten az Önkormányzat megbízásából a Menhely az Állatokért Környezetvédelmi és Állatvédelmi Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány Kisfáiban lévő telepén új gyűjtőhely került kialakításra, ahol a város területén elhullott és begyűjtött állati tetemek hűtőkben történő átmeneti tárolására van mód. A hulladékokat időszakosan az ATEV Rt. Solti üzeme szállítja el.

A 2010-ben begyűjtött állati tetemek mennyisége 11,6 t/év volt.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízekkel az 1.16.1.2. pont foglalkozik részletesen.

Hulladékkezelő, -ártalmatlanító telepek, létesítmények

Települési szilárd hulladéklerakó

Kecskemét *Regionális hulladéklerakó telepe* a közigazgatási terület DK-i részén a Kisfái 0737/12 hrsz. alatti ingatlanon található, melyet folyamatosan bővítettek, fejlesztettek, melynek eredményeként 1.204.820 tömör m^3 befogadó kapacitású hulladéklerakó jött létre, amely további mintegy 15-20 évig képes fogadni a város és környezetének hulladékait.

A telephelyen folytatott hulladékkezelési technológia: települési hulladék rendezett lerakása, tömörítése, folyamatos takarással. A telepen jelenleg szelektív válogatás nem történik.

A lerakó II/A. és B ütemben kialakított biogáz gyűjtő kutak száma 20 db. A keletkező gázmennyiség optimális esetben 300 m^3 / 500kW. A telep csapadékvízgyűjtő és elvezető rendszere megfelelően kialakított. A lerakó monitoring rendszere 7 db 10 m talpmélységű talajvízfigyelő kútból és egy 45 m talpmélységű rétegvíz megfigyelő kútból áll.

A regionális hulladéklerakó telepre beszállított és lerakott hulladék összetétele 2010-ben és a hulladékban lévő arányának változása:

Papír+karton 16,6% (csökkenő), üveg 5,5% (csökkenő), műanyag 17,8% (csökkenő), biohulladék 33,6% (csökkenő), fém 3,5% (csökkenő), hamu, salak (egyéb finom összetevő) 14,7% növekvő, egyéb (textil, higiéniai) 8,3% növekvő.

A regionális hulladéklerakó területén ***a regionális hulladékkezelő központ részeként*** építési-bontási törmelékkezelő és hasznosító telep, illetve hulladék válogatómű üzemel.

Az ***építési-bontási törmelékkezelő és hasznosító telepen üzemelő hulladék feldolgozó gép*** 2008 ősze óta működik. Az üzembe állított gépsor mintegy 30 önkormányzat területén keletkező építési-bontási hulladékok (beton, tégla, cserép, kerámia, stb.) törését, aprítását végzi, az így kinyert másodnyersanyag út, illetve útalapok építése során kerül felhasználásra, illetve közvetve környezetvédelmi szerepe abban van, hogy az illegálisan lerakott törmelékhalmazok mennyisége csökken.

Az építési törmelékkezelő és hasznosító telepre beszállított, kezelt és hasznosított hulladékok (beton, tégla, cserép és kerámiák, föld és kövek, illetve kevert építési és bontási hulladékok) mennyisége 2010-ben 47.445 t/év, míg 2012-ben: 71.012 t/év volt, mely 2 év alatt mintegy 50 %-s növekedés.

A Duna-Tisza közi Nagytérségi Regionális Szilárd Hulladékgazdálkodási Rendszer ISPA projekt keretében épült meg ugyancsak a regionális hulladéklerakó telep területén a ***hulladék válogatómű***.

A hulladéklerakó telepre beérkező hulladékok válogatása, illetve tovább feldolgozásra történő elszállítása előtti szelektív tárolása történik a válogatómű épületben. A válogatóműben a különböző frakciók válogatása szállítószalag mellett történik kézzel és géppel.

X. táblázat: *A Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. által 2011-2012. években a hulladék válogatóban kezelt hulladékok*

Hulladékok típusai	2011 (kg)	2012 (kg)
Papír és karton csomagolási	263.451	84.556
Papír és karton	43.667	920
Műanyag csomagolási	40.110	9.704
Fém csomagolási	1.360	0
Vegyes összetételű kompozit csomagolási hulladékok	0	680
Egyéb, kevert csomagolási	570.320	1.272.270
Üveg csomagolási	150.234	181.195
Összesen	***1.069.142***	***1.549.325***

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás 2013.

Az üveghulladék kivételével igen jelentős csökkenés a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszer bevezetésével, valamint ezzel párhuzamosan a hulladékudvarokban jelentősen megnövekedett nem veszélyes hulladék átvétellel magyarázható.

Hulladékudvarok

Kecskemét I.-II. hulladékudvar a Halasi út mellett és az Auchan Áruházzal szemben üzemel a 13422/1, illetve a 01069/108 hrsz.-ú ingatlanokon. Az udvarban elhelyezett konténerekbe a lakosság szállítja be a különböző szelektált hulladékokat az ott elhelyezett konténerekbe.

Veszélyes hulladéktároló konténer 36 m^3, háztartási hulladéktároló konténer 36 m^3, fémhulladék-tároló konténer 1100 l-es, üveghulladék tároló és a műanyag hulladéktároló konténer 1100 l-es, továbbá a papírhulladék tároló konténer 1100 l-es. A zöldhulladék tároló 2 db 5 m^3-es szimmetrikus kialakítású konténer és az építési és bontási hulladéktároló konténer 1 db 13,8 m^2x1400 mm görgős konténer. Csapadékvíz kezelő rendszer, víznyelők, a szikkasztóárok rendszer és a Bárczy olajfogók elkészültek.

X. táblázat: *A Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. által 2011-2012. évben a kecskeméti hulladékudvarokban begyűjtött, Kecskemét közigazgatási területéről származó, nem veszélyes hulladékok mennyisége*

Hulladék típusa	***Hulladékudvarok***					
	2011 (kg)			***2012 (kg)***		
	Felsőcsalá-nos	***Halasi út***	***Összesen***	***Felsőcsalá-nos***	***Halasi út***	***Összesen***
Papír és karton csomagolási	472	954	*1426*	1533	2192	*3725*
Műanyag csomagolási	215	537	*752*	1530	891	*2421*
Üveg csomagolási	242	843	*1085*	1035	1937	*2972*
Termékként tovább nem hasznosítható gumiabroncsok	254	1068	*1322*	2174	3669	*5843*
Étolaj és zsír	19	25	*44*	13	47	*60*
Kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések	382	1441	*1823*	966	2968	*3934*
Lom	903	3936	*4839*	2527	13448	*15975*

Forrás: Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. (Önkormányzati adatszolgáltatás) 2013.

Az adatokból látható, hogy szinte mindegyik hulladéktípus esetében jelentősen, egyes esetekben többszörösére nőtt a hulladékudvarokban leadott hulladékok mennyisége, mely a hasznosítható hulladékok lerakási arányának csökkentését megfogalmazó elv szempontjából kedvező.

Hulladékgyűjtő szigetek

Hulladékgyűjtő sziget 49 db létesült a térségi hulladékgazdálkodási rendszer beruházás keretében a közgyűlési határozatban kijelölt helyeken (49 x 5 db konténerrel). 2010-ben a szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma 28-ra csökkent, majd növekedett (2011-ben 54 db, 2012-ben 61 db). A 2012-ben 61 db gyűjtőszigeten, 147 darab 1100 literes gyűjtőedényzet segítette a hulladék válogatott gyűjtését.

A 2011 júniusától elindult házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés (a szelektív hulladékgyűjtés új rendszere) teljes kiépülését követően vélhetően fel fogja váltani a hulladékgyűjtő szigetes szelektív hulladékgyűjtést.

Komposztáló telep

A Duna-Tisza-közi Nagytérségi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer részeként létesült a térségi feladatot ellátó ***Nagykőrösi Komposztáló Telep***, amely az érintett települések területén képződő zöldhulladékokat (fanyesedék, lomb, avar, lenyírt fű) és a háztartások bio-hulladékait gyűjti be, mely szerves hulladékok komposztálására alkalmasak. Kecskeméten szilárd hulladék-komposztáló telep nincs.

A Hírös Hulladékgazdálkodási Kft. által begyűjtött és a nagykőrösi komposztáló telepre, illetve a BÁCSVÍZ Zrt. komposztáló telepére beszállított biológiailag lebomló hulladékok mennyisége 2011-ben 463,7 t/év, míg 2012-ben 1.324,5 t/év volt.

A városi szennyvíztisztító telepen keletkezett rothasztott (stabilizált), víztelenített ***szennyvíziszapot*** a teleppel azonos ingatlanon megépült zárt, kamrás ***komposztáló telepen*** komposztálják mezőgazdasági területre történő kihelyezés, illetve kereskedelmi forgalmazás előtt az 1.16.1.2. pontban részletezettek szerint.

A fenti hulladékgazdálkodási létesítmények (rendszer elemek) szolgálják a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 92. §-ban – alább részletezettek – foglaltak elérését:

- 2020. december 31-ig a háztartási, valamint a háztartásihoz hasonló hulladék részét képező *papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék újrahasználatra előkészítésének és újrafeldolgozásának együttes mértékét* a képződött mennyiséghez viszonyítva tömegében legalább *50 %-ra kell növelni*.
- A települési hulladék részeként *lerakásra kerülő biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiséget* az 1995-ben országos szinten képződött, a települési hulladék részét

képező biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiséghez képest 2016. július 1-jéig *35 %-ra kell csökkenteni*.

- 2020. december 31-ig a nem *veszélyes építési-bontási hulladék* – a föld és a kő kivételével – *újrahasználatra előkészítésének, újrafeldolgozásának és egyéb, anyagában történő hasznosításának* – ideértve a feltöltési műveleteknél más anyagok helyettesítésére használt hulladékot – *együttes mértékét* a képződött mennyiséghez viszonyítva tömegében legalább *70 %-ra kell növelni*.

X. tábla: *A nem veszélyes hulladékok 2011. éves hulladékmérlegének bemutatása*

	hasznosítás		lerakás		komposztálás	
	t/év	%	t/év	%	t/év	%
Települési szilárd hulladék	7685	15,6	49.286	72,4	5914	12,0
Kommunális szennyvíziszap	0	0	0	0	950	100,0
Építési-bontási hull. + inert	47.445	81,0	9164	19,0	0	0
Csomagolási hull. (papír, üveg, műa.)	7685	100,0	0	0	0	0
Biohulladékok	0	0	0	0	5914	100,0

Forrás: Közszolgáltatói hulladékgazdálkodási terv (Kecskeméti Városgazdasági Kft.) 2012.

Ezen adatok szerint az építési-bontási hulladékok 81%-os hasznosítási értéke már most eleget tesz ezen hulladékáramra megállapított, a Ht 92. § (3) bekezdésében rögzített 2020-ra teljesítendő 70%-os hasznosítási értéknek.

A biológiailag lebomló szerves anyag mennyiség lerakási aránya nem értelmezhető, ugyanis a településen csak zöldhulladék gyűjtés történik, a másik fő komponenst adó lakossági ételmaradékokat nem gyűjtenek.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A város vizuális környezetterhelését leginkább a különböző méretű, elhelyezkedésű és tartalmú reklámtáblák okozzák. Legjelentősebben érintett területek a város lazább beépítésű bekötőútjai menti (városkapu) térségek. Nem elhanyagolhatóak továbbá, a belső városrészekben a kereskedelmi, szolgáltató létesítmények portáljain, illetve a tűzfalakon megjelenő, időnként a város táji, településképi harmóniáját megzavaró reklámtáblák sem.

A vizuális környezetterhelés második csoportját, a leromlott állapotú, illetve a félbehagyott épületek, építmények (pl. Ürgés egyes épületei, a Centrum áruházzal szemben található foghíj telek, a Nagykőrösi utcán a volt Bőr- és Nemibeteg Gondozó épülete, vagy éppen a Mária krt. - Csaba u. kereszteződésében félbehagyott társasház), továbbá a városképbe nem illeszkedő színvilágú és formájú homlokzatok és épületszerkezet látványa jelenti.

A vizuális környezetterhelés harmadik csoportját a főként szegregált területeken, illetve a vasútvonalak melletti területeken időszakonként megjelenő falfirkák, graffitik, továbbá – a szervezett hulladékszállítás ellenére időszakonként egyes területeken megjelenő – illegális szemétkupacok alkotják.

A problémát részben a város Helyi Építési Szabályzatáról (HÉSZ) és Szabályozási Tervének jóváhagyásáról szóló 19/2005. (VI. 1.), valamint az épített környezet helyi örökségvédelmének helyi szabályozásáról szóló 67/2009. (XII. 17.) önkormányzati rendeletek megfelelő alkalmazása kezeli. A vizuális környezetterhelés elleni harcot másrészt a város által a város épített környezetével kapcsolatos értékvédelem és a településképi véleményezési eljárás keretében működtetett Helyi Építészeti-Műszaki Tervtanács működése biztosítja.

Az illegális hulladéklerakások visszaszorítása, illetve megszüntetése az Önkormányzat és a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft. együttműködésével, a bejelentések, illetve a felderítések üteméhez igazodóan történik. Ezt a folyamatot segítik elő a civil kezdeményezések, a közterületek rendszeres ellenőrzése, valamint a város 2012-2017 évekre szóló Helyi Hulladékgazdálkodási Tervében, illetve az erre vonatkozó önkormányzati rendeletekben foglaltak végrehajtása.

A vizuális környezetterhelés témakörbe sorolható a fényszennyezés is, melynek fogalmát az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) 2012 évi módosítása definiálta, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert. Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében a város tervezi a fényszennyező létesítmények és források felmérését és azok, az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltását, egyúttal a fényszennyezés kiváltó okainak a megszüntetését.

1.17.8. Árvízvédelem

Kecskemét közigazgatási területe és térsége *árvízzel nem veszélyeztetett terület*. A település területét a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 11/2010. (IV. 28.) KvVM rendeletben felsorolt folyószakaszok mértékadó árvízszintjéhez rendelt *nagyvízi meder nem érinti*.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák a környezetterhelő hatásuk mellett jelentősen befolyásolják a városban élők életminőségét, komfortérzetét, illetve egészségi állapotát, ezért különösen fontos átgondolt intézkedésekkel ezen konfliktusok, problémák megelőzése, csökkentése, illetve azok kedvezőtlen hatásának mérséklése, kiküszöbölése.

A város környezeti konfliktusai egy részének a hátterében a lakó, illetve a termelő, szolgáltató funkciók térbeli elrendezésének problémái, illetve egyes településszerkezeti, településfejlesztési és –rendezési kérdések tisztázatlansága állnak. Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és település-fenntartás, -üzemeltetés további hiányosságai, illetve az egyéb hatótényezők (közúti közlekedés levegő- és zajterhelése, stb.).

Az egészséget befolyásoló környezetszennyezés, környezeti konfliktusok egyes tényezői csökkentek, míg mások növekedtek, összességében azonban továbbra is számottevő terhelést jelentenek.

Talaj- és talajvízszennyezés

A település területének egyes részein várhatóan – ha csökkenő mértékben is, de – örökölt talaj- és talajvízszennyezéssel kell számolni.

Ezek a volt szovjet katonai objektumok területei, egyes régen üzemelő ipari üzemi területek, illetve régi üzemanyagtöltő állomások területei, valamint egyes állattartó telepek területei.

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium felkérése alapján a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetfejlesztési-, Technológiai és Mérnökgeológiai Intézete (KGI-KMI) 1994-ben elvégezte *az összes elhagyott szovjet katonai objektum környezetvédelmi állapotfelmérését*, melyről 1995 júniusában értékelő dokumentáció készült.

A vizsgálati eredmények alapján tett összefoglaló megállapítás szerint Kecskeméten a Homokbányán a volt szovjet laktanya területén olyan mértékű volt a talaj- és talajvízszennyezés, hogy rendszeres megfigyelést írtak elő és beavatkozást javasoltak.

A többi létesítménynél a szennyezés mértékéből következően beavatkozás nem vált szükségessé, a szennyezett környezeti elem rendszeres megfigyelését azonban javasolták.

Tudomásunk szerint kárelhárítási beavatkozás egyik területen sem történt, a szennyezőanyag utánpótlásának megszüntetése óta öntisztulással lehet számolni.

A korábban feltárt talaj- és talajvízszennyezések döntő részének ártalmatlanítása megtörtént, míg egyes esetekben folyamatban van:

- MOL Nyrt. Mészöly Gy. utcai bázistelepén szénhidrogén,
- MH. Katonai repülőtéren szénhidrogén,
- A volt Kéziszerszámgyár területén cián és bárium,
- Izsáki úti AGIP benzinkút területén szénhidrogén,
- A KÖBAL Kft. Matkói úti telephelyén alifás szénhidrogén szennyezés,
- Kecskeméti mentőállomás területén szénhidrogén,
- MH. Üzemanyagbázis területén szénhidrogén,
- OMV Budai úti üzemanyagtöltő állomás területén szénhidrogén

További szennyezett területek:

- A Törökfái nyárfás 0834 hrsz.-ú ingatlan területén, a kárpótlás útján azóta magántulajdonban lévő, volt szennyvízleürítő telepen a galvánüzemi szennyvíz kísérletek miatt bekövetkezett szennyezés –, amelyet a figyelőkutak vizsgálata során tárt fel a környezetvédelmi hatóság –, felszámolása még nem történt meg.
- A Matkói úti volt szeméttelep 0809/23 hrsz.-ú ingatlan,
- Téglagyári anyaggödör 19506 hrsz.-ú ingatlan,
- A volt szovjet laktanyák közül néhány terület: 9995, 10012, 2291/3, 10208, 2291/1 hrsz.-ú ingatlanok,
- Csalánosi Parkerdő 0963/1 hrsz.- ú ingatlan,
- Cegléd-Szeged vasútvonal mellett (280-320. sz.), 6150 hrsz.-ú. ingatlan.

További potenciális talaj-, illetve talajvízszennyezők lehetnek a település területén lévő nagyobb mennyiségű vegyi anyag tárolásával, kereskedelmével, termelésével foglalkozó régebbi ipari, mezőgazdasági üzemek, üzemelésük ilyen szempontból figyelemmel kísérendő.

Települési szilárd hulladék illegális lerakóhelyek

A leggyakrabban visszatérő települési szilárd hulladék illegális lerakóhelyek: a Nyomási hulladékudvar (a földút végéig), Belső-Szegedi út végén, Kinizsi utca, Zöldfa utca, Szultán utca végén, Epreskert utcában, Kórház utca, Déli elkerülő, Mártírok útja, Párkány utca, Csongrádi út, Hunyadi János utca, Szolnoki hegy, Vasút utca, Matkói út, Köbal Könnyűfém Kft. mögötti terület, Hanusz István utca, Irinyi út vége, Arborétum mögötti terület, Juhász

utca, Széles köz hulladékudvar környéke, Nyomási iskolától induló földút mentén-Vacsi hegy, Czollner tér, Hunyadi J. utca térsége, Bodzai utca környéke, Matkói út , Mezei utca, Csáktornyai utca

Az önkormányzat civil szervezetekkel együttműködve jelentős erőfeszítéseket tesz a városban még fellelhető illegális hulladéklerakók felszámolására, ennek köszönhetően és a közterület-felügyelők fokozott ellenőrzése következtében az utóbbi években az illegálisan lerakott hulladékok mennyisége csökkenő tendenciát mutat.

Az illegális lerakóhelyek felderítése és a felderített területekről a hulladékok elszállítása folyamatosan történik az Önkormányzat és a Kecskeméti Városgazdasági Nonprofit Kft. együttműködésével a bejelentések, illetve a felderítések üteméhez igazodóan. Az összegyűjtött hulladékok összetételétől függően történik azok kezelése/ártalmatlanítása. Az építési/bontási törmeléket az építési-bontási hulladék feldolgozóra szállítják, míg a vegyes kommunális hulladékokat indokolt esetben a válogatóműben válogatják, vagy a lerakón helyezik el.

Levegőterhelés

A város légterébe kerülő légszennyező anyagok döntően a közlekedésből, a fűtésből és az üzemi, technológiai tevékenységekből származnak.

Légszennyező anyag kibocsátás szempontjából jelentős ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények a város iparterületein, illetve kereskedelmi szolgáltató gazdasági területein húzódnak döntően. A település iparterületei az uralkodó szélirány szempontjából kedvező elhelyezkedéssel a város DNy-i, D-i és K-i részein találhatóak, melyekről elmondható, hogy a korábbi szennyező ipari nagyüzemek jelentős része megszűnt, átalakult, vagy kisebb kapacitással és kevésbé szennyező technológiával üzemel.

Jelenleg az iparterületeken üzemelő jelentősebb levegőterhelést okozó üzemek a következők:

Keleti ipartelep: asztalos üzemek, acél- és alumíniumipari üzemek, Kecskeméti Konzervgyár telephelye, felületkezelő technológiák, betonszerkezet gyártó, illetve faipari üzemek, stb.

Déli ipartelep: Graboparkett Kft., malom, Petőfi Nyomda, asztalos- és bútorüzemek (DUFA Kft.), Konzervgyár I. telep, Aluszöv, Nordemia Hungary Kft. (volt KÖBAL Kft.),

acélszerkezet gyártó telephelyek, aszfalt- és betongyártó telephely, veszélyes hulladék tároló és ártalmatlanító telep, stb.

Nyugati ipartelep: KÉSZ Kft. acélszerkezet gyártó üzem (gázmotor füstgáz kibocsátás), Kündig Food konzervgyár, építőipari üzemek telephelyei, betonüzemei (felületi források porkibocsátása), Viktória Rt. gabona-takarmánygyára (porkibocsátás), asztalos és faipari üzemek (porkibocsátás), stb.

Mercedes gyár területe: energia központ (kazánok, gázmotorok füstgáz kibocsátása), festő-fényező üzem (szerves oldószer kibocsátás)

Egyéb az iparterületeken kívül üzemelő jelentősebb levegőterhelést okozó tevékenységek:

2 db hőközpont az Akadémia krt., Irinyi u. sarkán, valamint a Szultán utcában, a baromfifeldolgozó üzem a Ceglédi út mellett, különböző aszfalt- és betonkeverő telepek a Mészöly Gyula út mellett, illetve a Szolnoki hegyben, valamint a kommunális létesítmények és a konzervgyár technológiai szennyvíz elhelyező területén lévő havária tározó időszakonkénti bűzössége.

Egységes környezethasználati (IPPC) engedéllyel rendelkező (jelentős környezethasználó) vállalkozások, telephelyek:

- Kecskeméti Regionális Hulladéklerakó Közszolgáltató Kft. (0737/12 hrsz.)
- Bosal-Autoflex Kft. (Heliport reptér 11751/43 hrsz.)
- Kecskeméti Termostar Hőszolgáltató Kft. (3822/1 hrsz.)
- Gallfood Pulykafeldolgozó és értékesítő Kft. (6441/1, 6448/1, /2, 6425 hrsz.)
- Kecskeméti Konzervgyártó és Kereskedelmi Kft. (7416/16 hrsz.)
- Nordenia Hungary Kft. (volt Köbal Kft.)
- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. (26500 hrsz.)

Egyéb levegőterhelést okozó tevékenységek

Az állattartó telepek nem meghatározóak Kecskemét közigazgatási területén. Kisebb üzemek találhatóak a belterülettől távol, így az állattartó telepek üzemelésével járó bűzterhelés a belterületi lakóterületeken nem jelentős. Ezt segíti az a tény is, hogy a belterületi háztáji állattartás sem számottevő a városban.

Az utóbbi évekre jelentősen megemelkedett energiahordozó árak miatt újra egyre inkább problémát okoz, hogy egyes háztartásokban a takarékosság jegyében visszaállított régi kályhákban a *tüzelésre alkalmasnak vélt anyagokat, hulladékokat (műanyag, textil, kezelt fa, gumi) is elégetik*. Jelentős problémát okoz, hogy ezen anyagok égetésekor keletkező légszennyező anyagok egyes összetevői (irritáló, maró hatású, rákkeltő anyagok, toxikus fémek, stb.) igen jelentősen egészségkárosítók.

Tavasszal és ősszel a kertes területeken jelentős levegőterhelő forrás az *avar és a kerti hulladékok égetése*. Ezen hulladékok ártalmatlanítására vonatkozó szabályokról a környezetvédelmem helyi szabályairól szóló 8/2002. (II. 11.) önkormányzati rendelet 4. §-a rendelkezik, melyben foglaltak szerint ezen anyagok ártalmatlanítása elsősorban komposztálással történhet, ahol ez nem oldható meg ott a rendeletben előírt feltételekkel égethető avar és kerti hulladék különös gondossággal.

A parlagfű, mint a legjelentősebb biológiai allergén elleni védelem területén a városban és térségében széleskörű összefogással megvalósított mentesítési akcióknak köszönhetően elmondható, hogy az utóbbi években jelentősen csökkentek az éves összpollenszámok és az egy szezonban regisztrált parlagfű-pollen koncentrációk napi maximum értékei, az ehhez kapcsolódó megbetegedési mutatók javítása érdekében azonban még rendkívül sok a tennivaló.

A város levegője a *szálló por (PM_{10}) koncentráció* tekintetében a Légszennyezettségi index minősítése alapján 2011 és 2012-ben is a szennyezett (4) kategóriába esett. Ezt támasztja alá, hogy a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint Kecskemét közigazgatási területe olyan levegőterheltségi zónába esik, ahol a szilárd légszennyező anyagok (PM_{10}) tekintetében a levegőterheltség a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt is meghaladja. A légszennyezettségből következő egészségügyi problémákért legnagyobb mértékben felelős komponens a szálló por (PM_{10}, $PM_{2,5}$). A szálló por fő forrásai a szilárd tüzelőanyagok használata, a közlekedés (dízel üzemű gépjárművek), illetve egyes ipari eredetű kibocsátások.

Ezért kiemelten fontos a 2008-ig elfogadott Intézkedési Program *„A szilárd légszennyező komponens területi zónájának kijelölése Kecskemét városában”* feladatai között szereplő PM_{10}, illetve a $PM_{2,5}$ komponensekre vonatkozó folyamatos mérőhálózat kiépítése és üzemeltetése. Ezen túlmenően a levegőminőség javítása érdekében szükséges a 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 14. §-a szerint a város levegőminőségi tervének elkészítése,

valamint az ebben foglalt intézkedési programok, továbbá a közlekedésfejlesztési koncepcióban részletezett feladatok ütemezett végrehajtása, illetve füstköd-riadó terv készítése és rendszeres felülvizsgálata.

Zaj- és rezgésterhelés

Közlekedési zajterhelés:

Az egyik legjelentősebb környezetvédelmi probléma, illetve konfliktusforrás *a közúti közlekedés*, amely a legnagyobb mértékben és a legnagyobb területet terhel zajjal, melyet a város stratégiai zajtérképe is jól szemléltet. Ezért számottevő zajterhelést csökkentő eredmények érhetőek el a stratégiai zajtérkép intézkedési tervében, valamint a közlekedésfejlesztési koncepcióban részletezett feladatok ütemezett végrehajtása révén.

A Kecskeméti katonai repülőtér üzemeléséhez kapcsolódó légi közlekedési zaj jelentős zajterhelésű területei nagy mértékben érintik a belterületi lakóterületek K-ÉK – i részét, ezért indokolt a jogszabályok előírásai szerinti zajgátló védőövezet kijelölése.

Üzemi zajterhelés:

Az üzemi tevékenységekből származó zajterhelés ott okoz jelentős problémát, ahol az iparterületekre rátelepültek a lakóterületek, illetve bizonyos utak egyik oldalán iparterület, másik oldalán lakóterület található mindenféle védő zöldsávok megléte nélkül, valamint az iparterületek között is találhatóak nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek.

Ezen rossz példák az alábbiak:

- Konzervgyár Központi telep és Szent István városi lakóépületek.
- Baromfifeldolgozó üzem, tollüzem és a Hunyadi városi lakóépületek
- A Béke fasor melletti ipari üzemek és az út túloldalán lévő lakóépületek
- A Könyves Kálmán krt. egyik oldalán ipari üzemek, míg a másik oldalán lakóterületek
- A Szultán u. térségében ipari üzemek közelében lakóépületek
- A Csáktornyai u. egyik oldalán ipari üzemek, másik oldalán lakóépületek
- Az un. Muszájban lévő lakóterületekhez közeli ipari üzemek
- A Mészöly Gy. u. térségében lévő ipari üzemek és lakóterületek
- A Matkói út, Szent László krt., Halasi út bizonyos szakaszai lakóterületet és iparterületet választanak el, stb.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében foglaltak szerint a város közigazgatási területét *földtani veszélyforrás területének övezete* nem érinti.

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitányságának adatszolgáltatása szerint Kecskemét közigazgatási területén ***kiemelt védettségű geológiai képződmény, védendő földtani érték*** nem található.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A város területén csúszás-, és süllyedésveszélyes területek nincsenek.

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitánysága, mint földtani hatóság nem tart nyilván földtani veszélyforrást Kecskemét közigazgatási területén.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területek

A Pannon-medencében a földrengés aktivitás a lemezperemi területekhez képest mérsékelt.

A város és térsége az ország kevésbé földrengésveszélyes területei közé tartozik. A horizontális gyorsulás értéke 50 évre, 10 % meghaladási valószínűség mellett (1/475 év gyakoriság) az alapkőzeten 1 m/s^2. A várostól Ny-DNy-ra Bács-Kiskun Megye Ny-i részének, valamint K-ÉK-re a Tiszántúl középső részének földrengés veszélyeztetettsége kisebb, míg É-ra Pest megye K-i középső részének veszélyeztetettsége nagyobb.

A település, valamint Ny-i, D-i és K-i térsége 2. szeizmikus zónába tartozik, ahol a horizontális gyorsulás értéke 50 évre, 10 % meghaladási valószínűség mellett (1/475 év gyakoriság) az alapkőzeten a_{gR} = 0,1 g, míg a település É-i szomszédsága a 3. zónába esik, ahol a_{gR} = 0,12 g.

A város térségében a földrengések fészekmélysége közepes (11-15 km) volt. Kecskemét területét ÉK-DNy-i irányban harántolja egy neotektonikai (aktív) szerkezet.

Kecskeméten az utolsó jelentős földrengés 1911. július 8.-án hajnali 2 óra után történt. A földrengés –, melyet több kisebb utórezgés követett – rövid ideig tartott, változó irányú volt,

mely Magyarország történetében számon tartott három legnagyobb földrengés egyike (hasonló mértékű az 1956. évi dunaharaszti természeti katasztrófához). Epicentruma a város ÉNy-i részén volt.

A természeti csapás óriási károkat okozott a város magán-és középületeiben. A lakóházak legnagyobb része megsérült, illetve több összeomlott. Súlyos károkat szenvedtek a város üzemei, a malmok, a kenyérgyár, a konzervgyár, a gyufagyár. A legszembetűnőbb a templomok és tornyok sérülése volt. Megsérült a Beretvás Szálloda, a befejezés előtt álló Katolikus Bérház, a Közgazdasági Bank, a Törvényszéki Palota, a Luther-palota oromfala rádőlt a szomszéd házra, a Városháza ledőlt kéménye beszakította a díszterem mennyezetét, a Zsinagóga kupolája megbillent. A fentiek ellenére haláleset nem történt, a sérültek száma azonban számottevő volt.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

Kecskemét közigazgatási területe és térsége *árvízzel nem veszélyeztetett terület*. A település területét a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 11/2010. (IV. 28.) KvVM rendeletben felsorolt folyószakaszok mértékadó árvízszintjéhez rendelt *nagyvízi meder nem érinti*.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Kecskemét és térségének területe a 106-132 mBf.-i tengerszint feletti magasságon helyezkedik el, melyen belül ÉNy-DK – i irányban kismértékben lejt, így az ÉNy-DK- i irányú hátak és a köztük húzódó völgyek (mély fekvésű vonulatok) is, ahol a belvízcsatornák vezetnek általában ÉNy-DK – i irányúak. Ebből következően az alacsonyabb, mély fekvésű területek a közigazgatási terület DK-i részein találhatóak, míg a központi belterület alatti területek a 110-123 mBf.-i középmagas részen települtek ÉNy-DK-i irányú enyhe lejtéssel.

A mély fekvésű területek jó egyezést mutatnak a belvízveszélyes területekkel, így a továbbiakban egy fejezetben vizsgáljuk ezeket.

A település belvíz veszélyeztetettsége

A város területe nem szerepel a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendeletben sem az erősen, sem a közepesen, sem pedig az enyhén veszélyeztetett települések között.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság tájékoztatása szerint a *Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettségi besorolás* szerint a város teljes közigazgatási területe az I. (belvízzel alig veszélyeztetett terület), míg a belterület D-i részét is érintő, a Kiskőrösi út-Küküllö u.-Rávágy tértől DK-re eső mintegy 4,8 km hosszú és átlagosan 750 m széles sáv a II. (belvízzel mérsékelten veszélyeztetett terület) kategóriába esik.

I. kategória esetén: az elöntés relatív gyakorisága <0,05, belvíz 20 évnél ritkábban fordul elő.

II. kategória esetén: az elöntés relatív gyakorisága 0,05-0,10, belvíz 10-20 év között fordul elő.

A fentieket a korábbi csapadékos évek tapasztalatai is igazolták a település mélyebben fekvő részein.

A belvíz által veszélyeztetett területek

Rendszeresen belvízjárta területek övezete:

Bács-Kiskun Megye területrendezési tervében foglaltak szerint a közigazgatási terület D-i részén – a belterülettől D-re – kisebb foltokban találhatóak rendszeresen belvízjárta területek, melyek lakóterületeket, illetve egyéb épületeket sem érintenek.

A belvízzel veszélyeztetett területek:

A Polgármesteri Hivatal által megadott a belterület belvízzel veszélyeztetett területei a 2009-2010-s rendkívül csapadékos évek tapasztalatai alapján:

- Sutus falu (Őszirózsa utca térsége)
- Műkertváros (Jogar u., Deltaplast Kft. térsége, Palást u., Vadaspark)
- Kaffka Margit u.
- Mécses u. (Temető II. kapu térsége)
- Szolnoki hegy 227. sz. (Tassy Autócenter térség)
- Kőrösi hegy (0405/83., 0405/63., illetve a 0405/78. hrsz.-ú út térsége)
- Kalmár köz (0287/48., 5479/1-2., illetve a 0289. hrsz.-ú út térsége)
- Írisz u. – Rezgő u. térsége
- Kósa falu (8674-8682. hrsz. és a 8812/3-8. hrsz.-ú ingatlanok térsége)
- Belsőnyír (0171/84. hrsz.-ú út térsége)

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságtól kapott adatok alapján:

Az Igazgatóság térképen megadta az 1958-as 1:25.000 méretarányú topográfiai térképről származó vizes élőhelyeket (állóvizek).

Ezen utóbbi területek gyakorlatilag belterületi beépített ingatlanokat nem érintenek, illetve megállapítható, hogy egyes (évtizedek óta nem bolygatott) területeken (a fentebb részletezett különböző adatszolgáltatásokból származó) belvízzel veszélyeztetett területek részben, vagy egészben megegyeznek egymással (X. ábra).

A belvíz által veszélyeztetett belterületi, illetve beépített ingatlanok esetében (az 1.16.1.3. fejezetben részletezett) – a belvízproblémák csökkenését biztosító – csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztési beruházások kezdődtek, illetve folytatódtak 2009-2012 között, valamint 2011-ben elkészült a város belvízvédekezési (vízkárelhárítási) tervének felülvizsgálati dokumentációja, továbbá a településrendezési tervben feltüntetésre kerültek a belvízzel veszélyeztetett területek, illetve a helyi építési szabályzatba beépítésre kerültek a belvízveszélyes területekre vonatkozó építési korlátozások.

Ez utóbbi előírások szerint:

- A beépítésre nem szánt (külterületi) ingatlanokat érintő rendszeresen belvízjárta területeken épület nem helyezhető el.
- A belvízzel veszélyeztetett belterületi ingatlanok csak az érintett terület víztelenítésének megoldását követően építhetők be, a térszín alatti építmények (pince, stb.) kialakításakor pedig figyelemmel kell lenni a talajvíz viszonyokra.

X. ábra: *Belvízzel veszélyeztetett területek*

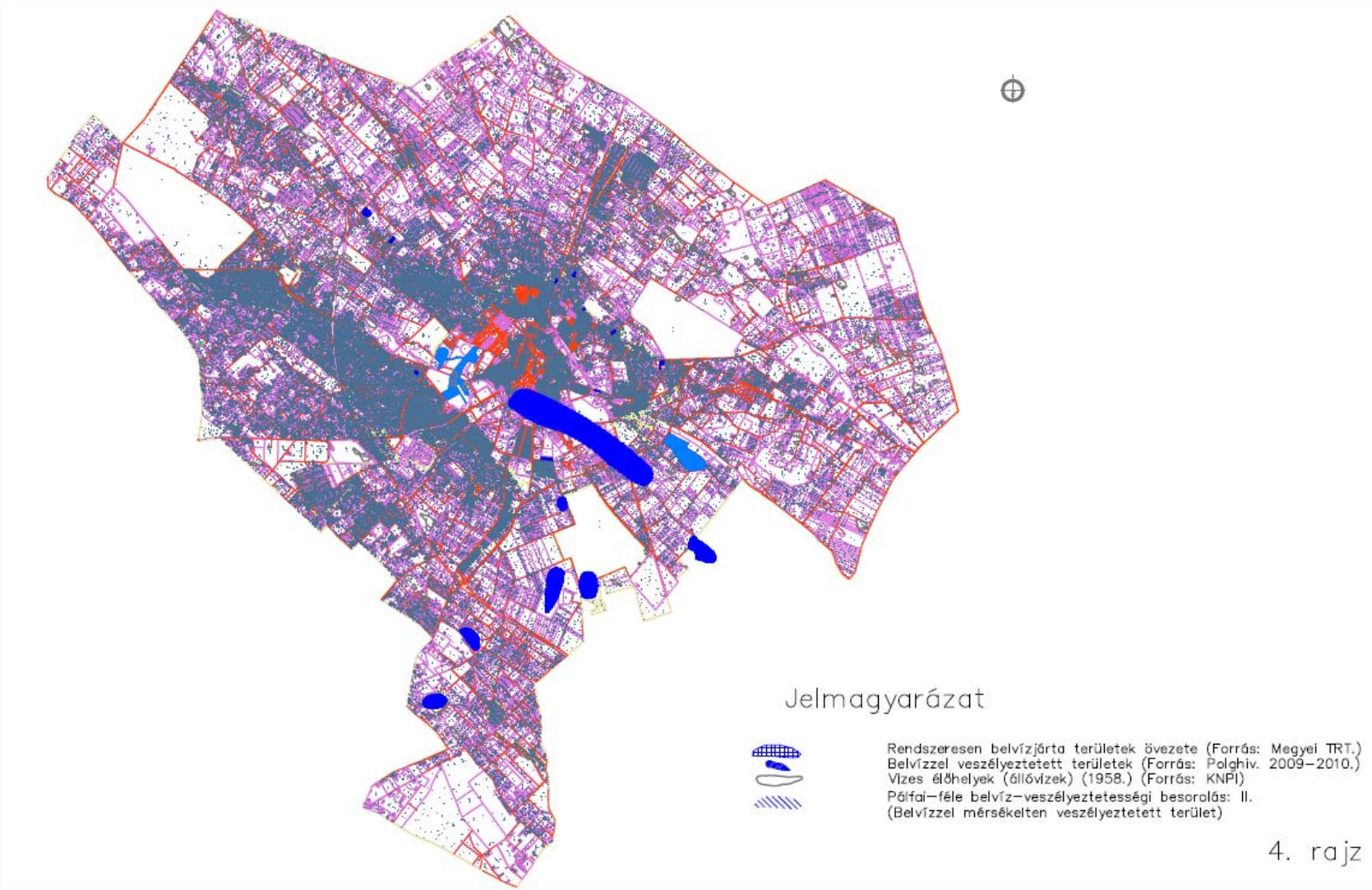

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Kecskemét és térségének területe a 106-132 mBf.-i tengerszint feletti magasságon helyezkedik el, melyen belül ÉNy-DK-i irányban kismértékben lejt, így az ÉNy-DK- i irányú hátak és a köztük húzódó völgyek (mély fekvésű vonulatok) is, ahol a belvízcsatornák vezetnek általában ÉNy-DK-i irányúak. Ebből következően az alacsonyabb, mély fekvésű területek a közigazgatási terület DK-i részein találhatóak, míg a központi belterület alatti területek a 110-123 mBf.-i középmagas részen települtek ÉNy-DK-i irányú enyhe lejtéssel.

A központi belterület mélyebb fekvésű területei a belterület D-i, középső részei: a Rákócziváros Kuruc krt. felé eső részei, Kossuth-, illetve Erzsébetváros területei, a Muszáj, valamint a Szent László város Mindszenti krt. és Szent László krt. környéki területei a Kósafalu É-i részét is beleértve, illetve a Rendőrfalu K-i területei 115-114 mBf.-i magasságon. Ennél mélyebb területek a belterület ÉK – i szélén a Szolnoki hegy térségében a katonai repülőtér menti területek, valamint a belterület K-i, DK-i részei: Ürgés területe, a Műkertváros, a Mindszenti krt. 5. sz. főúttól K-re eső szakaszának környezete és a Parasztfőiskola, valamint a Reptéri lakóterület térsége 113-112 mBf. szinttel.

Az egyéb belterületek közül a mély fekvésű területek a központi belterülettől K-re található Borbás 112-113 mBf., illetve a tőle D-re lévő Kisfái térsége 110-111 mBf. szinten települt.

A terepszintek abszolút magassága által mutatott – az egyéb területekhez viszonyítva – alacsonyabb szinten települt területek mellett a mély fekvésű területek közé soroljuk azon térségeket (kisebb területeket), melyek a környezetükhöz képest mélyebb szintűek. Ilyenek a belterület Ny-i, ÉNy-i részén a Sutusfaluban az Őszirózsa u. végén lévő mély rész, az Írisz u. – Rezgő u. térsége, valamint a Belsőnyírben a 0171/84. hrsz.-ú út térsége.

A település mély fekvésű területei belvízzel, illetve magas talajvízszinttel érintettek, illetve veszélyeztetettek, ezért az említett mély fekvésű területek jó egyezést mutatnak az előző fejezetben részletezett belvízveszélyes területekkel.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Árvízvédelem

Kecskemét közigazgatási területe és térsége *árvízzel nem veszélyeztetett terület*. A település területét a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 11/2010. (IV. 28.) KvVM rendeletben felsorolt folyószakaszok mértékadó árvízszintjéhez rendelt *nagyvízi meder nem érinti*.

Mivel a város területét *árvízvédelmi szakasz nem érinti*, így az árvíz- és a belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet szerint Kecskemét árvízvédekezési terv készítésére nem kötelezett.

Belvízvédelem

Kecskemét Megyei Jogú Város közigazgatási területe az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Csongrádi Szakaszmérnöksége (6640 Csongrád, Szentesi út 1.) működési területének a részét képezi.

A város közigazgatási területe a Tisza vízgyűjtő területén, a területi vízrendezésben a 33. sz. Dongér-Kecskeméti belvízrendszer Csukáséri-főcsatornai belvízöblözetéhez, a vízkárelhárítási rendszerben pedig a 11.04. sz. Dongér-Kecskeméti belvízvédelmi szakaszhoz, a 10. sz. belvízvédelmi őrjáráshoz tartozik.

Kecskemét Megyei Jogú Város *belvízvédekezési (vízkárelhárítási) terve 2000-ben* készült a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendeletben foglalt előírásoknak megfelelően, mely átfogó védekezési terv lehetővé tette és teszi a gyors és hatékony beavatkozást a belvízzel veszélyeztetett területeken. A terv elkészülte óta a 2009-2010-es igen csapadékos évek újabb területeken, újabb belvízproblémákat hoztak elő, valamint időközben a vízkárelhárítási terv több adatában is változások következtek be, továbbá a jogszabály is előírja az időszakos felülvizsgálatot, melyek figyelembevételével készült el *2011-ben a város belvízvédekezési (vízkárelhárítási) tervének felülvizsgálati dokumentációja*.

A dokumentáció illeszkedik az ATIVIZIG és a Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat által kezelt csatornák belvízvédekezési terveihez. Tartalmazza a belvízzel veszélyeztetett területek leírását, a kárelhárítási feladatok végrehajtásának módozatait, a védekezésre való felkészülés, a védekezés és a védekezés megszűnését követő intézkedéseket, a védekezés szervezeti felépítését és felelőseit.

A 2011 évi belvízvédekezés adatai:

ATIVIZIG

Az ATIVIZIG adatai szerint Kecskemét közigazgatási területén regisztrált belvízi elöntés nagysága 2011. január 11-15. terjedő időszakban: 200 ha vetés, 240 ha szántó, 380 ha legelő.

X. táblázat: *A 11.04. Dongér-Kecskeméti belvízvédelmi szakaszon elrendelt belvízvédelmi fokozatok*

Védelmi fokozat	Elrendelés	Megszüntetés
III.	2010.12.07	2011.01.31.
II:	2011.01.31.	2011.02.14.
I.	2011.02.14.	2011.02.28.

X. táblázat: *Kecskemét belvíz-mentesítése érdekében az ATIVIZIG által elvégzett belvízvédekezési munkák*

Csatorna neve	Szelvény (km szelv.)	Hossz (m)	Elvégzett munka	Munka kezdete	Munka vége
Félegyházi főcsatorna	40+100-45+660	5660	Vízfolyási akadály elhárítás gyökérzónás kotrással Összes kitermelt kotrási mennyiség: 2730 m3	2010.12.14.	2010.12.25.
Alpár-Nyárlőrinci főcsatorna	38+000-41+470	3470	Gyökérzónás kotrás, átereszeknél uszadék kiszedés, alvízi oldalon túlkotrás iszapkimosáshoz, magasparti homokos mederszakaszok suvadásainak kiszedése, fakivágás Összes kitermelt kotrási mennyiség: 4600 m3	2010.12.17.	2011.01.14.

Az ATIVIZIG a belvízvédekezési tevékenységéről a Bács-Kiskun Megyei Védelmi Bizottság részére folyamatos tájékoztatást adott.

Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat

A Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulat a 2010/2011. évi belvízvédekezés során a Ménteleki csatornán kotrási munkákat végzett mintegy 2 km hosszon, valamint belvízátemelésre került sor a csatorna közvetlen vízgyűjtőjén található pincés házak pincéinek vízmentesítése érdekében, mivel a talaj telítettsége miatt a lehullott nagy mennyiségű csapadék a talajba nem tudott beszivárogni. Ezen a területen belvízvédekezést már 2010. őszén is kellett végezni, de 2011. februárjában ismét el kellett kezdeni.

A Ménteleki csatornán átemelt belvízmennyiség: 58.250 m^3 volt.

A város területén a Csalánosi csatornán töltés helyreállítási munkálatokra is sor került a 2011. évi belvízvédekezés alkalmával.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata

Az Önkormányzat 2010. december 14.-én II. fokú helyi belvízvédelmi fokozatot rendelt el a város belterületére vonatkozóan, mely 2011. február 16.-án került megszüntetésre.

A belvíz elleni védekezéskor biztosítani kellett egyes ingatlanok területén felgyülemlett belvíz elvezetését, illetőleg elszivattyúzását, továbbá intézkedni kellett arról is, hogy a lakóingatlanok megközelíthetők legyenek. Szükségessé vált a belvízzel veszélyeztetett utak járhatóságának biztosítása, az utak szintjének szükség szerinti megemelése. A veszélyeztetett településrészek Kósafalu, Belsőnyír, Sutusfalu, Kőrösi hegy, Hunyadiváros, Műkertváros és Alsócsalános térsége voltak.

Az azonnali élet- és balesetveszély elhárítása érdekében több esetben közreműködtek különböző, a rossz műszaki állapotú épületek statikai megerősítését szolgáló munkálatok koordinálásában, szakértői vizsgálatában.

A védekezés többletkiadásainak részbeni finanszírozására Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése a 10/2011. (II. 9) KH számú határozata alapján, vis maior támogatás iránti pályázatot nyújtott be, s a Belügyminiszter 2011. július 18-án meghozott döntése alapján 10.328 ezer Ft támogatásban részesült.

A további védekezési munkák feltételeinek javítása, a tűzoltóságtól igénybe vehető szivattyúk kihasználásának fokozása érdekében az I. félévben 400 méter hosszú B75-ös tömlőt vásárolt az önkormányzat.

A feladatellátásra kifizetett összeg 2011-ben 20.943 ezer Ft volt.

A 2012. évi belvízvédekezés adatai:

A 2012. évben belvízvédelmi fokozat elrendelésére, illetve belvíz elleni védekezésre nem került sor sem az ATIVIZIG 11.04. belvízvédelmi szakaszát, sem a területén működő Tisza-Kunsági Vízgazdálkodási Társulatot, sem pedig az Önkormányzatot illetőn, köszönhetően a területre hulló alacsony éves csapadék mennyiségnek.

A belvíz veszélyeztetettség, valamint a belterületi csapadékvíz elvezetés problémáinak csökkentése érdekében 2012-2013-ban az 1.16.1.3. fejezetben részletezett (tározó-szikkasztó árok, illetve zárt csapadékvíz elvezető gravitációs csatorna és nyomóvezeték építési) beruházások történtek (döntően a belvízvédekezési terv felülvizsgálati dokumentációjában foglaltak végrehajtásaként).

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A város területén kedvezőtlen morfológiai adottságú (pl. lejtés, falszakadás) területek nincsenek.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Mélységi korlátozások:

Kecskemét ivóvízellátását biztosító vízmű kutak vízbázisa 2012 őszén meghatározott védőidomainak 5 és 50 éves elérési idejű áramvonalai nem érik el a felszínt, így felszíni védőterülete nincs, tehát csak rétegbeli védőidom (a felszín alatti térben lehatárolható térrész) kijelölése szükséges.

Az 5 éves elérési idejű hidrogeológiai „A" és az 50 éves elérési idejű hidrogeológiai „B" védőidom legmagasabb pontjai a felszín alatt az I. sz. vízműtelep kútjai esetében 96 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kútjai esetében 133 m-re, a legmélyebb pontjai a felszín alatt pedig az I. sz. vízműtelep kútjai esetében 261 m-re, míg a II. sz. vízműtelep kútjai esetében 425 m-re találhatóak.

A védőidomot elérő fúrási tevékenység, új kút létesítése, valamint a vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység környezeti hatásvizsgálat, környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve egyedi vizsgálat eredményétől függően engedhető meg.

Magassági korlátozások:

A *Kecskeméti katonai repülőtér (MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis)* 0425 hrsz.-ú ingatlanának telekhatárától:

- A légiforgalom biztonságának a fenntartása érdekében a D-i és É-i megközelítési irányában 1000 m-nél 5 m, 2000 m-nél 7 m, 5000 m-nél 20 m magassági korlátozás van. Egyéb irányokban (oldalirányban) a telekhatártól számított 300 m-nél 5 m, 1000 m-nél 7 m, 3000 m-nél 20 m-s magassági korlátozást kell figyelembe venni.

- A repülőtér felszálló pálya küszöbétől É-i irányban a 4490 m-re lévő É-i távoli irányadó állomás (0299/3 hrsz.), a D-i megközelítési irányban 3875 m-re lévő D-i távoli irányadó állomás (0600/4, 0598/13 hrsz.) és a felszálló pálya küszöbje közötti terület tengelyébe, valamint az ICAO Annex 14. vonatkozó pontjaiban meghatározott akadálysíkkal lefedett területen fényt visszatükröző létesítmény (pl. naperőmű), illetve szélerőmű nem létesíthető.

Szélerőmű a város közigazgatási területén legfeljebb 100 m rotor magassággal építhető.

Ezen előírások a megújuló energiaforrások építményei elhelyezésére vonatkozó szabályozási előírásokkal 2012-ben kerültek be a helyi építési szabályzatba.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

A terület-felhasználási és építési tevékenységből adódó korlátozások:

A tevékenységből adódó korlátozásokat a 19/2005. (VI. 1.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat VII. fejezete (Tilalmi és korlátozási előírások) tartalmazza.

A tilalmi és korlátozási előírások elsősorban terület-felhasználási, beépítési korlátozások, melyek döntően országos jogszabályokból következő közegészségügyi (fertőzés veszélyességi), környezetvédelmi, természetvédelmi, honvédelmi-légügyi, valamint műszaki biztonsági szempontokból, érdekekből kerültek előírásra az alábbi területeken:

- A bűzös, fertőzésveszélyes telephelyek és technológiák (hulladéklerakó, gyepmesteri telep, szennyvíztisztító telep, komposztáló telep, előtisztított szennyvíz hasznosító mezőgazdasági terület) védőtávolságán belüli területeken.
- A környezetvédelmi szempontból kijelölt levegővédelmi szempontú védelmi övezetek, valamint a Matkópusztai repülőtér zajgátló védőövezetén belül.
- A honvédelmi területek (katonai repülőtér és kiszolgáló létesítményei, NATO lőszerbázis, központi üzemanyagraktár) létesítményeihez kapcsolódó területeken (a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezet ingatlanai: 01528/2, 01528/3, 01568/9, 0425, 0465, 0468, 0498, 0504, 0508, 0513/11, 0518, 0609/3, 0616/14, 0598/13, 0600/4, 0299/3, 0426/2, a honvédelmi terület övezet ingatlanai: 0499/2, 0767/2, 0774/2, 0774/3, 0774/4, 0774/5, 0775/2, 0428/100, 0428/99, 0435/11 hrsz.).
- A nyomvonalas, illetve a területigényes közműhálózatok és építmények védősávjain, védőterületein.
- *2012-ben* kerültek be a helyi építési szabályzatba *a megújuló energiaforrások* (szélerőmű, naperőmű, geotermikus energia hasznosítására, biogáz termelésére, tárolására szolgáló) *építményeinek és kapcsolódó létesítményeinek telepítési korlátozására vonatkozó előírások*, melyek döntően honvédelmi-légügyi, természet- és tájvédelmi, termőföldvédelmi, valamint műszaki biztonsági szempontú előírások.

Veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemek, létesítmények:

A Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság hatósági nyilvántartása szerint a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény értelmében – a IV. fejezet hatálya alá tartozó – veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, létesítmények az alábbiak:

Alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem:

- Design Kft. (telephely: Kecskemét, Ipar u. 6.)
- MOL NyRt. (telephely: Kecskemét, Klebersberg K. u. 46.)

Küszöbérték alatti veszélyes üzem:

- KITE ZRt. (telephely: Kecskemét, Könyves Kálmán krt. 38.)

Kiemelten kezelendő létesítmény:

- GALLFOOD Kft. (telephely: Kecskemét, Ceglédi út 11.)

A 2012-ben besorolt veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek környezetében az egyéni sérülés kockázatához igazodó *veszélyességi övezet* kerül kijelölésre a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek következményeinek csökkentése érdekében. A veszélyességi övezet határait a településrendezési terven is fel kell tüntetni.

A veszélyes anyag/áru szállítása a települést érintő főutakon (5., 52., 44., 441.), valamint a Cegléd-Szeged vasútvonalon történik.

A város kockázatelemzési és katasztrófavédelmi osztályba sorolása:

2012-ben Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere, a Kecskeméti Katasztrófavédelmi Kirendeltség és a Kecskeméti Hivatásos Tűzoltóparancsnokság közreműködésével elkészítette a város kockázatelemzését, és katasztrófavédelmi osztályba sorolási javaslatát.

A kockázatok azonosításának célja a veszélyeztető hatások meghatározása, amelyek hatással lehetnek az érintett lakosságra, környezetre.

A várost érintő veszélyeztető tényezők a következők:

- belvíz,
- rendkívüli időjárás,
- földrengés,
- alsó küszöb értékű veszélyes ipari üzem,

- küszöbérték alatti veszélyes ipari üzem,
- veszélyes áruk szállítása,
- jelentős forgalom,
- a Katasztrófavédelemről szóló törvény IV. fejezetének hatálya alá nem tartozó, katonai célból üzemeltetett veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítmények,
- humán járvány vagy járványveszély, valamint állatjárvány,
- a lakosság alapvető ellátását biztosító infrastruktúrák sérülékenysége.

A veszélyforrások széles skálája, valamint a dominóhatás elméletét figyelembe véve Kecskemét **I. osztályba, a legmagasabb katasztrófavédelmi osztályba** kapott besorolást a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet alapján. Ezek alapján készül a település veszély-elhárítási terve, melyben foglaltakat szükséges figyelembe venni a településfejlesztési koncepcióban és a településrendezési tervben.

A városban jelenleg 23 db elektromos lakossági riasztó eszköz van telepítve, melyekkel kapcsolatos feladatokat országos jogszabályok tartalmazzák. A 23 db sziréna az egyre szélesedő agglomeráció, urbanizáció következtében nem biztosítja minden térség számára a riaszthatóságot. Ezért indokolt, hogy Katonatelepen, Ménteleken, Kadafalván, Hetényegyházán és Petőfivárosban is telepítésre, kiépítésre kerüljön új lakossági riasztó végpont.

A fentebb részletezett „kockázati helyszínek” (belvízveszélyes, mély fekvésű területek, veszélyes ipari üzemek és környezetük) a korlátozásokkal együtt következetesen meg kell, hogy jelenjenek a településrendezési tervben is.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A település közigazgatási területén az alábbi legálisan ***működő építőipari, illetve ásványi nyersanyag lelőhelyek (működő külszíni bányák, illetve bányászati célt szolgáló létesítmények)*** találhatók:

1.) név: Kecskemét-II. homok külfejtéses művelésű bányatelek
hely: Kecskemét, 0815/2 hrsz.
terület: 8,6336 ha
nyersanyag: közlekedésépítési homok
súlyponti EOV koordináta: X = 699.900 km Y = 167.050 km

2.) név: Kecskemét-V. homok külfejtéses művelésű bányatelek
hely: Kecskemét-Katonatelep, 0340/45 hrsz.
terület: 7,6367 ha
nyersanyag: vakoló homok
súlyponti EOV koordináta: X = 699.900 km Y = 181.200 km

A település közigazgatási területén található ***felszín alatti bányatelek***:

név: Kecskemét I.-szénhidrogén bányatelek
fedőszint: -400 m
feküszint: -1200 m

A fentieken túl ***további készletezett (megkutatott) ásványvagyon nyersanyaglelőhelyek*** az alábbiak a település területén:

Nyersanyag lelőhely neve	***súlyponti EOV koordináták***	
	X	***Y***
Kecskemét-III.	692.700 m	180.600 m
Kecskemét-IV.	693.500 m	175.800 m
Kecskemét 0825/115-129.	697.470 m	168.230 m
Kecskemét 01353/1. hrsz.	695.600 m	161.900 m

A település közigazgatási területét érintő ***kutatási engedéllyel rendelkező, illetve koncesszióra kijelölt területek***:

1.) Kiskunhalas-szénhidrogén kutatási terület egy része
2.) Nagykőrös 170.-szénhidrogén kutatási terület egy része
3.) Kecskemét geotermikus energia koncesszióra kijelölt terület

A bányatelkekben lévő ásványi nyersanyagok mennyiségi adatai a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 25. § (3) bekezdéséből következően üzleti titoknak minősülnek.

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében foglaltak szerint a közigazgatási terület teljes egészében *az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetbe* sorolt.

A város területét építésföldtani korlátozással járó egyéb alábányászott területek, barlangok, pincék területei nem érintik.

1.20. Városi klíma

1.20.1 A Kiskunsági löszös hát éghajlata

Kecskemét városklímájának mélyreható elemzéséhez nem állnak rendelkezésünkre olyan meteorológiai adatok, amelyek segítségével reálisan tudnánk értékelni a város térszerkezetéből és beépítettségéből adódó mikroklimatikus különbségeket. Ezen különbségek csupán a rendelkezésre álló térségi és helyi éghajlati adatok, a város földrajzi helyzetéből adódó éghajlatmódosító tényezők, valamint a város térszerkezete és épített környezetének szerkezete alapján becsülhetők meg.

A Bács-Kiskun megye területe földrajzi helyzete miatt változó erősségű és időtartalmú szárazföldi és tengeri befolyás alatt áll. A rendelkezésre álló térségi éghajlati elemzések és az országos klímatérképek alapján[1] Kecskemét környezetének (Kiskunsági löszöshát kistáj) meleg-száraz éghajlata van, amelyet folytonos és állandó éghajlatingadozások és változások jellemeznek.

X.ábra: *A beérkező sugárzás átlagos évi összegének térbeli eloszlása [MJ/m2]*

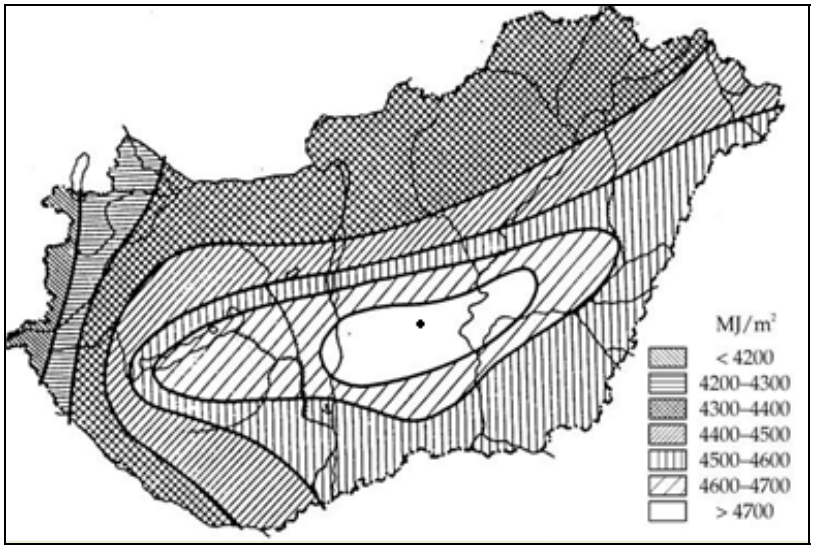

Forrás: Magyarország a XX. században. – Éghajlat/Hazánk éghajlatának jellemzői

Az évi besugárzás országos térképe alapján (X. ábra) Kecskemét térségében az átlagos évi sugárzás összege a legnagyobb, 4700 MJ/m2-t meghaladó értékkel. A város környezetében a napsugárzás évi összege országos szinten a legmagasabb, 4700 MJ/m2-t meghaladó értékkel, ez által a napsütéses órák összege is magas, valamivel 2100 óra alatti, ami napenergia-hasznosítás szempontjából kedvező. Ezek az állapotok összefüggnek a felhőzet alakulásával,

[1] Magyarország kistájkatasztere…
Magyarország éghajlata a XX. században

ami éppen Kecskemét térségében a legkisebb, és ahol az évi középérték alig haladja meg az 50%-ot. Az 1. táblázatból jól látható, hogy a város felhőzetének alakulása a teljes vizsgált periódus idején a környező városokénál kisebb volt.

X. táblázat: *A felhőzet mennyiségének havi és évi átlagai (%)*

Hó	Budapest	Kecskemét	Szeged	Békéscsaba
I.	70	68	71	72
II.	65	61	65	67
III.	59	55	59	59
IV.	58	54	59	58
V.	54	50	53	52
VI.	52	48	51	50
VII.	46	42	42	41
VIII.	43	39	39	39
IX.	46	42	42	43
X.	57	51	54	54
XI.	71	64	69	69
XII.	77	71	75	77
Év	58	54	57	57

Forrás: Magyarország a XX. században. – Éghajlat/Hazánk éghajlatának jellemzői

Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4°C, a vegetációs időszakban 17,2°C. Április 9. és október 19-20-a között (kb.194 nap) a napi középhőmérséklet 10°C fölötti. A térségben az abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,2-34,5°C, míg az abszolút minimumokéa -16,5 és -16,7°C körüli.

X. táblázat: *A léghőmérséklet havi és évi középértékei (°C)*

Hó	Budapest	Kecskemét	Szeged	Békéscsaba
I.	-1,1	-1,7	-1,2	-1,8
II.	1	0,1	0,6	0,1
III.	5,8	5,1	6,3	5,9
IV.	11,8	10,5	11,4	11,4
V.	16,8	16	16,8	16,9
VI.	20,2	19,3	20	19,9
VII.	22,2	21,4	22,4	22,3
VIII.	21,4	20,6	21,4	21,3
IX.	17,4	16,3	17,5	17,2
X.	11,3	10,6	11,9	11,3
XI.	5,8	4,6	5,9	5,3
XII.	1,5	0,6	1,4	0,6
Év	11,2	10,3	11,2	10,9

Forrás: Magyarország a XX. században. – Éghajlat/Hazánk éghajlatának jellemzői

A csapadék évi összege az Alföld középső részén átlagosan 540-560 mm körül alakul, vegetációs időszakban 301-320 mm. Kecskemét térségében 517 mm, a Dél-Alföld meteorológiai állomásai közül a legkevesebb. A kistáj aridítási indexe 1,26-1,30 közötti.

X. táblázat: *A csapadék átlagos havi és évi összegei (mm)*

Hó	Budapest	Kecskemét	Szeged	Békéscsaba
I.	42	26	32	31
II.	44	29	34	30
III.	39	32	38	35
IV.	45	45	49	49
V.	72	56	61	59
VI.	76	55	68	69
VII.	54	48	51	56
VIII.	51	45	48	51
IX.	34	46	47	44
X.	56	48	52	50
XI.	69	50	52	49
XII.	48	37	41	40
Év	630	517	573	563

Forrás: Magyarország a XX. században. – Éghajlat/Hazánk éghajlatának jellemzői

A város földrajzi helyzetéből adódóan a nyugati, de inkább az ÉNY-i szelek az uralkodóak a kistáj légáramlásai közül a D-i szélirány is jelentős. Az átlagos szélsebesség 2,5-3,0 m/sec.

2. ábra: *Az uralkodó szélirányok Magyarországon*

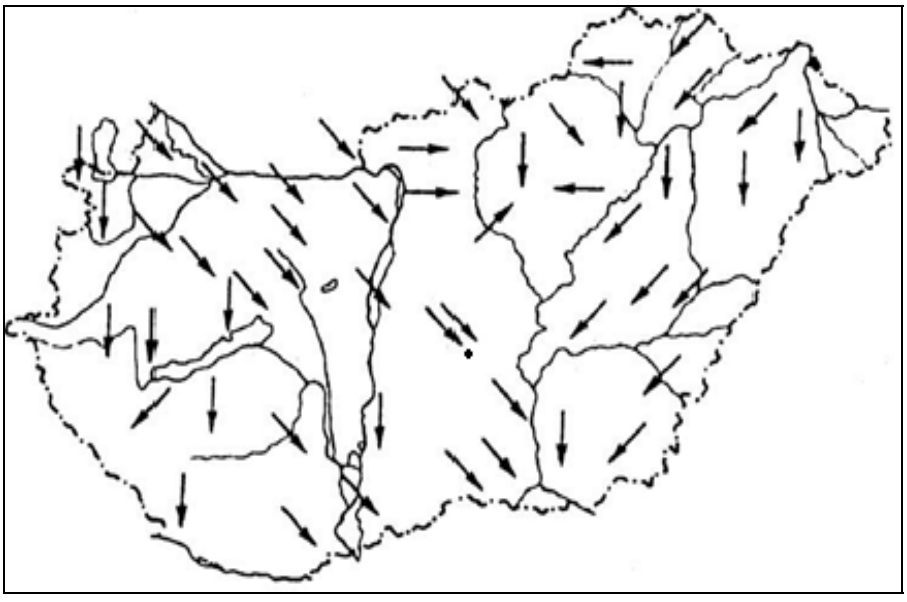

Forrás: Magyarország a XX. században. – Éghajlat/Hazánk éghajlatának jellemzői.

1.20.2. Kecskemét városklímája

A városok specifikus mezoklímájának kialakulása a város méretének, természetföldrajzi helyzetének, az épített környezet morfológiájának és az antropogén hatások összességének eredménye, aminek következtében megváltozik a sugárzási mérleg, az alsó légrétegek és a városfelszín hőmérséklete, a légnedvesség, a légáramlási viszonyok és a csapadékképződés.

A nagyvárosok mozaikos térszerkezetében (beépítettség-változatosság, vertikális tagoltság, a víz- és zöldfelületek aránya) kialakuló mikroklíma-típusok összhatásaként olyan mezoklíma alakul ki, amely a várost körülvevő éghajlati zónára jellemző makroklíma része. E sajátos mezoklíma-típusok megismerése nyújt lehetőséget a városi lakosság hőérzeti komfortjának és a levegőkörnyezet kedvezőbb körülményeinek kialakítására (Nagy, 2008).

Az alábbi X. táblázat átlagos mérsékeltövi (európai) városok térszerkezeti mikroklimatikus különbségeit mutatja a településformák középhőmérséklete és relatív páratartalma alapján, az átszellőzés mértékének figyelembevételével.

X. táblázat: *A levegő hőmérséklete és relatív páratartalma különböző térszerkezeti típusokban és átszellőzési körülményeknek megfelelően*

Középhőmérséklet°C (átlagértékek)							
Relatív páratartalom %-ban (átlagértékek)							
Településforma	I	II	III	IV	V	VI	VII
Az átszellőzés mértéke							
Gyenge	14,7	14,3	14,1	13,7	12,7	12	11,4
	65,3	*65,7*	*66,6*	*68,5*	*69,7*	*72,7*	*74,3*
Mérsékelten gyenge	15,8	15,4	15,5	15,1	14,8	14,3	14,2
	69,8	*71,2*	*70,8*	*73,6*	*75,7*	*78,8*	*79,0*
Mérsékelt	15,2	15,1	14,9	14,9	14,8	14,3	14,3
	48,5	*48,8*	*49,5*	*49,1*	*51,5*	*53,6*	*54,2*
Erős	10,2	10,3	10,3	10,2	10,2	10,1	10,1
	54,2	*52,9*	*54,2*	*52,8*	*54,3*	*54,5*	*54,8*

Forrás: Horbert-Blume-Sukopp, 1980.

I: sűrű, belvárosi terület
II: sűrű, belvárosi terület, korlátozott nagyságú zöldfelülettel
III: beépített terület, ipari körzet, vegetáció nélküli tömeglerakóhelyek
IV: nyílt építkezési forma, nagy zöldterületekkel
V: nagy zöldterületek (széles utak, parkok), kevés épülettel
VI: túlnyomóan erdős zöldterület, cserjecsoportokkal
VII: túlnyomóan nyílt zöldterületek, kisebb facsoportokkal.

A fenti táblázat ismeretanyagának alapján és a város térszerkezetének figyelembevételével (Kecskemét légifotója/Google Map alapján) megkíséreltük a város mikroklimatikus különbségeit differenciálni (X. ábra). A zöld területtel rendelkező térszerkezeti kategóriák (erdők, parkok, udvarok dendroflórája stb.) kedvezőbb mikroklíma kialakulását eredményezhetik nyári hőségek idején, mint a zöldfelülettől mentes ipari övezetek felületei. A város mikroklímájának szempontjából kedvező tényező, hogy az északnyugati szelek friss levegő áramlását biztosíthatják a város nyugati peremén kialakított erdő- és záportározók felületének irányából.

X. ábra: *Kecskemét mikroklímáját befolyásoló térszerkezeti típusok*

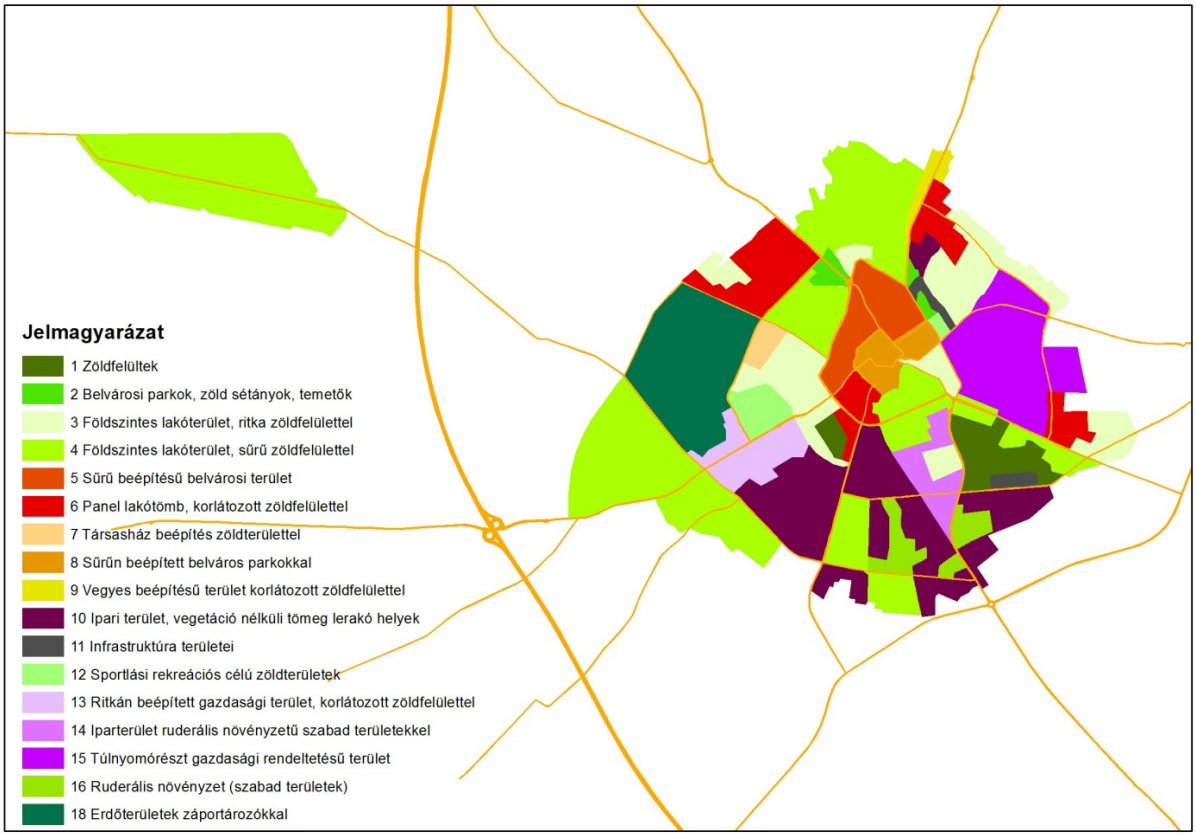

Forrás: MTA KRTK 2013.

1.20.3 Az ország területén érzékelhető éghajlatváltozás és Kecskemét térségének éghajlata

A Kárpát-medence éghajlatában a nyolcvanas évek elejétől kezdődő felmelegedés Kecskemét mezoklímáját illetően is érzékelhető változást idézett elő, melynek során az évi középhőmérséklet 1,5-1,6°C-al emelkedett a korábbi évekhez viszonyítva.

X. ábra: *Az éves középhőmérséklet változásának területi eloszlása az 1980-2009 időszakban*

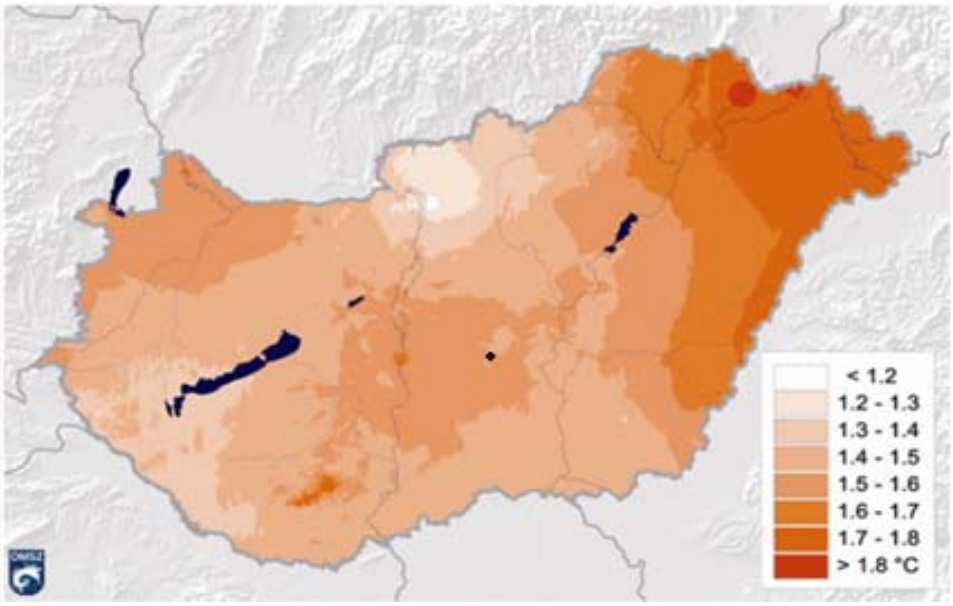

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat 2010.

A legutóbbi 30 évet tekintve, a tavaszi középhőmérséklet, 1,75°C-kal nőtt 95%-os bizonyossággal, a nyarak hőmérséklete pedig a múlt század elejétől napjainkig az 1,17°C-os emelkedést mutat. A nyarak átlaghőmérséklete 1971-2000 között 19,7 °C volt, ami csaknem 2°C-os emelkedést jelent. Kecskemét hőmérsékletnövekedése 1,5-1,6°C és abban a zónában helyezkedik el, amelyben a 25°C-nál nagyobb napi középhőmérséklet kb. 12-14 napig tart.

X. ábra: *Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet > 25°C) az 1980-2009-es időszakban, rácsponti trendbecslés alapján*

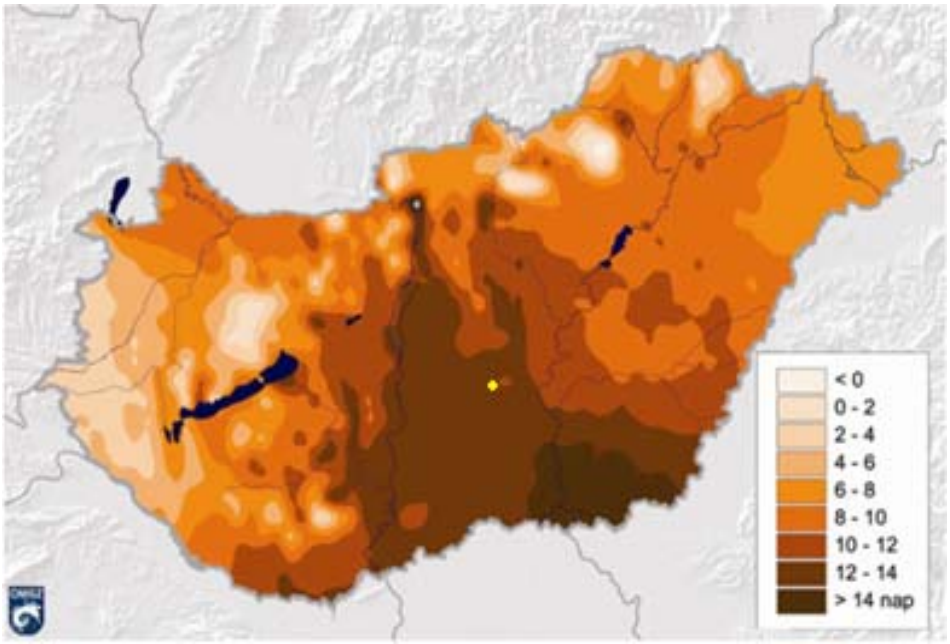

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat 2010.

A múlt század közepétől végbement, az exponenciális trendbecslés szerinti az ország területének legnagyobb részén jelentősen csökkent a csapadékellátottság az elmúlt fél évszázadban, ami Kecskemét esetében 5-15%-os csökkenést jelent.

Az átlagosnál bőségesebb csapadékkal, vagy tartós szárazsággal járó események, periódusok előfordulási gyakoriságát az extrém csapadék indexek idősoraival és a bekövetkezett változásukkal jellemezzük. Kevesebb a csapadékos nap országos átlagban, ahogy a jelenhez közelítünk. A 20 mm-t meghaladó csapadékú napok viszont enyhe növekedést mutatnak, s a száraz időszakok hossza (vagyis a leghosszabb időszak, amikor a napi csapadék nem éri el az 1 mm-t), pedig jelentősen megnövekedett a 20. század eleje óta. A napi intenzitás, más néven átlagos napi csapadékosság (egy adott periódusban lehullott összeg és a csapadékos napok számának hányadosa) nyáron szintén jelentősen megnövekedett. Az átlagos napi csapadékok növekedése arra utal, hogy a csapadék egyre inkább rövid ideig tartó, intenzív záporok, zivatarok formájában hullik. Kecskemét térségében ez a növekedés 0,5-1mm/nap.

Az utóbbi évtizedek hidrometeorológiai adatai azt mutatják, hogy a lassú évi átlagos középhőmérséklet növekedéssel párhuzamosan, egyre gyakrabban fordulnak elő szélsőséges aszályos és ezzel együtt a szélsőséges belvizes évek is, azaz emelkedik ezen események előfordulási gyakorisága, továbbá növekszik azok szélsőségessége (egyre hosszabb csapadékmentes periódusok, max. hőmérsékletek emelkedése, hőségnapok számának növekedése, csapadékok eloszlása, nagy intenzitású csapadékok gyakoriságának és intenzitásának növekedése, stb.) térségünkben is – az egyéb hasonló elhelyezkedésű térségek adataihoz hasonlóan.

Jó példa erre az utóbbi 3 év is: Az igen csapadékos, ebből következően pedig belvizes 2010-es évet követően, 2011 januárjától kezdve csapadékszegény és emellett a sokéves átlagnál magasabb hőmérsékletű időszak következett, amely aszályos trend 2012-ben is folytatódott.

Ezen hatások legközvetlenebbül a mezőgazdaságot sújtják, azonban nem elhanyagolható a kedvezőtlen hatása a településüzemeltetésre, valamint az emberek egészségi állapotára, azon keresztül pedig a gazdasági tevékenységekre.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Kecskemét települési funkciói sokrétűek, melyek az elmúlt öt év folyamán tovább erősödtek, bővültek. A Duna-Tisza-közi homokhátság legnagyobb központjaként Kecskemét a közép- és felsőfokú funkciók egész sorát biztosítja a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy, a termelés, a kereskedelem és szolgáltatás, a kultúra és a szabadidő eltöltése területén a város lakosainak éppen úgy, mint a várostérségébe és vonzáskörzetébe tartozó népessége számára. A város egészséges működése, versenyképességének és élhetőségének egyidejű biztosítása érdekében, Kecskemét törekedett az egyes szakágazati területek és a város életét és lehetőségeit meghatározó szférák (természeti-, társadalmi-, gazdasági-, műszaki-infrastrukturális környezet) kiegyensúlyozott fejlesztésére, a jelentkező külső és belső kihívások, illetve városi problémák megfelelő szintű feltárására és – a rendelkezésre álló lehetőségek függvényében annak – kezelésére. A helyzetelemző munkarészben azoknak a természeti, társadalmi, infrastrukturális és gazdasági tényezőknek az elemzésére kerül sor, amelyek alapvető fontosságúak a város életében, az élhetősége hosszú távú biztosításában, valamint jövőbeli fejlesztésében.

Klimatikus viszonyokkal összefüggő természeti-táji folyamatok, trendek

Az antropogén és természeti hatások kölcsönhatásai révén (melyben globális, regionális és lokális összetevők egyaránt szerepet játszanak) földrajzi tekintetben **a Duna-Tisza-köze hazánk egyik legérzékenyebb tájává vált**, így elmondható, hogy **Kecskemét ariditásra hajlamos tájegységen helyezkedik el** (X. ábra). Az elmúlt évtizedek folyamatai alapján megállapítható, hogy **a térség hidrológiai viszonyai egyre kedvezőtlenebbé váltak**, a talajvízszint süllyedése kihat a vegetáció változására és a biomassza produkció alakulására, a gazdasági és társadalmi életre egyaránt. A főbb időjárási elemek (pl. hőmérséklet és a csapadék) az utóbbi évtizedekben tapasztalt változásai jelentős átalakulást indítottak el a környék tájain, ami fokozatosan megváltoztatta a talajok tulajdonságait és a növényzeti borítást egyaránt. A klimatikus változásokra visszavezethető csapadékhiány, illetve a csapadék szélsőséges megjelenése és a részben ezzel – részben az illegális vízkivétellel – összefüggésbe hozható **talajvízszint süllyedés a Homokhátságon trendszerűvé vált**. A várostesthez közeli, hátsági jellegű területeken, átlagosan 2-3 m, a magasabb kitettségű

helyeken pedig ennél is nagyobb talajvízszint-csökkenés lépett fel az elmúlt 20 évben (X. ábra).

X. ábra: *Az aszályindex területi eloszlása az 1931–2010 közötti tíz legaszályosabb évben*

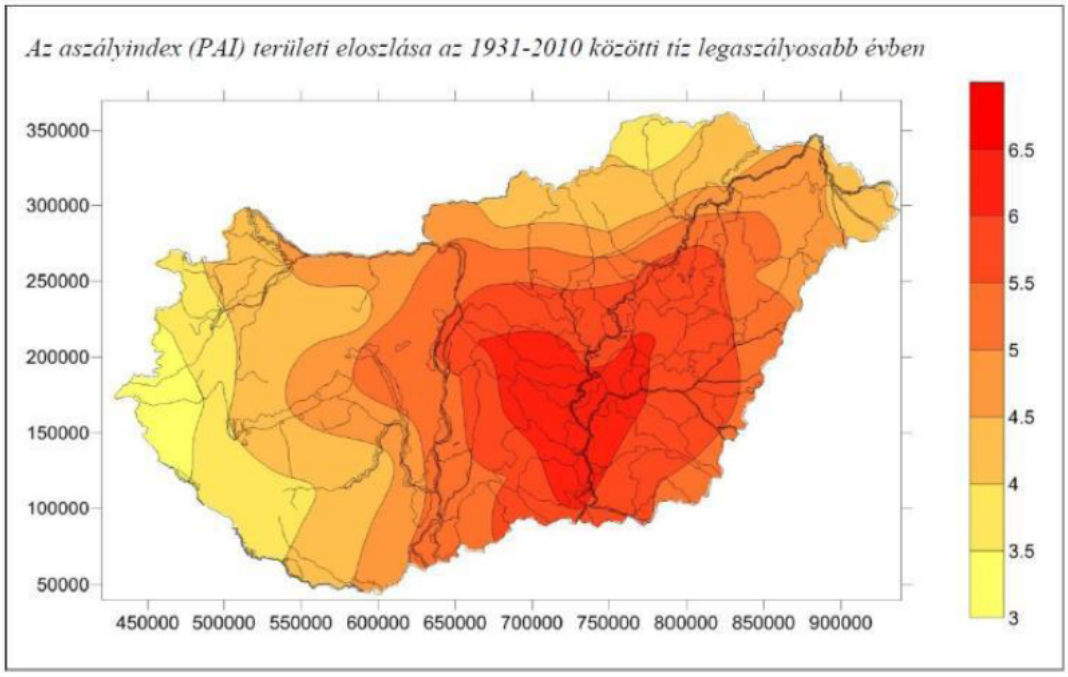

Forrás: Nemzeti Aszálystratégia

A néhány csapadékosabb esztendő és magasabb talajvízállású időszak időlegesen ugyan képes kompenzálni a vízhiányt, de az ezeket követő száraz, aszályos időszakok hossza egyre nő. A térségben lévő, zömében mesterséges vízfolyások, csatornák, csapadék és talajvíz utánpótlása egyre bizonytalanabbá válik. Az időszakos vízfolyások vízhozamában nagymértékű ingadozás jelentkezik, a nyár derekára a vízpótlás hiányában erőteljes hidrológiai egyensúlyvesztés állhat be.

X. ábra: *A talajvízszint alakulása a Duna-Tisza-közén az 1971-1975 évek átlagához igazítva 1985-ben, 1995-ben, 2000-ben és 2003-ban*

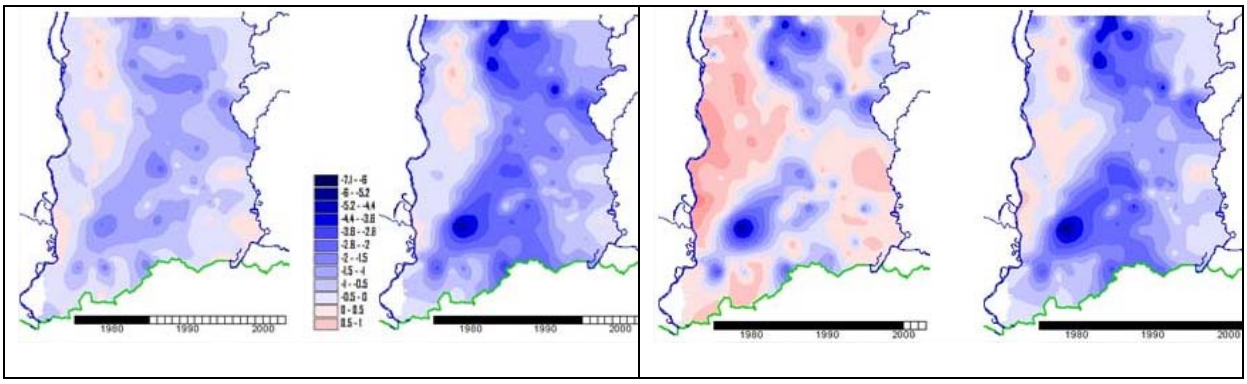

Forrás: Rakonczai János: Környezeti változások komplex értékelése, OTKA 2009.

A talajvízszint süllyedése mellett, megfigyelhető **az átlagos évi középhőmérséklet emelkedése** is. A folyamat együtt járt az időjárási szélsőségek gyakoribbá válásával (pl. hosszú száraz időszakok, növekvő számú hőségnapok, hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiség, rövid időszakon belüli nagy hőingások). Éppen ezért, elsősorban a mezőgazdaságnak, mint a környezeti hatásoknak legjobban kitett gazdasági ágazatnak, de az energetikának és a városüzemeltetésnek is fel kell készülnie a jelentkező új – éghajlati, időjárási, környezeti és azzal összefüggő tájgazdálkodási – folyamatokra.

A biomassza produkció meglehetősen nagy ingadozásokat mutat már 10 éves időtartamon belül is, amelyhez hozzátartozik, hogy a magas csapadékintenzitású időszakok sem növelik feltétlenül a biomassza-produktumot. Ez az eredmény rámutat arra, hogy a klímaváltozás hatásai nem hozhatók összefüggésbe kizárólag az egyes tájalkotó elemek átalakulásával, főleg, ha a tájváltozás antropogén vonatkozásait is figyelembe vesszük. Nem állapítható meg egyértelmű trend azzal kapcsolatban sem, hogy a feltételezett csapadékcsökkenés, illetve hőmérséklet-emelkedés milyen irányban befolyásolja a természetközeli tájak arculatát, vagy a biomassza produkciót. Vagyis a térség klimatikus és hidrológiai, valamint ezzel összefüggésben álló tájökológiai folyamatai, konfliktusai nehezen prognosztizálhatók, amely a társadalom számára – az idő előre haladtával – egyre nehezebbé teszi a válaszadási lehetőségek megfelelő szintű és minőségű kidolgozását.

A városban élők számára is kihívást jelentenek ezek a problémák, hiszen a szélsőséges időjárási jelenségek kedvezőtlen hatással vannak a munkavégzésre, a gazdasági aktivitásra, a városüzemeltetésre, a városon belüli közlekedésre és a lakosság egészségi állapotára is. A vízzel való takarékosság, a helyi vízbázisok és mezőgazdasági területek védelme, a lakosság környezettudatosságának erősítése érdekében tett intézkedések, a térség természeti-környezeti egyensúlyának kialakításában és megőrzésében kulcsfontosságú feltételek lesznek a jövőben.

Talajadottságok

A közigazgatási területen jellemzően löszös ***talajok***, futóhomokok, illetve csernozjom jellegű homoktalajok fordulnak elő, melyek környezetföldtani szempontból egyöntetűen felszíni szennyeződésre erősen érzékeny porózus képződmények. A közigazgatási terület É-i, ÉK-i, valamint D-i, DNy-i része foltokban széleróziónak (deflációnak) kitett terület. Emellett a Kecskemét térségi talajok vízgazdálkodási tulajdonságai általában kissé kedvezőtlenek (nagy víznyelésű, közepes vízraktározó és gyenge víztartó talajok), melyeket a szélsőséges, illetve áteresztő talaj vízháztartás típusok is alátámasztanak.

Vízrajzi adottságok

A város száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos területen fekszik, mindez felerősíti a klimatikus adottságok levegőminőségre gyakorolt hatását. A város és környéke ***felszíni vizekben, állandó jellegű vízfolyásokban*** szegényes. Főként a tavaszi hóolvadások után a város mélyen fekvő területein, például a „Kápolna rét", vagy a Kiskőrösi út-Küküllö u.-Rávágy tértől DK-re eső sáv jelentősebb belvíz jelentkezik. A belvízlevezetést 3 ÉNy–DK-i folyási irányú belvízcsatorna (melyek mindegyike időszakos vízfolyás) biztosítja (Alpár-Nyárlőrinci csatorna, Félegyházi vízfolyás, Csukáséri-főcsatorna). **A város területén található legjelentősebb állóvíz a Csukáséri-főcsatornán található ún. Felső záportározó a Benkó Zoltán Szabadidő Központ területén**. A Csukáséri-főcsatorna (több mint 39 km hosszú, vízgyűjtő területe 212 km^2), mint a települési tisztított szennyvíz és a levezetett csapadékvizek fő befogadójának vize, az elmúlt 8 évben (az ATIKTVF mérési adatai alapján) az oxigénháztartás és tápanyagháztartás alapján erősen szennyezett (5), a szerves és szervetlen mikroszennyezők és egyéb paramétereket tekintve szennyezett (4) volt. Ezalatt az időszak alatt sem javulási, sem pedig minőség romlási tendencia nem volt kimutatható. A Felső záportározó szabad strandja jelenleg engedélyezett természetes fürdőhelyként és fürdésre alkalmas természetes vízként van nyilvántartva. A fürdővíz osztályozása az Országos Környezet-egészségügyi Intézet vizsgálatai alapján „jó" minősítési kategóriába került.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 2-20 számú Alsó-Tisza tervezési alegységére vonatkozó adatok szerint a Kecskemétet érintő Félegyházi-vízfolyás, Csukáséri-főcsatorna és Alpár-Nyárlőrinci csatorna vízfolyás víztest mindegyik erősen módosított kategóriába sorolt, ökológiai állapotuk az első két esetben gyenge, míg az Alpár-Nyárlőrinci csatornára nincs adat, kémiai állapotuk pedig adathiány miatt nem minősített. A város területén a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv állóvíz víztestet nem nevesít, így a Felső záportározó tó nem kijelölt víztest.

A ***felszín alatti vizek*** szennyeződésérzékenysége szempontjából a város területe érzékeny terület, amely mellett a város területének jelentős része került nitrát-érzékeny besorolásba. **A térségben található felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi szempontból is veszélyeztetettek**. A térségben az utóbbi évtizedekben jelentős talajvízszint süllyedések következtek be. A talajvíz nyugalmi szintje 2-4 méterrel a térszín alatt húzódik. A talajvíz – a nyitott közműolló miatt – a hosszú évek óta történő szikkasztás során a talajba, majd a talajvízbe kerülő szennyeződések hatására mára már elszennyeződött, így a talajvíz a település területén sehol sem alkalmas közvetlen ivóvízként való felhasználásra. A talajvizek

minőségének javítása, az öntözés, a térségben zajló mezőgazdasági termelés és az egészséges élelmiszer előállítás érdekében igen fontos.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 2-20 számú Alsó-Tisza tervezési alegységére vonatkozó adatok szerint a Kecskemétet érintő Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő É-i rész sekély porózus, illetve porózus, valamint a Nyugat-Alföld porózus **termál felszín alatti víztest kémiai állapota jó, mennyiségi állapota nem jó**, illetve a porózus víztest esetében a jó és a nem jó határán van.

A város levegőjének állapota

A település éghajlati karaktere meleg és száraz, melyet részben a kontinentális éghajlat, részben a helyi földrajzi, mezo- és mikroklimatikus viszonyok alakítanak. Ebből a szempontból nagy jelentősége van a szélviszonyoknak. Az uralkodó szélirány Ny-i, ÉNy-i, ÉK-i, az átlagos sebessége 2,5-3,0 m/s. Az egyre gyakrabban előforduló alacsony légnyomású időjárási helyzetek miatt, gyakoribbá váltak az erősebb szelek, így **a homoktalajok növekvő deflációnak vannak kitéve**, aminek következtében az uralkodó szélhatás erősíti a városi légtérre gyakorolt kedvezőtlen körülményeket. A város környéki zöldterületek, magának a város határzónáinak a táji, településszerkezeti kialakítása, beépítése, valamint a véderdők, parkerdők mérete és elhelyezkedése, sőt a közparkok is meghatározó tényezői a városi légtér minőségének. A kiterjedt zöldfelületek kedvező szélirány esetén, különösen a nyári hónapokban, a település átszellőzését biztosítják. A város összes erdőterülete a térinformatikai felvételezés alapján megközelítőleg 5.350 ha (a közigazgatási terület 16,5%-a), míg a város központi belterületének zöldfelületi ellátottsága mindössze 5,8 m^2/fő, ami igen alacsony érték. A városi szálló por és egyéb szennyező anyagok városi légtérbe kerülése azonban nem csak a természetes eredetű, a **levegőszennyezés jelentős része** ugyanis **társadalmi-gazdasági eredetű.** Az emberek mindennapi tevékenységük során (pl. közlekedés, termelés, lakhatás-fűtés) szennyezik a város légterét. Problémát jelent a város pollen-szennyezettsége is, melyben jelentős szerepet játszik a város külterületein elterjedt parlagfű, amely a légzőszervi allergiás megbetegedések meghatározó részéért felelős. Az egészséges települési környezet hosszútávú biztosítása érdekében Kecskemét számára a levegő minőségének állapota ezért kulcsfontosságú tényező.

A ***levegőminőség***et a város közigazgatási területén, három mérőhelyen mérik, szakaszos mintavételen alapuló módszerrel (RIV) (az utóbbi 5 évben már csak NO_2 mérés történik), illetve 1 automata mérőállomáson történik folyamatos mérés NO_2, NO_x, O_3 komponensekre,

valamint itt időszakonként végeznek PM_{10} (szálló por), valamint ahhoz kapcsolódó nehézfém és poliaromás szénhidrogén mérést is.

A mérési eredmények alapján a város Légszennyezettségi index minősítése az utóbbi években az NO_2 komponens esetében jó, illetve kiváló, az NO_x esetében kiváló, a PM_{10} (szálló por) esetében a 2009-2010-s év kivételével szennyezett, a PM_{10}-hez kötődő nehézfémek esetében kiváló, a PM_{10}-hez kötődő poliaromás szénhidrogének esetében szennyezett, míg az ózon esetében jó minősítésű volt. A város összesített index minősítése 2010-2012-ben egyaránt jó volt.

A részletesebb levegőminőségi elemzések alapján ki kell emelnünk, hogy a városban a növekvő közúti forgalom következtében **időszakosan magas az NO_2 szennyezettség**, a **száraz évszakban** pedig **magas porterhelés** mérhető. A szállópor szintje – a szárazabb hónapokban – napi bontásban határérték közeli, illetve feletti, ugyanakkor a PM_{10} 24 órás átlagkoncentráció értéke az elmúlt 5 évben mindig a 24 órás határérték (PM_{10} = 50 µg/m^3) alatt volt. Ennek ellenére a PM_{10} maximum értéke az elmúlt évben volt, hogy elérte a 90 µg/m^3-t. Az elmúlt két szárazabb évben (2011-ben és 2012-ben) a PM_{10} értéke éves átlagban 40-45 µg/m^3, amely meghaladja az egészségügyi határértéket (40 µg/m^3), így éves szinten a levegő szennyezettnek tekinthető. **A városban a Nitrogén-oxidok, a szállópor és egyes aromás szénhidrogének (pl. BaP) egészségügyi határértéket meghaladó mértéke, tartós és tömeges egészségkárosodást okozhat**. A kockázatok csökkenését eredményezné a zöldfelületek növelése, a közterületek nedves takarítása, locsolása, valamint a gépjárműforgalom – legalább belvárosi szintű – mérséklése.

Az ülepedő por tekintetében Kecskemét az elmúlt évtizedben a legjelentősebben terhelt hazai városok közé tartozott. A szálló por, döntően külterületi talajfelszín eredetű, de a kül,- és belterületi utak mentén lévő jelentős gépjármű-forgalom, illetve a fűtési szezonban az évről-évre egyre növekvő arányú szilárd tüzelőanyag használat is okozója a terhelés magas szintjének.

A levegő pollen-szennyezettsége összességében a korábbi évekhez viszonyítva folyamatosan csökkent, de még így is – leginkább augusztus közepétől, szeptember elejéig-közepéig – meghaladja az egészségügyi határértéket. **Környezet-egészségügyi szempontból rendkívül kedvezőtlen, hogy a város külterületein a parlagfű fokozottan elterjedt**. A városi lakosság légzőszervi allergiás megbetegedéseinek többségében kimutatható a parlagfű allergénjeivel szembeni érzékenység. Kecskemét városban az elmúlt évben regisztrált pollen-szennyezettségi adatok egyértelműen arra utalnak, hogy a megyében megvalósított

mentesítési akciók eredményesnek bizonyultak, hiszen az éves összpollenszám 2012-ben a korábbi év 40%-ára, míg a mért legmagasabb napi pollenkoncentráció értéke a 2011 évi negyedére esett vissza 2012-ben. A kedvező adatok ellenére megállapítható, hogy Kecskemét pollenszennyezettsége országos összevetésben még mindig magas.

A táj- és területhasználat

A várost körülölelő tájak a lakosság mindennapi életének színterei, helyet adnak az egyes gazdasági tevékenységek számára, valamint fontos természeti, történelmi-kulturális, esztétikai és érzelmi értékeket is magukban hordoznak. **A kecskeméti természeti- és kultúrtáj, a településkörnyezeti rendszer szerves része, a helyi társadalom gazdálkodási lehetőségeit és életminőségét meghatározó, pótolhatatlan helyi erőforrás**.

Korábban a mezővárosok körüli tájak elsősorban mezőgazdasági termelőhelyekként voltak definiálva, azonban ma már ugyanúgy a városi lakótér, a biológiai sokszínűség, a turizmus, az ipar és a közlekedés aspektusaiból is meghatározók. **A mező- és erdőgazdasági célú gazdálkodás** (a zöldség és gyümölcstermesztés, illetve állattenyésztés), illetve **a természetvédelem ma is a városkörnyéki területhasználat alapvetően meghatározó része,** mellette azonban egyre hangsúlyosabban jelenik meg **a lakófunkció, az ipari, logisztikai és közlekedési célú beépítés, valamint a rekreációs tevékenység**. Kecskemét esetében a természeti-táji környezet, valamint a hozzá kapcsolódó területhasználat tehát meglehetősen összetett képet mutat, ebből fakadóan a határrészeknek különböző intenzitású és eltérő használatából különböző problémák (pl. természetvédelem-agrártermelés, ökogazdálkodás-vegyszeres intenzív gazdálkodás, extenzív-intenzív gazdálkodás, lakófunkció-gazdálkodás) adódnak. **A térségben található zónák ma több, különböző genetikájú, eltérő tulajdonsággal rendelkező egységre bonthatók. Nagytáblás szántók** jelennek meg Talfája, Borbás, Városföld, Törökfái területén. Nagyobb kiterjedésű **gyepterületek, mélyfekvésű rétek, legelők, s nádasok** Belsőnyír, Úrrét, Kisfái és Matkó térségében, míg a **zöldség, szőlő és gyümölcs kultúrák** Úrihegy, Máriahegy, Kőrösihegy, Kisfái, Alsószéktó, Ballószög és Szarkás környékén összpontosulnak. Megtalálhatók továbbá a város területén az **összefüggő erdőtömbök** is, mint amilyenek a Nyíri erdő, Matkói erdő, Méntelek környéki erdők.

Miután **a városi külterületek komplex vidéki élettérként értelmezhetők, e kultúrtájban zajló konfliktusok igen bonyolultak** és együttesen kezelendők (e kérdés itt sokkal összetettebb, mint a kompaktabb, kisebb városok esetében). **Igen szembetűnő és komplex konfliktusokat ölelnek fel a külterületek differenciálódásából és intenzív benépesüléséből**

fakadó környezeti, társadalmi változások. A területi fejlődés nyomán az egyes határrészek – a földrajzi elhelyezkedéstől, a kialakulás és fejlődés módjától függően – egyre inkább eltérnek egymástól. **A külterületek sokak (sőt egyre többek) számára életteret biztosítanak,** viszont meglehetősen eltérő formában, igen nagy településkörnyezeti és életszínvonalbeli különbségekkel.

Kecskemét tekintetében a zártkerti és külterületi területhasználati változásokat bonyolította, hogy az utóbbi két évtizedben **jelentősen megváltoztak az ingatlanpiaci körülmények**, melynek következtében mára egyre kevesebb a városi belterületeken található – megfizethető áru – új építési telek.

Az önkormányzat a kilencvenes években, döntően a korábbról örökölt beépítésre előkészített területek révén oldotta meg a telekigények kielégítését. Újabb területek kialakítására (a kisajátítás és a közművesítés magas költségei, illetve a megtérülés bizonytalansága miatt) sem az önkormányzat, sem beruházók részéről nem történt komolyabb kezdeményezés. A belterületi telekhiány, illetve az ebből következő magas telekárak az építkezni szándékozókat mind nagyobb arányban alternatív megoldások keresésére ösztönözték. Ennek következtében Kecskemét határában **megnőtt az igény mind a városperemi önerős telekalakítások**, mind **a tanyás külterületi ingatlanok** – mint kizárólag lakás célját szolgáló építmények – i**ránt**. A külterületen épült családi házak jelentős része közvetlenül az utak mellé települt, vagy a főutakba torkolló dűlők elején csoportosul. Ez a folyamat az elmúlt évtizedek során jelentősen átalakította mind a táj arculatát, mind pedig a jellemző területhasználatot.

A város belterülete és annak peremén sokasodó – még külterületi besorolású – lakóövek speciális átmeneti zónája sajátos helyzetet teremt. Az elmúlt évtizedekben az épített lakások közel 20%-a a központi belterületen kívül, illetve a nem központi belterületeken, s annak határaiban létesültek. A szórvány-építkezések, illetve a benépesülő „hobbik” együttes hatására a legtöbb kertségi határrészben jelentős, 10-15%-os népességnövekedés következett be, egyes körzetekben az állandó lakosság megduplázódott. Az 1990-es évektől hatályos szabályozások általában megengedők voltak a külterületi építkezésekkel szemben, ami a mai napig érezteti kedvezőtlen hatását, s nehézségeket okoz nem csak a szabályozás, de a városüzemeltetés területén is.

A városkörnyéki tájak egy részét az újonnan kiköltözők „felélték”, a legtöbb övezetben nem alakult ki a klasszikus értelemben vett „ember-környezet” összhang és harmónia. Az aktuális folyamatok, tendenciák érvényesülése mellett, számos társadalmi probléma és

feszültségforrás jelentkezik. Az újonnan kiköltözők alapvetően kétféle társadalmi rétegből származnak: 1. középosztály és elit kb. 40%; 2. a kényszerűségből kitelepülő, hátrányos helyzetű társadalmi rétegek kb. 60%. Ez utóbbiak által generált **problémák rendkívül összetettek és természetesen befolyásolhatják a középtávon tervezett területhasználatot, ezen keresztül a táj fenntarthatóságát is**. A szegregációval és rossz műszaki állapottal jellemezhető belterületi városrészek megújulásának, valamint a munka reményében érkező, többszörösen hátrányos helyzetben lévő emberek városban történő megjelenésének a külterületeken is érezhető következményei vannak, ugyanis a társadalmi-szociális problémák egy része ebbe a térségbe „exportálódik". A külterületi zónákban, sokszor igen alacsony életszínvonalon, halmozottan hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő családok tucatjai találhatók. A bűnözés mindennapos, a közbiztonsági kérdések élesen jelentkeznek. Ugyanakkor a társadalmi egyenlőtlenségek is „látványosan" megjelennek, hiszen a kisebb fajta „paloták" és a roskadozó tanyaépületek sokszor egymástól néhány száz méteres távolságra figyelhetők meg.

A sűrűsödő beépítés, illetve a növekvő népesség, s ezzel összefüggésben az infrastruktúrával és lakókörnyezettel szembeni egyre magasabb társadalmi igények, mind gyakrabban vetik fel **a lakóterületi átsorolás**, illetve **belterületbe vonás** kérdését. A külterületi lakosság lényegében ugyanazt a magasabb színvonalú közszolgáltatást várja el, mint akik a belsőbb városrészekben élnek. A magasabb státuszú kiköltözők igényei a lakókörnyezettel szemben (pl. csend, tiszta levegő, biztonságos környék) sokkal nagyobbak, mint a régi, eredeti tanyai lakosságé, hiszen városi életmódhoz szokott rétegekről beszélünk. Az elvárások sokszor túlzóak. A felvetett problémák és fejlesztési igények (pl. utcák kiszabályozása, közművekkel történő ellátás, közszolgáltatások megszervezése, rendezett és szabályozott területhasználat) kezelése évtizedek óta nem megoldott, így a konfliktusok az elmúlt években csak mélyültek.

A trendek azt mutatják, hogy **a kizárólag lakófunkciójú külterületi otthonok térhódításával a természetközeli, „falusias" miliők egyre inkább átalakulnak és leépülnek**. Vannak még ugyan hagyományosabb berendezkedésű (a központi belterülettől távol eső) közösségek, akik egyelőre több-kevesebb sikerrel próbálják megőrizni gyökereiket (Matkó, Méntelek, Kadafalva), de valódi tanyai közösségek lényegében már nincsenek. Ez a társadalmi kohéziót jelentősen gyengíti, amivel párhuzamban **a lakosság tájfenntartó aktivitása és szerepe is háttérbe szorul**. Vagyis a túlzott külterületi benépesülés a kultúrtájak fenntarthatóságát gyengíti.

A külterületen történő építkezések általánossá válása miatt mára egyre gyakoribb, hogy a külterület frekventáltabb részein lakóházépítésre alkalmas földterülettel bírók egy része az ingatlanra nem mint mezőgazdasági területre, hanem mint befektetésre tekint. A zártkerti és külterületi településrészeken megjelenő kiköltözők tehát **számos esetben nem a táji és vidéki értékeket keresik a város környékén**. A lakosság saját érdekeinek megfelelően leginkább lakóhelyét kívánja megteremteni. A vidéki térben megjelenő lakófunkciók rendszerint átformálják és megváltoztatják a hagyományos tájak korábbi jellemzőit is. A külterületek átalakulását jelzi, hogy egyre kevesebb az olyan „kertség", ahol növénytermesztés vagy állattartás lenne általános. A gazdálkodók száma alacsony, az okszerű tájhasználat háttérbe szorult. Kecskemét közigazgatási területén az elmúlt évtizedben tovább csökkent mind a klasszikus tanyák, mind pedig a környezetükre is figyelő gazdák száma.

Kecskemét természeti adottságai, táj- és területhasználata - SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Értékes természetközeli tájak megléte, nemzeti parki területek a város szomszédságában • Jelentős védett területek, ökológiai folyosók és helyi védettségű körzetek léte (NATURA 2000, Nemzeti Ökológiai Hálózat) • Sajátos alföldi – tanyás – kultúrtájak jelenléte, jól hasznosítható gazdálkodási-termelői tradíciókkal • Rendelkezésre álló viszonylag nagy gazdálkodásra is alkalmas területek (a külterület mintegy 70%-án mezőgazdasági termelés folyik) • Komoly hagyományokkal rendelkező gazdálkodási módok (kertészeti és gyümölcstermesztési ágazatok) jelenléte	• Szárazodásra hajlamos térszínek • A közigazgatási terület É-i, ÉK-i, valamint D-i, DNy-i része foltokban szélerózionak (deflációnak) kitett terület • Gyenge vízraktározó- és víztartó-kapacitású talajok, kedvezőtlen vízgazdálkodási paraméterek • A város és térsége felszíni vizekben szegény, a térség gyér lefolyású, vízhiányos • A talajok gyengülő tápanyagellátottsága • Időszakos csapadékhiány, illetve a csapadék szélsőséges megjelenése • A természeti értékek többsége a foltszerű elhelyezkedés miatt erősen veszélyeztetett • Kecskemét területén a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak éppen azok a lineáris természetközeli elemei hiányoznak, amelyek valódi hálózattá tudnák szervezni a még megmaradt értékes természeti területeket • A táj- és élőhely-degradációs konfliktusok előrehaladottak • Tájidegen növény (parlagfű, selyemkóró) és fafajok (akác, ezüstfa) gyors terjedése • A változó környezeti körülmények következtében a helyi növénytársulások regenerációs képességének alacsony foka • A beszántás, a beépítések, a földmunkák, a becserjésedés és beerdősítés miatt elpusztult gyepterületek aránya jelentős • A külterületeken élő társadalmi csoportok életmódja erős tájromboló hatásokkal bír

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Az esztétikus és emberléptékű tájak és a helyi jelentőségű védett természeti értékek ökoturisztikai potenciálja egyre jelentősebb • A természetközeli zöld folyosók kialakításával az értékek többsége megőrizhető • A szélerózió csökkentését célzó intézkedések kedvező hatása a város levegőminőségében, valamint egyes környezet-egészségügyi területeken • A helyi tradícionális tájgazdálkodás során előállított termékek felértékelődésével, a kertgazdálkodás felélénkülésével lokális társadalmi-gazdasági fejlődés következhet be • Az uniós támogatásoknak köszönhetően az ökogazdálkodási lehetőségek bővülése • Az ökoszisztéma szolgáltatások jelentőségének tudatos és takarékos kiaknázásával a városban élők életminősége javulhat • A zöldfelületek arányának megnövelésével jelentősen javítható a település levegőminősége, mikroklimatikus viszonyai	• A klímaváltozás következtében a térség hidrológiai viszonyai egyre kedvezőtlenebbé válnak, melyek hatással lehetnek a természetközeli élőhelyekre és a gazdálkodásra egyaránt • A kedvezőtlen antropogén beavatkozások és a klímaváltozással összefüggésben álló szárazodási folyamatok összeadódva jelennek meg a térségben • A területhasznosításban bekövetkezett módosulások miatt (a regenerációképtelen tájak további túlzott használatával) néhány éven belül visszafordíthatatlan változások indulhatnak el a külterületeken • A tájökológiai konfliktusok egyre nehezebben kezelhetők, ez a társadalom számára még bonyolultabbá teszi a válaszadási lehetőségek kidolgozását • A megengedő szabályozás tovább erősíti a város határába történő kiköltözési folyamatot, amely tovább fokozza a táj degradációját, valamint drágítja a városüzemeltetést • A külterületek társadalmi problémái kedvezőtlenül hathatnak a környezettudatos tájhasználatra

A település társadalma

A város demográfiai folyamatai

Kecskemét népessége a II. világháború utáni időszakban dinamikusan nőtt, amely egyrészt a természetes szaporodásnak, másrészt a pozitív vándorlási egyenlegnek volt köszönhető. Az elmúlt évtizedben azonban ebben jelentős változás következett be, hiszen éves szinten a születések és a halálozások arányának addigi pozitív egyenlege negatívba fordult, mellyel a népességnövekedés két pillére közül az egyik megszűnt (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét jellemző demográfiai mutatóinak alakulása*

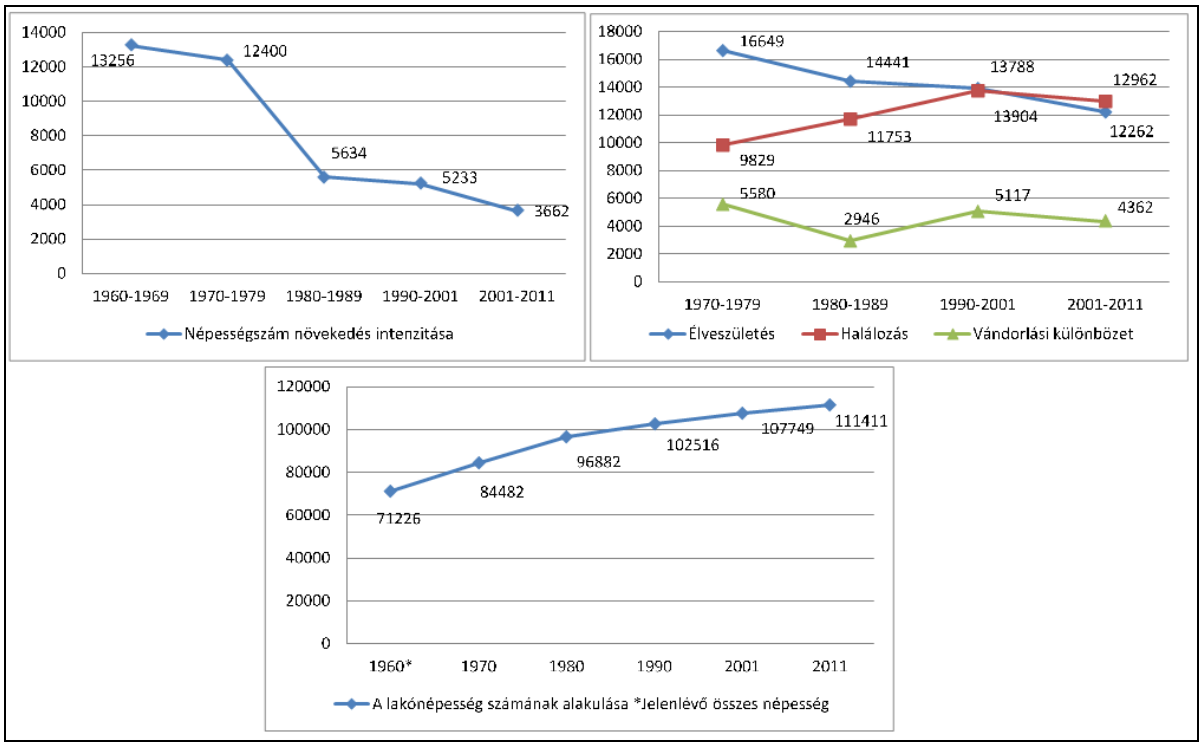

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2001, 2011.

Az elmúlt évtizedek adataiból azonban az is megállapítható, hogy Kecskeméten **a születések és halálozások aránya** az országos értékekhez képest kedvezőbben alakult**.** Míg országos szinten a népesség fogyása 1981-től folyamatos, addig Kecskeméten ez a tendencia csak a kilencvenes évek közepétől figyelhető meg. A természetes fogyás mértéke 2003-ban volt a legmagasabb, azóta viszont a növekvő élveszületéseknek és – az egyre inkább stabilizálódó – viszonylag alacsony szintű halálozási számoknak köszönhetően, a természetes fogyás alacsony értéket mutatott. Az egyes években mért számoknál azonban sokkal fontosabb, hogy 2004-től nincsenek nagy kilengések az élveszületések és a halálozások értékei között. Megállapítható tehát, hogy a város belső népesedési folyamatai nem visszafordíthatatlanok,

ugyanakkor látni kell, hogy a **fiatalok gyermekvállalási kedve alacsony,** illetve az első gyermek vállalásának időpontja, a nők esetében a 30-as éveikre kitolódott.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján szerkesztett korfán jól látszik, hogy gyermekvállalási korúak többsége a 30-as korosztályban található, és nekik köszönhető a gyermekszületések számának jelenlegi kismértékű növekedése, ami még így sem ellensúlyozza a halálozások számát, illetve nem éri el a szülők létszámát, ami feltételezne egy normál reprodukciót (X. ábra).

Történelmileg nézve a folyamatot a Ratkó-korszakban (1949-1956) születettek gyerekei a korfán az 1974-1979 közötti kiugrásban jelennek, meg és az ő gyerekeiknek az 1990-es évek végén a 2000-es évek elején kellett volna megszületniük. Ez azonban számos tényező együttes hatása következtében elmaradt, illetve időben kitolódott. Sajnos azonban az látszik, hogy a korfán megjelenő két korábbi kiugrásnál jóval kisebb hullámot várhatunk a jelen esetben.

X. ábra: *Kecskemét korfája a 2011-es népszámlálási adatok alapján*

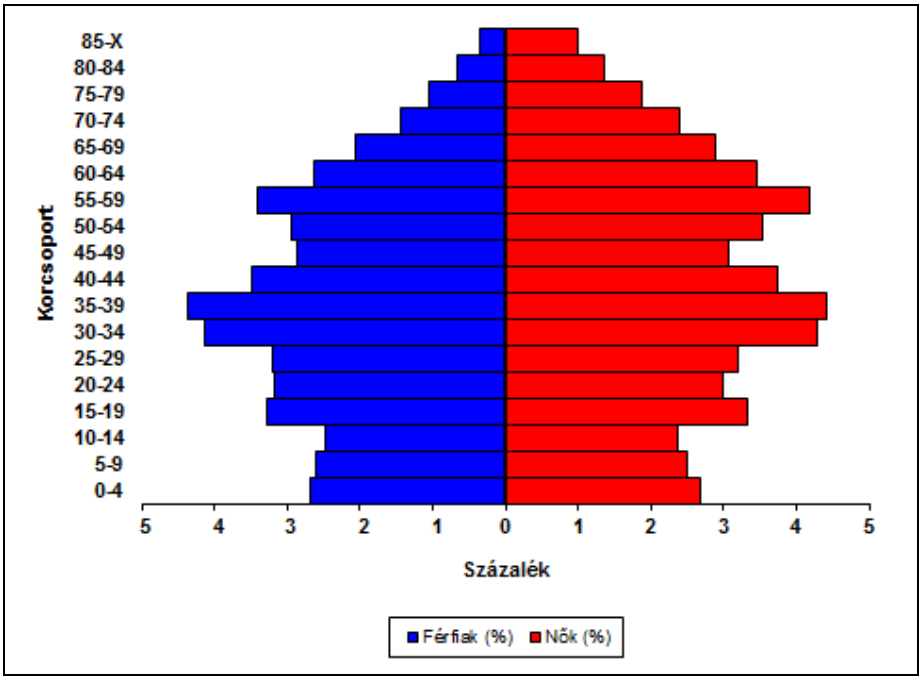

Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011.

Kecskemét korfája egy elöregedő társadalom képét mutatja, a korösszetétel a városban kedvezőtlen irányban módosult. Az 1980-as évekhez képest jelentősen csökkent a gyermekek száma, ugyanakkor növekedett a 60 éven felüliek száma és részaránya (X. ábra). Különösen a változás iránya és szerkezete aggasztó, hiszen ha az 1980 és 2012 közötti adatokat vizsgáljuk megállapíthatjuk, hogy mintegy 8 százalékponttal csökkent a 14 éven aluliak aránya (23%-ról 15,05%-ra), míg az idősebb korosztályoké, több mint 7%-kal nőtt (14%-ról 21,26%-ra).

X. ábra: *Kecskemét lakosságának korösszetétele, 1980-2011*

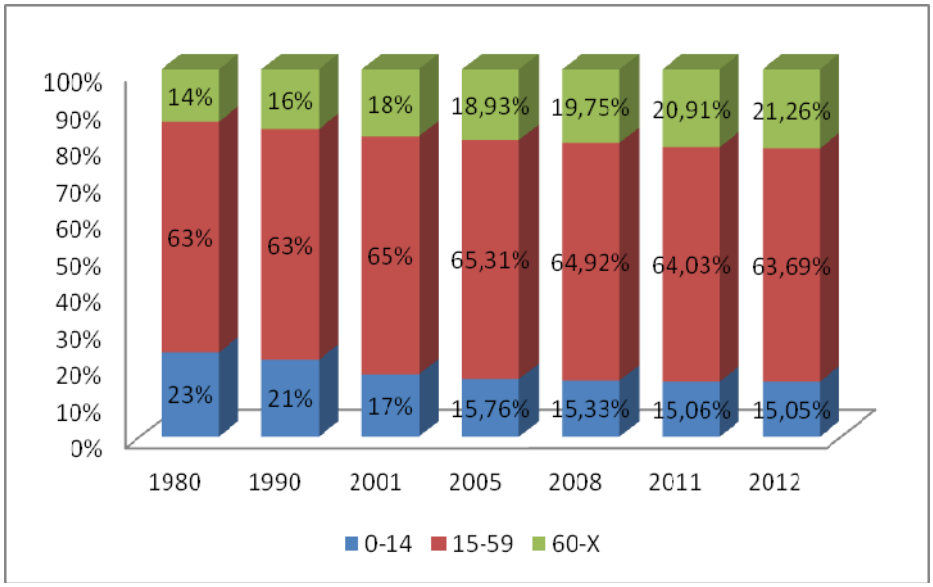

Forrás: Népszámlálás 1990, 2001, 2011 és TEIR

A felvázolt kedvezőtlen demográfiai folyamatokat némiképp módosíthatja a Daimler-Benz és beszállítóinak beruházása, illetve a nyomában elindult gazdasági növekedés, melynek következtében az elmúlt években **erősödött a betelepülés**, a fiatal családok megjelenése a városban. Ez a kedvező folyamat nem csak a romló korösszetételt mérsékelte, de – hazai léptékben – meghatározó népességnövekedést is eredményezett (X. ábra).

X. ábra: *Belföldi vándorlási különbözet területi képe, 2011.*

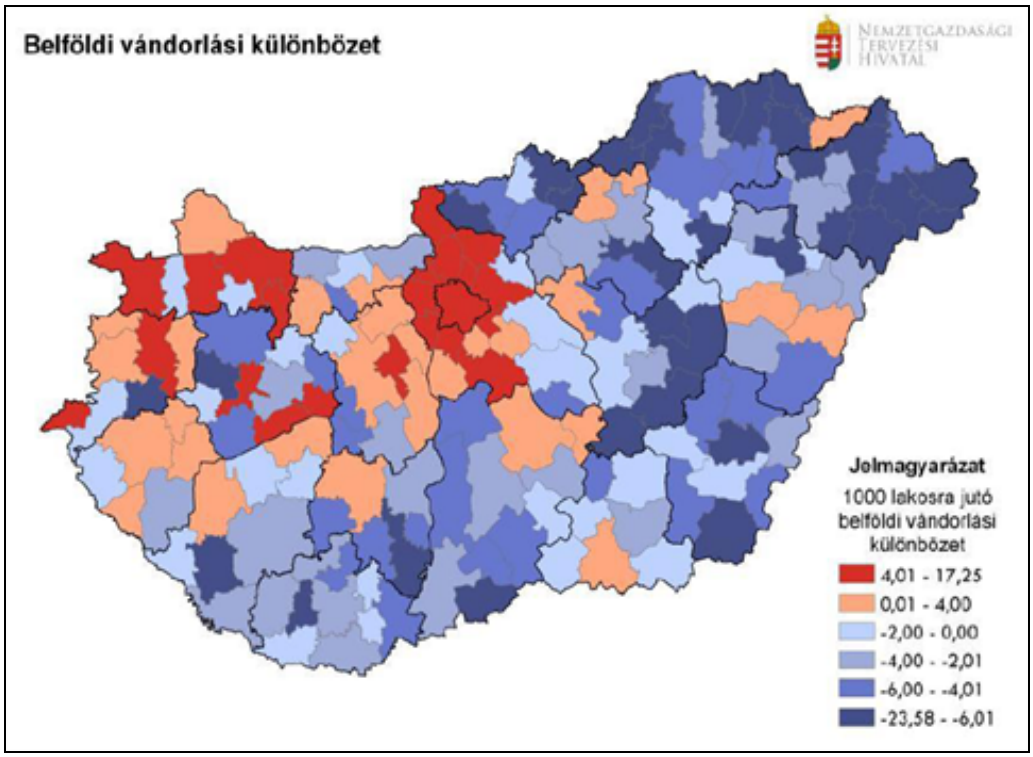

Adatok forrása: KSH, OFTK 2013.

A KSH hivatalos adataiban a népességbővülés valódi léptéke – különböző okok miatt – még nem érzékelhető, ugyanakkor **a Népesség-nyilvántartó Hivatal adatai alapján, éves szinten, átlagosan több mint 800 fős népesség-növekedést regisztrálhattunk a 2010-2013-as időszak vonatkozásában**. A folyamat lakosságszámot érintő vonatkozásai mellett, annak a humánerőforrásban megjelenő minőségi hatásai is valószínűsíthetők, melynek néhány jele már érzékelhető (pl.: a német nemzetiségűek arányának jelentős növekedése, a valamilyen idegen nyelvet beszélők számának növekedése, az iskolázottsági adatok javulása, javuló jövedelmi viszonyok) a hivatalos statisztikákban is. Ugyanakkor úgy gondoljuk, hogy a mindennapi életkörülményekben már tapasztalhatjuk a megnövekedett lakosságszám hatását, amely érezhető nyomást gyakorol a város műszaki hálózataira (pl. közút- és kerékpárút hálózat, energetikai hálózat, új bérlakások iránti igény). Hasonló hatást várunk – akár már rövid távon is – a közszolgáltatások (pl. bölcsődék, óvodák, szociális létesítmények) vonatkozásában is, különösen akkor, ha azt felételezzük, hogy a dinamikus népességnövekedés időszaka még nem zárult le.

Összességében pozitív és negatív folyamatok együttesen határozzák meg a népességszám változását és korösszetételét Kecskeméten az elmúlt évtizedekben. A hivatalos KSH adatok alapján látható, hogy az előző évtizedekhez képest a népességszám növekedés dinamikája lassul, s ha csak kis mértékben is, de a pozitív vándorlási egyenleg számai is csökkenést mutatnak. Ennek ellenére megállapítható, hogy a város népességszáma az elmúlt évtized alatt – magyarországi léptékben – jelentős mértékben (több mint 3.500 fővel) növekedett, s a növekedés üteme 2011 után sem állt meg. Csökkent a halálozások száma, míg az élveszületések adatai kedvezőbbek az országos átlagnál, ennek ellenére a város egy elöregedő társadalom képét mutatja, melyet figyelembe kell venni a közeljövő szolgáltatástervezése során.

A humánerőforrás állapota

A lakosság iskolázottsági, képzettségi adatait tekintve jelentős javulást tapasztalunk a 2001-es népszámlálás óta, amely megegyezik az általános országos folyamatokkal. Ennek köszönhetően a humánerőforrás minőségét jelző városi mutatók jelentősen meghaladják, mind a megyei, mind az országos értékeket. A Mercedes és a beszállítóinak letelepüléséből, valamint a már itt lévő cégek fejlesztéseinek hatására, mind erősebben jelentkezett a termelésben és a magasabb szintű üzleti szolgáltatásokban alkalmazható, **képzett munkaerő iránti igény**. Ez a folyamat erősítette a középfokú és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők

arányának növekedését a lakosság körében. Valószínűsíthető az is, hogy az utóbbi évek vándorlási folyamatainak következtében, a városba érkezett munkavállalók is – nagyobb számban – a képzettebb társadalmi csoportok köréből kerültek ki. A munkaerőpiac jelzéseinek megfelelően, **Kecskeméten elkezdődött mind a közép-, mind a felsőfokú oktatásban a munkaadók igényeihez jobban igazodó duális képzés bevezetése**, melynek hosszú távú megalapozása, a magyar oktatási rendszerbe történő integrálása, várhatóan a kecskeméti tapasztalatokat is figyelembe véve fog megtörténni. Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy még a jelenleginél is (2012-ben 1.276 fő vett részt középfokú felnőttoktatásban) dinamikusabban kell folytatódnia az alacsony iskolai végzettséggel – kevesebb, mint 8 osztállyal, vagy maximum 8 osztállyal – rendelkező munkavállalók (a helyi lakosság mintegy 1/3-a) képzésének.

A multinacionális cégek mind nagyobb számban történő megjelenésével, a város gazdaságában **felértékelődött a munkavállalók nyelvtudásának értéke** is. A városban e mutatók az országos adatokkal esnek egybe, ugyanakkor látható, hogy egy évtized alatt 20,4%-ról 23,8%-ra növekedett a valamilyen nyelvet beszélők aránya. Jelentősen emelkedett az angolul (11,86%-ról 18,6%-ra) és németül (4,2%-ról 12,1%-ra) beszélők száma és aránya, csökkent viszont az oroszul beszélőké, viszont minden egyéb világnyelv (spanyol, francia, olasz, kínai) esetében bővülést tapasztalhatunk, ami meghatározó lehet Kecskemét jövőbeli gazdasági és kereskedelmi szerepkörének közép-európai bővítésében.

Munkanélküliség, álláskeresés

A képzettséggel szoros összefüggést mutatnak a **munkanélküliségi adatok**. A város és szűkebb környezetének gazdasági átalakulása 1990-es évek közepéig nem volt zökkenőmentes, melyet érzékletesen mutat a kilencvenes évek elején megjelenő munkanélküliség (1993-ban 6.169 fő). A kilencvenes évek közepétől egyre erősödő városi gazdaságnak köszönhetően csökkent a munkanélküliség, amely a 2000-es évek közepéig viszonylag alacsony szinten (3.000-4.000 fő között) stabilizálódott. A munkanélküliség lassú növekedését 2006-tól figyelhetjük meg ismét, amely 2009-ben, a gazdasági válság elmélyülésével párhuzamosan csúcsosodott ki, ekkor a munkanélküliek száma meghaladta a 6000 főt (X. ábra). Ezt követően a Mercedes gyár építésének és a beszállítók megjelenésének köszönhetően elkezdődött a regisztrált munkanélküliek számának csökkenése, amely napjainkra 5200 fő körüli értéket mutat.

X. ábra: *A munkanélküliek számának alakulása Kecskeméten (2000-2013)*

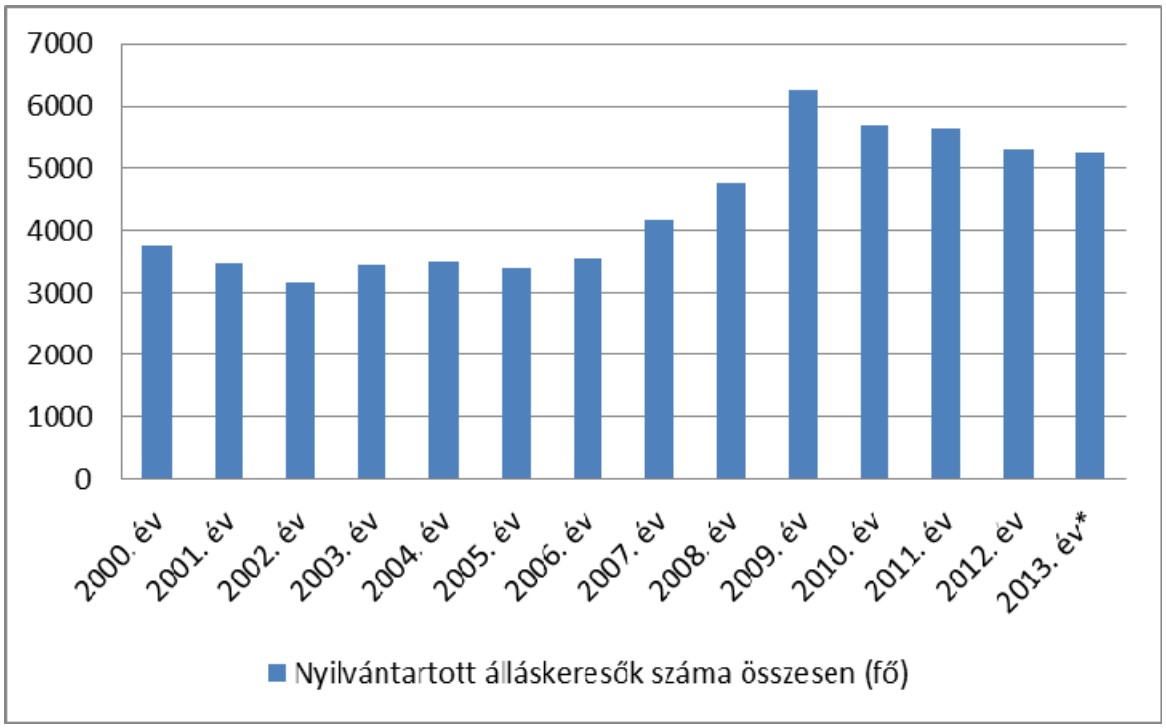

Forrás: KSH TEIR 2013 és Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2014.
**Éves átlagos záronapi szám*

A korábbi viszonylag alacsony munkanélküliségi ráta (2001: 3,36%; 2006: 3,27%) 2009-re elérte – a teljes lakosságra vetítve – az 5,6%-ot. A munkanélküliség ugyanakkor mélyebbnek és tartósabbnak is bizonyult a 2008-ban kezdődött gazdasági válságot követően, mint a korábbi években (2006-ban: 51,5%, illetve 2008-ban: 50,4%), hiszen a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők aránya 2009-ben elérte az összes álláskeresőből az 55,4%-ot. Ez az arány 2012 végére némileg csökkent, de az 52,6%-os érték még mindig meghaladja a 2000-es évek első évtizedének átlagát (51,1%), s az egy éven túl álláskeresők száma (1.590 fő) sem csökkent az elmúlt négy évben.

A szezonalitásokat nem számítva látható, hogy az elmúlt két évben a munkanélküliek száma 5200-5300 fős szint (4,7%-os munkanélküliség) között stabilizálódott, annak ellenére, hogy 2010 óta több ezer új álláshely jött létre Kecskeméten, csak a termelés és az üzleti szolgáltatások területén. Az álláskeresők még mindig – viszonylag – magas száma helyi „szerkezeti, foglalkoztathatósági" problémákat feltételez. Ha részletesebben vizsgáljuk a munkanélküliségi adatokat, megállapíthatjuk, hogy az álláskeresők körében magas volt a 45 év feletti regisztráltak száma (1.796 fő), illetve az álláskeresők több mint egyharmada (34,2%) semmilyen szakmával nem rendelkezett 2012. év végén. Az álláskeresők csökkenő száma ellenére, az elmúlt években nőtt a pályakezdő (2009-ben 7,5%; 2010-ben 8,4%; 2011-ben

10,4%; 2012-ben 12,6%), illetve a diplomával rendelkező álláskeresők aránya (2009-ben 6,8%; 2010-ben 7,9%; 2011-ben 8,9%; 2012-ben 8,6%) a regisztrált munkanélküliek körében. Ez arra hívja fel a figyelmet, hogy a fiatal pályakezdők elhelyezkedése nagyon nehéz, a szükséges tapasztalatok és a – munkaerőpiac által kívánt – megfelelő végzettség hiányában. Magas a járadékra jogosultak és a rendszeres szociális segélyben részesítettek száma, ami jelentős terheket ró a város költségvetésére. Kecskeméten a rendszeres szociális segélyben részesülők száma 2000 óta folyamatosan növekedett. A növekedés mértéke 2006-ig viszonylag mérsékelt volt, ezt követően viszont alig három év leforgása alatt – leginkább a pénzügyi és gazdasági válság hatására – az aktív korúak körében a segélyezettek száma (2009-ben 2.800 fő) megduplázódott, s azóta magas szinten stabilizálódott (2012-ben 2.644 fő).

Társadalmi és humán tényezők – SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Tartósan és egyenletesen növekvő lakosságszám • Jelentős vándorlási többlet • Országos értéknél kedvezőbb korstruktúra • A halálozások számának lassú csökkenése • Javuló iskolázottsági adatok, a magasan képzettek aránya meghaladja az országos és megyei átlagot • Az idegen nyelvek ismeretének jelentős javulása, az országos átlagot elérő nyelvtudás • A népesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása kedvező • A város vallási sokszínűsége mai napig közösség- és identitásformáló hatású • Erős társadalmi identitás , mely segítheti a társadalmi kohézió erősödését • Sok területre kiterjedő aktív civil tevékenység • Megfelelő munkakultúra, rugalmas és új dolgok tanulására nyitott munkavállalók	• A kecskeméti korstruktúra egy lassan elöregedő társadalom képét mutatja • Alacsony gyermekvállalási hajlandóság • Egyes városrészek, utcatömbök elöregedése igen előrehaladott • A legfeljebb 8 általános iskolai osztállyal rendelkezők tartósan magas aránya • Az utóbbi évek beruházásai ellenére magas az álláskeresők száma, ami szerkezeti munkanélküliséget feltételez • A pályakezdő munkanélküliek évről-évre növekvő száma • Magas a diplomás álláskeresők száma és aránya • A megyei városok viszonylatában átlagos, vagy az alatti jövedelmi helyzet a kecskeméti adófizetőknél • A szociális ellátásokat igénybevevők magas száma • Szociális alapú kiköltözések magas száma a város külterületi, tanyás részeire • Tömeges elszegényedés és a nyomában megjelenő bűnözés számának (különösen a vagyon és közrend elleni) jelentős növekedése
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• A kormányzat népesedési programjának köszönhetően növekvő gyermekvállalási kedv, a születések számának tartós növekedése • A folyamatos beruházásoknak és a gazdaság bővülésének köszönhetően stabilan magas	• A lakosság korösszetétele továbbra is romló képet mutat, a város társadalma egyre inkább elöregedik • A természetes szaporodás további csökkenése a gyermekvállalási hajlandóság változatlansága

vándorlási többlet kialakulása, valamint a munkanélküliség csökkenése • A bevándorlóknak köszönhetően sokszínűbb, nyitottabb társadalom formálódása • Sikeres komplex társadalom és oktatásfejlesztési programoknak köszönhetően a hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok integrációjának felgyorsulása • A Kecskeméti Főiskola növekvő szerepének is köszönhetően a diplomás munkavállalók számának további emelkedése • A település kulturális örökségének sikeres kiaknázása és tehetséges alkotóinak kiteljesedéséhez történő hozzájárulás • Az életszínvonal növekedésének köszönhetően csökkenő bűnözés, élhetőbb város kialakulása	miatt • A szerkezeti munkanélküliség fennmaradása a megfelelő felnőttképzési és szakoktatási programok hiányában • A felsőoktatás terén folyó verseny kedvezőtlen helyzetet eredményez a Kecskeméti Főiskolán, ennek következtében a hallgatói létszám nem emelkedik • A megfelelő munkahelyek hiányában, illetve az alacsony jövedelmi kilátások miatt, a fiatalok elvándorlása • Kellő számú, jól képezett munkavállaló hiánya, részben az egyéni motiváció alacsony foka miatt • A komplex társadalomfejlesztési programok elmaradásával, a szegénység további növekedése, a közbiztonság romlása, társadalmi feszültség fokozódása

Kecskemét humán infrastruktúrája, ellátóhálózata

Kecskemét lakosságának számában és összetételében bekövetkezett változások döntő befolyással vannak a város köznevelési szolgáltatásaival szemben támasztott igényekre is. Vándorlási többletének köszönhetően a település lakossága a 2001-es és a legutóbbi népszámlálás között 3600 fővel emelkedett, valamint – az országos trendekkel ellentétben – a legfiatalabb korcsoportok aránya is enyhén növekedett, melyet jól mutat az óvodába beíratott gyermekek számának növekedése (X. ábra).

X. ábra: *Óvodai férőhelyek és óvodába beíratott gyermekek számának változása*

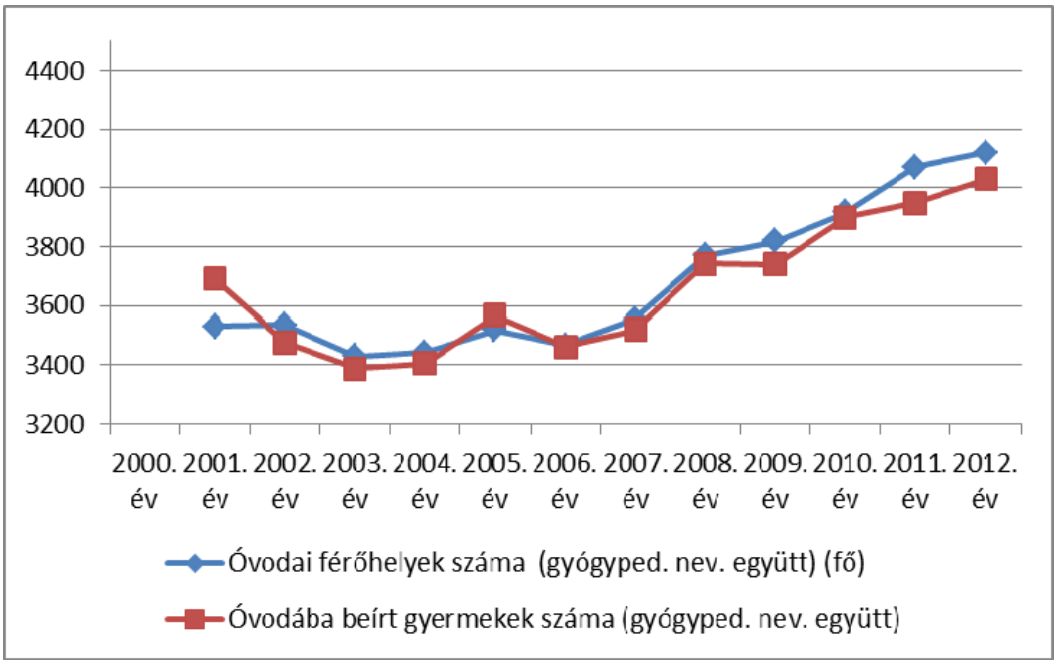

Adatok forrása: KSH 2013.

Óvodai és iskolai ellátás

A fiatal gyermeket nevelő családok Kecskemétre történő beköltözése, illetve a térségből ingázók gyermekeinek a város intézményeiben történő elhelyezése, elsősorban az **óvodai ellátás**sal szemben támasztott plusz kapacitásigényt. Az óvodába beíratott gyermekek száma az elmúlt évtizedben dinamikusan növekedett, 2003 és 2012 között több mint 600 fővel, nem véletlen hogy az igények növekedésével az intézményfenntartói kör is bővült. A történelmi egyházak mellett, a Magyar Baptista Egyház és a Hit gyülekezete is megjelent a városban, mint intézményfenntartó. A bővítéseknek és az új intézményfenntartóknak köszönhetően az óvodai férőhelyek száma lépést tudott tartani az óvodások számának gyarapodásával.

Szemben az óvodai nevelésben jelentkező plusz igényekkel, a népességen belül a legfiatalabb korosztály esetében már mutatkozó enyhe növekedés még csak most kezd megjelenni az **általános iskolások** összlétszámában, amely az elmúlt évtizedben folyamatosan csökkent (X. ábra), azonban az első évfolyamosok száma 2007 és 2012 között már növekvő tendenciát mutatott (2007: 1.166 fő; 2012: 1.356 fő).

X. ábra: *Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)*

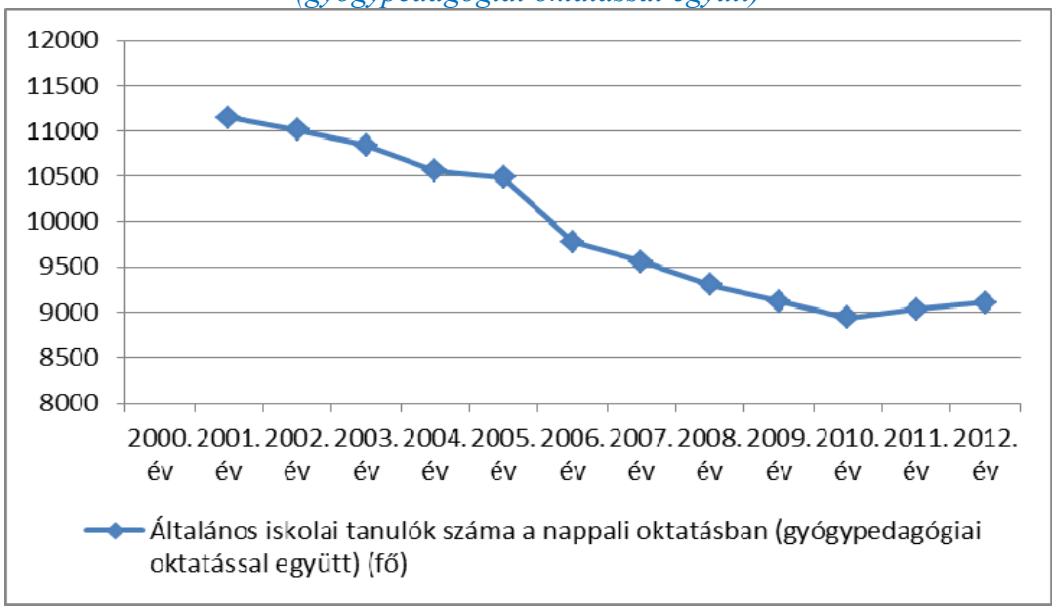

Adatok forrása: KSH 2013.

Az **általános iskolai oktatásban** (illetve az óvodai nevelésben is) Kecskeméten hagyományosan kiemelkedő az egyházak szerepe (katolikus, református), melyek jelentős intézményi kapacitásokat tartanak fent. A rendszerváltás után megerősödött a civil szervezetek, alapítványok szerepe az intézményfenntartásban, egyesek az központitól eltérő szemléletrendszerű oktatást nyújtanak az ott tanulóknak. A közelmúltban a közoktatásban

lezajló változások révén az oktatási intézmények többségénél az állam vette át a fenntartói szerepet (a Klebersberg Intézményfenntartó Központon keresztül). Az állam fenntartói szerepe az óvodától a középfokú oktatás felé haladva egyre jelentősebbé válik.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata az elmúlt években kiemelt figyelmet fordított arra, hogy **középfokú végzettséget biztosító intézményei** a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően alakítsák ki képzési szerkezetüket. Ennek érdekében növelték a szakiskolai osztályok számát, csak indokolt esetben engedélyezték a szakközépiskolai osztályok számának növekedését, s nem járultak hozzá újabb gimnáziumi osztályok indításához. A modern munkaerőpiaci trendekhez való alkalmazkodás példája, a német duális rendszerű szakképzés bevezetése: 2013-ban 36 középiskolás és 10 főiskolás kezdte meg a tanévet ebben a formában, a Mercedes-Benz gyárral együttműködő oktatási intézményekben. Bár a betelepülő vállalkozások (különös tekintettel a Mercedes üzemre) szakmunkás és szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők iránti igénye nem elhanyagolható, figyelembe kell venni azt is, hogy a kecskeméti regisztrált munkanélkülieken belül az alacsony képzettségűek aránya nagyobb a teljes népességnél betöltött arányuknál.

A lakosság társadalmi összetételének térbeli különbségei is kihatnak a város oktatási ellátó hálózatára. Mivel az alacsony státuszú lakosság egyes városrészekben erőteljesen koncentrálódik. Az egyik ilyen városrész a Szeleifalu, ahol két szegregátum is található. A Szeleifaluban található óvodában (Művészeti Óvoda Hosszú Utca Óvodájának Bíró Lajos utcai telephelye) valamint a városrészhez közeli rendőrfalui iskolában (Kecskeméti Belvárosi Általános Iskola) egyaránt 40%-ot tesz ki a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya.

Kossuth- és Erzsébetváros déli részén, valamint Ürgés esetében hasonló a helyzet. Itt található a Kórház, Epreskert és Kereszt utca, amely teljes egészében, tömbszerűen romák által lakott. A szegregátumban élő óvodás gyermekek többsége az erősen szegregált Belvárosi Óvoda Mátis Kálmán Utcai Óvodájának Juhász utcai óvodai telephelyére jár. Kecskeméti Belvárosi Zrínyi Ilona Általános Iskola tagintézményeiben, így a Vörösmarty Mihály Általános Iskolában a hátrányos helyzetű gyermekek száma, napjainkban meghaladja a 80%-ot (kifutó iskola, kis létszámmal 11 főből 9 fő hátrányos helyzetű), a Tóth László Általános Iskola esetében az 59%-ot (a 224 főből 132 fő hátrányos helyzetű), míg a Damjanich János Általános Iskolában 69%-ot (139 diákból 96 hátrányos helyzetű, s ebből még 37 fő halmozottan hátrányos helyzetű). A spontán szegregáció hatékony csökkentése érdekében módosultak a beiskolázási körzethatárok, így az egyes iskolák közötti hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányában mutatkozó különbségek csökkentek.

Szociális ellátóhálózat

A demográfiai, gazdasági és társadalmi változások **a szociális ellátóhálózat**tal szemben is új kihívásokat támasztanak (X. ábra). A város szociális helyzetére jellemző, hogy egyszerre több megoldandó kérdésre kell választ találnia. A szociális ellátórendszernek egy időben kell kezelnie az alacsony foglalkoztatásból, a munkanélküliségből, a fogyatékosságból, a folyamatos elöregedésből és elszegényedésből, valamint a szociális rászorultak számának növekedéséből adódó feladatokat, amely egyre növekvő feladatokat és terhet jelent nem csak Kecskemét, de az összes magyarországi település számára.

X. ábra: *Alap és szakosított ellátási formák a szociális ellátás terén*

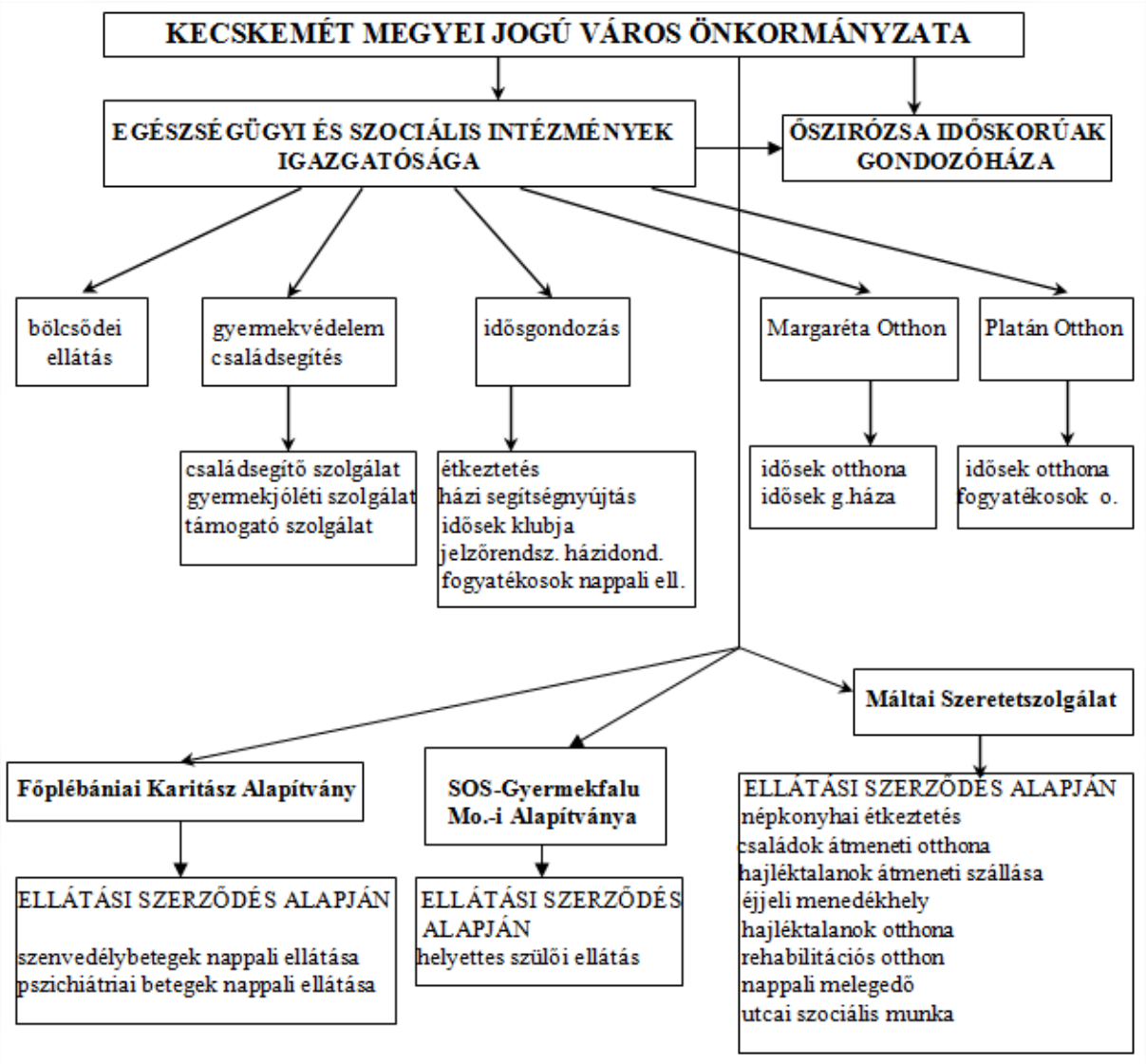

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója 2013.

Kecskeméten a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat 2007. július 1-jétől integrált intézményként az **Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága** (ESZII), a 2010. április 1-től működő Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza, valamint az önkormányzat és külső szervezetek között létrejött ellátási szerződések biztosítják. Az önkormányzat az általa fenntartott személyes gondoskodást nyújtó alap és szakosított ellátási formákat a fentiekben bemutatott tartalommal és szervezeti rendszerben végzi.

A város szociális ellátórendszere kiterjedt. Az ESZII által biztosított **szociális alapszolgáltatások** a következő tevékenységekre terjednek ki: étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, támogató szolgálat, idősek nappali ellátása és az értelmi fogyatékosok nappali ellátása, ezeket együttesen 2012-ben több mint 2000 rászoruló vette igénybe (X. táblázat).

X. táblázat: *Egyes alapszolgáltatásokban részesülők száma 2007-2012 között*

Év	étkeztetésben részesül		házi segítség-nyújtásban	jelzőrend-szeres házi segítségnyúj-tásban	támogató szolgálat	utcai szociális munka	idősek nappali ellátása	fogyaté-kosok nappali ellátása
	helyben vagy elviszi	lakására szállítják	részesül					
2007	117	324	499	269	41	12	461	32
2008	168	339	407	152	51	19	391	32
2009	160	366	393	141	54	11	405	32
2010	253	702	398	124	53	-	288	32
2011	208	660	391	108	61	-	425	35
2012	231	770	406	106	64	-	438	31

Adatok forrása: KSH 2013.

A táblázat adatai alapján látható, hogy jelentős igény mutatkozik a szociális alapszolgáltatások iránt. A 2000-es évek elejéhez képest 2007-re mintegy 50%-kal nőtt az alapszolgáltatásokat igénybe vevők száma, s ezt követően sem láthatunk visszaesést, sőt 2007 és 2012 között további 16,5%-os a bővülés, igaz ez szinte kizárólag az étkeztetésben részesülők számának emelkedésével hozható összefüggésbe. A ***nappali ellátást nyújtó intézmények*** tekintetében szintén jelentős szerepet vállal az ESZII. Az idősek nappali ellátása a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozása erőteljesen állami normatíva függő, ezért látható jelentős hullámzás a

számok tekintetében. A szociális alapszolgáltatások finanszírozása folyamatosan átalakul. Például a ***jelzőrendszeres házi segítségnyújtás*** közvetlen állami támogatása 2010-től megszűnt, így ezt a szolgáltatást 104 készülékkel szintén az ESZII működtette egészen 2013. július 1-ig, amikor az állam a kötelező feladatai körébe sorolta a tevékenységet. Ettől az időponttól az ellátás jogszabályilag az állam kötelező feladatai közé került, viszont kapacitáshiány miatt, a feladat ellátására jogosult állami szerv a szociális törvény alapján, az Önkormányzattal kötött szerződésben foglaltak szerin gondoskodik az ellátás biztosításáról. Ennek következtében 2013. július 1-jét követően is Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő ESZII látja el a feladatot, továbbra is 104 készülékkel.

A ***támogató szolgálat*** speciális alapellátási feladat, mely a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátására jött létre. A támogató szolgálat közvetlen állami támogatása azonban 2009-től megszűnt, ezért ezt a tevékenységet pályázati támogatást igénybe véve tartotta fenn az önkormányzat az elmúlt években. A szociális ellátás minőségének fenntartása érdekében, az önkormányzat az elmúlt időszakban több szolgáltatási fajtát, ellátási szerződés alapján speciális szervezetekre (Máltai Szeretetszolgálat, SOS Gyermekfalu Mo-i Alapítványa, Főplébánia Karitász Alapítvány) bízott.

Kiterjedt a város **szociális szakosított ellátásának** intézményi rendszere is. Ennek keretében a város működtette ***az átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeket***, ***az ápolást-gondozást nyújtó intézményeket*** és a ***rehabilitációs intézményeket***.

Átmeneti elhelyezését biztosító szolgáltatásokat két önkormányzati intézmény (Margaréta Otthonban, illetve az Őszirózsa Időskorúak Gondozóháza) is nyújt ***az idősek részére***. A két intézmény összesen 28 férőhelyen biztosítja az ellátást azon időskorú személyek részére, akik önmagukról betegségük miatt, vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a rendelkezésre álló kapacitások szűkösek. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület ellátási szerződéssel 2011. június 1-jétől további átmeneti ellátásként ***hajléktalanok éjjeli menedékhelyét*** (39 férőhely) és ***hajléktalanok átmeneti szállását*** (13 férőhely) működtet. Ugyancsak ez a szervezet működteti 21 férőhellyel a ***hajléktalan személyek rehabilitációs intézményét*** a Komplex Hajléktalanellátó Központban.

Az ***ápolást-gondozást nyújtó intézményi szolgáltatások***at az ESZII biztosítja a városban, két telephelyen. A Margaréta Otthonban (240 férőhely), illetve a Platán Otthonban (idősek otthona 145 férőhely, illetve fogyatékosok otthona 100 férőhely). Ezen intézményekben

gondoskodnak a demens személyek elhelyezéséről, külön gondozási csoportban, amely mindkét telephelyen biztosított. Az önkormányzat mindent megtesz annak érdekében, hogy mind a szolgáltatás színvonalát, mind pedig a kapacitásokat bővíteni tudja. Ezt a célt szolgálta például a Platán otthon korszerűsítése. Ugyancsak a színvonal növelését eredményezheti, hogy a fogyatékosok bentlakásos ellátásának kötelezettsége 2013-tól kezdődően az államot terheli, így a fogyatékos részleg működését az állam külön megállapodásban rögzített módon finanszírozza.

Az elmúlt években a szociális intézmények által nyújtott személyes gondoskodás területén sajnos jelentős plusz igények jelentkeztek, ami a társadalom egy részének elszegényedését jelzi városunkban. A folyamat különösen a 2008-as évet követően erősödött föl, amely részben ugyan magyarázható a demográfiai folyamatokkal, nagyobb részt azonban a folyamatok mögött a gazdasági válság mélyülését láthatjuk. Megnőtt a bentlakásos intézményi ellátásra szorulók száma, ezzel egyidejűleg azonban jelentősen emelkedett az alapszolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait igénybe vevő időskorúak száma is, elsősorban az étkeztetés tekintetében.

A szociális ellátások fejlesztésében az elkövetkező években két terület, az **idősellátás**, és **bölcsődei gyermekelhelyezés** kérdése, várhatóan kiemelt figyelmet fog kapni.

A fejlett országokra általánosan jellemző elöregedés Kecskemét esetében a viszonylag kedvező demográfiai szerkezete miatt, kevéssé előrehaladott állapotban van (2012-ben a 65 éves és idősebb népesség teljes népességbeli aránya országosan 16,8%, míg Kecskemét esetén 15,04% volt). Megfigyelhető azonban, hogy a 60 év feletti korosztály száma (2012-ben 23.854 fő) és részaránya (21,2%) egyre inkább növekszik, s ez a tendencia egyre nagyobb kapacitásigényeket támaszt az egészségügyi és az idősgondozással összefüggő szociális szolgáltatások (pl. étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, idősek otthona) iránt. Kecskeméten a szociális ellátórendszer legnagyobb célcsoportját ez a korosztály adja.

A szociális ellátás másik fontos területét a 0-3 éves korosztály ellátásával kapcsolatos szolgáltatások képezik. **Az elmúlt években jelentős igény mutatkozott a legfiatalabbak nappali ellátását végző bölcsődék iránt**. Az igények fokozódását jól jelzi, hogy 2008-ban még csak 796 gyermeket írattattak bölcsődébe, addig 2012-ben már 866 főt, de növekedett ezen időszak alatt a családi napközi iránti igény is, ahol a gyerekszám 21 főről 168 főre növekedett. A kapacitásokat meghaladó igények (2012-ben a bölcsődei férőhelyek száma 716, míg a beíratott gyermekek száma 866 fő) csak részben köszönhetőek a legfiatalabb korosztály enyhén megnövekedett számának. A bölcsődei elhelyezési kérelmek egy része azon nem

kecskeméti lakosoktól érkezik, akik a megyeszékhelyen dolgoznak, és gyermekük nappali ellátását is itt szeretnék megoldani. Ez rávilágít arra, hogy a település foglalkoztatási központbeli szerepe a település ellátó hálózatára is pluszfeladatokat ró.

Az egészségügyi ellátóhálózat

Kecskemét Megyei Jogú Város **egészségügyi alapellátása** mindenben megfelel a kor követelményeinek, kapacitását úgy méretezték, hogy nem csak a város, de a környező térség lakosságának igényeit is ki tudja szolgálni. Az egészségügyi szolgáltatások színvonala a városi Egészségügyi Központ 2002-ben történt felújításának, valamint a Bács-Kiskun Megyei Kórház bővülő szakambuláns ellátottságának és beruházásainak (pl. új DEXA helyiség, a járóbeteg központi diagnosztika fejlesztése) köszönhetően folyamatosan javult.

A háziorvosi rendszer irányítását napjainkban az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága látja el. Kecskemét Megyei Jogú Város területén jelenleg 22 felnőtt háziorvosi, 22 házi gyermekorvosi és 18 vegyes fogorvosi körzet működik. A városban a növekvő lakosságszám ellenére a **háziorvosok** száma 2008-óta 8 fővel csökkent, s további kedvezőtlen tendencia az is, hogy a 45 háziorvosból 11 fő nyugdíjas korú. Ugyancsak csökkent a vizsgált időszak alatt a házi gyermekorvosok száma 3 fővel, így jelenleg 22 fő, köztük 6 nyugdíjas látja el ezen a területen a feladatokat. Nem véletlen, hogy a háziorvos ellátottság értéke a 2008-as adatokhoz (1403 lakos/orvos) képest jelentősen romlott (1665 lakos/orvos). Nem sokkal jobb a helyzet a fogorvosi ellátottság tekintetében sem, melynek keretében 19 szakorvos és 3 iskolaorvos látja el a napi feladatokat.

A háziorvosi ellátásban megjelentek száma 2000 és 2010 között a felnőtteknél elég nagy hullámzást mutatott, értéke 500.000 és 590.000 fő között alakult, ezt követően azonban állandósulni látszik 550.000 és 560.000 fő között. A gyermek háziorvosi ellátásban a számok 2007-től folyamatos csökkenést mutatnak, 2012-ben a gyermek háziorvosi rendelésen megjelenteknek a száma 148.859 fő volt (X. táblázat).

X. táblázat: *A háziorvosi ellátásban megjelentek száma Kecskeméten*

	2000	2003	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Felnőtt háziorvosi ellátásban megjelentek száma (fő)	513.312	579.486	571.146	500.873	567.415	591.774	549.682	554.751	557.643
Gyermek háziorvosi ellátásban megjelentek száma (fő)	184.615	174.447	177.781	180.266	175.735	179.780	169.967	169.123	148.859

Forrás: KSH TEIR 2013.

A megyeszékhely **szakorvosi rendelőintézetei**, valamint a megyei kórház és a repülőkórház szakambulanciái nemcsak a város, hanem tágabb környezetének igényeit is kiszolgálja. A járóbeteg szakellátás évi rendelési ideje több mint 5%-kal növekedett 2008 és 2012 között, és még ennél is nagyobb mértékben emelkedett a megjelenési esetek (22%-os növekedés), illetve a beavatkozások száma (20,8%-os növekedés) a járóbeteg szakellátásban.

A kórházi ellátással kapcsolatban elmondható, hogy a városban két kórház három telephelye is foglalkozik egészségügyi ellátással. A Magyar Honvédség Honvédkórház Repülőorvosi Alkalmasságvizsgáló és Kutató Intézete a katonai alkalmassági és repülőorvosi tevékenység mellett, járóbetegellátási feladatokat is ellát, valamint egynapos sebészeti beavatkozásokat végez. A másik egészségügyi intézmény, a kecskeméti székhelyű Bács-Kiskun Megyei Kórház jelentősége messze túlmutat a megyeszékhelyen. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően a térség egyik legmodernebb gyógyászati központja jött létre, amely jelentős térségi feladatokat lát el. A Bács-Kiskun Megyei Kórház 24 település (2011: 196.008 fő) teljes körű területi illetékességű ellátásáért felelt, valamint további 38 településen – a kalocsai és kiskunfélegyházi kórházak működési területén – is rendelkezik bizonyos ellátási feladatok tekintetében területi illetékességgel. Bár a kecskeméti kórházak teljes körű területi illetékességén 1000 főre csak 6,0 kórházi ágy jut – ami elmarad az országos átlagtól ~7% – a kapacitások elégségesek (1178 ágy 2012-ben), hiszen az ágykihasználtság (a kórházakban ténylegesen teljesített és a teljesíthető ápolási napok hányadosa) 2012-ben Kecskeméten 72,5%-os volt, ami nem csak az országos átlagtól (76%) marad el, de az elmúlt évekhez képest (2009-ben 80,5%; 2010-ben 75,3%; 2011-ben 77,2%) is csökkenő tendenciát mutat.

Kecskemét humán infrastruktúrája – SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Jól működő, a szatellit településekre is kiterjedő óvodai és általános iskolai hálózat • Egyházi, nemzetiségi, Waldorf nevelési módszerű oktatási intézmények megléte színesíti a kínálatot • A Mercedes-gyárhoz kötődően bevezetésre került a duális rendszerű szakképzés a közép és a felsőfokú oktatásban egyaránt • Fejlett egészségügyi ellátó hálózat • Minden területre kiterjedő, sokszínű szociális ellátás • Tapasztalt, jól felkészült szakember gárda a szociális ellátások területén • Az alapfokú szociális szakképzés feltételei adottak a városban • Egyes helyi civil szervezetek adottságai megfelelőek a szociális szolgáltatások működtetésére • Az önkormányzat érzékenysége a szociális problémák iránt	• A bölcsődei ellátás nem tudja az igényeket teljes mértékben kielégíteni • 100% alatti kihasználtságú, de szűkös óvodai kapacitások • Sokszínű, de a nagy egyetemi központoktól jelentősen elmaradó felsőoktatási szerepkör • Városi szinten romló orvosellátottság, az aktív állományban jelentős számú nyugdíjas korú orvos • A hátrányos/halmozottan hátrányos gyerekek átlagnál magasabb aránya egyes intézményekben • Egyes közintézmények akadálymentesítése még nem megoldott • A szociális ellátórendszer finanszírozási bizonytalanságai, elégtelen kapacitások több ellátási forma esetében is • Elavult épületek és infrastrukturális állapotok a szociális ellátásban • A szociális ellátás területén alacsony foglalkoztatotti létszám, a szükséges tárgyi feltételek hiánya
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• Az ellátórendszer tudatos fejlesztése az uniós források felhasználásával (különösen az idősügy, a fogyatékkal élők, valamint az óvodai és bölcsődei ellátás területén) • A felsőoktatási képzés szélesítése, a főiskola pozícióinak erősítése • Az egészségügyi intézményhálózat további fejlesztése, megfelelő munkakörülmények és „ösztönzők” biztosításával, a fiatal orvosok városba csábítása • A civil szervezetek és egyházak fokozott bevonása a szociális szolgáltatásokba • Tudatos városi szintű közszolgáltatás tervezés és fejlesztés, a közszolgáltatások hatékonyságának javítása, új közszolgáltatási menedzsment megoldások keresése • Folyamatos szakmai képzés és szupervízió lehetőségének biztosítása • Széleskörű szakmai segítségnyújtás a szegénység elleni küzdelemhez	• A folyamatos szakmai viták és átszervezések következtében a köznevelés színvonalának romlása • Az iskolák lassú reagálása a munkaerőpiaci jelzésekre, változatlan képzési struktúrák • Az ingázó lakosság plusz kapacitásigényt támaszt a kecskeméti ellátórendszerrel szemben, melyre fel kell készülni • A gyermekvállalási kedv elmaradásával és a bevándorlások számának csökkenésével a fölös kapacitások kialakulása a közoktatásban • A felsőoktatási verseny erősödése, a vidéki főiskolák szerepének csökkenése • A szociális ágazat alulfinanszírozása következtében a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok további leszakadása, társadalmi problémák kiéleződése, a lakosság mentális állapotának romlása • A szociális ellátórendszer kapacitásainak kimerülése, a szolgáltatások színvonalának romlása • Az európai uniós fejlesztési források beszűkülése

Kecskemét gazdasági helyzete

Kecskemét gazdasága jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt évtizedekben. A rendszerváltás után megszűnt gyárak, vállalatok tevékenységének egy részét új vállalkozások vették át, ezáltal **a hagyományosnak mondható ágazatok továbbra is megtalálhatók a városban**. Ezek körében azért tapasztalhatók fejlődések, innovációk – pl. az élelmiszeriparban a konvencionális konzervgyártás mellett új technológiák jelentek meg: a Fornetti a gyorsfagyasztott tésztáival, a Nissin Food a zacskós Smack levesekkel; a nyomdák manapság már minden anyagra (műanyagra, nagy táblákra) tudnak dolgozni; egy vegyipar cég bio-kozmetikumokat állít elő; elterjedtek a számítógép-vezérelt gépek, berendezések.

Meghatározó esemény volt a város gazdasági életében a Mercedes gyár beruházása és termelésének elindulása. A zöldmezős beruházás előkészítése, megvalósítása, az infrastruktúra kiépítése már rengeteg embernek adott munkát, a gyár beindulásával napjainkra több mint háromezer embernek ad munkát. A gyár pozitív externáliák sokaságát hozta magával. Számos közvetlen beszállító városunkba telepítette új termelő üzemeit. Német családok tucatjai költöztek Kecskemétre, felélénkítve ezzel nem csak a lakáspiacot, kiskereskedelmet és vendéglátást, de a helyi közösségek életét is. Az elmúlt 5 évben nagy számban jöttek létre (csak a termelés területén 5000 új foglalkoztatott) új munkahelyek a városban, melyek hatást gyakoroltak más országrészekben élő munkavállalókra, így növekedett a bevándorlás, mely hatással volt az ingatlanpiacra, az építőiparra és a kereskedelemre egyaránt. Megoldandó feladatként jelentkezett a tömegközlekedés átszervezése, új buszjáratok indítása a déli iparterület irányába. Nagy kereslet mutatkozott új gazdasági-kereskedelmi és szolgáltatási területek iránt, számos alulhasznosított területen új vállalkozások telepedtek le, nem csak itt Kecskeméten, hanem a környező településeken is (pl. Helvécia, Lajosmizse). A Mercedes gyár és a hozzá kötődő vállalkozások jelentőségét még jobban kiemeli, hogy a kecskeméti gazdasági térséget Kiemelt Járműipari Központtá nyilvánította a Kormány.

A kedvező gazdasági változások hatást gyakoroltak a város oktatási életére is. A német családok gyermekei számára az óvodai, iskolai elhelyezést, német nyelvű oktatást kellett biztosítani. Beindult a közép- és felsőfokú duális képzés. A Kecskeméti Főiskola járműipari tanszéket hozott létre, ahol a gyár szakemberei is segítik a jövő műszaki szakembereinek képzését. A városban már hosszabb ideje működő vállalatok bővülő termelési tevékenysége és fejlesztési divízióinak erősödése, valamint a Mercedes gyár letelepedése segítheti a város

kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységének kibontakozását, a Kecskeméti Főiskola pozícióinak megerősödését

A város legnagyobb vállalkozásai folyamatos fejlesztések, beruházások (új telephelyek, üzemcsarnokok, gépsorok, technológiai fejlesztések) **révén** – pl. Knorr Bremse Fékrendszerek Kft, Phoenix Mecano Kft, NRG-Agent Kft, Hilti Szerszám Kft, stb. – **bővíteni tudták tevékenységüket**, növelni létszámukat, eredményesebbé tenni tevékenységüket, növelni versenyképességüket. A kecskeméti vállalkozások 2004 és 2013 között több mint 43,6 milliárd Ft támogatást nyertek el uniós pályázatok keretében, melynek hatásaként több mint 110 milliárd Ft-nyi befektetést hajtottak végre.

Eközben, nagyobb részt az időközben egyre mélyebbé váló gazdasági válság következtében **számos közép- és kisvállalkozás nem bírta a versenyt**, ennek következtében vagy felszámolta a cégét (ez leginkább az egy-két főt alkalmazó vállalkozásokra volt jellemző), vagy elbocsátásokkal próbálta átvészelni a legnehezebb időszakot. A jellemzően helyi, vagy hazai piacra termelő mikro- és kisvállalkozások nehéz helyzetét, illetve a vállalkozási hajlam alacsony fokát mutatja, hogy a kecskeméti inkubátorház is nehéz helyzetbe került.

A nehézségek ellenére összességében a város vállalkozásainak növekvő számát látjuk, e mögött természetesen megszűnések és alakulások egyaránt fellelhetők. **Az elmúlt bő egy évtized talán legszembetűnőbb folyamata a kereskedelem átalakulása volt**, a hiper- és szupermarketek megjelenése (Tesco, Auchan, Praktiker, Baumax, Obi, Penny Market, Lidl, Aldi, stb.), valamint a belvárosi Malom Center felépítése a régi szakboltok, kisebb üzletek tömeges bezárását vonta maga után. A várost járva sok üres üzlethelyiséggel találkozhatunk, ugyanakkor sokszor hiába keresünk bizonyos termékeket, szolgáltatásokat, azok vagy már nincsenek, vagy még nem érkeztek meg a városba, ami viszont arra hívja fel a figyelmet, hogy a befektetők kivárnak, nem érzik elég erősnek a kecskeméti fizetőképes keresletet.

Az elmúlt bő négy év jelentős változásokat hozott Kecskemét turizmusában. Az idegenforgalom, a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás területén is bővülés, illetve átrendeződés volt tapasztalható. Néhány régebbi panziót, kisebb szállodát hiába keresünk, ugyanakkor újak jelentek meg, illetve régebbi szállodák férőhelyet bővítettek (Három Gúnár, Granada Hotel) – ezek egy része a nagyobb vállalatok, s különösen a Mercedes gyár és beszállítóinak dolgozóit, illetve az üzleti úton lévő partnereit igyekszik kiszolgálni. A Mercedes-Benz gyár és beszállítói által generált üzletember forgalom, a befektetői érdeklődések a térség turizmusát is élénkítik. Az üzleti turizmus fellendülésének

köszönhetően, a kecskeméti turisztikai szolgáltatók a válság ellenére is nagyobb részt talpon maradtak, sőt képesek voltak bővíteni, fejleszteni.

A városban a hagyományos turizmus mellett, egyre inkább éledezik a szabadidős, gyógy- és konferencia-turizmus, melynek további fellendülésére számítanak a szakemberek. Ehhez a turisztikai igényhez igazodik pl. a nemrég átadott Four Points by Sheraton Szálloda- és Konferenciaközpont, vagy éppen a technikai sportokat kedvelők részére felújított gokart stadion és szomszédságában felépült Gokart Hotel.

Kecskemét gazdaságában az utóbbi években olyan változások következtek be, amelyek a város és környékének fejlődését hosszú távon megalapozhatják, újabb vállalkozások vonzásával, letelepítésével további lehetőségek széles tárháza nyílik meg a városban és környezetében élők számára.

A gazdasági környezet SWOT-analízise

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• A régió legerősebb ipari potenciálja, diverzifikált gazdasági szerkezettel • Erős vállalkozói aktivitás • A Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. és elsőkörös beszállítóinak jelenléte • Néhány jelentős, beszállítói integrációra alkalmas multinacionális cég (Knorr-Bremse, Phoenix-Mecano, Thomas &Betts, Hilti, Bosch) jelenléte • Több működő klaszterszervezet (3P Műanyagipari, AIPA, Hírös Beszállítói, Kecskemét és Térsége Turisztikai Klaszter) jelenléte Kecskeméten • Dinamikusan fejlődő magyar tulajdonú cégek (Univer, Bertrans, KÉSZ, Autoflex, Fornetti) • Fejlett műanyag- és nyomdaipar • Erőteljes gép- és járműipar, műszergyártás • Nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkező élelmiszer-feldolgozó vállalkozások • Rendelkezésre álló kiterjedt ipari területek • Széles körű kereskedelmi tevékenység • Egyre erősödő logisztikai szerepkör • Javuló idegenforgalmi és szálláskínálat • A vállalkozások igényeihez jobban illeszkedő duális képzés beindulása a közép- és felsőoktatási rendszerben • A nagyvárosok között az ország egyik legalacsonyabb iparűzési adója • Az országos átlagot jelentősen meghaladó foglalkoztatási ráta • Kecskemét, mint kiemelt járműipari központ	• A mezőgazdaság területéről hiányzó összefogás (termelő és értékesítő szervezetek hiánya) • Agrár- és élelmiszergazdaság problémái, hiányosságai • Szűkös városi tulajdonú ipari-park kapacitás • Jelentős a tőkehiánnyal küszködő vállalkozások száma a KKV szektorban • A munkaerő-kereslet igényeit nem megfelelően kielégítő szakképzés • Az aktív korú népességen belül magas a szakmával nem rendelkezők aránya • A magyar tulajdonú vállalkozásoknál alacsony szintű K+F tevékenység és innovációs aktivitás, kevés high-tech üzem • Alacsony szintű önkormányzati ingatlan és vagyongazdálkodás • Még mindig nem elég erős kapcsolattartás és együttműködés az önkormányzat és a vállalkozások között • Kiterjedt rozsda övezetek, meglehetősen nagy alulhasznosított iparterületek • Hiányzó ipari területi közműfejlesztési tervek • Gyenge városmarketing • Erőteljes szürkegazdaság • Fiatal vállalkozók alacsony száma

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Az ország gazdasági teljesítményének fellendülése erősítheti a belső fogyasztást, ezen keresztül a helyi piacra termelő kecskeméti vállalkozásokat • Erősödő klaszterek több tevékenységi területen (gépipar, műanyagipar, agrár- és környezetipar); • A szigorúbb állami szabályozások és ellenőrzések következtében kifehéredő gazdaság • Állami és uniós források elérhetősége (pályázatok), melyek segítségével képzési-átképzési programok indíthatók, valósíthatók meg • Az M44-es autóút és az M8-as út megépülésével tovább javul a közlekedésföldrajzi helyzet és logisztikai szerepkör • A bérlakásállomány jelentős növelése • Komplex turisztikai termékcsomag összeállításával és népszerűsítésével, valamint a helyi összefogás erősírtésével a város és környékének turisztikai lehetőségei bővülnek • A helyi vállalkozások sikeressége új befektetőket, vállalkozásokat vonz • Befektetői, vállalkozói egyablakos ügyintézés további erősítése • Az élelmiszerek áfájának csökkentésével a kecskeméti agrár- és élelmiszeripari vállalkozások pozíciója javul	• Az európai válság elhúzódásával az autóipar pozícióinak romlása, a kecskeméti Mercedes további fejlesztéseinek elmaradása • Az elhúzódó gazdasági válság következtében jelentősebb vállalkozások távozása, illetve a betelepülések elmaradása • A nagytérségi (euroregionális) versenytársak vonzóbb gazdasági környezetének következtében , a befektetői érdeklődés elfordulása Kecskeméttől • A hitelezések elmaradásával, vagy a magas hitelszint tartóssá válásával a helyi vállalkozások versenyképességének, s piaci pozícióinak romlása • Rossz gazdaságpolitikai döntések, tartósan magas munkaadói és munkavállalói terheket eredményezhetnek • A belső piacok zsugorodása hatással lehet a helyi piacra termelő kis- és középvállalkozások kilátásaira • A munkaerő-kereslet és kínálat szakképzési igénykülönbözősége, növekvő szakemberhiányt eredményez az ipar területén • Megfelelő képzési programok elmaradásával a helyi munkaerőpiaci tartalékok kimerülése • A gazdaságfejlesztő, munkahelyteremtő és klaszterképző folyamatok megrekedése • A város gazdasági elképzeléseinek, programjainak kidolgozatlansága következtében jelentős uniós forrásoktól történő elesés • Terjedő szürke- és feketegazdaság

A műszaki infrastruktúra kiépültsége, állapota

Közművesítés

Az 1990-es évek végétől elindult, majd a 2000-es évek középső, illetve második felében folytatódott fejlesztési beruházásoknak köszönhetően jelentősen javultak a város infrastrukturális ellátottsági mutatói. **A dinamikusan kiépülő közműhálózatnak köszönhetően, Kecskemét a leszakadó városok csoportjából a felzárkózók körébe került**.

A ***közüzemi ivóvízvezeték*** hálózat hossza 2000-2012 között 283,9 km-el bővült, ezen belül 2002 és 2004 között 120,8, illetve 79,4 km gerinchálózat épült 1-1 év alatt. Ennek köszönhetően 12 év alatt a vízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások száma mintegy 21%-kal növekedett, így 2007 óta a város lakásállományának közel 100%-ban biztosított a vezetékes ivóvízellátás.

Az 1 főre jutó ivóvíz felhasználás 2010-ig csökkent (2010-ben 91,0 l/fő/nap), azóta enyhe növekedést mutat (2012-ben 95,7 l/fő/nap).

A vízbázis kútjaiból származó, általában határérték feletti arzén-, ammóniumion-, vas- és mangán tartalmú nyersvizeket a két vízmű-telepen üzemelő vízkezelő technológia megfelelően kezeli, így **az ivóvíz minősége a jelenleg hatályos jogszabályi előírásoknak minden tekintetben** (kémiai és bakteriológiai szempontból) **megfelel**.

A város ivóvízellátását biztosító vízmű kutak vízbázisának védőidoma meghatározásra került a Víz Keretirányelv célkitűzéseinek (a felszín alatti vizek jó állapotba hozása, illetve a jó állapot megőrzése) megvalósítása érdekében.

A város termálkútjaiból döntően fürdési, illetve gyógyászati célú termálvíz hasznosítás történik napjainkban, de vizsgálják a geotermikus lehetőségek más irányú (pl. fűtés, energia előállítás) alkalmazását is.

A közüzemi ***szennyvízcsatorna*** hálózat az ISPA program keretében mintegy 130 km gerincvezetékkel és mintegy 70 km bekötővezetékkel bővült 2003 és 2007 vége között. A fejlesztések ezt követően is folytatódtak a Kis-ISPA program keretében, melynek köszönhetően, mintegy 11,5 milliárd Ft értékben épültek szennyvízcsatorna hálózatok mind a város belső részein (Mária krt., Kossuth krt., Bethlen krt., Széchenyiváros), mind pedig a külső területeken (Matkó, Méntelek, Kossuth lakótelep, Borbás). A Kis-ISPA programon kívül kisebb önkormányzati fejlesztések is megvalósultak a Homokbánya és a Hegedűs köz területén. Az említett beruházások hatására a 2002 év végi 140,5 km hálózat hossza több mint

2,7-szeresére, 388 km-re növekedett. Emellett a szennyvízcsatorna hálózatra történő lakossági rákötések aránya 2000 és 2012 között 55,5%-ról 68,0%-ra bővült, ami közel 12.400 új rákötést jelentett (csak 2008-ban 5462 darabot). **Jól haladnak a szennyvízcsatornával ellátott területeken a lakossági rákötések is, melynek aránya megközelíti a 95%-ot**. Ennek is köszönhetően növekedett a teljes szennyvízmennyiségből a lakossági elvezetések aránya a 2000. évi 35,6%-ról 2012-re 47,8%-ra. Ha azonban nem csak egy-egy évet emelünk ki, hanem a 2007-2012-es időszak átlagát nézzük, akkor is számottevőnek mondhatjuk a növekedést (43,1%).

A csatornázottság növekedésének köszönhetően **folyamatosan csökken az utóbbi években a tisztítatlanul elvezetett szennyvíz mennyisége**, mely kedvező a talaj és a felszín alatti vizek terhelésének szempontjából. Ebből következően a városi szennyvíztisztító telepre beszállított szippantott szenyvíz mennyisége is folyamatosan csökken. 2011-ben 24.800 m^3, míg 2012-ben már csak 9.900 m^3/év volt.

A szennyvíztisztító telep kialakítása és üzemeltetési paraméterei a vonatkozó előírásoknak megfelelőek. **Az elvezetett tisztított szennyvíz megfelel a befogadóba bocsáthatósági kritériumoknak**.

A szennyvíziszap kezelése során keletkező biogázt gázmotorokban hasznosítja a Bácsvíz Zrt., s az ennek során termelt hőenergiát a telephelyen belül fűtésre használják, míg a gázmotorokkal termelt elektromos energiával (kapcsolt energiatermelés), a szennyvíztelep saját energiaszükségletének egy részét biztosítják. A költségcsökkentő megoldásoknak köszönhetően, **a szolgáltató országos összevetésben is kedvező árképzést tud biztosítani a vállalati és a lakossági ügyfelei részére**.

A stabilizált, víztelenített szennyvíziszap komposztálásra kerül, melyet mezőgazdasági területeken hasznosítanak, illetve termékként értékesítenek.

Bővült az elmúlt években a ***csapadékvíz elvezető hálózat*** is döntően néhány főgyűjtő szakasz át-, illetve kiépítésével, melynek nagy jelentősége van a belterületi csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztésében, illetve egyes csapadékvíz elvezetési problémával érintett területeken. A város belterületi csapadékvíz elvezetése az elmúlt években történt fejlesztések ellenére, csak részben megoldott. A többszintes (nagyvárosias) lakóövezetekben és a sűrű beépítésű belvárosi és egyéb területeken a zárt csapadékvíz-csatorna hálózat kiépült, míg a családi házas (kertvárosias, kisvárosias lakóterületi) övezetekben általában nincs kiépített zárt csapadékvíz-csatorna, legfeljebb helyenként szikkasztó árkok kerültek kialakításra.

A csapadékvíz elvezető rendszer üzemeltetési problémái abból adódónak, hogy az elmúlt évtizedekben az intenzív beépítés és a burkolt felületek nagymértékű növekedése miatt egyes területrészeken (belvárosban, Szolnoki úti aluljáró, egyéb mélyfekvésű területek, stb.) nagyobb zápor esetén a lefolyó csapadékvíz-mennyiség esetenként 50-150%-al megnövekedett, melyet a meglévő csapadékvíz-csatornák nem tudnak azonnal elvezetni korlátozott kapacitásuk, illetve csak részbeni kiépítésük miatt, így a mélyebb fekvésű területeken időszakos elöntéseket okozott.

A korábbi években lehullott nagy mennyiségű, illetve egyre növekvő intenzitású csapadékok a csatornázatlan, mély fekvésű területeken belvízkárokat okoztak. Ugyancsak belvízkár keletkezett nagyobb intenzitású csapadék esetén a szűk keresztmetszetű csatornákban visszaduzzasztott vizek által elöntött területeken.

A város belterülete mintegy 95%-nak csapadékvíz befogadója a Csukáséri-főcsatorna. A területre lehulló csapadékvíz mennyisége lényegesen nagyobb, mint amit a Csukáséri-főcsatorna ATIVIZIG kezelésében lévő szakasza le tud vezetni, ezért a BÁCSVÍZ Zrt. kezelésében lévő városi szakaszra záportározókat kellett építeni. A felső záportározó a 20 vízgyűjtő területből csak 4-nek, míg az alsó záportározó mindegyik vízgyűjtő területnek a befogadója. A felső záportározó kapacitása megfelelő, azonban az alsó záportározó az elmúlt évtizedek alatt feliszapolódott, így tározó térfogata a levezetett egyre növekvő csapadékvizet már nem tudja megfelelően tározni. Emellett azonban a csatornahálózatok befogadó kapacitása is korlátozott a fentebbiekben részletezettek miatt. Ezért indokolt a vizek minél nagyobb arányú visszatartása, illetve késleltetett levezetése.

A város rendelkezik belvízvédekezési (vízkárelhárítási) tervvel. Belvíz esetén a szükséges kárelhárítási, védekezési feladatokat az abban foglaltak szerint kell végrehajtani, illetve szükséges a terv időszakos felülvizsgálata, karbantartása.

A város ***villamosenergia*** ellátása biztosított, az utóbbi évek fogyasztás növekedését elsősorban a gazdasági fejlesztések, ezen belül is feltételezhetően elsősorban a Mercedes gyár és kapcsolódó létesítményei eredményezték. Erre utal az a tény, hogy sem a lakossági villamosenergia fogyasztás nem növekedett 2007 óta, sem pedig a fogyasztók számában nem történt olyan léptékű növekedés (2007-2012 viszonylatában az összes villamosenergia fogyasztó száma 2,6%-kal nőtt), ami magyarázni tudná a közel 20%-os villamosenergia-fogyasztás bővülést. A város számára szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége így meghaladja már a 441.493 ezer kWh-át.

A Kecskemét-Kecskemét Észak II. 120 kV-s légvezeték hálózat jelentősen érinti a város belterületeit (beépítésre szánt területeit). Ezen területek a Déli iparterület döntően beépítetlen területei, a Szeleifalu, Alsószéktó, Petőfiváros, Elizka lakópark, Belső-Máriahegy lakóterületei, illetve az Északi gazdasági terület döntően beépítetlen területei, valamint a Kecskemét Észak II. alállomáshoz vezető nyomvonal esetén, a Budaihegy Budai út ÉK-i oldala melletti gazdasági területek.

A 120 kV-s légvezeték hálózat elhelyezkedése a lakóterületeken és gazdasági területeken településképi szempontból zavaró, emellett ezen vezetékek szélső áramvezetőktől mért 13-13 m-s biztonsági övezete jelentős, amely ezen értékes területsáv beépítését és az adott övezetnek megfelelő hasznosítását korlátozza, ezért szükséges vizsgálni az érintett vezetékszakaszok beépítésre szánt területeken kívülre történő kiváltását, vagy földkábelre történő átépítését (a 120 kV-s földkábel biztonsági övezete a vezeték széleitől 1,5-1,5 m).

A közvilágítás energiatakarékos átalakítása, korszerűsítése érdekében 2013 októberében elnyert pályázati források segítségével, a város közigazgatási területén lévő 11.909 db közvilágítási lámpatestből 2 ütemben összesen 5.350 db lámpatest cseréje történhet meg. A lámpatestek cseréje érinti az Árpádvárost, Belvárost, Nagykörúton belüli területeket, Homokbányát, Hunyadivárost, Kisfáit, Ürgést, Talfáját, Bethlenvárost, az Ipari Parkot, Katonatelepet, Máriavárost, Szent István várost és az E 75-ös út menti területeket. A korszerű, energia-hatékony LED-es fényforrások alacsony fogyasztása miatt a teljes lámpaállományra vetített energiafogyasztás körülbelül 25 %-a takarítható meg – rendszerhasználati, illetve közvilágítás elosztási díj csökkenés mellett.

Kecskemét városa fontosnak tekinti a ***megújuló energiahordozók*** minél nagyobb bevonását energiaellátó rendszerébe, a külső függése mérséklése érdekében. **A város energiaellátása jelenleg a villamos energiára és a földgázra, továbbá a földgázüzemű hőközpontokkal történő távhőszolgáltatásra épül**. A jövőben azonban ezen változtatni szeretne a város. **A megújuló energia nagyobb arányú hasznosítása érdekében több előremutató projekt is született a városban** (napelemes rendszerek alkalmazása: pl. Rendőrség, Aranyhomok Szálloda, Bácsvíz Zrt.). A szennyvíztisztító telepen és a távfűtőművekben üzemelnek gázmotorok, ezek kapcsolt hőenergia termeléssel villamos energiát tudnak a hálózatra, illetve saját felhasználásra termelni. A szennyvíztisztító telepen döntően az ott termelt biogázt használják energiatermelésre. Emellett a BÁCSVÍZ Zrt. energiafűz- és energianyár ültetvényt hozott létre az alsó záportározó területén, amire ezen megújuló energiaforrásokból származó hőenergia termelés is elképzelhető a jövőben. Egyre elterjedtebb a városban a hőszivattyúval

történő energiatermelés, de a megújuló energiatermelést szolgálják azok az elképzelések is, melyek napelemes kiserőművek telepítéséről, vagy geotermikus erőmű létrehozásáról szólnak a városban.

A ***földgázellátás*** tekintetében a számottevően nem változó fogyasztószám mellett a lakossági gázfogyasztás 2003 óta csökken, majd a 2007-2009 közötti közel stagnálás után 2010-re az előző évhez képest több mint 20%-kal, majd a 2010-es adatokhoz képest 2012-re újabb 21%-kal csökkent. Ennek az oka, hogy a folyamatosan emelkedő gázárak miatt a lakosság számottevő része áttért az olcsóbb hagyományos – elsősorban szilárd (döntően fa) – tüzelőanyagok használatára.

A 2008-2009 közötti közel 19%-os összes gázfelhasználás-csökkenés oka vélhetően a gazdasági válság „kirobbanásának" is köszönhető volt, ugyanis a lakossági gázfogyasztás ebben az időszakban gyakorlatilag nem változott. Ugyancsak gazdasági eredetű lehetett a 2010-2012 között regisztrált több mint 19%-os gázfelhasználás-növekedés, amely döntően az autógyár és a beszállítók termelés indulásának volt köszönhető, amely 2013-ban várhatóan még tovább növekedett az autógyár termelési teljesítményének felfutása miatt.

A gázvezeték hálózat 2000 óta folyamatosan bővül, a legdinamikusabb kiépítést 2005-ben és 2006-ban regisztrálhattuk, de ezt követően is folyamatos a hálózatbővülés, amely leginkább vállalati igényeket elégített ki. Ennek köszönhetően 2000-2012 között több mint 36,6%-kal növekedett a városi gázhálózat hossza, amely napjainkban közelíti a 784 km-t.

A ***távfűtés***be bekapcsolt lakások száma gyakorlatilag évek óta állandó (~11.200 db). A távfűtött lakások aránya, a teljes lakásállomány 26%-át teszi ki. Ezen kívül 678 egyéb (döntően közületi) fogyasztót találhatunk – hosszú évek óta – a rendszerben, így a felhasznált hőmennyiség változása egyértelműen a fűtési szezon hosszától és az átlaghőmérséklet alakulásától függ. A melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (~10.200 db) és a szolgáltatott melegvíz mennyisége évek óta nem mutat változást.

A távhő energia előállítása 2 db fűtőműben 100%-ban földgáz üzemű kazánokkal és gázmotorokkal történik. A 2000-2004 között telepített gázmotorokkal a hő mellett kapcsoltan villamos energiát is termelnek. A kiserőmű 2004-től Kecskemét város villamos energia igényének közel 20%-át biztosítja, amely további tartalékokkal is rendelkezik. A fűtőművek újabb fogyasztók kiszolgálását is biztosítani tudják a jövőben. A szolgáltatói hőközpontok szétválasztásának és felhasználói hőközpontok kialakításának eredményeként 2007-2010 között a távfűtött lakások közel 60%-ában, 6.546 otthonban van lehetőség a radiátoronkénti szabályozásra.

Új fogyasztóként csatlakoztak a távhőrendszerre 2012-ben a Református Gimnázium (Újkollégium) a Református Egyetem és Parókia (Ókollégium) épületei.

Az Akadémia körúti és a Szultán utcai távhőkörzetek hőszigetelt kétvezetékes primer rendszerrel kerültek összekötésre 2013-ban a hőtermelés optimalizálása érdekében.

Kecskemét városa az önállóan kezelt környezeti hatótényezőkön belül kiemelt figyelmet fordít a ***hulladékgazdálkodás***i kérdések kezelésére. Ennek érdekében a város 2012-2017 évekre szóló Helyi Hulladékgazdálkodási Tervvel rendelkezik, amely részletesen foglalkozik a település területén keletkező kommunális, veszélyes és szelektíven gyűjtött hulladékok gyűjtésével, szállításával, tárolásával, kezelésével, illetve a kezelés és hasznosítás lehetőségeivel, valamint a fejlesztés szükségleteivel.

A rendszeres hulladékszállításba bevont lakások aránya az utóbbi három évben 89-92 % közé emelkedett.

Tendenciáját tekintve a 2000-es évek elején a városban elszállított hulladékok mennyisége még folyamatosan növekedett, míg el nem érte a 25-28.000 t/év mennyiséget. A települési hulladékok kezelésére szolgáló hulladékkezelési közszolgáltatás az arra feljogosított hulladékkezelők közreműködésével kiterjed a közterületen, vagy az ingatlanon összegyűjtött települési szilárd hulladék elszállítására, a települési hulladék ártalmatlanítását szolgáló létesítmény létesítésére és működtetésére.

A ***szelektív hulladékgyűjtés*** a város területén 2004 év folyamán indult meg, a kihelyezett szelektív gyűjtő edényzetekben papír, műanyag, üveg szelektív gyűjtésével, amely kiegészült szelektív hulladékválogató-művel, 2 hulladékudvarral (Halasi út, Miklóstelepi út), valamint szelektív hulladékgyűjtő szigetekkel (jelenleg 61 db). A rendszer hatékonyságának növelése érdekében 2011 júniusától elindult Kecskeméten is a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés.

Az állati tetemeket a Menhely az Állatokért Környezetvédelmi és Állatvédelmi Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány Kisfáiban lévő telepén lévő gyűjtőhelyen gyűjtik, melyeket időszakosan az ATEV Rt. Solti üzeme szállít el.

Közútfejlesztés

Az utóbbi öt év (2008-2012) önkormányzati beruházásait áttekintve megállapítható, hogy a városban csak kismértékben javultak ***az úthálózat kiterjedésére*** és az ***útminőségre*** vonatkozó adatok. Az új építések közül kiemelkedik a 2008-ban megvalósult Hetényi út és a III. Béla körút kereszteződésében a Sutus falui körforgalom építése. A 2009-es évhez kötődik a

Mercedes gyárhoz vezető 1,2 km hosszú Daimler út megépítése, majd a körforgalmi csomópontok kiépítése. Megvalósult továbbá a Mezei utca átépítése, valamint a Petőfivárost északról határoló nyugati körút kiépítése, valamint 2011-ben befejeződött a Dózsa György út – Botond utca – Ipoly utca kereszteződésének lámpás csomóponttá történő kiépítése. A városrehabilitációs programok keretében először 2012-ben megújult a Rákóczi út útfelülete mindkét forgalmi irányban, majd 2013-ban a szociális városrehabilitációs program keretében épültek kisebb útszakaszok az Erzsébetváros déli részében a Zsinór, a Gödröstemető és a Puskás Tivadar utcák környékén.

A beavatkozásoknak köszönhetően 2008 és 2012 között az állami kezelésű utak hossza Kecskemét közigazgatási határán belül mintegy 542 m-rel gyarapodott (2012-ben 31,5 km). Az önkormányzati kezelésben lévő utak hossza ugyanezen időszak alatt 14,5 km-rel lett hosszabb, s megközelítette a 280 km-t.

A már említett beruházásokon kívül az önkormányzat, illetve a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (NIF) (*Kecskemét 445. sz. Északi elkerülő út építése*) több közúti és közlekedésfejlesztési pályázaton nyert el pályázati forrásokat (*Kecskemét város térségi elérhetőségének javítása, Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések, Kecskemét Város elővárosi vasút- és úthálózathoz kapcsolódó közösségi- és vasúti teherközlekedés fejlesztése*), melyek keretében fejlesztési projekteket indíthatott, illetve terveket készíthet el. Jelentős esemény a város életében, hogy 2013 októberében elkezdődhetett a 445-ös sz. kecskeméti északi elkerülő út építése. Az új nyomvonalon épülő 2x1 sávos 10,3 km hosszú elkerülő építése két ütemben valósul meg: 5,2 km hosszan a 441. sz. főút (Ceglédi út) – 5. sz. főút között, illetve 5,1 km hosszan a 44. sz. főút (Békéscsabai u.) – 441. sz. főút között.

Kecskemét infrastrukturális ellátottsága – SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• A közművesítés, infrastrukturális ellátottsági mutatók javulása, valamint az infrastrukturális elemek fejlesztése, hatékonyságának növelése folyamatos • A város megfelelő technológiákkal rendelkezik a biogáz és a szennyvíziszap energetikai hasznosításához • A lakásállomány majdnem teljes egészében biztosított a megfelelő minőségű vezetékes ivóvíz • A vízbázis, illetve a vízellátó rendszer elemei kb. 50 %-os tartalékkapacitással rendelkeznek • A szennyvíztisztító telepről elvezetett tisztított szennyvíz megfelel a befogadóba bocsáthatósági kritériumoknak • A város villamos energia és gázellátása megfelelően biztosított • A távfűtőművek kiserőműveiben kapcsoltan termelt villamos energia a város villamos energia igényének közel 20 %-át biztosítja • A megújuló energiaforrások építményeinek elhelyezésére vonatkozó helyi építési szabályozási előírások biztosítják az építés kereteit • A város vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatásokkal való ellátása megfelelően biztosított	• A lakosságszámhoz mérten nagy területi kiterjedés miatt csak drágán biztosíthatóak a közműves (műszaki infrastrukturális) szolgáltatások • A szennyvízcsatrorna ellátottság még mindig elmarad a kívánatos mértéktől, így magas a felszíni és felszín alatti vizek terhelése • A külterületi ingatlanok egyedi kutas vízellátása általában nem megfelelő minőségű vízzel történik • A város belterületi csapadékvíz elvezetése csak részben megoldott, a csatornahálózatok befogadó kapacitása korlátozott • Az energiafelhasználás szempontjából elavult lakásállomány részaránya magas • Az energiatakarékosság, energiahatékonyság növelése tekintetében jelentősek az elmaradások • Jelentős mértékű a város energetikai kiszolgáltatottsága • Alacsony a városban a megújuló energia aránya • A vízvisszatartás rendszere nem megfelelően kiépített • A város közúthálózata egyre kevésbé alkalmas a megnövekedett forgalom levezetésére • A közúthálózatot meghatározó hálózati hiányok terhelik • A város közúthálózatának minősége egyre romló képet mutat • Kiépítetlen kerékpárút-hálózat • A fejlesztésekre még rendelkezésre álló iparterületek nem rendelkeznek közműhálózat-fejlesztési tervekkel
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• A csatornázottság folyamatos növelésével tovább csökkenhet a tisztítatlanul elvezetett szennyvíz mennyisége, így a talaj és a felszín alatti vizek terhelése • A napenergia, geotermikus energia és a szilárd biomassza hasznosíthatóság tekintetében igen kedvező a térség elvi potenciálja • A megújuló energiák alkalmazásának növelésével, egyedi energetikai rendszerek kialakításával csökkenthető a város külső energia függése, valamint környezetterhelése • Uniós forrásokból folytatódhat a vízellátó rendszer fejlesztése vízbiztonsági-vízminőségi téren • A város termálkútjaiból történő fürdési, illetve gyógyászati célú termálvíz hasznosítás mellett	• A megújuló energiák nagyobb arányú használatával párhuzamosan nem történnek meg a villamos-energia szabályozó és elosztó rendszerének az intelligens hálózatok irányába történő fejlesztése • A villamosenergia szolgáltatók ellenérdekeltsége a megújuló energetikai rendszerek terjedésében • Megfelelő ösztönzők és támogatások hiányában a megújuló energiák alkalmazása megreked • A városnak nem készül el a klímaváltozásra történő felkészülés, valamint a megújuló energia stratégiája és cselekvési terve • Az elavuló műszaki rendszerek, eszközök következtében dráguló városüzemeltetés • Az állami és önkormányzati tulajdonú úthálózati elemek fejlesztésének elmaradásával, romló

lehetőség mutatkozik az energetikai célú hasznosítási lehetőségre • A csatornahálózattal gazdaságosan el nem látható területeken az egyedi szennyvízkezelő-elhelyező létesítmények/berendezések szakszerű kialakítása, megépítése • Uniós forrásból megvalósulhat a csapadékvíz elvezető hálózat ütemezett továbbépítése, fenntartása, rekonstrukciója, valamint az alsó záportározó tározókapacitása növelésének folytatása • Az energiatakarékossági, energiahatékonysági beruházások, intézkedések folytatódásával a városüzemeltetés költségeinek csökkenése • Uniós források felhasználásával új tömegközlekedési és P+R rendszer kiépülése, új kerékpárút-hálózati elemek megépülése	közlekedési feltételek • Megfelelő fejlesztési források hiányában nem folytatódik a város meglévő úthálózatának rekonstrukciója • Az intenzív beépítés és a burkolt felületek nagymértékű növekedése, valamint a növekvő gyakoriságú nagy intenzitású csapadékok miatt a korlátozott kapacitású csapadékvíz csatornák nem tudják azonnal biztosítani a vízelvezetést • Megfelelő ösztönzők és támogatások hiányában a külterületeken nem épülnek meg az egyedi szennyvízkezelő-elhelyező létesítmények/ berendezések, így tovább folytatódik a talaj- és rétegvizek szennyezése • A közműadó és a rezsicsökkentés együttes hatásának eredményeképpen a szükséges műszaki hálózatfejlesztési beruházások elhúzódása, elmaradása

Környezetvédelem, városüzemeltetés

Ha figyelembe vesszük, hogy a város egy természetileg érzékeny területen helyezkedik el, s számos környezeti kihívással küzd (pl. szárazodás, talajvízszint csökkenés, talajvízszennyezés, defláció, kevés zöldfelület, jelentős zaj-, por-, és pollenszennyezés, hulladékkezelés és illegális hulladéklerakás), könnyen beláthatjuk, hogy a város jövőbeli fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani a tiszta, környezettudatos, élhető város kialakítására, a környezetvédelem szerepének erősítésére.

A város ***környezeti konfliktusai*** egy részének a hátterében a lakó, illetve a termelő, szolgáltató funkciók térbeli elrendezésének problémái, illetve egyes településszerkezeti, településfejlesztési és -rendezési kérdések tisztázatlansága áll. Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és település-fenntartás, -üzemeltetés további hiányosságai, illetve az egyéb hatótényezők (közúti közlekedés levegő- és zajterhelése, a lakosság fűtési szokásai, a környezettudatos gondolkodás hiányosságai, az erőforrásokkal történő pazarló bánásmód, stb.).

Az egészséget befolyásoló környezetszennyezés, környezeti konfliktusok egyes tényezői az elmúlt években csökkentek (pl. ipari szennyezők által történő kibocsátások, a levegő pollenkoncentrációja), **míg mások növekedtek** (pl. poliaromás szénhidrogének, fűtési, valamint közlekedési eredetű kibocsátások), összességében azonban továbbra is számottevő terhelést jelentenek. A fűtési félév magas szálló por szennyezettségéért döntően az utóbbi években jelentősen növekvő szilárd tüzelőanyag felhasználás a felelős. Az uralkodó szélirány Ny-i, ÉNy-i, ÉK-i, mely szempontból általában kedvező, hogy a jelentős légszennyező anyag kibocsátó ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények a város iparterületein, illetve kereskedelmi szolgáltató gazdasági területein húzódnak döntően az uralkodó szélirány szempontjából általában kedvező (DNy-i, D-i és K-i) elhelyezkedéssel.

A város jelentős területeket érintő ***szélerózió***nak kitett talajminősége **okozza** döntően **a levegő szilárd anyag (ülepedő por) szennyezettségét**. A felszíni szennyeződésre erősen érzékeny kecskeméti (jellemzően löszös, futóhomok, illetve csernozjom jellegű homok) talajok közepes, illetve alacsony szervesanyag tartalma kedvezőtlenül befolyásolja a talaj káros környezeti hatásokkal szembeni puffer kapacitását. A talajok vízgazdálkodási tulajdonságai a térség szárazodási problémái szempontjából kedvezőtlenek.

A város ***környezeti zajterhelés***éért **a legnagyobb mértékben és a legnagyobb területet érintően a közúti közlekedés a felelős**, melynek nagysága elsősorban a forgalom tendenciájától függ. A különböző forgalmi zajmérési, illetve a forgalomszámlálási adatok

alapján végzett elemzésekből megállapítható, hogy a főútvonalak és a belterületi körutak, gyűjtő utak mentén időszakosan (döntően éjszaka) határérték túllépések adódtak/adódnak, melyek egyes esetekben igen jelentősek. A vasútvonalak esetében kedvezőbb a helyzet, amely abból adódik, hogy a vasúti pályák a település belterületén, a védendő lakóépületektől távol haladnak, illetve – a 140-es vonalat kivéve – forgalmuk sem számottevő. A nagy forgalmú Cegléd-Szeged vonal pedig villamosított, s a jobb minőségű vasútpályának köszönhetően jelentős zajterhelés nem keletkezik az érintett területeken. A kecskeméti katonai repülőtér (MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis), valamint a Matkópusztai IV. osztályú repülőtér használatához kapcsolódó légi közlekedési zajterhelés különösen a katonai reptér esetében igen jelentős a fel- és leszálló irányokban. A repülőtér zajgátló védőövezete – a jogszabályi kötelezettség ellenére – nem került még kijelölésre.

Kecskemét a város méreteihez és a forgalmi zajhoz képest üzemektől származó zaj szempontjából nem jelentősen terhelt. A város zajhelyzetét kedvezően befolyásolja, hogy az iparterületek, ipari parkok a lakóterületektől általában megfelelő távolságra találhatóak, illetve ipari üzemek a lakóterületektől távol létesültek, létesülnek (pl.: Mercedes autógyár, Knorr-Bremse Kft. új gyára, stb.).

Az ***üzemi*** tevékenységekből származó ***zajterhelés*** ott okoz jelentős problémát, ahol az ipar-, vagy MÁV területekre rátelepültek a lakóterületek (pl. Szent István Város, Csillérytelep), illetve bizonyos utak egyik oldalán iparterület, másik oldalán lakóterület található mindenféle védő zöldsávok megléte nélkül (pl. Szent László Város, Nyugati Ipartelep), valamint az iparterületek között is találhatóak nem elhanyagolható kiterjedésű lakóterületek (Muszáj, Rendőrfalu, Kósafalu).

Kecskemét Város Stratégiai Zajtérképe és Zajcsökkentési Intézkedési Terve 2012-ben elkészült, melyben a közutak, a vasutak, valamint a Kecskemét-Matkópusztai repülőtér és az IPPC üzemi létesítmények üzemeléséből származó zajterhelések kerültek figyelembevételre.

A település területének egyes részein várhatóan – ha csökkenő mértékben is, de – ***örökölt talaj- és talajvízszennyezéssel*** kell számolni. Ezek a volt szovjet katonai objektumok területei, egyes régen üzemelő ipari üzemi területek, illetve régi üzemanyagtöltő állomások területei, valamint egyes állattartó telepek területei, ahol a szennyezés mértékétől függően monitorozások, illetve kármentesítések történnek napjainkban is.

Az elmúlt évtizedben számos meghatározó környezetvédelmi beruházás (Komplex építési és bontási (inert) hulladékgazdálkodási rendszer kidolgozása Kecskemét és a társuló települések részére, Kecskemét Város Agglomeráció Szennyvízelvezetési és Tisztítási

Rendszerének Fejlesztése, a Duna-Tisza-közi Nagytérség Regionális Települési Szilárd Hulladékgazdálkodási Rendszer megvalósítása, a Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Program tervezése) **valósult meg Kecskeméten**, melyek alapjaiban javították a város környezeti állapotát.

A Duna-Tisza-közi Nagytérség Regionális Települési Szilárdhulladék Gazdálkodási Rendszer, illetve az ennek kialakítását részletező Program keretében megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően a 2000-es évek elejétől jelentős változások következtek be a ***hulladékgazdálkodás*** területén. Erre szükség is volt, hiszen jelentős kihívást jelentett a város számára az a folyamat, melynek során – az emelkedő életszínvonal következtében – folyamatosan nőtt az előállított hulladék mennyisége, melynek begyűjtését, tárolását, kezelését és újrahasznosítását meg kellett oldani.

A hulladékszállításba bevont lakások száma 2005 óta folyamatosan növekedett (2012-ben 41.785 lakás), így ha csak lassan is, de sikerült közelíteni a régió megyei jogú városainak ellátottsági mutatóihoz (85-90%). Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közel 85-90%-os lefedettség a városon belül nagy területi különbségeket mutat. Míg a központi belterület belső városrészeiben 100%-os lefedettséggel találkozunk, addig Szent István városban és Máriahegyen kb. 60-65%-os, Felsőszéktón és Úrihegyben kb. 70%-os ez az arány, mely az adatok szerint azonban folyamatosan növekszik.

A mind nagyobb bevonásnak köszönhetően növekedett a 2000-es évek második harmadáig a ***települési szilárd hulladék*** mennyisége, majd ezt követően lassú csökkenést figyelhetünk meg. Az éves szinten keletkező 25-26.000 t/év hulladék azonban így is jelentős feladatokat rótt/ró a hulladékgazdálkodásban érdekelt városi szervezetekre. A hulladékgyűjtés szervezettségének növekedésével párhuzamosan jelentős lépések történtek az ***illegális hulladéklerakások*** visszaszorítása, illetve megszüntetése érdekében. Sajnos a több tucat illegális lerakóhely felszámolása lassan halad, melyben szerepet játszik nem csak a lakosság egyes csoportjainak „nemtörődömsége”, gátlástalansága, de az önkormányzat erőforrásainak hiánya is.

Előrelépést sikerült elérni a városnak az ***építési-bontási hulladék és a veszélyes hulladék*** kezelése terén is. A regionális hulladéklerakó területén a regionális hulladékkezelő központ részeként ***építési-bontási törmelékkezelő és hasznosító telep***, illetve hulladék válogatómű és válogató gép üzemel, amely mintegy 30 település építési törmelékét dolgozza fel, ezzel is hozzájárulva az illegálisan lerakott törmelékhalmazok mennyiségének csökkentéséhez. Az építési törmelékkezelő és hasznosító telepre beszállított, kezelt és hasznosított hulladékok

(beton, tégla, cserép és kerámiák, föld és kövek, illetve kevert építési és bontási hulladékok) mennyisége 2010-ben 47.445 t/év, míg 2012-ben: 71.012 t/év volt, mely 2 év alatt mintegy 50 %-s növekedés.

Kecskeméten 1997 óta működik ***veszélyes hulladékok*** tárolására alkalmas telephely, emellett a városban két helyen (Felsőcsalános, Halasi út) is kialakítottak hulladékudvarokat, ahova a lakosság veszélyes hulladéknak minősülő világítástechnikai (fénycsövek), higanytartalmú hulladékokat, veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladékokat, elemeket és akkumulátorokat rakhat le. A lerakott hulladék mennyisége egyelőre nem túl jelentős, hiszen 2011-ben 89 kg, míg 2012-ben 269 kg veszélyes hulladékot helyeztek el a hulladékudvarokban. Kedvező folyamatnak tekinthető, hogy évről-évre egyre nagyobb mennyiségű (az utóbbi években, éves szinten 2700-3200 tonna) veszélyes hulladék kerül – a veszélyes hulladékok kezelésével foglalkozó – Design Kft. tulajdonában lévő, **veszélyes hulladékok** tárolására alkalmas telephelyre ezzel is csökkentve a környezeti kockázatokat.

Kecskeméten 2004-től beszélhetünk ***szelektív hulladékgyűjtés***ről, melynek rendszere folyamatosan fejlődik a városban. A hulladékgyűjtő szigetek száma a kezdeti 49-ről 2012-re 61-re növekedett, ahol 147 db, 1100 literes gyűjtőedényzet segíti a lakossági hulladék válogatott gyűjtését. Sajnos ezek a szigetek nem tudták teljes körűen lefedni a város teljes területét, ezért 2011 júniusától kialakításra került a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés 8 városrész bevonásával.

A Duna-Tisza közi Nagytérségi Regionális Szilárd Hulladékgazdálkodási Rendszer ISPA projekt keretében épült meg, ugyancsak a regionális hulladéklerakó telep területén, a ***hulladék válogatómű***, ahol egyre növekvő mennyiségű (2011-ben mintegy 1050 tonna, 2012-ben 1550 tonna) szelektíven gyűjtött hulladékot dolgoznak fel. Ez idő alatt a hulladékudvarokba szállított és szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége is mintegy háromszorosára (4,8-ről 16 tonnára) nőtt.

Az említett környezetvédelmi eredmények mellett az elmúlt években elkészült a város Hulladékgazdálkodási Terve, valamint a Környezetvédelmi Cselekvési Terve. "ÖKO program"-okat hirdetett az egycsatornás gyűjtőkémények felújítására, a távfűtési rendszerek korszerűsítésére, valamint sikeresen pályázott a meglévő köztéri világítótestek energiatakarékos, modern, LED-es világítótestekre történő cseréjére, továbbá 25 db soros hibridbusz beszerzésére. A felsorolt programok nem csak környezetvédelmi, de városüzemeltetési szempontból is meghatározóak lesznek a jövőben Kecskeméten.

Környezetvédelem, városüzemeltetés – SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Javuló közműhálózati mutatók • A megújuló energiaforrások építményeinek elhelyezésére vonatkozó szabályozási előírásokkal rendelkezik a város • A városban nem számottevő mértékű a jelentős levegőterhelést okozó termelő-szolgáltató gazdasági tevékenység • A hulladékgazdálkodási rendszer elemei kiépültek, kapacitásuk megfelelő, fejlesztésük hatékonyságának növelése folyamatos • A város rendelkezik jól kidolgozott környezetvédelmi programmal és cselekvési tervvel • Jelentős városi szintű pályázati tevékenység, különböző környezetvédelmi programok megvalósítása érdekében (víz-, és hulladékgazdálkodás, megújuló energiák használata, tömegközlekedés fejlesztés, közvilágítás korszerűsítés, energetikai korszerűsítés, stb.) • A környezeti tudat városi szintű javulása	• A belvízelvezetést biztosító csatornák kapacitásai nem mindenhol felelnek meg a szükségleteknek • A város külsőbb területein szélesen nyitott közműolló következtében magas a talajok szennyvízterhelése • A zöldfelületek aránya a közigazgatási területhez képest nagyon alacsony • A város és városkörnyéki talajok alacsony szervesanyag tartalma kedvezőtlenül befolyásolja a talaj káros környezeti hatásokkal szembeni puffer kapacitását • Magas zajterhelés a tranzit utak és a katonai repülőtér körül • A romló közúthálózat következtében emelkedő zajhatás, növekvő kiporzás • Még mindig magas az aszfaltozatlan utak aránya a városban • A szilárd kommunális hulladékszállítás ellátottsága a városon belül nagy területi különbségeket mutat • A hulladékudvaroknak a helyi hulladékgazdálkodásban betöltött szerepe nem jelentős • A város nem rendelkezik a klímaváltozás hatásaira reagáló átfogó cselekvési tervvel • A városüzemeltetésre fordított források az elmúlt években csökkentek • Magas városüzemeltetési költségek
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• A megújuló energiák részarányának növelése az önkormányzat intézményeinek energiaellátásában • Megfelelően megtervezett zöldfelületi fejlesztésekkel, az ökológiai folyosó hiányzó szakaszainak kiépítése • A környezetvédelmi beruházások folytatódásával élhetőbb lakókörnyezet kialakulása • A zártkertek területén a gyümölcs és zöldségtermesztés hagyományainak tovább élésével, a sajátos zöldfelületi karakter és az ökogazdálkodás erősítése • Víztakarékos növénytermesztési módok (optimális növényfajták, öntözési technológiák) alkalmazása a város környezetében • A szélerózió csökkentését célzó intézkedések	• A társadalom tájalakító tevékenysége során mesterséges, művi elemeket és elem-együtteseket hoz létre, amellyel különböző módon befolyásolja a természeti-környezetet, s konfliktusokat eredményez • A külterületi egyedi szennyvíztisztító rendszerek elterjedésének lassú üteme miatt folytatódó talajvízszennyezés • A város épített területének alig korlátozott terjeszkedésével, csökken a város környéki zöldterületek klímaszabályozó puffer kapacitása • A kivett területek folyamatos növekedése, amely jelenleg megközelíti már a 24%-os értéket, s várhatóan a város gazdasági teljesítményének növekedésével és a népességszám gyarapodásával tovább emelkedhet • Az illegális hulladéklerakók újratermelődése a

kedvező hatása a város levegőminőségében, valamint egyes környezet-egészségügyi területeken • Széleskörű összefogással, s összehangoltan megvalósított parlagfű-mentesítési akciók folytatása a pollenszennyezettség csökkentése érdekében • A szelektív hulladékgyűjtés rendszerének folyamatos fejlesztése jelentősen csökkentheti az egyébként is drága hulladéklerakást • Uniós források felhasználásával elsősorban a szennyvíz és csapadékvíz hálózatok kiépítésének, valamint az ivóvíz minőség javítását szolgáló beruházások folytatása • A klímatudatosság (üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, a klímaváltozás káros hatásainak mérséklése, illetve a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás) és a fenntarthatóság szempontjainak integrálása a tervezési, döntéshozatali, végrehajtási folyamatokban • A stratégiai zajtérkép intézkedési tervében foglalt zajcsökkentési, vagy más, a zaj elleni védelmet célzó műszaki, szervezési, településrendezési megoldásokkal és egyéb intézkedésekkel megakadályozható a zaj növekedése a zajtól védendő, vagy védelemre szánt területeken	város határában és a külterületeken, a megfelelő ellenőrzés és szigorú szankcionálás elmaradása esetén • A környezetvédelmi cselekvési tervben megfogalmazott programok és feladatok megfelelő források hiányában nem kerülnek megvalósításra • A környezetvédelmi beavatkozások nem komplex szemlélet figyelembe vételével, hanem csak „ad-hoc” módon valósulnak meg

Kecskemét térségi szerepköreinek és vonzásviszonyainak helyzete

Kecskemétnek a Dél-alföldi régión és Bács-Kiskun megyén belüli peremhelyzeti pozíciója befolyásolja a régió, illetve a megye déli, dél-keleti és dél-nyugati részén elhelyezkedő településekkel történő szorosabb kapcsolatok kialakítását. Kecskemét számára a megyében, illetve a régión belül elfoglalt településhálózati szerepénél azonban lényegesen meghatározóbb lehet a jövőben, hogy a város részét képezi annak a – budapesti agglomeráció körül 60-80 kilométerre formálódó – ipari-logisztikai városgyűrűnek (Tatabánya, Székesfehérvár, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Eger), amely gazdasági erejénél és kiépülő közlekedési hálózatainál fogva könnyebben integrálódhat egy kiterjedtebb közép-európai fejlődési térséghez (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét településhálózati pozíciója*

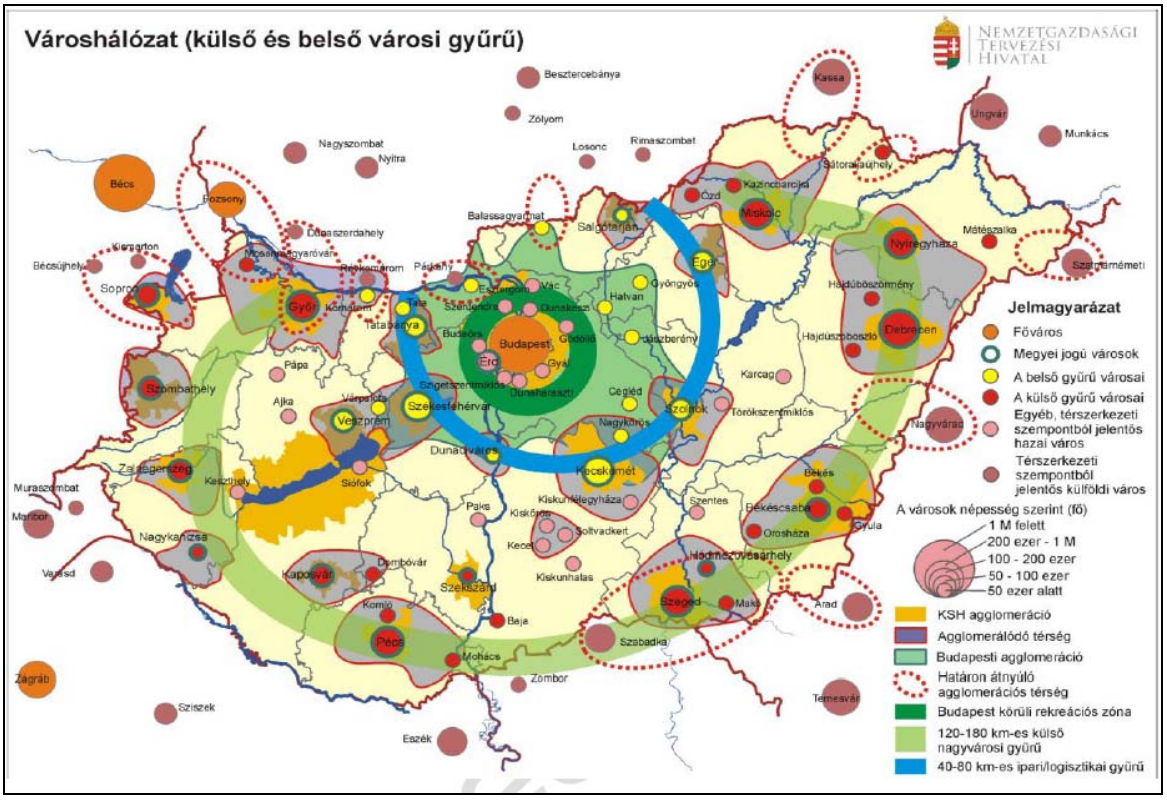

Adatok forrása: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal, OFTK 2014.

Kecskemét városa a funkcióiból és lehetőségeiből adódóan, a szűkebb térség településeinek ellátása és felzárkóztatása mellett, innovációs teljesítményének, nemzetközi közvetítő szerepének erősítésére is törekedett az elmúlt évtized folyamán. **A város gazdasági kapcsolatai** (pl. több kecskeméti telephellyel rendelkező cég is multinacionális cégek beszállítójává vált, a megalakított klaszterszervezeteken keresztül új gazdasági kapcsolatok alakultak, formálódik egy közép-alföldi gazdaságfejlesztési térség), **közigazgatási,**

egészségügyi (pl. a sürgősségi ellátás korszerűsítése, új gyógyintézeti központ létrehozása, egészségügyi eszköz és technológiai fejlesztések) és **oktatási szerepkörei** (pl. duális képzési formák bevezetése a középfokú és a felsőfokú képzés területén, a műszaki felsőfokú képzés erősödése, TISZK fejlesztések), **mind-mind erősödtek** a 2008 óta eltelt időszakban.

Olyan **magas hozzáadott értéket képviselő gazdasági ágazatok** erősödtek meg a városban, mint a **gép- és járműipar, a logisztikai, a kutatás-fejlesztés**, amelyek akár már középtávon is, újabb fejlődési potenciált és még tovább erősödő térségi pozíciót hordozhatnak magukban. A Daimler-Benz vállalatcsoport kecskeméti beruházásának köszönhetően, több mint 3000 új munkahely jött létre, valamint a városban és környékén telepedtek le a Mercedes gyár főbb beszállítói is. Az országos helyzetnél is kedvezőbb gazdasági klímának köszönhetően más, már régebb óta a városban tevékenykedő cégek is újabb fejlesztésekről, s foglalkoztatás bővítésről hoztak döntéseket. Ilyen cégek voltak – a teljesség igénye nélkül – a Phoenix Mecano Kft., a Knorr-Bremse Kft., az STI Petőfi Nyomda Kft., az Univer Product Kft., a Hilti Kft., melyek milliárdos beruházásokat hajtottak végre a városban, de jelentős (több mint fél milliárd Ft-ot meghaladó) fejlesztéseket láthattunk a Deltaplast Kft. és a Metalconstruct Zrt. esetében is. Külön érdemes megemlíteni a logisztika területét, ahol az Agropack Trio Kft., a Bertrans Zrt., a Kühne & Nagel és a Duvenbeck Kft. milliárdos beruházásai jelzik az ágazat megerősödését.

A fentebb említett beruházásoknak, valamint leginkább a 2007 és 2013 júliusa között regisztrált több mint 900 nyertes kecskeméti pályázónak – s az általuk elnyert 31 milliárd Ft uniós forrás által generált, 80-85 md Ft-nyi befektetésnek – köszönhetően, a termelés és üzleti szolgáltatás területén összességében több ezer új munkahely jött létre a városban, melyek még inkább **növelték Kecskemét foglalkoztatási szerepkörét**. A nagy számban létrejövő új munkahelyek tovább bővítették Kecskemét ingázási körzetét (65 településről érkeznek ingázók Kecskemétre), valamint az ingázók számát, ami napi szinten meghaladja a 12.000 főt. Figyelembe kell venni azonban, hogy Kecskemét irányába nem csak a napi hivatásforgalmi ingázást figyelhetünk meg, hanem az oktatási, az egészségügyi, a közigazgatási, az ügyintézési és egyéb kereskedelmi, szórakozási, illetve rekreációs célúakat is. A vonzáskörzeti vizsgálatok bebizonyították, hogy **Kecskemét elsődleges vonzása mintegy 4.600 km^2-nyi – 34 települést érintő – területre terjed ki**, **ahol mintegy 170.000 fő él**. Az elsődleges vonzáskörzeten belül **lehatárolhatunk továbbá egy magterületet is, amely 18 település, mintegy 117.000 lakosát foglalja magába**. Ezen területről a legerősebb vonzást a kecskeméti munkahelyek, a köznevelési létesítmények, az egészségügyi intézmények, a hivatalok és a kereskedelmi egységek gyakorolják az ott élőkre.

Kecskemét a régión és megyén belüli periférikus elhelyezkedéséből, funkcióiból, a megye viszonylag fejlett városhálózatából, valamint a két nagyváros (Budapest, Szeged) közelségéből adódóan csak abban az esetben tudná még jobban növelni térségi szerepkörét és vonzásviszonylatait, ha újabb – pl. igazgatási, felsőoktatási és innovációs – funkciókat, illetve újabb jelentős munkahelyeket tudna létesíteni, illetve képes lenne javítani legalább a közúthálózati elérhetőségét. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanis látható, hogy a város jelenlegi térségi szerepköre is meghatározó nyomást gyakorol, nem csak az intézményi ellátórendszerére, de **a település közlekedési** (ezen belül is elsősorban a közúthálózati) **rendszerére is**. A város bevezető útjain (5-ös, 441-es, 52-es, Hetényegyházi út) különösen a munkakezdéshez és a munkazáráshoz kötődő időszakokban komoly forgalmi torlódások figyelhetők meg, a szűk keresztmetszetekből adódóan. Az ipari tevékenység erősödésével pedig a tranzitforgalom növekedése eredményezett problémákat, elsősorban az 54-es főút, illetve a Nagykörút vonatkozásában. **Nem véletlen, hogy az 1950-60-as években 70-80 ezer fő kiszolgálására tervezett közúthálózat, napjainkra nem tudja kielégíteni a megnövekedett forgalomból adódó igényeket és elvárásokat**. Sőt a kecskeméti **közlekedési és közúthálózati hiányosságok**, útminőségi problémák, a város belső és átmenő forgalmának rendezetlensége, a belváros forgalomcsillapításnak megoldatlansága, tömegközlekedésének korszerűtlensége, **napjainkra a település további fejlődésének egyik gátjává vált**. Erre a jelenségre több tanulmány és városi stratégiai dokumentum is felhívta a figyelmet az elmúlt években (pl. Kecskemét 2005 évi közlekedésfejlesztési koncepciójának aktualizálása - 2008, Kecskemét Integrált Városfejlesztési Stratégiája - 2008, Kecskemét Felülvizsgált Integrált Városfejlesztési Stratégiája - 2012, Kecskemét MJV. Gazdasági Programja 2013-2014 - 2012). Ezért vált halaszthatatlanná Kecskemét közlekedési hálózatának átfogó vizsgálata és a szükséges beavatkozások meghatározása. A város vezetői helyesen mérték fel, hogy **a közlekedési hálózat rendbetétele nélkül, Kecskemét jövőbeli szerepköreinek bővítése és vonzásviszonyainak növelése elképzelhetetlen**. Éppen ezért, kiemelt figyelmet fordított a közlekedésfejlesztési pályázatokon történő indulásra, a szükséges felmérések (pl. forgalomszámlálás, forgalmi modellezés, a közlekedési koncepció felülvizsgálata) elkészítésére, valamint Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányok (*Kecskemét Város Térségi elérhetőségének javítása, Intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedés fejlesztése, Kecskemét Megyei Jogú Város elővárosi rendszereinek fejlesztése*) kidolgozására, illetve a szükséges műszaki tervek elkészíttetésére *(a közút- és kerékpárhálózati engedélyes terveken kívül, új busztelephely, új átmérős autóbusz vonalak, buszfordulók, P+R és B+R parkolók, valamint intelligens utastájékoztatási rendszer terveztetése)*.

A tervezési tevékenységen túl konkrét **beruházások** is elindultak a közelmúltban Kecskeméten, mint például a *„Hiányzó gyűjtőút szakaszok kiépítése”*, a *„Csalánosi út kiépítése”*, *a Daimler gyűjtőút és a gyárat kiszolgáló körforgalmú csomópontok kiépítése, Mercedes-gyártelep iparvágány-csatlakozásának kiépítése, Kecskemét-Nagykőrös, a 44-es út melletti kerékpárút építése*, *25 db soros hibrid busz beszerzése.* A legjelentősebb beruházás azonban mégis a 2013 őszén elindult *kecskeméti 445-ös sz. északi elkerülő út* építése, amely a tranzitforgalom városból történő kiszorítása szempontjából kulcsfontosságú.

Új lehetőségek is nyíltak a város előtt az OTrT 2014. január 1-ei hatályba lépésével, hiszen **az OTrT szerkezeti tervlapja a kecskeméti katonai repülőteret már, mint *közös felhasználású katonai és polgári repülőtérré fejleszthető repülőtér*ként tartja számon**, amely lehetőséget nyújt a város és vállalkozásai számára, hogy a repülőteret, mint „cargo” központot használja a jövőben, ezzel is növelve a város funkcionális és térségi lehetőségeinek körét, s tovább javítva a város hálózati potenciálját (X. ábra).

X. ábra: *Hálózati potenciál térkép*

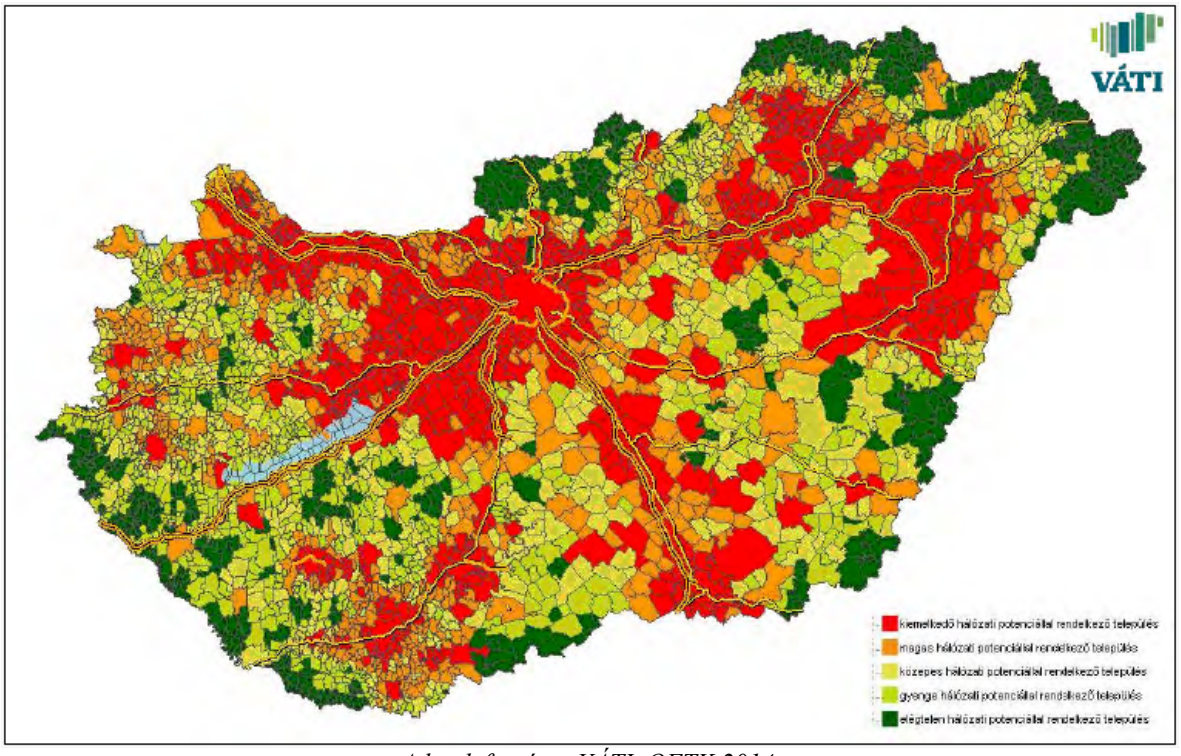

Adatok forrása: VÁTI, OFTK 2014.

Térségi szerepkörök, vonzásviszonyok – SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• A város kedvező közlekedésföldrajzi elhelyezkedése • Kecskemét a térség legnagyobb foglalkoztatója, meghatározó ipari, közigazgatási, oktatási és kereskedelmi központ • Kedvező és vonzó gazdasági környezet • Erős és sokszínű városi intézményhálózat (egészségügy, közigazgatás, kultúra, oktatás, rekreáció) • Egyre szélesedő kereskedelmi és szolgáltatási kínálat • Felsőoktatás jelenléte • A térséget behálózó főutak (M5, 5-ös, 441-es, 44-es, 54-es, 52-es) rendszere • Országos jelentőségű vasútvonal (140-es) • Vegyes hasznosítású, jól felszerelt repülőtér jelenléte	• A megyén és a régión belüli periférikus elhelyezkedés • A közlekedési hálózat kiépültségének hiányosságai, minőségi és keresztmetszeti problémák • Alulhasznosított vasúti kapcsolatok (Szolnok-Tiszakécske-Kecskemét, Budapest-Dabas-Lajosmizse-Kecskemét) • Egyetem hiánya • A kis-és középvállalatok szintjén gyenge kutatás-fejlesztés, valamint innovációs tevékenység, amely gátja a multinacionális cégek beszállítójává válásnak • A város és térségének gyenge, nem összehangolt turisztikai kínálata
LEHETŐSÉGEK	**VESZÉLYEK**
• A főiskola képzési kínálatának bővítése, az egyetemi szintű képzés feltételeinek megteremtése, új MsC szintű agrár- és műszaki szakok akkreditálása • A kedvező gazdasági környezet további erősítésével újabb munkahelyek városba történő vonzása • A városi intézményhálózat szolgáltatási színvonalának további bővítése uniós források segítségével • Turisztikai termék- és szolgáltatási csomagok összeállítása, Kecskemét idegenforgalmi-turisztikai szerepének növelése • A kecskeméti oktatási-képzési-átképzési rendszer további erősítése • A város kvarterner ágazatianak (közte: kutatás-fejlesztési, innovációs tevékenységének, info-kommunikációs szolgáltatásainak) fejlesztése • A térségi elérhetőség javítását szolgáló közút- és vasúthálózati fejlesztések elindítása uniós források felhasználásával • A katonai repülőtér Cargo központtá történő fejlesztése	• Az összehagolt intézményfejlesztések elmaradása • A Főiskola lehetőségeinek beszűkülése • A térség elérhetőségi viszonyait tovább javító vasút (140-es vonal teljes hosszban történő kétnyomúsítása, biztosító berendezések cseréje) és közúthálózati (M8, M44) fejlesztéseinek elhúzódása, elmaradása • A város bevezető főútjai (5-ös, 441-es, 44-es, 54-es, 52-es) fejlesztéseinek elhúzódása, egyes hálózati elemek kivitelezésének elmaradása • A katonai repülőtér polgári célú hasznosításának megrekedése • Szeged és Budapest térségi szerepének további erősödése következtében, Kecskemét funkcióvesztése

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

Az elmúlt évtized folyamatai alapján megállapítható, hogy Kecskemét – országos összevetésben – egy demográfiailag kedvező helyzetben lévő, lakosságszámát folyamatosan emelni tudó, gazdaságilag dinamikusan fejlődő, s környezete számára élhető, vonzó település képét mutatja.

A vizsgált folyamatok rámutattak arra, hogy Kecskemét számára a közeljövő legnagyobb kihívását az jelenti, miképpen tudja elvégezni mindazokat a szükséges előkészületeket, koncepcionális, tervezési, programozási és beruházási feladatokat, melynek eredményeként képessé válhat – akár hosszú távon is – természeti környezetének, élhetőségének, gazdasági versenyképességének, vonzó épített környezetének megőrzésére. Fontos továbbá, hogy a város javítsa, hatékonyabbá tegye üzemeltethetőségét, valamint erősítse azt a térségi (pl. oktatási, egészségügyi, igazgatási, innovációs, foglalkoztatási) szerepkört, amely fontos a környező települések fejlődése szempontjából is.

3.1.1. A folyamatok értékelése

Természeti, környezeti folyamatok

A különböző szakágazati területek értékelése és problémáinak kiemelése előtt, fontos rögzíteni, hogy a város jövőbeli társadalmi-gazdasági folyamatait, lehetőségeit alapvetően befolyásolja az **a természeti környezet**, amiben elhelyezkedik.

Hangsúlyozni kell, hogy **Kecskemét a Duna-Tisza-közi Homokhátság, környezetileg érzékeny** – a Kárpát-medence szárazodásnak leginkább kitett – **területén fekszik, ahol a klimatikus és természeti környezeti viszonyok erőteljesebben befolyásolhatják a város jövőbeli fejlődését**, mint más tájegységekben elhelyezkedő városokét. Ezért nem lehet számára közömbös, hogy a jövőbeli (infrastrukturális, gazdasági és lakókörnyezeti) fejlesztéseit hogyan tudja a környezeti szempontok maximális figyelembe vételével megvalósítani.

A város és térségének **természeti értékeit, valamint különleges táji adottságait és veszélyeztetettségét** jól jelzi, hogy a város környezetében a – Magyarországon 1975-ben másodikként alapított – Kiskunsági Nemzeti Park területei helyezkednek el. De nem csak a város környezetében, hanem a város testén belül is számos helyi jelentőségű védett terület

(Kecskeméti Főiskola Botanikus kertje, Kápolna rét, „Hétfa“, Kecskemét-Hetényegyháza – Mogyorós-tölgyes, Kecskemét – Méntelek –Zombory-birtok, stb.) található.

Napjainkra azonban nem csak a természeti területek, hanem a – mintegy 300 év alatt kialakult – mozaikos erdő- és **mezőgazdasági kultúrtáj** is átalakult, **védelemre szorul**. Ez nemcsak tájesztétikai, környezetvédelmi-közegészségügyi szempontból jelent feladatot (hiszen ez a tágabb lakókörnyezete az itt élőknek), napjainkban mindinkább jelentkeznek ennek a település- és tájgazdálkodás tekintetében felmerülő problémái. Ezt leginkább a külterületen növekvő számban műveletlenül hagyott, gyakran egyre szemetesebb területekből érzékeljük.

A hazai és nemzetközi klímaváltozási és környezetvédelmi jelentések kiemelik, hogy **a „szárazodáson” kívül, a térségnek fel kell készülnie az extrém időjárási körülményekre is**, mint például a meleg, száraz nyarakra, a hosszabb csapadék nélküli időszakokra és szélsőséges időjárási helyzetekre (pl. hőségnapok számának növekedése, nagy hőingadozás, nagy intenzitású csapadékok gyakoriságának és intenzitásának növekedése, akár egy éven belül előforduló belvizes és aszályos időszakok). Az átlaghőmérséklet emelkedése és a szélsőséges időjárási helyzetek kialakulása legközvetlenebbül a mezőgazdaságot érintheti, azonban nem elhanyagolható a kedvezőtlen hatása a településüzemeltetésre, valamint az emberek egészségi állapotára, azon keresztül pedig a gazdasági tevékenységekre.

Az elvégzett vizsgálatok, a folyamatok áttekintése és a rendelkezésre álló információk elemzése alapján megállapítható, hogy **a város és térsége napjainkban is számos környezeti kihívással és problémával küzd** (pl. talajvízszint csökkenés, defláció, degradálódó természetes élőhelyek, a talajok tápanyagellátottságának csökkenése, magas porszennyezés, a növekvő gépjárműforgalomból adódó zaj- és légszennyezés).

Az ÁNTSZ és az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adataiból tudjuk, hogy – az időszakosan megjelenő kedvezőbb levegőminőségi adatok ellenére – **Kecskemét a szálló por és pollenkoncentráció tekintetében az egyik legszennyezettebb magyarországi település**. A por döntően talajfelszín eredetű, koncentrációja jelentős mértékben függ a térség talajainak minőségétől (deflációra való érzékenységétől), az időjárástól (csapadék, szél) a burkolatlan közlekedési felületek arányától, a közúti forgalomtól, a burkolt felületek és a zöldfelületek karbantartásától, a külterületi mezőgazdasági területek művelésétől, a parlagon hagyott területek arányától, stb. A pollenterhelés csökkentése a parlagfű visszaszorításával (hatékony irtásával) érhető el, amely csak összehangolt tervek alapján, kitartó munkával, megfelelő hatósági intézkedésekkel

hozhat eredményeket. A pollenkoncentráció egyébként leginkább a tudatos területhasználat és az időjárás (csapadék, szél, stb.) függvénye.

A levegőminőséget meghatározó természetes eredetű por- és pollenkoncentráció mellett, számos más légszennyező anyag is megjelenik Kecskemét légterében. A mérési adatok alapján megállapítható, hogy a város levegőjének éves átlagos nitrogén-dioxid (NO_2) szennyezettsége az elmúlt évek teljes időszakában határértéken belül maradt, mértéke enyhén mérséklődő tendenciájú. Az NO_2 és NO_x terhelés, valamint a PM_{10}-hez kötődő poliaromás szénhidrogén (pl. BaP) szennyezettség elsősorban a közúti közlekedésből adódik. Ugyancsak elsősorban a közlekedéssel függ össze a talajközeli ózon (O_3) koncentrációja, melyet befolyásol a nyári magas hőmérsékletű napsütéses időszakok hossza. Jelentős problémát okoz a PM_{10} (szálló por) magas koncentrációja – különösen a fűtési szezonban – melyet döntően az évről-évre egyre növekvő arányú szilárd tüzelőanyag használat, illetve a dízel üzemű közlekedési eszköz használat okoz.

Kecskemét levegőterheltségi besorolása a nitrogén-dioxid légszennyező komponens szempontjából általában kedvezőbb, míg a szén-monoxid (CO), illetve a szálló por (PM_{10}) komponensek tekintetében általában kedvezőtlenebb a hasonló méretű, illetve térségbeli települések levegőterheltségi besorolásához képest.

A jövőben elsődlegesen szükséges a levegőminőség mérő monitoring rendszer fejlesztése, ugyanis a vonatkozó EU előírások szerint meg kell előzni a légszennyezettség kialakulását, szükséges a szennyezettség csökkentése, illetve a jó minőség megőrzése, valamint a 2,5 mikrométernél kisebb átmérőjű szálló por részecskék ($PM_{2,5}$) 20%-os csökkentése 2010 és 2020 között. Ennek érdekében szükséges a meglévő folyamatos mérőállomáson a jelenlegi komponensek mellett, a PM_{10}, illetve a $PM_{2,5}$ mérése is, ugyanis önkormányzat levegőtisztaság-védelmi feladatkörébe tartozó füstköd-riadó tervben foglaltak csak folyamatosan működő monitoring rendszer üzemeltetése esetén hajthatók végre. Javasolt egy második folyamatos mérőállomás elhelyezése ugyanezen komponensek mérésére a déli iparterület monitorozására. Továbbá a folyamatos mintavevő rendszerek és számítógépes kiértékelésből következően szükséges a lakossági tájékoztató rendszer kiépítése is. Indokolt továbbá – jogszabályi előírások szerint – levegőminőségi terv készítése a város területére (a határértéket meghaladó PM_{10} komponens miatt), amelyben foglalt intézkedési programok végrehajtásával a légszennyezettségi határértékek betartása biztosítható.

Kevés a város területén a felszíni vízfolyás, a szükségeshez képest kisebb a vízfelületek és a zöldterületek kiterjedése, amely hatással van a város mikroklímájára, az érzékeny

homoktalajok deflációs folyamataira és a levegő állapotának minőségére is. Nem megoldott a városban a csapadékvíz helybentartása, a terület vízpótlásának biztosítása, a talajvíz csökkenésének kezelése (pl. illegális vízkivétel visszaszorítása), a talajok és talajvíz elszennyezésének megállítása (pl. illegális hulladéklerakók tartós felszámolása, az ipari és mezőgazdasági szennyezések csökkentése), továbbá a zöldfelületek minőségi megújítása, illetve területének meghatározó léptékű növelése.

A város gazdasági fejlődésének következménye és természetes velejárója volt a lakosságszám növekedése, amely igényt támasztott új közlekedési felületek, közművek, ellátórendszerek lakások, illetve lakóterületek iránt. Ezek azonban nagyobb részt a város külsőbb területein alakultak ki, így **jelentősen bővült a termelésből kivett, illetve beépített területek nagysága, a település belterületének kiterjedése**. A város növekedése, gazdasági teljesítményének bővülése, a lakosságszám és a gépjármű forgalom emelkedése, együtt járt nem csak a környezeti ártalmak (pl. hulladék, zaj, levegőszennyezés) fokozódásával, de a város üzemeltetési költségeinek emelkedésével is.

A jelzett folyamatok és problémák jól körülhatárolják Kecskemét számára a közeljövő legfontosabb feladatait. **A városnak kiemelt figyelmet kell fordítania a természeti és települési környezetének megóvására**, fokoznia kell városökológiai vizsgálatait, biztosítani szükséges a levegő-, a víz- és a talajok védelmét, a környezeti ártalmak (pl. hulladék, zaj, szennyezések) csökkentését, hiszen csak így biztosítható hosszútávon Kecskemét és térsége lakói számára az élhető és egészséges települési környezet.

Kecskemétnek el kell kezdenie a klímaváltozás hatásaira történő felkészülést is, oktatni, népszerűsíteni kell a környezettudatos gondolkodást, s előtérbe kell helyezni azokat a beruházásokat (pl hulladékkezelési, levegőminőség- és ívóvíz javítási, vízpótlási, energetikai, zöldfelületi), melyek a természeti és települési környezet javítását, a térség hosszútávú élhetőségét segítik elő.

Társadalmi folyamatok

Kecskemét városának életében, olyan léptékű gazdaság- és társadalomfejlesztési lehetőség nyílt meg 2008-ban (a Mercedes autógyár letelepítéséről szóló bejelentéssel), amely hatással volt ezt követően a társadalmi folyamatok egész sorára, a demográfiai viszonyoktól kezdve, a népesség gazdasági aktivitásán, jövedelmi és szociális helyzetén át, egészen az iskolázottsági viszonyokig, vagy éppen a népesség térbeli eloszlásáig.

A Mercedes gyár építése és beszállítóinak letelepedése, illetve a nyomában tapasztalható kedvezőbb gazdasági klíma kialakulása, az addig tapasztalt – nem túl kedvező – népesedési és egyéb társadalmi folyamatokban lassú változásokat idézett elő a 2000-es évek első évtizedének végétől. Az elmúlt évtizedek demográfiai folyamatait vizsgálva megállapítható, hogy **az 1990-es évek közepétől egyre csökkent a gyermekvállalási kedv Kecskeméten**, melynek hatásaként a népességnövekedés egyik (belső) pillérét elvesztette a város. Ezzel párhuzamosan megfigyelhető volt, hogy **a városba történő beköltözések dinamikája az előző évtizedekhez képest egyre csökkent**. A beköltözések számának visszaesése és a számottevően csökkenő születésszám következtében, **elindult a város társadalmának elöregedése**, amely különösen 1990 és 2001 között gyorsult fel. A következő évtizedben a kedvezőtlen folyamatok ugyan folytatódtak, annak romló tendenciája azonban némiképp mérséklődött. Ebben szerepet játszottak már a Mercedes beruházás következtében bővülő munkalehetőségek, melynek köszönhetően jelentősen növekedett a városba költözők száma (az elmúlt öt év átlagában kb. 800 fő). A gyár építés kezdete óta eltelt néhány év igazolta, hogy elsősorban a fiatalabb korosztályok és fiatal családok költöztek be a városba, amely nem csak a népességszám gyarapodásán, hanem a születésszám stabilizálódásán és az előregedési index romlását mutató dinamikájának mérséklődésén érhető tetten.

Alapvető kérdés, hogy mennyire maradnak tartóssak a kedvező gazdasági, s a nyomában megfigyelhető demográfiai folyamatok. Napjaink statisztikai adatai alapján látható, hogy a lakosságszám tartós növekedése ellenére, a gyermekvállalási kedv még mindig alacsony, az első gyermek vállalása, a nők esetében jelentősen kitolódott a 30-as éveikre. A város társadalma még mindig elöregedő képet mutat, s a 60-x éves korosztályok száma egyre növekszik. Ez a folyamat alapvetően két dologra mindenképpen felhívja a figyelmet. Egyrészt a gazdasági fejlődés helyi humán tartalékai gyorsan kimerülhetnek, másrészt az idősügyi szolgáltatások iránt a közeljövőben jelentős mértékben megnőhet a kereslet (a gyermektelenség, illetve a fiatalok mobilitásának növekedése következtében egyre több ember idős korára egyedül marad, így a családon belül nincs ki gondozza őket).

A jelenlegi gyors gazdasági és népességszám növekedés megterheli a város műszaki (pl. közúthálózat, közművek, lakások) **és közszolgáltatási infrastruktúráját** (bölcsődék, óvodák, stb.), azonban ennek lefutása, vagy hosszútávon történő fennmaradása az európai és a hazai gazdasági-társadalmi folyamatok pontos prognózisának hiánya miatt bizonytalan. Kecskemét népességszámának alakulását várhatóan két tényező „eredője" fogja meghatározni középtávon, egyrészt a saját belső fejlődési üteme, másrészt pedig a környező térség fejlődési perspektívái, foglalkoztatási lehetőségei, a nagyvárosok elszívó hatása, illetve a vidéki térségek népességmegtartó képességének szintje. A folyamatok megfelelő nyomonkövetése fontos lesz a város népességszámának előrejelzésben (X. ábra), illetve az ahoz szervesen kapcsolódó optimális szolgáltatástervezés kialakítása érdekében.

X. ábra: *Demográfiai prognózis (2010-2021)*

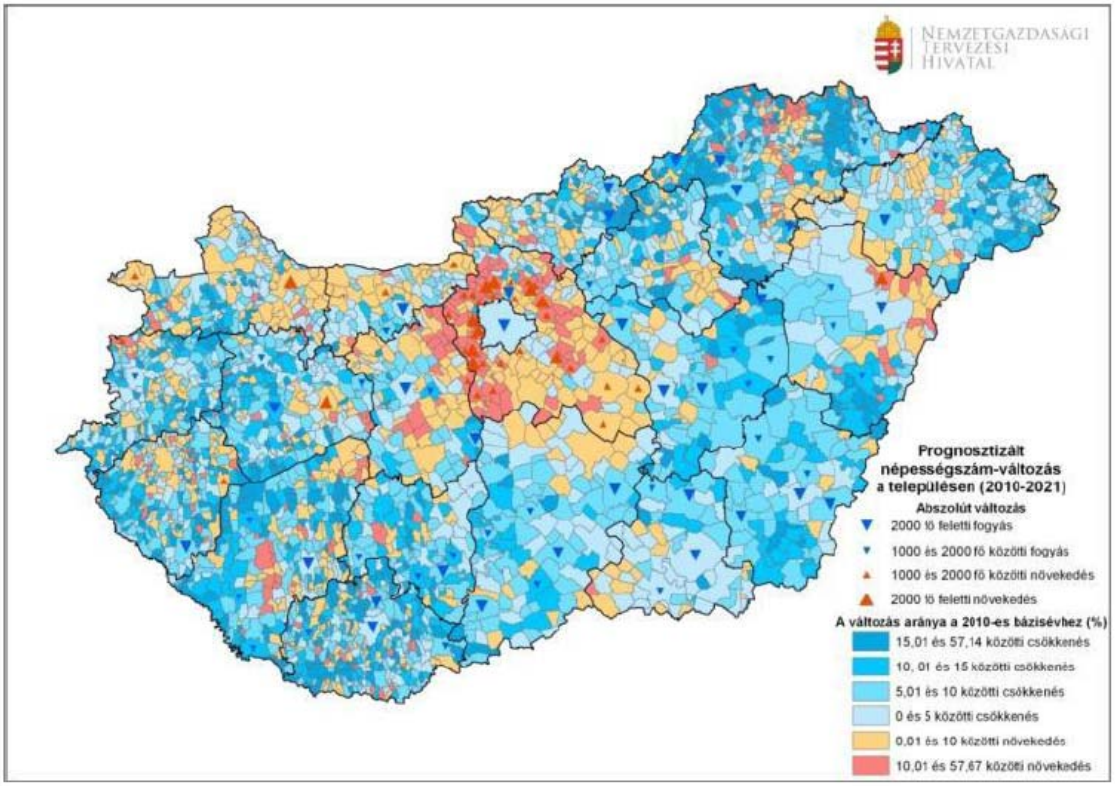

Adatok forrása: Prodemo Bt., OFTK 2013.

A város társadalmának gazdasági aktivitása az országos és a megyei jogú városok átlagát is meghaladja, ugyanakkor **Kecskemét munkaerőpiacának fontos jellemzője a strukturális munkanélküliség**, amely azt jelenti, hogy az álláskeresők képzettsége és a vállalkozások igényei nem találkoznak. Mivel e társadalmi csoport problémáinak megoldására nem sikerült a korábbi években jó megoldásokat találni, így az álláskeresők egy jelentős hányada tartósan kiszorult a munkaerőpiacról (2013 végén az összes álláskeresőn belül a 365 napon túl álláskeresők aránya 34,1% volt). **Aggasztó tendencia a fiatal pályakezdő álláskeresők**

évről-évre növekvő száma (2008-ban 312 fő, 2012-ben 665 fő), s ugyancsak kedvezőtlen folyamat – az összes álláskeresőn belül – **a diplomás álláskeresők magas aránya** (8,6%). A helyzet megoldása érdekében új, komplex megközelítésű, egymásra épülő programokra lenne szükség, ahol átlátható módon épülne egymásra a kiválasztás, a képzés-átképzés, a motivációs felkészítés és a munkahelyteremtés, illetve foglalkoztatás rendszere.

A mintegy 5000 álláskereső helyzetének javítása nemcsak a munkanélküliek és a szociális ellátottak számát csökkentené, hanem segítené a szegénység elleni küzdelmet és javítaná a jövedelmi viszonyokat is a városban. Ez utóbbi vonatkozásában egyébként is az országos átlag alatti mutatókkal rendelkeznek a kecskeméti munkavállalók, holott ennek emelése a helyi mikro- és kisvállalkozások talponmaradását is nagymértékben elősegíthetné.

Jelentős problémát jelent a városban az elszegényedés, melyet a 2008-as gazdasági válság csak felerősített. A veszélyeztetett társadalmi csoportok körében megtalálhatjuk az 50 év fölötti munkavállalokat, a megfelelő iskolai végzettséggel és szakmával nem rendelkező aktív korúakat, a nyugdíjasokat, a roma etnikumú lakosság egy részét és a gyermekkorúakat. Az elmúlt években a jelzett társadalmi csoportok esetében volt megfigyelhető a különböző segélyezési ellátási formák tömeges – egyre emelkedő számú – igénybevétele. Az elszegényedés számos nemkívánatos jelenség megjelenését is eredményezte a város területén, mint amilyen a hajléktalanok számának növekedése, a bűnözés (különösen a vagyon elleni, közrend elleni) emelkedése, a szegregációs folyamatok egyes városrészekben történő erősödése, meynek kezelése halaszthatatlan.

Humán infrastruktúra állapota, intézményi ellátottság

Kecskemét összességében magas színvonalú, minden ellátási területet lefedő humán infrastruktúrával, intézményi háttérrel rendelkezik, ami képes kielégíteni mind a helyi lakosság, mind a település vonzáskörzetében élő lakónépesség igényeit.

A kelleténél szűkösebb kapacitások egyedül a **bölcsődei ellátás**ban jelentkeznek. Ennek oka egyrészt a bölcsődés korosztály enyhén megnövekedett létszáma Kecskeméten, valamint hogy a más településen lakó, de Kecskeméten dolgozó szülők is a megyeszékhelyen kívánják igénybe venni a bölcsődei ellátást.

Az óvodai intézményi kapacitások is szűkösek, bár az igényeket képesek kielégíteni. A viszonylag kedvező demográfiai folyamatok miatt, várhatóan középtávon sem várható jelentős kapacitásfelesleg az óvodai ellátás területén.

Általános iskolai oktatás kapcsán megállapítható, hogy a diákok számában 2000 és 2010 között mintegy 20%-os visszaesés volt tapasztalható, amely kapacitásfelesleget idézett elő a városi feladatellátási helyeken. Azonban nem minden általános iskolában esett vissza egységesen a diákok száma. A településen belül voltak olyan oktatási intézmények, ahol kapacitáshiány mutatkozott (pl. egyes belvárosi intézményeknél, illetve a lakosságszámát folyamatosan emelő Petőfivárosban), míg más egységek esetében nem tudtak annyi osztályt elindítani, mint amennyit terveztek. Az elmúlt években már lassú emelkedést figyelhetünk meg az első osztályba belépők számában. Ha ez a trend tartós marad, akkor a kialakult kapacitások a legtöbb városrész esetében ki tudják elégíteni a jelentkező igényeket. Egyes dinamikusan fejlődő területeken (elsősorban Petőfiváros, Alsószéktó, Homokbánya környezetében) azonban vizsgálni kell a fejlesztési lehetőségeket.

A város kimondott célkitűzése, hogy a **középfokú oktatás**t a munkaerő-piaci igényekhez alakítsa. Ennek érdekében növelték a szakiskolai osztályok számát, csak indokolt esetben adtak engedélyt szakközépiskolai osztályok számának növeléséhez, és nem járultak hozzá a gimnáziumi osztályok számának növeléséhez sem. Feltétlen megemlítendő a duális szakképzés bevezetése, mint példa az oktatás és a munkaerőpiac korábban nem tapasztalt összefonódására. Ennek ellenére megfigyelhető, hogy az elmúlt időszakban jelentősen csökkent a középfokú oktatási intézményekbe járó diákok száma, ami az egyre bővülő munkaerőpiacon eredményezhet szakemberhiányt.

A közoktatás átszervezése révén, **a Klebersberg Intézményfenntartó Központ létrehozásával az állam fontos intézményfenntartóvá vált**. Szerepe legjelentősebb a középiskolák esetében, míg legkisebb az óvodák esetében. Az óvodai és általános iskolai oktatás esetében jelentős az alapítványok, egyesületek szerepe, valamint számos egyházi fenntartású intézménnyel is rendelkezik a város. Mindennek eredményeképpen azonban a kecskeméti önkormányzatnak jelentősen szűkült a befolyása a városi közoktatás irányítása terén.

Az oktatási intézmények térbeli eloszlását vizsgálva, mindenképp kiemelendő, hogy a **szatellittelepülések általános iskolai és óvodai intézményekkel jól ellátottak**. Ugyanakkor a központi belterületen belül jelentős a belváros intézményi túlsúlya, ami egyrészt kevéssé igazodik a lakónépesség eloszlásához, másrészt a külső kerületekből vagy más településekről gyermeküket autóval az iskolába szállító szülők miatt, jelentős többletterhelést is okoz a belvárosi utakon a reggeli csúcsforgalomban.

Bár Kecskemét változatos felsőoktatási képzési struktúrával rendelkezik, és a legjelentősebb intézmény **Kecskeméti Főiskola** az ország nagy részére kiterjedő vonzáskörzettel rendelkezik, a képzés volumene, a hallgatók létszáma mégis elmarad a nagy vidéki egyetemi központokétól. Ez a fentebb említett középiskolai képzési célkitűzésekkel együtt középtávon a magas képzettségű lakosság arányának csökkenéséhez is vezethet, ami nem kedvezne a település versenyképességének. Az a tény, hogy több felsőoktatási intézmény is érdeklődött, illetve kihelyezett képzést hozott Kecskemétre, mutatja, hogy van igény a településen a felsőoktatási képzés bővítésére.

Noha a 2007-es kórházi ágyszámcsökkentés országos összevetésben is leginkább a város intézményeit érintette, **Kecskemét egészségügyi ellátó hálózata** képes kielégíteni a lakossági igényeket. A Kecskeméti Megyei Kórház 24 településre kiterjedő teljes területi illetékességi ellátási területe erősíti a város megyén belüli központi szerepét. Noha a viszonylag kedvező demográfiai szerkezetnek köszönhetően Kecskeméten a népesség elöregedése nem előrehaladott, a középtávon az idős lakosság létszámának növekedésével számolni kell az egészségügyi és szociális (különösen az idősgondozási) szolgáltatások tervezésénél.

Kecskeméten az idősek, fogyatékkal élők, nők, romák, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlősége biztosított. A településen működnek az idősgondozásra, fogyatékkal élők ápolására fókuszáló szociális szolgáltatások, a roma és halmozottan hátrányos gyermekeket célzó tehetséggondozó programok. Bár az oktatás, képzés területén nincs jogszabályellenes elkülönítés, az alacsony státuszú lakosság térbeli koncentrációja megmutatkozik a halmozottan hátrányos, roma származású gyermekek egyes oktatási intézményekben való koncentrálódásában is. Ezen a helyzeten beiskolázási körzetek megváltoztatása sokat javított, az érintett intézményekre azonban továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek magas aránya mellett is magas színvonalú nevelést és oktatást tudjanak biztosítani az érintett általános iskolák és óvodák.

Mint láthattuk megfelelő az egészségügyi és oktatási háttér, melyek folyamatos fejlesztése azonban kulcskérdés, mind a befektetők vonzása, mind a lakosság helyben tartása szempontjából. Kecskemét erős civil élettel rendelkezik, s számos lehetőség adódik a szabadidő eltöltésére a sport, a szórakozás, a kultúra és a természetjárás területén egyaránt.

A város kulturális kínálata gazdag, a **kultúra közvetítéséhez szükséges intézményi háttér** kiterjedt és sokelemű. A város kulturális intézményei közül nem egy országos hírű és szakmailag elismert. Ezek közül mindenképpen ki kell emelni a több díjjal is rendelkező

Katona József Megyei Könyvtárat, a Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központot, a Kecskeméti Ifjúsági Otthont és a Kecskeméti Képtárat (Cifrapalota), melyek amellett, hogy magas színvonalon biztosítják a különböző közgyűjtemények megtekintését, aktívan szerepet vállalnak a kecskeméti hagyományok ápolásában és a helyi kultúra szervezésében is. A város nyitottságát jól jelzi, hogy több mint egy tucat külföldi várossal alakított ki testvérvárosi, vagy partnervárosi kapcsolatot, létrehozta a Kecskemét-Aomori Baráti Kört, amely a Japán kapcsolatokat ápolja, valamint ösztönözte a – gazdasági válság következtében sajnos azóta már bezárt – Dán Kulturális Intézet és a Görög Kulturális Örökségvédelmi Hivatal városban történő letelepedését is.

A város országos jelentőségű kiállításokkal és bemutatóhelyekkel is rendelkezik, mint például a Magyar Fotográfiai Múzeum, a Magyar Naiv Művészek Múzeuma és a Szórakaténusz Játékmúzeum. A város azonban nem csak a kiállító és kultúra közvetítő intézményeiről híres, hanem a **művészeti alkotóműhelyeiről** is. **A város színházi életét a Katona József Színház és a Kelemen László Kamaraszínház művészei és előadásai határozzák meg**. A város színházi életének érdekes színfoltját képezi azonban a **Ciróka Bábszínház** is, amely elsősorban a fiatalabb korosztályok és kisgyermekes családok számára nyújt tartalmas szórakozást.

Kiemelkedő a város „kézműves" hagyománya, melynek legjelesebb központjai a Nemzetközi Kerámiastúdió, a Zománcművészeti Alkotóműhely, a Kecskeméti Alkotóház Művésztelep, a Kecskeméti Textilművészeti Alkotóműhely, és a rajzfilm munkáiról híres Kecskeméti Film Kft.

A széles kulturális kínálatából a városnak a legnagyobb ismertséget a Kodály-életműhöz és módszerhez kapcsolódó tudás gondozása, közvetítése és a zene szeretete hozta, melynek két kiemelkedő központja a **Kodály Iskola és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézete**, melynek mestertanfolyamai, szemináriumai és koncertjei méltán világhíresek.

Gazdasági folyamatok

Kecskemét Bács-Kiskun megye legnagyobb munkaadója, a foglalkoztatottak száma meghaladja a 47.700 főt, ami a megyei érték 23,7%-a A megye összes regisztrált vállalkozásának mintegy 20%-a (19.528 db), a regisztrált jogi személyiségű vállalkozások viszont 34%-a a városban működik. Meghatározó a súlya a regisztrált egyéni vállalkozóknak is, hiszen a megye minden negyedik egyéni vállalkozója Kecskeméten van bejegyezve. A fenti adatok alapán is látható, hogy Kecskemét gazdasági szerepe meghatározó nem csak a megyén belül, hanem a megyei jogú városok összevetésében is (pl. az 1000 lakosra jutó vállalkozások száma, jogi személyiségű vállalkozások száma, Bt-k, Kft-k, Rt-k száma tekintetében már a 6. és 7. helyet foglalja el a megyei jogú városok rangsorában), s ez a szerepkör egyre erősödik, főleg, ha az előállított jövedelmet is figyelembe vesszük.

A város tehát jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik, a megyei adatokhoz képest magas a vállalkozási sűrűség, kedvező a kiskereskedelmi ellátottság, s több jelentős foglalkoztató (köztük több hazai és multinacionális cég) is képviselteti magát a városban. Erősödik a város logisztikai szerepköre, s a beszállítók révén bővülnek gazdasági kapcsolatai. Ugyanakkor a jelentős fejlesztések ellenére (pl. élményfürdő és sportuszoda, gokartpálya, kereskedelmi szálláshelyfejlesztések, konferenciaterem, lovasturisztikai beruházások) a város és térsége turisztikai adottságait és programjait ma még nem tudja megfelelően kihasználni Kecskemét.

Megállapítható, hogy **a város gazdaságának ágazati szerkezete kiegyensúlyozott, és folyamatos átalakulásban van**, melynek a legfőbb jellemzői a következők: A **mezőgazdaság** elmúlt években történő erőteljes visszaesése ellenére, az összes vállalkozás több mint 2%-a ebben az ágazatban található. Az erős agrár-élelmiszeripari hagyományok (amit jól mutat az is, hogy az agrárvállalkozások arányát tekintve Kecskemét a megyei jogú városok rangsorában a 3. helyen szerepel), a kialakult munkakultúra, a meglévő termelési technológia, a hosszú évtizedek alatt kiépült értékesítési kapcsolatok, mind-mind nagy erősségét képezhetik a jövőbeli kecskeméti gazdaságának. Nagy hagyományokkal és erős pozícióval rendelkezik az **építőipar** is a városban, hiszen a vállalkozások mintegy 8,7%-át ebben az ágazatban regisztrálhatjuk. **Egyre erősödik a város ipari szerepe**, amely elsősorban nem a vállalkozások számában és arányában (7,4%), hanem az előállított jövedelem tekintetében teszi az első helyre a város gazdaságán belül az ágazatot. Kecskemét kereskedelmi és szolgáltatási ellátottsága kiemelkedő, erősödik a kereskedelem (20,4%), a

szállítás és raktározás (4,2%), valamint az ingatlanügyletekkel foglalkozó ágazat pozíciója (4,1%). A szolgáltatásokon belül meghatározó az egészségügy (5,7%), az oktatás (4,6%), az információs-kommunikációs ágazat (4%) és a pénzügyi szolgáltatások (3,8%) területén dolgozó vállalkozások száma.

A vállalkozások méretbeli (a foglalkoztatottak száma alapján) **eloszlása, s annak elmúlt években történő változása már nem mutat az ágazati szerkezethez hasonló, kedvező képet**. Igaz, hogy az 50-fő fölötti méretkategóriákban stabilizálódás látható, de évek óta nem mutatható ki a vállalkozások számának növekedése. Ugyanakkor a 9 fő alatt foglalkoztató mikrovállalkozások száma folyamatosan növekedett az elmúlt időszakban, így arányuk az összes regisztrált vállalkozáson belül elérte a 97,3%-ot. Ezek a vállalkozások leginkább a helyi piacra termelnek, így a legkiszolgáltatottabbak a gazdasági válság hatásaival szemben, ami némi bizonytalanságot eredményezhet a helyi gazdaság hosszútávú stabilitásának megítélésében. A 9 fő alatt foglalkoztató vállalkozások részarányának növekedése nem feltétlenül csak kedvező folyamatokat tükrözhetnek, hiszen számuk és részarányuk növekedésében szerepet játszott a 2008 után felerősödő gazdasági válság, melynek során több kis- és középvállalkozás kénytelen volt leépíteni a munkavállalói számát, így a foglalkoztatottak száma alapján kategóriát váltott, illetve a munkahelybezárásoknak következtében számos kényszervállalkozás is megjelent. Ez utóbbiak kapcsán megállapítható, hogy sem a foglalkoztatásban, sem pedig a jövedelemtermelésben nem játszanak meghatározó szerepet városi szinten, s egy részük a szürke- és feketegazdaságban is érdekelt a rendőrségi adatbázisok szerint.

Több gazdasági ágazat területén (pl. információs-kommunikációs, gépipar, logisztika, járműgyártás, élelmiszeripar, nyomdaipar) **jelentős beruházások zajlottak le Kecskeméten az elmúlt hét év folyamán**. Csak az uniós forrásokhoz kötődően 2007 és 2013 júliusa között 31 milliárd Ft értékben nyertek el támogatásokat kecskeméti vállalkozások, melynek keretében több mint 80 milliárd Ft-nyi befektetést valósítottak meg. Ez az összeg nagymértékben hozzájárult a vállalkozások versenyképességének fokozásához, a foglalkoztatás bővítéséhez, valamint árbevételeik növeléséhez. Ennek is köszönhetően a vállalkozások 16%-nak meghaladja a jövedelme az 50 millió Ft-ot. Ezen belül több mint 110 olyan vállalkozást tartunk nyilván melynek árbevétele meghaladja az 1 milliárd Ft-ot. Másfelöl **a városban tevékenykedő vállalkozások mintegy 2/3-ad részének az árbevétele viszonylag alacsonynak mondható, nem éri el a 20 millió Ft-ot**, további 8%-uk esetében ismeretlen az árbevétel. Ezek a vállalkozások sok esetben teljesen ki vannak szolgáltatva a

helyi piac változásainak, s érzékenyen reagálnak a helyi lakosság jövedelmi viszonyainak változásaira. Megfelelő tőketartalékokkal általában nem rendelkeznek, s a jelenlegi hitelezési gyakorlat mellett, nehezen jutnak fejlesztési forrásokhoz, alacsony hitelképességük miatt. Ez utobbi ténnyel részben összefügg, hogy – összámukhoz viszonyítva – csak kis számban találhatunk nyertes mikro- és kisvállalkozásokat az uniós gazdaságfejlesztési pályázatokon.

Jellemző a városi gazdaságra, hogy **a legtöbb ágazat esetében alacsony az innovációs aktivitás** és hajlandóság, ennek kedvezőtlen hatását láthatjuk napjainkban, amikor az elektronika, a műanyagipar, a villamosberendezések, a gép- és járműgyártás területén lehetőség nyílhatna beszállítói státuszok elnyerésére. Sajnos a kecskeméti vállalkozások többsége még nem érett nemzetközi viszonylatban is versenyképes termékek nagy mennyiségben és jó minőségben, határidőre történő előállítására. Döntő jelentősége lesz a jövőben a kecskeméti vállalkozások versenyképességének megőrzésében, illetve fokozásában, az innovációs képesség növelésének. Ebben fontos szerepet játszhat a kereskedelmi és iparkamara, a Főiskola, különböző innovációs szervezetek, valamint a helyi klaszterszervezetek is, akik nem csak a felkészítésben és a tapasztalatok megosztásában játszhatnak kiemelt szerepet, hanem az összefogás erősítésében, a piacszerzés elősegítésében is.

A Mercedes gyár és beszállítóinak megjelenése rámutatott arra, hogy **jelentős előrelépésre lesz szükség az oktatása-képzés-átképzés területén**, **a jól képzett munkaerő hosszútávú biztosítása érdekében**. A munkaerőpiaci jelzések ellenére csak nagyon lassan indultak meg azok a folyamatok, melyek a piac jelzéseinek megfelelő hiányszakmák képzésére álltak volna rá. Megállapítható tehát, hogy az elmúlt évtized átalakuló gazdasági struktúráját még napjainkra sem tudta teljeskörűen lekövetni az oktatási szerkezet, annak ellenére sem, hogy a képzési területek módosultak az elmúlt években. Erősödött a városban a közgazdasági, az informatikai, a művészeti és a nyelvi képzés. A helyi gazdaság igényeinek kielégítése érdekében Térségi Integrált Szakképzési Központ jött létre, amely a már meglévő széles oktatási kínálat mellett, új szakmacsoportokban (Építészet, Közlekedés, Elektrotechnika-elektronika, Könnyűipar, Faipar, Kereskedelem-marketing, Üzleti adminisztráció, Környezetvédelem-vízgazdálkodás, Mezőgazdaság, Szakmai idegen nyelv) indított be képzéseket.

Az átképzés és továbbképzés rendszerének is alkalmazkodnia kell a folyamatosan változó igényekhez, mint ahogyan a lakosságnak is. A javuló iskolázottsági mutatók ellenére megállapítható, hogy a 7 éves és idősebb lakónépesség körében 11% kevesebb, mint 8

általánossal, további 22,7% maximum 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Kedvezőtlen tendencia továbbá, hogy 2001-hez képest az érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 21,6%-ról 18,4%-ra csökkent napjainkra. **A város termelőszférájából hiányoznak a jól képzett szakmunkások és mérnökök**, s miután a megfelelő végzettséggel rendelkező szakembereket nem lehet megtalálni a város szűkebb környezetében, ezért sok esetben már több száz kilométerről kell a munkavállalókat toborozni.

Ez a tény már középtávon is veszélyeztetheti a város további gazdasági fejlődését, ezért a városnak kiemelt prioritásként kell kezelnie az oktatással, képzéssel, át- és továbbképzéssel kapcsolatos intézmények és szakmai programok fejlesztését.

A közüzemi infrastruktúra ellátottság területén megfigyelhető folyamatok

A város az infrastruktúra területén felzárkóztató fejlesztéseket volt kénytelen végrehajtani az elmúlt évtized folyamán, annak érdekében, hogy a város infrastrukturális lemaradását (különösen a csatornázottság és az ebből adódó közműolló tekintetében) mérsékelje a települési versenytársaihoz képest. A 2000-es évek elején az infrastrukturális mutatók tekintetében olyan nagy volt a lemaradás, hogy a 2005-2012 között jelentősen javuló közművesítettségi adatok ellenére, a település – több infrastrukturális mutató tekintetében (csatornázottság, vezetékes gázellátottság, burkolt utak aránya, stb) – még mindig elmarad a megyei jogú városok átlagától. A fejlesztések következtében azonban a legfontosabb beruházások megvalósultak, így érzékelhető a felzárkózás a megyei jogú városok sorához, s egyre magasabb színvonalú közüzemi szolgáltatás biztosítható mind a lakosság, mind pedig a város vállalkozásai számára.

A közüzemi ***ivóvíz***vezeték hálózat bővítéseknek köszönhetően az elmúlt években a hálózatfejlesztések elérték a város külső részeit is (Belsőnyír, Máriahegy, Alsószéktó, Felsőszéktó, Úrihegy, Katonatelep, Úrrét, Szolnokihegy, Kisfái, Borbás), melynek keretében 2008-2012 között több mint 35 km új vízvezeték épült. A folyamatos hálózat fejlesztéseknek és korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az azbesztcement, illetve növekedett a műanyag és a gömbgrafitos öntöttvas csövek aránya a hálózatban, amely vízminőség- és vízmennyiség biztonsági szempontból is kedvező.

Az 1 főre jutó ivóvíz felhasználás terén, a jövőben némi növekedés prognosztizálható, **melyet a víztermelő, vízkezelő, vízelosztó rendszerek, hálózatok létesítményei biztonsággal ki tudnak majd elégíteni**, a jelentős (kb. 50%-os) kapacitástartalékuk okán. **A**

vízbázis fejlesztésére elsősorban vízbiztonsági-vízminőségi téren van szükség. Ezért a Dél-Alföldi regionális Ivóvízminőség-javító Program „Kék-víz" Észak-Bács-Kiskun Megyei Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás keretében készül Kecskemét vízminőség javítására vonatkozó tervdokumentációja.

A vezetékes vízzel el nem látott külterületi ingatlanok vízellátása esetén jelentős probléma a kifogásolható vízminőség. Emellett ugyancsak jelentős probléma – az egyébként is csökkenő – talajvízkészletekből történő (vélhetően jelentős) ellenőrizetlen öntözési célú vízkivétel.

A jövőben az ivóvízminőség-javítás mellett, szükséges a közműves vízellátás területén fennálló ellátási hiányok felszámolása, az ivóvíz szolgáltatás biztonságának növelése, a hálózati felújítások, ütemezett karbantartások elvégzése. El kell kezdeni a takarékos ivóvíz-használati eszközök, technológiák alkalmazásának támogatását szemléletformálással, népszerűsítéssel. Fontos feladatnak mutatkozik továbbá a külterületi egyedi kutakból származó ivóvíz minőségi problémáinak megoldása, illetve a termálvíz hasznosítás esetében vizsgálni szükséges az energetikai célú hasznosítási lehetőségeket.

A 2003-2007 közötti nagyarányú ***szennyvízcsatorna*** hálózat fejlesztéseket követően sem álltak le, hiszen az ún. Kis-ISPA program keretében több mint 11,5 milliárd Ft értékben, a város belső (Mária krt., Kossuth krt., Bethlen krt.) és külső részein (Matkó, Méntelek, Kossuth lakótelep, Borbás) is épültek szennyvízcsatorna hálózatok. Az 1 km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna hálózat hossza – a jelentős fejlesztéseknek köszönhetően – a 2000. évi 388,5 m-hez képest 2012-re 614,5 m-re, azaz a közműolló jelentős mértékben záródott. A folyamatos hálózat fejlesztéseknek és hálózat korszerűsítéseknek köszönhetően csökken az azbesztcement, illetve nő a műanyag csövek aránya a hálózatban, amely kedvező környezetvédelmi szempontból.

Az elvezetett szennyvízmennyiség az ipar, és egyéb szektorban számottevő növekedést mutat az utóbbi években, amely nagyobb részt a Mercedes gyár 2012. évi termelés indulásának, valamint a hozzá kapcsolódó beszállítói telephelyek bővülésének köszönhető.

A szennyvíztisztító telep jelenlegi átlagos hidraulikai kihasználtsága, a csatornán és a tengelyen érkező szennyvizek esetében egyaránt 50% alatti, azonban szennyezőanyagok tekintetében közel 100 %-os az érkező „tömény" szennyvíz miatt. A szennyvízelvezetési és tisztítási agglomeráció kialakítására vonatkozó jogszabályi követelmények gyakorlatilag teljesültek azzal, hogy az agglomerációhoz tartozó Városföld szennyvízcsatorna hálózatának kiépítése jelenleg folyamatban van.

A jövőben **szükséges** a közműves szennyvízelvezetés területén fennálló ellátási hiányok felszámolása, a lakások csatornabekötéseinek az ösztönzése (2012-ben a szennyvízgyűjtő hálózatra kötött lakások aránya 67,9% volt), a hálózati felújítások, ütemezett karbantartások elvégzése. Megoldást kell találni a külterületek szennyvízelhelyezési, kezelési problémáira, melyre megoldást kínálhat az egyedi szennyvízkezelő-elhelyező létesítmények/berendezések szakszerű kialakítása, megépítése és előírás szerinti használata azokon a településrészeken, ahol a csatornahálózat kiépítése nem gazdaságos.

A város belterületi ***csapadékvíz*** elvezetése az elmúlt években történt fejlesztések ellenére, csak részben megoldott. Éppen ezért folytatni kell a jövőben a ***csapadékvíz*** elvezető hálózat ütemezett továbbépítését, fenntartását, rekonstrukcióját, valamint az alsó záportározó tározókapacitásának növelését is, elsősorban a belvízelvezetési problémák további csökkentése érdekében.

A vízvisszatartáson alapuló belvízgazdálkodás keretében szükséges a csatornába bevezethető csapadékvíz mennyiségének és intenzitásának a korlátozása. Emellett elő kell segíteni a város belterületén a lefolyási tényezők csökkentését (zöldfelületek növelésével, illetve a burkolt felületek kiterjedésének visszaszorításával), továbbá törekedni kell az ingatlanokon belül megjelenő csapadékvíz helybentartására, elszikkasztására, vagy összegyűjtésére, melyet aztán egyéb nem ivóvíz minőséget igénylő célra (pl.: öntözés, szürkevíz hasznosítás) lehet felhasználni. Ezt a folyamatot a vízvisszatartó módszerek, eszközök, berendezések és technológiák elterjedésének ösztönzésével, a szakszerű kialakításról, üzemeltetésről szóló tájékoztatókkal, mintaprojektek indításával lehet elősegíteni.

A felszíni vízelvezetés, illetve a vízvisszatartáson alapuló belvízgazdálkodás ezen szemlélet szerinti előírásai, 2012-ben beépítésre kerültek a helyi építési szabályzatba.

Szükséges továbbá a jövőben a hálózati felújítások, ütemezett karbantartások elvégzése (a vizekkel való gazdálkodást biztosító rendszerek rehabilitációja).

A gazdasági fejlődés eredményeképpen a városban 2009 és 2012 között megfigyelhető közel 25%-os ***villamosenergia*** fogyasztás növekedés, több dologra is felhívja a figyelmet. Várhatóan a jövőben is tovább emelkedik a villamosenergia iránti igény, ezért a növekedés kiszolgálása érdekében a szükséges hálózatfejlesztések miatt, fenntartandó a 0890/40 hrsz.-ú ingatlan, a tervezett Kecskemét Nyugat villamosenergia elosztó alállomás részére. A városban található nagyfogyasztók – s az általuk előállított gazdasági érték – miatt felértékelődik a város szempontjából is az **energiabiztonság** kérdése. Figyelni kell továbbá arra is, hogy a

város energetikailag rendkívül kiszolgáltatott. Törekedni kell arra, hogy a város által felhasznált energia növekvő hányada a település területén kerüljön előállításra, lehetőség szerint a **megújuló energiaforrások** segítségével.

A ***megújuló energiaforrások*** alkalmazása területén jelentősebb megújuló energia részarány a fűtési és hűtési energia, míg csekélyebb a villamos energia előállítás vonatkozásában várható. Térségünkben arányaiban – a helyi adottságokhoz igazodóan – vélhetően a geotermikus és a napenergia felhasználás jelentősebben fog növekedni, mint az egyéb megújuló energiafajták alkalmazása.

A vízenergia alkalmazásának lehetőségei nem mérvadóak. **A szélenergia** felhasználás aránya egyelőre igen csekély, hasznosító technológiák terjedésének leginkább a város területének döntő részét érintő honvédelmi, természetvédelmi, valamint műszaki biztonsági szempontú korlátozások akadályozzák.

A napenergia hasznosítás tekintetében igen kedvező a térség elvi potenciálja, a legjelentősebb korlátozó tényező a hosszú megtérülési idő. Ennek ellenére mind a **termikus**, mind pedig a **fotovoltaikus napenergia** hasznosítási rendszerek tekintetében előremutató projektek valósultak meg a városban az utóbbi években. Ilyenek a Rendőrség, az Aranyhomok szálloda és a BÁCSVÍZ Zrt. napelemes villamos energiatermelő rendszerei, míg napkollektoros használati melegvízellátó technológia a Táncsics Mihály Középiskolai Kollégiumban valósult meg. Ezen rendszerek jelentősen terjednek családi házak, illetve gazdasági és intézmény épületek energiaellátásának kiegészítéseként (melegvízellátás, fűtés rásegítés, villamos energia saját hasznosítás, illetve hálózatba történő zöldenergia visszatáplálás).

Jelentős potenciál létezik **a geotermikus energia** elsősorban hőellátásban történő szerepének növelésében (távfűtés, közintézmények, önkormányzatok tulajdonában lévő lakóépületek fűtése és használati melegvízellátása, kertészetek hőellátása, stb.). A hőellátási célú hasznosításában a legszélesebb körben alkalmazott rendszerek a hőszivattyúk, melyek terjednek a városban elsősorban lakóházak, társasházak fűtésére és hűtésére. Emellett a BÁCSVÍZ Zrt. 2006-ban elsőként a kecskeméti I. sz. vízmű telepén hőszivattyúkkal nyeri ki a kitermelt nyersvízből a hőt, mellyel az üzemviteli épületet hűtik, illetve fűtik. Jelentős geotermális hőtermelő projektet indított el a város a Kecskeméti Termostar Kft.-vel közösen, melynek eredményeként 2020 év végéig megtörténik a jelenlegi gázalapú távfűtési rendszer részben geotermikus alapúvá való átalakítása a tiszta, széndioxid-mentes alapfűtés céljának elérése érdekében (4 MW geotermikus energia hasznosításával).

A város és térségének kiváló agroökológiai adottságai miatt jelentős a szilárd biomassza (az élelmezési és takarmány szükségletet meghaladó mennyiségű) előállítási, ezzel együtt pedig a biogáz előállítási potenciál, mely az energetikai szempontokon túl, hozzájárul a környezetvédelmi célok teljesítéséhez, a metángáz kibocsátás csökkentésével fontos klímavédelmi eszköz. A legjelentősebb **biogáz** termelési és hasznosítási példa a szennyvíztisztító telepen a szennyvíziszap rothasztása során keletkező biogáz gázmotorokban történő hasznosítása, melynek során keletkező hőt a rothasztók és a technológiai épületek fűtésére hasznosítják, míg a termelt villamos energia a szennyvíztisztító telep saját igényének döntő részét fedezi.

A szennyvíziszap (biomassza) komposztálással történő hasznosítása, majd mezőgazdasági területeken való felhasználása kedvező tapasztalatokkal üzemel. A BÁCSVÍZ Zrt. energianövény pilot-projektje nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A Kecskeméti Termostar Kft. Szultán u.-i hőközpontjában 2020 év végéig megvalósítani tervezett 20 MW_e biomassza fűtőmű kialakítása jelentős megújuló energiaforrás hasznosító beruházásnak minősülne.

Az EU 2020 növekedési stratégiában foglaltak szerint az EU 20 %-al kívánja növelni az ***energiahatékonyság***ot, a magyar vállalás mindössze 2,96 %-s, melynek eléréséhez a fentiek szerint szükséges a megújuló energiahordozók használatának arányát növelni, illetve az 1990-es célhoz képest legalább 20 %-al szükséges csökkenteni a CO_2 kibocsátást, Magyarország feleekkora vállalást tett, 10 %-s csökkentéssel.

Fontos szerepet szán Kecskemét a jövőben az energiafelhasználás hatékonyságának növelésére is, melynek keretében környezetbarát tömegközlekedési eszközök beszerzése kezdődött el, valamint tervezett a panellakások hőszigetelésének folytatása, közintézmények esetében az egyedi fűtési rendszerek kialakítása, nyílászáró cserék, vagy éppen energiatakarékos izzók alkalmazása a közterületeken és a közintézményekben.

Az elmúlt években az önkormányzati intézmények energiatakarékosságának, energiahatékonyságának növelése érdekében több beruházás is indult, illetve fejeződött be, melyek eredményeként általában kétszámjegyű, esetenként pedig közel 50%-os energia megtakarítást sikerült elérni, amely hozzájárul a városüzemeltetés hatékonyabbá tételéhez is.

Ezen energiahatékonyság növelő programoknak a jövőben is folytatódniuk kell, illetve folytatni szükséges azokat a különböző EU által előírt (az EU 2020 növekedési stratégiában foglaltak szerint az EU 20 %-al kívánja növelni az ***energiahatékonyság***ot, a magyar vállalás mindössze 2,96%-os), illetve a magyar vállalások teljesíthetőségéhez nélkülözhetetlen

beruházásokat, melyek összhangban a megújuló energiák részarányának a növelésével, figyelembe veszik a prioritást élvező decentralizált energiatermelési lehetőségeket. Emellett a jövőben szükséges tovább növelni a helyi megújuló energiaforrások – lehetőség szerinti minél nagyobb arányú – decentralizált alkalmazását, melyhez elengedhetetlen egy részletes városi megújuló-energia stratégia kidolgozása.

Éppen ezért javasolt lenne folytatni a megkezdett intézményi energiakorszerűsítési beavatkozásokat, továbbá a közvilágítási lámpatestek korszerű LED-es fényforrásokra történő lecserélését, mellyel a beépített teljesítmény 47-49%-kal csökkenhet, akár 200%-os fényerő növekedés mellett. A LED-es fényforrások alacsony fogyasztása miatt, nem csak az energiafogyasztás csökkenthető jelentősen, hanem a rendszerhasználati, illetve közvilágítás elosztási díj is. További környezetvédelmi szempont, hogy a korszerű fényforrások közvetlenül az úttest és járda felületét világítják meg, ezáltal csökken a lakókat, illetve a környezetet érő fényszennyezés is.

A lakossági ***gáz***fogyasztás csökkenésével párhuzamosan növekvő hagyományos szilárd (döntően fa) tüzelőanyag használat a város fűtési félévi levegőminőségében (döntően a szálló por komponens tekintetében) jelent egyre nagyobb problémát. A gázárak tartós csökkentésével talán lehetőség mutatkozik újabb fogyasztói igények kiszolgálására, így a gázellátó hálózat tovább bővíthető. A meglévő rendszerelemek kapacitásánál nagyobb igényeket a nyomásszabályozók kapacitásának növelésével, új nyomásszabályzók létesítésével, illetve a hálózat bővítésével lehet biztosítani.

A város ***távhő***szolgáltató rendszerének előnye környezetvédelmi szempontból vitathatatlan (kapcsolt erőműként elektromos áramot és hőt termel), hiszen az energiahatékonysági és környezetszennyezési mutatói lényegesen jobbak más fűtési módoknál.

A szolgáltatói hőközpontok szétválasztása és a felhasználói hőközpontok elmúlt években történt kialakítása lehetővé tette a távhőszolgáltatás hatékonyságának növelését. Ezzel biztosítottá vált a fogyasztók hőigényének jobb, takarékosabb kielégítése és az épületenkénti fűtés indítás, illetve leállítás. Az utóbbi években megvalósított energiahatékonyságot növelő beruházások eredményeként a tervezett CO kibocsátás elkerülés összesen: 869 t/év.

A jövőben a kecskeméti távhőszolgáltató (Termostar Kft.) további új fogyasztók csatlakozását tervezi a távhőrendszerre az új távvezeték körzetében (intézmények, gázkonvektoros épületek: ~2 MW, Honvéd Kórház: ~1 MW, városközpont: ~1,5 MW), valamint tervezi a megújuló energiaforrások felhasználását, melyek további légszennyező anyag kibocsátás csökkenést és energiahatékonyság növelést tesznek lehetővé.

A közlekedés területén megfigyelhető folyamatok

A város közlekedési hálózatának alaphelyzete, hogy a mindenirányból érkező **országos közúthálózati kapcsolatai** a város sűrün beépített területeit is érintik, egészen a Nagykörútig szinte akadálytalanul behúzva az átmenő, tranzit forgalmat és annak környezeti hatásait. Ezen országos utak jellemzően hálózati szakaszhiány nélkül (az 541. sz. út új szakaszának kivételével), jellemzően keresztmetszeti és csomóponti nehézségekkel küszködnek.

A város fő közlekedési irányultsága a nyugat-keleti irányból az elmúlt években lezajlott fejlesztések eredményeképpen **egyre inkább észak-dél irányba mozdult el** – követve az országos úthálózati rendszerben történő elhelyezkedést is.

Az országos úthálózati érintettségből adódóan – már a Közlekedési Koncepcióban is prioritásként megfogalmazott – elsődleges feladat, hogy a városi épített környezetet kikerülve, attól elhúzva **épüljön meg a** – már meglévő déli elkerülő út után – **város északi részében is az elkerülő út**. Ennek megépítésével bezárul a Kecskemétet körülölelő (M5-54-44, déli elkerülő, M5-5-441-44, északi elkerülő) tranzit gyűrű. A 445. j. északi elkerülő út megvalósítása 2013 őszén, az I. szakasz (5-ös és a 441-es főút közötti összekötő) kivitelezési munkáinak megkezdésével elindult, így az elkövetkező évektől a régi 5-ös sz. főút és a 441-es út felől érkező tranzit sem terheli tovább a város belsőbb területeit.

Az elkerülő északi tranzitút mellett, a város környékéről és a városon belül egyre erősödő forgalmi terhelés miatt **szükség mutatkozik a sugárirányú országos útszakaszok kapacitás és csomóponti fejlesztéseire**. Az 54-es az 52-es, az 5-ös és a 441-es főutak a városba érkező teherforgalom kiszolgálásán túl, az agglomerációs övezetek és a város közötti, valamint a belsőbb városrészek kapcsolatainak erősítése érdekében fontosak. A legszükségesebb fejlesztéseket az X. táblázat foglalja össze.

Kecskemét és környezete közlekedési igényeinek megfelelő színvonalú kiszolgálása, a fenntartható közlekedés szervezés koncepcionális célkitűzése a városnak, ennek eléréséhez a fentiekben leírt fejlesztések megvalósulása alapfeltétel. A város az országos utak fejlesztése kapcsán megfogalmazott feladatokban, elsősorban előkészítő és koordinációs szerepet tud vállalni, míg a **városi közúthálózatának** fejlesztése önkormányzati feladat.

X. táblázat: *Kecskemét elkövetkező évekre vonatkozó közúthálózat-fejlesztési feladatai*

Feladat	Felelős	Megvalósulás kívánt ideje	Előkészítettség
M8 autópálya (Dunavecse-Kecskemét-Szolnok)	országos közút kezelő/NIF	4-6 év	OTRT-ben szerepel, tervezése-engedélyeztetése folyamatban
445. j. („Északi elkerülő „) út megépítése M5. és a 44.sz út között 2*1 sávos útépítés, csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	több szakaszban készül, I. szakasz kivitelezése 2013-ban elkezdődött, további szakaszok tervezése-engedélyeztetése folyamatban
445. j. út hetényegyházi szakasza 2*1 sávos útépítés, csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési szakaszban
441. j. út (Ceglédi út: Nagykörút-445.j. út között) 2*2 sávra fejlesztés, csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési szakaszban (tartalmazza: Nagy L. kir. krt.- Mátyás kir. krt. csomópont – átkötését aluljáróval)
441. j. út (445. j- M8 között) 2*2 sávra fejlesztése csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	4-6 év	tervezése várhatóan 2014-ben elindul
54. sz (M5.-5.sz. út között) 2*2 sávra fejlesztés, csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési szakaszban
52. sz. út (M5.- Olimpia u. csomópont): 2*2 sávra fejlesztés, csomópontokkal	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési szakaszban
52. sz. út (M5.- Solt elkerülő)	országos közút kezelő/NIF	2-4 év	közlekedésfejlesztési projekt részeként döntés-előkészítő tanulmány készült
5218. j. út (hetényegyházi szakasz-Vízmű utca) felújítása	országos közút kezelő	1-2 év	nem ismert
Nyíri út felújítása (Nagykörút- 445j. út között), fejlesztése és csomóponti fejlesztések	önkormányzat	1-2 év	nem ismert (kivéve: a Nyíri út 445.j. úti csomópontját a 445. j. út megépítésének tervei tartalmazzák)
Nagykörút hiányzó 2*2 sávos szakaszainak fejlesztése és csomóponti fejlesztések	országos közút kezelő/NIF /önkormányzat	1-2 év	az országos szakaszok (Bethlen krt,Budai kapu, Kuruc téri csomópont) a kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési szakaszban vannak az 5. sz. út csomóponti fejlesztései (Rávágy tér, Dózsa Gy. út- új kanyarodó sávok) tervezése előkészített önkormányzati fejlesztés: Kuruc krt 2*2 sávosra bővítésére építési engedélyezett terv rendelkezésre áll, Bem utcai csomópont tervezése folyamatban

Noszlopy G. park, Vasút állomás mögött és az APEH mögötti gazdasági területek feltárása – új út építése	önkormányzat	4-6 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt részeként megvalósíthatósági tanulmány terv
Akadémia krt- Mikszáth K. krt. átkötése	önkormányzat	4-6 év	nem ismert
Nagy L. kir. krt. szakasz kiépítése az 5. sz. útig	önkormányzat	2-6 év	nem ismert
Károly R. krt. szakasz kiépítése (5. sz. – Csabay G. krt. között)	önkormányzat	2-6 év	nem ismert
541. sz. út új szakaszának megépítése (Izsáki út- Halasi út között)	országos közút kezelő/NIF	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projekt része, engedélyezési tervkészítési szakaszban
Könyves K. krt., Sz. László krt. -5. sz. útig útfelújítás, fejlesztés és csomóponti fejlesztések	önkormányzat /országos közút	1-2 év	nem ismert (kivéve: Kiskőrösi úti csomópontra terv készült)
Alsószéktói új út építése (Izsáki út- helvéciai út között)	önkormányzat	4-6 év	TRT-ben rögzített, tervezés még nem indult
Március 15. út- Irinyi út csomóponti fejlesztése	önkormányzat	1-2 év	nem ismert
Klebersberg u.- Mártírok u. csomópont fejlesztése	önkormányzat	1-2 év	nem ismert
5. sz. – Mindszenti krt. csomópont fejlesztése	önkormányzat /országos közút	1-2 év	nem ismert
Kandó K. krt- Szolnoki u. – Béke fasor csomópont fejlesztése	önkormányzat	1-2 év	nem ismert
Nagykörúton belüli forgalomcsillapítás - különös tekintettel a Kiskörúti szakaszra és csomópontjaira, parkolási módokra	önkormányzat	1-2 év	kiemelt közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggésben vizsgált, tovább tervezése szükséges

A közúti érintettséghez hasonlóan a várostestet országos jelentőségű **vasúthálózat** is érinti. Legerősebb forgalommal a 140.sz. Budapest-Szeged vonal érintett, amely egyben erős elvágó hatást fejt ki – közúti, kerékpáros és a gyalogos közlekedés tekintetében egyaránt – a város keleti és nyugati lakóterületei, illetve a keleti lakóterületek és városközpont között (X. ábra). Megoldást jelenthet a 441. sz. országos közúti fejlesztése (előkészítés alatt), melynek keretében két aluljáró megépítése tervezett a vasútvonal alatt (ún. Barneváli csomópontban és a Nagy L. kir. krt.-Mátyás Kir. krt. összekötésénél). A vasúti pályaudvar városközponti közelsége a személyforgalom kiszolgálásában ugyanakkor jelentős előnyt képvisel a tömegközlekedési csomópont jövőbeni kialakításában (Intermodális csomópont).

X. ábra: *A város vasúthálózata*

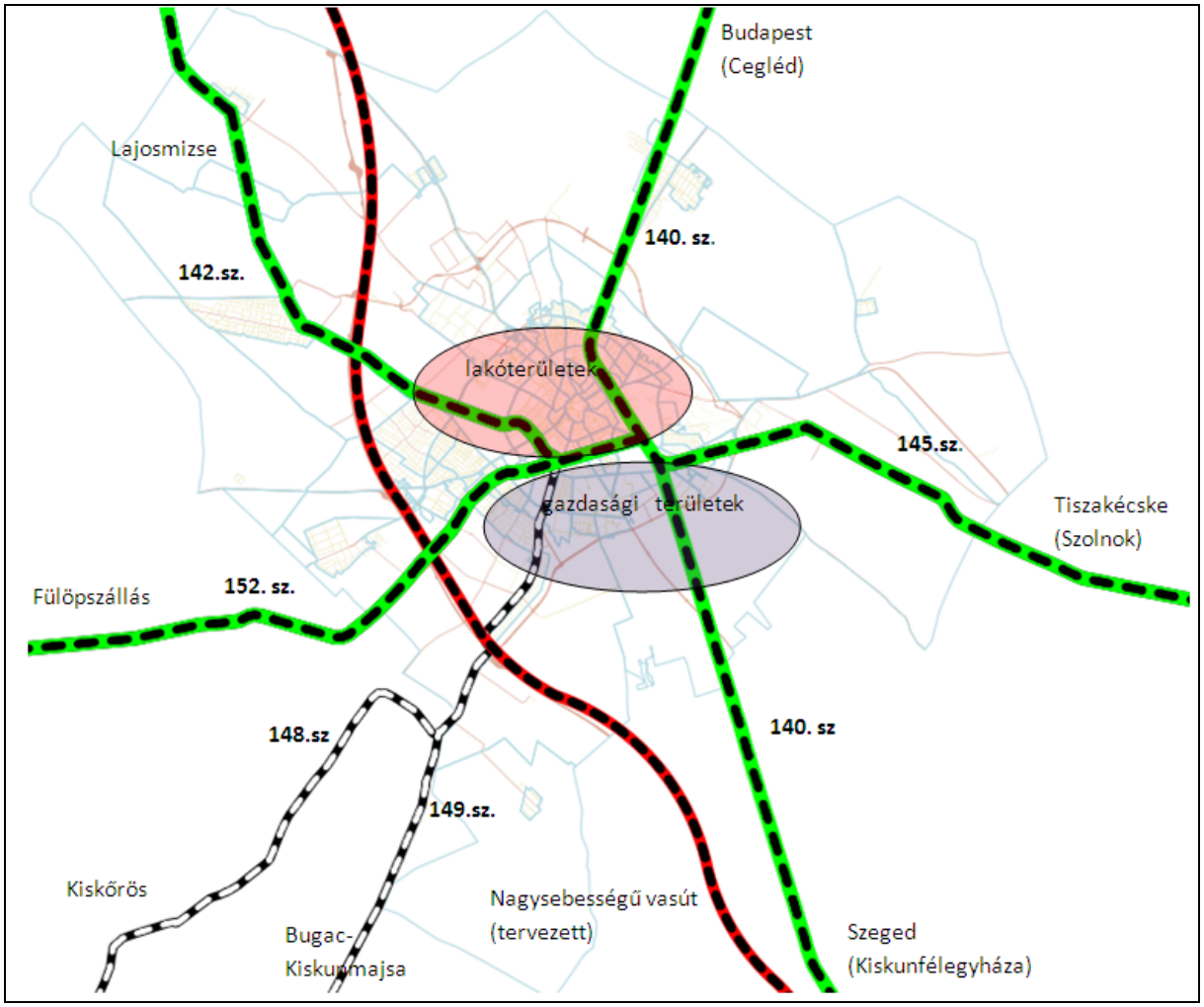

A vasútvonalak kialakult szövetének adottságában rejlő lehetőségeket a jövőben szem előtt kell tartani: a térségi kapcsolatok megerősítésében, a város déli gazdasági területeinek kiszolgálásában, a városi tömegközlekedésben, logisztikai szerepkör megerősítésében.

A nagysebességű vasútvonal (Budapest-Belgrád) pontos helye, hatásai még nem ismertek, az országos szintű tervek a nyomvonalat tartalmazzák. A tervek pontosításában szükséges a város bevonása, különös tekintettel arra a tényre, hogy az autópálya keleti oldalán húzódna a tervezett nyomvonal, jelentős lakóterületi és gazdasági területek mellett.

A 2012-ben elkészült Stratégiai Zajtérkép vizsgálati megállapítása szerint is a közúti és a vasúti közlekedésből származó zajterhelések jelentenek elsődlegesen beavatkozási feladatokat az érintett kezelőknek, melyre az intézkedési tervben tett javaslatokat is szükséges figyelembe venni.

A települést érintő és a településen belüli **kerékpárhálózatot** több városi dokumentum is összefüggéseiben vizsgálja, előirányozza koncepcionálisan, így a településrendezési tervben minden országos és városi gyűjtő funkciójú út mellett a kerékpáros közlekedés megoldása is elvárás (). A térképen kékkel jelölt nyomvonalakon megoldott a kerékpáros közlekedés, míg a zölddel jelzett utak mentén a város déli felén még nem állnak rendelkezésre. Ez a hiány a városrészek, valamint a lakó és gazdasági (azaz a munkahelyek) funkciók közötti kapcsolatokban jelent nagy feladatot a jövőben.

X. ábra: *A város kerékpárút-hálózata és tervezett fejlesztései*

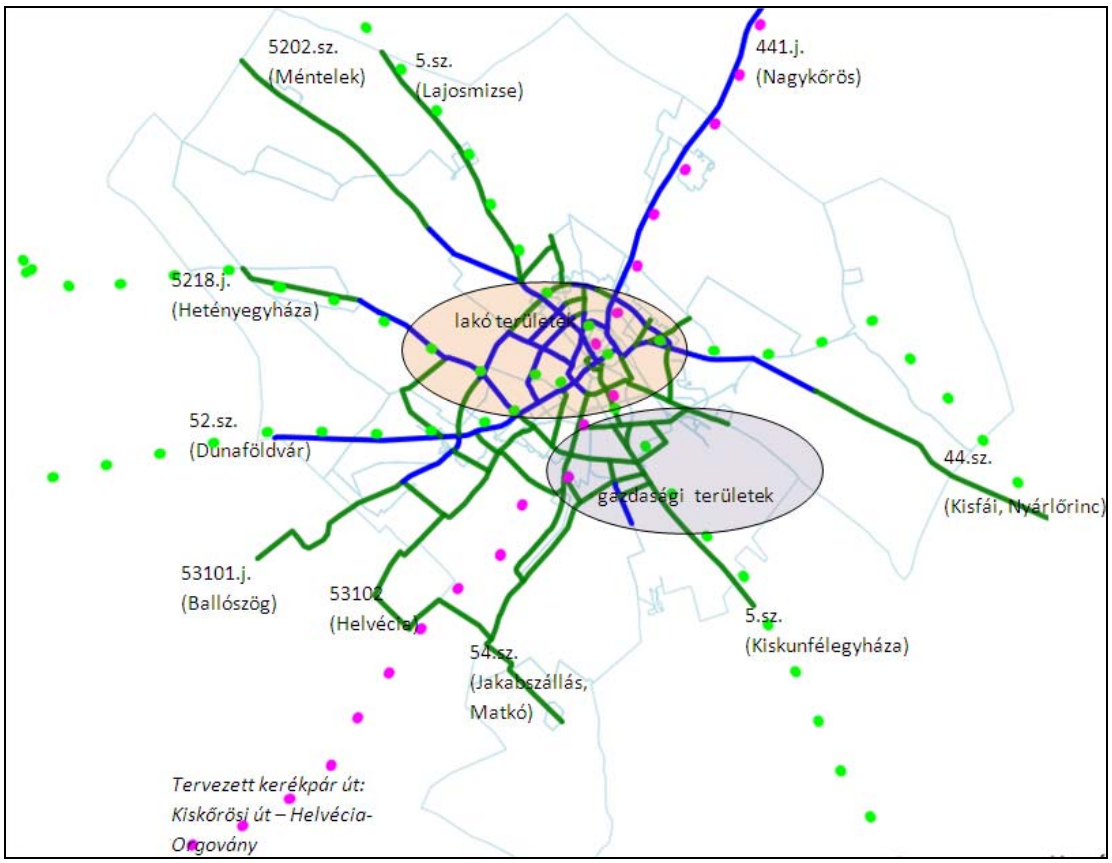

A városon kívüli kerékpáros kapcsolatokat az országos és megyei területrendezési terv irányozza elő. A térképen zöld pontokkal jelölt nyomvonalak a térségi kerékpár hálózat, a rózsaszín pontokkal jelölt nyomvonalak pedig az országos kerékpár hálózat részei. Ez utóbbi nyomvonal a korábbi országos tervben még nyugat-kelet irányban (dunaföldvári út-békéscsabai út) határozta meg a város hálózati kapcsolatát az országos kerékpár hálózatban, mely kerékpár út szakasz rendelkezésre is állt. A mostani hatályos észak-déli irányban tervezett kerékpárút déli szakasza megvalósítandó feladatot jelent a jövőben.

A térségi hálózatból a Lajosmizse és Városföld irányába hiányoznak a kerékpárutak. Az elővárosi közlekedést vizsgáló közlekedési projekt egyik eleme a Lajosmizse irányába az 5-ös út mentén haladó kerékpárút, míg a Városföld felé egy önálló projekt megvalósítása folyik. A projektek megvalósításával a nagyobb hálózati kapcsolati hiányok feloldódnak.

A hálózati hiányok jövőbeni tervezése, megvalósítása mellett fontos a meglévő kerékpáros létesítmények fenntartása, felújítása, korszerűsítése és azon törekvés, hogy a város kerékpáros közlekedési igényeit minél magasabb szinten szolgálja ki az önkormányzat.

Az elmúlt években készült több, közlekedésfejlesztési projekt kapcsán a vizsgálatok alapján megállapították, hogy Kecskeméten igen nagy a kerékpáros közlekedési módot igénybevevők aránya (8 %), az év egészében. Ez olyan adottság, melyet tovább kell erősíteni az olyan hosszútávú kiemelt célok érdekében is, mint az egészségesebb környezetre és egészség megőrzésre való törekvés.

A részletes feladatok az ITS mellékleteként készülő Kerékpárhálózati Tervben fogalmazódnak meg.

2010-2011-ben „Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések” címen a közlekedési projekt komplexen megvizsgálta a **város tömegközlekedését** és tett javaslatokat.

A közlekedésből fakadó **parkolással** összefüggő feladatai a városnak az intenzívebb beépített területein, ezek közül is a belvárosban és a lakótelepeken jelentkeznek. A belvárosi telekszerkezetből adódóan a közterületi kialakult használata, keresztmetszete szűkös lehetőséget ad a város lakossága által megszokott és elvárt felszíni parkolásnak, melyet a vizsgálat során érdemes parkolási módonként is külön megvizsgálni (álló és mozgó). Az elmúlt évtizedekben lezajlott belvárosi átépítésekkel valamint a megnövekedett motorizációval (melynek része, hogy családonként több személyautó is megjelent) sem a telkek, sem a közterületek nem tudják zökkenőmentesen kielégíteni ezt az igényt. Ehhez

társul a belváros intézményi, szolgáltatási központúsága is, így az állóparkolás jelentős aránya további nehézséget jelent a mozgó parkolási igény kielégítésében.

Hiányként jelentkezik a látogatható kulturális, turisztikai célú intézmények autóbusz parkoltatása is.

A megnövekedett kerékpáros közlekedéssel ugyancsak erős igény mutatkozik a kerékpárok biztonságos parkoltatására.

A változó jogszabályi keretek 2014 évtől nagyobb lehetőséget adnak arra, hogy az építéshez kötődő parkolás biztosítás szabályait az önkormányzat az adottságokhoz igazítva szabályozza, az ebben rejlő lehetőséget a jövőbeni parkolási felülvizsgálatban szükséges lesz feltárni. A felülvizsgálatban komplexen kell az eszköztárat vizsgálni és javasolt azokat integráltan beépíteni a kapcsolódó fejlesztésekbe: parkolási díjak- díjzónák-parkolási idő korlátozás, gépjármű forgalom kitiltása egyes területekről, parkolóházak építése (felszín alatti, felszín feletti), építéshez kötődő telken belüli parkolás biztosítása (szükségessége, módja, száma, kialakítása, működése), építési intenzitás és a parkolás összefüggésének vizsgálata, telkek közterületi kapcsolatai (behajtók), P+R kialakítása, kerékpár tárolás (módja, típusa, funkciókhoz kötése), kerékpár bérlés lehetőségei, környezeti terhelés csökkentését biztosító intézkedés, tömegközlekedés előnyberészesítésének segítése .. stb.

A városban két repülőtér található. A város déli részén, Matkópusztán a polgári célú nem nyilvános repülőtéren elsősorban sprottevékenység, ejtőernyőzés, vitorlázó- és motoros repülés, műrepülés és másodsorban idegenforgalmi, üzleti,- séta repülés folyik.

A nyugati lakóterület és gazdasági terület mellett helyezkedik el a város életében is jelentős közlekedési létesítménye az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis. Közelsége meghatározó több szempontból: a **repülőtér** és kapcsolódó létesítményei bizonyos korlátozó erővel bírnak a területfejlesztésben, továbbá működéséből adódóan a környezetére gyakorolt hatása is erősek (zaj és rezgés). Ebben fontos feladata van honvédelmi hatóságnak, hogy mielőbb kerüljenek meghatározásra a repülőtér működéséből eredő hatások és azok kárenyhítési feladatai.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2014. január 1-vel hatályba lépett módosításával a kecskeméti repülőbázist közös felhasználású katonai és polgári repülőtérré fejleszthető repülőtérnek sorolta be, ezzel a jövőbeni szerepkörével fontos irányt adott a város szerepkörének erősítésében is.

A területhasználat kapcsán megfigyelhető folyamatok

A fejezet tartalmi részei szakmai egyeztetés alatt állnak!

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A fejezet részletes elkészítése további szakértői és döntéshozói egyeztetéseket igényel!

X. táblázat: *A felmerülő kockázatok táblázata*

Kockázat megnevezése	Bekövet-kezés való-színűsége (1-7)	Kockázat hatása a kecskeméti programokra (1-7)	**A kockázat kezelésének módja**
Külső tényezők			
Belső tényezők			

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Főépítészi egyeztetés alatt!

3.2. Problématérkép/értéktérkép

Társadalmi problémák

Kecskemét lakónépességének korbeli és térbeli megoszlásáról a népesség-nyilvántartó adataiból kaphatjuk a legteljesebb képet. A népesség-nyilvántartó adatai szerint 2013. augusztus 27-én Kecskemét lakónépességének átlagéletkora 39,5 év volt. A város számos utcatömbjében találunk azonban ezt jóval meghaladó adatokat.

A központi belterület és a városhoz tartozó szatellit települések értékeit összevetve megállapítható, hogy a szatellit települések általánosságban fiatalosabb korszerkezettel rendelkeznek. Sok egyéb belterületen egyáltalán nem találunk olyan utcatömböt, ahol az átlagéletkor meghaladná a 45 évet (pl. Kadafalva, Matkó, Borbás), de a legnagyobb lélekszámú Hetényegyházán is csak néhány tömb esetében mérhetünk az átlagnál magasabb értékeket. Ez elsősorban az elmúlt évtizedek a közigazgatási határokon belül maradó szuburbanizációs folyamatainak köszönhető, ahol a legnagyobb arányú mozgást a fiatalabb és középkorú, viszonylag jól kereső családok esetében figyelhettük meg.

A központi belterület átlagéletkor szempontjából igen tagolt, az elöregedett lakónegyedek szomszédságában is találunk fiatalosabb korszerkezettel jellemezhető utcatömböket. A legfiatalabb városrészek közé egyrészt a történelmi belvárostól délre elhelyezkedő, jelentős roma lakossággal rendelkező Mezeiváros és Ürgés, valamint a közelmúltban kiépült, a magasabb státuszú lakosság körében népszerű Arborétum lakópark és a Felsőszéktó északi csücske tartoznak. A legtöbb 45 év feletti átlagéletkorú utcatömböt a Hunyadivárosban, a Bethlenvárosban, a történelmi Belváros északi peremén, a repülőtér környékén, és a Szeleifaluban találjuk. Az elöregedett utcatömbök elsősorban régimódi, különálló családi házas beépítésűek, amelyek nem vonzóak a megyeszékhelyre újonnan beköltözők számára. Ezt megerősíti a Hunyadiváros esete is, ahol a lakótelepi tömbök egy kissé fiatalosabb népességgel rendelkeznek a környező családi házas utcatömböknél.

Kecskemét szempontjából összességében kedvező, hogy nem alakultak ki egységesen elöregedő városrészek (ehhez legközelebb talán a Rákóczi úttól északra, a Bethlenvárosig nyúló elöregedett sáv áll). A városban számos helyen pontszerűen zajló lakóingatlan-építkezéseknek köszönhetően ez a – akár utcatömbök alatti szinten megnyilvánuló – mozaikosság hosszú távon fennmaradhat. Mindazonáltal az igen eltérő korosztályok szoros térbeli egymásmellettisége konfliktusok forrása is lehet, valamint közszolgáltatás-szervezési kihívásokat is támaszthat a város ellátóhálózatával szemben.

X. ábra: *Elöregedő városrészek*

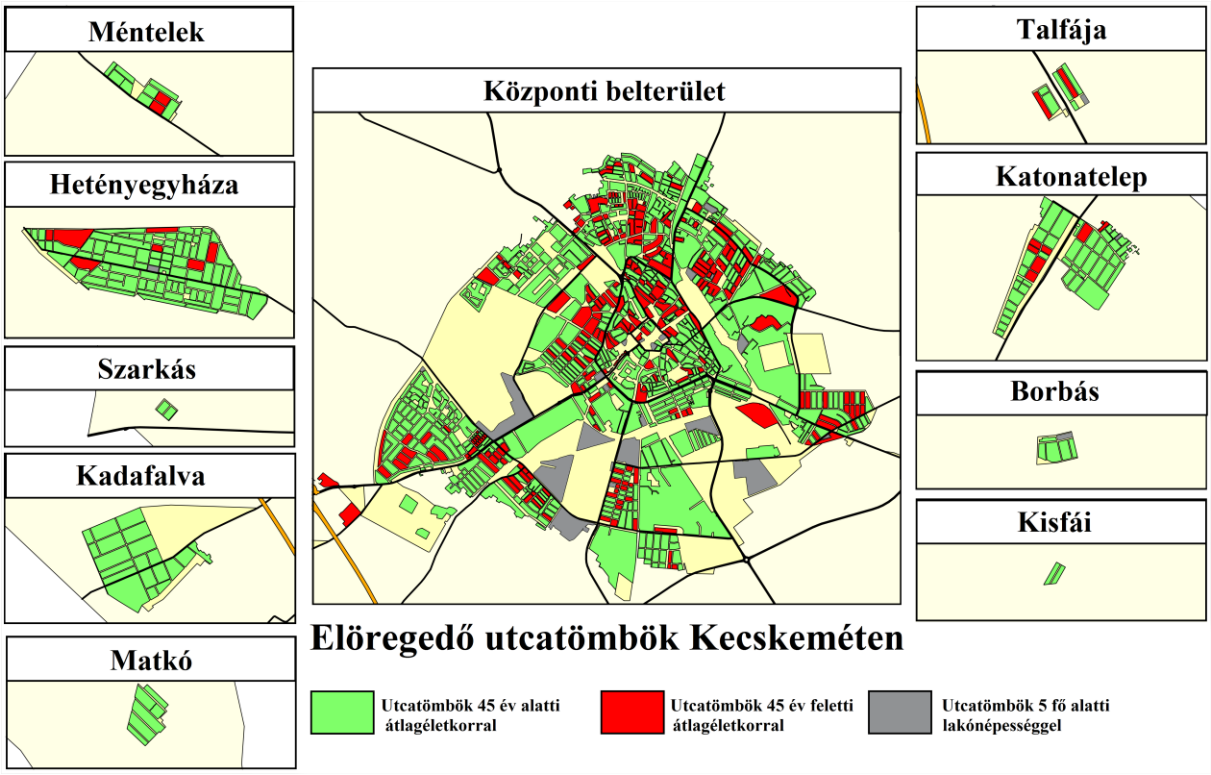

Az elöregedés mellett jelentkező másik probléma, s egyben városi szintű kihívás, a társadalom egyes rétegeinek az elszegényedése, amely a szegregáció által veszélyeztetett városrészekben, telektömbökben jelentkezik legerőteljesebben (ld. részletesebben a 3.3.2-es fejezetben). Ezekben a városrészekben a legmagasabbak a segélyezettségi mutatók, valamint megfigyelhetők a lakóterületi problémák (pl. lakásállomány alacsonyabb műszaki állapota, közterületek rendezetlensége), melyek leginkább a Szarkás városrészt, a Szeleifalu egyes részeit, az Erzsébet- és Kossuthváros déli részét, valamint az Ürgés területét jellemzik. Ez utóbbi területen etnikai alapú (jelentős részben romák által lakott terület) elkülönülés is tapasztalható. Ezt felismerve az Önkormányzat az elmúlt évben szociális városrehabilitációs beavatkozást kezdett el a társadalmi integráció erősítése, a közösségi aktivitás fokozása, a szociális bérlakások egy részének megújítása, valamint a lakókörnyezet rendezése érdekében.

Környezeti konfliktusok, problémák

Az egészséget befolyásoló környezetszennyezés, ***környezeti konfliktusok*** egyes tényezői csökkentek, míg mások növekedtek, összességében azonban továbbra is számottevő terhelést jelentenek.

A település területének egyes részein várhatóan – ha csökkenő mértékben is, de – *örökölt talaj- és talajvízszennyezéssel* kell számolni. Ezek a volt szovjet katonai objektumok területei, egyes régen üzemelő ipari üzemi területek, illetve régi üzemanyagtöltő állomások területei, valamint egyes állattartó telepek területei, ahol a szennyezés mértékétől függően monitorozások, illetve kármentesítések történnek.

Az *illegális hulladéklerakások* visszaszorítása, illetve megszüntetése az Önkormányzat és a Kecskeméti Városgazdasági Kft. együttműködésével a bejelentések, illetve a felderítések üteméhez igazodóan folyamatosan történik.

Jelentős problémát okoz a városban a növekvő ***zaj***terhelés. A város zajhelyzetét ugyan kedvezően befolyásolja, hogy az iparterületek, ipari parkok a lakóterületektől általában megfelelő távolságra találhatóak, illetve ipari üzemek a lakóterületektől távol létesültek, létesülnek (pl.: Mercedes autógyár, Knorr-Bremse Kft. új gyára, stb.). Problémát általában az a tény jelenti, hogy az iparterületekre rátelepültek több helyen a lakóterületek, illetve iparterületek közé ékelődve is találhatók jelentős kiterjedésű lakóterületek.

A *közúti* forgalomból adódó *zajterhelési* határérték túllépéssel terhelt közutak mentén a város közlekedésfejlesztési koncepciójában foglalt javaslatok, valamint a településrendezési terv egyes beépítési előírásai, a város döntő részén várhatóan csökkenteni fogják a zajterhelési értékeket (X. ábra).

A *katonai repülőtér* zajgátló védőövezete még mindig nem került kijelölésre. A szükséges számítások elkészültek és a város településrendezési tervében a számított mértékadó 60-75 dBA zajterhelésű sávok (zajzónák) határai kerültek megadásra, mely jelentős zajterhelésű területeken belül találhatóak a belterülethez kapcsolódva lakóépületek és létesültek is ilyen épületek az utóbbi időben ezen területeken. A *Matkópusztai repülőtér* zajgátló védőövezete meghatározásához a 60 és 65 dB-s mértékadó zajterhelésű isophonok kerültek meghatározásra, melyek 1-1 tanyán kívül egyéb védendő lakóépületeket nem érintenek. A repülőtér zajgátló védőövezetének kijelölési eljárása jelenleg folyamatban van.

X. ábra: *A közúti forgalomból származó zajterhelés*

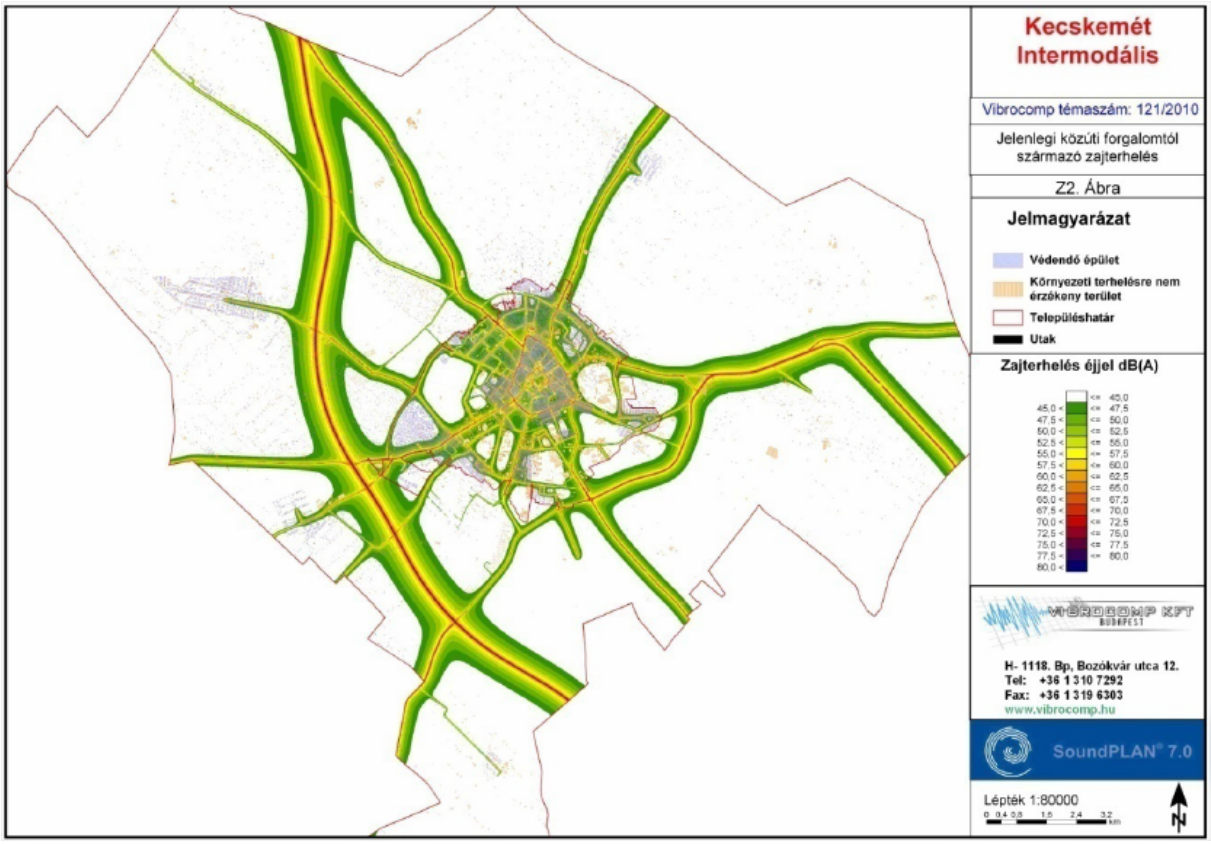

Forrás: Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések Megvalósíthatósági Tanulmány 2011.

A város *stratégiai zajtérképe* alapján megállapítható, hogy Kecskeméten a közúti és vasúti közlekedés (X. ábra) okoz beavatkozást igénylő zajterhelést, ezért az *intézkedési terv* elsősorban ezen zajok csökkentésére irányul, összhangban a város fejlesztési – főként közlekedésfejlesztési – projektjeivel.

Probléma, hogy – jogszabályi előírások miatt – a stratégiai zajtérkép nem foglalkozik a 7 db IPPC üzem kivételével az egyéb üzemek zajkibocsátásával, az országos közúthálózathoz tartozó 6 millió jármű/év-nél nagyobb forgalmat lebonyolító (ebből következően jelentős zajkibocsátású) nagy forgalmú közútszakaszokkal (5., 52., 441. sz. főút várost érintő szakaszai), továbbá az egyik legnagyobb problémát okozó katonai repülőtér zajkibocsátásával. Emellett ellentmondás, hogy a stratégiai zajtérképek készítése során mind az előírások, mind pedig a készítő szoftverek az EU-ban használatos egész napra vonatkozó L_{den} zajterhelési értéket számítják, ezzel szemben a vonatkozó hazai rendeletek a nappali (6-22 h) és éjszakai (22-6 h) bontást használják.

X. ábra: *A közúti forgalomból származó zajterhelés*

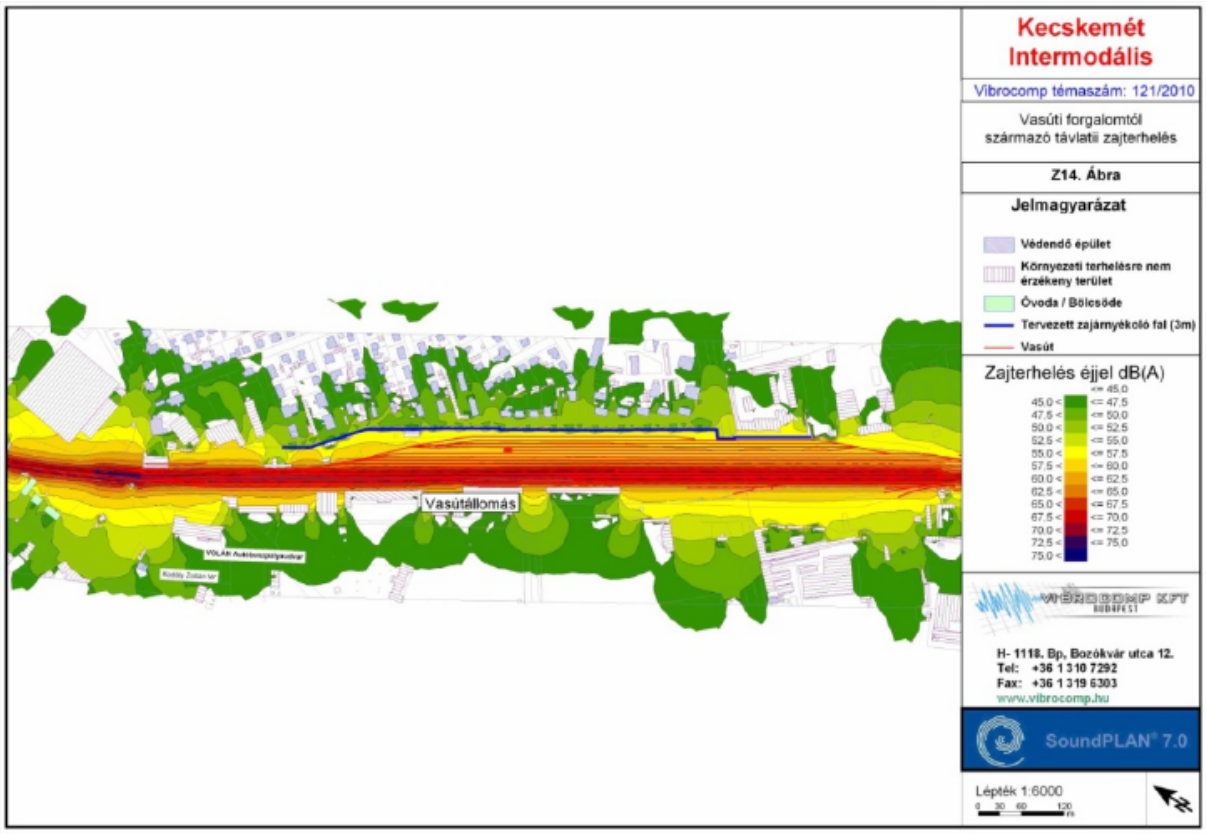

Forrás: Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések Megvalósíthatósági Tanulmány 2011.

Ezek ellenére *a jövőben* szükséges az elkészült stratégiai zajtérkép és intézkedési terv folyamatos használata és karbantartása, valamint szükség szerinti, de legalább ötévenkénti felülvizsgálata, valamint az intézkedési tervben foglalt önkormányzat hatáskörébe tartozó feladatok ütemezett megvalósítása elsősorban azokon a sűrűn lakott területeken, ahol a zajterhelés 75 dB-nél magasabb. Továbbá elengedhetetlenül fontos a zajgátló védőövezet kijelölése a katonai repülőtér és a Matkópusztai repülőtér körül. Az intézkedési tervekben foglalt zajcsökkentési, vagy más, a zaj elleni védelmet célzó műszaki, szervezési, településrendezési megoldásokkal és egyéb intézkedésekkel (például hatósági eljárás kezdeményezése) megakadályozható a zaj növekedése a zajtól védendő, vagy védelemre szánt területeken.

A ***vizuális környezetterhelés***i problémák egy részét a különböző méretű, elhelyezkedésű és tartalmú reklámtáblák, másik részét a leromlott állapotú, illetve a félbehagyott épületek, építmények, továbbá a városképbe nem illeszkedő színvilágú és formájú homlokzatok és épületszerkezet látványa jelenti, míg harmadik csoportját a főként szegregált területeken, illetve a vasútvonalak melletti területeken időszakonként megjelenő falfirkák, graffitik,

továbbá – a szervezett hulladékszállítás ellenére időszakonként egyes területeken megjelenő – illegális szemétkupacok alkotják.

A problémát részben a város Helyi Építési Szabályzata (HÉSZ) és Szabályozási Terve, valamint az épített környezet helyi örökségvédelmének helyi szabályozásáról szóló Önkormányzati rendelet megfelelő alkalmazása kezeli, továbbá a Helyi Építészeti – Műszaki Tervtanács működése biztosítja.

TÉRKÉP!

Közlekedési problémák, kihívások

Kecskemét város népességszámának gyarapodása, a város belterületének terjeszkedése és a munkahelyteremtő beruházások folyamatos megvalósulása, a növekvő igényeket támasztott a közlekedési rendszerrel szemben. A városi területek extenzív, alig korlátozott növekedése, a közszolgáltatásokkal történő hatékony ellátásban jelent nehézséget.

A város körút rendszerében lévő közúti szakasz hiányok a városrészek közötti kapcsolatban okoznak konfliktusokat, melyek a tömegközlekedési, kerékpár-hálózati ellátottságra is kihatnak. A csomóponti fejlesztések, valamint a meglévő közlekedési-hálózat kapacitásbővítő beavatkozásai és a minőség javításával összefüggő feladatai mind sürgetőbben jelentkeznek (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét közúthálózat-fejlesztési feladatai*

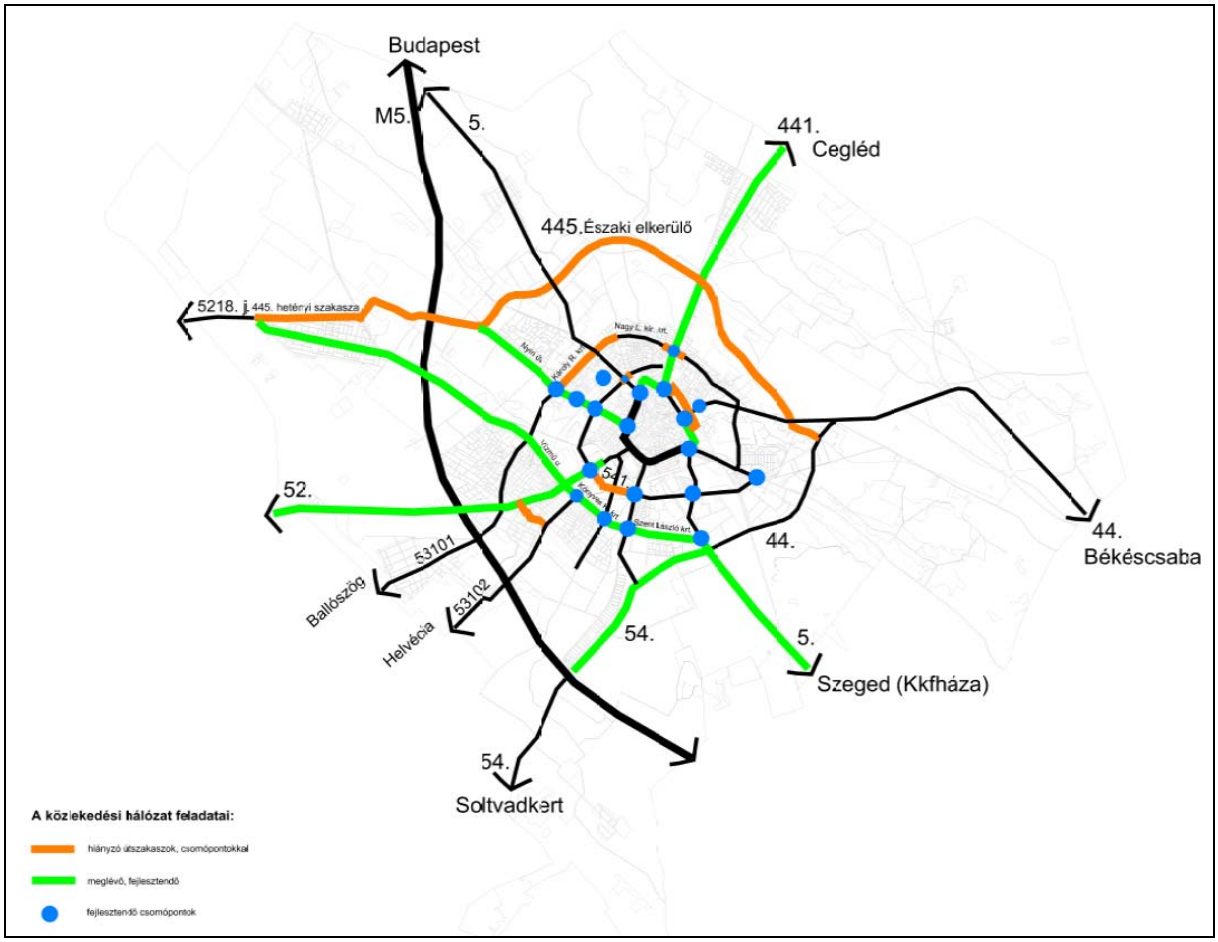

A csomóponti fejlesztési igények mielőbbi megoldása a közlekedési hálózat biztonságos működtetésének alapfeltétele. A közlekedési hálózat minősége és hálózati összefüggései erős

területhasználati és területfejlesztési erővel bírnak, ezért fontos városfejlesztési és városüzemeltetési eszközök az önkormányzat kezében.

Kecskemét esetében egy sajátos problémaként jelenik meg a külterületi utak fejlesztése, korszerűsítése és karbantartása. A kiterjedt aszfaltozatlan úthálózat már önmagában is nagy kihívást jelent a város számára, azonban a helyzetet bonyolítja, hogy az utak állapotában rendre jelentős károk keletkeznek. A tapasztalatok szerint a károkozásért felelős – nagyobb részt mezőgazdasági munkagépekkel rendelkező, s a külterületi földutakat használó – vállalkozók alig tesznek bármit is a külterületi utak minőségének megőrzéséért, az okozott károk kijavításáért. Újabb, a nagy gépek számára kialakított „külterületi folyosókra" lenne szükség, illetve közösségi tulajdonú útkarbantartást végző gépek beszerzésére. A „gazdasági önérdek által vezérelt birtokosok" mellett, sok komoly gazda érdekeltté tehető mind a külterületi utak, mind pedig környezetük gondozásában, hiszen jelenleg több olyan nagygazda is van, akik részt vállalnak a területek karbantartásában, akár esőzések után, akár a hóeltakarítás során. A gazdákkal történő kapcsolatok megerősítése, illetve az új együttműködések kezdeményezése, kialakítása nagyban szolgálná a helyzet rendezését.

A városban jelentkező másik feszítő probléma a személygépkocsival közlekedők magas száma. A választott közlekedési módok aránya kedvezőtlen, magas a személygépjárművet választók aránya (43,8%), míg a közösségi közlekedést a válaszadók alig 1/5-e választotta (X. ábra).

X. ábra: *Helyi helyváltoztatások aránya közlekedési módonként*

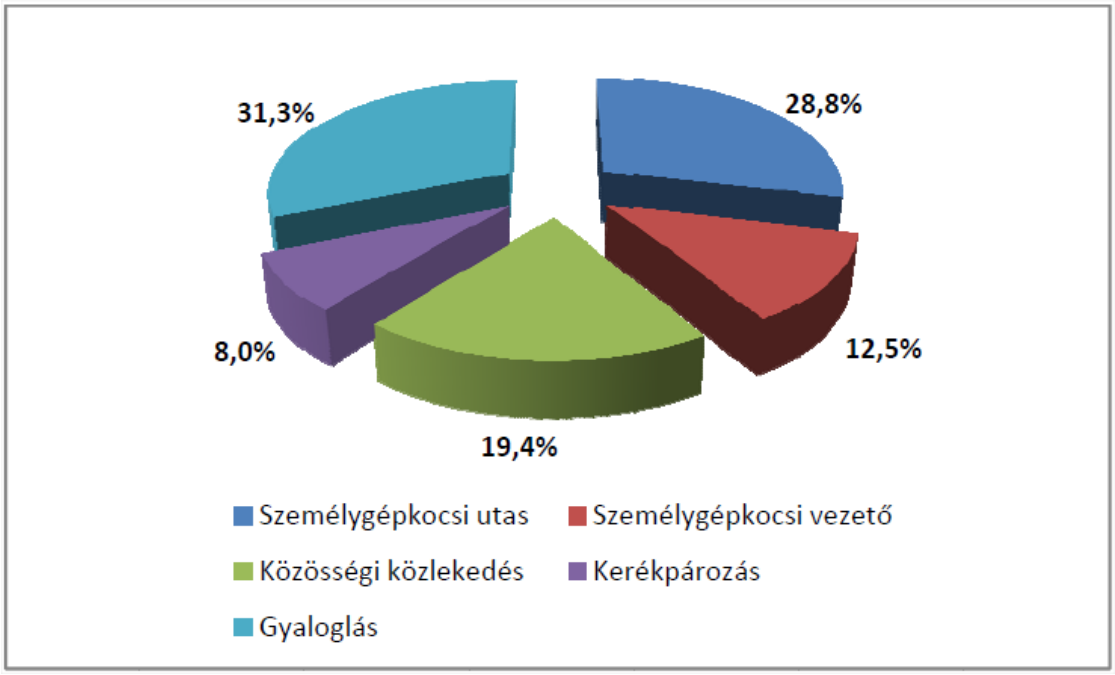

Forrás: Kecskemét város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések, RMT 2011.

A módválasztások területenként is eltérő arányt mutatnak, a belvárosi és a lakótelepi területeken élők nagyobb arányban választják a közösségi közlekedést. Ugyanakkor a közösségi közlekedés térvesztése kimutatható, azaz egyre kevesebben utaznak (10 év alatt 2/3-ra esett vissza) a helyi tömegközlekedési eszközökön, de visszaesés mutatkozott a helyközi közlekedés igénybevételében is.

A helyi közösségi közlekedési színvonal növelésének szükségességére (nagyobb részt korszerűtlen, elöregedő gépjárműpark, forgalomirányítás és utas-tájékoztatási rendszer hiányosságai, buszhálózati vonalak futása, hosszú követési idők, stb.) a lakossági felmérések mellett, a közlekedés fejlesztésével foglalkozó megalapozó tanulmányok, valamint a Közlekedésfejlesztési Koncepció ajánlásai is felhívták a figyelmet.

A KÖZOP-5.4.0-09-2010-0004 számú „*Kecskemét Város Intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedési fejlesztések”* című program keretében elkészült megvalósíthatósági tanulmány javaslatait felhasználva, részben már konkrét projekteket is megvalósított a tömegközlekedés fejlesztése kapcsán (pl. új hibridbuszok beszerzése, „0” emissziós zóna kijelölése, a városi parkolási és közlekedési rendszer átgondolása, a buszok számára új autóbusz telephely létesítése, a menetrend teljes körű felülvizsgálata, az új helyi „környezettudatos autóbuszvonalak” mentén az érintett megállóhelyek átépítése, átalakítása, ITS utastájékoztató rendszer kiépítése) az önkormányzat. Más területeken egyelőre csak az engedélyezési terveket készítteti (ICS csomópont, P+R parkolók építése), a város a közösségi közlekedésfejlesztés részeként. Abban az esetben, ha a tervezett fejlesztések megvalósítására rendelkezésre állnak a források, akkor számos tömegközlekedési probléma megoldódhat Kecskeméten, ellenkező esetben azonban nem várható a helyi közösségi közlekedés szerepének bővülése.

Területhasználat kapcsán megjelenő legfőbb problémák

A térképen csak azokat a nagyobb összefüggő területeket, területfelhasználási egységeket ábrázoltuk, amelyek a területhasználati folyamataikat tekintve sajátosak, ha nem is feltétlen problémásak, de figyelmet, beavatkozást mindenképp igényelnek és a lehatárolt területen belül a telekszerkezet, beépítés, funkció és telekhasználat szempontjából többnyire azonosan jellemzőek.

A megadott szempontok, folyamatok csoportosíthatók aszerint, hogy térbeli alakzatukat nézve:

- területi,
- vonalas
- vagy pontszerű megjelenésűek

Területi jellegűek:

- a funkcióváltásra érett területek: volt laktanyák, megszűnt temetők, felhagyott vagy a környékben egyedül maradt ipari üzemek (pl. Homokbánya, Rudolf-laktanya, volt Szentháromság-temető), itt az új funkció megtalálása az elsődleges teendő, amely konkrét fejlesztési program hiányában egyelőre csak bizonyos funkciókat kizáró tud lenni,
- vegyes használatú, rendezést igénylő területek: volt zártkertek, ahol a funkció és a karakter korrekciója, a struktúra ahhoz való igazítása és a megvalósítás szereplőinek helyzetbe hozása jelentheti az előrelépést,
- a funkcióváltásra már korábban kijelölt területek, ahol a váltás elakadt, ún. tartalékterületek, ezek egyrészt gazdasági területek (pl. a déli elkerülő út északi oldala a város belterülete felé, kisebb-nagyobb telkek, telekcsoportok a már beépült gazdasági területeken belül), másrészt lakóterületek (Belső-Máriahegy, Vacsihegy, Alsószéktó), amelyek meglehetősen nagy területek, ahol az ütemezést, az esetleges visszalépést, az átmeneti rendelkezések kidolgozását, a fejlesztési igények összehangolását kell megoldani,
- a közterületrendezést igénylő területek, legfőképp a lakótelepek területei, ahol a környezeti minőség, a felületek, a növényzet és a parkolás megújítása szab jelentős feladatot,

- a revitalizációt és rehabilitációt igénylő belvárosi területek (pl. a Piac környéke, Széchenyi tér), valamint a szegregálódott területek ahol elsősorban nem strukturális beavatkozásra van szükség.

Vonalas jellegűek:

- a hiányzó körútszakaszok nyomvonala (pl. az északi körút a Károly Róbert krt. és Mikszáth Kálmán krt. között, a Ceglédi úti csomópont, az Alsószéktó déli körút az Izsáki út és a Halasi út között), amelyek nemcsak az egyes városrészek közötti kapcsolatot biztosítja, hanem az út melletti területek beépülését, szükséges átalakulását is elősegíti,
- a zavaros utcaképek elsősorban a főbb bevezető utak mentén, ezen érintett szakaszok menti területek rekonstrukciós beavatkozást igényelnek,
- a reptéri zajzóna határ, ami egy művi határvonala a területi növekedésnek.

Pontszerű beavatkozást igényelnek az egyes funkcióhiányos városrészek (pl. Petőfiváros, Homokbánya, Vacsihegy, stb.) intézményekkel, szolgáltatásokkal való ellátása.

A legnagyobb kihívásokat a következők jelentik:

- Az optimális tájhasználat, vagyis a természeti értékek, az ökológiai hálózatok, a mezőgazdálkodás és a mesterséges, épített környezeti elemek térigényeinek, ezek egymáshoz való térbeli elhelyezkedésének megfelelő kialakítása;
- Az egyes külterületi határrészek benépesülésének, a lakosság térbeli elhelyezkedésének szabályozása, valamint az itt élő társadalmi csoportok igényeinek kielégítése.

A lakáscélú ingatlanok zártkerteben és a tanyás övezetekben történő megjelenése, számos kérdést vet fel, **az eltérő területhasználattól az elérhetőség javításán át, a közművek kiépítéséig, illetve a területek megfelelő szabályozásáig**.

A kecskeméti külterületi övezetek esetében, felmerül a szuburbán tanyás övezetekben jelentkező igények és elvárások körültekintőbb szabályozása és a modern várostervezésnek megfelelő elvek és módszerek használata is.

A fentieken kívül a kultúrtájak megőrzése ma már minden területfejlesztési stratégiában kiemelt helyen szerepel, így a táji fenntarthatóság megőrzéséhez, a városi integrált területi tervezésnek is hozzá kell járulnia. A sikeres tájgazdálkodáshoz – Kecskemét térségében – az

alábbi kérdéskörök természeti és társadalmi aspektusainak elemzése és együttes kezelése szükséges.

A szuburbanizálódással összefüggő településkörnyezeti - tájképi kérdések

Kecskemét településkörnyezetének "átmeneti" kultúrtájai hazai viszonylatban igen nagyok (egyes becslések szerint arányaiban a legnagyobbak). A tradicionális "kertségi" területek (Máriahegy, Budai- és Vacsihegy, Kőrösi- és Szolnokihegy), már évszázadok óta közvetlenül ölelik körül északkelet felől a várostestet, a 19. század végétől felvirágzó kertkultúra pedig nyugat felé terjesztette ki a "városi kerteket" (Úrihegy, Felsőszéktó, Alsószéktó, Felsőcsalános). A 20. század második felében – annak ellenére, hogy a várostest rohamos terjeszkedésének nagy kertségi területek estek áldozatul – egyre jelentősebb kiterjedésben vált meghatározóvá a „hobbiövezet-karakter", a kedvező közlekedési feltételekkel rendelkező részeken pedig előtérbe került a lakófunkció. A népességnövekedés, valamint a beruházások (pl. lakásépítések) súlypontja a városi központokból egyre inkább a belterületeken kívül eső térségekbe helyeződik át. Az utóbbi két évtizedben a belterületi telekhiány, illetve az ebből következő magas telekárak az építkezni szándékozókat mind nagyobb arányban alternatív megoldások keresésére ösztönözték. Egyrészről a városperemi önerős telekalakítások, illetve belterület jobb megítélésű részein, az avult beépítéssel rendelkező ingatlanok igénybe vétele vett nagyobb lendületet, másrészről a belterülethez közel, a volt zártkertekben nőtt meg az állandó lakásként használt építmények aránya. Miután a kecskeméti szuburbán tér egyik leglényegesebb sajátossága, hogy szerkezetileg igen erősen a meglévő kiépített utakra támaszkodik, így a város környezetét behálózó térpályák intenzívebbé és sokszínűbbé válnak. Mindezek erősen befolyásolják a tájak működését.

A várost övező területek kultúrtörténeti, kulturtáji és környezetvédelmi szempontból is nagy értéket képviselnek, s jelentőségük a helyi sajátosságokat előtérbe helyező európai fejlődési tendenciák nyomán csak nőni fog.

A kultúrtáji környezet szerepének felértékelődésével – a vidékfejlesztés elgondolásaihoz is kapcsolódva – a kecskeméti térségekre vonatkozóan több várostervezési prioritás emelhető ki:

- a tájértékek megőrzése,
- a fenntartható tájgazdálkodás és a lakófunkció eltérő igényeinek helyi szabályozása,
- a város – „falu" - tanya kapcsolatok felélénkítése,
- a „tájban élő" közösségek fejlesztése, szociális körülmények javítása.

X. ábra: *A központi belterület területhasználati problémái, beavatkozást igénylő területek*

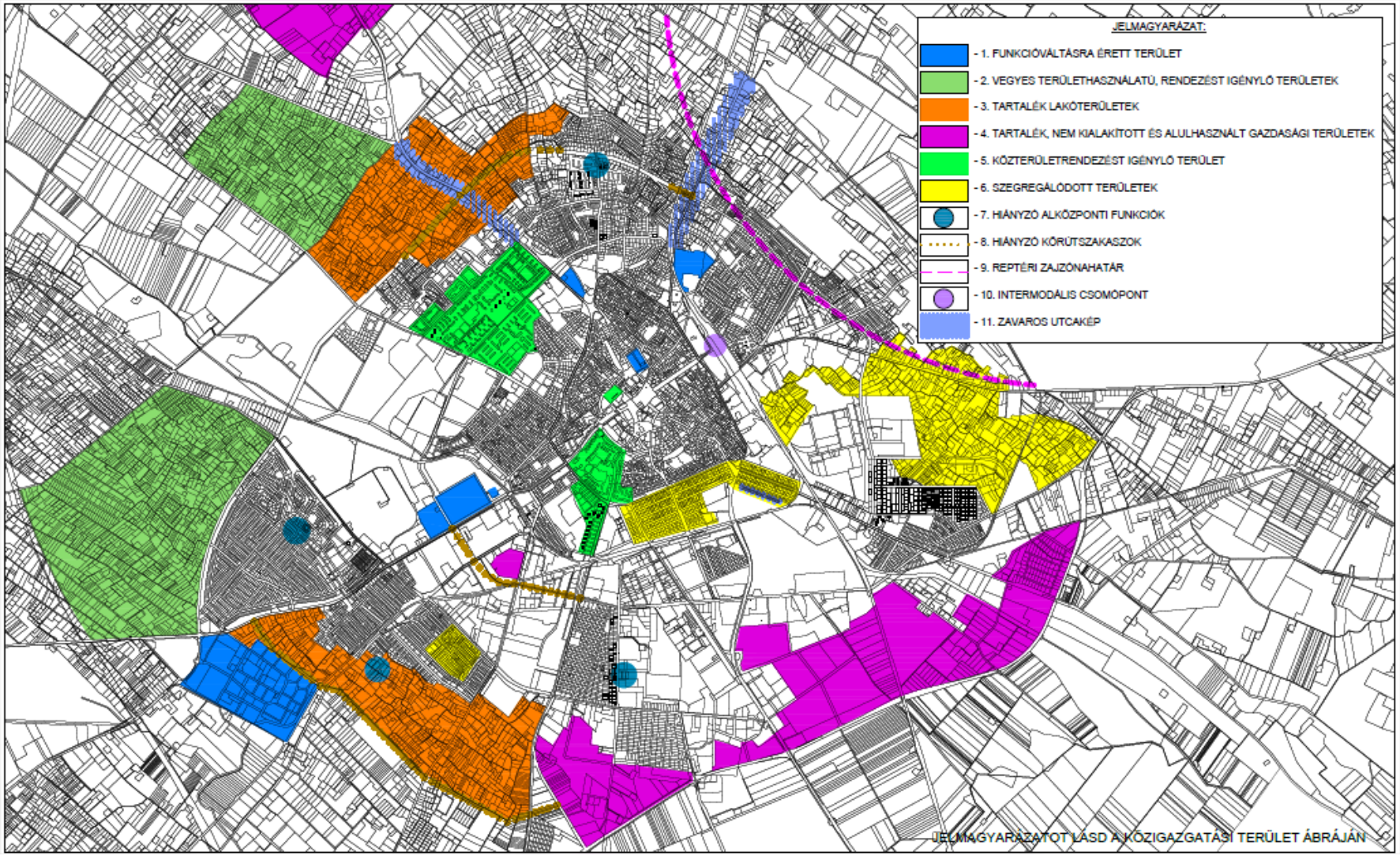

Beépítésre szánt területek területhasználati folyamatai

	Változás *(mi történt?)*	**Értékelés**	**Jövőkép** *(mit kellene tenni?)*
belváros	központi funkciók egyre jobban zavarják a lakókat	az ingerküszöb csökkenése a fő ok, de a kiugró értékek valóban zavarók	gazdag központi funkciók, előnyök, amelyek elnyomják a hátrányokat
	dinamikusan haladt, aztán leállt társasházépítés	zavaros utcakép alakult ki	karakteres utcakép kialakítása a szabályozás eszközeinek felhasználásával
	több foghíjtelek is található a belvárosban	lehetőség mutatkozik az egységes tömbrehabilitációra	a zavaros beépítésű, foghíjas utcák karakteres átalakítása
	egyre rosszabb állapotba kerültek a műemlékvédelem alatt álló épületeink	az egységes városkép érdekében gyors megoldásra lesz szükség	uniós források felhasználásával, valamint városi felújítási alap képzésével a beruh. elindítása
	akciószerű beavatkozások sok esetben a funkciókat nem vizsgálja	a szükségszerű funkcióváltások híján egyoldalú az elért eredmény	néhány kiemelten fontos területen funkciótisztítás, vagy éppen funkcióbővítés
lakóterületek	a beállt lakóterületeken nem alakultak ki az alközpontok	szolgáltatási problémák, gerjesztett utazások	működő alközpontok, melyek betöltik a szerepüket
	a zártkertek lassan átalakulnak, sok szélsőséget mutatva	figyelni kell a területhasználatra	új lakóterülettípus kialakítása, amely gazdagítja a várost
	a lakótelepek környezete leépül	egyértelmű használati és környezeti érték-csökkenés	élhető lakótelepek, rendezett környezettel, megújuló energiával
	az új beépítésre szánt területeken kevés az egységes fejlesztés	a fejlesztési szándék szétszórtan, problémakat okozva valósulnak meg	akciószerűen, telepszerűen, egységes arculattal rendezet utcák és telkek alakuljanak ki
gazdasági területek	az új nagy beruházásokra a koncepció nem volt felkészülve	a befektetői igények a koncepció komolyságát veszélyeztetik	fel kell készülni a sajátos igények megjelenésére, s irányítani kell a beruházásokat
	A kijelölt gazdasági területek egy része továbbra is alulhasznosított	zavart városkép, felesleges fejlesztések, hosszabb útvonalak, stb.	az alulhasznosított területek újrahasznosítása
	a fejlesztésre kijelölt területeken nem történtek meg a beruházások	nem volt megfelelő előkészítés	csak ott legyen fejlesztési terület, ahol komoly a szándék
	mozaikszerű sűrűsödések	konfliktusok kialakulása az ipari és lakóterületek vonatkozásában	a kompakt kialakítás a telken belül is értelmezhető cél
nem központi belterületek	még inkább alvóvárosokká váltak	ellátási, közlekedési problémák	önálló kis települések képe rajzolódjon ki, melyek egyes sajátos funkciókkal kiegészítik a várost
zártkertek	szélsőséges használat: parlag - villa - lakott hobbi	nem feltétlen zavaró, de a kiugró szélsőségek visszavetik a rendezettség irányába mutató folyamatokat	az igazi kertes lakóterület kialakítása, amibe belefér a többes funkció
	úthálózat nem képes megfelelő képpen kialakulni	egyértelmű gátja a rendezett fejlődésnek	rendezett, fenntartható utcák
	szabályozás még mindig lassítja a fejlődést	sok fejlesztési igényt állít meg, vagy tol a szabálytalanság irányába	reálisan teljesíthető szabályozás
akció-területek	Izsáki út sávja: szinte teljes funkcióváltás, folyamatos változás	kifejezetten előnyös, ha van egy dinamikusan fejlődő terület	több kellene, és egymással összehangoltak legyenek a funkciók

X. ábra: *Potenciálisan rendelkezésre álló telkek száma Kecskeméten*

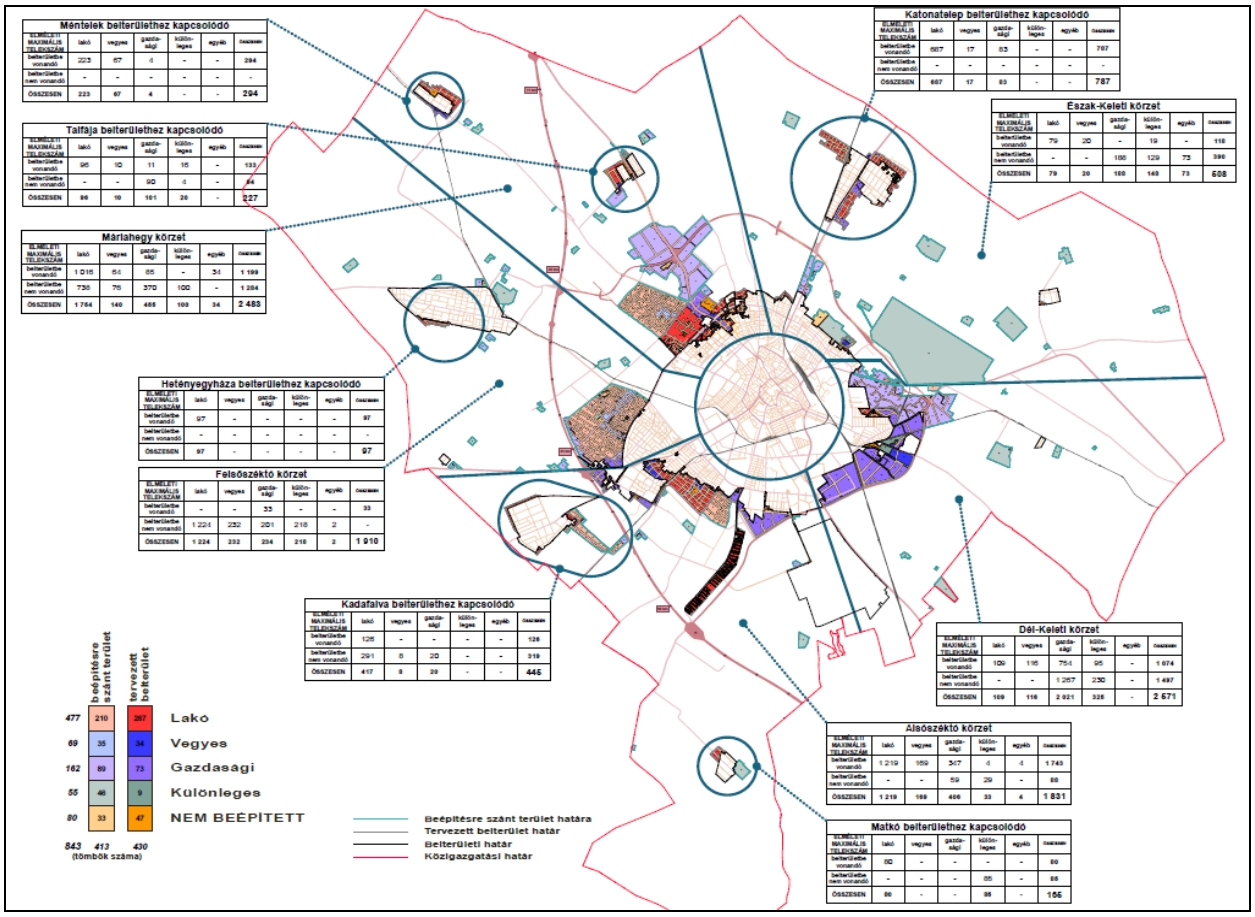

Forrás: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2012.

A zöldfelületi rendszer hiányosságai, problémái

A vizsgálat egy rendkívül tagolt, apró mozaikos elhelyezkedésű zöldfelületi rendszert tárt fel (X. ábra). A közigazgatási terület szélein nagyobb, jellemzően fahasználati erdőtömbök alakultak ki, a központi belterület egy karakteres városközponti térrendszerrel jellemezhető, a kettő között pedig részben a talajadottságokhoz, részben a beépítés szerkezeti rendjébe tagolódó zöldfelületi egységek találhatóak (X. ábra). A zöldfelületek jól használható, esztétikai és környezetvédelmi szempontból is szerves rendbe, egységbe rendezése megoldásra vár:

- Ki kell dolgozni a gyenge talajadottságú homoktalajokon a tájfásítás rendszerét, amelyben a tervezett fatelepítés nem egyszerűen fahasználati erdőként hasznosítja a területet, hanem tájesztétikai, környezetvédelmi és rekreációs feladatokat is ellát. Ezek mintegy csápként nyúlnának be a belterületekig;
- A mélyebb fekvésű csatorna partok mentén meg kell teremteni egy ökológiai folyosóvá szerveződő gyepes-fás zöldsáv kialakulásának a lehetőségét;
- A fenti két természetszerű élőhely elérhetőségét, feltárhatóságát szolgálhatja a város egyetlen – a belső- és külsőnyír területén végighúzódó – turista útjának fejlesztése;
- A fejlesztésre váró nagy szerkezeti jelentőségű utak mellett, ki kell dolgozni egy vonalas rendszerű tájfásítás lehetőségét, illetve azok konkrét elemeit. Szerencsés lenne, ha tájfásítás az útak felújításával együtt kerülne megvalósításra;
- A gyűjtőutak mentén, fasor telepítésére helyet és lehetőséget kell biztosítani;
- A zöldfelületi nyilvántartás jelentős mértékben eltér nemcsak a valós használattól, hanem a TRT övezeti besorolástól is. Ez számos konfliktus okozója, amelyet egy egységes zöldfelület-gazdálkodási rendszer kidolgozása és használatának bevezetése tud kezelni;
- A Széchenyiváros közterületei többségében rendezetlen gyalogos kapcsolatokkal és rosszul használható zöldfelületekkel jellemezhetők. Meg kell oldani a rendezett gyalogos és kerékpáros közlekedést a városközpontba és ezt követően el kell kezdeni a zöldfelületek komplex rehabilitációját;
- Az Árpádváros, mint városközponti lakótelep nagy laksűrűsége és elhelyezkedése miatt is feltétlen zöldfelületi fejlesztésre szorul;
- A városközponti utcák „elfátlanodása” komoly urbanizációs veszélyt rejtenek magukban, a fák visszapótlásának lehetőségét ki kell dolgozni;
- Területszerzéseket kell kezdeményezni a szűkös zöldfelületi ellátottság pótlására;
- A városban tervezett nagyberuházások – intermodális csomópont kialakítása, laktanya felújítások, útfejlesztések, városrehabilitációs akciók, stb. – során feltétlenül meg kell oldani a zöldfelületi kapcsolatok kialakítását is (X. ábra);
- Minden tekintetben rendszerelvű gondolkodást kell szorgalmazni, hiszen a város, mint életközösség, társadalmi, gazdasági, műszaki-infrastruktúrális térbeli egység, komplex rendszerként működik.

X. ábra: *Zöldfelületi rendszer hiányai, a problémák feltárása Kecskemét közigazgatási területén*

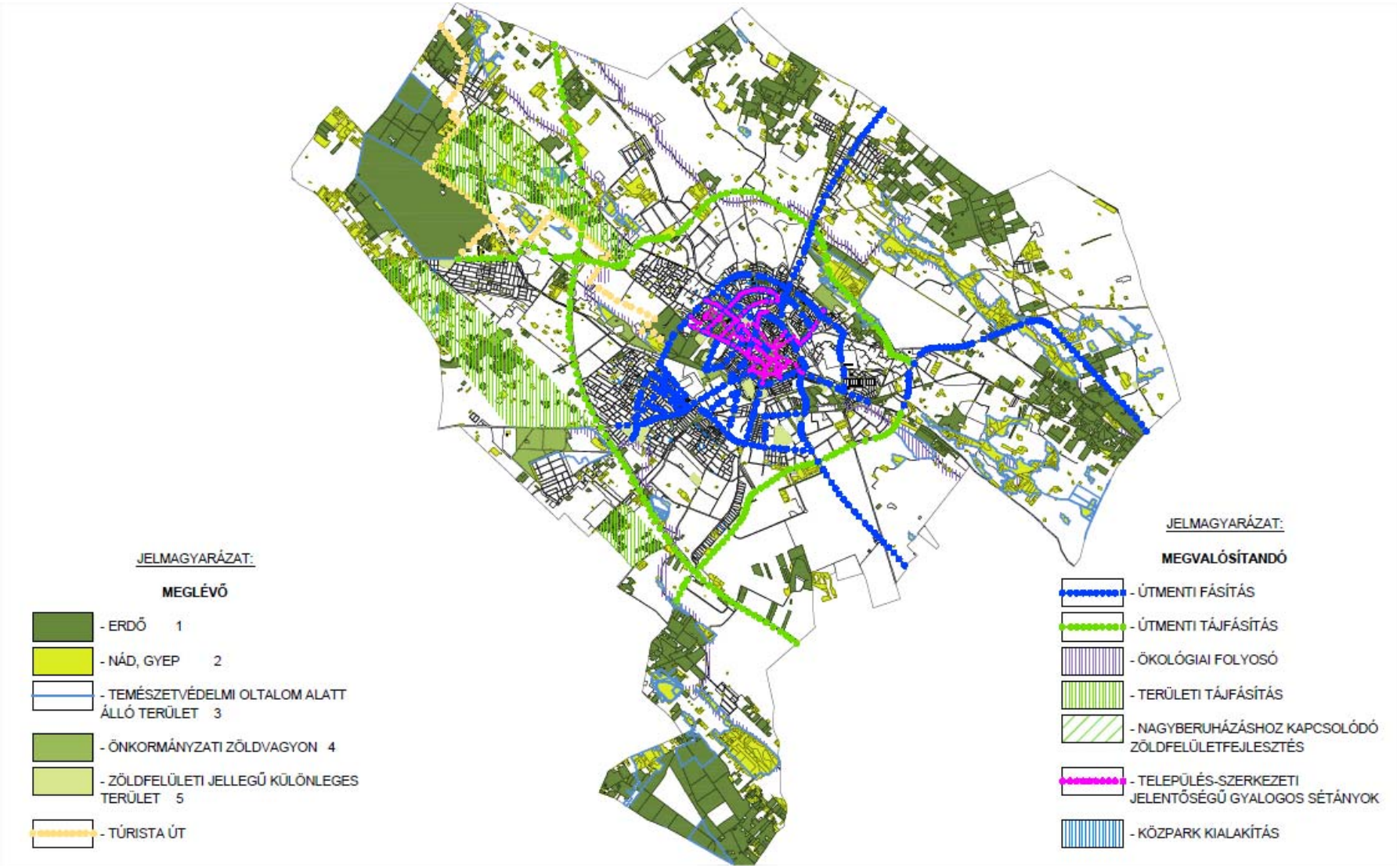

X. ábra: *Központi belterület zöldfelületi problémák feltárása*

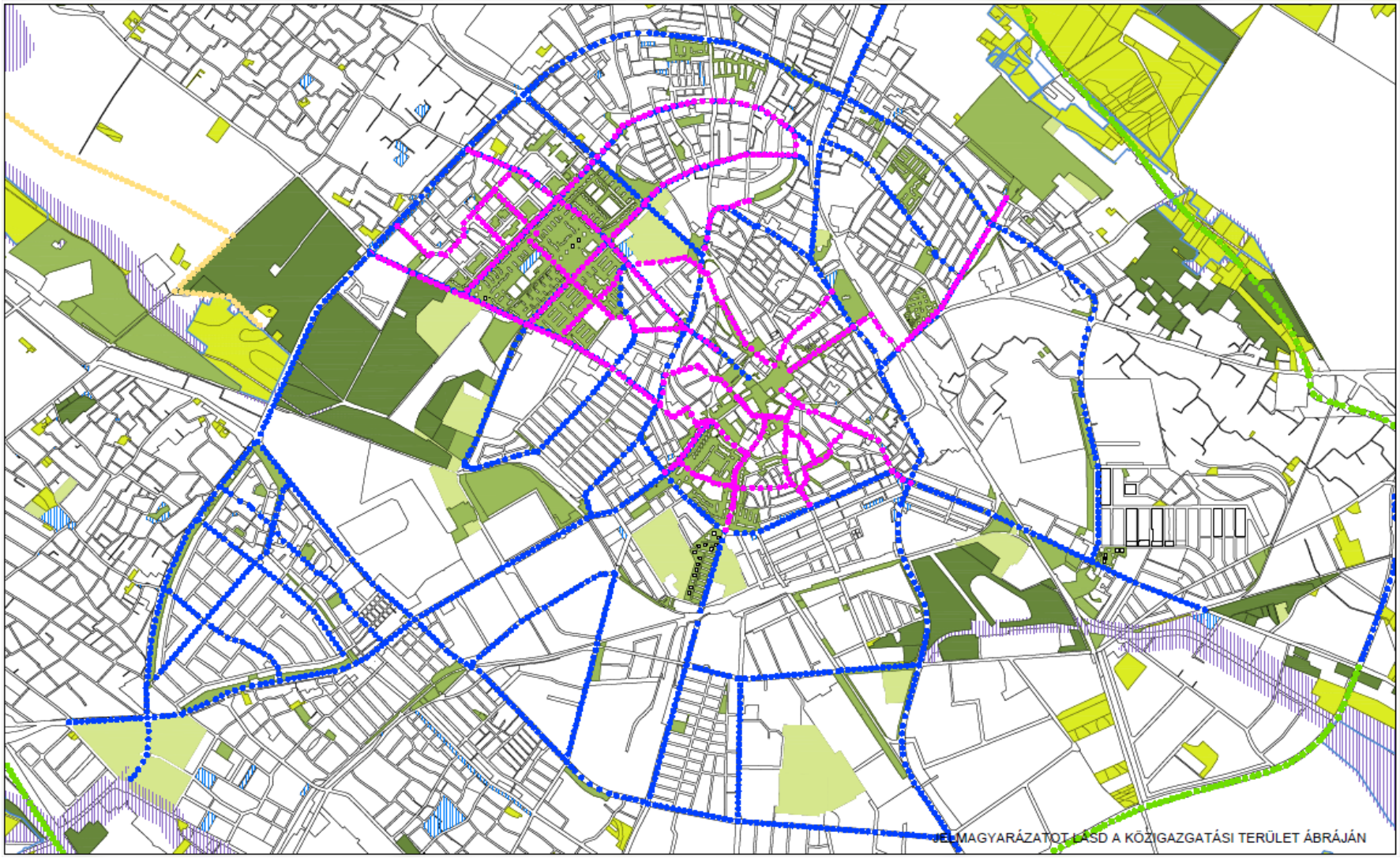

X. ábra: *Kecskemét zöldfelületi rendszere, s lehetséges fejlesztési területei*

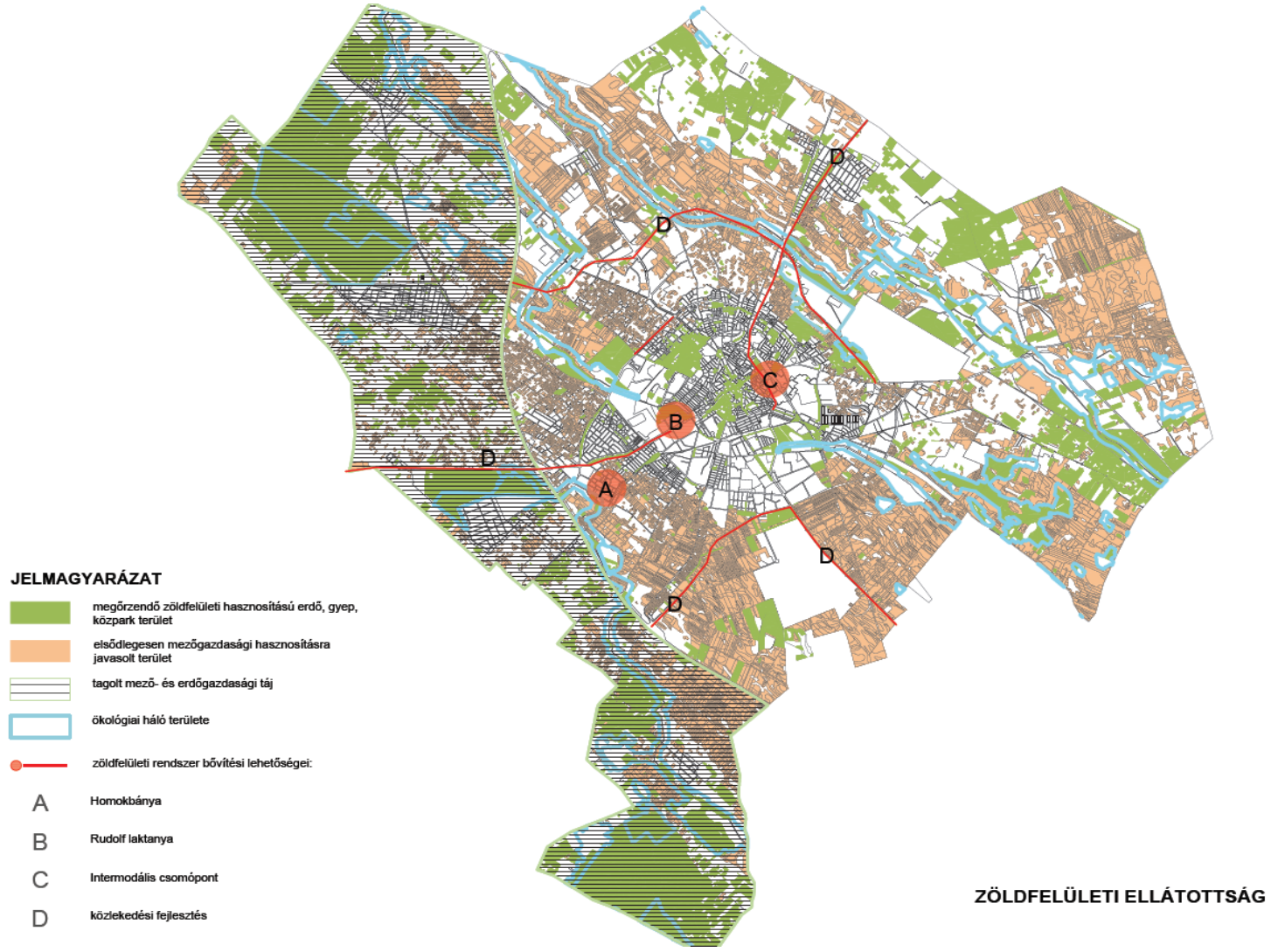

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Kecskemét városrészeinek lehetárolását az alábbi ábrákon mutatjuk be. Az elemzés során láthatóvá válik, hogy az egyes városrészeken belül alkörzeteket is meghatároztunk, amit az egyes városrészek eltérő karakterei és funkciói indokoltak (X. ábra).

X. ábra: *Kecskemét városrészei és eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészei*

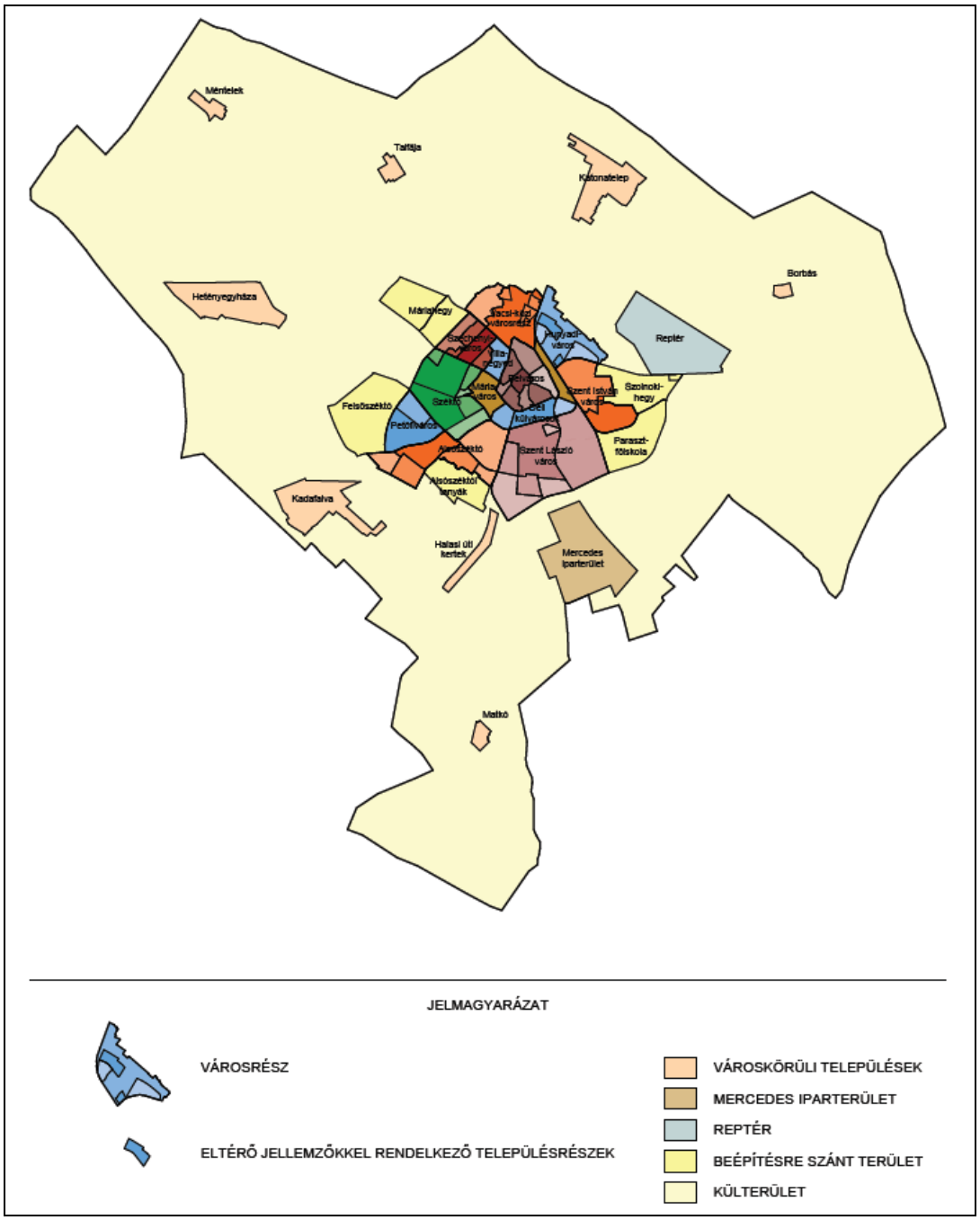

X. ábra: *A központi belterület városrészei és eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészei*

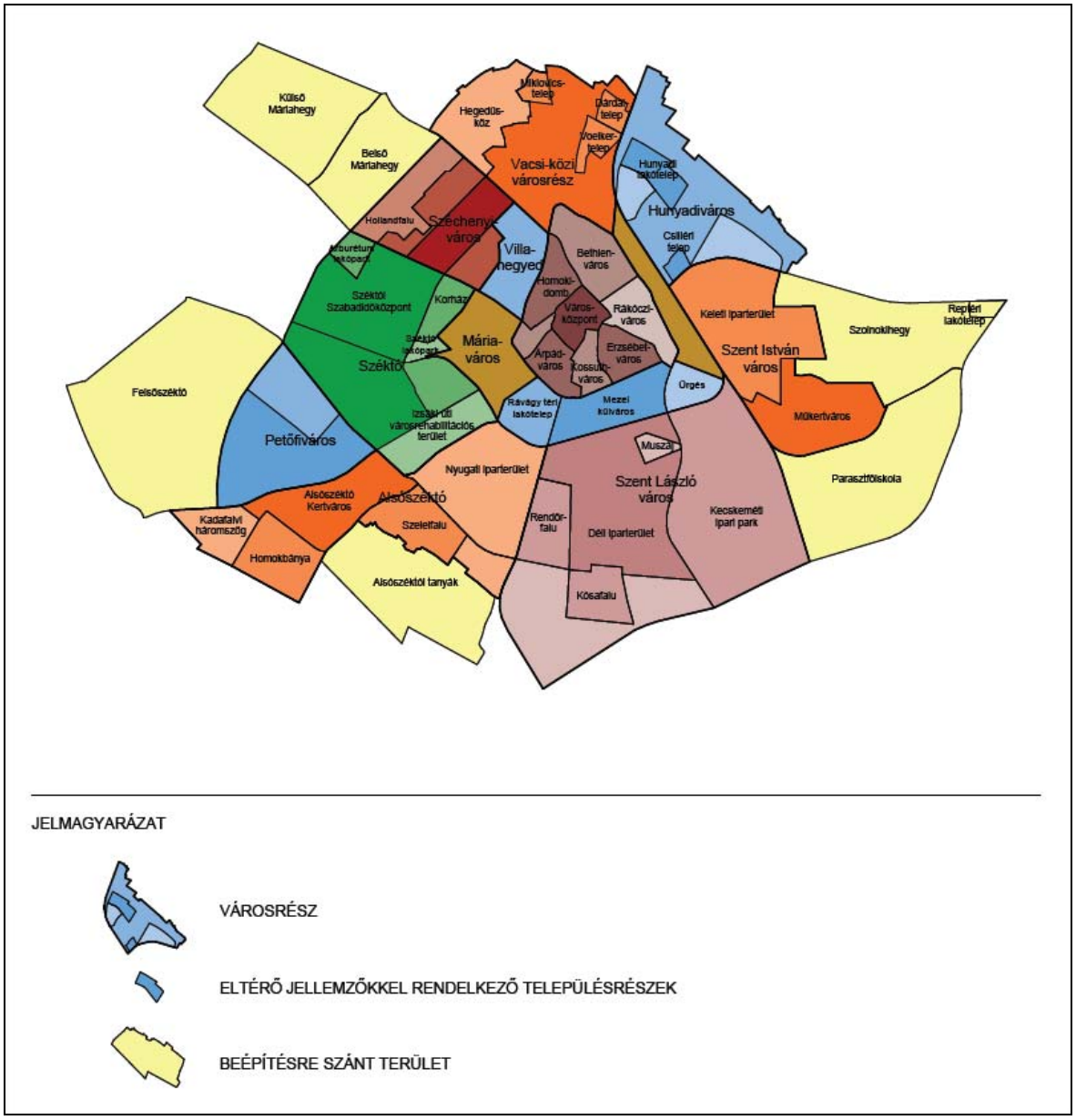

BELVÁROS

Lehatárolás:

Nagykörút által határolt terület (Bethlen körút - Kuruc körút - Erzsébet körút - Kossuth körút - Árpád körút - Mária körút - Széchenyi körút (X. ábra)

Lehatárolás indoklása:

A nagykörút vonala – kisebb eltérésekkel – az árokkal és sövénnyel körülvett történelmi várostest alakját őrzi. A 19 századtól megjelenő külvárosok mérnöki osztású, szabályos,

szerkezete határozottan elkülönül a nagykörúton belüli városterületet – az Árpádvárosi lakótelep kivételével – jellemző szabálytalan, halmazos térbeli struktúrájától.

X. ábra: *A belváros lehatárolása*

Történelmi fejlődés:

Kecskemét történelmi magja a környezetéből pár méterrel kiemelkedő, északnyugat-délkelet irányú „dombhát" déli, ellaposodó végére települt. A várostest növekedése a mikrodomborzati adottságokhoz igazodva történt. A beépített terület a magasabb fekvésű északkeleti és délkeleti területek felé jobban elnyúlt, mint az alacsonyabb déli, délnyugati legelők irányába. A belváros jellegzetes alakja ennek az aszimmetrikus területi fejlődésnek a lenyomata. A várost övező – sövénnyel járhatatlanná tett – árok hosszú ideig határt szabott a város területi növekedésének. A gyarapodó népesség az árkon belüli terület egyre sűrűbb beépítése révén teremtett magának lakóhelyet. Csak a 18. század közepén kényszerült rá a város, hogy dél felé átlépje az árkot (a mai Czollner tér és Erzsébet körút közötti terület). A mai nagykörút már ezt a területet is magában foglalja. A város központja a 19. század közepéig kisebb-nagyobb térzugok, kiszélesedő utcatorkolatok nehezen átlátható szövevényeként jellemezhető. Jószerével csak a templomok emelkedtek ki a földszintes házak sokaságából. A ma is látható reprezentatív nagyvárosi főtér és a Rákóczi úti várostengely a 19-20. század fordulóján alakult ki. Az ezt követő fél évszázadban alig változott a belváros képe. Az 1960-as évektől a rendszerváltásig viszont jelentős városszerkezeti beavatkozásokra került sor. Előbb a Petőfi Sándor utca mentén épült ki egy új várostengely és egy új igazgatási és kereskedelmi

városközpont, majd a régi Árpádvárost esett áldozatul az akkori városrekonstrukciós elképzeléseknek, végül pedig a kiskörút kialakítása járt jelentős térszerkezeti és városképi változásokkal.

A belváros területi felosztása:

Kecskeméten az utcanevek használata a 19. század közepéig nem volt jellemző. A város utcacsoportokat magában foglaló lakónegyedekre, ún. tizedekre tagolódott. A tizedek nem rendelkeztek komolyabb közigazgatási szereppel. A 19. és 20. század fordulóján a mai belváros területén 7 tizedet osztozott. A tizedeket római számok jelölték, a számozás a város délkeleti részéről indulva az óramutató járásával megegyezően történt. 1907-ben – közgyűlési döntés alapján – a tizedeket számon kívül névvel is megjelölték: I. tized: Árpádváros, II. tized: Máriaváros (csak kis területen érinti a belvárost); III. tized: Széchenyiváros; IV. tized: Bethlenváros; V. tized: Rákócziváros; VI. tized: Erzsébetváros; VII. tized: Kossuthváros.

Városközpont

Lehatárolás:

Dobó István körút - Batthyány utca - Csányi János körút - Koháry István körút - Hornyik János körút - Gáspár András körút

Lehatárolás indoklása:

A korabeli tizedrendszer nem különített el a városközpontot. A város központját tulajdonképpen a piactér és a körülötte álló épületek jelentették. Nem alkotott körülhatárolható területi egységet, de nem is volt igény a megkülönböztetésére.

A 20. század második felében azonban alapvetően megváltozott a helyzet. A város beépített területe, lakossága többszörösére nőtt, és számtalan új központi funkció (igazgatás, kereskedelem stb.) követelt magának helyet a város centrumában. Mindez együtt járt az ide irányuló forgalom gyors növekedésével és egy belső körútrendszer (kiskörút) kiépítésével.

A forgalmas kiskörút markáns határt képez a városmag és környezete között. Hiába van adott esetben szoros funkcionális kapcsolat a körút két oldala között, a forgalom fizikálisan és egyúttal érzetileg is elválasztja egymástól a területeket.

Általános jellemzők:

A kiskörút által övezett városközpont egymásba fonódó terek láncolata (Kossuth tér, Szabadság tér, Széchenyi tér, Kálvin tér, Lestár tér, Katona József tér, Deák Ferenc tér). Utcák szerepe alárendelt. Az épületek illetve épülettömbök szinte „úsznak" ebben a laza városszövetben.

A városmag – a város méretéhez képest – meglehetősen kis területre korlátozódik. Ennek ellenére számtalan központi funkciót tömörít. A városközponthoz képest a belváros többi része funkciószegény. Néhány intézményen kívül a lakófunkció a meghatározó.

A belvárosra, de egyúttal az egész városra jellemző monocentrikus térszerkezet részben történelmi adottság, a mezővárosi élet szerveződésének logikus következménye. A központi tércsoport szinte minden hagyományos mezővárosi funkciót egy helyen összpontosított. Egyszerre volt piactér, igazgatási és egyházi centrum. Nem jöttek létre azok a másodlagos településközpontok, amelyek – a történelmi városokban megszokott módon – az egymástól távolabb elhelyezkedő egyházi vagy világi középületek körül szerveződtek. Nem alakult ki valódi főutca, amely kiterjeszthette volna a városközpontot. A Rákóczi út ez utóbbira kiváló példa lehetett volna, azonban erőn felüli vállalkozásnak bizonyult. Kiépítése elhúzódott és nem az eredeti elgondolások szerint fejeződött be.

Az egyközpontú városszerkezet a 20. század második felében is megmaradt, a modern nagyvárossá válást szolgáló közigazgatási, közművelődési, kereskedelmi épületek többsége ismét csak a történelmi főtér szomszédságában nyert lehelyezést (megyeháza, művelődési központ, SZTK, Alföld Áruház, Centrum Áruház stb.). Sőt, ez a tendencia a 21 század elején sem szakadt meg (Malom Központ).

Kedvező adottságok:

- Központi elhelyezkedés
- Funkcionális sokszínűség
- Építészeti, városképi és kultúrtörténeti értékek
- Gazdag kulturális élet
- Jelentős zöldterület (főtér)

Felmerülő problémák:

- A főtér városi szerepének tisztázatlansága

A főtérre jelenleg túl sok szerep hárul: egyszerre dísztér, rendezvénytér, sétatér, park, kirakodó utca. A főtérrel szemben támasztott, sokszor egymásnak is ellentmondó követelmények városképi és közterületi egységét veszélyeztetik. Ezzel szemben a városközpont többi tere alig rendelkeznek közösségi jellegű közterületi funkciókkal.

- Egységesen magas színvonalú közterületi rendszer hiánya
  Sétálásra, üldögélésre, találkozásra alkalmas kulturált közterület a történelmi főtéren és a Rákóczi úton kívül alig akad. A főtérrel szomszédos utcák és terek elhanyagoltak (Arany János utca, Görögtemplom utca, Kálvin tér, Katona József tér, stb.).
- A Széchenyi tér előnytelen városképi megjelenése
  A műemléki és kultúrtörténeti értékekben gazdag főtér mellett méltatlan a Széchenyi tér igénytelen és személytelen környezete.
- Parkolás megoldatlansága
  A városközpont területen az igényekhez képest kevés a parkolási lehetőség. A meglévő parkolóhelyek pedig értékes közterületeket vesznek igénybe.
- Indokolatlan átmenő forgalom
  A centrumba irányuló jelentős célforgalom mellett a külső városrészek közötti forgalom egy része is a városközpontot terheli. Bizonyos irányokban egyszerűbb áthajtani a városközponton, minta nagykörutat használni.
- Kiskörút
  Az egyirányú kiskörutat kényszermegoldás szülte, forgalomtechnikai szempontból ma már nem tekinthető korszerűnek. Jelentős gépkocsiforgalma ellehetetleníti a főtér és tágabb környezete gyalogos kapcsolatát, ezzel a természetes együttélését.
- Kevés az intimebb hangulatú udvar, kert és köz
  A városközpontot a tágas terek uralják, de urbanisztikai és közösségi szempontból szükség van bensőségesebb érzetet keltő, közhasználatú vagy félprivát helyekre is. Ilyen lehetne a Városháza vagy az Ókollégium napközben megnyitott udvara, a felújított Luther udvar, a református és evangélikus templom mellett kialakítható kert.

Árpádváros

Lehatárolás:

Dobó István krt., Batthyány utcai társasházak mögötti parkoló utca, Magyar utca, Tizedes utca, Árpád krt., Petőfi Sándor utcai szalagház mögötti parkoló utca

Történelmi fejlődés:

Árpádváros egykor a történelmi várostest sűrűn beépített, alacsonyabb presztízsű lakóterülete volt. A városrész mai képének kialakulása a régi Vásári Nagy utca átépítésével vette kezdetét. Az utca északi oldalán 1969-ben épült fel a Szalagház, majd a szemközti oldalon a Fűrészfogasok. 1975-től, a helyi házgyár termelésének megindulása után, már sokkal kommerszebb panelházak építésével folytatódott az építkezés (Reile Géza utca, Damjanich utca, Bagi László utca). A Batthyány utca az 1980-as években nyerte el a mai formáját. Az utolsó megépült nagy lakótömb a városközpontra néző két Dobó körúti lakóház volt.

Általános jellemzők:

A korábbi történeti városszövet utca- és telekszerkezetét az 1970-es, 1980-as években sokemeletes lakóházak geometrikus elrendezése váltotta fel. A beépítés gerincét a Petőfi Sándor utcát, a Batthyány utcát és a Dobó István körutat kísérő 8-9 emeletes épületek alkotják. Az épületek alatt összefüggő üzletsor húzódik az utcák teljes hosszában. A városrész átmenő forgalomtól mentes, belső területén az alapellátást biztosító közintézmények kaptak helyet (bölcsőde, óvoda és általános iskola).

Nyugat felől érkezve az Árpádváros magas beépítése révén uralja a városképet.

Kedvező adottságok:

- Városközponttal szomszédos elhelyezkedés
- Üzletek és szolgáltatások nagy száma (Petőfi Sándor utca, Dobó Körút, Batthyány utca)

Felmerülő problémák:

- Településszövet hiánya
- Előnytelen városképi megjelenés
- Kevés zöldterület

Kőhíd utca térsége

Lehatárolás:

Mária körút - Nyíl utca - Hoffmann János utca - Gáspár András körút - Petőfi Sándor utcai Szalagház mögötti parkoló utca

Lehatárolás indoklása:

A mindössze 9 hektáros településrészt térbeli helyzete, múltja, beépítési sajátosságai együttesen különítik el környezetétől. A terület nagyobb részére jellemző szabályos utca- és telekszerkezet, valamint a többemeletes társasházak alkotta nagyvárosias beépítés egyértelműen megkülönbözteti mind a Homoki domb magas presztízsű, hagyományos mezővárosi értékeket őrző területétől, mind az Árpádváros városszövet nélküli lakótelepétől.

Általános jellemzők:

A településrésznek csak a Kőhíd utcától keletre eső, kisebbik fele tartozott a történelmi várostesthez. A Kőhíd utcától nyugatra elhelyezkedő, szabályos telekosztású utcák csak a 19. század elején, Máriavárossal egy időben létesültek. Az 1970-es és 1980-as években az Árpádváros fejlesztési tartalékterületeként tartották számon, ezért nagy része építési tilalom alatt ált. A rendszerváltást követően a településrész nagyobbik fele teljesen átépült, a földszintes épületeket 2-3 emeletes társasházak váltották fel, s mára a beépítés uralkodó elemévé váltak. Területhasználat tekintetében a lakóterület a meghatározó. A kevés itteni közintézmény közül a múzeumok emelhetők ki. A városközpont szomszédságában, egymás mellett helyezkedik el a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely, a Naiv Művészek Múzeuma, valamint az Orvos- és Gyógyszertörténeti Múzeum.

Kedvező adottságok:

- Városközponthoz közeli elhelyezkedés

Felmerülő problémák:

- Térszerkezeti elzártság (Szalagház)
- Az utcák szélességéhez képest zsúfolt társasházas beépítés
- Hektikus utcakép

Homoki-domb (történelmi Széchenyiváros)

Lehatárolás:

Széchenyi körút - Jókai utca - Hornyik János körút - Hoffman János utca

Általános jellemzők:

A városrész közepén északnyugat-délkelet irányban áthúzódó homokhát a város legrégebben lakott része. A környező laposabb területbe mélyen benyúló dombhát déli végén alakult ki a

történelmi településközpont (Barátok temploma). A városrész tengelye a Kápolna utca, amely egykor tölcsérszerű teresedéssé szélesedve érte el a városközpontot. A kedvező topográfiai adottságoknak köszönhetően a Homoki-domb a város magas státuszú településrésze volt. Erről tanúskodik az utcákban álló számos módos gazda- illetve polgárház. A városrész a 20. század második felében szerencsésen elkerülte a durva városszerkezeti, illetve városképi beavatkozásokat. A terület sajátos karakterét – a 4-5 méteres térszínemelkedés mellett – az utcák beépítésének humánus jellege és a gazdag népi-polgári építészeti öröksége adja. A jellegzetes, nyugodt ritmusú utcaképei ma is őrzik a 19. és 20. század fordulójára jellemző mezővárosi környezetet. Városképileg a Homoki-domb a belváros meghatározó, jellegadó területe.

A városrészhez tartozik a belvárosi lakóterület legnagyobb tere a Gyenes tér. A keskeny, hosszú tér az egykori Dellő-tó lecsapolásával jött létre az 1830-as években. A város első közparkjaként egészen a 20. század közepéig kedvelt helye volt a kikapcsolódni vágyó városi polgárságnak. Napjainkban 3-4 emeletes társasházak övezett zöld sziget a belvárosban.
A városrész kevés közintézménnyel rendelkezik. Közülük kiemelkedik a Nemzetközi Kerámis Stúdió, amely példaszerűen integrálódott a hagyományos településszövethez, valamint a Piarista Általános Iskola és Gimnázium, amely helyzeténél fogva már inkább a városközpont területéhez kötődik.

Kedvező adottságok:

- Városközponthoz közeli elhelyezkedés
- Értékes népi-polgári építészeti örökség
- Harmonikus utcakép, barátságos lakókörnyezet
- A terület magas társadalmi státusza

Felmerülő problémák:

- Kevés közösségi funkció
- A város életében – adottságai képest – kevés szerephez jut
- Az utcák közterületi minősége elmarad a kívánalmaktól

Bethlenváros

Lehatárolás:

Bethlen körút - Rákóczi út - Koháry István körút - Jókai utca

Általános jellemzők:

Bethlenváros a történeti várostest északkeleti részét magában foglaló III. tized területének felel meg. Utcahálózatának jellegzetessége az északnyugat-délkelet irányú, rostos szerkezet. Keresztirányban csupán néhány utca teremt kapcsolatot (Kaszap utca, Kada Elek utca). A városrész déli harmada (Rákóczi út, Nagykőrösi utca, piac térsége) funkcionálisan erősen kapcsolódik a városközponthoz, az utcákat kísérő beépítés zártsorú, a beépítés karaktere nagyvárosias. A terület nagyobbik felén viszont hézagosan zárt sorú, kisvárosias karakterű utcák a jellegadók, melyek kellemes kertes lakókörnyezetet kínálnak.

A városrészben található a belváros két meghatározó egyházi műemléke: a Piarista templom és rendház, illetve az egykori Zsinagóga. Legfontosabb közintézménye a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara. Kereskedelmi szempontból kiemelkedő jelentőségű a városi piaccsarnok és szabadtéri piac, valamint a régi Centrum Áruház.

Kedvező adottságok:

- Városközponttal szomszédos elhelyezkedés
- Nagyvárosi korzóként újjászülető Rákóczi út
- A Nagykőrösi utca egységes kisvárosi utcaképe
- Kedvező megítélésű lakóterület

Felmerülő problémák:

- A Centrum áruház előnytelen városképi megjelenése
- A piac környékét a városközponttól elválasztó a kiskörút
- A Nagykőrösi utca kérdéses jövőbeli városi szerepe (a főpályaudvar és a távolsági autóbusz-pályaudvar tervezett áthelyezése a Rákóczi út tengelyébe)

Rákócziváros

Lehatárolás:

Rákóczi út - Kuruc körút - Csongrádi utca - Csányi János körút

Szerkezeti, városképi és funkcionális jellemzők:

Rákócziváros a régi IV. tized elnevezésével született meg. Igazi nagyvárosias karakter csak a Rákóczi út környékét jellemzi. A városrész döntő részén földszintes beépítés az uralkodó. Városképileg kevésbé tekinthető egységesnek. Helyenként kistársasházak és többemeletes

épületek is megjelennek az utcaképben. Természetes térszerkezeti központja a Piszekút tér, azonban funkcionálisan – a városrész kiterjedéséhez képest excentrikus helyzetű – Rákóczi út képviseli a központi szerepköröket. Legfontosabb közintézményei a Bács-Kiskun Megyei Bíróság, a Kecskeméti Városi Bíróság, valamint a Bács-Kiskun Megyei Múzeumi Szervezet Kecskeméti Képtára és Kiállítóhelye, közismertebb nevén a Cifrapalota.

Kedvező adottságok:

- Városközponthoz közeli elhelyezkedés
- Nagyvárosi korzóként újjászülető Rákóczi út
- A Csongrádi utca egységes mezővárosi utcaképe

Felmerülő problémák:

- A városközpont déli „kapuja” városképi szempontból megoldatlan (főposta előtti terület)
- Piszekút tér teljes elhanyagoltsága

Erzsébetváros

Lehatárolás:

Erzsébet körút - Mezei utca - Bajcsy Zsilinszky Endre utca - Csányi János körút - Csongrádi utca

Általános jellemzők:

A belvároson belül az egyetlen olyan városrész, amelynek központja is van. A Czollner tér a környék utcahálózatának természetes csomópontja. A tíz becsatlakozó utcának köszönhetően a városrész minden pontjáról pár perc alatt elérhető. A tér fókuszpontját kijelölő templom mellett két oktatási intézmény működik (a Piarista rend által átvett korábbi Angolkisasszonyok iskolája, valamint a Tóth László Általános Iskola). A városrész északi részének kistársasházakkal és családi házakkal beépített utcái az utóbbi időben felértékelődtek a városközpont közelében, csendes, rendezett lakókörnyezetű otthont keresők körében.

Kedvező adottságok:

- Városközponthoz közeli elhelyezkedés
- A Csongrádi utca egységes mezővárosi utcaképe
- A Czollner tér köré szerveződő utcahálózat

Felmerülő problémák:

- A Czollner tér kevés funkcióval rendelkezi a valódi alközponti szerep betöltéséhez

Kossuthváros

Lehatárolás:

Kossuth körút - Tizedes utca - Magyar utca - Batthyány utca - Katona József tér - Bajcsy Zsilinszky Endre utca - Mezei utca

Általános jellemzők:

A városrész több elkülönülő részre tagolódik. A Horváth Döme körúttól északra elhelyezkedő terület – funkcionálisan és városképileg egyaránt – a városközponttal áll szoros kapcsolatban. Itt található a város egyik kiemelkedő kulturális intézménye, a Katona József Színház, valamint Kecskemét patinás iskolája, a Zrínyi Ilona Általános Iskola. A Horváth Döme körút az 1980-as években, a belvárosi közlekedésfejlesztés egyik elemeként valósult meg. Az útszakasz kialakításával párhuzamosan nagyszabású bontásokra került sor a környéken. A felszámolt városszövet helyén változó színvonalú, többemeletes beépítés valósult meg. A városrész nyugati kapujában áll a megjelenésében is tekintélyt parancsoló a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság épülete. Mögötte egy zárt, keretes beépítést formál a Forrás lakópark. A városrész déli fele megőrizte hagyományos szerkezetét: keskeny utcák, apró telkek, sűrű földszintes beépítés jellemzi. Megfigyelhető a terület fokozatos átépülése. A régi szegényes porták helyén új családi házak és kistársasházak tűnnek fel, a beépítés egyre inkább zártsorúvá válik.

Kedvező adottságok:

- Városközponthoz közeli elhelyezkedés
- A Katona József tér városképi értékei

Felmerülő problémák:

- Térszerkezeti szabdaltság
- Jellegében és színvonalában vegyes beépítés
- A Katona József tér elszeparáltsága a főtértől

VASÚT MENTI TÉRSÉG

Lehatárolás:

Cegléd-Szeged vasútvonal - Csáktornyai utca - Kuruc körút - Bethlen körút - Ceglédi út

X. ábra: *A vasút menti térség lehatárolása*

Általános jellemzők:

A várost 1853-ban érte el a vasút. A pálya nyomvonala a városszéli házaktól mintegy 200 méterre, a hajdani temetők mögött vezetett. Az indóház a Nagykőrösi utca vonalában épült fel. A 19 század második felében a temetőket lezárták, majd a kegyeleti idő lejárta után felszámolták. A város keleti pereme és a vasút között – mintegy 600 méter hosszan – parksáv létesült, amely rövidesen a városlakók kedvelt pihenő- és szórakozóhelyévé vált. A gyümölcstermesztés fellendülésével a pályaudvar egyre fontosabb gazdasági, kereskedelmi szerepet kapott. Itt történt a város határában termelt gyümölcs exportra történő előkészítése és vagonírozása. A Szolnoki úttól délre eső területek a 20. század második feléig beépítetlenek maradt.

A 20. század második felében a mintegy 2 km hosszú területsáv – mind rekreációs, mind kereskedelmi téren – fokozatosan elvesztette a város életében betöltött korábbi fontos szerepét. A 2012-ben végrehajtott vasútkerti rehabilitáció újra megpróbálta feleleveníteni a tradíciókat.

Napjainkban a településrész közlekedési funkciója a meghatározó. Itt található a város főpályaudvara, a távolsági autóbusz-pályaudvar, valamint a Kunság volán központi telepe. A Kuruc körút mentén a kereskedelmi hagyományokat az Alföld Pro-Coop Zrt. logisztikai bázisa folytatja. A terület funkcionális átalakulását jelzi a NAV Bács-Kiskun Megyei Adóigazgatóságának Kuruc körúti székháza.

Kedvező adottságok:

- A távolsági tömegközlekedés városi csomópontja
- Jelentős kiterjedésű zöldterületek
- Rendelkezésre álló fejlesztési területek

Felmerülő problémák:

- Funkcionálisan elavult, városképileg nem érvényesülő főpályaudvar
- Zöldterületek tervezett beépítése
- Rendezetlen ipari és kereskedelmi ingatlanok
- Hiányos közlekedési kapcsolatok a Hunyadiváros felé (Rákóczi út – Hunyadi János tér gyalogos és kerékpáros tengely)

DÉLI KÜLVÁROSOK

Lehatárolás:

Küküllő utca – Árpád körút – Kossuth körút – Erzsébet körút – Csáktornyai utca – Fülöpszállási vasútvonal – Lajosmizsei vasútvonal

X. ábra: *Déli külvárosok lehatárolása*

Mint neve is mutatja nem egy egységes városrész, hanem három kisebb, egymáshoz lazán kapcsolódó településrész együttese. A legfőbb összekötő erő a településrészek földrajzi helyzete, azaz a nagykörút és a várost délről keretező vasútvonalak közötti elhelyezkedés.

Külső Árpádváros

Lehatárolás

Árpád körút - Halasi út - Lajosmizsei vasútvonal - Küküllő utca

Általános jellemzők:

A településrész csaknem felét a Szentháromság temető foglalja el. A 18. század közepén megnyitott temető kiterjedése 1960-ra megközelítette a 20 hektárt, de további terjeszkedésre már nem volt lehetőség. A Halasi út és az Árpád körút által biztosított kiváló közlekedési helyzet, illetve az újonnan létesülő nagyipari üzemek közelsége (Kádgyár) felértékelte a területet. A temető városfelőli részét felszámolták. Helyén 1968-ban avatták fel a város első lakótelepét. Országos tervpályázat nyertes műve alapján megvalósuló Leninváros az alapszolgáltatások teljes körét biztosította. A lakóházak mellett épült bölcsőde, óvoda, általános iskola, ABC, orvosi rendelő, gyógyszertár és posta is.

A lakótelep szerkezetét az Árpád körútra és a Halasi útra merőlegesen elhelyezett négy-ötszintes sávházak és a két út csomópontjában álló kilencemeletes pontházak határozzák meg.

Kedvező adottságok:

- A városközpont könnyű elérhetősége
- Szolgáltatói alközpont léte

Felmerülő problémák:

- Szociális rászorultak magas száma
- Társadalmi szempontból leszakadó lakótelep

Mezei város

Lehatárolás:

Kossuth körút - Erzsébet körút - Szegedi út - Fülöpszállási vasútvonal - Halasi út

Általános jellemzők:

A belvároshoz délről csatlakozó településrész a 19. század első felében népesült be. Településszerkezetét a kelet-nyugat irányú nyílegyenes utcák határozzák meg. A széles utcákat fésűs beépítésű, földszintes házak kísérik. Gyakoriak az utcáról közvetlenül nem megközelíthető, belsőportás ingatlanok. Az épületállomány kora és állaga változatos, az utcakép jellegtelen.

Kedvező adottságok:

- A városi átlagnál jobb demográfiai mutatók

Felmerülő problémák:

- Szociális rászorultak magas száma
- Jelentős arányú roma lakosság
- Negatív társadalmi megítélésű lakóterület

Ürgés

Lehatárolás:

Szegedi út - Kuruc tér - Csáktornyai utca - Fülöpszállási vasútvonal

Általános jellemzők:

A belváros délkeleti széléhez csatlakozó, kis kiterjedésű településrész. Alacsony fekvésű területét évszázadokig legelőként hasznosította a város. A 19. század elején alakult ki a Csongrád felé vezető út (ma Műkerti sétány) két oldalán.

Kedvező adottságok:

- A városi átlagnál jobb demográfiai mutatók
- Rendelkezésre álló kereskedelmi célú fejlesztési terület

Felmerülő problémák:

- Szociális rászorultak magas száma
- Jelentős arányú roma lakosság
- Negatív társadalmi megítélésű lakóterület

MÁRIAVÁROS

Lehatárolás

Mária körút - Árpád körút - Küküllő utca - Lajosmizsei vasútvonal - Tatár sor - Juhar utca - Nyíri út

X. ábra: *Máriaváros lehatárolása*

Általános jellemzők:

A városrész északi felének párhuzamos utcáit 1819-ben jelölték ki, tehát csaknem 200 éves a mai beépítés alapjául szolgáló településszerkezet. A telek kisméretűek, a beépítés sűrűnek tekinthető. Az lakóházak előkert nélkül, közvetlenül az utcára néznek. Az eredeti fésűs beépítés fokozatosan átadja helyét a félig zártsorú beépítésnek. Az egyszerűség ellenére a porták takarosak, az utcakép kulturált. Az épületállomány megújulása folyamatos, a sokszínűség sem zavaró.

A Szent Miklós utcától a Szentháromság temetőig terjedő egykori vásártér beépítése csak a 20. század elején, illetve nagyobbrészt az 1930-as években történt meg. Az utcaképet az utcával párhuzamos gerincű, igényes kispolgári lakóházak határozzák meg. A lakóterület mindmáig megőrizte egységes arculatát.

Kedvező adottságok:

- A városközpont könnyű elérhetősége

- Magasabb társadalmi státuszú népesség beköltözése
- Pozitív a terület társadalmi megítélése

Felmerülő problémák:

- Elöregedett demográfiai szerkezet
- Valódi városrészi alközpont hiánya
- Szolgáltatáshiányos terület

VILLANEGYED

Lehatárolás:

Széchenyi körút - Nyíri út - Lunkányi János utca - Irinyi út - Akadémia körút - Budai út

X. ábra: *A Villanegyed lehatárolása*

Általános jellemzők:

A Széchenyi körúttól északra elterülő lakó- és intézményterület jellegét a két világháború között emelt, kertekkel körülvett, szabadon álló villák határozzák meg, nagypolgári hangulatot kölcsönözve az egész környéknek. A városrész végleges kiépülése az 1950-es, 1960-as években történt. A kor egyszerű, sátortetős családi házai mellett többlakásos lakóházak és közintézmény is megjelentek. A városnegyed fontos értéke a funkcionális sokszínűség. A lakófunkció mellett számos oktatási intézmény, hivatal, kutatóintézet található

a területén (Bányai Júlia Gimnázium, Kocsis Pál Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Szakközépiskola és Szakiskola, ÁFEOSZ Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola, M. Bodom Pál Zeneiskola, Németh László Gimnázium, Szent Imre Katolikus Óvoda és Általános Iskola, Repülőorvosi Alkalmasságvizsgáló és Kutató Intézet.)

Kedvező adottságok:

- A városközpont könnyű elérhetősége
- Magasabb társadalmi státuszú népesség jelenléte
- Pozitív a terület társadalmi megítélése
- Gazdag intézményi hálózat
- Városképileg értékes épületállomány (polgári villák)

Felmerülő problémák:

- Elöregedett demográfiai szerkezetű lakosság

SZÉCHENYIVÁROS

Lehatárolás:

Budai út- Akadémia körút - Irinyi út - Lunkányi János utca - Nyíri út - tervezett Károly Róbert körút

X. ábra: *Széchenyiváros lehatárolása*

Általános jellemzők:

A városrészben a lakótelep jelleg dominál, de a Hollandfalu laza, sorházas utcái már egy egészen más fejlődési irányt képviselnek.

A közel 9000 lakást számláló Széchenyivárosi lakótelep országos viszonylatban is a nagy lakótelepek közé tartozik. Építése 1968-ban vette kezdetét, és alig több mint 20 év alatt 100 hektár Máriahegyi kertes-tanyás területet felszámolása árán érte el mai méretét.

A lakótelepet az Akadémia körút és a Március 15. utca három jól elkülönülő térszerkezeti egységre osztja.

Az Akadémiai körúttól délre 4 emeletes, blokkos épületek határozzák meg a beépítés karakterét. A lakóházak mellett bölcsőde, óvoda, általános iskola és szolgáltató alközpont is létesült. A 40 éve telepített fák mára valódi zöldövezeti hangulatot kölcsönöznek a lakókörnyezetnek.

A hetvenes évek közepétől a nagypaneles technológia megjelenésével már egy egészen más léptékben folytatódott a lakótelep építése. Az Akadémia körút és a Március 15. utca között – a legkülönfélébb elrendezésben – 5 és 10 emeletes lakóházak alkotják a beépítést. A területen belül két – bölcsödét, óvodát, általános iskolát magában foglaló – intézményi csoportosulás is található. A közösségi létesítmények azonban csak sokéves késéssel követték az erőltetett ütemű lakásépítést. A településrész jelképes központja az Aradi vértanúk tere, közepén a Széchenyi szoborral. Funkcionális értelemben azonban csak kereskedelmi szerepköre számottevő.

A Március 15. utcától északra eső terület kiépülése az 1980-as években vette kezdetét. Itt ismét az alacsonyabb, 4 emeletes lakóházak kerültek előtérbe. A beépítési formára általánosan jellemző a keretes elrendezés. A lakótelep harmadik ütemének építése azonban a rendszerváltás időszakában félbemaradt. Az elmúlt negyedszázadban csupán néhány új társasház létesült a korábbi beépítés folytatásaként, ami nem volt elég ahhoz, hogy a befejezetlenség érzése megszűnjön. A közintézményeket két középfokú iskola képviseli a területen (Bólyai János Gimnázium, Szent-Györgyi Albert Egészségügyi és Szociális Szakközépiskola). 2006 óta katolikus temploma és közösségi háza is van a városrésznek (Szentcsalád Plébánia).

Kedvező adottságok:

- A lakótelep különböző építési ütemeiből adódó változatosabb lakásstruktúra
- Megfelelő intézményi ellátottság
- A Szabadidőközpont szomszédsága

Felmerülő problémák:

- Közterületek állapota

  A közterületek jellege és állapota nagy végleteket takar. Az Akadémia körúttól délre a gondos parkosítás miatt sokkal barátságosabbnak tekinthető a lakókörnyezet, mint az 1970-80-as években épült részek, ahol már rendszerint nem maradt elég forrás a közterületek színvonalasabb kialakítására.
- Növekvő gépjárműhasználat

  A tömegessé vált autóhasználat mellet ma már kevés a rendelkezésre álló parkolóhely, a parkolási helyszükséglet növekedése a zöldterületeket fenyegeti.
- Személytelen lakókörnyezet

  A lakótelepek alapvető hiányossága, hogy az épületek nem kapcsolódnak kellő mértékben a környezetükhöz. Az utcaszinten az épületek általában zártak, a garázsajtók sora nemcsak monoton, hanem személytelen is.
- Kulturális közösségi létesítmények hiánya

  A lakótelepen élők jelentős számához képest kevés a kulturális programoknak, szerveződő egyesületeknek helyet adó közösségi létesítmény.
- Ellentmondásos társadalmi megítélés
- Városrészcentrum hiánya

  A lakótelep valódi városrészcentrummal nem rendelkezik. A paneltömbök belsejében elhelyezkedő oktatási intézmények önmagukban ehhez nem elégségesek. Az Aradi vértanúk tere csak jelképesen, az itt található Széchenyi szobor miatt tekinthető a városrész központjának.
- Problémás közlekedési kapcsolatok

  A Széchenyiváros 20 ezer lakója számára mindössze három útvonal áll rendelkezésére, hogy eljusson a Belvárosba és a város déli, keleti városrészeibe: Budai út, Nyíri út és az Irinyi utca. Ráadásul az utóbbi kettő forgalmi kapacitása korlátozott. A befejezetlen külső körutak miatt hiányosak a városrész keresztirányú kapcsolatai és jelentős átmenő forgalom is terheli (Március 15. utca). A Széchenyiváros és a városközpont között a tömegközlekedési kapcsolat nem kellően összehangolt.

SZÉKTÓ

Lehatárolás:

Vízmű út - III. Béla körút - Nyíri út - Juhar utca - Tatár sor - Lajosmizsei vasútvonal - Korhánközi út - Könyves Kálmán körút

X. ábra: *Széktó lehatárolása*

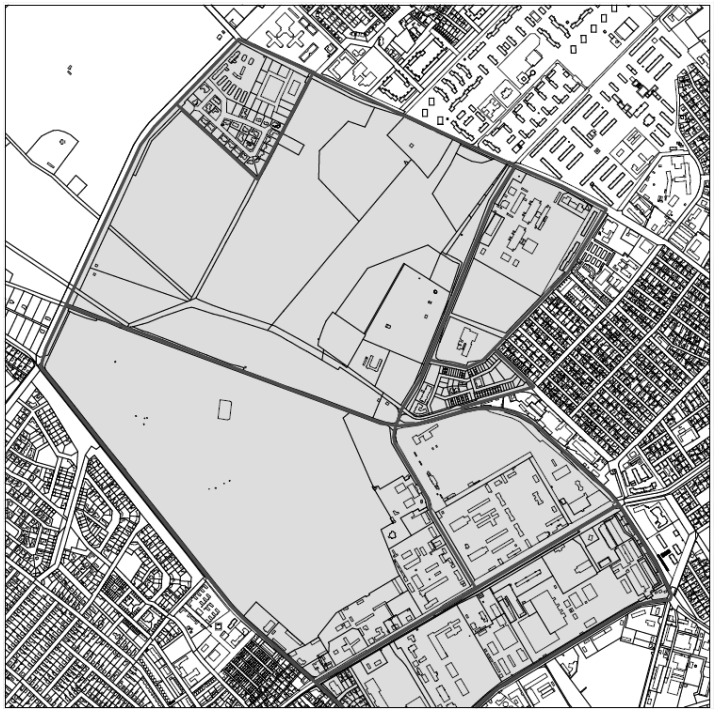

Általános jellemzők:

A településrész szabadidős funkciója más csaknem kilenc évtizedes múltra tekinthet vissza. Az egykori Széktó partján a város már 1926-ban nyári fürdőt létesített. Az 1948-49-ben lecsapolt tó helyén épült ki a városi strandfürdő (Széktói Strand), amely 1977-ben termálmedencékkel bővült, 2003-tól pedig élményfürdőként és csúszdaparkként üzemel.

Itt találhatóak a város legfontosabb sportlétesítményei. A stranddal szemközt 1962-ben avatták fel a Széktói Stadiont. Korszerűsítésére 2002-ben került sor. Az Izsáki úton 1968-ban átadott fedett uszoda a maga korában korszerűnek számított, de időközben eljárt felette az idő. 2011 óta új, korszerű uszoda és vele egybeépített fedett élményfürdő kínál minőségi szolgáltatásokat a város és a térség lakói számára. Az új Városi Sportcsarnok 2007-ben készült el.

A Nyíri úttól a Vízmű útig húzódó hajdani vízjárta területen 1976 és 1986 között, több fázisban mesterséges víztározó-rendszert alakítottak ki. Ennek egy része 1987 óta jóléti és

idegenforgalmi célokat is szolgál. A több mint 120 hektár kiterjedésű Benkó Zoltán Szabadidőközpont területének felét erdő, negyedét pedig egy 20 és egy 14 hektáros tó foglalja el. A Kecskemét-Lajosmizse vasút túloldalán további két, egyenként 10 hektáros tó található. A vízben szegény tájon megtelepült város számára különösen nagy értéket képvisel az összesen mintegy 50 hektár kiterjedésű vízfelület.

A szabadidőközpont mögött 1986-ban alapított arborétum szakmai sikertörténetnek tekinthető. Természeti, környezeti és rekreációs értékei az idő múlásával egyre jelentősebbé válnak.

A Nyíri út és a Csabai Géza körút által közrefogott 12 hektáros területen áll a megye legnagyobb egészségügyi komplexuma, a Kecskeméti Gyógyintézeti Központ. A megyei kórház központi épületeit 1980-ban adták át. Azóta többször bővítették és korszerűsítették. Jelenleg egy 15 ezer négyzetméter alapterületű új szárny építése van folyamatban, amelyben anya-gyermek központ, valamint szív- és érrendszeri centrum fog majd helyet kapni.

A városrészhez kapcsolódik az Izsáki úti városrehabilitációs térség. Itt található a Kecskeméti Főiskola legnagyobb egysége, a Műszaki Főiskolai Kar, a megyei kórház régi tömbje, valamint két bevásárlóközpont: Szil-Coop Áruház és a 2008-ban megnyílt a Targer Center (Tesco, OBI). Az útvonal funkcionális átalakulása folyamatos. A KÉSZ Kft. irodaháza helyén 2013-ban nyílt meg a négycsillagos Four Points by Sheraton Kecskemét Hotel és Konferenciaközpont, amely 136 szobával és 480 főt befogadó konferenciatermeivel elsősorban az üzleti turizmusara specializálódott. Új funkciót keres a régi sportuszoda jelenleg üresen álló épülete, valamint a 12 hektáros Rudolf laktanya műemlékegyüttese.

VACSI-KÖZI VÁROSRÉSZ

Lehatárolás:

Budai út - Bethlen körút - Ceglédi vasútvonal - tervezett belterületi határ

X. ábra: *A Vacsi-közi városrész lehatárolása*

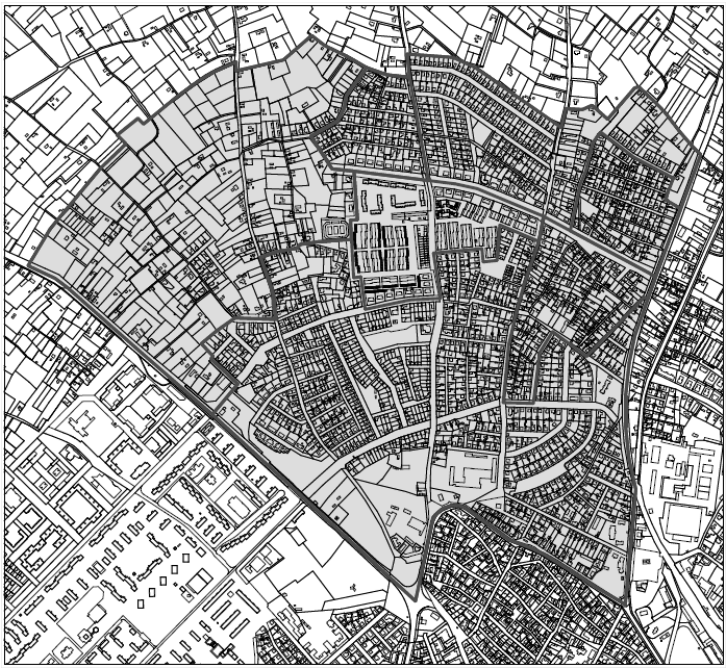

Általános jellemzők:

A városrész alapvető jellegzetessége az erőteljes mozaikosság. A különböző időpontokban épült, kis kiterjedésű lakónegyedek nem csak területileg, hanem városképi karakterük alapján is jól megkülönböztethetők egymástól.

A történelmi várostestet északról határoló egykori szőlőskert övben a két világháború között jöttek létre az első telepszerű településkezdemények (Voelketelep, Dárdaitelep, Miklovicstelep, Székelytelep). A dűlőutakból kialakult keskeny utcák között szegényes, falusias beépítés volt a jellemző. Az 1960-as években már szabályozott keretek között folytatódott a városrész kiépülése. Ekkor létesültek a Vacsi-köztől keletre elhelyezkedő, rendezett környezetű, családi házas utcák. Az 1980-as évek közepétől a városrész középső és keleti térségében indultak el nagyobb szabású lakóterületi fejlesztések. A cél egy intenzív de egyben változatos beépítésű városi lakókörnyezet létrehozása volt. Az új – kistársasházas, sorházas és zárt sorú családi házas – lakóegységek jelentősen emelték a városrész társadalmi megítélését.

A Vacsi-közi városrészben – a sajátos, mozaikos térszerkezet miatt – nem alakult ki természetes településrész-központ. A lakosok alapellátását szolgáló intézményrendszer is hiányos. A meglévő intézmények és szolgáltatások egymástól távol, területileg elszórva jelennek meg. A helyben élők a mindennapi szolgáltatások jelentős részét kénytelenek a városrészen kívül igénybe venni.

A városrész két legjelentősebb intézménye Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara és a Kandó Kálmán Szakközépiskola és Szakiskola. Mindkettő a városrész Belvárossal szomszédos peremén helyezkedik el.

HUNYADIVÁROS

Lehatárolás

Cegléd-Kecskemét vasútvonal - Szolnoki út - Békéscsabai út - tervezett belterületi határ

X. ábra: *Hunyadiváros lehatárolása*

Általános jellemzők:

A városrész helyén korábban szőlőskertek terültek el. Az első utcák még az 1930-as években népesültek be, de a városrész tényleges kiépülése csak az 1960-as évektől vette kezdetét.

A városrészben a lakóterületi jelleg dominál. Gazdasági funkció nagyobb kiterjedésben csak a Békéscsabai út – Béke fasor – Géza fejedelem körút, valamint a Ceglédi út – Liszt Ferenc

utca – Daróczi köz által határolt területen fordul elő. A Ceglédi út mentén a kereskedelmi funkció térnyerése figyelhető meg. A városrészben a laza, családi házas jelleg a meghatározó, de e mellett számos más beépítési forma is jelen van (telepszerű blokkos, illetve paneles épületek, kistársasházak, sorházak, ikerházak, zártsorú családi házak).

Hunyadiváros szerkezetében és településképében világosan érzékelhető a tervszerűség, ez a tervszerűség azonban nem jelent egyúttal monotonitást is. A változatos beépítés megteremti azokat a kisebb lakóegységeket, amelyekkel a helyiek könnyen azonosulni tudnak és amelyeket magukénak éreznek.

A városrész két alközponttal rendelkezik. A Hunyadi János tér a városrész régebbi építésű, jellemzően családi házas déli részének a természetes központja. A tér helyzete, városias környezete és központi szerepkörei (középiskola, általános iskola és egészségház) együttesen valódi városrészcentrummá avatják.

A Hunyadiváros északi részén, az 1970-es és 1980-as években felépült társasházas, sorházas környezetében alakult ki a városrész másik alközpontja. A helyi igényeket kielégítő oktatási intézmények (óvoda, általános iskola) mellett itt található a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága, a Természet Háza, és a Kecskemétfilm Kft. alkotóműhelye. Valódi városrészközpont helyett azonban inkább intézményi csoportosulásról beszélhetünk, mivel az egyes épületek egymástól távolabb, önállóan jelennek meg, s nem képeznek városképi egységet.

Hunyadivároshoz tartozik az 1928-ban alapított baromfifeldolgozó üzemegysége. Az egykori városszéli telephely ma már zárványként ékelődik a várostestbe.

Szintén a gazdasági funkció a meghatározó a Béke fasor – Géza fejedelem körút – Békéscsabai út által határolt területen. A korábbi ipari övezet fokozatos átalakulása figyelhető meg. Az utóbbi 10-15 évben előtérbe került a kereskedelmi funkció (Lidl, Faipari áruház, nagykereskedelmi telephelyek), és intézményi szerepkörrel is gazdagodott a terület (Kecskeméti Regionális Képző Központ)

SZENT ISTVÁN VÁROS

Lehatárolás:

Szolnoki út – Békéscsabai út – belterület keleti határa – Kecskemét-Lakitelek vasútvonal – Cegléd-Szeged vasútvonal

X. ábra: *Szent István Város lehatárolása*

Általános jellemzők:

A városrészen belül két, eltérő területhasználatú rész különíthető el. Műkertvárosi lakónegyed, valamint Keleti gazdasági terület.

A Békéscsabai út és a Szent István király körút a város gazdasági életének egyik kulcsterülete. Műkertváros 4300 lakójával már a tekintélyesebb kecskeméti lakónegyedek közé tartozik. Nevét az 1856-ban alapított, majd az 1880-as években városi népkerté alakított mintakertészetről kapta. A Műkert területén építették fel 1909-12 között a város Művésztelepét. Lakóterületkén a 20. század második felében vált jelentőssé. A családi házas beépítés mellett a Szent István körút felé eső részen 6-8-10 lakásos 2-3 szintes társasházak szegélyezik az utcákat. Ma legjelentősebb vonzereje a Kecskeméti Vadaskert.

A keleti gazdasági terület előzményét a Békéscsabai út déli oldalán 1922-ben alapított Platter féle Konzervgyár jelentette. A gazdasági telephelyek nagyobb léptékű megjelenésének az 1970-es években átadott Szent István körút teremtette meg a feltételeit. A korábban a várostól

közlekedésileg elzárt, mezőgazdasági hasznosítású térségben először a megyei építőipari vállalat hatalmas telephelye épült fel, majd az 1990-es években számos multinacionális vállalt telepítette ide új termelőbázisát. A város legnagyobb ipari foglalkoztatói közül itt található a Kecskeméti Konzervgyár Zrt., a Phoenix Mecano Kecskemét Kft., a ThyssenKrupp Nothelfer Kft., a Hilti Szerszám Kft., CabTech Kft.

SZENT LÁSZLÓ VÁROS

Lehatárolás:

Fülöpszállási vasútvonal – Szegedi vasútvonal – déli elkerülő út – Halasi út

X. ábra: *Szent László Város lehatárolása*

Általános jellemzők:

A városfejlesztési körzet területhasználata összetett. Nagyobbik részén a gazdasági (azon belül is az ipari) hasznosítás dominál, kisebb hányadán pedig kertvárosias illetve falusias lakóterület találni. Lakóterületei mind egymástól, mind a város központi részértől elkülönülnek.

Az első gazdasági létesítmények (gőzmalom, sertéshizlaló telep) meg az 1800-as évek végén Kecskemát-Alsó vasútállomás mellett jelentek. Az 1970-es, 1980-as évekre ipari és kereskedelmi telephelyek többé-kevésbé összefüggő sávja alakult ki a Mindszenti körút, a

Külső-Szegedi út és a Matkói út mellett. A főbb feltáró utak közötti területek azonban beépítetlenek maradtak. Ez a laza, hézagos térszerkezet az utóbbi negyedszázadban sem módosult lényegesen. Az új beruházások is alkalmazkodtak az adottságokhoz. Kivételt jelent a Szegedi út és a Szegedi vasút közötti terület, amely nagy területigényű zöldmezős beruházások számára kínál fejlesztési lehetőséget (Univer Product Zrt., Bertrans Zrt. Mecanova Fémszerkezetgyártó Kft., Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft.).

Szent-László város gazdasági zónájában három különálló lakónegyeddel is beékelődik.

A legnagyobb a Halasi út és a Matkói út között elhelyezkedő Rendőrfalu. Az első utcák az 1930-as években létesültek, mai formáját az 1960-as években érte el. Utcahálózata mértani szerkesztésű, településképe falusias. Népessége 1770 fő.

A Szent László körút déli oldalán található Kósafalu az 1970-es években termelőszövetkezeti lakótelepnek épült, és körülbelül 800 lakosnak ad otthont.

A legkisebb és legrégebbi múltra visszatekintő településrész az ún. Muszáj. Neve arra utal, hogy az egykor itt elterülő vizenyős legelőn kiosztott telkek nem örvendtek nagy népszerűségnek. A lakosság száma mindössze 500 fő.

ALSÓSZÉKTÓ

Lehatárolás:

Dunaföldvári út – Izsáki út – Könyves Kálmán körút – Halasi út – nyugati belterületi határ

X. ábra: *Alsószéktó lehatárolása*

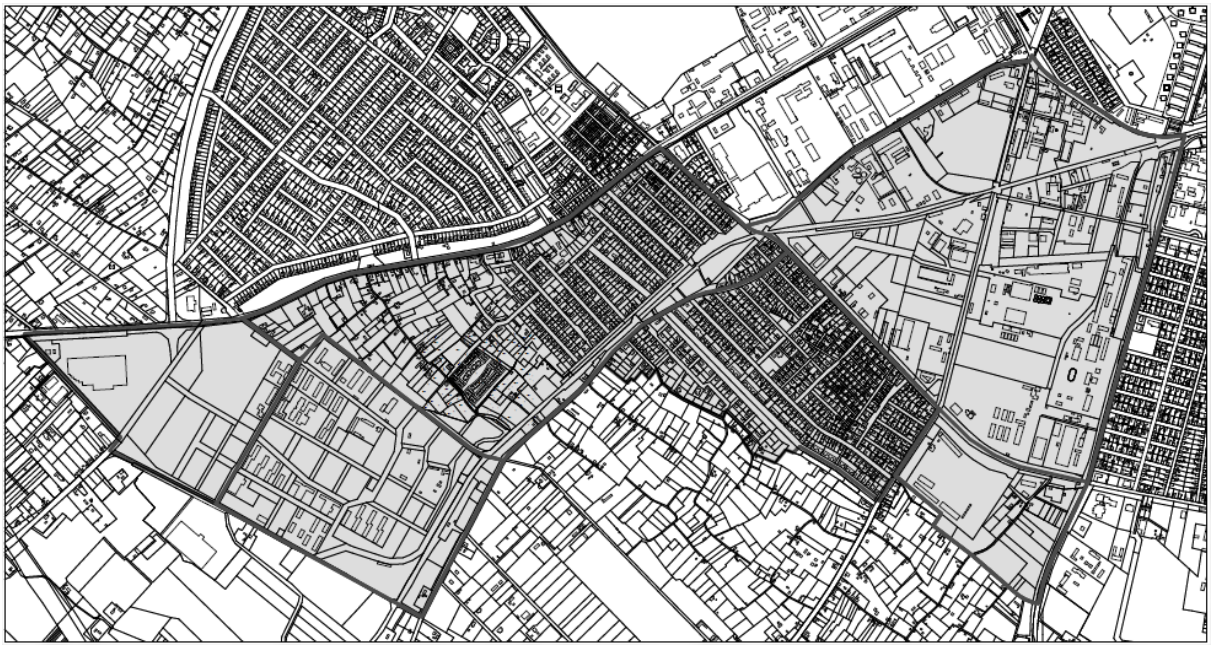

Általános jellemzők:

A városrész térszerkezetileg inhomogén, egymástól elszigetelt területi egységekből tevődik össze. A különböző területhasználattal és eltérő beépítési jellemzőkkel rendelkező településrészek között csak laza kapcsolat van. A lakóterületek alkotják a városrész magját (Alsószéktó Kertváros, Szeleifalu), amihez kelet felől jelentős kiterjedésű gazdasági zóna, nyugat felől pedig kereskedelmi központ csatlakozik.

Szeleifalu kis kiterjedése ellenére saját városrészi identitással rendelkező lakóterület. Magja a két világháború közötti időszakra jellemző peremvárosi telep képét mutatja. Az 1960-as években történt lakóterület-fejlesztés már a kertvárosias jellegét erősítette. A településrész nyugati oldalán az 1990-es évek elején felépült új családiházas utcák már az Alsószéktói tanyák határrész kertvárosi átépülésének előfutáraiként tekinthetők.

Alsószéktó Kertváros az Izsáki út és a Fülöpszállási vasút között helyezkedik el. Keleti fele az 1960-as években, nyugati része pedig az 1990-es évek elején népesült be. 2010-ben itt épült fel az ún. Mercedes lakópark.

Alsószéktó Homokbánya nevű településrésze a város legnagyobb egykori szovjet laktanyáját foglalja magába. A több mint 50 hektáron elterülő ingatlan-együttesnek eddig még csak kisebbik hányadát sikerült hasznosítani. A felújított épületekben helyet kapott egy középiskola, a Kecskeméti Főiskola kollégiuma és Tudósháza, továbbá kialakítottak 240 önkormányzati bérlakást is.

A város nyugati kapujában – az autópálya közelségét és a kedvező közlekedési kapcsolatokat kihasználva – kereskedelmi centrum alakult ki. Az Auchan hipermarket mellett jelen van a Media Markt, a Decathlon, az Aldi, de található itt mezőgazdasági szakáruház és fürdőszobaszalon is.

A Könyves Kálmán körút – Wéber Ede út – Lajosmizsei vasú – Halasi út által határolt területen egyeduralkodó a gazdasági funkció. Egykor a Kiskőrösi út elején működött a város egyik első ipari üzeme, az 1900-ban alapított Első Kecskeméti Konzervgyár. A Kiskőrösi út és a Halasi út között ma már elavultnak tekinthető a telephelystruktúra. Az épületek többsége elöregedett, a jelenlegi elvárásoknak már nehezen fele meg. A Kiskőrösi út és a Wéber Ede út közé eső terület kevésbé beépített. A Könyves Kálmán körúttal határos nyugati része az utóbbi 15-20 évben alakult ki.

PETŐFIVÁROS

Lehatárolás:

Izsáki út - Vízmű út - Csalánosi út

X. ábra: *Petőfiváros lehatárolása*

Általános jellemzők:

Az Izsáki úttól északra elhelyezkedő Petőfiváros erdősávok mögé húzódó összefüggő lakóövezet. Átmenő közlekedési forgalom egyáltalán nem terheli. A városrészben a családiházas beépítés dominanciája mellett sorházak és ikerházak is megtalálhatók. A lakókörnyezet jellege alapján az egyes építési fázisok területileg is jól elkülönülnek. Az 1990 előtt kiépült, Szüret utcától nyugatra eső területeken a nagyobb telkek (átlagosan 800 m2) és lazább beépítés jellemző. Az 1990 után kialakított, Vízmű út felé eső részeken már kisebb telekméret (500-600 m2) és intenzívebb beépítés jellemző. A városrész kezdetben központ és intézmények nélkül épült. Az általános iskolát csak 1989-ben adták át. Ma az iskola környéke tekinthető a városrész központjának, de valódi, teljes értékű városrészi alközpontról nem beszélhetünk. A helyi lakosságot kiszolgáló alapvető oktatási és egészségügyi intézményeken kívül (iskola, óvoda, háziorvosi rendelő, gyógyszertár) egyedül az 1990-óta itt működő SOS gyermekfalu említhető meg.

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

(potenciális akcióterületek)

A szegregációs folyamatok kialakulásáért Magyarországon, így Kecskemét társadalmán belül is, alapvetően három – társadalmi, gazdasági és kulturális – tényező felelős. Az első a helyi társadalom középrétege jelentős csoportjainak lecsúszása, tartós elszegényedése. Ezt a folyamatot a 2008-as pénzügyi, majd gazdasági válság tovább mélyítette, amelynek hatásait (pl. devizacsapda, munkahelyek elvesztése, az adóváltozás és a magas infláció következtében az alacsony keresetűek helyzetének romlása) a városi társadalom a mai napig nem heverte ki. Fontos vonása volt ennek a válságnak, hogy nemcsak a középréteg alsó harmadát, hanem kisebb mértékben a két felsőbb tercilist (részben a munkahelyek elvesztéséből, de leginkább a devizaadósság következtében) is érintette.

A gazdasági krízis egyik legfőbb hatása, a munkahelyek megszűnése – egyes hazai kutatások alapján – a férfiakat (s ezen belül is az 50 év feletti korosztályt) súlyosabban érintette, mint a nőket, hiszen a felmérések szerint, a munkájukat elvesztettek között, illetve ennek következtében a tartós munkanélküliek között is magasabb az arányuk, mint korábban.

A munkahelyek elvesztése mellett, a tartós elszegényedés másik tényezője az alsóközéprétegben a deviza hitelek jól ismert problémája. Ez területileg elsősorban a lakótelepek övezetében mutatkozik meg nagyobb tömegben, így Kecskeméten elsősorban a Széchenyivárost lehet említeni e körben.

A településeken belüli szegregációs folyamatok bizonyos tekintetben spontán társadalmi jelenségként követhetők nyomon, melynek kialakulása és fennmaradása bonyolult hatásrendszerek következménye, melynek komplex kezelése (pl. oktatási problémák, foglalkoztatási, foglalkoztathatósági problémák, jogszabályi környezet) nagy kihívás egy város számára, melyet csak részben tud egyedül kezelni.

A szegregáció irányába mutató globális tendenciákat hazánkban tovább erősíti három tényező. Ezek egyike az alsó középrétegek jelentős részének lecsúszása, ezzel párhuzamosan pedig az egyharmados társadalom kialakulása és a mélyszegénység, mint tartós életforma elterjedése és fennmaradása. A szegregáció kialakulásáért felelős másik ok a lakosság egy részének iskolázatlansága, mellyel szorosan összefügg, egyes társadalmi csoportok foglalkoztatottságának megoldatlansága és az ezzel együtt járó járó munkanélküliség. Ezek a folyamatok egy olyan társadalmi lejtő kialakulásához vezetnek, melynek egyenes következménye a társadalmi-gazdasági leszakadás, majd ezt követő kirekesztődés.

Ebben a folyamatban természetesen a regionális fejlettség függvényében, országos szinten is jelentős különbségek vannak, ugyanakkor a társadalomstatisztikai adatok szerint Kecskeméten is jelen van a probléma, melyet az iskolázottsági és strukturális munkanélküliségre utaló adatok is alátámasztanak. A várostesten belül ennek tömeges megjelenése, térben nem egyértelműen meghatározott, hiszen az alsó-középrétegek elszegényedésével is összefügg, akik a város különböző részeiben, s nem egy jól körülhatárolt területen élnek. Azonban a jelenség szoros kapcsolatot mutat a lakásállomány állapotával, a rendszeres szociális támogatások térbeli eloszlásával, illetve a roma társadalom városon belüli elhelyezkedésével is. Ez utóbbi társadalmi probléma kapcsán, mindenképpen ki kell emelni a többségi társadalom és a roma kisebbség közötti konfliktusok megoldatlanságát, ami fontos szerepet játszik a szegregáció konzerválódásában és újratermelődésében is.

A statisztikai adatok és az empirikus vizsgálatok alapján a város közigazgatási határán belül négy nagyobb egybefüggő területet határolhatunk le, ahol különböző mélységű társadalmi problémákat figyelhetünk meg (X. ábra).

X. ábra: *Szegregált, vagy szegregáció által veszélyeztetett területek*

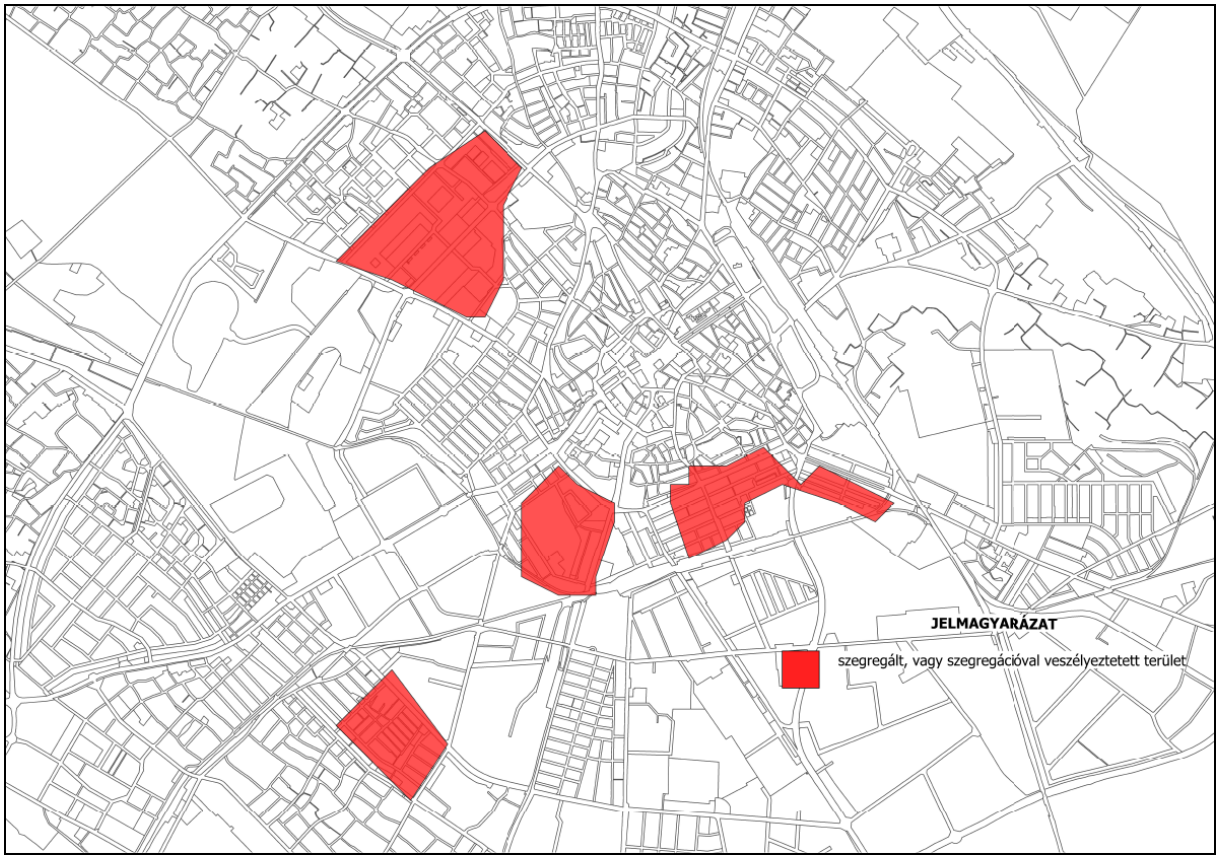

Adatok forrása: Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013.

A Kossuth- és Erzsébetváros déli részén, valamint az Ürgés városrész esetében a mélyszegénység, az iskolázatlanság, a munkanélküliség és leromlott műszaki állapotú lakásállomány egyszerre van jelen. Bár az önkormányzat egy jelentős társadalomfejlesztési és integrációs elemeket is tartalmazó szociális városrehabilitációs programot indított el, látványos javulást csak egy következetesen végrehajtott, akár évtizedekig tartó komplex társadalomfejlesztési, oktatási és foglalkoztatási program eredményezhetne. Nem sokkal kedvezőbb a Szeleifalu környékén lehatárolt terület helyzete sem, ahol ugyancsak összetett szegregációs tünetegyüttes jelenik meg, s jelentős az alacsony státuszúak aránya. A másik két terület (Széchenyiváros, Halasi út menti területek) kapcsán nem beszélhetünk igazi szegregációról, de a kedvezőtlen társadalmi folyamatok és szociális problémák egyes tünetei (pl. munkanélküliség, szociális segélyezés valamelyik fajtája,) a jelzett területeken is megjelentek.

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

(potenciális akcióterületek)

Az akcióterületi és fejlesztési területek lehatárolása szakmai és döntéshozói egyeztetések alatt áll!

X. ábra: *Lehetséges fejlesztési területek Kecskeméten*

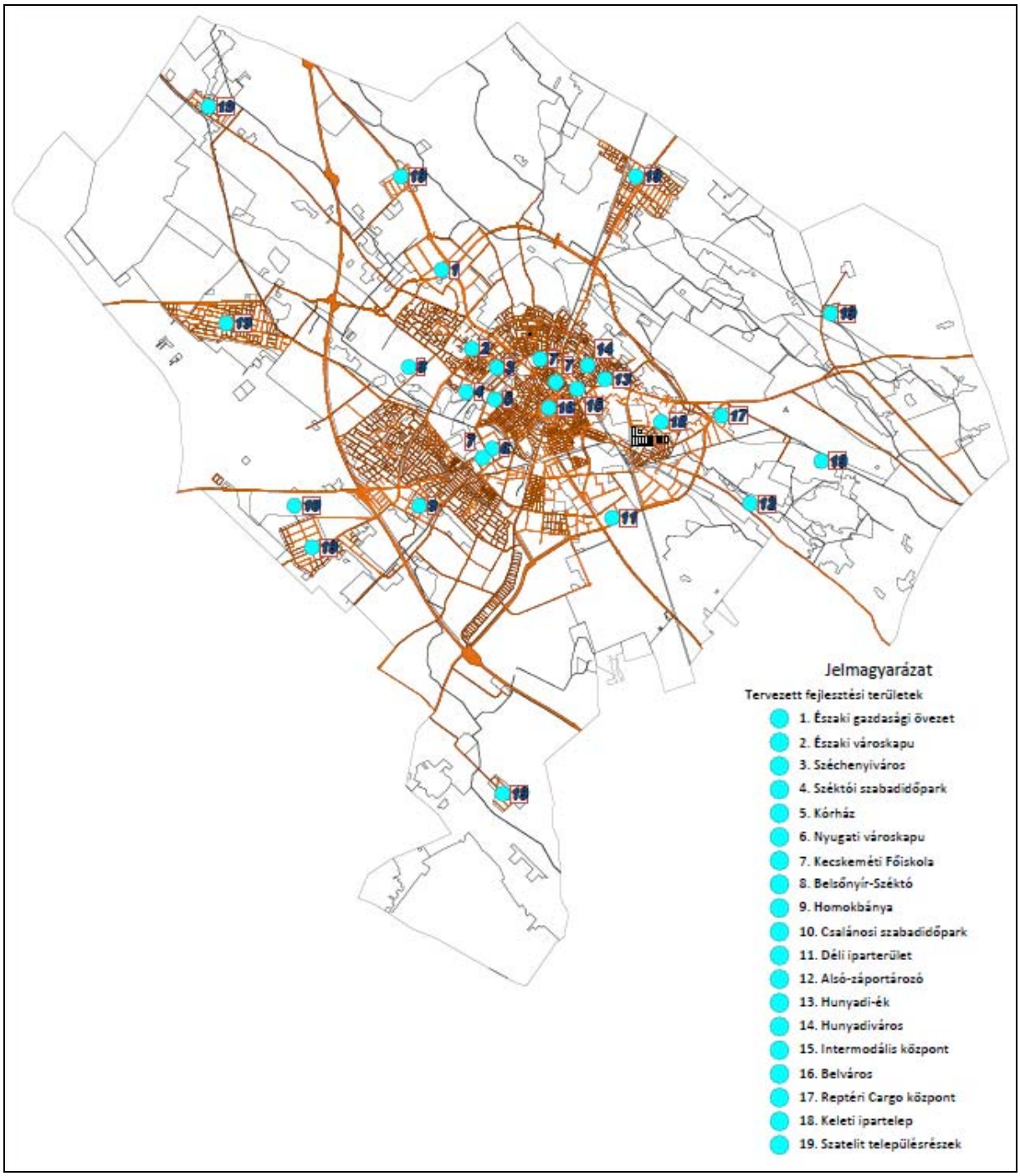

MELLÉKLET

X. ábra: *Lajosmizse Településszerkezeti Terve*

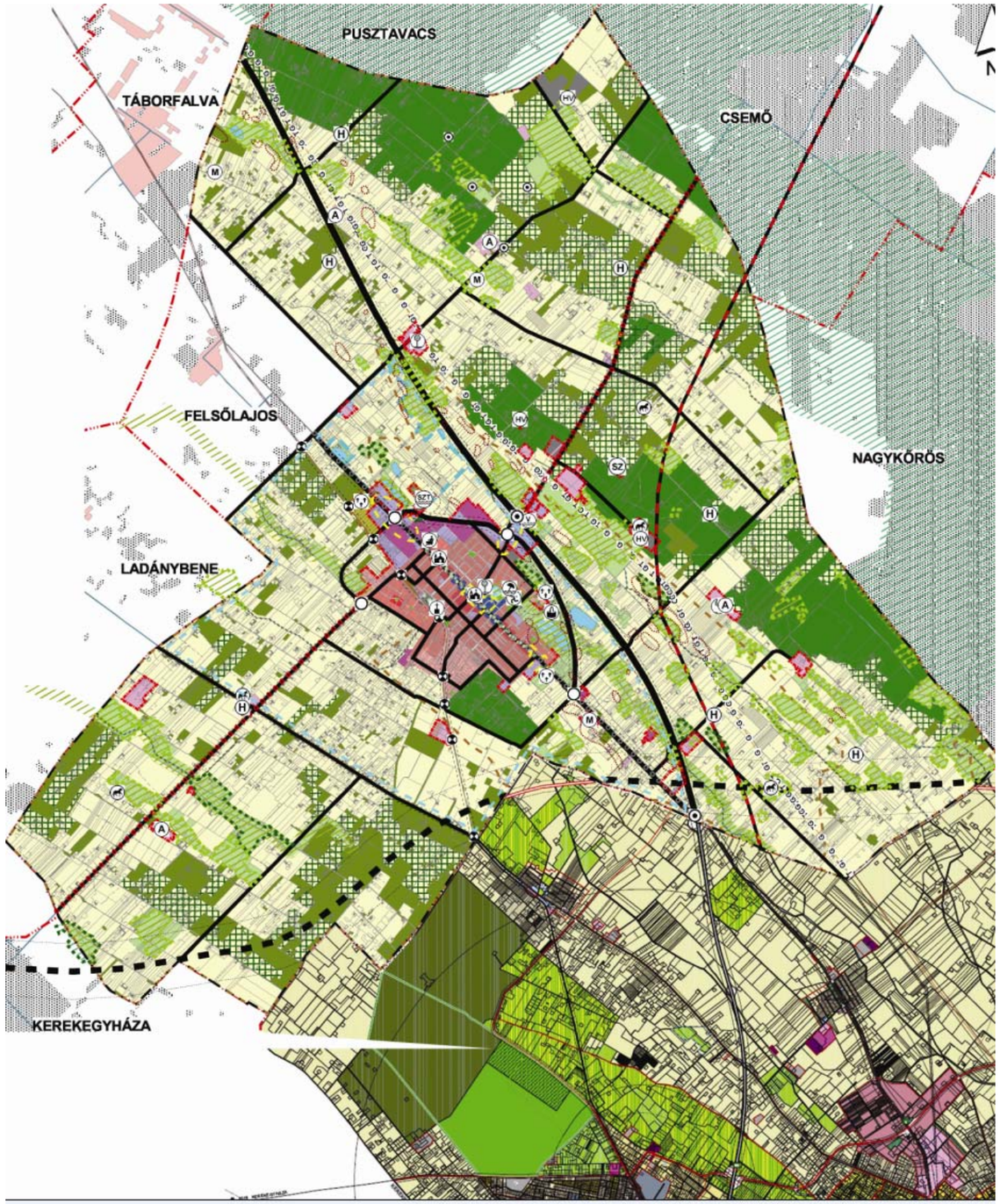

X. ábra: *Nagykőrös Településszerkezeti Terve*

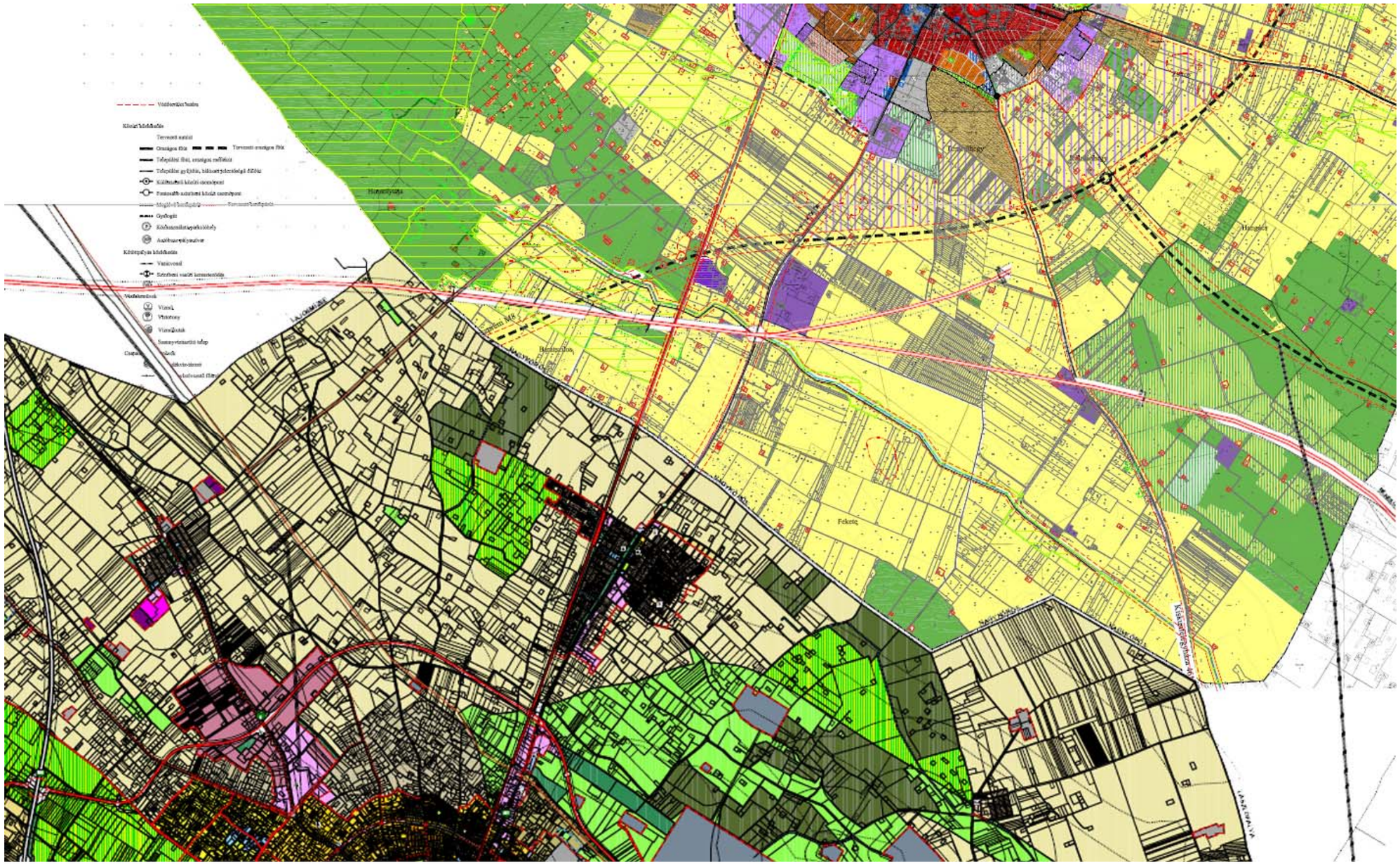

X. ábra: *Szentkirály Településszerkezeti Terve*

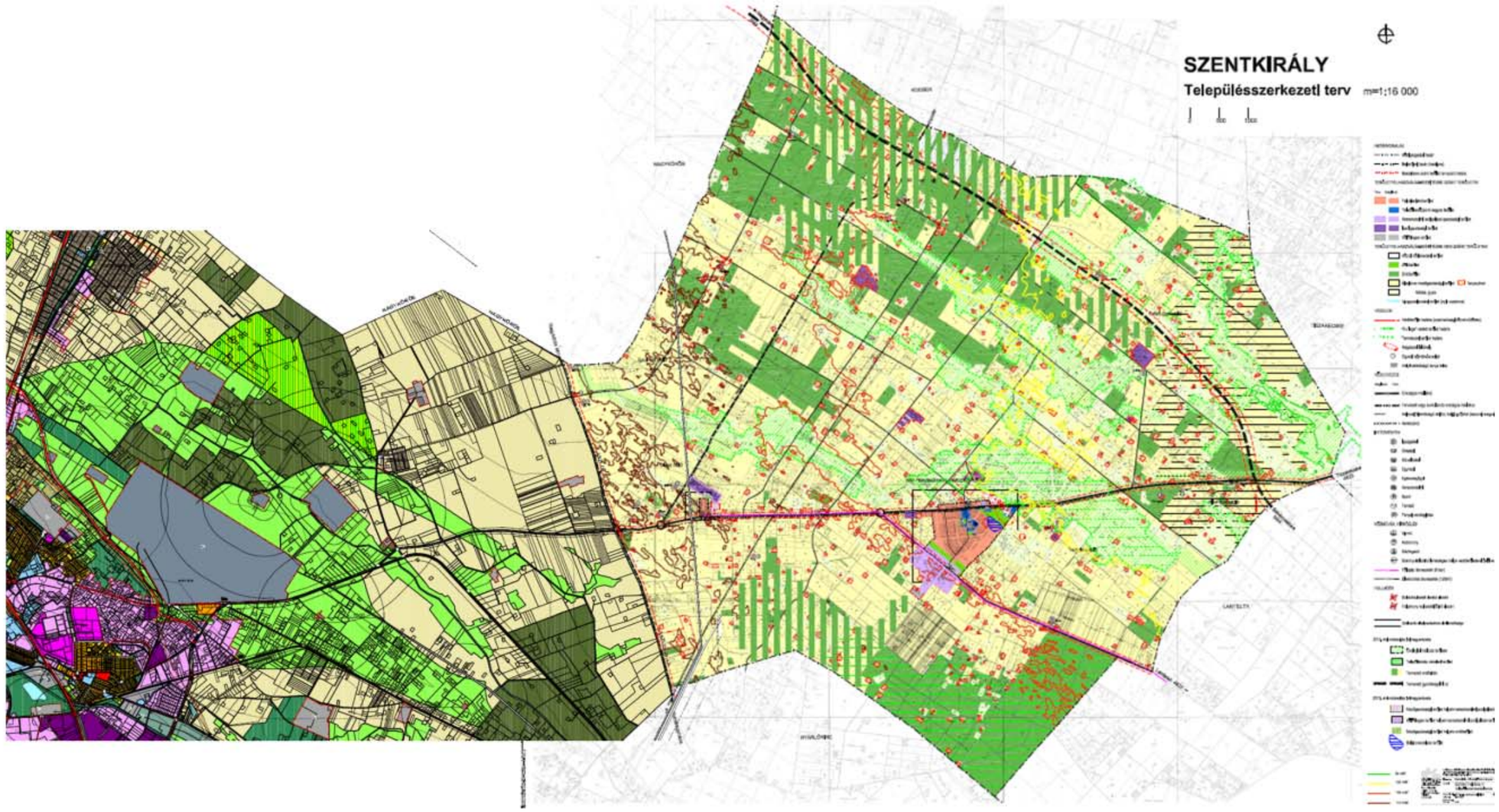

X. ábra: *Nyárlőrinc Településszerkezeti Terve*

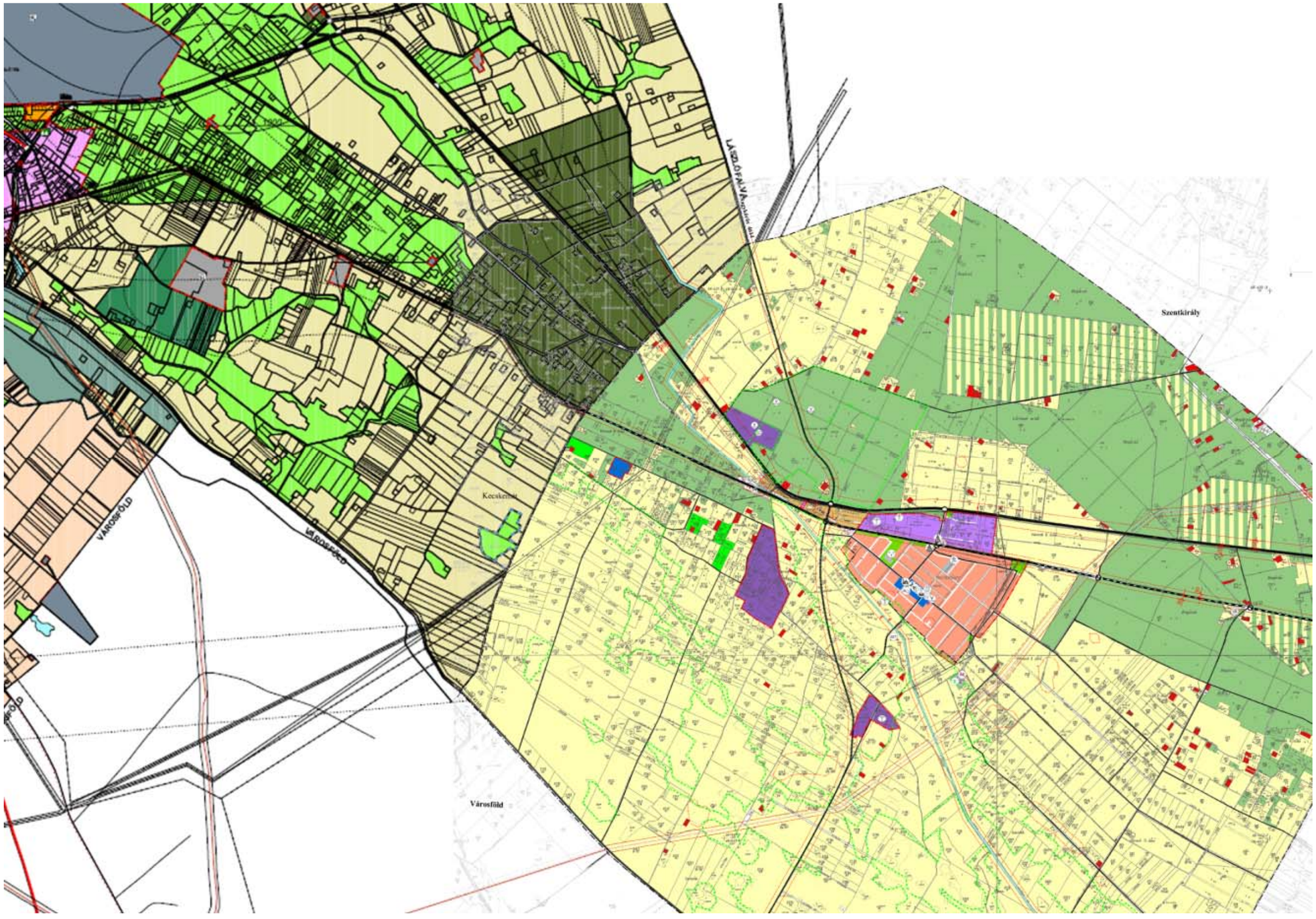

X. ábra: *Városföld Településszerkezeti Terve*

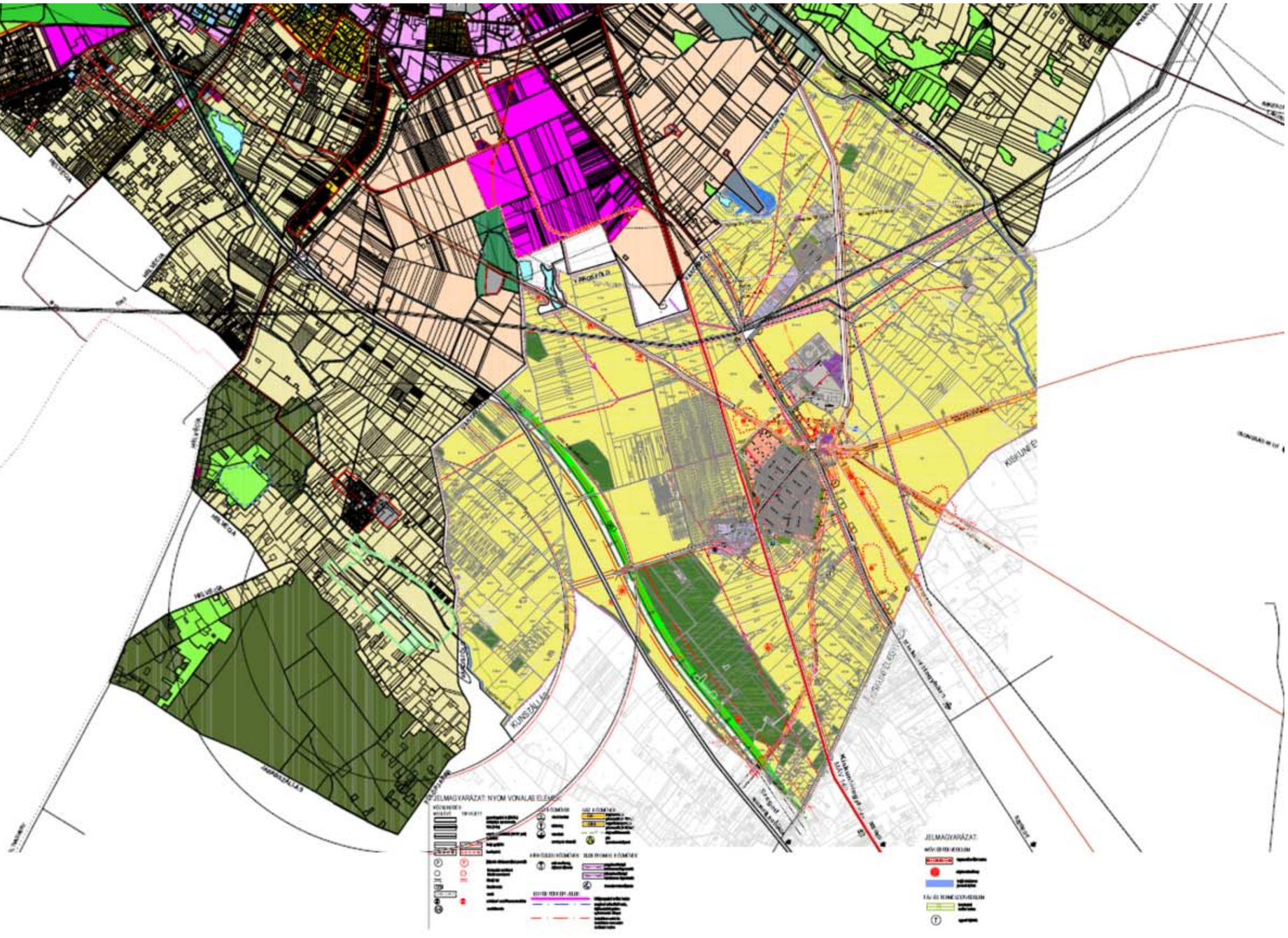

X. ábra: *Jakabszállás Településszerkezeti Terve*

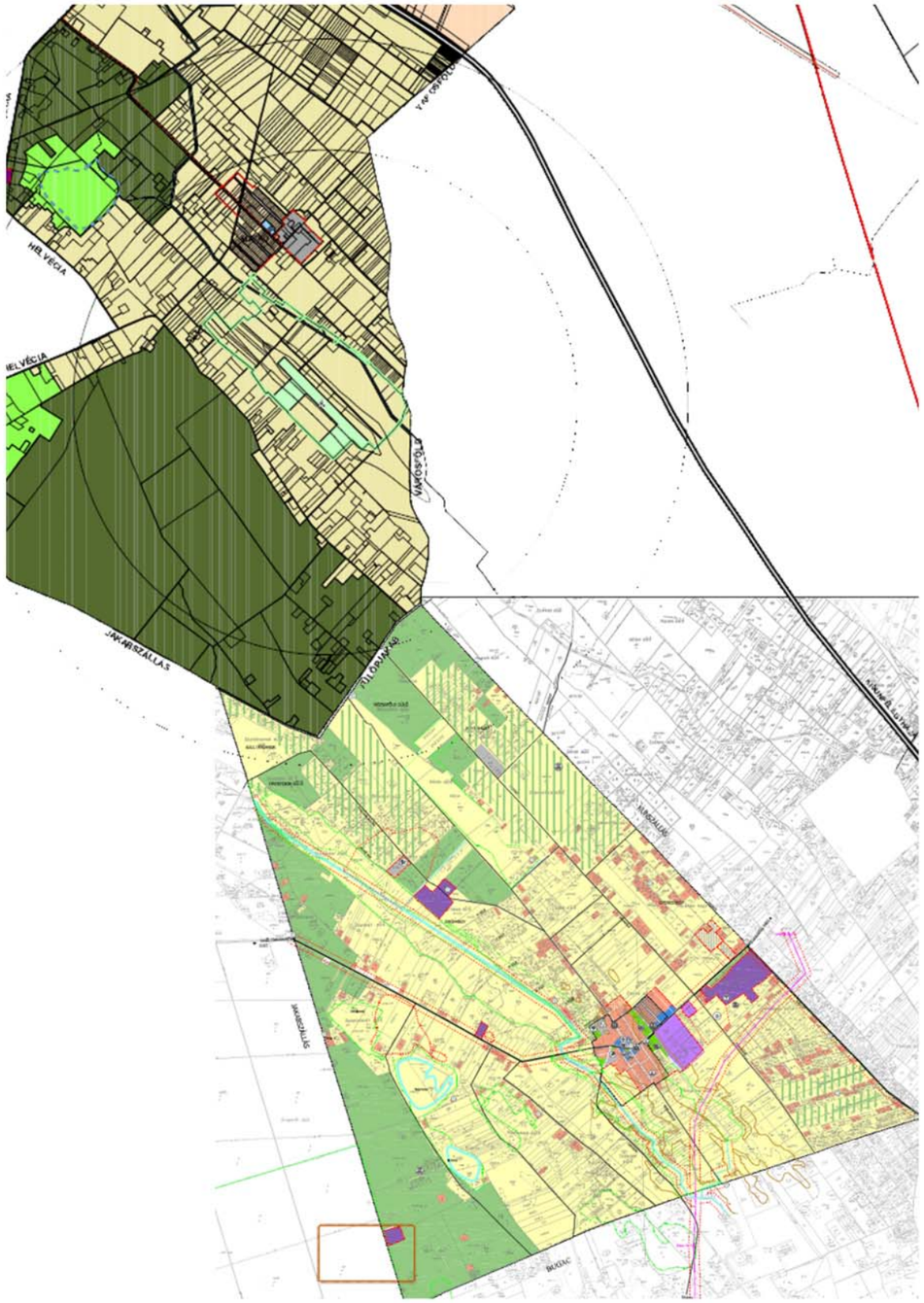

X. ábra: *Helvécia Településszerkezeti Terve*

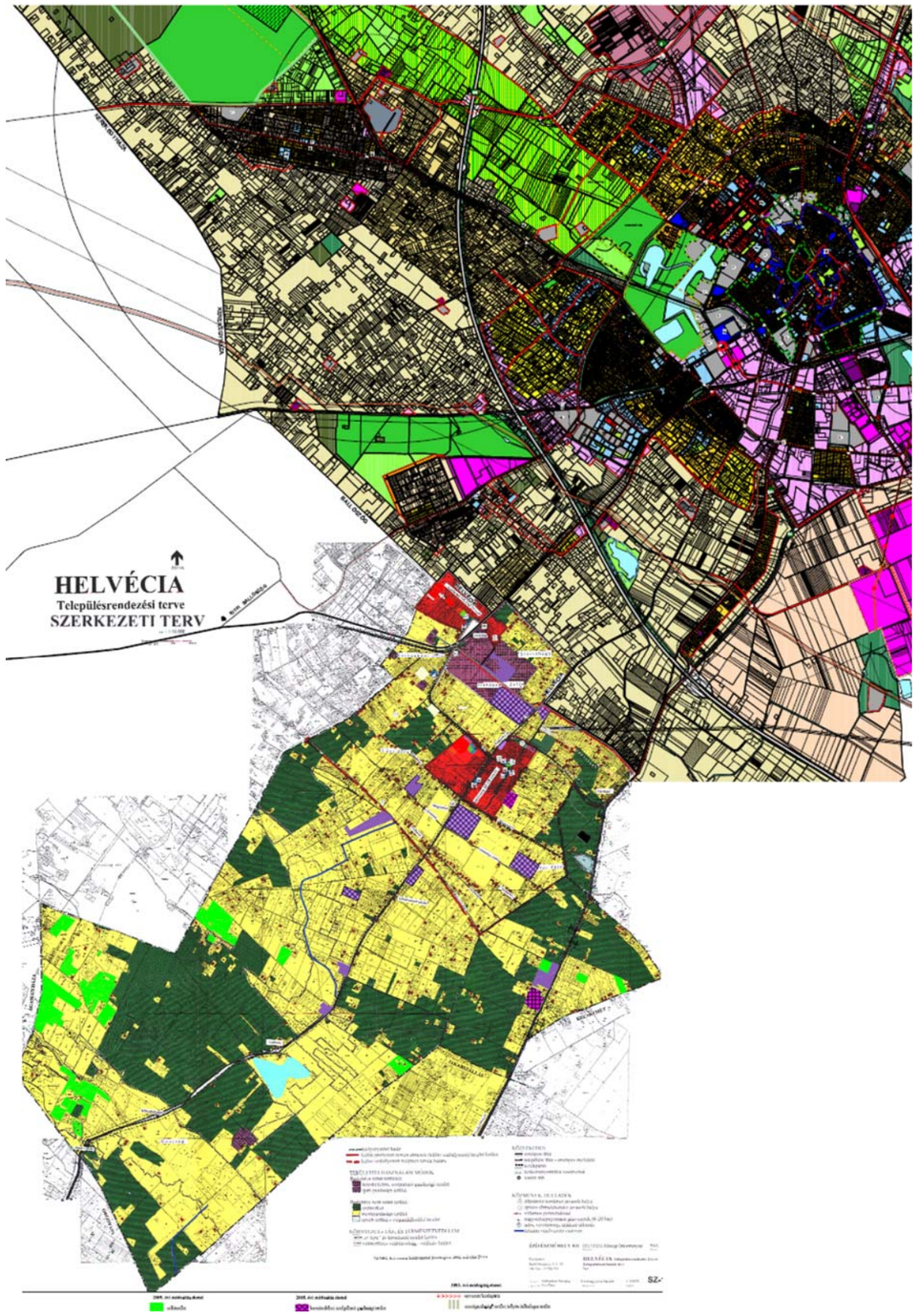

X. ábra: *Ballószög Településszerkezeti Terve*

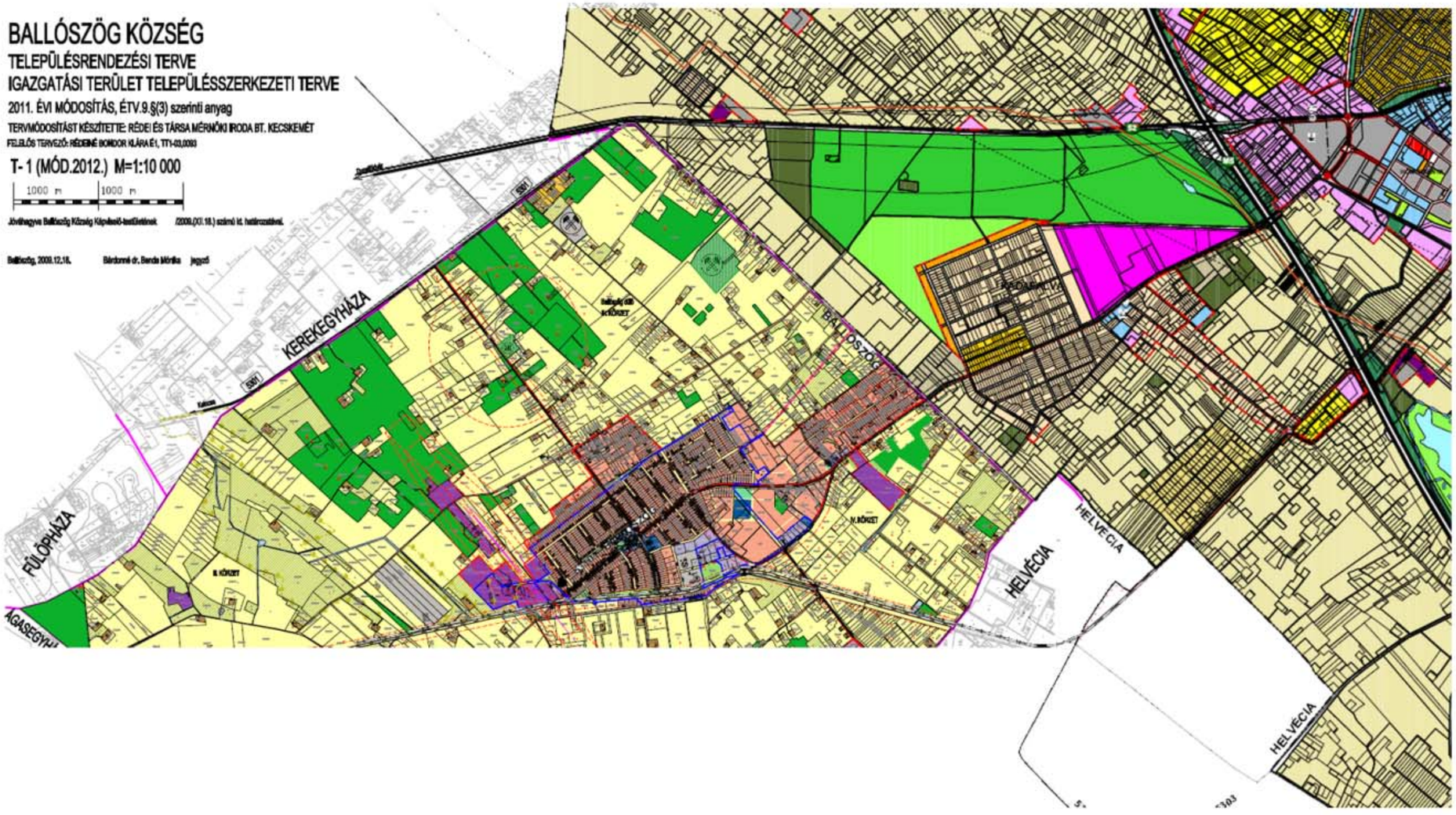
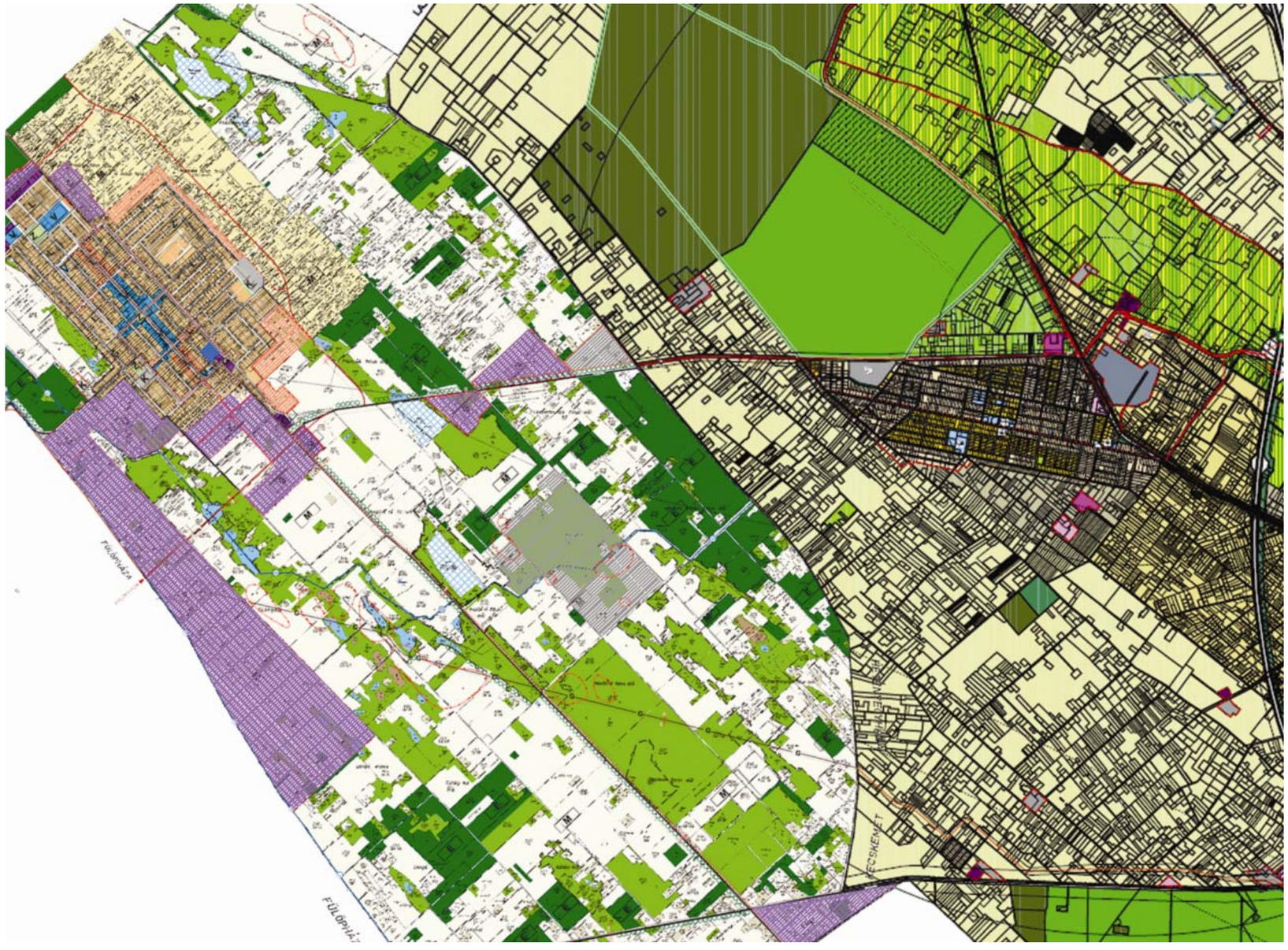
X. ábra: *Kerekegyháza Településszerkezeti Terve*